

Městská knihovna v Praze

půjčuje

knihy, audioknihy,
obrazy, deskové hry...

nabízí prostory pro

samostatné studium,
skupinová setkání,
přednášky, konference...

poskytuje online služby

e-knihy, digitalizované dokumenty,
přednášky, kurzy...

pořádá

autorská čtení, přednášky,
koncerty, filmové projekce,
akce pro děti...

podporuje tvoření v kreativních dílnách

DOK16 pro práci se dřevem a papírem
Atelier pro šití a vyšívání

Suterén pro 3D tisk, knižní vazbu, kaligrafii a pyrografii

mlp.cz
e-knihovna.cz
knihovna@mlp.cz
facebook.com/knihovna

Tajnosti pařížské

Eugène Sue

Přeložila a upravila Věra Dvořáková

Znění tohoto textu vychází z díla [Tajnosti pařížské](#) tak, jak bylo vydáno nakladatelstvím Svoboda v Praze v roce 1992. Pro potřeby vydání Městské knihovny v Praze byl text redakčně zpracován.

Podle [předlohy](#) z fondu [Moravské zemské knihovny v Brně](#).

§

Text díla (Eugène Sue: Tajnosti pařížské), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), je vázán autorskými právy a jeho použití je definováno [Autorským zákonem](#) č. 121/2000 Sb.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uveďte autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 15. 9. 2023.

OBSAH

KAPITOLA 1: Krčma	7
KAPITOLA 2: Krčmářka	12
KAPITOLA 3: Příběh Pěnkavy	22
KAPITOLA 4: Zatčení	31
KAPITOLA 5: Noví hosté	37
KAPITOLA 6: Peníze, nebo život	41
KAPITOLA 7: Výlet	44
KAPITOLA 8: Statek	54
KAPITOLA 9: Rozloučení	61
KAPITOLA 10: Schůzka	67
KAPITOLA 11: Přípravy	76
KAPITOLA 12: U Probodeného srdce	80
KAPITOLA 13: Zabijákův příběh	88
KAPITOLA 14: Trest	94
KAPITOLA 15: Pátrání	102
KAPITOLA 16: Dům v ulici du Temple	111
KAPITOLA 17: Tomáš a Sára	125
KAPITOLA 18: Ples	136
KAPITOLA 19: Dostaveníčko	141
KAPITOLA 20: Na křižovatce	151
KAPITOLA 21: Klementka d'Harville	159
KAPITOLA 22: Nebožáci	181
KAPITOLA 23: Luisa	190
KAPITOLA 24: Rolnička	194
KAPITOLA 25: V Templu	205
KAPITOLA 26: Zatčení	211
KAPITOLA 27: Zpověď	217
KAPITOLA 28: Pan Ferrand	234
KAPITOLA 29: Markýz d'Harville	249
KAPITOLA 30: Saint-Lazare	259

KAPITOLA 31: Pěnkava a Luisa.....	264
KAPITOLA 32: Pěnkava a paní d'Harville	276
KAPITOLA 33: Zpátky v ulici du Temple	285
KAPITOLA 34: První smutek slečny Rolničky	292
KAPITOLA 35: Ostrov zlatokopa.....	305
KAPITOLA 36: Matka a syn.....	323
KAPITOLA 37: František a Amandina.....	336
KAPITOLA 38: Setkání	340
KAPITOLA 39: Člun	354
KAPITOLA 40: Šťastné shledání	361
KAPITOLA 41: Doktor Griffon a pan de Saint-Rémy	368
KAPITOLA 42: Medailónek.....	373
KAPITOLA 43: V pasti	380
KAPITOLA 44: Murph a Polidori.....	394
KAPITOLA 45: Cecily.....	408
KAPITOLA 46: Lví jáma	425
KAPITOLA 47: Nitka a Lamželezo	437
KAPITOLA 48: Neznámý přítel	451
KAPITOLA 49: Rudolf a Sára	459
KAPITOLA 50: Spoluviníci	467
KAPITOLA 51: Otec a dcera	474
KAPITOLA 52: Zabiják a Martial.....	486
KAPITOLA 53: Prst boží.....	492

KAPITOLA 1

Krčma

Třináctého prosince 1838 za deštivého, studeného večera šel přes most au Change statný muž v ošklivé haleně; za mostem zamířil do Cité, bludiště starých úzkých uliček, které se prostírá od Justičního paláce až k chrámu Notre Dame.

Čtvrť kolem Justičního paláce je sice pod dozorem a velmi střežená, ale přesto se sem stahují nekalé živly z celé Paříže. Je to zvláštní, přímo osudné, jak neodolatelně přitahuje ty zločince strašlivý tribunál, který je odsuzuje do vězení, na galeje, na šibenici, takže ustavičně krouží kolem něho.

Té noci vítr zuřivě zaléhal do bizarních uliček této ponuré čtvrti; bledé mihotavé světlo luceren otřásaných vichřicí se odráželo v proudech černé vody uprostřed zablácené dlažby.

Na temných, špinavých domech tu a tam zelo pár oken s rámy prožranými červotočem a takřka bez skel. Tmavé páchnoucí chodby vedly k ještě tmavším, ještě smrdutějším a tak příkrým schodům, že kdo chtěl po nich vyšplhat, musel se přidržovat provazu, připevněného železnými skobami k vlhkému zdivu.

V přízemí některých domů byly krámký uhlířů, hokynářů a překupníků prodávajících vyřazené maso.

Obchodníci měli takový strach ze zdejších nebezpečných lupičů, že byla většina ubohých krámků zamřížovaná, i když zboží nemělo skoro žádnou cenu.

V ulici Fèves v samém středu Cité zpomalil dotyčný muž znatelně krok: cítil se na své půdě.

Noc byla hluboká, lilo jako z konve, prudké nárazy větru a deště bičovaly zdi. V dálce na věži Justičního paláce odbíjelo deset.

Ženy, postávající na číhané v temných klenutých průjezdech, hlubokých jako kobky, tu a tam polohlasem zanotovaly kus odrhovačky.

Dotyčný muž jedno z těch stvoření zřejmě znal: zprudka se u ní zastavil a chytil ji za paži.

„Dobrá večer, Zabijáku.“

Muž byl propuštěný trestanec a přezdívkou dostal na galejích.

„Tos ty, Pěnkavo,“ řekl. „Zaplatíš mi panáka, nebo ti ukážu!“

„Nemám peníze,“ odpověděla dívka; celá se třásla, protože muž byl postrachem čtvrti.

„Když jsi černá, tobě půjčí krčmářka vždycky na ksicht.“

„Proboha! Už tak jí dlužím za tyhle šaty...“

„Co? Chceš se vykrucovat?“ vykřikl Zabiják. A potmě se nazdařbůh tak hrubě rozmáchl po nešťastnici pěstí, že pronikavě vykřikla. Potom se rozzuřeně vrhl za Pěnkavou do tmavé chodby.

„Nepřibližuj se ke mně,“ řekla dívka rozhodně, „nebo ti vypíchnu oči těmihle nůžkami. Nic jsem ti neudělala, tak proč mě biješ?“

„To ještě uvidíš,“ vykřikl pobuda už hluboko v tmavé chodbě. „Á, už tě mám! Teď ti ukážu, jak se tancuje!“ řekl, když ucítil v mocné, široké dlani slabé, křehké zápěstí.

„Já tobě ukážu!“ řekl mužský hlas.

„Chlap! To jsi ty, Rudohnáte? Tak něco řekni a přestaň mě mačkat... vlezl jsem do chodby v tvém domě... jistě jsi to ty...“

„To není Rudohnát,“ řekl hlas.

„Jo, když to není kamarád, tak to poteče červená,“ vykřikl Zabiják. „Ale co to tady držím za pracinku?“

„Tady je druhá.“

Zabiják cítil, jak ho ruka prudce uchopila za hrdlo a jak se pod její hladkou, jemnou kůži napínají nervy a svaly z ocele. Pak všechno ztichlo. Pár okamžiků bylo slyšet jenom hluk divokého zápasu.

„Tak ty chceš, abych ti zakroutil krkem?“ vykřikl pobuda, zatímco se ze všech sil snažil zbavit protivníka, který měl zřejmě neobyčejnou sílu. „No počkej, zaplatíš mi za Pěnkavu i za sebe...“

„Zaplatím, ale pěstí,“ odpověděl neznámý.

„Pust' mou vázanku,“ zamumlal Zabiják přiškrceně, „nebo ti ukousnu nos.“

„Ten je moc malý, chlapečku, a tady stejně nevidíš!“

„Tak pojd' na světlo!“

„No pojd,“ řekl neznámý. „Aspoň se na sebe líp podíváme.“

Opřel se do Zabijáka, jehož límec dosud nepustil, pozpátku ho dostřel až ke dveřím a rázně ho vyšoupl na ulici, matně ozářenou světlem lucerny.

Zabiják byl sice atletické postavy a ve rvačkách prvotřídně zběhlý, tady však, jak se říká, našel svého mistra. Pořád však ještě nechtěl uznat protivníkovu převahu a rudý hněvem se vrhl znovu do boje. Obhájce Pěnkavy však z ničeho nic změnil metodu a spustil na lum-povu hlavu krupobití ran, každou jako by zasadila pěst ze železa. Ty rány pěstí, hodné závidi i obdivu nejproslulejšího londýnského boxera Jacka Turnera, tak vybočovaly z pravidel pouliční rvačky, že se Zabiják dvakrát málem složil; potřetí se svalil jako pařez na dlažbu a zamumlal:

„Jsem voddělanej.“

„Když se vzdává, už ho nechte, mějte s ním slitování,“ řekla Pěnkava, která se během pranice odvážila na práh Rudohnátova domu. Potom dodala s údivem: „Ale kdo jste? Nikdo od ulice Svatého Eliáše až k Notre Dame si na Zabijáka netroufne, jedině Kantor. Děkuji vám, pane; nebýt vás, určitě by mě zbil.“

Neznámý ženě neodpověděl, místo toho pozorně naslouchal jejímu hlasu. Nikdy v životě nezavadil o jeho sluch tón sladší, čistší, stříbřitější; snažil se rozeznat dívčinu tvář; nedařilo se mu to, noc byla příliš temná a lucerna zářila jen matně.

Zabiják ležel několik minut bez hnutí, teď však pohnul nohama, rukama, a nakonec se posadil.

„Dejte si pozor!“ vykřikla Pěnkava. „Pozor, aby se nechtěl pomstít,“ a snažila se zatáhnout svého ochránce s sebou zpátky do chodby.

„Bud' klidná, holčičko! Jestli nemá dost, klidně mu posloužím znovu.“

Pobuda ta slova uslyšel.

„Mám kebuli na cimprcampr,“ řekl neznámému. „Pro dnešek mi to stačí, přešla mě chuť; kdybych tě potkal jindy, neříkám.“

„Tak tobě se to nelíbilo? Ještě nejsi spokojený?“ zvolal neznámý výhružně. „Švindloval jsem snad?“

„Ba ne, ba ne, vůbec si nenaříkám. Nandal jsi mi to, máš páru,“ řekl lump nevrle, ale s jakousi obdivnou úctou, kterou v lidech toho druhu vždycky probouzí fyzická síla. „Vodrovnal jsi Zabijáka, teď si můžeš v Cité foukat. Všechny doroty na tebe poletí a v každém pajzlu dostaneš na sekyru. Ale kdo jsi vlastně? Zobák ti jede po našem, jen to hvízdá! Jestli jsi chmaták, tak to mě vynech. Jeden mord mám na svědomí, to je fakt, protože, jak mi stoupne krev do hlavy, vidím hned červeně a už mám v ruce kudlu... za to jsem si ale vodkrouhal patnáct let na galejích. Teď jsem fifty, s hustejma nic nemám a chmaták jsem nebyl nikdy, zeptej se Pěnkavy.“

„To je pravda, zloděj není,“ řekla Pěnkava.

„Tak dost hněvu a pojďme někam na panáka, tam ti povím, kdo jsem,“ řekl neznámý. „Tak jdem.“

„To jsi správný chlap... Srovnal jsi mě, uznávám. S pěstmi si víš zatraceně rady. Hlavně to krupobití nakonec... Hromská práce! Jak mi to na kebuli přšelo! Jakživ jsem něco takového neviděl... Rány jak na kovadlinu! Nějaký nový způsob... musíš mě to naučit.“

„Předvedu ti to hned, jestli chceš.“

„Jenom ne na mně, heleď, jenom ne na mně. Ještě mi jde hlava kolem. Ale když jsi byl v chodbě, co bydlí Rudohnát, tak to ho znáš?“

„Rudohnát!“ řekl neznámý překvapeně. „Nevím, koho myslíš; přece v tom domě nebydlí jenom Rudohnát?“

„Už jo, kamaráde... Rudohnát ví, proč nemiluje sousedy,“ řekl Zabiják s podivným úsměvem.

„No pánbůh s ním. Neznám Rudohnáta ani Černohnáta. Pršelo, schoval jsem se na chvíli v chodbě; chtěl jsi nabít tomu děvčeti, nabil jsem já tobě – a to je všechno.“

„Máš pravdu. Ostatně do tvých věcí mi nic není. Kdo má něco s Rudohnátem, nebude to vytrubovat. Už o tom nemluvme. Ale na mou duši, ty jsi dobrá holka, Pěnkavo. Pojd' se napít s námi, tady pán platí. Ale co takhle místo panáka jít se nadlábnout ke krčmářce u Bílého králíka? Co říkáš, kamaráde?“

A všichni tři v dokonalé shodě zamířili do krčmy.

Sledoval je jakýsi uhlíř obří postavy, který předtím z jiného průjezdu úzkostlivě pozoroval Zabijákův boj s neznámým. Otrapa s Pěnkavou vešli do krčmy první; než vstoupil neznámý za nimi, uhlíř se k němu přiblížil a uctivě varovným tónem mu pošeptal anglicky:

„Mějte se na pozoru, Výsosti!“

Neznámý pokrčil rameny a vešel dovnitř za svými společníky.

KAPITOLA 2

Krčmářka

Hostinec U Bílého králíka leží asi uprostřed ulice Fèves, a sice v přízemku vysokého domu, který má v průčelí dvě okna, zvaná gilotinová. Nad vchodem do tmavého klenutého průjezdu se houpe podlouhlá svítlna, na jejím prasklém skle je červený nápis: „Noclehy“.

Zabiják s cizincem a Pěnkavou vešli do krčmy.

Je to rozlehlá místnost s nízkým zakouřeným stropem, rýhovaným černými trámy, červenavě osvětlená mizernou olejovou lampou. Po zdech vápnem vybělených jsou tu a tam obhroublé kresby nebo nápisy hantýrkou.

Hliněná, ledkem posypaná podlaha je napitá bahnem; pod lampou napravo vedle dveří má krčmářka výčepní pult, u něho místo koberce otep slámy.

V místnosti je po každé straně šest stolů. Jedním koncem je každý zapuštěný do zdi stejně jako lavice u nich. Vzadu je vidět dveře do kuchyně; napravo blízko pultu je vstup do chodby, vedoucí do brlohu, kde je možno za tři sou přespat.

Ted' pár slov o krčmářce a jejích hostech. Hospodské říkají tetka Dorota; má tři zaměstnání, pronajímá noclehy, vede hospodu a půjčuje oblečení nešťastníkům, jimiž se to v šeredných ulicích jen hemží.

Krčmářce je asi čtyřicet. Je vysoká, robustní, tělnatá, rudolící a trochu vousatá. Její skřehotavý mužský hlas, silné paže a široké dlaně prozrazují nezvyklou sílu; na hlavě má přes čepec ovitý starý červenožlutý vlněný šátek; šál z králíčí vlny má překřížený na prsou a na zádech zavázaný; pod zelenými šaty vykukují střevíce

opálené od malých kamínek; celou tvář má krčmářka jako z mědi, jako by jí hořela od nadměrného požívání alkoholu.

Na olověné desce výčepního pultu stojí kovem pobité dřevěné džbány a různé cínové odměrky; na jednom ze stolků zapuštěných do zdi je vidět několik skleněných lahví ve tvaru císařovy postavy. Jsou v nich růžové a zelené míchané nápoje známé pod jménem Kořalka lásky a Nápoj útěchy.

Veliká černá kočka se žlutými zorničkami, příkrčená vedle krčmářky, působí jako démon těchto míst.

Zvláštním kontrastem, až nepříjemným pro toho, kdo by nevěděl, že lidská duše je neproniknutelná hlubina, tu působí za starými kyvadlovými hodinami s kukačkou snítka posvěcených velikonočních kočiček, které krčmářka sama koupila v kostele.

Dva muži pochmurného vzezření, se zježenými vousy a oblečení skoro v hadrech, upíjejí nepatrně vína ze džbánek a tiše, s neklidným výrazem spolu hovoří. Zvláště jeden z nich, s tváří až průsvitně bledou, si každou chvíli popotáhne ošklivou řeckou čapku až na oči; levou ruku má takřka pořád schovanou, a kdykoli ji musí použít, snaží se, aby pokud možno nebyla vidět.

O něco dál se usadil sotva šestnáctiletý, ještě bezvousý mladík, vyhublé, propadlé, olovnatě šedé tváře a vyhaslého pohledu; jinoch, oběť předčasné prostopášnosti, pokuřuje z krátké bílé dýmky. Sedí zády opřený o zeď, obě ruce v kapsách halen, nohy natažené na lavici a dýmku vyndá z úst, jen aby se napil vodky z konvice před sebou na stole.

Na ostatních stálých hostech krčmy není nic pozoruhodného, jsou to muži a ženy krutých i zpustlých tváří, hrubě či nevázaně veselí nebo zas pochmurně či přihloupě mlčenliví.

Tak vypadalo osazenstvo krčmy, když sem vstoupili cizinec se Zabijákem a Pěnkavou.

Zabiják, muž vysoké, atletické postavy, měl světlé, skoro až bílé vlasy, husté obočí a mohutný, ostře rezavý plnovous. Slunce, bída

i tvrdá práce na galejích zabarvily jeho pleť temně olivovým odstínem, pro trestance jaksi příznačným. Přestože měl tak strašnou přezdítku, rysy toho muže vyjadřovaly spíš brutální odvahu než krutost.

Pěnkavě bylo šestnáct a půl. Její tvář si i ve vší zkaženosti zachovala rysy tak andělské čistoty a něhy, že to bylo až neuvěřitelné; jako kdyby nebylo v silách člověka setřít svými hříchy znamení vznešenosti, které Bůh vtiskl na čelo některým vyvoleným bytostem. Její čelo bylo čisté, běloskvoucí a klenulo se nad tvář v dokonalém oblouku. Vějířky řas, tak dlouhé, až se skoro kadeřily, zpola zakrývaly veliké modré oči. Kulaté ruměné tváře byly svěžest sama. Krásný, oslnivě bílý krk jí zdobila šňůra korálků. Tmavozelené, příliš volné šaty přesto prozrazovaly rozkošnou pružnou postavu, štíhlou jak jedle.

Půvab dívčina hlasu neznámého ochránce překvapil. V tom něžném, rozechvělém, melodickém hlase bylo vskutku takové kouzlo, že mu neodolal ani dav zločinců a padlých žen, mezi kterými děvče žilo; často ji prosili, aby jim zazpívala, poslouchali ji celí uchvácení a dali jí proto přezdítku Pěnkava. Měla však ještě jednu přezdítku, kterou dostala nejspíš pro svoje panenské rysy. Říkali jí také Panenka, tak jak se v těchto vrstvách říká Panně Marii...

Těžko vylíčit ten prazvláštní dojem, když nás v takovém sprostě hrubém slovníku, který označuje krádež, krev a vraždu slovy ještě hnusnějšími a děsivějšími, než snad je věc sama, když nás v takovém slovníku najednou překvapí obraz tak něžně poetický, tak sladce zbožný: Panenka.

Maně vás při tom napadne, že snad i v té nejtemnější duši se tu a tam ještě blyskotá paprsek jakési patrně vrozené morálky a zbožnosti. Zřídka je vidět zločince, aby byl celý z jednoho kusu.

Pěnkavině neznámému ochránci (budeme mu říkat Rudolf) mohlo být tak něco mezi třiceti a šestatřiceti, postavu měl střední, pružnou, dokonale urostlou, v níž by nikdo netušil překvapující sílu,

jakou muž projevili ve rvačce se Zabijákem. Jeho vzezření bylo těžko nějak přesně charakterizovat; snoubily se v něm ty nejpodivnější kontrasty. Rysy měl pravidelné, krásné, na muže možná až příliš krásné. Jemná bledá tvář, velké, temně zlaté, většinou přivřené oči, rámované lehkým modravým stínem, nedbalé vystupování, roztržitý pohled a ironický úsměv jako by prozrazovaly blazeovaného muže, jehož tělesná konstrukce je ne-li zničená, tedy aspoň ochablá následkem výstředního aristokratického života.

A přesto ta elegantní bělostná ruka srazila k zemi lumpa, který v této čtvrti lumpů patřil mezi ty nejstatnější a nejobávanější. Rudolfův pohled býval někdy zastřen tesknou melancholií; a tehdy hovořil z jeho tváře ten nejhlubší soucit, to nejdojemnější milosrdenství. Jindy měl naopak pohled tvrdý, zlý a v rysech takové pohrdání a krutost, že by v něm byl nikdo nehledal schopnost jemnějšího citu.

Když vešli do krčmy, Zabiják položil mocnou ruku Rudolfovi na rameno a vykřikl:

„Pozdravte pána! Ano, kamarádi, tenhle chlapík složil Zabijáka... Ať to uváží každý, kdo by si snad chtěl dát zpřerážet páteř nebo rozflákat makovici, a počítám do toho taky Kantora, protože tu tentokrát přijde kosa na kámen... Za to vám ručím!“

Po těch slovech všichni od krčmářky až do posledního hosta pohlédli na Zabijákova přemohitele s jakousi bázlívou úctou. Někteří rychle odstrkovali své sklenice a džbány na kraj stolu, aby udělali Rudolfovi místo, kdyby se k nim chtěl posadit; jiní přistupovali k Zabijákovi a tiše se ho vyptávali na bližší podrobnosti o cizinci, který se tak triumfálně uvedl.

Krčmářka vyslala k Rudolfovi co nejpůsobivější úsměv. A neslýchaná, úžasná a v historii Bílého králíka zcela bájeslovná věc; zvedla se od pultu a sama se šla zeptat, co pán ráčí a čím poslouží jeho společnosti; takovou pozorností neobdařila nikdy ani proslulého Kantora, příšerného zločince, před kterým se chvěl i Zabiják.

Jeden ze dvou mužů zachmuřeného vzezření, ten bledý, který pořád skrýval levou ruku a stahoval si čapku do čela, se naklonil ke krčmářce, když pečlivě utírala Rudolfův stůl, a chraplavě se jí zeptal:

„Kantor tady ještě nebyl?“

„Ne,“ řekla tetka Dorota.

„A včera?“

„Včera jo.“

„Se svou novou štětkou?“

„Heleďme se na ty řečičky! Máš mě za fízla? Myslíš si, že snad budu praskat svoje hosty?“ řekla krčmářka hrubě.

„Mám tady s ním dneska večer rande,“ řekl otrapa, „máme spolu nějaké kšefty.“

„To budou asi vypečené kšefty, vy bando hrdlořezů!“

„Hrdlořezů!“ opakoval chlap nakvašeně. „Z koho jiného jsi živa?“

„Co? Budeš kušovat!“ vykřikla krčmářka a s hrozivou tváří zvedla džbán, který držela v ruce. Chlap se zase posadil, nespokojeně si něco bruče.

Když Panenka vcházela za Zabijákem do hospody, přátelsky pokývla na pozdrav mladíkovi vyžilé tváře. Zabiják se na něj obrátil:

„Tak co, Holobrádku, pořád ještě chlastáš vodku?“

„Pořád! Ať nežeru, z křápků ať mi lezou palce, hlavně když mám čouda a když mě v panděru hřeje vodka,“ řekl mladík a bez pohnutí zabafal.

„Dobrý večer, tetko Doroto,“ řekla Pěnkava.

„Dobrý večer, Panenko,“ řekla krčmářka a přistoupila blíž k dívce, aby se podívala, v jakém stavu jsou šaty, které jí půjčila. Když si je prohlédla, spokojeně zabručela:

„Tobě je opravdu radost půjčit hadry... Jsi čistounká jako kočička... Takovým cumplochům, jako je Rajda a Smrtihlava, bych tenhle krásný žlutý šál stejně ani nepůjčila. Však jsem si tě taky vychovala,

co jsi přišla z vězení... a to se musí nechat, žádná v celém Cité se ti nevyrovná.“

Pěnkava sklopila hlavu a nezdálo se, že by na tu chválu byla nějak hrdá.

„Vida tetko,“ řekl Rudolf, „vy máte na hodinách posvěcené kočičky?“ A ukázal na větvičku, zastrčenou za starými pendlovkami.

„No bodejt,“ odpověděla ježibaba naivně, „člověk nemůže přece žít jako pohan! A čím vám posloužím, panáčku?“ zeptala se pak Rudolfa, kterého si chtěla získat a možná i pojistit, aby byl v případě potřeby na její straně.

„Zeptejte se Zabijáka, tetko; on objednává, já platím.“

„No dobrá,“ obrátila se krčmářka na Zabijáka, „tak co si dáš k večeři, ty prašivý pse?“

„Dva litry vína po dvanácti sou, tři hezky tenké krajíce a harlekýna,“ řekl Zabiják, když se chvíli nad jídelníčkem zamyslel.

„No vidím, že jsi pořád stejný žrout a po harlekýnu pořád jako posedlý.“

Za pár okamžiků postavila krčmářka na Rudolfův stůl džbán vína, chléb a harlekýna, jehož složení se čtenáři sotva odvážíme vylíčit. Byla to jakási sekaná z hovězího, ryb a jiných zbytků, pocházejících ze stolů služebnictva v bohatých domech. Zabiják ji však zřejmě shledal dokonale podle chuti, neboť vykřikl:

„Panebože, to je žrádlo...! Samá chuť a pro každého na vybranou, tlusté i libové, sladké i pepřené... Drůbky, rybí ocasy, kosti od kotlet, kůrky z paštiky, mastné od smažení, sýr i zelenina, slučí hlavičky, suchary, salát, všecko. Ale co nejíš, Pěnkavo... je to lahoda. Máš vůbec už dneska něco v žaludku?“

„Ale ano! Jedla jsem jako vždycky, za jeden sou mléko a za druhý chleba.“

Náhle hovor na okamžik ztichl a všechny hlavy se zvedly. Do hospody vešel totiž další host, muž středního věku v kabátě a čepici, čilý a statný a s mravy této krčmy obeznámený; objednal si jídlo

hantýrkou, kterou tady všichni znali. Nepatřil sice mezi zdejší stálé hosty, ale přesto si ho za chvíli už nikdo nevšímal: oklepli ho. Lotr stejně jako člověk počestný spolehlivě pozná, kdo je jeho krve.

Nově příchozí se posadil tak, aby mohl pozorovat oba zamračené chlapy, z nichž jeden se ptal po Kantorovi. Nespouštěl je z očí, oni však ze svého místa nemohli postřehnout, že je hlídá.

Na chvíli přerušžený hovor se zase rozběhl. Zabiják přes všechnu odvalu se k Rudolfovi choval jaksi s respektem, neodvážil se mu tykat. Zákony nectil, sílu však ano...

„Na mou duši,“ obrátil se k Rudolfovi, „slízl jsem to pořádně, ale stejně jsem rád, že jsme se potkali.“

„Harlekýn vám chutná?“

„To taky... ale hlavně se celý třesu na to, až si to rozdáte s Kantorem... vždycky mě složil, teď půjde na lopatky sám... to bude pro mě požitek...“

„Myslíš, že se vrhnu jako vztekly na Kantora jen pro tvoje potěšení?“

„To ne, ale skočí na vás sám, jakmile před ním někdo řekne, že jste silnější než on,“ odpověděl Zabiják a zamnul si ruce.

„Ještě mi zbyly nějaké drobné, abych se s ním vyrovnal,“ řekl ledabyly Rudolf a pak dodal: „Je to ale psí počasí... co kdybychom si dali horkou šňábu s cukrem, možná že by nám pak Pěnkava zapívala.“

„To si dám líbit,“ řekl Zabiják.

„A abychom se seznámili, povíme si, kdo jsme,“ dodal Rudolf.

„Albín, propuštěný galejník,“ řekl Zabiják, salutuje při tom levou rukou, „vykladač dříví na Svatopavelském nábřeží, v zimě zmrzlý na rampouch, v létě jak pečínka v troubě, to jsem prosím já. Rodiče jsem nikdy nepoznal. Co se pamatuju, potloukal jsem se jako dítě kolem Louvru, po Clichy a v pajzlech kolem Montrouge. Vlasy jsem měl jako slámu, ještě víc než teď, tak mi začali říkat Albín.“

„A čím ses živil?“

„Všeličím, taky jsem někdy žebal. Ale nekradl jsem nikdy.“

„Bál ses vězení?“

„K smíchu! Budu se bát vězení, když by mi tam dali najíst! Vždyť jsem doslova chcípal hladu...! Ne, nekradl jsem, protože... protože... prostě to není můj styl. Potom jsem pomáhal na jatkách. Vyvrhoval jsem dobytek... Nakonec jsem se dal na vojnu.“

„S takovou silou a odvahou by ses mohl za války stát oficírem.“

„Jenže žádná vojna nebyla, muselo se jen poslouchat. Jednou do mě seržant šťouchnul, abych si s tím posloucháním pospíšil. Naštvalo mě to, on strčil do mě, já do něho. Chytl mě za límec, já mu dal pěstí. Pak na mě skočili; popadla mě zuřivost, v takovou chvíli vidím hned rudě... měl jsem v ruce nůž, byl jsem od kuchyně, a tu máš! Už ho měl v břiše... rozpáral jsem ho jak na jatkách... dva vojáky jsem poranil... jedenáct ran nožem, jedenáct... krve jako u řezníka...“

Lotr zasmušile sklopil hlavu a odmlčel se.

„Na co myslíš?“ řekl Rudolf, pozorně na něho hledě.

„Na nic, na nic,“ řekl Zabiják zprudka. A se svou brutální bezstarostností pokračoval: „Pak mě zhaftli a odsoudili k smrti.“

„A tys utekl?“

„Ne, ale dali mi nakonec patnáct let galejí místo šibenice. Zapomněl jsem vám říct, že jsem jednou na vojně vytáhl z vody dva kámoše, topili se v Seině. A jednou, to zase hořelo, byli jsme posádkou v Rouenu a jedna stará ženská tam zůstala v pokoji. Běžel jsem tam. Hrome, to byla výheň. Nakonec jsem ji dostal ven. Advokát mi pak vymlátil hubou, že mi trest změnili... Právě na galejích jsem poznal Kantora.“

„To je taky propuštěný trestanec?“

„Totiž ten měl doživotí, propustil se sám.“

„Uprchl? A nikdo ho neudá?“

„Já ho udávat nebudu, to by vypadalo, jako že mám z něho strach.“

„Jak to, že ho policie nenajde? Copak nemají jeho popis?“

„Popis! No, to se ví, jenomže se dávno zbavil ksichtu, který mu Pámbu dal, teď by Kantora poznal leda rohatý.“

„Jak to dokázal?“

„Jak? Nejdřív si odřezal kus nosu, měl ho dlouhý jako čapí zoban; pak se ošplíchal vitriolem.“

„Děláš si legraci!“

„Jestli dnes večer přijde, uvidíte. Dřív měl místo nosu zoban, teď ho má jak zubatá s kosou, celý rozplesklý... pysky tlusté jako jelita a olivovou tvář samý šrám jako hadrníkův kabát. Za ten půlrok, co utekl z Rochefortu, potkali ho fízlové aspoň stokrát a nepoznali ho.“

„Za co byl na galejích?“

„Jako podvodník, zloděj a vrah. Říkají mu Kantor, protože má krásné písmo a je učený.“

„A z čeho je živ?“

„Někdo slyšel, jak se vytahuje, že asi před třemi nedělemi zabil a okradl nějakého obchodníka s dobytkem na cestě k Poissy.“

„Stejně ho nakonec chytí.“

„Na to by ale dva nestačili, nosí pod kazajkou pořád dvě nabitě pistole a dýku. Stejně ho čeká šibenice, a dvakrát ho nepověsí. Tak bude zabíjet, jenom když uteče. Taky se s tím netají. A protože má dvakrát tolik síly jako vy a já, nebude jen tak ho dostat... Ale co vy, mistře, vidíme vás v Cité poprvé... Ne že bych vám něco vyčítal, ale přiřtíte se jako vichřice a hned krupobití na mou hlavu a rány jako na buben. Tisíc hromů, to se to sypalo... hlavně nakonec... Pořád se z toho nemůžu sebrat, co to bylo za tanec...! Ale jistě budete mít ještě nějaké jiné zaměstnání, ne jenom skládat na zem Zabijáky?“

„Jsem malíř vějířů a jmenuji se Rudolf.“

„Malíř vějířů! Tak proto ty bílé ručičky!“ řekl Zabiják. „No nic, jestli jsou vaši kamarádi taky takoví, musí to být pěkně namáhavé řemeslo... Ale když jste řemeslník, a jistě poctivý řemeslník, jak to, že jste přišel sem? Do takové krčmy chodí jenom chmatáci, vrahouni a propuštění galejníci, kteří jinam nemohou.“

„Přišel jsem, protože mám rád dobrou společnost.“

„Hm... hm...“ řekl Zabiják, pochybovačně potřásaje hlavou. „Našel jsem vás v průjezdu u Rudohnáta; no... nechme to... Povídáte, že ho neznáte?“

„Chceš mě ještě dlouho otravovat s tím svým Rudohnátem? Ať ho peklo pohltí... když bude mít Lucifer chuť... Ale teď by nám měla o sobě něco povědět taky Pěnkava...“

„To je fakt,“ řekl Zabiják. „Venku je čas, že by psa nevyhnal... aspoň se zabavíme... Chceš, Pěnkavo?“

„Ráda, ale dlouhé vyprávění to nebude,“ řekla Panenka.

KAPITOLA 3

Příběh Pěnkavy

„Začněme pěkně od začátku,“ řekl Zabiják.

„Ano... nejdřív rodiče,“ přidal se Rudolf.

„Ty jsem nepoznala. Nikdy jsem je neviděla, přinesl mě čáp, jak se říká malým dětem.“

„No vidíš, holka, to jsme jako z jedné rodiny... já jsem taky dítě ulice, zrovínka jako ty.“

„A kdo tě vychoval?“

„Nevím... Co si vzpomínám, to mi bylo tak sedm osm let, žila jsem u jedné stařeny, chybělo jí oko a říkali jí Sova... protože měla nos jako zoban a to oko takové zelené a vyvalené, zrovna jako jednooká sova.“

„Hahaha...! Jako bych ji viděl!“ vykřikl Zabiják.

„Posílala mě prodávat každý večer na Pont Neuf cukrové tyčky; to byla záminka, abych mohla žebrať... Když jsem při návratu nepřinesla aspoň deset sou, místo večeře mi nabíla.“

„To znám, děvče,“ řekl Zabiják, „místo chleba kopanec a pár facek navrch.“

„A víš jistě, že ta žena nebyla tvá matka?“ zeptal se Rudolf.

„Určitě; vždyť mi to Sova věčně vyčítala, že nemám otce ani matku. Říkala vždycky, že mě sebrala na ulici.“

„Takže když jsi nevydělala aspoň deset sou,“ řekl zase Zabiják, „nebyl žvanec, ale tanec?“

„Na to sklenka vody a pak jsem celou noc drkotala zuby na zemi na slamníku, do kterého stařena udělala díru a prostě mě tam všoupla... Víte, někdo si myslí, že sláma hřeje: kdepak, velký omyl.“

„Kdepak tohle polní peří!“ vykřikl Zabiják. „To máš děvče pravdu, hotový led. Stokrát by mi byl milejší hnůj! Jenomže na to se ohrnuje nos, to prý je svinstvo... smrdí to!“

Panenka se při té poznámce usmála a vyprávěla dál:

„Ráno mi stará dala stejnou porci jako k večeři a pak jsem šla na Montfaucon pro žížaly na ryby; Sova měla totiž pod notredamským mostem krámek, celý den tam prodávala udice... Pro takové sedmileté dítě, které padá hlady a zimou, je to kus cesty... od ulice Mortellerie na Montfaucon... A hubená jsem byla jako za dva nic, když mě Sova začla bít, svalila jsem se vždycky hned po první ráně; pak do mě kopala a vykřikovala: ‚Parchante mizerná! Za mák síly to nemá; nevydrží to dva pohlavky.‘ Couro, jinak mi neřekla, to bylo mé jméno, můj křest.“

„A když jsi nasbírala žížaly, co potom?“ řekl Zabiják, k němuž se Panenka většinou obracela; před Rudolfem se jaksi bezděky styděla a sotva se odvážila zvednout k němu oči, třebaže se zdál být jedné krve s lidmi, na jaké byla zvyklá.

„Pak jsem musela až do setmění žebrať; večer totiž prodávala stará na Pont Neuf smažené ryby. Panečku, to už jsem zas dávno nevěděla, že jsem v poledne dostala kus chleba; ale chraňbůh poprosit Sovu o jídlo, to mi hned řekla: ‚Vyžebrej deset sou, couro, a budeš mít večeři,‘ a ještě mi nabila. Jak jsem byla hladová a celá bolavá, slzy mi tekly proudem. Stará mi pověsila na krk krosničku se sladovými tyčkami a hajdy na Pont Neuf. Vzlykala jsem, třásla jsem se hlady, zimou, a tak jsem tam stála až do jedenácti. Kolikrát se stalo, že mě lidem přišlo líto, když mě viděli tak plakat, a dostala jsem někdy deset, i patnáct sou. Jenže když to stará viděla...“

„Jedním okem,“ řekl Zabiják se smíchem.

„Ano, jedním okem, však měla jen jedno; ale když to viděla, začla mě schválně vždycky bít, než mě vypravila na Pont Neuf, aby mě lidé viděli plakat a dali mi větší almužnu.“

„To nebylo tak hloupé!“

„Myslíš? Nakonec jsem si na ty rány zvykla. Viděla jsem, že Sova zuří, když nepláču. Abych se jí pomstila, čím víc mě mlátila, tím víc jsem se smála; a večer místo abych nad sladovými tyčkami vzlykala, zpívala jsem jako skřivánek... ačkoli mi zrovna nebylo... do zpěvu...”

„Ale poslyš, ty sladové tyčky, já vím, že jsi na ně musela mít chuť, chuděrko?”

„To si myslím! Ale nikdy jsem je neokusila, i když mě to svádělo... a to mě taky zničilo, hned uslyšíš jak. Jednou, když jsem se vracela se žízalami, kluci mi nabili a ukradli mi košík. Vrátila jsem se, věděla jsem, co mě čeká: místo chleba výplata. Ale večer, než jsem se vydala na most, stará mi nenabila jako obvykle, aby mě rozplakala. Ze vzteku, že jsem den před tím nic nevyžebrała, zmučila mě do krve, vyrvala mi vlasy na spáncích, tam, kde to nejvíc bolí.”

„K ďasú! To už je moc,” vykřikl Zabiják, zamračil se a bouchl pěstí do stolu. „Bít dítě, no prosím... ale mučit, to je moc!”

Rudolf Panenčin příběh pozorně sledoval; pohlédl na Zabijáka s údivem. Ten záblesk citu ho překvapil.

„Abych starou ještě víc rozzlobila, dala jsem se do smíchu a vypravila jsem se na most s tyčkami. Stará byla u kotle... Chvilími mi pohrozila pěstí. A já místo pláče jsem vždycky začla ještě hlasitěji zpívat; a přitom jsem měla hlad, takový hlad! Za půl roku, co jsem prodávala tyčky, ani jednu jsem nesnědla... Tentokrát jsem to ale nevydržela... Z hladu, a taky abych starou rozzuřila, vzala jsem jednu tyčku a snědla jsem ji.”

„Výborně!”

„A pak druhou.”

„Výborně, ať žije svoboda!”

„Lidičky, byla to dobrota, ale najednou slyším, jak jedna prodavačka pomerančů volá na stařenu: ‚Hej, Sovo... Coura ti ujídá cukroví!’“

„Hrome, teď bude zle... teď bude zle,” řekl Zabiják, neobyčejně napjatý. „Chudák holka, musela ses třást, co, když to Sova zpozorovala?”

„Jak ses z toho dostala, chuděrko?“ řekl Rudolf, stejně napjatý jako Zabiják.

„Lidičky, bylo zle; stará zuřila, ale švanda byla,“ řekla Panenka se smíchem, „že nemohla jít od pánve, kde se smažily ryby. Když jsem si představila, jak mi nabije, řekla jsem si: Tak ať, za tři tyčky nedostanu víc než za jednu. Vzala jsem třetí, a jak mi stará zdálky hrozí železnou vidličkou... věřte nebo ne, ukážu jí tyčku a schroupu ji Sově před nosem.“

„Výborně, děvče...! Ted' už chápu, pročs dokázala na mě jít s nůžkami... jak jsem řek, máš páru. Ale po tomhle kousku z tebe Sova jistě stáhla kůži zaživa?“

„Když prodala ryby, přišla ke mně... Vyžebrała jsem tři sou a za šest jsem snědla... Když mě stará chytla za ruku, aby mě odvedla domů, myslela jsem, že se strachy zhroutím... pamatuju se na to jako dneska... bylo to zrovna nějak okolo Nového roku... Nejvíc mě děsilo, že nenadává, nezuří, jenom si něco mumlá mezi zuby... a nepustila mě, táhla mě tak rychle, že jsem chvílemi musela utíkat. V tom běhu jsem ztratila botu; neodvážila jsem se jí to říct, běžela jsem dál s jednou nohou bosou... Když jsme došly, měla jsem ji samou krev.“

„Čubka mizerná!“ vykřikl Zabiják a hněvem zase bouchl do stolu. „Krev se ve mně vaří, když si představím to dítě, jak cupitá za tou starou zlodějkou a nožička mu krvácí.“

„Spávaly jsme v podkroví v ulici Mortellerie. Z jedné strany průjezdu byla kořalna. Sova mě pořád držela za ruku a vešla tam. Vypila u výčepu půl džbánu pálenky.“

„U ďasa, já to vypít, tak jsem na mol.“

„To byla její porce; do postele se vždycky sotva domotala. Proto mě možná tolik bila. Pak jsme zkrátka vylezly nahoru; do smíchu mi nebylo, to mi můžeš věřit. Sova zamkla na dva západy. Vrhla jsem se jí k nohám a prosila za odpuštění, že jsem snědla tyčinky. Nic na to neřekla, začla chodit po místnosti a jenom jsem slyšela, jak si

brumlá: „Copak já jí dnes večer jenom udělám, té couře, té zlodějce... co bych jí já jenom udělala?“ Zastavila se a vypoulila na mě zelené oko. Já byla pořád na kolenou. Najednou jde stará k polici a vezme tam kleště.“

„Kleště!“ vykřikl Zabiják.

„Chtěla tě bít?“ řekl Rudolf.

„Štípat?“ řekl Zabiják.

„Vyrvat ti vlasy?“

„Kdepak, neuhodnete: chtěla mi vytrhnout zub! A taky to udělala...! A ne naráz. Můj bože, ta mi dala! Držela mi hlavu mezi koleny jako ve svěráku. Nakonec mi ten zub vytrhla napůl kleštěmi, napůl prsty a ještě mi řekla, aby mě víc vyděsila: ‚Tak, a teď ti vytrhnu každý den jeden, Couro: až nebudeš mít ani jeden, hodím tě do vody, aby tě snědly ryby; pomstí se ti za to, že jsi chodila pro ně na žížaly.‘ Na to se pamatuju, protože mi to připadalo nespravedlivé... Jako kdybych chodila na žížaly pro svou zábavu!“

„Ta mrcha! Vytrhávat zuby malému děcku!“ vykřikl Zabiják ještě zuřivěji.

„No a? Vypadám snad na to?“ řekla Panenka, se smíchem rozevřela růžové rtíky a ukázala dvě řady zubů bílých jako perly.

Byla ta nešťastná bytost tak bezstarostná, dovedla tak rychle zapomínat, anebo byla nevědomky tak šlechetná? Rudolf si všiml, že v celém jejím vyprávění nepadlo ani slovo nenávisti vůči kruté stařeně, která ji tak mučila.

„No a co jsi udělala potom?“ řekl Zabiják.

„Už jsem toho měla na mou duši dost. Ráno místo na žížaly jsem utekla směrem k Pantheonu. Měla jsem ze Sovy takový strach, že jsem šla celý den, pořád dál a dál. Radši na druhý konec světa, než jí zas padnout do spárů. V té chudé čtvrti jsem ale nemohla nikoho poprosit o almužnu a taky jsem se bála. V noci jsem spala v jedné kůlně; byla jsem jako drobeček, lehko jsem podlezla pod starými dvířky a zahrabala jsem se do hromady kůry. Hlady se mi svíral ža-

ludek: zkusila jsem trochu žvýkat kůru, abych ho utišila, ale nešlo to, jenom březová byla trochu křehčí. Pak jsem usnula. Bylo tam skoro teplo, mít co jíst, za celou zimu mi nebylo tak dobře. Neodvážila jsem se vylézt z kůlny, představovala jsem si, že mě Sova všude hledá, aby mi vytrhala zuby a hodila mě rybám.“

„Už mi o té mrše radši nemluv, hned vidím rudě!“

„Druhý den večer jsem zase rozžvýkala trochu březové kůry a začala jsem usínat, když tu slyším zaštekát nějakého velikého psa. Vyskočila jsem, poslouchám... Pes pořád štěkal a blížil se k hranici dříví. Najednou povídá nějaký hrubý hlas: ‚Pes štěká, někdo je schovaný v kůlně.‘ – ‚To budou zloději,‘ řekne nějaký jiný hlas. A začali psa pobízet: ‚Čmuchej, čmuchej!‘

Pes přiběhl až ke mně. Bála jsem se, že mě kousne, a tak jsem začala křičet ze všech sil. ‚Hele,‘ povídá hlas, ‚jako by křičelo dítě...‘ Zavolali psa k sobě a šli pro lampu; vylezu z pelechu a přede mnou statný muž a vedle něho velký chlapec v kazajce. ‚Co děláš v mé kůlně, zlodějko?‘ povídá ten muž výhružně. ‚Pane, prosím vás, dva dny jsem nejedla, utekla jsem Sově, vytrhla mi zub a chtěla mě hodit rybám; neměla jsem kde spát, tak jsem podlezla dvířka a jednu noc jsem tady spala v hromadě kůry pod dřívím, nikomu jsem tím neublížila.‘

Ale obchodník povídá tomu chlapci: ‚Na to mě nenachytá, je to zlodějka, chtěla mi ukrást polena.““

„Vrták starý! Idiot!“ vykřikl Zabiják. „Ukrást polena! Vždyť ti bylo osm let!“

„Byla to hloupost, chlapec mu taky řekl: ‚Ukrást vám polena, člověče? Jak by to udělala? Vždyť je sama jako tříška.‘ – ‚Máš pravdu,‘ řekl obchodník s dřevem, ‚ale stejně. Takoví zloději pošlou dítě jako špeha, potom se tu schová a otevře druhým dveře. Odvedeme ji na komisařství.““

„Blbec mizerná!“

„Tak mě odvedli. Všecko jsem jim vypověděla. Poslali mě do vězení a před kárný soud jako tulačku; a jako tulačku mě taky odsoudili,

že až do šestnácti let zůstanu v polepšovně. Jak jsem byla soudcům vděčná... Božítku... vězení, tam bylo aspoň co jíst; nikdo mě nebil, proti podkroví u Sovy to byl ráj. A taky jsem se tam naučila šít. Jenomže bohužel jsem byla líná, radši jsem se jen tak potloukala; zpívat mi bylo milejší než pracovat, hlavně když vysvitlo sluníčko... Ach, jakmile se na vězeňském dvoře udělalo trochu hezky, neudržela jsem se... a zvláštní věc... když jsem zpívala, zdálo se mi, jako bych ani nebyla ve vězení.“

„To znamená, holčičko, že jsi opravdu rozený zpěváček,“ řekl Rudolf s úsměvem.

„Jste ke mně laskavý, pane Rudolfe; od té doby mi už taky neříkají Coura, ale Pěnkava. Konečně v šestnácti jsem vyšla z vězení a padla jsem rovnou na zdejší krčmářku a několik jiných starých ženských, které někdy chodily za kamarádkami do vězení a vždycky mi říkaly, až vyjdu ven, že mi opatří práci.“

„Tak, tak, víme jakou!“ řekl Zabiják.

„Miláčku, andílku, krasotinko,“ říkaly mi všechny, „chcete u nás bydlet? Dáme vám krásné šaty a budete se jenom bavit!“

„Hned jsem věděla, co ta řeč znamená, to víš, nebyla jsem nadarmo osm let ve vězení. Kuplířky jsem vyhnala a řekla jsem si: Umím šít, v ruce mám tři sta franků, jsem mladá... Komu to ublíží, když si po těch osmi letech trochu užiju: práce se najde, až dojdou peníze. A začala jsem svých tři sta franků roztáčet. To byla veliká chyba,“ řekla Panenka s povzdechem. „Nejdřív jsem si měla pojistit výdělek... ale neměl mi kdo poradit... Zkrátka, co se stalo, stalo se... Začala jsem utrácet. Nejdřív jsem si nakoupila plný pokoj květin; mám květiny tak ráda! Pak jsem si koupila šaty, krásný šál a jezdila jsem na výlety do Buloňského lesa nebo do Saint-Germain, s oslíkem.“

„A s milým, co?“

„I kdepak: chtěla jsem být svou paní. Jezdívala jsem s jednou kamarádkou z vězení, dostala se tam z nalezince, takové hodné děvče. Říkali jí Rolnička, protože se pořád smála.“

„Rolnička, Rolnička, tu neznám,“ řekl Zabiják, pátraje v paměti.

„Bodejť bys ji znal, je to počestné děvče; a pracovitá. Dneska si vydělá nejmíň pětadvacet sou denně. Má svůj byt... Taky už jsem se za ní pak nikdy neodvážila... Peníze jsem nakonec utratila a chtěla jsem pracovat. Ale jak jsem řekla, že jsem vyšla z vězení, nikdo mě nechtěl. Byla bych pracovala tak ráda... všude mi ukázali dveře... Už jsem nevěděla, co dělat... Pak si mě odvedly... daly mi napít... No a...”

„Rozumím,“ řekl Zabiják. „Teď tě znám jako tvůj vlastní táta s mámou a jako bys jakživa mou náruč neopustila. No prosím, to byla zpověď.“

„Zdá se mi, že je ti smutno, vid', děvče, když tak vypravuješ o svém životě,“ řekl Rudolf.

„Je mi smutno, když se podívám zpátky; poprvé od dětství si to všechno tak naráz připomínám... a není to nic veselého... Vid', Zabijáku?“

„Tak, tak,“ řekl Zabiják ironicky, „je ti asi líto, že ses nestala hospodskou děvečkou nebo služkou u nějakých starých hovad, co?“

„To je jedno... musí to být dobrá věc, když je člověk počestný,“ povzdechla Panenka. „Někdy... Vy to možná pochopíte, pane Rudolfe, někdy ráno, když si jdu pro mléko a pak vidím, jak se mlékařka s vozíkem a oslem vrací domů, kolikrát zatoužím... Říkám si: Vrací se na venkov, na čistý vzduch, má tam svůj domek, rodinu... a já zas do té díry u krčmářky, kde není světlo ani v poledne.“

„Ale děvče, hlavu vzhůru... zasměj se tomu, hlavu vzhůru!“ řekl Zabiják.

„Můj Bože, hlavu vzhůru? Ale jak? Všechno, co mám na sobě, patří krčmářce; dlužím jí za byt i za jídlo, nemohu se odtud hnout... dala by mě zatknout jako zlodějku... Patřím jí... musím nějak platit dluhy...”

Nešťastná dívka se neubránila, aby se při posledních strašlivých slovech nezachvěla.

„Napijme se, Zabijáku,“ řekla náhle po dlouhém odmlčení a zvedla sklenici. „Ne víno, pálenku, ta je silnější.“

„Pálenku, no vida! Tak se mi to líbí, holka, máš přece jenom výdrž!“ řekl Zabiják, ale nevšiml si, že se Panence zaleskla na řasách slza.

KAPITOLA 4

Zatčení

Čtenář jistě nezapomněl na dva muže, které pozorně sledovala třetí osoba, jež před chvílí vešla do krčmy. Ti dva mezi sebou během Pěnkavina příběhu, který nemohli slyšet, párkrát cosi tiše prohodili, neklidně pohlížeje ke dveřím.

Ten v řecké čapce řekl druhému:

„Kantor se nevalí. Jen aby ho kámoš nesetnul kvůli vejďelku.“

„A my jsme tu fušku dali dohromady, to bychom pěkně utřeli nos,“ opáčil druhý.

Nově příchozí, který oba muže pozoroval, vyšel před chvílí ven a teď se vracel ještě s dalším ramenatým člověkem energické tváře. Řekl mu: „To je náhoda, Borele, že se vidíme! Tak pojď, dáme si spolu sklenici vína.“

Zabiják ukázal Rudolfovi a Pěnkavě na nového hosta a potichu řekl:

„Bude mela... to je fízl. Pozor!“

Oba lotři mezi sebou vyměnili rychlý pohled, rázem se zvedli a zamířili ke dveřím; policisté se ale se zvláštním pokřikem vrhli za nimi. Rozpoutal se divoký boj. Dveře hospody se otevřely, několik dalších policistů vtrhlo do sálu a venku se zaleskly hlavně pušek.

V tom zmatku se odvážil až na práh hospody uhlíř, o kterém jsme už mluvili, a když se náhodou střetl s Rudolfovým pohledem, varovně položil na rty ukazováček.

Rudolf mu rychlým svrchovaným gestem naznačil, aby se vzdálil; dál zaujatě sledoval, co se v krčmě děje.

Muž v řecké čapce vztekle řval; napůl položený na stole sebou tak zoufale škubal, že ho tři muži sotva udrželi. Jeho společník, zni-

čený, zsinálý a zachmuřený, sám natáhl ruce, aby mu dali želízka; rty mu zbělely a spadlá dolní čelist se mu křečovitě chvěla.

Krčmářka, pro kterou podobné scény nebyly nic nového, klidně seděla za pultem s rukama v kapsách zástěry.

„Copak provedli ti chlapi, vzácný pane Borele?“ obrátila se k jednomu policistovi, s nímž se znala.

„Včera večer zavraždili v ulici Svatého Kryštofa jednu stařenu a pokoj vykradli. Než chudák umřela, pověděla nám, že jednoho z těch vrahů kousla do ruky. Měli jsme ty dva lotry na mušce. Kolega si je před chvílí prohlédl a teď jsme je klofli.“

„Ještě že mi zaplatili předem,“ řekla krčmářka. „A vy si nic nedáte, pane Borele? Skleničku Nápoje lásky nebo Útěchy?“

„Díky, tetko; nejdřív musím naložit ty lotry. Jeden se ještě cuká...“

Vrah v řecké čapce se opravdu zuřivě bránil. Když ho chtěli šoupnout do fiakru přede dveřmi, museli ho doslova vynést. Jeho kumpán se celý roztřásl a sotva stál na nohou; fialové rty se mu pohybovaly, jako by něco říkal... Hodili ho do vozu jako balík.

„Ale poslouvejte, tetko,“ řekl Borel, „dejte si pozor na Rudohnáta; je to mizera, mohl by vás do něčeho dostat.“

„Rudohnát! Toho jsme ve čtvrti neviděli kolik neděl, pane Borele!“

„No právě, určitě něco peče... to ho nikdy není vidět, však to znáte... Jenom od něho neberte do úschovy žádné krámy, žádný balík, nic: bylo by to přechovávání.“

„Žádné starosti, pane Borele, Rudohnáta se bojím jako čerta. Člověk nikdy neví, kudy chodí a odkud přišel. Naposledy co jsem ho viděla, povídal, že se vrací z Německa...“

„Zkrátka, dejte si pozor... varoval jsem vás.“

Než vyšel z hospody, prohlédl si policista pozorně ostatní pijáky a obrátil se k Zabijákovi skoro přátelsky:

„Ty jsi tu taky, taškáři? Už jsme o tobě dlouho neslyšeli! Žádné pranice nebyly? Sekáš dobrotu?“

„Dobrotu, pane Borel; víte přece, že rozmlátím palici jen tomu, kdo si o to řekne.“

„Takový silák, ještě abys provokoval, to by chybělo!“

„A vidíte, tenhle mě složil,“ řekl Zabiják a položil ruku Rudolfovi na rameno.

„Hele, toho neznám,“ řekl policista, prohlížeje si Rudolfa.

„A taky se seznamovat nebudeme, kamaráde,“ řekl Rudolf.

„Tím líp pro vás, chlapče,“ řekl policista a obrátil se na krčmářku:

„Dobrou noc, tetko. Tahle vaše krčma je hotová past. To už je třetí vrah, kterého jsem tu chytil.“

„Doufám, že nebude poslední, pane Borele; vždycky k vašim službám...“ řekla roztomile krčmářka a úslužně se poklonila.

Když policista odešel, mladík zsinělé tváře, popíjející pálenku, si znovu nacpal dýmku a chraplavým hlasem řekl Zabijákovi:

„Tys ho nepoznal? Ten v čapce, to byl Chlupáč. Jak sem vešli policajti, hned jsem si řekl: něco se děje; zvlášť když Chlupáč pořád schovával tu ruku pod stůl.“

„Stejně bylo pro Kantora štěstí, že tu nebyl,“ řekla krčmářka. „Chlupáč se po něm několikrát ptal, něco spolu mají... Ale já své kunčafy nepráskám. Ať je seberou, prosím... každý dělá, co umí... já je ale prodávat nebudu... Vida, my o vlku...“ dodala krčmářka v okamžiku, kdy vcházeli do hospody muž a žena: byl to Kantor a jeho spoléčnice.

Všichni hosté v krčmě jako by se lehce zachvěli děsem. Ani neohrožený Rudolf se neubráníl pohnutí při pohledu na obávaného lotra a pár okamžiků na něho hleděl se zvědavostí i hrůzou.

Pohled na lotrovu tvář byl vskutku příšerný. Křížem krážem byla zbrázděna hlubokými modravými jizvami; rty mu pod leptavým účinkem žíraviny nabobtnaly; po nose mu z uříznutého chřípí zůstaly dvě neforemné díry. Bystrá, malá, kulatá očka se blyštěla krutostí. Nízké, jakoby tygří čelo napůl zakrývala kožešinová čepice s dlouhými ryšavými chlupy... jako hříva nestvůrného zvířete.

Kantor měřil sotva něco přes pět stop; neobyčejně veliká hlava byla zapadlá mezi širokými, vysunutými, mocnými a masitými rameny; paže měl dlouhé a svalnaté, ruce krátké, tlusté a porostlé chlupy až po špičky prstů; nohy měl trochu podšité, ale statná lýtka prozrazovala neobyčejnou sílu.

Doprovázela ho stará ženština v poměrně čistých hnědých šatech, černočerveně kostkovaném šátku a bílém čepci.

Když spatřil Rudolf z profilu její kulaté zelené oko, zahnutý nos, tenké rty, vystouplou bradu a prohnaný, zlý výraz, maně vzpomněl na Sovu.

Chtěl upozornit Pěnkavu, ale jak na děvče pohlédl, viděl, že zbledlo; beze slova, plná hrůzy hleděla na odpornou Kantorovu společnici; nakonec uchopila Rudolfa třesoucí se rukou za paži a tiše řekla:

„Sova! Bože můj...! Ta stařena... Sova!“

Kantor, který předtím prohodil potichu pár slov s hosty v krčmě, zamířil v tu chvíli zvolna ke stolu, kde seděli Rudolf, Pěnkava a Zabiják.

„Hele, krasotinko, ty dva mouly tady nech a pojď se mnou...“

Pěnkava neřekla ani slovo, jen se přitiskla k Rudolfovi a zuby jí cvakaly hrůzou.

„A já... já žárlit nebudu,“ řekla Sova a rozchechtala se. Ještě nepoznala Couru, svou někdejší oběť.

„Tak co, maličká, neslyšela jsi?“ řekl příšera a přistoupil ještě blíž. „Jestli hned nepůjdeš, vydlobnu ti oko, udělám z tebe Soví dvojčátko. A ty, fousáči... (obrátil se na Rudolfa), koukej mi tu krasotinku navalit, nebo ti zakroutím...“

„Panebože! Panebože! Braňte mě!“ vykřikla Pěnkava, vztahující ruce k Rudolfovi. Pak ji ale napadlo, že by to pro něj bylo příliš nebezpečné, a rychle řekla potichu: „Ne, ne, ani se nehněte, pane Rudolfe; jestli se ke mně přiblíží, budu volat o pomoc a krčmářka se ke mně přidá, bude mít strach, aby kravál nepřivolal policii.“

„Nic se neboj, děvče,“ řekl Rudolf a beze strachu pohlédl na Kantora. „Sedíš tady vedle mě a ani se nehneš; kdyby ta hnusná bestie na tebe chtěla sáhnout anebo na mě, vynesu ho za dveře...“

„Ty?“ řekl Kantor.

„Já...!“

A třebaže ho Pěnkava zdržovala, zvedl se od stolu.

Kantor o krok ucouvl při pohledu na Rudolfův děsný výraz. I Panenka a Zabiják užasli, jakou zlobou, jakou ďábelskou zuřivostí se náhle stáhla ušlechtilá tvář jejich společníka. Rudolf měl nadání slavných šermířů, kteří jediným fascinujícím pohledem dovedou protivníka odzbrojit a vyděsit. Kantor se zachvěl, ucouvl, a protože se už neodvážil spolehnout na svou zázračnou sílu, zašmátral pod halenou po rukojeti dýky. V krčmě by bylo nejspíš došlo ke krvavé vraždě, kdyby byla Sova najednou nechytla Kantora za paži a nevykřikla:

„Počkej... počkej... hrdlořízku, slovíčko... ty dva mouly hned dostaneš, neutečou ti...“

Kantor udiveně pohlédl na stařenu. Sova si už chvilí pátravě prohlížela Panenku, jako by se chtěla upamatovat. Nebylo pochyby: poznala ji.

„Je to možné!“ vykřikla a spráskla ruce úžasem. „Coura, ta zlodějka, co mi snědla sladové tyčky. Kdepak se tu bereš? Který rohatý tě poslal? Tak jsem tě přece dostala do pazourů! Jen se neboj, zuby ti nevytrhám, ale vymačkám ti z těla všechny slzy! Budeš čubrnět! Znáš tvoje rodiče... Kantor poznal v chládku mužského, který mi tě dal, když jsi byla malá... Ten mu řekl jméno tvojí matky... Jsou to hlaváci, tvoji rodiče...“

„Moji rodiče! Vy je znáte...?“ vykřikla Panenka.

„Ano, tady můj kabrňák je zná... Ale spíš mu vyrvu jazyk, než aby ti to řekl... Zrovna včera viděl toho chlapa, který tě ke mně přivedl, protože jeho ženě, která tě živila, přestali platit... tvá matka na tebe kašlala, radši by tě viděla pojit, to si piš... Ten chlap má papíry,

Couro, má od tvojí matky dopisy... ale ví, proč je nevytáhne... Hehe, čubrníš, co? Pláčeš... Kdepak, Couro, svou matku nepoznáš... Nikdy ji nepoznáš.“

„Raději ať si myslí, že jsem mrtvá,“ řekla Panenka, otírajíc slzy.

Rudolf zapomněl na Kantora a pozorně naslouchal, co Sova povídá. Lotr, který už nebyl v moci Rudolfova pohledu, se mezitím vzchopil; nechtělo se mu věřit, že by se ten nevelký, štíhlý muž s ním mohl měřit; spoléhaje na svou herkulovskou sílu, přistoupil k Rudolfovi a řekl Sově pánovitě:

„Konec žvanění... Ted' se podívám tady na toho tulpasa a srovnám mu ksicht... Abych se krasotince líbil víc než on.“

Rudolf se jedním skokem vymrštil přes stůl.

„Pozor na talíře!“ vykřikla krčmářka.

Kantor se vzepřel na statných nohách a napřáhl ruce, aby se bránil. V tu chvíli se prudce otevřely dveře; do krčmy se vrhl uhlíř, vysoký skoro šest stop, prudce odstrčil Kantora a pošeptal Rudolfovi anglicky: „Tomáš a Sára, Výsosti... Jsou na konci ulice.“

Po těch záhadných slovech sebou Rudolf zlostně trhl, hodil na pult louisdor a rozběhl se ke dveřím. Kantor mu v tom chtěl zabránit, Rudolf se však otočil a zasadil mu do tváře dvě tak prudké rány pěstí, že se netvor zapotácel jako omámený a těžce se zvrátil zády na stůl. Za chvíli se vzpamatoval a vyřítil se za Rudolfem, ten však už zmizel i s uhlířem v temném bludišti uliček v Cité. V okamžiku, kdy se Kantor vracel, supě zlostí, vběhli do krčmy z druhé strany dva muži, celí udýchaní jako po dlouhém běhu.

Sotva vešli, rozhlédli se po lokále do všech stran.

„Já nešťastník!“ řekl jeden. „Zas nám utekli...!“

„Jen klid...! Den má dvacet čtyři hodin a život je dlouhý,“ odpověděl druhý.

Oba nově příchozí hovořili anglicky.

KAPITOLA 5

Noví hosté

Patřili ke třídě daleko vyšší než běžní hosté krčmy. Jeden byl vysoký, hubený, vlasy měl skoro bílé, obočí a lícousy černé, obličej kostnatý, temný, výraz tvrdý a přísný. Na kulatém klobouku měl smuteční pásku, dlouhý černý svrchník zapjatý až ke krku. Šedé přiléhavé kalhoty měl zastrčené do bot zvaných tehdy suvorovky.

Jeho společník, rovněž ve smutku, byl droboučký, bledý a krásný. Podle chování, postavy i jemných rysů se dalo lehko uhodnout, že to je přestrojená žena.

„Tomáši, objednejte něco k pití a zeptejte se těch lidí, jestli tu nebyl,“ řekla Sára ještě pořád anglicky.

Příchod nových hostů vyvolal živou pozornost. Jejich oblečení i chování prozrazovalo, že nejsou zvyklí na podobné krčmy. Z neklidných ustaraných tváří se jim dalo vyčíst, že je sem přivedlo něco velmi významného. Zabiják, Kantor i Sova je sledovali s lačnou zvědavostí. Pěnkava, vyděšená ze Sovy i Kantorových hrozeb, využila nepozornosti obou vyvrhelů a pootevřenými dveřmi nenápadně vyklouzla z krčmy.

Zatímco si Sára otírala čelo, Tomáš usedl za stůl a řekl krčmářce dokonalou francouzštinou:

„Chtěli bychom něco k pití, madame; buďte tak laskavá a obslužte nás.“

Tetka Dorota, polichocená takovou zdvořilostí, se zvedla od výčepu, došla až k Tomáši, kde se elegantně opřela o stůl a řekla:

„Budete chtít víno do džbánu, nebo láhev?“

„Doneste láhev, sklenice a vodu.“

Když je krčmářka obsloužila, Tomáš jí hodil sto sou a řekl:

„Drobné si nechte a vypijte sklenku s námi.“

„Jste laskavý, pane,“ řekla krčmářka, hledíc na Tomáše spíš s údivem než vděčně.

„Ale poslyšte, měli jsme schůzku s kamarádem v jedné hospodě tady v ulici; možná že jsme se spletli.“

„Tady je U Bílého králíka, vzácný pane.“

„Tak to je ono,“ pokývl Tomáš na Sáru. „Ano, měl nás čekat u Bílého králíka.“

„Krčma U Bílého králíka je v ulici jen jedna,“ řekla krčmářka pyšně.

„Ale jak ten váš kamarád vypadal?“

„Vysoký, štíhlý, tmavě kaštanové vousy a vlasy.“

„Počkejte, počkejte, tak to bude on; přišel za ním nějaký uhlíř, takový hromotluk, a spolu pak odešli.“

„To jsou oni,“ řekl Tomáš.

„Byli tu sami?“ zeptala se Sára.

„Totiž uhlíř přišel jenom na chvilku, váš kamarád tady večerel s Pěnkavou a Zabijákem.“ A ukázala očima na Rudolfova společníka, který zůstal v krčmě.

„Znáte toho muže?“ obrátila se Sára k Tomášovi.

„Ne. Karl ztratil Rudolfovu stopu na začátku téhle tmavé uličky. Když pak viděl, jak Murph převlečený za uhlíře obchází kolem krčmy a pořád nahlíží do oken, napadlo ho, že to není jen tak, a upozornil nás.“

Zatímco spolu takto potichu anglicky rozmlouvali, Kantor upozornil Sovu, ukazuje na Tomáše a Sáru: „Ten hubený dlouhán hodil krčmářce sto sou. Hnedle bude půlnoc, prší, je vítr; až vypadnou, půjdeme za nimi. Vezmu dlouhána po palici a seberu mu peníze. Je s ženskou, ani nešpitne.“

„Kdyby ta slečinka vejskala, mám v kapse vitriol, rozfláknu jí flašku o ksicht,“ řekla stařena, „dětičkám se musí dát napít, aby nekřičely. – Ale poslyš, hrdlořízku, jakmile načapáme Couru, musí

s námi. Strčíme jí taky čumák do vitriolu, aby se s tou svou larvou nevytahovala!“

„Já si tě, Sovo, stejně jednou vezmu,“ řekl Kantor. „Ty jsi ta nejšikovnější a nejodvážnější ženská... tu noc s dobytkářem jsem tě oklepl... řekl jsem si: To je ženská, pracuje líp jak chlap.“

Sára s Tomášem přisedli mezitím s další lahví k Zabijákovi.

„Poslyšte, kamaráde,“ řekl Tomáš, „měli jsme se tady setkat s jedním přítelem; vy ho prý znáte, večerel s vámi; možná že byste nám mohl povědět, kam šel!“

„Znám ho, protože mi asi přede dvěma hodinami nabančil, aby chránil Pěnkavu. Předtím jsem ho jakživ neviděl. Potkali jsme se v chodbě u Rudohnáta.“

„Podivné jméno, Rudohnát. Kdopak to je?“

„Vlíká přes čáru,“ řekl nedbale Zabiják a dodal: „Vínečko jak oheň, tetko.“

„Proto nesmíte nechat sklenici prázdnou, milý chlapče,“ řekl Tomáš a znovu mu nalil.

„Na vaše zdraví,“ řekl Zabiják, „a na zdraví vašeho kamaráda, který... no, nechme to... zkrátka, jak praví přísloví, kdyby má tetka byla mužem, byl by to můj strýc... nejsem padlý na hlavu, kamarádíčku...“

Sára neznatelně zrudla. Tomáš pokračoval:

„Nerozuměl jsem dost dobře, co jste povídal o tom Rudohnátovi, co že to dělá?“

„Vlíká přes čáru, povídal jsem.“

Tomáš na něho pohlédl s údivem.

„Cože... přes co? Jak jste to řekl?“

„Vlíká přes čáru, pašerák, zkrátka. Hantýrku nekoumáte, jak vidím.“

„Vůbec vám nerozumím, kamaráde.“

„Povídám, že nemluvíte po našem jako pan Rudolf.“

„Po našem?“ řekl Tomáš a překvapeně pohlédl na Sáru.

„Vy dva jste zelenáči... Ale Rudolf je kámoš, maluje na vějíře, ale huba mu jede jaksepátří... Povím vám to tedy polopatě, Rudohnát je pašerák a není to žádná zrada... neskrývá to, pochlubí se tím i před poldama... ale hledej si mě, chyt' si mě, jestli to dokážeš... je to chlap mazaná.“

„A co u něj Rudolf hledal?“ zeptala se Sára.

„Na mou duši, pane... nebo paní, jak je vám libo, o tom nemám páru...“

„A co je to za člověka, ten Rudohnát?“ zeptal se Tomáš. „Jaké zboží prodává?“

„Rudohnát? Panebože, všechno, co je zakázané. V tom se vyzná, to je jeho kšeft, vid'te, matko?“

„No ba, ten má filipa,“ řekla krčmářka. „Povídá se, že má doma skrýš na dně studny, která vede do podzemních chodeb.“

„Stejně tu skrýš poldové jakživi nenašli. To by museli nejdřív rozbourat celý barák,“ řekl Zabiják.

„A v kterém domě bydlí?“

„Ulice Fèves, číslo třináct: Rudohnát, obchodník se vším, co je vám libo... To ví v Cité každý,“ řekl Zabiják.

„Tu adresu si zapíšu,“ řekl Tomáš. „Jestli Rudolfa nenajdeme, zkusíme se na něj vyptat u Rudohnáta.“

Na radnici odbila půlnoc. Lampa už jen chabě osvětlovala krčmu. Kromě Zabijáka, jeho dvou společníků, Kantora a Sovy všichni ostatní hosté pomalu jeden po druhém odešli. Kantor řekl potichu:

„Schováme se naproti v průjezdu. Až panáčkové vylezou, dáme se za nimi,“ a zamířili se Sovou ke dveřím.

„Dneska si ani nelíznete?“ řekla krčmářka.

„Ne, tetko, přišli jsme se jenom schovat,“ řekl Kantor a vyšli se Sovou ven.

KAPITOLA 6

Peníze, nebo život

Ve chvíli, kdy vyšel z krčmy Zabiják, vítr byl ještě silnější než předtím, pršelo jen se lilo. Kantor se Sovou, skrčením v průjezdu naproti krčmě, viděli, jak Zabiják odchází. Tomáš a Sára, ačkoli byla vichřice, vyšli z hospody také a dali se opačným směrem.

„Máme je v hrsti,“ řekl Kantor potichu. „Otevři vitriol, pozor!“

„Sundáme si boty, aby nás neslyšeli,“ řekla Sova.

Dík této strategii byl jejich krok tak ztlumený, že se Tomáše a Sára skoro dotýkali, aniž je ti dva zaslechli.

„Ještě že máme na rohu ulice fiakr,“ řekl Tomáš. „Budeme úplně promočení. Není vám zima, Sáro?“

„Snad bychom se něco dozvěděli od toho pašeráka, od toho Rudohnáta,“ řekla zamyšleně Sára, nevšímajíc si Tomášovy otázky.

Tom se však náhle zastavil. Byli pár kroků od místa, které Kantor určil k vykonání zločinu.

„Spletl jsem si ulici,“ řekl. „Měli jsme se dát doleva, k fiakru musíme kolem jednoho zbouraného domu. Vraťme se.“

Kantor se Sovou se vrhli do výklenku dveří, aby je Tomáš se Sárrou nespatriili.

„Líp, že jdou ke zbořeništi,“ zašeptal Kantor. „Jestli se ten tulpas bude cukat... vím, co udělám.“

Tomáš a Sára se pustili zpátky okolo krčmy a došli ke zbořenému domu. Ulice vedla v těch místech kolem zející jámy zdemolovaných sklepů. Kantor vyrazil mrštně a lačně jak tygr; uchopil Tomáše mocnou rukou za hrdlo a řekl:

„Peníze, nebo tě hodím do té díry.“ Druhou rukou chytil za paži Sárrou jako do kleští. Nebránila se, řekla klidně: „Neubližujte nám, nebudeme křičet. Dejte jim náprsní tašku, Tomáši.“

Když Sova pečlivě prohrabala kapsy obou obětí, obrátila se k Sáře:

„Ukaž ruce, jestli nemáš prsteny. Nemá,“ zamumlala. „Copak nemáš nikoho, kdo by ti je dával...? To je mizérie!“

Chladnokrevný Tomáš po celou scénu, stejně rychlou jako nečekanou, nehnul brvou.

„Chcete udělat obchod? Mám v tašce papíry, které by vám k ničemu nebyly; zítra mi je přinesete a já vám dám pětadvacet louisdorů,“ řekl Kantorovi, jehož ruka už ho nesvírala tak krutě.

„Já vím, abyste nám nastražili past!“ odvětil lupič. „Koukej mazat, ani se neohlížej. Bud’ rád, že jsi z toho vyklouzl tak lacino.“

„Počkat,“ řekla Sova. „Jestli bude hodný, peněženku dostane; to se dá zařídit.“ Pak se obrátila na Tomáše: „Znáte saintdeniskou pláň?“

„Ovšem.“

„Víte, kde je Saint-Quen?“

„Vím.“

„Naproti Saint-Quen je rovina, přes pole je tam daleko vidět. Když tam zítra ráno přijdete úplně sám a navalíte prachy, budu tam i s náprsní taškou a vrátím vám ji z ručky do ručky.“

„Dá tě klofnout, Sovo!“

„Bez starosti! Je tam vidět na dálku. Mám jen jedno oko, ale zato dobré; jestli si ten moula povede někoho s sebou, ztratím se.“

Sáru jako by náhle cosi napadlo. Obrátila se k lupiči:

„Chceš si vydělat?“

„To se ví.“

„Teď mě napadá, že jsi byl taky v té krčmě. Všiml sis muže, za kterým tam přišel ten uhlíř?“

„Bodejt!“ vykřikl Kantor. „Dejte mi tisíc franků a voddělám ho...“

„Sáro!“ vykřikl zděšeně Tomáš.

„Nejde o vraždu, chlape... Ale přijďte zítra na saintdeniskou pláň. Najdete tam mého společníka, uvidíte, že bude sám. Řekne vám,

co bude třeba. Ne tisíc, ale dva tisíce franků vám dám... jestli se to podaří.“

„Dobrá,“ řekl Kantor. „Přijde tam má stará. Povíte jí, co a jak, a já uvidím.“

„Tak zítra v jednu na pláni. Přinesete tašku, dostanete pět set franků a zálohu na další podnik, když budete rozumný.“

„Teď půjdete napravo a my nalevo; nechodte za námi, nebo...“

Kantor se Sovou se rychle vzdálili.

„Sám ďábel nám toho lotra poslal,“ řekla Sára. „Může se nám hodit.“

„Začínám mít strach, Sáro,“ řekl Tomáš.

„Já ne... Naopak doufám... Ale pojďme, už to tady poznávám, fiakr nebude daleko.“

A oba rychle zamířili k portálu chrámu Notre Dame.

Celou scénu sledoval neviditelný svědek. Byl to Zabiják, který vlezl do rozvalin, aby se schoval před deštěm. Nebezpečí, jež hrozilo jeho novému příteli, ho vyděsilo. Rozhodl se, že Rudolfa musí varovat. Ale jak? Adresu, kterou onen takzvaný malíř vějířů uvedl, už zapomněl. Do krčmy se Rudolf možná už nevrátí. Jak ho najít?

V těchto myšlenkách sledoval Zabiják mechanicky Tomáše a Sárú; nastoupili do fiakru, který je čekal před chrámovým portálem.

Fiakr se rozjel. Zabiják dostal skvostný nápad; naskočil zezadu na vůz.

V jednu hodinu ráno zastavil fiakr na bulváru U Observatoře a Tomáš se Sárú zmizeli v jedné z přilehlých uliček. Noc byla temná, Zabiják neviděl nic, podle čeho by mohl nazítří ta místa poznat. Vzal tedy z kapsy nůž a udělal široký, hluboký zářez do jednoho blízkého stromu. Pak se vrátil zpátky do pelechu, od něhož se značně vzdálil.

KAPITOLA 7

Výlet

Nazítří po těchto událostech se na čistém nebi zaskvělo zářivé podzimní slunce; noční bouře byla ta tam. Šeredná čtvrt', do níž nás čtenář sledoval, byla sice vinou vysokých domů pořád trochu temnělá, ale v krásném jasném dni už se nezdála tak děsivá.

Asi v jedenáct dopoledne se v ulici Fèves objevil Rudolf a zamířil ke krčmě. Zase byl v řemeslnickém oděvu, jeho oblek však působil trochu strojeně; pod novou, na hrudi rozevřenou halenou bylo vidět červenou vlněnou košili, zapnutou několika stříbrnými knoflíky; límec spodní bílé košile měl přehrnutý přes nedbale uvázanou černou hedvábnou vázanku; zpod bleděmodré sameťové čapky vykukovalo pár kaštanových kadeří. Místo včerejších hrubých okovaných bot měl dokonale vyleštěné střevíce.

Když se Rudolf objevil před krčmou, krčmářka právě zevlovala na prahu.

„Služebnice, mladý pane! Přišel jste si pro drobné z těch dvaceti franků?“ řekla uctivě, protože nemohla zapomenout, že jí Zabijákův přemožitel hodil včera na pult louisdor. „Máte dostat zpátky sedmáct franků deset sou... Ale ještě něco... někdo vás tu včera hledal: takový veliký pěkně oblečený pán s malou paničkou, převlečenou za mužského. Pili se Zabijákem ,zátkované“.

„Že pili se Zabijákem? A copak mu povídali?“

„Vlastně ani nepili, spíš jenom smočili rty...“

„Ptám se, co Zabijákovi povídali?“

„No povídali o ledačem! O počasí, taky u Rudohnátovi.“

„Oni ho znají?“

„Kdepak, Zabiják jim vykládal, kdo to je... a jak jste mu nabil. Budete chtít zpátky ty drobné?“

„Ano... a odvedu na dnešek Pěnkavu, chci ji vzít na výlet.“

„Kdepak, chlapče, to nepůjde.“

„Pročpak?“

„Co kdyby se nevrátila? Co má na sobě, všechno je moje a taky mi ještě dluží dvě stě dvacet franků za stravu a byt za tu dobu, co je u mě; kdyby nebyla tak slušná, nepustila bych ji dál jak na roh ulice.“

„Tady máš,“ řekl Rudolf a hodil krčmářce na pult jedenáct louisdorů. „A teď kolik za ty hadry, cos jí půjčila?“

Krčmářku, užaslou, že vidí u řemeslníka tolik peněz, na jedné straně lákal dobrý obchod a naděje, že by mohla vydělat ještě víc, na druhé se bála, aby se nedala ošidit; po chvílce mlčení řekla:

„Za hadry aspoň... sto franků.“

„Za takovou veteš! Blázníš! Necháš si drobné od včerejška, přidám ti louisdor a dost.“

„No dobrá, panáčku, tak si hadry nechám; Pěnkava se odtud nehne: co je moje, s tím si mohu dělat co chci.“

„Aby tě čert vzal! Tady jsou peníze a běž pro Pěnkavu.“

Krčmářka strčila peníze do kapsy v domnění, že snad řemeslník spáchal krádež nebo dědil, a řekla se sprostým úsměvem:

„Pročpak si nedojdete pro Pěnkavu sám, synáčku...? Měla by radost... na mou duši, jako že mi říkají Dorota, mohla na vás včera oči nechat.“

„Běž pro ni a řekni jí, že ji vezmu s sebou na výlet... víc nic. Hlavně ať se nedoví, že jsem za ni zaplatil dluh.“

„Pro mě za mě, líp když si bude myslet, že ji mám dosud v hrsti.“

„Tak budeš mlčet a půjdeš už!“

„Copak jste najednou tak zlý! Vždyť už jdu... už jdu...“

Za několik minut se vrátila a Panenka za ní, oblečená jako včera, pod červeným kostkovaným šátkem jí vykukovaly dva silné světlé copy.

Když poznala Rudolfa, zrudla a zmateně sklopila oči.

Za chvíli došli na Květinové nábřeží, kde je čekal fiakr; Rudolf pustil Pěnkavu napřed, nasedl za ní a řekl kočímu:

„K Saint-Denis; pak vám řeknu, kudy dál.“

Vůz se rozjel; slunce zářilo, nebe bylo bez mráčku, chladný vzduch trochu ostrý; kolem otevřených okének proudil svěží, čerstvý větřík.

„Tady je nějaký ženský plášť!“ řekla Pěnkava, která si teprve teď všimla, že se posadila na nějaké šaty.

„Ano, to je pro vás, dítě; bál jsem se, aby vám nebylo zima; dobře se zabalte.“

Ubohá dívka, nezvyklá takovým ohledům, překvapeně pohlédla na Rudolfa. Ještě víc v ní vzrostla nesmělost a také jakýsi matný, sotva uvědomělý smutek.

„Bože, pane Rudolfe, jak jste hodný! Stydím se!“

„Protože jsem hodný?“

„Ne, ale... ale připadá mi, jako byste dnes mluvil docela jinak než včera... celý jste jiný...“

„No a který Rudolf se ti líbí líp, ten včerejší, nebo ten dnešní?“

„Víc se mi líbí takhle... Ale včera mi zase připadalo, že jsme si víc rovni...“

Rychle se ale vzpamatovala a ze strachu, aby Rudolfa neurazila, řekla:

„Totiž rovni... já vím, pane Rudolfe, že to není možné...“

„Víte, Panenko, jedna věc mě na vás udivuje.“

„A co?“

„Jako byste docela zapomněla, co vám včera povídala Sova o vašich rodičích... že zná vaši matku...“

„Ach, nezapomněla jsem... v noci jsem na to myslela... plakala jsem... ale nevěřím, že to je pravda... stařena si celý příběh vymyslela, aby mě potrápila...“

„Možná že toho Sova ví víc, než si myslíte; je-li to pravda, nebyla byste šťastná, kdybyste našla svou matku?“

„Ach, pane Rudolfe! Jestli mě matka nikdy nemilovala... k čemu ji hledat...? Ani by mě nechtěla vidět... A jestli mě milovala... jakou bych jí udělala hanbu...! Snad by ji to zabilo.“

„Jestli vás vaše matka milovala, Panenko, litovala by vás, opustila by vám, milovala by vás dál... A jestli vás opustila... vlastní hanba by jí byla odplatou, kdyby viděla, jak strašnému osudu vás ponechala.“

„Ale k čemu se mstít? Stejně kdybych se pomstila, připadá mi, že už bych se pak nesměla cítit nešťastná... A někdy je to má jediná útěcha.“

„Máte možná pravdu... Už o tom nemluvme...“

V tu chvíli přijížděl vůz k Saint-Quen, kde se křižuje saintdeniská silnice s cestou Revoluce. Přes jednotvárnost krajiny byla Panenka tak nadšená pohledem na pole, že zapomněla na smutné myšlenky, které v ní probudila vzpomínka na Sovu, a její půvabná tvář se rozzářila. Naklonila se z okénka, zatleskala a vykřikla:

„To je krása, pane Rudolfe...! Tráva, pole... Kdybyste dovolil, abych vystoupila... je tak hezky... ráda bych se po těch lukách proběhla...“

„Proběhněme se, dítě... Kočí, zastavte!“

A oba dva se vzali za ruce a s větrem o závod se rozběhli po rozlehlé louce, z níž nedávno sklídili otavy.

Těžko popsat, jak Panenka vyskakovala, vykřikovala, jak byla nadšená. Pobíhala sem a tam, zastavovala se a zase běžela. A vidouc pár chomáček sedmikrásek a pryskyřníků, které ušetřila první jinovatka, znovu radostí vykřikovala. Rychle se však unavila, protože dávno odvykla pohybu, a aby nabrala dech, uprostřed louky se zastavila a usedla na převrácený kmen, ležící na kraji hlubokého příkopu.

Nemohlo být nic půvabnějšího nad výraz čisté, nevinné radosti, která zářila z té sladké tváře. Když mohla Panenka konečně promlu-

vit, obrátila se k Rudolfovi a s přízvukem hluboké blaženosti, skoro až nábožné vděčnosti, řekla:

„Jak je ten milý Pánbůh dobrý, že nám dal tak krásný den!“

Rudolfovi vstoupily až slzy do očí, když slyšel, jak to ubohé, opuštěné, pohrdané a ztracené stvoření, které nemá co do úst ani střechu nad hlavou, šťastně a s nevýslovnou vděčností děkuje Stvořiteli, že se smí radovat ze slunečního paprsku a pohledu na louku. Ze zamyšlení ho však vytrhla neočekávaná příhoda.

Jak jsme řekli, usedla Pěnkava na převrácený kmen na kraji hlubokého příkopu. Z jámy se najednou zdvihl jakýsi muž, setřásl ze sebe seno, v němž byl zachumlaný, a z plných plic se rozesmál.

Panenka zděšeně vykřikla a otočila se. Byl to Zabiják.

„To je náhodička, co, mistře Rudolfe? To jste nečekal? Já taky ne...“ Pak dodal vážně: „Ale víte, ať si říká kdo chce co chce... něco tam nahoře musí být... no tam, nad naší hlavou... Pámbu je filuta, jako by člověku říkal: běž, kam tě postrkuju... a postrčí mě zrovna sem, zatraceně divná věc!“

„Co tady děláš?“

„Dělám tady za vás hlídače, mistře. Hned vám to vysvětlím, jen co se trošku vyšplhám na vaši pojízdnou rozhlednu!“

Rozběhl se k fiakru, bystře se rozhlédl po pláni do všech stran a ve chvíli byl zpátky u Rudolfa.

„Tak povíš mi, co to znamená?“

„Jen klid, mistře, klid! Ještě slovíčko. Kolik je hodin?“

„Půl jedné,“ řekl Rudolf.

„Dobrá... To máme čas. Sova tu bude až za půl hodiny.“

„Sova!“ vykřikli Rudolf i děvče.

„Ano, Sova. Zkrátka a dobře, mistře, když jste včera odešel z krčmy, přišel tam...“

„Vysoký muž se ženou, převlečenou za muže; ptali se po mně, to vím. A dál?“

„Zaplatili mi pití a snažili se něco o vás vyčmuchat. Nechtěl jsem nic říct... taky jsem nic nevěděl, leda že umíte rozdávat parádní šťouchance... víc mi o vás není známo. Ale i kdybych něco věděl... na život a na smrt, mistře... Ať mě čert vezme, jestli vím, proč jsem k vám tak přilnul... jako pes k pánovi, abych tak řekl. Ale to je jedno. Nemůžu si prostě pomoci...“

„Díky, chlapče. Ale mluv dál.“

„Když ten velký pán a ta převlečená panička viděli, že ze mě nic nevymáčknou, sebrali se a šli pryč a já taky; oni k Justičnímu paláci, já k Notre Dame. Na konci ulice vidím, že leje jako z konve... hotová potopa! Blízko byl zbořený dům. Povídám si: jestli ta činina bude dlouhá, vyspím se tu stejně jako ve svém kutlochu. Skutálel jsem se do sklepa, kde na mě nepršelo; postel jsem si udělal ze starého trámu, pod hlavu trochu smetí z bouračky a už jsem ležel jako král.“

„A dál, dál?“

„Něco jsme vypili spolu, mistře, něco jsem pak vypil ještě s tím dlouhánem a s tou paničkou, převlečenou za mužského: to abyste rozuměl, že jsem měl trochu těžkou hlavu... a ke všemu nic mě tak neuspí, jako když slyším déšť. Začnu zkrátka chrupat, ale najednou mě vytrhne nějaký rámus: byl to Kantor, a jako by si docela kamarádsky s někým povídal. Natáhnu uši... Hrome! Je to možné? Jako bych slyšel hlas toho dlouhána, co přišel do krčmy s tou paničkou!“

„Že by si povídali s Kantorem a se Sovou?“ řekl překvapeně Rudolf.

„Jo. A povídali si, že se zítra zase sejdou.“

„To by bylo dneska!“

„V jednu hodinu!“

„To bude za okamžik!“

„Na křižovatce saintdeniské silnice a cesty Revoluce.“

„To je tady!“

„Správně, mistře, tady!“

„Kantor! Dejte si pozor, pane Rudolfe!“ vykřikla Panenka.

„Nelekej se, holka, ten nemá přijít... jenom Sova.“

„Jak se ten člověk mohl dostat dohromady s těmi dvěma lotry?“ řekl Rudolf.

„To na mou duši nevím. Taky může být, že jsem se probudil, když už bylo skoro po všem; dlouhán totiž něco povídal, že dostane zpátky nějakou tašku, že mu ji má Sova přinést... na výměnu, za pět set franků. Vypadá to, že je Kantor nejdřív okradl a potom si začli povídat jako staří kamarádi.“

„Divná věc!“

„Dlouhán s paničkou slíbili Kantorovi dva tisíce franků, když vám něco provede. Právě sem má Sova teď přijít s tou taškou a dovědět se, o co bude kráčet. Pak to poví Kantorovi a ten už se postará.“

Panenka se zachvěla.

Rudolf se pohrdavě usmál.

„Dva tisíce franků, aby vám něco provedli! Ne že bych chtěl srovnávat, ale když vidím plakát, na kterém nabízejí pět set franků za ztraceného psa, tak si při tom skromně říkám: kdyby ses ty ztratil, bestie, nikdo by za tebe nedal ani halíř. A za vás dva tisíce franků, jen aby se vám něco provedlo! Kdopak vlastně jste?“

„Hned ti to povím.“

„Jen to nechte, mistře... Když jsem slyšel, co Sově nabízejí, povídám si: ti hejlové chtějí pustit Kantora panu Rudolfovi po stopě, musíš tedy zjistit, kde mají hnízdečko, může se to hodit. Pustil jsem se za nimi. Před Notre Dame nasedli do fiakru, já naskočil zezadu a tak jsme jeli až na bulvár U Observatoře. Byla tma jak v pytli, nebylo nic vidět. Poznamenal jsem si nožem strom, abych to tam druhý den poznal.“

„Výborně, chlapče.“

„Ráno jsem se tam vrátil. Na deset kroků od toho stromu vidím uličku, na konci branku. Na zemi v blátě velké a malé šlápoty. Na konci uličky dům... tam bude hnízdečko toho dlouhána a paničky.“

„Díky, chlapče. Ani netušíš, jak jsi mi posloužil.“

„To zas pardon, mistře! To jsem tušil, proto jsem to taky udělal!“

„Já vím, hochu, a rád bych tě odměnil jinak než jenom díkem; bohužel jsem jenom ubohý řemeslník... přestože za mě dávají dva tisíce. To ti hned vysvětlím. Dávej pozor: znám tajemství, jak vyřezávat vějíře ze slonoviny pomocí stroje; jenomže to tajemství není jen mé, čekám na svého společníka, než práci zahájíme; ti lidé se určitě chtějí stůj co stůj zmocnit modelu stroje, který mám u sebe: ten vynález totiž vynese hromadu peněz.“

„Takže ten dlouhán a panička jsou...“

„Továrníci, u kterých pracuji a kterým jsem nechtěl své tajemství vydat.“

Zabiják mnoho filipa neměl, a tak se zřejmě tím vysvětlením spokojil. Řekl:

„Ted' už rozumím! Vidíte je, ničemy! Nemají ani tolik odvahy, aby provedli věc sami... Ale abych to dopověděl, zkrátka jsem si dneska ráno řekl: Víím, kde mají Sova s dlouhánem schůzku, počkám si tam na ně, nohy mám dobré; mistr v přístavu trochu počká...“

„A co ted' chceš dělat?“

„Počkat na Sovu, ta přijde určitě první; pokusím se vyslechnout, co si s dlouhánem budou povídat, mohlo by se vám to hodit. Na celém poli je jenom tenhle jediný převrácený kmen a vidět je odtud kolem dokola; jako stvořené, aby se tu člověk posadil. Sova má schůzku na křižovatce, to je na pár kroků; můžete se vsadit, že si tady sednou. Kdyby ne a já nic neuslyšel... taky dobře, skočím na Sovu, až se rozejdou; vrátím jí, co jsem jí dlužen za Panenčin zub, a budu jí mačkat krk tak dlouho, dokud z ní nedostanu, jak se jmenovali rodiče té nešťastné holky... Co říkáte mému plánu, mistře?“

„Celkem dobrý, kamaráde: ale v něčem bude potřebovat opravit.“

„Jen si, Zabijáku, nedělejte kvůli mně nepřátele. Jestli zbijete Sovu, Kantor potom...“

„Jen mlč, holka. Sovu musím dostat do pařátů. U všech ďasů, právě proto, že ji chrání Kantor, naložím jí dvakrát.“

„Poslyš, kamaráde, znám lepší způsob, jak se na Sově pomstít za Panenku. Později ti to povím. Prozatím bych potřeboval,“ řekl Rudolf, ztlil hlas a popošel od Pěnkavy trochu dál, „abys mi prokázal jednu velkou službu...“

„Mluvte, mistře.“

„Sova tě nezná?“

„Včera jsem ji viděl v krčmě poprvé.“

„Bylo by potřeba udělat tohle: nejdřív se schováš, ale až bude blízko, vylezeš z díry...“

„A zakroutím jí krk?“

„Ne... to až jindy! Pro dnešek jí jenom zabráníš, aby se nemohla domluvit s dlouhánem. Když uvidí, že s ní někdo je, neodváží se přiblížit. A kdyby přece, ani na vteřinu se jí nepustíš... před tebou jí svůj návrh nevyloží.“

„Kdybych se mu snad zdál zvědavý, lehko si poradím; to není Kantor ani mistr Rudolf.“

„Znám toho člověka, ani se tě nedotkne. Kdyby si smluvili schůzku na jindy, budeš to vědět, protože se jich budeš držet.“

„Dobrá. Ale potom zatočím se Sovou, ano...? To mi hlavně leží na srdci.“

„Ještě ne. Ví ta stará, jestli jsi zloděj, nebo ne?“

„Neví; leda by jí řekl Kantor, že to nemám ve zvyku.“

„I kdyby, tak to bude vypadat, že jsi změnil zásady.“

„Cože? U všech d'asů, pane Rudolfe... Poslouchejte... hm... hm... tohle se mi nechce zrovna líbit.“

„Však se můžeš rozhodnout. Ale uvidíš, že ti nic hanebného nenabízím...“

„Mluvte, mistře... udělám, jak budete chtít.“

„Až bude chlapík daleko, pokusíš se Sově zalichotit.“

„Já, té staré mrše... To bych se radši popral s Kantorem. Nevím, jak to vydržím, abych jí rovnou neskočil na hřbet.“

„To bys všechno prohrál.“

„A tak co tedy mám udělat?“

„Sova bude zuřit, že jí ušla krásná příležitost. Abys ji uklidnil, pokusíš se jí namluvit, že víš o jednom výborném podniku, že tu čekáš na kamaráda, a kdyby se chtěl přidat Kantor, že by z toho koukala hromada zlata.“

„Hele... hele...“

„Budete čekat hodinku, pak řekneš: ‚Kamarád nejde, věc je odložená...‘ a domluvíš si schůzku se Sovou a s Kantorem... na zítřek brzo ráno. Rozuměl jsi?“

„Rozuměl.“

„A dneska večer budeš čekat na rohu Champs-Élysées a Vdoví ulice; přijdu tam a další ti povím.“

„Jestli to má být léčka, dejte si pozor! Kantor je fikaný... Zmlátil jste ho: kdyby jen maličko něco tušil, dokázal by vás zabít.“

„Jen se neboj.“

„Ale... přece ještě něco, pane Rudolfe.“

„Mluv.“

„Ne že bych si zrovna myslel, že na něho chcete poštvat fízly, ale... je to lotr dávno zralý pro šibenici; jenomže prásknout ho... to já nemám v povaze.“

„Já taky ne, kamaráde. Ale mám si s ním a se Sovou vyřizovat účty, protože se paktují s lidmi, kteří na mě mají spadeno, a když mi pomůžeš, my dva to dokážeme.“

„Jsem pro, však jsou jeden za osmnáct a druhý bez dvou za dvacet. Ale rychle, rychle, támhle vzadu vidím bílou tečku: to bude Sovin šátek. Honem odjeďte, já vlezu do díry.“

„Tak večer v deset.“

„Dojednáno, na rohu Vdoví ulice a Champs-Élysées.“

Poslední část Zabijákova rozhovoru s Rudolfem Panenka neslyšela. Nasedla se svým společníkem do fiakru.

KAPITOLA 8

Statek

Po setkání se Zabijákem zůstal Rudolf chvíli zamyšlený. Panenka se neodvážila jeho mlčení přerušit, jenom na něho smutně hleděla.

Nakonec Rudolf zvedl hlavu a řekl jí s laskavým úsměvem:

„Na co myslíte, dítě? To setkání vám nebylo příjemné, že? Byli jsme tak veselí.“

„Ale pro vás je to dobré, pane Rudolfe, Zabiják vám může být užitečný.“

„No, už na to nemysleme, milá Panenko. Mrzelo by mě, kdybyste kvůli mně byla smutná, vždyť jsem vám chtěl naopak připravit hezký den.“

„Ach, však já jsem šťastná! Už tak dávno jsem se nedostala ven z Paříže!“

V tu chvíli právě míjeli vesničku Sarcelles a Rudolf řekl kočímu:

„Zatoč první cestou napravo, pojeděš přes Villiers le Bel, potom doleva a pořád rovně dál.“

Pak se otočil k Pěnkavě:

„Víte co, Panenko, když jsme tak spokojení, pobavíme se. Budeme si stavět větrné zámky; aspoň se nebudete bát, že moc utrácíme.“

„Dobře... tak začněte, nejdřív váš.“

„Ne... nejdřív začneme s vaším, Panenko.“

„Uvidíme ale, jestli uhodnete, co mám ráda, pane Rudolfe.“

„Zkusíme to... Řekněme, že tahle cesta vede... povídám tahle, protože zrovna po ní jedeme... Řekněme, že vede do roztomilé vesničky daleko od hlavní silnice.“

„Ano, tam bude víc klid.“

„Leží na svahu kopce a je tam spousta stromů.“

„A docela blízko malá říčka.“

„Správně... malá říčka. Na konci vesničky stojí krásný statek; u domu z jedné strany ovocný sad, z druhé nádherná zahrada plná květin.“

„Jako bych to viděla, pane Rudolfe!“

„V přízemí veliká kuchyně pro čeleď a jídelna pro paní statkářku.“

„Dům má zelené žaluzie... vypadá to vesele, vidíte, pane Rudolfe?“

„Ano, zelené žaluzie... souhlasím... nic veselejšího nad zelené žaluzie... Statkářka samozřejmě bude vaše tetička.“

„Samozřejmě... a bude to moc hodná paní.“

„Báječná: bude vás milovat jako matka...“

„Ach!“ vykřikla Panenka, sepjala ruce a s nevýslovným blahem zvedla oči. „Ach, já bych ji také milovala; a pomáhala bych jí při práci, při šití, prát prádlo, bílit a zavařovat ovoce na zimu, a v celé domácnosti... Nestěžovala by si, že jsem líná, to mi věřte...! A ráno...“

„Počkejte, Panenko, nebudte tak nedočkavá... Ještě jsem vám nepopsal celý dům.“

„Tak malujte, pane malíři, je vidět, že dovedete malovat na vějíře pěkné krajinky,“ řekla Pěnkava se smíchem.

„V prvním patře je váš pokojík.“

„Můj pokojík! To je krásné! Tak se podívejme, jaký je!“

„Váš pokojík má dvě okna, která vedou do květinové zahrady a na louku, pod kterou teče malá říčka. Za říčkou se tyčí pahorek, porostlý starými kaštany, mezi nimi je vidět kostelní zvoničku.“

„To je hezké...! To je tak hezké, pane Rudolfe! Kdybych tam tak mohla být!“

„Kolem zahrady je hlohový plot a za ním louka, na které se pasou krávy.“

„A já je vidím z okna?“

„Ovšem.“

„Jedna by byla má nejmilejší. Dala bych jí na krk pěkný zvoneček a naučila bych ji, aby mi žrala z ruky.“

„Jistě tam taková bude; je mladá, celá bílá a jmenuje se Bělina.“

„Miloučká Bělínka! Jaké hezké jméno!“

„Ještě dokončíme váš pokojík. Má květované tapety, stejné jako záclony. Po domovní zdi se na té straně pne růže a vysoký zimolez; vinou se kolem vašeho okna, takže ráno stačí natáhnout ruku a už máte pěknou kytici.“

„Ach, pane Rudolfe, vy jste ale malíř!“

„A teď, co budete celý den dělat.“

„Ano, co budu dělat.“

„Hodná tetička vás ráno probudí něžným polibkem na čelo. Přinese vám hrnek teplého mléka, protože vaše ubohé plíce to potřebují, chuděrko. Vstanete, projdete se po statku, navštívíte Bělínku, slepice, kamarády holuby, květiny na zahradě. V devět přijde váš učitel psaní.“

„Můj učitel?“

„Musíte se přece naučit číst, psát a počítat, abyste mohla tetičce pomáhat vést hospodyňské knihy?“

„To je pravda, pane Rudolfe, já taky na nic nemyslím... musím se naučit psát, abych tetičce pomáhala...“ řekla vážně ubohá dívka, docela zaujatá zářivým obrazem pokojného života, jako by to byla skutečnost.

„Když skončí hodina, staráte se o prádlo nebo vyšíváte pěkný venkovský čepec... Odpoledne jdete s tetičkou na procházku, díváte se, jak probíhají žně nebo podzimní práce. Na večeri přijde někdy pan farář nebo někdo ze starých přátel. Potom čtete nebo něco děláte a tetička si dá partičku karet. V deset vás políbí na čelo a jdete nahoru do svého pokoje; a ráno znovu...“

„Takhle by člověk vydržel žít sto let, pane Rudolfe, ani chvilku by se nenudil...“

„To ještě není všechno. Co teprv neděle a svátky! To se pěkně obléknete do hezkého selského kroje s roztomilým čepečkem, který vám báječně sluší, nasednete s tetou a čeledínem Jakubem do

kočáru a jedete do vsi na mši; v létě nechybíte s tetičkou na žádné slavnosti v sousedních farnostech. Jste roztomilá, něžná, dobrá hospodyňka, tetička vás miluje, pan farář o vás vypráví to nejlepší, všichni mladí statkáři z okolí s vámi chtějí tančit... protože takhle začíná každé manželství... A pomaličku si taky začnete jednoho víc všímat... a..."

Rudolf pohlédl na Pěnkavu udivený, že mlčí. Nešťastné děvče stěží potlačovalo vzlykot. Dala se Rudolfovým vyprávěním na okamžik tak strhnout, že zapomněla na skutečnost, a rozdíl mezi skutečností a snem o sladkém, usměvavém životě jí připomněl celé její hrozné postavení.

„Co je vám, Panenko?“

„Nechtěl jste mě rozplakat, já vím, pane Rudolfe... ale na chvíli jsem tomu ráji uvěřila..."

„Ale holčičko nešťastná, ten ráj existuje... jen se podívejte... Kočí, zastavte!“

Vůz zůstal stát. Pěnkava mechanicky zvedla hlavu. Stáli na malém vršku. Těžko popsát její údiv, překvapení!

Na svahu kopce malá vesnička, statek, louka, krávy, malá říčka, kaštanový háj, v dálce kostelík, celý ten obraz měla před očima... nechybělo nic, ani Bělínka, hezká bílá jalovička, Panenčin budoucí miláček.

Půvabná krajina byla ozářena krásným listopadovým sluncem... Žluté a purpurové listí kaštanů dosud nespadlo a odráželo se proti azurovému nebi.

„No tak, Panenko, co říkáte? Jsem dobrý malíř?“ řekl Rudolf s úsměvem.

Pěnkava na něho hleděla překvapeně a trochu nejistě. Připadalo jí to až neskutečné.

„Jak je to možné, pane Rudolfe...? Bože můj, je to snad sen? Skoro se až bojím... Skutečně, všechno, co jste říkal..."

„Je to docela prosté, děťátko... Statkářka je moje chůva, tady jsem byl vychován... Dnes brzy ráno jsem jí napsal, že ji navštívím: mallowal jsem podle skutečnosti.“

„Ano, máte pravdu, pane Rudolfe,“ řekla Pěnkava s hlubokým povzdechem.

Statek stál stranou na konci vesničky Bouqueval; byla to malá, zapadlá farnost, ztracená mezi kopci a vzdálená asi dvě míle od Écouenu.

Fiakr podle Rudolfových pokynů sjel po srázné cestě do dlouhé aleje, lemované třešněmi a jabloněmi. Panenka přes všechno úsilí nepřemohla zamlklost a smutek. Po několika minutách projel vůz kolem vysokých dvorských vrat, pokračoval podél hustého habří a zastavil před malou brankou, zpola zakrytou bohatým vinným keřem, na němž se červenalo podzimní listí.

„Jsme na místě, Panenko,“ řekl Rudolf. „Líbí se vám tu?“

„Ano, pane Rudolfe... Ale teď se bojím, že se budu před farmářkou stydět; neodvážím se na ni podívat...“

„Ale proč, dítě?“

„Máte pravdu, vždyť mě nezná,“ řekla Pěnkava a potlačila vzdech.

Rudolfův příjezd byl zřejmě očekáván. Sotva kočí otevřel dvířka, v brance se objevila asi padesátiletá žena milé a zároveň trochu smutné tváře, oblečená v kroji, jaký nosívaly bohaté farmářky z okolí Paříže; s úslužnou zdvořilostí přistoupila k Rudolfovi. Pěnkava zrudla a váhavě vystoupila z vozu.

„Dobrý den, paní, milá paní Georgesová...“ řekl Rudolf statkářce. „Jsem přesný, jak vidíte.“

Pak se obrátil ke kočímu a vtiskl mu do ruky peníze:

„Můžeš se vrátit do Paříže.“

Kočí, malý obtloustlý člověk s kloboukem hluboko na očích a s tváří takřka schovanou v kožešinovém límci, strčil peníze do kapsy, neřekl ani slovo, naskočil na kozlík, švihl koně a zmizel v zeleném stromořadí.

„Po takové dlouhé cestě má ten morous nějak naspěch, aby už byl pryč...“ pomyslel si Rudolf. Ale pak si řekl: „No co, ještě nejsou dvě; chce být brzo zpátky v Paříži, aby ještě něco vydělal,“ a první dojem rychle pustil z hlavy.

Panenka s neklidnou, zmatenou, skoro vyděšenou tváří k němu přistoupila a řekla docela potichu, aby ji paní Georgesová neslyšela:

„Proboha, pane Rudolfe, nezlobte se... Ale ten vůz... Co řekne krčmářka... do večera musím být zpátky... nebo... bude si myslet, že jsem zlodějka... Tyhle šaty jsou její... a jsem jí dlužna...“

„Uklidněte se, dítě, za odpuštění musím požádat já vás...“

„Za odpuštění! A proč?“

„Měl jsem vám dávno říci, že krčmářce nic už nedlužíte a že tyhle nepěkné šaty můžete svléknout a paní Georgesová vám dá jiné. Je skoro vaší postavy, jistě vám ráda něco na sebe půjčí. Vidíte, už se vpravuje do role tetičky.“

Panenka myslela, že sní; hleděla střídavě z farmářky na Rudolfa a nemohla uvěřit tomu, co slyší.

„Jak to,“ řekla, „já už se nevrátím do Paříže? Smím tady zůstat? Madame dovolí...? Bylo by to možné! Ten větrný zámek před chvílí...“

„To byl tenhle statek... Byla to skutečnost.“

„Ne, ne, to by bylo příliš krásné, příliš mnoho štěstí.“

„Štěstí není nikdy příliš, Panenko.“

„Mějte se mnou soucit, pane Rudolfe, nechtějte mě klamat, to byste mi velice ublížil.“

„Můžete mi věřit, milé dítě,“ řekl Rudolf jako vždycky, ale s přízvukem jakési důstojnosti, jakou u něho Panenka dosud neviděla. Spráskla ruce, oči se jí zalily slzami a s výrazem úžasu, radosti, vděčnosti i úcty v tváři vykřikla:

„Vy musíte být anděl z nebe seslaný, pane Rudolfe, že jste tak dobrý k nešťastníkům, které ani neznáte, a přesto je zbavujete hanby a bídy!!!“

„Drahé dítě,“ odvětil Rudolf s hluboce melancholickým a nevýslovně dobrotivým úsměvem, „jsem sice ještě mladý, ale poznal jsem už, co je utrpení; proto dovedu cítit s těmi, kdo trpí. Teď, Panenko, běžte s paní Georgesovou. Než odjedu, ještě si popovídáme. Budu šťastný, odjedu-li s vědomím, že i vy jste šťastná.“

Panenka nic neodpověděla, přistoupila k Rudolfovi, přiklekla, pohybem plným půvabu a skromnosti vzala jeho ruku a uctivě k ní přitiskla rty. Potom se připojila k paní Georgesové, která ji pozorovala s hlubokým zaujetím.

KAPITOLA 9

Rozloučení

Rudolf zamířil na dvůr a našel tam muže vysoké postavy, který ho včera v uhlířském převleku přisel varovat před Tomášem a Sárou.

Murph, neboť tak se ten člověk jmenoval, byl asi padesátník. Oblečením a mužným zjevem připomínal typ, kterému se v Anglii říká „venkovský šlechtic“. Povězme hned, že Murph skutečně byl anglický šlechtic, ale ne venkovan. Ve chvíli, kdy Rudolf vešel do dvora, zastrkoval právě Murph pod kozlík cestovního kočáru pár pistolí, které předtím pečlivě vyčistil.

„Co k čertu chceš s těmi pistolemi?“ řekl Rudolf.

„To je moje věc, Výsosti,“ řekl Murph, seskakuje ze stupátka. „Vy se starejte o svoje záležitosti, já se starám o svoje.“

„Na kolik hodin jsi objednal koně?“

„Jak jste přikázal, až se setmí.“

„Přijel jsi ráno?“

„V osm; paní Georgesová měla dost času všechno připravit.“

„Ty máš ale náladu... Nejsi snad se mnou spokojený?“

„Až moc, Výsosti... až moc. Nevím, co by na tom bylo špatného, kdybyste jednou konal dobro tak, abyste při tom nenasazoval život. A ke všemu vás vidět v takových špeluňkách, vás!“

„Ach, vy Angličani s vašimi aristokratickými předsudky! Ale pozor! Paní Georgesová s Panenkou už jdou... Nech všechno připravit na cestu, musíme být v Paříži včas.“

Paněnka nebyla dík péči paní Georgesové k poznání. Její panenskou tvář vroubil hezký venkovský čepeček a dva husté světlé copy. Na prsou měla zkřížený bohatý šátek z bílého mušelínu, zpola

zastrčený pod horním dílem malé zástěrky z kostkovaného taftu, jejíž modrorůžový lesk se pěkně odrážel od tmavohnědých šatů, jakoby na ni ušitých.

Tvář měla hluboce vážnou; určitý druh štěstí uvrhne někdy duši v nevýslovnou melancholii, v jakési zbožné zadumání.

Vážná, rezignovaná tvář paní Georgesové nesla stopu dlouhého utrpení a těžkého smutku; Panenka byla tak mile, něžně půvabná, že na ni pohlížela s laskavostí a soucitem takřka mateřským.

„Tady máte mou holčičku... chce vám poděkovat za vaši laskavost, pane Rudolfe,“ řekla paní Georgesová, když přivedla Pěnkavu k Rudolfovi.

Při slovech „mou holčičku“ obrátila Pěnkava pomalu veliké oči ke své ochránkyni a chvíli na ni hleděla s výrazem nekonečné vděčnosti.

„Díky za Panenku, milá paní Georgesová; zaslouží si vaší laskavosti... a bude jí hodna vždycky.“

„Pane Rudolfe,“ řekla Pěnkava třesoucím se hlasem, „rozumíte mi, vidíte... nevím, jak vám povědět... teď už se, díky vám... budu smět aspoň modlit...“

Murph se prudce otočil: jeho anglický klid a šlechtická důstojnost mu nedovolovaly prozradit, jak ho Panenčina prostá slova dojala.

Rudolf řekl děvčeti:

„Teď musím, dítětko, promluvit s paní Georgesovou. Přítel Murph vás provede po statku... a ukáže vám vaše budoucí miláčky... za chvíli přijdeme za vámi... Tak co, Murphe? Ty mě neslyšíš?“

Dobrácký šlechtic stál k nim zády, naoko si začal čistit nos a mocně zatroubil do kapesníku; pak ho strčil do kapsy, klobouk si stáhl na oči a zpola otočený nabídl Panence rámě. Zamířil k hospodářským stavením tak rychle, že Panenka musela vedle něho utíkat, tak jako v dětství běhávala za Sovou.

„Tak co, paní Georgesová, jak se vám Panenka líbí?“ řekl Rudolf.

„Sotva jsme vešly do mého pokoje, rovnou běžela ke kříži a poklekla u něho. Nedovedu vám ani vylíčit, jaké to bylo samozřejmé, přirozené gesto. Hned jsem pochopila, že její duše není zkažená. A když jsem jí řekla: ‚Jak jste musela být překvapená a šťastná, když vám pan Rudolf oznámil, že tu od nynějška zůstanete...‘ odpověděla: ‚Ach ano, když mi to pan Rudolf řekl, nevím, co se to se mnou najednou stalo; ale měla jsem pocit takové posvátné blaženosti, takové zbožné úcty, jako když jsem někdy vešla do kostela... když jsem tam ještě směla... protože, víte, madame...‘ Nenechala jsem ji dokončit, když jsem viděla, jak hanbou zrudla. – ‚Já vím, holčičko moje, vím, že jste velice trpěla: Bůh ale požehná těm, kdo ho milují... i nešťastným a kajícím...‘ řekla jsem jí.“

„Pak jsem tedy dvakrát rád, že jsem to udělal, milá paní Georgesová. To nešťastné děvče vás bude zajímat... Stačí jen zasít a budete sklízet; uhodla jste správně, v jádře má výbornou povahu. Budete ji tedy mít ráda?“

„Budu o ni pečovat, jako bych pečovala o *něho*,“ řekla paní Georgesová sklíčeně.

Rudolf ji vzal za ruku.

„Ne, nesmíte ztrácet naději... I když jsme dosud pátrali marně, jednoho dne snad...“

Paní Georgesová smutně potřásla hlavou a řekla trpce:

„Můj nešťastný syn, teď by mu bylo dvacet.“

„Je mu dvacet, tak to musíte říkat.“

„Kéž vás Bůh vyslyší, pane Rudolfe!“

„Vyslyší... Věřím v to... Včera jsem hledal, ačkoli marně, jednoho podivného člověka, říkají mu Rudohnát, a něco by prý mohl o vašem chlapci vědět. Když jsem šel od něho, strhla se rvačka a při tom jsem potkal tuhle nešťastnou dívku...“

„Ach ano, alespoň to... alespoň vás vaše dobrotivá starost o mě přivedla na stopu nové nešťastnice.“

„Nemáte žádné nové zprávy z Rochefortu?“

„Žádné,“ řekla tiše paní Georgesová a zachvěla se.

„Tím lépe! Patrně ten netvor zahynul v bahně, když se pokoušel uprchnout. Jeho tvář je dost známá; policie jistě nasadila všechno, aby takového nebezpečného zločince dopadla; už je to šest měsíců, co zmizel z ga...“

Rudolf se zarazil, než strašlivé slovo pronesl.

„Z galejí! Ach ano, jen to řekněte... z galejí!“ vykřikla nešťastná žena s hrůzou. „Otec mého syna...! Jestli ten nešťastný chlapec žije... jestli si nezměnil jméno jako já, ta hanba...! Ta hanba! A to není všechno... Jeho otec možná splnil svou strašlivou přísahu. Odpusťte, pane Rudolfe, děláte pro mne tolik dobrého, ale přesto nemohu na své neštěstí zapomenout! Kolikrát mě přepadají hrozná vidiny, jak můj muž utekl z Rochefortu a chce mě zabít, tak jako možná zabil naše dítě. Co s ním mohl jiného udělat? Co s ním jen mohl udělat?“

„To je pro mě taky nevysvětlitelná záhada,“ řekl zamyšleně Rudolf. „Když se ten nešťastník před patnácti lety pokusil uprchnout do ciziny, z jakého důvodu s sebou bral vašeho syna? Takové malé dítě mu přece muselo při útěku jedině překážet?“

„Ach, pane Rudolfe, když mého muže (nebohá žena se při tom slově zachvěla) na hranicích chytili a odvezli do Paříže, kde jsem ho směla ve vězení navštívit, řekl mi takhle příšerná slova: ‚Odvedl jsem kluka, protože ho máš ráda a budeš mu aspoň posílat peníze, ať už jich kluk užije anebo ne... to bude má věc. Jestli bude žít, anebo umře, to ti už může být jedno; každopádně bude v dobrých rukách: budeš pít hanbu synovu, jako jsi pila otcovu.‘ Měsíc nato ho odsoudili na doživotí. Všechny mé dopisy na úřady, prosby, všechno nadarmo; nic jsem se o dítěti nedozvěděla. Kde teď asi je? Pořád se mi vracejí na mysl ta příšerná slova: ‚Budeš pít hanbu synovu, jako jsi pila otcovu.‘“

„A neměl váš syn alespoň nějaké znamení, něco, podle čeho by ho bylo možné poznat?“

„Jen to jediné, o kterém už jsem vám říkala: na krku měl na stříbrném řetízku malého andělíčka z lazuritu; byla to památka po mé matce, posvěcená papežem. Nosila ho pro štěstí, když byla malá, a po ní já. Ach ano, patrně ten talisman ztratil svou moc.“

„Kdo ví, má milá. Bůh je všemocný. Ale jestlipak jste dala vědět abbému Laportovi, že jsem přijel? Rád bych mu doporučil to nešťastné děvče. Už jsem mu v dopise stručně vypověděl její osudy.“

V tu chvíli se na zahradě, kde spolu rozprávěli, objevil sloužící:

„Pan farář vás očekává, madame.“

Paní Georgesová, farář ani obyvatelé statku neznali Panenčina ochránce jinak než pod jménem pan Rudolf. A diskrétnost Murphova byla neochvějná: oč úzkostlivěji se oháněl „výsostmi“ mezi čtyřma očima, o to větší pozor si dával, aby mu před cizími lidmi neřekl jinak než „pane Rudolfe“.

„Ještě něco jsem zapomněl, milá paní Georgesová,“ řekl Rudolf s pohledem k domu, „mám totiž dojem, že je Panenka slabá na plíce; bída a odříkání jí podlomily zdraví. Dnes ráno za světla mě zarazilo, jak je bledá, přestože na tvářích měla ruměnce; také oči jako by se jí leskly trochu horečnatě. Bude potřebovat velkou péči.“

„Spolehněte na mě, pane Rudolfe. Ale v jejím věku a na venkově... čerstvý vzduch, odpočinek, spokojenost, rychle se sebere.“

„Taky doufám, ale na ty vaše venkovské doktory stejně moc nedám... pošlu sem lékaře, velmi obratný člověk, ten vám přesně řekne, co bude třeba.“

Zatímco Rudolf s paní Georgesovou docházeli ke statku, z druhé strany se objevili Murph a Panenka. Ctihodný šlechtic pustil Pěnka vinu paži a skoro zmateně pošeptal Rudolfovi do ucha:

„To děvče mi učarovalo; už ani nevím, kterou mám radši, jestli ji, anebo paní Georgesovou.“

Paní Georgesová zavěšena do Pěnkavy vešla spolu s ní do malého salóнку v přízemí, kde je očekával farář Laporte. Murph odešel dohlédnout na přípravy k odjezdu a paní Georgesová, Panenka a Rudolf zůstali s farářem sami.

Farář byl víc než osmdesátiletý stařec, jemuž se stářím bez ustání chvěly ruce; v každém jeho pohybu bylo cosi neobyčejně tklivého; kdykoli při řeči zvedl ruku, bylo to, jako by žehnal.

„Pane abbé,“ řekl uctivě Rudolf, „paní Georgesová se laskavě chce ujmout tady toho děvčete, a já bych je rád doporučil vaší dobroty.“

„Má na ni právo jako každý, kdo k nám přichází, pane. Bůh je nekonečně milosrdný, milé dítě... dokázal vám to tím, že vás neopustil... ve vašich bolestných zkouškách... všechno vím.“ – A vzal Panenčinu ruku do svých roztřesených, ctihodných dlaní. Panenka skoro bezděčně před ním sklesla na kolena. Byla tak pohnutá, že nemohla zadržet pláč.

„Vstaňte, dítě,“ řekl kněz, „brzy budete hodna... rozhřešení... beztoho jste byla spíš obětí než hříšnicí.“

„Sbohem, Panenko,“ řekl Rudolf a podal jí malý zlatý křížek na černé sametové stužce. „Ten křížek si nechte ode mne na památku; dnes ráno jsem na něj dal vyrýt datum vašeho vysvobození... Brzy se zase uvidíme.“

Pěnkava přitiskla křížek ke rtům.

V tu chvíli otevřel Murph dveře do salónu.

„Koně jsou připraveni, pane Rudolfe.“

Ctihodný otec, podpíraný z jedné strany paní Georgesovou a z druhé Pěnkavou, vyšel vrávoravým krokem ze salónu, aby viděl Rudolfa odjíždět. Rudolf nastoupil do vozu, Murph usedl po jeho boku a koně se dali do klusu.

KAPITOLA 10

Schůzka

Den nato se Rudolf, opět převlečený za řemeslníka, objevil přesně v poledne před hospodou „U Květináče“ blízko berčyjské brány. Večer před tím se Zabiják dostavil na schůzku přesně, jak mu Rudolf řekl. V následujícím pokračování se dozvíme, co bylo jejím výsledkem.

Bylo tedy poledne; lilo jako z konve; Seina byla po skoro nepřetržitých deštích vysoko vzvednutá a zaplavila část nábřeží.

Rudolf chvílemi netrpělivě pohlížel směrem k bráně; konečně spatřil z dálky, jak se sem blíží muž se ženou, schovaní pod deštníkem, a poznal Sovu a Kantora. Oba byli jako vyměnění: lotr měl na sobě dlouhý zelený plášť a kulatý klobouk; kravata a košile se skvěly bělostí. Působil tak klidně a mírumilovně, že nebýt příšerné tváře a divokého lesku v očích, lehko si ho někdo mohl splést s ctihodným měšťanem. Stará byla také ve svátečním, bílý čepec, velký šátek z hrubého hedvábí na způsob kašmíru, a v ruce nesla velikou kabelu.

Déšť na okamžik ustal; Rudolf přemohl náhlý záchvat odporu a zamířil rovnou k příšerné dvojici. Kantor ho okázale pozdravil a Sova udělala poklonu.

„Váš přeuctivý služebník, pane...“ řekl Kantor, který vyměnil včerejší hantýrku za jazyk takřka šroubovaný. „Hluboce mě těší, že vás poznávám... vlastně, že vás opět poznávám... protože předevčírem jste mi ušetřil dvě rány pěstí, že by to porazilo vola. Ale nemluvme o tom, byl to jistě jen žertík... prostě takový žertíček. Už na to nemysleme... teď nás spojují vážné zájmy. Sešel jsem se včera večer v jedenáct se Zabijákem v krčmě a řekl jsem mu, jestli chce

s námi spolupracovat, aby sem dnes přišel; ale zdá se, že rozhodně odmítá.“

„Ale vy přijímáte?“

„Jestli vám je libo, pane... vaše jméno?“

„Rudolf.“

„Pane Rudolfe... že bychom zašli ke ‚Květináči‘. Já ani tady mada-me jsme ještě nesnídali... něco slupneme a přitom si popovídáme o svých obchůdcích.“

„Prosím.“

„Můžeme ostatně mluvit i při chůzi. Bez výčitky, ale vy a Zabiják dlužíte mé paní a mně odškodnění... Ztratili jsme kvůli vám víc jak dva tisíce franků. Sova měla u Saint-Quen schůzku s tím dlouhým pánem ve smutku, co vás tuhle hledal v krčmě; chtěl vám něco provést a nabízel za to dva tisíce... Ale poslouvej, lištičko, běž napřed ke ‚Květináči‘ najít místo a objednej oběd: kotlety, kus vepřového, salát a dvě láhve beaunského nejlepší sorty; přijdeme za tebou.“

Sova nespustila z Rudolfa ani na okamžik oči; vyměnila rychlý pohled s Kantorem a odešla.

„Kromě těch dvou tisíc taky ještě pět set franků za tašku, kterou jsme měli vrátit, ale nevrátili, když jsme viděli, že jsou v ní papíry, které budou stát asi za víc. Zajímavé papíry, třebaže jsou většinou psané anglicky; mám je tady u sebe,“ řekl lupič a poklepal si na kapsu u kabátu.

Rudolf slyšel s potěšením, že má Kantor ještě pořád u sebe papíry, které předevčírem sebral Tomášovi; měly pro něj velikou cenu. Pokyny, které dal Zabijákovi, neměly jiný účel než zabránit, aby se Tomáš dostal k Sově; Sova mu nebude moci odevzdat náprsní tašku a Rudolf doufal, že se jí nějak zmocní.

„Jestli chcete, můžeme spolu uzavřít obchod; jestli se nám věc podaří, ty papíry od vás koupím; hodí se mi víc než vám, protože toho člověka znám.“

„Uvidíme... ale vraťme se k věci!“

„Nabídl jsem Zabijákovi báječný podnik, nejdřív byl pro, potom si to rychle rozmyslel, ale řekl, že i když sám červenou nebaští, nechce kazit chuť jiným; a že byste mi pomohl možná vy.“

„Nechci být indiskrétní, ale mohl bych vědět, proč jste si dali se Zabijákem schůzku včera ráno v Saint-Quen? Tak, aby se tam zrovna setkal se Sovou? Nevěděl, jak mi to vysvětlit.“

Rudolf se nepozorovaně kousl do rtů a pokrčil rameny:

„Jak by ne, svůj plán jsem vyložil jen napůl... rozumíte... nevěděl jsem, jestli je opravdu rozhodnutý. Krom toho jsem měl dvě polínka v ohni.“

„Jděte!“

„No ano, to bylo takhle...“ řekl Rudolf, kterému konečně napadla pravděpodobná báchorka, která zastře Zabijákovu neobratnost. „Podnik, o kterém mluvím, je výborný, protože pán toho domu je na venkově... měl jsem jedinou starost, aby se nevrátil. A tak jsem si řekl: nezbývá než...“

„Ujistit se, jestli je řečený pán opravdu na venkově.“

„Správně... Vydal jsem se tedy do Pierrefitte, tam je ten venkovský dům... moje sestřenice tam slouží... rozumíte!“

„Výborně, kamarádíčku. A dál?“

„Řekla mi, že se pán vrátí do Paříže až pozítří...“

„Pozítří?“

„Ano.“

„No dobrá... ale já se vás znovu ptám, proč jste si dal se Zabijákem schůzku v Saint-Quen?“

„Moc filipa nemáte... jak daleko je z Pierrefitte do Saint-Quen?“

„Asi míle.“

„A ze Saint-Quen do Paříže?“

„Taky tak.“

„No vidíte, kdybych v Pierrefitte nikoho nenašel, totiž kdybych našel prázdný dům... dalo by se tam taky něco trhnout... ne tolik

jako v Paříži, ale ušlo by to. Zabiják čekal v Saint-Quen, vzali bychom to zpátky do Pierrefitte postranní cestou a...“

„Aha, rozumím. A kdyby měl být podnik naopak v Paříži...“

„Vzali bychom to cestou Revoluce k bráně Étoile a odtud do Vdoví ulice...“

„To je na skok... Takže v Saint-Quen jste byli v sedle pro oba podniky... velice chytré. A vy říkáte, že dům ve Vdoví ulici zůstane prázdný až do pozítřka.“

„Prázdný... až na vrátného.“

„To se ví... A bude to stát za to?“

„Vím od sestřenice, že má její pán v pracovní šedesát tisíc ve zlatě. Sestřenka je u něho už rok... a mě ta věc napadla, když jsem ji slyšel vykládat, že pán někdy vyzvedne z banky velké peníze, aby je uložil jinak...“

Sova už čekala na prahu krčmy. „Tudy pojďte,“ řekla, „tudy... jídlo jsem už objednala.“

Rudolf chtěl pustit lupiče napřed; měl pro to své důvody... ale Kantor se té zdvořilosti tak tvrdohlavě bránil, že musel jít Rudolf první. Než se posadili, Kantor lehce poklepal na obě přepážky, aby se přesvědčil, jak jsou silné a zvukotěsné.

„Šeptat nemusíme,“ řekl, „přepážka není tenká. Hned nám přinesou jídlo a pak už nás nebude nikdo rušit.“ Služebná přinesla oběd. Než se za ní zavřely dveře, zahlédl Robert v sousedním kupé u stolu Murpha.

Místnost, kde se odehrávala naše scéna, byla dlouhá, úzká a osvětlená jediným oknem, které bylo naproti dveřím a vedlo na ulici. Sova seděla zády k oknu, Kantor z jedné strany stolu, Rudolf z druhé. Když služka odešla, lupič vstal, vzal svůj talíř a posadil se vedle Rudolfa tak, aby nemohl ke dveřím.

„Takhle se nám bude povídat líp,“ řekl, „a nebudeme muset mluvit příliš nahlas...“

„A pak taky chcete sedět mezi mnou a dveřmi, abych případně nemohl ven...“ řekl chladně Rudolf.

Kantor přisvědčil; pak povytáhl z náprsní kapsy svého kabátu dlouhou zahnutou dýku, tenkou jako husí brko a zapuštěnou v dřevěné rukojeti, na níž se sevřela jeho chlupatá ruka:

„Vidíte to?“

„Vidím.“

„Výstraha diletantům.“

„A můžete se spolehnout,“ řekla Sova, „že jsem tu kosičku manželovi dobře nabrousila.“

Rudolf s obrovským klidem sáhl pod kazajku, vytáhl dvouranný revolver, ukázal ho Kantorovi a zas ho dal zpátky do kapsy.

„Budeme si, jak vidím, rozumět,“ řekl lupič. „Vy jste mě ale nepochopil... Předpokládejme nemožné... Kdyby mě měli zatknout, ať to byla léčka nebo ne... vrazím to do vás!“ A vrhl na Rudolfa výhružný pohled.

„A já na něho skočím, abych ti pomohla, hrdlořízku!“ vykřikla Sova.

Rudolf neodpověděl, pokrčil rameny, nalil si sklenku a napil se.

„Dobrá, dobrá, jen tu špikovačku nechte v kapse, není tady žádné kuře, abyste je špikoval. Já jsem starý kohout a mám dobré ostruhy, kamaráde. A teď k věci. Ale poslyšte,“ obrátil se k Sově, „vy znáte Pěnkaviny rodiče?“

„Můj starouš dal do tašky toho chlápka ve smutku dva dopisy, kde je o tom řeč... Ona je ale neuvidí, holubička... Radši bych jí vlastníma rukama vydrápala oči... Však až ji v krčmě dopadnu, spočítám jí to...“

Sova mezitím odložila šátek a Rudolf přes všechnu duchapřítomnost a sebevládu nemohl potlačit překvapení, vida, že má na krku tlustý řetěz z falešného zlata a na něm visí na malém stříbrném kroužku lazuritový andělíček, přesně takový, jakého měl mít při svém zmizení na krku syn paní Georgesové.

Při tom odhalení najednou Rudolfa cosi napadlo. Podle Zabijáka uprchl Kantor před půl rokem z galejí a policie ho marně hledala, protože si změnil tvář... a půl roku to bylo, co zmizel z galejí manžel paní Georgesové a nikdo od té doby o něm neslyšel. Ten bídník patřil k vyšší společenské třídě... a Kantor se umí vyjadřovat. A ještě něco: Rudolf si vzpomínal, že mu jednou paní Georgesová s rozechvěním vyprávěla, jak přišli jejího muže zatknout, jak se netvor zoufale bránil a díky své herkulovské síle málem unikl...

Kdyby byl lupič manželem paní Georgesové, musel by vědět, co se stalo s jeho synem. Krom toho má u sebe papíry, které se týkají Pěnkavina původu. Rudolf měl tedy další důvody, aby zůstal při svých plánech. Obrátil se k Sově:

„Hrome... jaký máte krásný řetěz...“

„Krásný... a ne drahý...“ odvětila stařena se smíchem. „Kočíčí zlato, dokud mi starouš neopatří pravý...“

„Neobyčejně krásná imitace,“ pokračoval Rudolf. „A dole... co to tam visí za modrou věčičku?“

„To je dárek od starouška, než dostanu tikátka... vid', hrdlořízku?“

Rudolfovo podezření se zpola potvrdilo. Úzkostlivě čekal na Kantorovu odpověď. Ten se nedal vytrhnout od jídla a řekl:

„To si musíš nechat, lištičko, i když budeš mít tikátka... to je talisman... pro štěstí.“

„Talisman?“ řekl nedbale Rudolf. „Vy taky věříte na talismany? Kde jste tohle k čertu vyhrabal...? Dejte mi adresu na tu továrnu.“

„To už se nevyrábí, milý pane, krám je zavřený... tenhle šperk, jak ho tu vidíte, to je veliká starožitnost... pamatuje tři generace... rodinná památka, moc mi na něm záleží,“ dodal s odporným úsměvem. „Proto jsem ho lištičce dal, aby jí nosil štěstí, když mi pomáhá... je taková šikovná... Však ji uvidíte při práci... jestli spolu provedeme nějakou tu obchodní operaci... ale vraťme se k věci... Tak povídáte, že ve Vdoví ulici...“

„Číslo sedmnáct, v tom domě ten boháč bydlí... jmenuje se... pan...“

„Nejsem tak indiskrétní, abych musel znát jméno... Povídáte, že má v pracovně šedesát tisíc ve zlatě?“

„Šedesát tisíc ve zlatě!“ vykřikla Sova.

Rudolf přikývl.

„A vyznáte se v domě?“

„Výborně.“

„A přístup nebude těžký?“

„Z Vdoví ulice je zeď vysoká sedm stop, zahrada, okna u země, dům je jenom přízemní.“

„A ten poklad hlídá jenom vrátný?“

„Ano!“

„A jaký by byl váš bitevní plán, mládenče?“ řekl nedbale Kantor.

„Docela prostý... přelézt zeď, vypáčit dveře nebo vymáčkнуть zvenčí okno.“

„A co když se vrátný probudí?“ řekl Kantor a pohlédl upřeně na Rudolfa, který s výmluvným gestem odvětil: „Jeho chyba... Tak co, jste pro?“

„Pochopíte, že vám nemohu odpovědět, dokud si všechno nepohlédnu na vlastní oči, totiž tady s ženuškou; ale jestli je všechno, jak povídáte, myslím, že by bylo dobře pustit se do toho za tepla... dnes večer.“

A pohlédl upřeně na Rudolfa. Ten chladně odpověděl:

„Dnes večer ne, to nepůjde.“

„Pročpak, když se má bambula vrátit až pozítří?“

„Ano, ale já dnes večer nemohu...“

„Není možná! A já zas nemohu zítra.“

„Z jakého důvodu?“

„Z toho důvodu, pro který vy nemůžete dneska,“ řekl lupič s úšklebkem.

„No dobrá,“ řekl Rudolf po chvilce přemýšlení, „budiž... tak tedy dnes večer. Kde se sejdem?“

„Sejdem? My se dneska vůbec nerozejdeme,“ řekl Kantor.

„Jak to?“

„Proč bychom se měli rozcházet? Až se trochu vyčáší, zajedeme si to do Vdoví ulice omrknout; uvidíte mou ženu při práci; pak se vrátíme na Champs-Élysées, znám tam jednu špeluňku... je to blízko řeky... hodíme si tam partičku a něco slupneme; a protože Vdoví ulice bývá opuštěná brzo zvečera, v deset se tam vypravíme.“

„V devět přijdu za vámi.“

„Chcete to podniknout společně, nebo ne?“

„Chci.“

„No tak! Do večera se nerozejdeme... nebo...“

„Nebo?“

„Nebo si budu myslet, že na mě šijete boudu.“

Rudolf se ocitl v krutých úzkostech: jestli si nechá ujít příležitost, aby se Kantora zmocnil, pravděpodobně už ho nikdy nedopadne; lotr si bude napříště dávat pozor anebo ho poznají, zatknou a pošlou zpátky na galeje a odnese s sebou i tajemství, na kterém Rudolfovi tak záleží. Rozhodl se tedy spolehnout na náhodu, na svou obratnost a odvahu, a řekl:

„Souhlasím tedy, od nynějška až do večera se nerozejdeme.“

„Pak jsem váš člověk... ale hnedle budou dvě a do Vdoví ulice je odtud daleko; leje jako z konve; zaplatíme a vezmeme si fiakr.“

„V tom případě si ještě mohu zakouřit. Dojdu si pro doutníky,“ řekl Rudolf a vstal.

„Jen se nenamáhejte,“ zastavil ho Kantor, „lištička doběhne...“

Rudolf zas usedl a Sova vyšla ven.

„To mám, pane, hospodyňku,“ řekl zločinec, „a ochotnou, do ohně by pro mě skočila.“

„Když tak mluvíte o ohni, moc teplo tu hrome zrovna není,“ řekl Rudolf a schoval ruce pod halenu. A jak mluvili dál, nenápadně

vytáhl z kapsičky ve vestě tužku a kus papíru, na který spěšně napsal pár slov; písmena při tom pečlivě roztahoval, aby se nesmísila, protože psal pod halenou a neviděl na to.

Kantor si lístku nevšiml, teď šlo jen o to, jak ho dopravit k adresátovi.

Rudolf vstal, mechanicky přistoupil k oknu, začal si cosi pobzukovat a doprovázel se bubnováním na okno. Kantor vyhlédl ven a řekl jakoby nic:

„Copak to vyhráváte?“

„Vyhrávám... *Nedostaneš mou růži.*“

„Moc hezká písnička... Jenom by mě zajímalo, jestli dělá pořádný dojem na kolemjdoucí, aby se otočili.“

„To mě vůbec nenapadlo.“

„Chyba, mládenče; bubnujete na sklo prvotřídně. Ale teď mě napadá... Domovník ve Vdoví ulici může být chlap od rány... Kdyby se vzpíral... vy máte jen pistoli... to nadělá rámus, kdežto tohle nářadí (a ukázal Rudolfovi rukojeť dýky) pracuje potichoučku, nikoho nevyruší...“

„Chcete ho zavraždit...?“ vykřikl Rudolf. „Jestli máte takovéhle představy... nechme všeho... o ničem se nemluvílo... se mnou nepočítejte...“

„Ale co když se probudí?“

„Utečeme.“

„No dobrá, špatně jsem vám rozuměl; je dobře o všem se dohodnout... Bude to tedy jen krádež spojená s vloupáním...“

„Nic jiného.“

„Tak tedy platí...“

A protože se tě na vteřinu nepustím, pomyslel si Rudolf, zabráním ti prolít krev.

KAPITOLA 11

Přípravy

Když vycházeli z krčmy, podařilo se Rudolfovi přes bdělou pozornost Kantora i Sovy vyměnit nepostřehnutelně rychlý pohled s Murphem.

Dvířka fiakru byla otevřená a Rudolf, rozhodnutý nastoupit tentokrát poslední, se zastavil; uhlíř se totiž nenápadně k němu přiblížil. Sova po určitém okolkování skutečně nasedla první; Rudolf musel však za ní, protože mu Kantor pošeptal do ucha:

„Vy tedy opravdu chcete, abych vám nevěřil?“

Když Rudolf nasedl, uhlíř hvízdaje popošel na práh a překvapeně, znepokojeně na něho hleděl.

„Kam se pojede, občane?“ zeptal se kočí.

Rudolf řekl nahlas:

„Ulice...“

„Akátová, v Buloňském lese!“ vykřikl Kantor, aby mu přetrhl řeč. Dvířka se zavřela.

„Na co k čertu povídáte před těmi čumily, kam jedem! Až se to zítra provalí, může nás taková stopa zničit! Mládenče, mládenče, vy jste neopatrný.“

Vůz se rozjel a Rudolf odpověděl:

„Pravda, to mě nenapadlo. Ale já bych vás tady s tím doutníkem vyudil jako slanečky; co kdybychom otevřeli okno?“

A hned svá slova doprovodil činem, přičemž obratně upustil z okna malinký složený papír, na který předtím pod halenou spěšně napsal pár slov tužkou.

Sotva fiakr zmizel, Murph, který ho nespustil z očí a postřehl Rudolfův manévr, rychle přiběhl a sebral papír, zapadlý mezi dvě dlažební kostky.

Když jeli asi čtvrt hodiny, Kantor řekl fiakristovi:
„Hej, kočí, rozmysleli jsme si to: jedte k Madelaine!“

Rudolf na něho pohlédl s údivem.

„Tak, tak, mládenče. Z náměstí Madelaine se dá jít na tisíc různých míst. Kdyby nás chtěli otravovat, podle parkování fiakru se nic nepozná.“

Ve chvíli, kdy se fiakr blížil k bráně, přejel přes cestu, sehnutý k šíji vysokého, nádherného loveckého koně, statný muž v bílém kabátě, snědý v tváři a s kloboukem hluboko vraženým do očí.

„Dobrý kůň, dobrý jezdec,“ řekl Rudolf, vykláněje se z okénka a sleduje Murpha pohledem. „Ten chlapík uháněl... viděl jste?“

„Jel tak rychle,“ řekl Kantor, „že jsem si na mou duši ani nevšiml.“

Potom, aby napodobil Sovu, která jako by usínala, dodal:

„Prominete, mládenče, když jedu ve voze, má to na mě vždycky prapodivný účinek: usnu jako mimino...“

Rudolf lest prohlédl a odpověděl:

„Brzo jsem vstával, jsem taky ospalý; udělám to jako vy...“ a zavřel oči.

Za malou chvíli Kantorovo a Sovino hlasité jednohlasé chrápání Rudolfa dokonale zmátlo, a v domněnku, že jeho společníci hluboce usnuli, pootevřel oči.

Kantor i Sova přes své hlasité chrápání měli oči otevřené a za pomoci prstů, které všelijak podivně pokládali a ohýbali na dlani, si vyměňovali jakási tajná znamení. Najednou řeč rukou ustala. Lupič podle nějaké sotva postřehnutelné známky zřejmě pochopil, že Rudolf nespí, a se smíchem vykřikl:

„Ha, ha, kamaráde, tak vy takhle špehujete přátele, co?“

„Vy zase chrápete s otevřenýma očima, takže vás to jistě neudiví.“

„U mě to je něco jiného, mládenče, já jsem náměsíčný.“

Fiakr zastavil na náměstí Madelaine. Déšť na okamžik ustal, ale mračna, rozehnaná prudkým větrem, byla tak černá a nízká, že byla skoro tma.

Rudolf se Sovou a Kantorem zamířili ke Cours la Reine.

„Víte co, mládenče, mám nápad,“ řekl lupič.

„Jaký?“

„Přesvědčíme se teď hned, jestli to v domě ve Vdoví ulici vypadá opravdu tak, jak jste říkal.“

„Chcete tam teď pod nějakou záminkou jít? To vzbudí podezření.“

„Já na to nevypadám dost nevinně, mládenče; ale načpak bych měl ženu lištičku?“

Sova zvedla hlavu.

„Vidíte ji? Jako když kůň slyší troubit do útoku!“

„Pošlete ji na výzvědy? Jestli se tam šikovně dostane, není to špatný nápad.“

„Podrž mi deštník, hrdlořízku... za půl hodiny jsem zpátky a uvidíš, co dovedu,“ vykřikla Sova.

„Ještě moment, lištičko, vystoupíme u Probodeného srdce. Jestli tam bude Mrzáček, vezmeš ho s sebou; bude dávat bacha u branky, až vlezeš dovnitř. Ale už jsme tady a zrovna včas, už zase leje a slyšíte tu řeku, hučí jako vodopád... jen se podívejte, ještě dva dny deště a dosáhne k mostním obloukům.“

„Povídáte, že už jsme tady, ale kde je k čertu jaká hospoda? Žádný dům nevidím!“

„Bodejt', když se díváte okolo sebe.“

„A kam se mám podle vás dívat?“

„Na zem. Tady, podívejte... vidíte tu střechu? Pozor, ať na ni nestoupnete.“

Rudolf si skutečně nevšiml hospody v podzemí, jaké bývalo vidět ještě před několika lety tu a tam na Champs-Élysées a zvláště v okolí Cours la Reine. Byl to jakýsi široký příkop, na jehož dno vedly schody, vytesané do vlhké mazlavé hlíny; o jednu z jeho srázných stěn se opírala nízká, špinavá a popraskaná rozvalina; střecha, krytá mechem porostlými taškami, se sotva zvedala nad zem, kde

Rudolf stál; za bídnu chajdou stály ještě dvě nebo tři boudy z prohnílych prken, sloužící patrně jako sklep, kůlna a králíkárna.

Od schodů ke dveřím se táhla příkopem uzounká pěšina. Zbytek prostoru se ztrácel za mřížovým loubím, kde stály dvě řady hrubě tesaných, do země zapuštěných stolů.

Šeredný plechový štít zmítaný větrem smutně vrzal v pantech; pod rezavým povlakem se ještě dalo rozeznat červené srdce protknuté šípem. Štít se kymácel na kůlu, zaraženém nahoře nad brlohem, který bylo možno vskutku nazvat lidským pelechem.

K dešti se přidala hustá, vlhká mlha; přicházela noc.

„Tak co říkáte hotelu, mládenče?“ řekl Kantor.

„Slušný rybníček, po těch čtrnácti dnech lijáků... na rybolov jako stvořený... No tak pojd'me.“

„Moment; musím se přesvědčit, jestli je hospodský doma. Pozor.“

A lupič prudce přitiskl jazyk k patru a vyrazil z hrdla zvláštní, ostrý a dlouhý skřek, něco jako: „Prrrrr!“

Z hloubi chajdy mu odpověděl podobný skřek.

„Je tam,“ řekl Kantor. „Pardon, mládenče... Přednost dámám. Pusťte napřed Sovu, já jdu za vámi. Pozor, ať neupadnete, klouže to.“

KAPITOLA 12

U Probodeného srdce

Když hospodský od Probodeného srdce odpověděl na Kantorův signál, vyšel civilizovaně na práh. Byl to Rudohnát, kterého Rudolf hledal v Cité a kterého ještě ani teď neměl poznat pod jeho pravým jménem, nebo spíš pod jeho běžnou přezdívkou.

Byl to asi padesátiletý, malý a vyzábělý muž zchátralého vzezření. V tváři měl cosi z kuny a krysy zároveň; špičatý nos, zkosená brada, vystouplé lícní kosti a malá, živá a pronikavá černá očka dodávaly jeho výrazu cosi nenapodobitelně prohnaného, zchytralého. Pod starou světlou parukou, nebo spíš žlutou jako jeho žlučovitá kůže, vykukovaly na šíji prošedivělé vlasy. Na sobě měl kazajku a dlouhou černou číšnickou zástěru.

Jakmile naši tři hrdinové sestoupili z posledního schodu, vedle Rudohnáta se objevil sotva desetiletý, droboučký chlapec zchytralé, ale chorobné tváře, kulhavý, trochu křivý a Rudohnátovi tak nápadně podobný, že v něm každý musel poznat jeho syna.

„Hele, spratek je zrovna tady,“ řekl Kantor. „Čas běží, hnedle bude noc, lištičko, zbytek dne by se měl využít, dokud je čas.“

„Máš pravdu, mužíčku, řeknu starému, aby mi kluka půjčil.“

„Nazdar, starouši,“ řekl Rudohnát tenkým, pisklavě ostrým hlasem, „čím ti posloužím?“

„Tady žena by asi na čtvrt hodiny potřebovala tvého kluka, něco tady nedaleko ztratila, pomůže jí hledat.“

Rudohnát srozuměně na Kantora mrkl a řekl synovi:

„Běž s paní, Mrzáčku.“

Ošklivý chlapec, kterého přitahovala Sova svou šerednou tváří, stejně jako jiné děti přitahuje laskavý zevnějšek, se rychle přibelhal k stařeně a chytil ji za ruku.

„To je miloučkový hošík,“ řekla Sova, „to je děťátko, hned to k vám přiběhne! Ne jako Coura, ta malá žebračka, která vždycky vypadala, jako by se jí vedle mě dělalo nanic. Běž napřed, Mrzáčku.“ A stará s kulhavým chlapcem vyšplhali vzhůru po kluzkém schodišti.

„Pojďme dovnitř,“ řekl Rudolf.

Musel ohnout hlavu, aby prošel dveřmi krčmy. Necelou minutu zůstal sám, Rudohnát s Kantorem si mezitím stačili vyměnit několik slov a tajemných znamení.

„Než se lištička vrátí, dáte si pivo anebo pálenku?“ řekl Kantor.

„Nemám žízeň.“

„Každý podle svého. Já si dám sklenici pálenky,“ řekl lupič a usedl za jeden z malých zelených stolků v zadní místnosti. V brlohu se už tak zešeřilo, že už se nedal rozeznat v jednom z rohů sálu zející vchod do sklepa, jehož padací dveře kvůli pohodlnější obsluze byly z jedné půlky otevřené. Kantor usedl za stůl blízko této hluboké černé díry a zakryl ji zády, takže ji Rudolf nemohl zahlédnout.

„Podle mého, mládenče,“ řekl Kantor, „jestli nám žena poví, že ti lidé, které chceme navštívit, jsou doma, mohli bychom vykonat návštěvu v osm, co říkáte?“

„O dvě hodiny dřív, to by jim bylo nepříjemné.“

„Myslíte?“

„Určitě.“

„Ale, mezi přáteli se to tak nebere.“

„Já je znám. Povídám vám, že před desátou to není možné.“

„To je ale tvrdohlavost, mládenče.“

„Tak jsem si to vzal do hlavy a ať mě čert vezme, jestli se odtud hnu dřív!“

„Žádné starosti, před půlnocí nikdy podnik nezavírám,“ řekl Rudohnát svým pisklavým hláskem. „To chodí nejlepší kunčofti a sousedům tady trochu rámusu nevadí.“

„Nedá se nic dělat, ať je po vašem, mládenče,“ řekl zase Kantor.

„Vyrážíme tedy na návštěvu až v deset.“

„Sova už je tady!“ řekl za hodnou chvíli Rudohnát, odpovídaje na podobný skřek, jaký vyrazil Kantor, než sestoupili do krčmy.

Za minutu vešla Sova do kulečnickového sálu. Byla sama.

„Hotovo, mužičku, je to v suchu!“ vykřikla.

Rudohnát se diskrétně vzdálil, aniž se zeptal po Mrzáčkovi, kterého patrně stejně ještě nečekal.

Sova měla šaty úplně promočené; usedla naproti Rudolfovi a lupiči.

„Tak co?“

„Mládenec prozatím mluvil pravdu.“

„Tak vidíte!“ vykřikl Rudolf.

„Když jsem přišla k číslu sedmnáct, bylo skoro ještě vidět. Mrzáčka jsem nechala číhat v jednom příkopu. Zazvonila jsem u branky; panty zvenčí, dole mezera na dva palce, hračička. Zazvoním, otevře mi portýr; statný chlap, asi padesát, takový ospalý dobrák, zrzavé kotlety a bradka, holohlavý... Předtím jsem strčila čepec do kapsy, abych vypadala jako nějaká sousedka. Jakmile spatřím vrátného, začnu lamentovat, že mi uletěl papoušek, můj milovaný Pepi, a že bydlím na Avenue Marboeuf a honím ho ze zahrady na zahradu. A jestli by byl pán tak laskavý a dovolil mi, abych se po svém miláčkovi podívala.“

„Prosím!“ řekl Kantor a s výrazem pyšného uspokojení ukázal na lištičku. „To je ženská!“

„Chytrá hlava,“ řekl Rudolf. „Ale co dál?“

„Portýr mi to dovolil, já šup do zahrady a běhám a volám Pepi, Pepi! A koukám si všechno dobře prohlédnout. Uvnitř všude po zdech mříže z latěk, hotové schody. Nalevo v rohu borovice jako žebřík, šestinedělka by po ní vylezla. Na domě v přízemí šest oken, patro žádné, pět okýnek do sklepa, bez mříží. Přízemní okna se zavírají okenicemi, dole háček, nahoře závora. Přitlačit na desku, vytáhnout drát...“

„Šmik... a je otevřeno,“ řekl Kantor. „To je paměť.“

„Přesně, jako bychom tam byli,“ řekl Rudolf.

„A v domě...“

„Tys byla v domě? Slyšíte, mládenče,“ řekl Kantor pyšně, „ona byla v domě!“

„To se ví, že jsem tam byla. Když jsem papouška nenašla, začla jsem hekat, jako že jsem utrmácená, a poprosila jsem vrátného, abych si mohla sednout na práh; ten dobrák mě pozval dovnitř, nabídl mi sklenici vody a víno. ‚Jen sklenku vody, drahý pane, jen sklenku vody,‘ povídám já. Zavedl mě do předsíně, všude koberce, dobrá věc, není slyšet kroky ani cinkot skla, kdyby se muselo udělat okno. Napravo, nalevo dveře na kliku. To se otevře jako když foukne... Vzadu jedny pevné dveře zamčené na klíč, to vypadalo na pokladnu, zrovna to smrdělo penězi...! Vosk jsem měla v kabele...“

„Vosk měla v kabele, mládenče!“ řekl lupič. „Bez vosku nedá ránu.“

„Potřebovala jsem se dostat k těm dveřím, odkud smrděly peníze. Dělal jsem, jako že mě popadl takový kašel, že se musím opřít o zeď. Když mě vrátný slyšel kašlat, povídá: ‚Přinesu vám kousek cukru.‘ Potom asi hledal lžičku, slyšela jsem cinkat stříbro... stříbro v pokoji napravo... nezapomeň na to, hrdlořízku. A já při tom kašlání a hekání jsem se přiblížila k těm dveřím vzadu... v ruce jsem držela vosk... a opřela jsem se o zámek jakoby nic. Tady je otisk! Když se to nehodí dneska, můžeme to potřebovat jindy.“

A podala Kantorovi kus žlutého vosku s dokonalým otiskem.

„Ted' nám jenom řekněte, jestli jsou to opravdu dveře do pokladny,“ řekla Sova.

„Samozřejmě...! Tam jsou ty peníze,“ odvětil Rudolf.

A v duchu si pomyslí: „Že by se Murph nechal od té staré napálit? Je to možné, nečekal útok dřív než v deset... v tu dobu bude všechno připraveno.“

„Ale všechny peníze tam nejsou!“ řekla Sova a v oku se jí zablesklo. „Jak jsem běhala kolem oken, když jsem hledala Pepiho,

v jednom pokoji na psacím stole nalevo ode dveří jsem zahlédla pytlíky s penězi... tak jako teď vidím tebe, mužíčku... Byl jich tam aspoň tucet.“

„Kde je Mrzáček?“ řekl najednou zhurta Kantor.

„Ještě pořád v tom příkopu... na krok od branky... Vidí potmě jako kočka. Jiný vchod tam není, kdyby mezitím někdo přišel, upozorní nás, až půjdeme.“

„Výborně.“

Sotva to Kantor vyslovil, vrhl se na Rudolfa, který nic nečekal, uchopil ho za hrdlo a otevřeným otvorem za stolem ho shodil do sklepa.

Byl to útok tak náhlý, nečekaný a prudký, že ho Rudolf nemohl ani předem tušit, ani se bránit. Když utichl hluk Rudolfova těla, padajícího po schodech, Kantor, který podzemí domu výborně znal, pomalu sestoupil dolů, napínaje pozorně uši.

„Dej pozor, hrdlořízku!“ vykřikla stařena, naklánějíc se otevřeným otvorem nad schodiště. „Vytáhni dýku!“

Lupič neodpověděl a zmizel.

Chvilí nebylo nic slyšet; pak se však hlubinami sklepa rozlehlo vzdálené zavržení zrezivělých dveřních pantů a zas bylo ticho.

Byla tma jako v ranci. Sova zašmátrala v kabele, škrtla sirkou a zapálila kousek svíčky, jejíž světlo se rozlilo ponurou místností. V tu chvíli se ve sklepním otvoru objevila příšerná tvář Kantora.

„Rychle do Vdoví ulice,“ řekl lupič a zajistil obě půlky poklopu železnou tyčí; „za hodinu bude možná pozdě! Jestli to je past, teď ještě nastražená nebude... a i kdyby ne, provedem to na vlastní pěst.“

Rudolf při strašném pádu ztratil vědomí a zůstal bez hnutí ležet dole pod schody. Kantor ho odtáhl ke vchodu do druhého, daleko hlubšího sklepa, shodil ho tam a zavřel za ním malá, železem pobitá dvířka; pak se vrátil k Sově, aby se spolu vydali do Vdoví ulice za loupeží, možná za vraždou.

Rudolf se asi za hodinu pomalu probral. Ležel na zemi uprostřed hluboké tmy. Roztáhl paže a nahmatl kamenné stupně. Sáhl k nohám, kde cítil jakýsi ostrý chlad... Byla to louže vody.

S vypětím všech sil dokázal usednout na poslední schod; omámení zvolna mizelo, zkusil udělat několik pohybů. Naštěstí neměl žádný úd zlomený. Napnul uši... neslyšel nic... jenom jakési tlumené, lehké, ale nepřetržité ťukání.

Nejdříve ho nenapadlo, co by to mohlo být.

Jak se mu postupně v hlavě rozjasňovalo, začal si vybavovat, ale jen zvolna, neúplně, jak vlastně došlo k přepadení... Skoro už se na všechno upamatoval, když tu pocítil znovu v nohách chlad: sehnul se, hmatal, měl vodu až po kotníky. A znovu, ještě zřetelněji slyšel v ponurém okolním tichu temné, lehké, nepřetržité ťukání. Tentokrát pochopil: kobku zaplavovala voda... Voda v Seině strašlivě vystoupila a toto podzemí bylo pod úrovní řeky...

Nebezpečí Rudolfa zcela vzpamatovalo; jako bleskem vyšplhal po vlhkých schodech. Nahoře narazil na dveře; marně se snažil je vyvrátit, ani se v železných pantech nepohnuly.

V zoufalé situaci ho především zachvátil strach o Murpha.

„Jestli se nemá na pozor, ten netvor ho zavraždí... a příčinou jeho smrti budu já...! Nešťastný Murph...!“

Strašné pomýšlení vybičovalo všechny jeho síly; rozkročil se, ohnul a neslýchanou silou se vzepřel zády do dveří... ani se nezachvěly. Sešel dolů v naději, že ve sklepe najde nějakou páku: na předposledním schodě mu pod nohama proběhlo několik hladkých, mrštných prchajících tělíček: byly to krysy, které voda vyhnala z děr.

Rudolf do půli lýtek ve vodě proběhl celý sklep, tápaje rukama do všech stran; nic nenašel. V chmurném zoufalství vystoupil zpátky po schodech. Počítal je: bylo jich třináct, tři byly už zatopené.

Třináct! Nešťastné číslo...! Cítil to jako ošklivou předzvěst. Znovu se mu vrátilo na mysl, jaký osud možná potkal Murpha. Marně hledal nějakou štěrbinu mezi podlahou a dveřmi, které byly patrně

nabobtnalé vlhkem, neboť neprodyšně přiléhaly k mokré, kluzké zemi.

Začal volat, doufaje, že výkřiky dolehnou k hostům v krčmě; zase naslouchal, ale neslyšel nic, nic, jenom temný, lehký, nepřetržitý ťukot vody, která stoupala, stoupala, stoupala.

Vyčerpaně usedl a zády se opřel o dveře; při pomyslení na přítele, který se možná v tu chvíli brání vrahově noži, mu vstoupily slzy do očí. Hořce teď litoval, že se vrhl, třeba z ušlechtilých pohnutek, do tak nerozmyšleného odvážného podniku. Vzpomínka na tisíckrát prokázanou Murphovu oddanost mu drásala srdce. Opustil bohatství, důstojné postavení, ženu, milované dítě a všechno, co měl rád, jen aby následoval Rudolfa a pomáhal mu v jeho statečném, ale podivném pokání, které si uložil.

Voda neustále stoupala... už jen pět schodů bylo suchých. Když se Rudolf postavil vedle dveří, dotýkal se čelem klenby. Mohl si vypočítat, jak dlouho bude trvat jeho agónie. Bude to pomalá, nemá, příšerná smrt.

Napadlo ho, že měl u sebe pistoli. Sice by se mohl střelením z takové blízkosti zranit, ale možná že by dveře vyviklal. Naneštěstí však při pádu bud'to zbraň ztratil, nebo mu ji Kantor vzal.

Nebýt strachu o Murphyho, očekával by Rudolf smrt s klidem... mnoho už prožil... vášnivě miloval... konal dobro a rád by ho konal víc, Bůh mu buď svědkem! Nereptal proti krutému osudu, chápal to jako spravedlivý trest za osudný, pokáním dosud nevykoupený čin.

Voda mezitím vyhnala krysy, které neměly kam utéci, po schodech vzhůru. Po kolmých dveřích a stěnách lézt nemohly, šplhaly tedy Rudolfovi po šatech. Když je ucítil cupitat po těle, pojal ho nevýslovný odpor a hrůza... Chtěl je zahnat, z rukou mu crčela krev od jejich ostrých, studených zubů; při pádu se mu rozepnula košile i kabát, cítil jejich ledové tlapky a chlupatá těla na nahé hrudi. Trhal je ze šatů dolů a házel co nejdál; připlavaly zpátky.

Začal znovu volat, nikdo ho neslyšel... Za pár okamžiků už ani volat nebude, voda mu dosahovala po krk, brzy dostoupí k ústům. V malém prostoru se začalo nedostávat vzduchu. Dostavily se první příznaky dušení; Rudolfovi prudce bušilo ve spáncích, točila se mu hlava, blížila se smrt. Naposled vzpomněl na Murpha a obrátil duši k Bohu... V hlavě jako by měl divoký, příšerný vír; v uších slyšel bublání vody; všechno jako by se s ním točilo; dohasínal v něm poslední záblesk vědomí, když se za dveřmi ozvaly rychlé kroky a čísi hlas. Naděje znovu vzpružila jeho ochablé síly; s nejvyšším vypětím ducha zachytil slova, poslední slova, která slyšel a pochopil:

„Tak vidíš, nikdo tam není.“

„U všech hromů, je to tak...“ odpověděl smutný hlas Zabijáka. A kroky se vzdálily.

Zničený Rudolf už neměl sílu se držet, sklouzl po schodech dolů. Náhle se dveře kobky prudce rozletěly; voda se z podzemí vyhnula, jako když se otevře výpuště... a Zabiják stačil zachytit ruce, jimiž zpola utopený Rudolf pořád ještě křečovitě svíral práh.

KAPITOLA 13

Zabijákův příběh

Rudolf leží v přepychově zařízeném domě ve Vdoví ulici, kam ho Zabiják přenesl, když ho vyrval jisté smrti; v krbu plápolá mocný oheň, od lampy, jež stojí na komodě, se po místnosti rozlévá jasné světlo; Rudolfova postel s hustými záclonami ze zeleného damašku zůstává v šeru.

U něho stojí černochové střední postavy, bílých vlasů i obočí, v knoflíkové dírce elegantního modrého obleku žlutozelenou stužku, v levé ruce drží zlaté hodinky s vteřinovou ručičkou a pravou zřejmě počítá puls.

Černoch je smutný, zamyšlený, a hledí na spícího Rudolfa s výrazem neobyčejně starostlivé něhy.

V nohách postele v ublácených hadrech nehybně stojí Zabiják; husté slámově žluté vlasy má rozčuchané a napité vodou; jeho hrubá opálená tvář je tvrdá; a přece pod tou ošklivou, drsnou skořápkou prosvítá výraz nevyslovitelného napětí a soucitu...

„Je to dobré, probírá se z mdloby,“ řekl lékař. „Puštění žilou mu pomohlo, brzy bude mimo nebezpečí.“

„Zachráněný! Sláva! Ať žije svoboda!“ vykřikl Zabiják v hotovém výbuchu radosti.

Rudolf probuzen hromovým řevem vyskočil, posadil se, s úzkostí se rozhlédl, sebral myšlenky a zvolal:

„Murph! Kde je Murph?“

„Jeho Výsost nechť se uklidní,“ řekl uctivě černoch, „je velká naděje.“

„Je raněn?“ vykřikl Rudolf.

„Bohužel, Excellence.“

„Kde je...? Chci ho vidět. Ať mě za ním ihned odnesou, když nemohu chodit!“

„Odpočívá, Excellence... Bylo by nebezpečné příliš ho teď rozrušit.“

„Vy mě klamete! Je mrtvý...! Zavraždili ho...! A já... já jsem toho příčinou!“ vykřikl Rudolf srdcervoucím hlasem a zalomil rukama.

„Excellence ví, že nejsem schopen lhát... Ujišťuji ho na svou čest, že je Murph živý... zranění je vážné, to je pravda, ale skoro určitě se uzdraví.“

„Je to pravda, milý Davide? Je to pravda?“

„Pravda, Excellence.“

„Ale jak se to všechno stalo? Kdo mě vytáhl z toho sklepa, když jsem se topil...? Matně si vzpomínám, jako bych zaslechl Zabijáka, nebo se mýlím?“

„Ne, ne, ten statečný muž vám všechno poví, to on všechno dokázal.“

„Ale kde je? Kde je?“

Doktor se ohlédl po Zabijákovi, který se po svém výkřiku zmateně schoval za záclonu u postele.

„Tady je,“ řekl doktor, „je celý zahanbený.“

Zabijákův smutek ještě zvýšilo, když slyšel, jak černý lékař několikrát oslovil Rudolfa „Excellence“.

„Pojď blíž... podej mi ruku,“ řekl Rudolf.

„Odpust'te, pane... vlastně Excellence... ale...“

„Říkej mi Rudolfe jako vždycky... bude mi to milejší.“

Zabiják nesměle natáhl snědou, mozolnatou ruku a Rudolf ji srdečně stiskl.

„Posad' se a všechno mi vyprávěj... jak jsi objevil sklep... Ale teď mě napadá, co je s Kantorem?“

„Je v bezpečí,“ řekl černý lékař.

„On i Sova... svázání jako dva balíky... Dovedu si představit jejich tváře, když se na sebe podívají; jak se teď asi šklebí.“

„A chudák Murph! Bože, když na to jenom vzpomenu! Kam byl raněn, Davide?“

„Napravo, Excellence... naštěstí u posledního falešného žebra...“

„Strašně, strašně se pomstím...! Spoléhám na vás, Davide.“

„Excellence ví, že jsem jeho tělem i duší,“ odvětil chladně černoch.

„Ale jak to, chlapče, že jsi přišel včas?“ řekl Rudolf Zabijákovi.

„Kdybyste dovolil, Excel... ne, pane Rudolfe, začal bych od začátku. Ráno jste mi řekl: ‚Přijď sem zítra před svítáním, přes den počkáš v domě a večer... večer uvidíš něco, co bude stát za to...‘ Víc jste nešveholil, ale nejsem padlý na hlavu. Povídám si: ‚To bude bouda na Kantora, krádež, při které ho čapnou. Je to opravdu zločinec... Zavraždil toho dobytkaře... Jdu do toho...‘ Ale Kantor je liška prohnaná, napadne ho, že by to mohla být past... mohl by to sem přijít očmuchat už dneska, a jestli panu Rudolfovi nevěří, přivede třeba ještě dalšího čmuchala, řekne zítra, ale provede to dneska na vlastní pěst.“

„A hádal jsi správně... přesně to se stalo... A Prozřetelnost chtěla, abych ti vděčil za svůj život!“

„Povídám si tedy: ‚Musím se někam upíchnout, odkud bych viděl na zeď a zahradní vrátka, jiný vchod do domu není... zůstanu tam celý den, hlavně celou noc, a ráno budu na svém místě...‘ to jsem si řekl ve dvě v Batignoles, něco jsem tam slupnul, když jsme se spolu rozešli, pane Rudolfe... Vracím se tedy na Champs-Élysées, hledám, kam bych vlezl... a hele, na pár kroků od vašich vrat pajzlík... Usadil jsem se u okna, objednal si víno a miskou ořechů a povídám, že čekám na přátele... na jednoho hrbáče s takovou dlouhou ženskou, abych nebyl nápadný... Sedím a hlídám vaše vrata... Pršelo, hrom bil, nikde nikdo, začalo se šerit...“

„Ale proč jsi nešel dovnitř,“ přerušil ho Rudolf.

„Řekl jste zítra ráno, pane Rudolfe... dřív jsem si netroufal... No a jak tak sedím u okna, popíjím a louskám ořechy, najednou koukám, jak si to v té mlze valí Sova a s ní Rudohnátův harant, Mrzáček...“

„Rudohnát! To je tedy ten majitel podzemní krčmy na Champs-Élysées?“ vykřikl Rudolf.

„Ano, pane Rudolfe, vy jste to nevěděl?“

„Ne, myslel jsem, že bydlí v Cité...“

„Tam bydlí taky... Ten bydlí všude... Je to mrcha prohnaná s tou svou žlutou parukou a špičatým nosem...! Zkrátka jak vidím, že si to valí Sova s Mrzáčkem, povídám si: tady bude horko! Taky jo, Mrzáček jako kdyby se chtěl schovat před lijákem, přikrčil se do příkopu před vašimi vraty, aby špicloval... Sova sundala čepec, strčila ho do kapsy a zazvonila. Chudák pan Murph, váš přítel, přišel otevřít; v tu chvíli začne stará lomit rukama a už lítá po zahradě. Krk bych za to býval dal, vědět, co to tam provádí... Nakonec zase vylezla, nasadila si čepec, řekla něco Mrzáčkovi, který se vrátil zas do díry, a maže si to pryč... Já si zas povídám: Moment... žádné zmatky... Mrzáček přišel se Sovou, to znamená, že Kantor s panem Rudolfem jsou u Rudohnáta. Stará přišla nasát vítr, provedou to tedy dneska večer. Pak ale oblaflí pana Rudolfa, který spoléhá na zítřek, a já musím k Rudohnátovi, abych zjistil, o co kráčí; jo, ale co když mezitím přijde Kantor... Dobrá, půjdu tedy do domu a řeknu panu Murphovi: Dejte si pozor. Jenomže před vraty je ten parchant, uslyší mě zvonit, uvidí mě, dá Sově echo; kdyby se tak vrátila, všechno je v troubě a možná že se pan Rudolf na dnešek zařídil nějak jinak... Hrome, měl jsem makovici zamotanou... dělaly se mi z toho ,ano‘ a ,ne‘ mžitky před očima... nevěděl jsem, co dělat. Povídám si: Musím na vzduch, možná že se mi hlava pročistí. Vylezu... a taky jo: sundal jsem si kazajku a nákrčník, jdu k příkopu, čapnu kluka zezadu za krk jako králíka a ať si kope, škrábe, ječí... zamotám ho do kazajky jako do pytle, na jednom konci zavážu rukávy, druhý stáhnou nákrčníkem, jen aby mohl dýchat; vezmu balík do náruče, blízko vidím zelinářskou zahradu, kolem nízká zeď; hodil jsem Mrzáčka do záhonu mrkve, chrochtal jako podsvínče, ale na dva kroky už ho nebylo slyšet... a už si to mažu, byl nejvyšší čas! Vyšplhal jsem na

vysoký strom proti vašim vratům a za deset minut slyším kroky; pořád přšelo, tma jako v ranci, že by si rohatý na ocas šlápl... Slyším Sovu, jak tiše volá: ‚Mrzáčku, Mrzáčku!‘ Jen si ho hledej! ‚Prší,‘ povídá Kantor, ‚klukovi asi přišlo čekání dlouhé. Až já ho dopadnu, stáhnú z něho kůži!‘ – ‚Pozor, hrdlořízku,‘ povídá Sova, ‚možná že nás šel varovat. Co když je to past...! Tam ten chtěl jít na věc až v deset.‘ – ‚No právě,‘ zas na to Kantor, ‚ještě není sedm. Viděla jsi peníze... Hop anebo trop. Podej mi vercajk.“

„Kde to vzali?“ řekl Rudolf.

„Vždyť šli od Rudohnáta; ten je vždycky vybavený. Vrata povolila, než by řek švec. ‚Zůstaň tady,‘ povídá Kantor Sově, ‚a bacha, kdybys něco slyšela.‘ – ‚Zastrč si kudlu do dírky ve vestě, ať ji můžeš rychle vytáhnout,‘ povídá stará. Potom vešel Kantor do zahrady. Řekl jsem si: pan Rudolf tu není, v tuhle chvíli je buď mrtvý, nebo živý, v tom jsem houby platný, ale přátelé našich přátel jsou naši... ach ne, promiňte, Excellence.“

„Jen pokračuj, co dál?“

„Povídám si tedy: Kantor by mohl zabít pana Murpha, to je přítel pana Rudolfa a nemá o ničem tušení. Tady to hoří nejvíc. Skočím ze stromu a rovnou na Sovu: dvě rány pěstí... jaksepatří... a už se poroučela... svalila se... Běžím do zahrady... Aby to hrom! Pane Rudolfe, bylo pozdě...“

„Chudák Murph!“

„Zaslechl od vrat hluk a vyšel asi ven; váleli se s Kantorem nad schody; byl už raněný, ale držel pevně, ani nevolal o pomoc. Statečný chlap! Jako dobrý pes, nemlátí dršťkou, jen kouše... nazdařbůh se na oba vrhnu a volám: ‚Ať žije svoboda! To jsem já, Zabiják, pane Murphe, teď jsme dva!‘ – ‚Nemám sílu... jsem zraněný,‘ povídá pan Murph. ‚Hrome! Tak utíkejte pro pomoc, jestli ještě můžete, já ho zkusím zadržet.‘ A držel jsem ho, když najednou vidím, že na schodech stojí Sova s tím svým vyvaleným okem a v červeném šátku. Hrome, jako bych měl můru. ‚Upadl mi nůž, lištičko,‘ křičel

na ni Kantor, „seber ho... támhle... pod ním... a bodni... do zad, mezi lopatky.“ – „Počkej, počkej, hrdlořízku, jenom co ho najdu...“ A začne kolem nás kroužit jak pravá sůva. Konečně dýku našla, chtěla po ní skočit, kopl jsem ji do žaludku, až se svalila na záda; zas ale vyskočila a vrhla se na mě znova. Už jsem neměl sílu; Kantora jsem sice nepustil, ale mlátil mě odspodu tak prudce do brady, že jsem se málem poroučel... najednou vidím utíkat do schodů několik ozbrojených chlapíků a... pana Murpha, jak se celý bledý opírá o pana doktora a sotva stojí na nohách. Kantorovi a Sově nasadili želízka a svázali je. Já skočil na Sovu, vzpomněl jsem si na zub chudinky Pěnkavy, chytil jsem ji za paži, zakroutil, a povídám: „Kde je pan Rudolf?“ Baba se nedala. Až když jsem zakroutil podruhé, vykřikla: „Ve sklepe u Rudohnáta, u Probodeného srdce.“ Dobrá, utíkám, cestou chci vytáhnout Mrzáčka z toho záhonu mrkve, ale koukám... zbyla tam jen má kazajka. Prokousal se ven. U Probodeného srdce čapnu za krk Rudohnáta: „Kde je ten mladý pán, co sem večer přišel s Kantorem?“ – „Nemačkej mě tak, povím ti to: chtěli si z něho vystřelit, zamkli ho do sklepa. Můžeme mu otevřít.“ Jdeme dolů, nikde nikdo. „Nejspíš se dostal ven, když jsem se nedíval,“ povídá Rudohnát. „Vidíš, že tady nikdo není.“ Celý nešťastný chci odejít, ale najednou zahlédnu ve světle lucerny další dveře. Běžím k nim, trhnu, lidičky, hotový vodopád. Vidím ve vzduchu vaše dvě paže. Tak jsem vás vylovil a donesl na zádech sem.“

„Zachránil jsi mi život, chlapče... to je dluh... splatím ho, buď si jist, a jak nejlíp budu moci... Především ale vykonám krutou pomstu na tom, kdo vás málem zabil, tebe a mého statečného přítele.“

KAPITOLA 14

Trest

Scéna se odehrává v salóne potaženém rudými čalouny a jasně osvětleném. Rudolf v dlouhém černém sametovém županu, který ještě zdůrazňuje jeho bledou tvář, sedí za velkým stolem pokrytým kobercem. Černý lékař sedí z jedné strany stolu, Zabiják z druhé. Kantor, spoutaný tak těsně, že se nemůže pohnout, sedí ve velké pojízdné lenošce uprostřed salónu. Lidé, kteří ho přivezli, zas odešli. Rudolf, lékař, Zabiják a vrah zůstali sami.

Rudolf už není rozčilený: je klidný, zasmušilý, soustředěný; chystá se vykonat hluboce vážný a strašlivý úkol. Doktor je zamyšlený. Zabiják má jakýsi neurčitý strach; nemůže odtrhnout pohled od Rudolfovy očí. Kantor je jako stěna... bojí se...

Rudolf se k němu obrátí:

„Uprchl jste z Rochefortu, kam jste byl odsouzen na doživotí... za podvod, krádež a vraždu... jste Anselme Duresnel.“

„To je lež, kdo mi to dokáže?“ řekl Kantor proměněným hlasem, poplašeně se rozhlížeje bledýma očima okolo sebe.

„Cože!“ vykřikl Zabiják. „Tak my jsme spolu nebyli v Rochefortu?“

Rudolf mu naznačil, aby mlčel.

„Jste Anselme Duresnel... později to přiznáte... zabil jste a okradl dobytkaře na cestě k Poissy.“

„To není pravda!“

Rudolf vzal ze stolu Sovin řetěz a ukázal Kantorovi malý lazurní medailónek a vykřikl hrozivě:

„Svatokrádežníku! Bezectné ženské jste dal tuhle posvátnou památku... která je třikrát posvátná... váš syn měl ten vzácný dar od své matky a babičky!“

Kantor překvapený tím odhalením bez odpovědi sklopil hlavu.

„Vaše zločiny volají po kruté odplatě. Vešel jste do zahrady se zbraní v ruce a bodl jste dýkou muže, abyste ho okradl. Zas další zločin... Neumřete na šibenici, ušetříme této hanby vaši ženu a syna... zemřete tady... řekneme, že jste byl zabit při ozbrojeném přepadení... Připravte se... zbraně jsou nabitě.“

Rudolfova tvář byla nesmiřitelná.

Kantor zahlédl v první místnosti dva muže ozbrojené karabinami... Jeho jméno bylo odhaleno. Jako všichni jemu podobní lidé byl stejně zbabělý jako krutý. V domněnání, že přišla jeho poslední chvíle, křečovitě se roztrásl; rty mu zbělely; přiškrceným hlasem vykřikl:

„Milost!“

„Pro vás není milosti,“ řekl Rudolf. „Když vám neprostřelíme mozek tady, čeká vás šibenice...“

„Raději šibenice... To bude ještě aspoň dva nebo tři měsíce života... Co vám to udělá, když budu stejně potrestaný...! Milost...! Milost...!“

„A jméno vaší ženy... vašeho syna...“

„To jméno už je stejně zneuctěné... A zákon nedovoluje, aby někdo vykonával spravedlnost sám!“ řekl Kantor sebejistě.

„Zákon!“ vykřikl Rudolf. „Vy se odvoláváte na zákon, vy, který dvacet let vedete proti společnosti otevřený boj se zbraní v ruce!“

Lotr mlčky sklonil hlavu, pak řekl pokorně:

„Aspoň mě nechte žít, pro smilování!“

„Povíte mi, kde je váš syn?“

„Ano, ano... povím vám všechno, co vím.“

„Povíte mi, kdo jsou rodiče té dívky, kterou Sova celé dětství mučila?“

„Tam v mojí tašce jsou papíry, které vás přivedou na stopu. Její matka je zřejmě veliká dáma.“

„Kde je váš syn?“

„Necháte mě žít?“

„Až všechno přiznáte...“

„Jenže až se to dozvíte...“ řekl váhavě Kantor.

„Tys ho zabil!“

„Ne, ne, svěřil jsem ho jednomu kumpánovi, kterému se podařilo utéct, když mě zatkli.“

„Co s ním udělal?“

„Vychoval ho; nechal ho vyučit, aby mohl pracovat v obchodě, aby nám pomáhal a... Dál už nic neřeknu, dokud mi neslíbíte, že nezemřu.“

„Ještě podmínky, bídáku!“

„Dobrá, tak ne, ne; ale smilujte se, nechte mě zatknout jen za ten dnešní zločin; o jiném nemluvte. Nechte mi naději, že zachráním hlavu.“

„Ty chceš tedy žít?“

„Ano, ano! Kdo ví, nikdy se nedá vypočítat, co se může stát,“ vylouzlo lumpovi bezděčně. Už přemýšlel o novém útěku.

„Chceš tedy žít za každou cenu... za každou cenu žít?“

„Třeba na řetěze. Měsíc, týden... jenom ať neumřu teď hned!“

„Přiznej všechny své zločiny a budeš žít.“

„Žít! Skutečně budu žít?“

„Poslyš, ze soucitu k tvé ženě, k tvému synovi, radím ti dobře: zemři dnes...“

„Ach ne, ne! Už jste mi to slíbil, nechte mě žít, ten nejstrašnější, nejpříšernější život není tak strašný jako smrt.“

„Chceš to tedy?“

„Ano, ano!“

„Opravdu chceš?“

„Nikdy si nebudu naříkat!“

„A co tvůj syn, co jsi s ním udělal?“

„Ten kamarád, jak jsem povídal, ho nechal vyučit účetnictví, aby pak mohl pracovat v bance a dávat nám určité rady. Tak jsme to domluvili.“

„Z toho muže na mě jde hrůza!“ vykřikl Rudolf a zachvěl se. „Jsou zločiny, o jakých jsem neměl tušení... můj Bože, jeho vlastní syn, jeho syn!“ A skryl hlavu v rukách.

„Ale vždyť šlo jen o podvod!“ zvolal lotr. „A stejně, když se kluk dověděl, co se od něho chce, postavil se na zadní... Strašně se pohádal s tím člověkem, co ho vychoval podle našeho plánu, a zmizel... Už to je rok a půl... Od té doby nikdo neví, co s ním je... Tam v tašce najdete poznámky o všem, co ten člověk podnikl, aby ho našel, protože se bál, aby kluk spiknutí neudal; v Paříži se jeho stopa načisto ztratila. Naposledy bydlel v ulici du Temple v čísle 17 pod jménem František Germain; adresa je v tašce taky. Vidíte, řekl jsem všechno, všechno... dodržte slib, nechte mě zatknout jenom pro dnešní krádež.“

„A co dobytkař z Poissy?“

„Na to se nepřijde, nejsou důkazy. Vám to přiznám, abyste viděl, že mám dobrou vůli; ale před soudcem budu zapírat...“

„Přiznáváš tedy?“

„Měl jsem bídu, nevěděl jsem, z čeho žít... To mi poradila Sova... Ted' toho lituju... vidíte, vždyť se přiznávám... Ach, buďte šlechetný, nepředávejte mě policii a já vám slíbím na mou čest, že už znovu nezačnu.“

„Zůstaneš naživu... a policii tě nepředám.“

„Odpouštíte mi?“ vykřikl Kantor, nemoha věřit uším. „Odpouštíte?“

„Soudím tě... a potrestám!“ vykřikl Rudolf hromovým hlasem. „Policii tě nepředám, protože by tě poslali na galeje nebo na šibenici, a to není třeba... ne, to není třeba... jednoho dne bys pouta zpřetrhal a znovu by ses vrhl na společnost jako divoká, zuřivá šelma, která svou cestu znamená loupeží a vraždou... před tvou herkulovskou silou a nožem není nic jistého; a to už se nesmí stát, ne, nesmí! – Anselme Duresnele, nepůjdeš na galeje... nezemřeš...“

Černý lékař i Zabiják hleděli na Rudolfa, rozechvělí úzkostí při zvuku jeho zvýšeného, úsečného hlasu, nesmiřitelného jak ostří sekery; cítili, jak se jim bolestně svírá srdce.

„Ale co ode mě chcete? Poslal vás ďábel?“

„Poslyš mě,“ řekl Rudolf a s hluboce vážným i hrozivým výrazem povstal: „Zločinně jsi zneužil své síly... ochromím ji... Největší siláci se před tebou třásli... budeš se třást před těmi nejslabšími... Vraždil jsi... boží stvoření jsi uvrhoval do věčné tmy... temnoty věčnosti se pro tebe otevřou zaživa... dnes... v tuto chvíli... Tvé zločiny budou konečně splaceny. Ten strašný trest však,“ dodal Rudolf s jakýmsi bolestným soucitem, „ti ponechá aspoň neomezenou možnost pokání...“

Zločinec, skoro uklidněn mírným tónem svého soudce, řekl s hrubým smíchem:

„No ne! Dáváme si tu hádanky anebo jsme na katechismu?“

Černoch pohlédl zneklidněn na Rudolfa; čekal výbuch.

Ale nestalo se... Rudolf s nevýslovným smutkem potřásl hlavou a řekl lékaři:

„Jednej, Davide... Ať mě Bůh potrestá, jestli se mýlím...!“

Po těch slovech černoch zazvonil a do místnosti vešli dva muži v černém. Lékař jim pokynul ke dveřím sousedního pokoje. Muži tam odvezli křeslo, na němž byl Kantor připoután, takže se nemohl pohnout. Pásem omotaným kolem krku a ramen měl hlavu přivázanou k opěradlu. David do pokojíku nešel, ale řekl:

„Čelo připevněte ke křeslu šátkem a druhý mu dejte do úst.“

„Chcete mě uškrtit...? Milost...!“ zvolal Kantor. „Milost...! A...“

Pak už bylo slyšet jen neurčitý hlomoz.

Dva muži se znovu objevili... Na lékařův pokyn odešli.

„Výsosti...?“ obrátil se černoch naposledy tázavě na Rudolfa.

„Jednejte,“ odvětil Rudolf bez pohnutí.

David pomalu vešel do pokojíku.

„Mám strach, pane Rudolfe,“ řekl Zabiják celý bledý chvějícím se hlasem. „Řekněte něco, pane Rudolfe... mám strach... snad se mi to zdá...? Co tam s ním ten černochoch dělá? Není nic slyšet, pane Rudolfe...“

David vyšel z pokojíku; byl bledý, tak jako bývají černoši. Zbělely mu rty. Zazvonil.

Dva muži se opět objevili.

„Přivezte křeslo.“

Přivezli Kantora zpátky.

„Vyndejte mu roubík.“

„Chcete mě mučit...?“ vykřikl Kantor spíš zuřivě než s bolestí. „Píchali jste mě do očí, abyste se pobavili...? Bolelo to... A teď mě chcete mučit potmě, proto jste tady zhasli světlo?“

Na okamžik se rozhostilo strašlivé ticho.

„To není pravda! To není možné! Schválně jste zhasli...!“ vykřikl zločinec a trhal sebou na křesle ze všech sil.

„Sundejte mu pouta, ať vstane a jde,“ řekl Rudolf.

Muži sejmuli Kantorovi pouta. Prudce vstal, udělal krok s rukama napřaženými před sebe, pak se zhroutil do křesla a zvedl ruce k nebi.

„Dejte mu peněženku, Davide,“ řekl Rudolf.

Černochoch vložil Kantorovi do třesoucích se rukou malou peněženku.

„V té peněžence je dost peněz, abys měl zajištěné přístřeší někde v ústraní... a co jíst... až do konce života. Teď jsi volný... jdi... a kaj se... Pán je milosrdný!“

„Slepý!“ opakoval Kantor, mechanicky svíraje peněženku.

„Otevřte dveře... nechte ho odejít!“ řekl Rudolf.

„Slepý! Slepý! Slepý!“ opakoval zdrceně lotr. „Smrt by mi byla milejší! Být vydán na milost a nemilost kdekomu, každého se bát! Dítě mi teď dokáže nabít! Co si počnu? Můj bože, co si počnu?“

„Máš peníze.“

„Okradou mě!“

„Okradou tě...! Slyšíš, co říkáš, ty, zloděj! Odejdi!“

„Pro smilování boží,“ řekl Kantor prosebně, „ať mě někdo odvede! Co si počnu v ulicích...? Ach, zabijte mě! Zabijte mě, smilujte se... zabijte mě...!“

„Ne, jednoho dne se budeš kát.“

„Nikdy, nikdy se nebudu kát!“ vykřikl zuřivě Kantor. „Pomstím se! Jen počkejte... pomstím se!“

A skřípěje vztekle zuby, vyřítil se s hrozivě sevřenými pěstmi z křesla. Při prvním kroku klopýtl.

„Ne, ne, nemohu...!“ a rozplakal se.

Nelze vylíčit Zabijákovu hrůzu a ustrnutí během této strašlivé scény: jeho divoká drsná tvář byla plná soucitu. Přistoupil k Rudolfovi a tiše řekl:

„Pane Rudolfe, dostal jistě, co si zasloužil... byl to pekelný zlosyn! Mě chtěl nedávno taky zabít; teď je ale slepý, pláče. Hrome, je mi ho líto... neví, jak sám odejít. Něco ho na ulici zajede. Mohl bych ho někam odvést, kde by aspoň byl klidný?“

„Dobrá,“ řekl Rudolf, dojatý Zabijákovou šlechetností, a vzal ho za ruku, „dobrá, jdi...“

Zabiják přistoupil ke Kantorovi a položil mu ruku na rameno. Lotr se zachvěl.

„Kdo to na mě sahá?“ řekl dutým hlasem.

„Já, Zabiják...“

„Chceš se taky pomstít, co?“

„Nevíš, jak odejít... Chyt' se mě... povedu tě.“

„Chceš mi políčit past?“

„Víš dobře, že nejsem sketa... nevyužiju tvého neštěstí. Pojd'me, je ráno.“

„Ráno!!! Ach, už nikdy neuvidím ráno!“ vykřikl Kantor.

Rudolf už nemohl tu scénu dál snést, otočil se, pokynul sluhům, aby se vzdálili, a následován Davidem prudce odešel.

Zabiják s Kantorem osaměli.

„Opravdu jsou v té peněženke, co jsem dostal, peníze?“ řekl lupič po dlouhém tichu.

„Ano, já sám jsem do ní dával pět tisíc franků. S tím si můžeš někde stranou na venku pronajmout bydlení na celý zbytek života... Nebo chceš, abych tě dovedl ke krčmářce?“

„Ne, okradla by mě.“

„Tak k Rudohnátovi?“

„Ten by mě otrávil a potom okradl.“

„Tak kam tě mám zavést?“

„Nevím. Ty nejsi zloděj, Zabijáku. Heleď, schovej mi tu peněženku do kabátu, ať to Sova nevidí, vyfoukla by mi ji.“

„Sova? Odvezli ji do beaujonské nemocnice. Jak jsem se s vámi v noci pral, pochroumal jsem jí nohu.“

„Ale co si počnu? Bože můj, co si počnu s tou věčnou černou rouškou před očima? Co když se mi na té černé roušce budou zjevovat bledé, mrtvé tváře těch...“

Zachvěl se a dutým hlasem řekl:

„Ten člověk dnes v noci – je mrtvý?“

„Ne.“

„Aspoň to!“ Lotr se na chvíli odmlčel, pak řekl: „Ale kam půjdu? Do svého bytu... to si netroufám... musel bych říct...“

„Víš co, poslyš? Pojď na den na dva do mého pelechu. Třeba najdu nějaké hodné lidi, kteří tě neznají a vzali by tě na byt jako mrzáka... Pojď se mnou, chceš?“

„Tobě se dá věřit, Zabijáku. U tebe se o svoje peníze nebudu bát. Nikdy jsi nekradl... ty nejsi špatný, máš srdce.“

„Tak jdeme?“

„Ano.“

Kantor se opřel o Zabijákovu paži a opustili dům ve Vdoví ulici.

KAPITOLA 15

Pátrání

Dům ve Vdoví ulici nebylo běžné Rudolfovo sídlo. Bydlel v jednom z největších paláců čtvrti Saint-Germain, na konci ulice Plumet. Aby se vyhnul poctám, příslušejícím osobám vysoké hodnosti, žil od svého příchodu do Paříže inkognito; jeho vyslanec u francouzského dvora oznámil, že nezbytné oficiální návštěvy jeho pán vykoná pod jménem a titulem hraběte de Duren. I přes to průhledné inkognito vedl však Rudolf velký dům, jak se slušelo.

Od události ve Vdoví ulici uplynul nějaký čas. Pan Murph se mezitím zotavil ze svého zranění. Zabiják odjel do Alžíru, kde mu pan Rudolf opatřil místo u jednoho přítele na dobytkařské farmě. Nyní, den po Zabijákově odjezdu, zavedeme čtenáře do paláce v ulici Plumet.

Odbilo deset hodin dopoledne.

V přízemí veliké místnosti před Rudolfovou pracovnou seděl u psacího stolu Murph a pečetil depeše. Černě oděný lokaj se stříbrným řetězem na krku otevřel dokořán obě křídla dveří do předpokoje a ohlásil:

„Jeho Excelence baron de Graün!“

Murph se nedal vyrušit z práce, jenom baronovi srdečně a zároveň důvěrně pokynul.

„Račte se zatím ohřát, pane vyslanče,“ řekl s úsměvem, „hned jsem vám k dispozici.“

„Počkám na vaše rozkazy, Vaše Jasnosti pane osobní tajemníku,“ odvětil vesele pan de Graün a žertem vysekl ctihodnému šlechtici hlubokou, uctivou poklonu.

Baron byl asi padesátník, řídké šedé vlasy měl lehce napudrované a nakadeřené, mírně vystouplá brada se zpola ztrácela v silně naškrobeném mušelínovém nákrčníku, zářícím bělostí. Za brýlemi se zlatými obroučkami svítil bystrý, pronikavý pohled. Ačkoli bylo deset ráno, byl pan de Graün v černém obleku, jak to žádala etiketa; v knoflíkové dírci měl několikabarevnou proužkovanou stužku. Položil klobouk na křeslo, a zatímco Murph pokračoval v práci, přistoupil ke krbu.

„Vidím, že máte pozoruhodnou korespondenci, milý Murphe; Jeho Výsost patrně probděla kus noci. Mám čekat, až vstane, abych jí sdělil, co jsem vypátral?“

„Ne, milý barone. Jeho Excellence šla spát v šest ráno a nařídila, aby ji do dvou odpoledne nebudili; prosí, abyste nečekal do pondělí a poslal tyhle depeše po zvláštním kurýru. Výsledky svého pátrání máte sdělit mně a já to vyřídím Jeho Výsosti, až se probudí. Tak zní rozkazy.“

„Výborně! Jeho Výsost bude, myslím, s mými zprávami spokojena.“

„A naše tajná dobrodružství...“

„Nikdo nic neví; kromě hraběnky Sáry Mac Gregorové, jejího bratra Tomáše Seytona de Halsbury a jejich oddané duše Karla nikdo nemá tušení, že Jeho Výsost vychází v přestrojení; a hraběnka, její bratr i Karl mají zájem na tom, aby tajemství nevyzradili.“

„Je to smůla, milý barone,“ řekl Murph s úsměvem, „že ta nešťastná hraběnka zrovna teď musela ovdovět!“

„Vdala se asi v roce 1827 nebo 28, že?“

„V roce 1827, krátce po smrti té nešťastné dívenky, kterou milostpán oplakává, třeba o tom nemluví; bylo by jí teď šestnáct nebo sedmnáct let.“

„Smutek Jeho Výsosti je tím pochopitelnější, že za svého manželství neměl děti.“

„Taky jsem se domyslel, milý barone, že kromě soucitu, který v něm probouzí ubohá Pěnkava, zajímá se Jeho Excelence o to nešťastné děvče hlavně proto, že je stejně staré, jak by teď byla jeho dcera, kterou tak hořce oplakává (aniž proto méně nenávidí hraběnkou, její matku).“

„Je to skutečně osudné, že sotva Jeho Výsost po létech manželství ztratila svou vzácnou choť, rok a půl nato je volná i hraběnka Sára. Vsadím se, že ona to dvojí ovdovění považuje za šťastnou hru osudu.“

„A znovu se probudily její nesmyslné naděje, a ještě prudčeji než dřív; přestože ví, jaký hluboký a zasloužený odpor k ní má Jeho Excelence. Vždyť je to její vina, že... Ach barone,“ řekl Murph, nedokončiv větu, „ta žena je prokletí... Dej Bůh, aby na nás nepřivolala ještě další neštěstí!“

„Čím by mohla být nebezpečná, milý Murphe. Kdysi měla na Jeho Excelenci vliv, to je pravda; tak jak to umí každá obratná intrikánka s mladíkem, který je poprvé zamilovaný, a ještě za takových okolností, však víte; ten vliv ale pominul, když se odhalily její pikle; to ona způsobila roztržku mezi velkovévodou a jeho synem. Smrt děvčátka rozbila pak poslední pouto mezi Jeho Výsostí a tou ženou; je šílená, chová-li dosud naději.“

„Ano, ale nebezpečně šílená. A stejně ctižádostivé a fantastické naděje chová i její bratr, přestože má dnes ten vážený párek stejné množství důvodů k beznaději, jako měl před osmnácti lety k naději.“

„Ach ano, a kolik neštěstí způsobil tehdy svou zločinnou úslužností také ten příšerný abbé Polidori!“

„Mimochodem jsem slyšel, že prý je ten bídník už asi rok či dva tady, patrně v hluboké bídě anebo provozuje něco nekalého.“

„Jak hluboko může klesnout člověk s takovým vzděláním, s takovým duchem a inteligencí!“

„Ale také člověk tak strašně zvrhlý...! Nedej Bože, aby se potkali s hraběnkou! Spojení těch dvou zločinných povah by bylo nebezpečné. Ale říkal jste, že přinášíte zprávy získané z dopisů, které se našly u Kantora, a z výpovědí, které udělala Sova v nemocnici, než odtud odešla po té fraktuře nohy.“

„Tady jsou,“ řekl baron a vyňal z kapsy papír. „Týkají se narození děvčete nazývaného Pěnkava a místa nynějšího pobytu Kantorova syna Františka Germaina.“

„Mohl byste mi ty poznámky přečíst, milý barone? Znam úmysly Jeho Excelence, uvidím, jestli budou informace dostačující.“

„Prosím, celkem všechno je sestaveno podle hlášení agenta Badinota.“

„Poslouchám.“

A baron četl, co následuje.

„ZPRÁVA O DĚVČETI NAZÝVANÉM PANENKA

Počátkem roku 1827 jakýsi muž jménem Pierre Tournemine, momentálně galejní trestanec v Rochefortu, navrhl ženě jménem Gervaisová, řečené Sova, aby k sobě vzala navždy asi pět šest let staré děvčátko za jednorázovou odměnu tisíce franků.“

„1827, milý barone!“ přerušil ho Murph, „to je zrovna ten nešťastný rok, kdy se Jeho Výsost dozvěděla o úmrtí své ubohé, bolestně oplakávané dcerušky... Byl to pro nás ošklivý rok... i z mnoha jiných důvodů.“

„Šťastných let je málo, můj zlatý Murphe. Ale dál:

Obchod byl uzavřen, dítě zůstalo u dotyčné ženy dva roky, pak uniklo zlému nakládání, zmizelo. Sova neslyšela o děvčeti několik let, až ji poprvé znovu spatřila asi před šesti nedělemi v jedné krčmě v Cité. Z dítěte se stalo děvče nesoucí přezdívkou Pěnkava.

Několik dní po onom setkání řečený Tournemine, kterého Kantor poznal na galejích, předal Rudohnátovi (tajný zprostředkovatel, kterého běžně užívají galejníci i propuštění vězni) jakýsi dopis, který se zmiňuje podrobně o dítěti, svěřeném kdysi ženě řečené Sova.

Z dopisu i z prohlášení Sovy vyplývá, že v roce 1827 jakási paní Serafína, hospodyně u notáře Jakuba Ferranda, pověřila Tournemina, aby jí našel ženu, která by k sobě vzala, jak už bylo řečeno, odložené pětileté či šestileté dítě. Tournemine poslal ty zprávy Rudohnátovi, aby tak prostřednictvím třetí osoby paní Serafínu vydíral pohružkou, že dávno zapomenutou příhodu vyzradí. Tournemine tvrdil, že paní Serafína byla jen prostřednicí jiných neznámých osob. Rudohnát svěřil dopis Sově, odtud se dostal ke Kantorovi, a proto mohla Sova říci Pěnkavě v krčmě U Bílého králíka: „Tvoji rodiče se našli, ale ty je nepoznáš.“

„Bylo by třeba zjistit, jestli je Tourneminův dopis pravdivý.“

„Informovali jsme se o paní Serafíně a notáři Jakubovi Ferrandovi. Oba dva existují. Notář bydlí v ulici du Sentier v čísle 41. Má pověst vážného, zbožného člověka, alespoň ho bývá často vidět v kostele. Ve svém úřadě je až příkladně svědomitý, říká se dokonce tvrdý. Má značné vědomosti. Žije tak šetrně, až se to blíží lakomství. Paní Serafína je dosud u něho hospodyní.

Zdá se, že by mohla poskytnout cenné informace, pokud jde o Pěnkavin původ.“

„Výborně, milý barone,“ řekl Murph, „Tourneminovy zprávy se zdají dost pravdivé. Možná že najdeme přes toho notáře cestu, jak odhalit rodiče toho nešťastného děvčete. A teď Kantorův syn: o něm také máte tak dobré informace?“

„Možná že ne tak přesné... ale přesto dost uspokojující.“

A pan de Graün pokračoval:

„ZPRÁVY O FRANTIŠKU GERMAINOVI

Asi před půldruhým rokem se objevil v Paříži mladý muž jménem František Germain; přicházel z Nantes, kde byl zaměstnancem banky Noël a spol.

Z Kantorova doznání a několika u něho nalezených dopisů vyplývá, že zločinec, kterému syna svěřil, aby ho zkazil a jednoho dne použil ke kriminálním činům, vyzradil mladíkovi strašlivý plán: chtěl na něm, aby napomohl při krádeži a podvodu u firmy Noël a spol., kde František Germain pracoval. Ten nabídku rozhořčeně odmítl; ale protože nechtěl udávat muže, který ho vychoval, napsal svému šéfovi anonymní dopis, kde mu chystaný úklad vyličil, a tajně opustil Nantes, aby unikl těm, kdo ho chtěli použít jako nástroje a spoluviníka svých zločinů.

Když se ti bídníci dozvěděli o Germainově odchodu, vydali se do Paříže, dali se dohromady s Rudohnátem a začali Kantorova syna pronásledovat; patrně s těmi nejhoršími úmysly, protože mladík znal jejich plány. Po mnohém a dlouhém pátrání konečně objevili jeho adresu; ale pozdě; Germain několik dní předtím potkal toho člověka, který ho chtěl zkorumpovat, uhodl, co ho asi přivedlo do Paříže, a rychle změnil byt. Tak unikl Kantorův syn svým pronásledovatelům podruhé.

Ti lidé však přesto asi před šesti nedělemi zjistili, že bydlí v ulici du Temple v čísle 17. Jednou večer při návratu domů se málem stal obětí přepadení (což Kantor před Jeho Excelencí zatajil). Germain uhodl, odkud vítr vane, opustil ulici du Temple a ztratil se znovu. V tom bodě stálo pátrání, když byl Kantor potrestán za svoje zločiny.

A odtud bylo také z příkazu jeho Excellence znovu započato. Tady je výsledek:

František Germain bydlel asi tři měsíce v ulici du Temple v domě č. 17, mimochodem neobyčejně zajímavém, pokud jde o způsob života a zaměstnání většiny jeho obyvatel. Germaina

tam pro jeho veselou, úslužnou a otevřenou povahu měli velmi rádi. Dotazy v ulici du Temple po jeho novém bydlišti a nynějším zaměstnání byly bezvýsledné; lidé se domnívají, že je zaměstnán v nějaké kanceláři nebo obchodě, protože vycházel ráno a vracel se v deset večer.

Jen jedna nájemnice určitě ví, kde mladík nyní bydlí; je to velice hezká mladá grizetka, s Germainem zřejmě velmi důvěrně známá, které se přezdívá Rolnička. Bydlí v sousedství pokoje, který obýval Germain a který je nyní k pronajmutí. Právě pod záminkou pronájmu byly získány tyto poslední informace.“

„Rolnička?“ řekl najednou Murph, který už chvíli jako by o něčem přemýšlel. „Rolnička? To jméno znám!“

„Cože, pane Waltře Murphe,“ řekl baron se smíchem, „vy, důstojný a vážený otec rodiny, máte známosti s grizetkami... Slečna Rolnička pro vás není nové jméno! No ne, hm!“

„K čertu! Díky Jeho Excelenci jsem se dostal už k tak prapodivným známostem, že byste se rozhodně neměl divit ani téhle, barone. Ale počkejte... Ano, už... už si vzpomínám: když mi Jeho Výsost vyprávěla příběh té Pěnkavy, přišlo mi to jméno Rolnička k smíchu. Jestli si dobře vzpomínám, byla to myslím přítelkyně, kterou nešťastná Panenka poznala ve vězení.“

„Dobrá, teď nám tahle slečna Rolnička může být nesmírně užitečná. Jak vidíte, milý Murphe, stopu Pěnkaviných rodičů je třeba hledat u notáře Ferranda, a u slečny Rolničky je potřeba zjistit nynější bydliště Františka Germaina. Víme, kde hledat... a to už je podle mě hodně.“

„Jistě, barone. Krom toho najde Jeho Excellence v tom domě určitě bohatou žeň dalších poznatků. Ale ještě nejsem u konce: informoval jste se na věc markýze d'Harville?“

„Jistě, alespoň pokud jde o finanční stránku, obavy Jeho Výsosti nejsou opodstatněné. Pan Badinot tvrdí, a na jeho informace lze

spolehnout, že markýzovo jmění nebylo nikdy pevnější a v lepším pořádku.“

„Když Jeho Výsost marně pátrala, co je příčinou hluboké zasmušlosti pana d’Harville, napadlo ho patrně, že má snad markýz nějaké finanční potíže... zmýlila se a bude se rozřešení té záhady vzdávat s tím větší lítostí, že má pana d’Harville velice rád.“

„Pochopitelně. Jeho Výsost nikdy nezapomněla, za co všechno jeho otec děkoval otci markýzovu. Proto také patří jeho přízeň každému, kdo patří k rodině d’Harville... I paní Georgesová vděčí za milostpánovu nekonečnou dobrotivost nejen svému neštěstí a počestnosti, ale také příbuzenství s touto rodinou.“

„Paní Georgesová! Žena Duresnelova, galejníka nazývaného Kantor?“ vykřikl baron.

„Ano, matka Františka Germaina, kterého hledáme a doufám najdeme...“

„Ona je příbuzná s panem d’Harville?“

„Byla sestřenicí a důvěrnou přítelkyní jeho matky. Starý markýz cítil k paní Georgesové oddané přátelství.“

„Ale jak to, milý Murphe, že rodina d’Harville připustila, aby se vdala za toho netvora Duresnela?“

„Otec té nešťastnice byl před revolucí krajským hejtmanem v Languedocu. Unikl proskripci. V prvních dnech klidu po období hrůz se snažil rychle dceru provdat. Objevil se Duresnel; pocházel z velmi dobré poslanecké rodiny; byl bohatý; své zvrhlé sklony tajil pod pokryteckou maskou; se slečnou de Lagny se oženil. Jeho na čas utajené vášně se brzy provalily. Rychle utratil celé jmění ve hře a hýření s nejsprostší chátrou. Usedlost, kterou jeho žena koupila po smrti svého otce, museli prodat. Vzala tedy syna a uchýlila se k markýze d’Harville, kterou milovala jako sestru. Když Duresnel rozházal dědictví i ženino jmění, musel hledat jiné prostředky; našel je v zločinu, stal se z něho falešný hráč, zloděj, vrah, byl na doživotí odsouzen na galeje, ukradl ženě syna, aby ho svěřil stejnému ničemovi, jako byl sám. Ostatní znáte.“

„Ted' chápu, že má milostpán dvojnásobný zájem na tom, aby našel syna té nešťastné ženy.“

„Ale teď mě napadá, barone,“ řekl Murph a ukázal na hodiny, „ten kurýr! Je pozdě a Jeho Výsost si přeje, aby vyrazil na Gerolstein co nejdříve.“

„Nejpozději za dvě hodiny bude na cestě. Tak tedy, milý Murphe... na shledanou večer!“

„Večer?“

„Zapomněl jste, že je na ...ském vyslanectví ples a Jeho Výsost tam musí jít?“

„Máte pravdu, barone. Na shledanou tedy večer. Ale trochu později, protože Jeho Výsost určitě bude chtít ještě dnes navštívit tajemný dům v ulici du Temple.“

KAPITOLA 16

Dům v ulici du Temple

Ještě týž den se Rudolf ve tři odpoledne, ve smutném zimním počasí, vydal do ulice du Temple. Dům, stojící uprostřed chudé obchodní čtvrti, nepůsobil na pohled nijak nápadně; měl čtyři patra, v přízemí byl výčep, nahoře podkrovní pokojíky. Tmavá úzká chodba vedla na dvorek, nebo spíš do jakési čtverhranné, pět šest stop široké jámy, trpící naprostým nedostatkem vzduchu i světla a sloužící celému domu za smetiště: nejrůznější odpadky, zvláště z vyšších poschodí, sem zrovna pršely, protože nad každým odpočívadlem zelo okno beze skla. Načervenalé světlo pod vlhkým černým schodištěm hlásalo domovníkovu lóži; lóži zakouřenou od lampy, která tu musela svítit i v pravé poledne, aby osvětlila ponurý brloh, kam nyní následujeme Rudolfa, oblečeného asi jako obchodní příručí ve všední den.

Měl na sobě kazajku neurčité barvy, poněkud zdeformovaný klobouk, červenou vázanku, obrovské páskové sandály a v ruce deštník. Aby byla iluze dokonalá, držel pod paží pečlivě zabalený štůček látky. Vešel k domovníkovi, aby ho požádal, může-li si prohlédnout volný pokoj. Domovníka pana Pipeleta, momentálně nepřítomného, zastupovala paní Pipeletová. Stála za železnými káminky uprostřed lóže a zřejmě zaujatě naslouchala, jak *zpívá* hrnec na plotně. Francouzský Hogarth, Henri Monnier, tak obdivuhodně zachytil typ domovnice, že jenom poprosím čtenáře, chce-li si představit paní Pipeletovou, aby si ve vzpomínce vybavil tu nejošklivější, nejvráskovatější, nejtrudovitější, nejšpinavější, nejzchátralejší a nejjedovatější ze všech domovnic, které tento význačný umělec učinil nesmrtelnými.

Sotva spatřila Rudolfa, pronesla domovnice pyšným hlasem zaklínací formuli:

„Kampak, pane?“

„Domnívám se, madame, že je zde v domě k pronajmutí pokoj s přístěnkem?“ řekl Rudolf s důrazem na slově madame, což paní Pipeletové nemálo zalichotilo. Odpověděla méně kysele:

„Je tu pokoj k pronajmutí ve čtvrtém patře, ale nemůžete ho vidět... Alfréd je pryč.“

„Asi váš syn, madame, že? Vráť se brzy?“

„Ne, pane, to není můj syn, ale manžel...! Pročpak by se Pipelet nemohl jmenovat Alfréd?“

„Na to má plné právo, madame. Ale kdybyste dovolila, počkal bych chvíli, jestli se nevrátí. Moc rád bych ten pokoj najmul. Čtvrt' i ulice mi vyhovuje. Dům se mi líbí, zdá se, že je výborně udržovaný. Ale než si pokoj prohlédnu, chtěl bych se přece jen zeptat, jestli byste si laskavě vzala na starost úklid? Jsem zvyklý, že mi vždycky uklízí správcová, pokud chce.“

Ten návrh, vyjádřený lichotivým termínem „správcová“, si paní Pipeletovou definitivně získal. Řekla:

„Ale samozřejmě, pane... Jistěže vám budu uklízet... bude mi ctí, za šest franků měsíčně vás obsloužím jako knížete.“

„Šest franků, platí tedy, paní... vaše jméno?“

„Pomona Fortunata Anastázie Pipeletová.“

„Dobrá, paní Pipeletová. A jestli se mi bude pokoj líbit... jaká bude cena?“

„S přístěnkem 150 franků, pane; ani o halíř méně. Nájemce je pes. Pro krejcar by si dal koleno vrtat.“

„Jak se jmenuje?“

„Pan Rudohnát.“

To jméno probudilo v Rudolfovi vzpomínku, při níž se zachvěl.

„Kde bydlí?“

„Ulice Fèves číslo 13. Taky má hospodu v příkopě na Champs-Élysées.“

Nebylo pochyb, šlo o téhož muže... To setkání připadalo Rudolfovi podivné.

„Když je hlavním nájemcem pan Rudohnát, kdo je majitelem?“ řekl.

„Pan Bourdon; já jsem ale vždycky měla co dělat jen s panem Rudohnátem.“

„Poslyšte, paní Pipeletová,“ řekl Rudolf, aby si domovnici ještě víc získal, „jsem trochu unavený; promrzl jsem... byla byste tak laskavá a zašla tady do výčepu pro láhev rybízového vína a dvě skleničky... nebo pro tři, vrátí se taky váš manžel!“ A dal domovnici sto sou.

„Drahý pane, člověk by si vás od prvního slova zamiloval! Ale přinesu jenom dvě skleničky, my s Alfrédem pijeme vždycky z jedné. Chudáček drahý, vždycky mu tak chutná, čeho se dotkne ženská!!!“

„Tak jděte, paní Pipeletová, počkáme spolu na Alfréda.“

„A kdyby někdo přišel... budete v lóži hlídat?“

„Buďte klidná.“

Stará odešla.

Rudolf osaměl a zamyslíl se nad podivnou náhodou, která ho přivedla do Rudohnátovy blízkosti. V tu chvíli zaklepal na okénko lóže listonoš, prostrčil ruku se dvěma dopisy a řekl: „Tři sou!“

„Šest, dopisy jsou dva,“ řekl Rudolf.

„Jeden je vyplacený,“ odvětil listonoš.

Když Rudolf zaplatil, mechanicky pohlédl na dopisy, které právě převzal; rychle si však uvědomil, že ty dopisy stojí za bližší pozornost.

Jeden byl adresovaný paní Pipeletové a skrze jemnou obálku se z něho linula silná pižmová vůně. Na červené pečeti byly iniciály C. R., nad nimi přilba a pod nimi kříž čestné legie; adresa byla napsána pevnou rukou. Ten dopis nepsala zřejmě žena. Ale kdo

mohl takový navoněný a vznosně heraldický dopis psát... paní Pipeletové?

Druhý dopis na obyčejném šedém papíře byl adresovaný zubnímu lékaři panu Césarů Bradamantimu. Adresa byla zřejmě schválně napsána celá velkými písmeny.

Ať už to byla předtucha, fantazie, nebo skutečnost, Rudolf vy cítil z toho dopisu cosi neblahého. V jednom místě byl papír lehce zkrabatělý a písmo trochu rozmazané. Ukápla na něj slza.

Paní Pipeletová se vrátila s lahví vína a dvěma sklenkami.

„Listonoš přinesl dva dopisy,“ řekl Rudolf.

„I proboha... odpustte, pane... Zaplatil jste mu?“

„Jistě.“

„To jste hodný. Odpočítám to z drobných, které vám nesu zpátky... Kolik to dělá?“

„Tři sou,“ řekl Rudolf a usmál se zvláštnímu způsobu, jakým paní Pipeletová splácí dluhy.

„Jak to, tři sou...? Snad šest, vždyť jsou dva!“

„Jeden byl vyplacený, ten s vaší adresou. Nechci být indiskrétní, ale ten váš dopisovatel posílá psaníčka, která zatraceně hezky voní!“

„Podíváme se,“ řekla domovnice a vzala do ruky jemnou obálku. „Na mou duši... to vypadá jako milostné psaní! No řekněte, pane, jako milostné psaníčko. No tohle...? Který nestyda si troufá!“

„A kdyby to našel Alfréd, paní Pipeletová!“

„Ani mi nemluvte, nebo se vám tu svalím do náruče!“

„Už nic neříkám, paní Pipeletová!“

„Jsem já ale hloupá... už to mám... už vím... to je od kapitána... až jsem se z toho zapotila!“

Domovnice rozlepila dopis a začala ho převracet v rukách. Po chvílice rozpaků řekla:

„Číst musí vždycky Alfréd, já neumím. Kdybyste byl tak laskav, pane... a nahradil mi Alfréda?“

„Abych přečetl dopis? Milerád,“ řekl Rudolf zvědavý, kdo to paní Pipeletové píše:

*„Zítřka, v pátek, v jedenáct zatopit v obou místnostech, dobře vy-
leštit zrcadla a sundat všude povlaky a při oprašování nábytku
nepoškodit nikde zlacení.*

*Kdybych tu náhodou ještě nebyl, až v jednu hodinu přijede
fiakrem jistá dáma a bude se ptát po panu Karlovi, zavedete ji
do bytu a klíč vezmete s sebou; dáte ho pak mně, až přijdu.“*

Ačkoliv dopis nebyl psán právě akademickým slohem, Rudolf lehko pochopil, oč běží, a řekl:

„Kdopak to bydlí v prvním patře?“

Stará přiložila žlutý vráskovitý prst ke svislému pysku a s pro-
hnáním úšklebkem řekla:

„Psst... milostné pletky. Ostatně povím vám, co vím, není toho mno-
ho... Asi před šesti nedělemi sem přišel nějaký čalouník, prohlédl si
první patro, které bylo k pronajmutí, zeptal se na cenu a druhý den se
vrátil s nějakým světlavým mladíkem. Takový hezounek s knírkem,
kříž čestné legie a fajnové prádlo. Čalouník mu říkal kapitáne.“

„Tak je to voják?“

„Prosím vás! Asi takový voják, jako kdyby si Alfréd nechal říkat
„pan správce“. Čalouník mu tak říkal, jenom aby mu zalichotil. Když si
ten mladík všechno prohlédl, povídá Alfrédovi: „Budete mi, prosím
vás, ten byt udržovat, nebudu tu bydlet často, vždycky vám pošlu
lístek a vy mi zatopíte a všechno připravíte.““

„A od té doby už se tu ten mladík ukázal?“

„No počkejte, to je právě ta švanda; nejspíš ho ta jeho pěkně vodí
za nos. Psal už třikrát tak jako dneska, aby se zatopilo a všechno
připravilo, že přijde nějaká dáma. Ale zlaté oči! Jakživi jsme ji ne-
viděli! Jenom potřetí to vypadalo už jako doopravdy. Kapitán přišel
nafintěný, oči navrch hlavy, zkrátka jako že to má v kapse. Vzal klíč

a celý nafouklý povídá: „Řekněte dámě, že jsou dveře hned naproti...“ No dobrá! I když jsme na to moc nevěřili, byli jsme oba na paničku zvědaví, a tak jsme vylezli z lóže a číhali před domem. Tentokrát se opravdu ukázal modrý fiakr se spuštěnými záclonkami a zastavil před námi. „To bude ona,“ povídám Alfrédovi... „Trošku se schovejme, ať ji nepoplašíme.“ Kočí otevřel dvířka. Tam vám sedí taková malá panička, na klíně rukávník a přes obličej černý závoj. Navíc si ještě přidržovala před obličejem kapesník, vypadalo to, že pláče. Ale když už bylo spuštěné stupátko, panička místo aby vystoupila, řekla něco kočímu a ten celý udivený zavřel dvířka. Honem jsem vyběhla, a než kočí nasedl na kozlík, povídám mu: „Copak, příteli? Snad se zase nevracíte?“ – „Vracím,“ povídá mi. – „A kampak?“ já na to. – „Do ulice Svatého Dominika.“

Při těch slovech se Rudolf zachvěl. V ulici Svatého Dominika bydlel jeden z jeho nejlepších přátel, markýz d'Harville, který, jak už jsme pravili, propadal v poslední době hluboké melancholii. Rudolf však dobře znal markýziny důvěrné přátele a nevzpomínal si, že by mezi nimi kdy viděl někoho, kdo by se podobal kapitánovi. Přesto v něm zůstalo neurčité trapné podezření.

„A kdo bydlí ve druhém patře?“ řekl po chvíli.

„Stará Burettová, kartářka, jaké není rovno. Čte vám z ruky jako z knihy. Chodí k ní všelijaké nóbl osoby, aby jim věštila budoucnost... a vydělá víc peněz, než má sádla na břiše. A to má ještě jiná zaměstnání.“

„Copak ještě dělá?“

„Má takovou, jak bych to řekla, takovou pokladničku.“

„Cože?“

„Povídám to, protože jste mladý člověk, a vždycky je dobře mít v domě pokladnu, do které můžete sáhnout, místo abyste běžel k *tetičce*, tam je to vždycky trochu hanba, kdekdo vás vidí.“

„K tetičce? Vaše tetička půjčuje na zástavu?“

„Ale jděte, taškáři...! Jenom nedělejte ze sebe nevinátka, ve vašem věku!“

„Já že dělám nevinátka?“

„Každý mladý muž ve zralém věku přece ví, že když chce někdo něco zastavit, říká se jít k tetičce.“

„Aha, už rozumím... ta nájemnice ze druhého patra tedy půjčuje na zástavu? Ale já jsem myslel, že to je zakázané.“

„To se ví, že je to zakázané; ale kdybychom dělali, jen co se smí, kampak bychom přišli. Stará Burettová nic nepíše, nic nepotvrzuje, žádné důkazy proti ní nejsou, klidně se na policii vykašle.“

„Jiné zaměstnání už, doufám, nemá?“

„Má nemá, jak se to vezme. Sama bych ráda věděla, jaké techtle mechtle to někdy plete v tom malém kumbálku, kam za ní nikdo nesmí, jenom Rudohnát a taková jednooká stařena, říkají jí Sova.“

Rudolf s úžasem pohlédl na domovnici.

Ta si překvapení svého budoucího nájemníka vyložila po svém a řekla:

„Sova, divné jméno, vidíte?“

„Ano... chodí sem ta žena často?“

„Asi šest neděl se neukázala; ale předevcírem jsme ji viděli; trochu kulhala. Co v tom kumbále dělají, nevím, ale všimla jsem si, že má Sova vždycky v koši balíček a pan Rudohnát taky, ten zase pod kabátem, a když se vracejí, nenesou nic. Ale kouká z toho nějaká pěkná čertovina: když jde člověk po schodech, páchne odtud síra, uhlí a roztavený cín; Burettka tam určitě provádí nějaké věštecké kejkle nebo čarování... To mi aspoň povídal pan Bradamanti ze třetího patra. To je taky prapodivný chlap, tenhle pan César! Tedy prapodivný, Ital je to, ačkoliv mluví francouzsky tak jako vy nebo já, až na to, že má cizí přízvuk; to ale nevadí, je vám to učenec! Vyzná se v bylinách a zuby vám trhá ne pro peníze, ale pro čest! Ano, pane, jenom pro čest. Sám to každému povídá, kdybyste měl

šest zkažených zubů, vytrhne vám pět prvních zadarmo, zaplatíte jenom šestý. Jestli máte jen ten šestý, za to on už nemůže.“

„To je ušlechtilé!“

„Prodává taky vodičku proti padání vlasů, dají se s ní léčit i bolavé oči, kuří oka a žaludeční slabost, a krysa po ní chcípne i bez utrejchu.“

„Po té vodičce, která léčí žaludeční slabost...!“

„Tak, tak.“

„Že po ní chcípne i krysa?“

„Všechny krysy do poslední, protože co je zdravé pro lidi, to zase škodí zvířatům.“

„Máte pravdu, paní Pipeletová, to mě nenapadlo.“

„Asi měsíc už slouží u pana Bradamantiho Rudohnátův syn, ten malý Mrzáček; oblékl ho jako nějakého trubadúra; černý baret, nabíraný límec a oranžovou kazajku; chodí po okolí a bubnuje, aby přilákal panu Césarovi kunčofty. Ale je to stejně prohnaný parchant... a mizera, chudáku panu Césarovi kolikrát vyvede kousek, a přitom je pan Bradamanti takový hodný pán, poctivec k pohledání! Vyléčil Alfréda z revmatismu, aby mu Pánbůh ručičky pozlatil. A vidíte, pane, to se ještě najdou vyvrhelové, kteří vykládají... ale ne, člověku při tom vlasy hrůzou vstávají, Alfréd říká, že kdyby to byla pravda, jsou prý na to galeje.“

„Copak?“

„Jakživa bych si to netroufla ani vyslovit.“

„Tak už o tom nemluvme.“

„Totiž, víte... počestná žena, aby něco takového povídala mladíkovi...“

„Nemluvme o tom, paní Pipeletová.“

„Ale vlastně když budete naším nájemníkem, aspoň se budete mít před takovými klepy na pozoru. Jistě byste se s panem Césarem rád sprátelil, a kdybyste takovým pomlouvám uvěřil, přešla by vás na přátelství chuť. Zkrátka, povídá se... jednou nějaké mladé děvče

provedlo hloupost... rozumíte, že...? a bála se následků... No, lidi povídají... ale ne, přece jen si netroufám. Počkejte, pošeptám vám to do ucha... Vidíte, jaká já jsem dítěna.“

A stará potichu pošeptala Rudolfovi pár slov. Rudolf si při tom vzpomněl na dopis, který byl tomu podvodníkovi adresován, na dopis, psaný na hrubém papíře umělým písmem, zpola rozmazaným stopami slz.

V té slze, v tom záhadném dopise vycítil drama, strašlivé drama. Bezděky tušil, že příšerné klepy o onom Italovi budou pravdivé.

„Vida, tady máme Alfréda,“ vykřikla domovnice. „Ten vám potvrdí, že ho pan Bradamanti vyléčil z revmatismu a všechny ty hrůzy že si o něm vymýšlejí zlé jazyky.“

Pan Pipelet vstoupil do lože s vážným úředním výrazem; byl to asi šedesátník s mohutným nosem, úctyhodným břichem a buclatou rudolící tváří ctihodného měšťana. Nad touto neobyčejnou tváří trůnil vysoký, do rezava ošoupaný klobouk se širokými okraji. Výložky na jeho zeleném kabátě s dlouhatánskými šosy získaly špinou skoro olovnatý lesk.

Domovník pozdravil Rudolfa celkem přívětivě; byl to však úsměv, ach ano, jaksi zahořklý. Vanula z něho hluboká melancholie, jak ostatně paní Pipeletová už Rudolfovi řekla.

„Alfréde, pán najal pokoj s přístěnkem ve čtvrtém patře,“ řekla paní Pipeletová, „a čekáme na tebe, abychom s tebou vypili skleničku rybízového vína, které nechal pán přinést.“

Rudolfova vybraná pozornost si pana Pipeleta okamžité získala; domovník zvedl ruku k přednímu okraji klobouku a pravil basem, hodným kůrového zpěváka:

„Budete s námi jako s domovníky spokojení, pane, a my zase s vámi jako s nájemníkem. Rovný rovného si hledá...“

Náhle se však pan Pipelet zarazil a řekl jaksi úzkostně:

„Ovšem, jestli nejste malíř, pane.“

„Ne, jsem obchodní příručí.“

„Pak jsem váš nejpokornější služebník. Blahořečím přírodě, že vás nezplodila jako jednu z těch uměleckých nestvůr!“

„Umělci... a nestvůry?“

Pan Pipelet místo odpovědi zvedl ruce ke stropu a z úst se mu vydral divoký sten.

„Malíři otrávilí Alfrédovi život. Právě z nich má tu melancholii,“ řekla paní Pipeletová potichu Rudolfovi. A pokračovala konejšivě nahlas: „No tak, Alfréde, buď rozumný a na ty vagabundy nemysli... udělá se ti špatně, nebudeš obědovat.“

„Ne, ne, jen klid a rozvahu,“ odvětil pan Pipelet s jakousi rezignovanou a smutnou důstojností. „Malíři, pane, to je v domě mor, to je zkáza, zhouba.“

„Měli jste tu na bytě malíře?“

„Bohužel, pane, jednoho jsme tu měli,“ řekl trpce pan Pipelet, „a jmenoval se Kašpar, ještě ke všemu!“

Domovník, jakkoli se zřejmě přemáhal, při té vzpomínce křečovitě sevřel pěsti.

„Ten bydlel naposled v pokoji, který chci najmout?“ zeptal se Rudolf.

„Ne, ne, poslední nájemník byl moc hodný a slušný mladík, nějaký pan Germain; Kašpar byl před ním. Od té doby, co se vystěhoval, div mě, pane, nepřivedl do blázince... Ještě dokud tady bydlel, nemáte představu, co se nám a nájemníkům navyváděl. Jenom ty dechové nástroje, co se s nimi naotravoval! Od lesního rohu až po flažolet, všecko se mu hodilo, aby nás zničil! A ještě hrál, mizera, naschvál falešně a jednu jedinou písničku celé hodiny. Bylo to k zešílení. Dvacetkrát jsme poslali panu Rudohnátovi petici, aby toho lotra vyhodil. Dokázal to teprve, když mu zaplatil dva kvartály... Nakonec táhl... ale myslíte, že byl konec? Dávejte pozor! Druhý den večer, když jsem už ležel, najednou buch, buch, buch. Zatáhnou za provaz, někdo přijde k lóži a povídá: ‚Dobrý večer, domovníku, prosím vás, věnoval byste mi laskavě kadeř svých vlasů?‘ – Žena povídá: ‚To si

někdo spletl dveře! Řekl jsem neznámému: ‚To není tady, běžte vedle.‘ – ‚Ale je tu přece číslo 17? Domovník jménem Pipelet?‘ povídá zase ten hlas. – ‚No to se ví, já na to, já jsem Pipelet.‘ – ‚Nuže, příteli Pipelete, přišel jsem vás požádat o kadeř vlasů pro pana Kašpara; vzal si to do hlavy a nedá jinak, musí ji mít.“

Pan Pipelet zkrřížil ruce a, v sošném postoji, potřásaje hlavou, hleděl na Rudolfa.

„Dovedete si to, pane, představit? Mě, svého smrtelného nepřítele, kterého zasypával urážkami, mě přijde nestydatě žádat o kadeř vlasů, o takový projev přízně, jaký odmítne kolikrát i dáma svému miláčkoví!“

„Aspoň jestli byl ten Kašpar tak dobrý nájemník jako pan Germain,“ navázal znovu Rudolf s neproniknutelným klidem.

„Ani kdyby to byl dobrý nájemník, stejně bych mu svou kadeř nedal,“ řekl důstojně pan Pipelet, „prostě ze zásady, nemám to ve zvyku. Ale kdepak pan Germain! To byl hodný, slušný mladík, poctivec k pohledání, úslužný a žádný náfuca, a když byl veselý, tak tím nikomu neubližoval, ne jako ten nestydatý posměváček, kterého ať peklo pohltní!“

„Uklidněte se, milý pane Pipelete, už to jméno ani nevyslovujte. A kdepak je teď tím šťastlivcem, u něhož bydlí pan Germain, ta perla všech nájemníků?“

„Pánbůh ví... Kde teď pan Germain bydlí, to nikdo neví, a nikdo se nedozví. Totiž... až na slečnu Rolničku.“

„Kdepak je slečna Rolnička?“

„Mladá dělnice, taky bydlí ve čtvrtém,“ řekla paní Pipeletová. „Taky hotová perla, činži platí dopředu, pokojík má jako klíčku a je veselá a ke každému milá... a pracovitá jako včelička, až dva franky denně někdy vydělá, ale nadře se!“

„Ale jak to, že jedině slečna Rolnička ví, kde pan Germain bydlí?“

„Když se odtud vystěhoval,“ řekla znovu paní Pipeletová, „povídal nám: ‚Žádné dopisy nečekám. Ale kdyby mi náhodou nějaký přišel,

předáte ho slečně Rolniče...‘ Na ni se mohl opravdu spolehnout, i kdyby přišly peníze, vid’, Alfréde?”

„Fakt je, že slečně Rolniče se nedá nic vytknout,“ řekl úředně domovník, „až na to, že nechala toho sprostáka, aby se k ní lísal.“

„Za to ale slečna Rolnička nemůže, Alfréde, to přece víš,“ řekla zas paní Pipeletová. „Pokoje jsou tak položené; s obchodním cestujícím, co bydlel před Kašparem, to bylo taky tak, a po tom malířském mizerovi ji muchlal zas pan Germain; to se prostě nedá nic dělat, pokoje leží vedle sebe!“

„Takže každý nájemník v pokoji, který chci najmout, se vždycky musí dvořit slečně Rolniče?“

„Vždycky, pane! Však to poznáte. Jak bydlíte vedle slečny Rolničky, pokoje těsně sousedí, to víte... mezi mladými... Ale s panem Germainem byli pro sebe jako stvoření. Oba hezcí, mladí, když si v neděli vykračovali ze schodů, radost podívat! Jindy, chudáčkové, neměli volno! Rolnička vstává ráno v pět nebo v šest a do deseti, do jedenácti večer pracuje; nehne se jakživa z pokoje, leda když jde ráno nakoupit. Pracuje dvanáct hodin denně a kolikrát má tak tak z čeho žít... A to ještě prokazuje dobrodiní druhým... Třeba těm chudákům nahoře v podkroví, kolikrát jim s panem Germainem hlídali v noci děti.“

„Co je to za chudáky?“

„Nešťastní lidé, pane, to mi věřte! Pět malých dětí, matka nemocná, skoro na umření, stará babka blbá; a to všechno živí jediný člověk, který dře jako otrok a ani se dosyta nenají.“

„Jaké má řemeslo?“

„Brusič falešných drahokamů; pracuje od kusu... a dře jako mezek, je z toho celý zdrhnutý; však uvidíte... No to se ví, člověk je jenom člověk a ruce má jen jedny, že? A když má kromě sebe živit ještě sedm lidí, to se musí, panečku, točit! I když mu pomáhá nejstarší dcera, pořád je to málo.“

„Jak je to děvče staré?“

„Sedmnáct, a krasavice, krasavice... jako obrázek; slouží u jednoho starého křečka, je to boháč, že by skoupil celou Paříž, jmenuje se Jakub Ferrand, notář.“

„Jakub Ferrand!“ řekl Rudolf, užaslý nad tím dalším setkáním, neboť právě u tohoto notáře, nebo aspoň u jeho hospodyně, měl pátrat po informacích o Pěnkavě. „Pan Jakub Ferrand, který bydlí v ulici du Sentier?“

„To je on... znáte ho?“

„Je právním zástupcem firmy, kde pracuji.“

„Tak to budete nejlíp sám vědět, jaká je to držgrešle, ale jedno se zas musí nechat... je počestný a zbožný, jednu neděli nevynechá mši ani nešpory, u zpovědi je pečený vařený, a když si přihne, tak jenom s důstojnými pány... prostě světec, pokladnička chudých, kteří si k němu ukládají nastřádané peníze, ale panečku, tvrdý jako kámen k sobě stejně jako k druhým. Chudák Louisa, dcera toho brusiče, u něho slouží už půldruhého roku. Mírná jako beránek, ale do práce jako ras. Dělá tam všechno za rovných osmnáct franků. Ani o groš víc nebo míň. Šest si nechá a zbytek dává rodině: jenže to máte vždycky tak, když se do toho zakousne sedm lidí...“

„Z toho, co jste mi pověděla, paní Pipeletová, se mi doopravdy svírá srdce,“ řekl Rudolf. „Napijte se s panem Pipeletem na mé zdraví.“

„To je od vás hezké, pane,“ řekl domovník. „Ale nechcete se teď podívat na pokoj?“

„Rád, a když se mi bude líbit, dostanete spropitné.“

Domovník vyšel z brlohu a Rudolf za ním.

Ponuré, vlhké schodiště se v onom smutném zimním dnu zdálo ještě temnější. Když Rudolf procházel okolo dveří pana Césara Bradamantiho, měl dojem, jako by zaslechl dušený vzlykot; a pak se náraz tichým domem rozlehl bolestný, křečovitý, strašný výkřik, jakoby vyrvaný přímo z vnitřností.

Rudolf se zachvěl. Než si to vůbec stačil pomyslet, skočil ke dveřím a prudce zazvonil.

„Co je vám, pane?“ řekl udiveně domovník.

„Ten výkřik, copak jste neslyšel?“

„Ale ano. To bude nějaký kunčoft, kterému pan Bradamanti vytrhl zub, možná dva.“

Vysvětlení se zdálo pravděpodobné; Rudolfa však neuspokojilo. Jako by to nebyl jen výkřik fyzické bolesti, ale také, možno-li tak říci, výkřik bolesti duševní.

Zazvonil sice zprudka, v první chvíli se však nikdo neozval. Bylo slyšet několikéré bouchnutí dveří. Potom se za sklem kukátka vedle dveří, kam Rudolf mechanicky upíral pohled, matně objevila vychrtlá, mrtvolně bledá tvář. Hnusný obličej lemovaly rozčuchané, šednoucí ryšavé vlasy a dlouhý vous stejné barvy.

Zjevení ve vteřině zmizelo.

Rudolf zůstal jako omráčený. Připadalo mu, že v té krátké chvílce stačil ve tváři rozpoznat některé charakteristické, známé rysy. Ty zelené oči, lesknoucí se pod hustým, zrzavým, zježeným obočím jako akvamarín, ta sinavá bledost, tenký vystouplý nos, zahnutý jako orlí zoban, a nápadně široká, vyhrnutá chřípí, odhalující část nosní přepážky, to všechno mu nápadně připomnělo jistého abbého Polidoriho, jehož jméno proklínal Murph při svém setkání s baronem de Graünem. Rudolf sice abbého Polidoriho neviděl šestnáct nebo sedmnáct let; ale měl tisíc důvodů na něho nezapomenout. Rozhodnut, že své podezření musí časem objasnit, následoval pak domovníka do hořejšího poschodí, kde byl pokoj, který chtěl najmout.

My ho nyní opustíme a podíváme se trochu zpátky na Tomáše a Sáru, dvě významné postavy našeho příběhu.

KAPITOLA 17

Tomáš a Sára

Sáře Seytonové, vdově po hraběti Mac Gregorovi, bylo v té době asi sedmatřicet až osmatřicet let a jako dcera venkovského baroneta pocházela z dobré skotské rodiny.

V sedmnácti letech jako sirotek a dozrálá krasavice opustila s bratrem Tomášem Seytonem de Halsbury Skotsko. Nesmyslné proroctví staré horalky, její chůvy, až k šílenství roznítilo dvě hlavní Sářiny neřesti, pýchu a ctižádost; chůva jí s neuvěřitelně vytrvalým přesvědčením předpovídala tu nejskvělejší – a proč to neříci? – dokonce královskou budoucnost!

Bylo až neuvěřitelné, že Sářiny bláznivé naděje podporoval i bratr Tomáš, který byl stejně pověřčivý jako sestra a rozhodl se zasvětit celý svůj život uskutečnění Sářina snu, stejně oslňujícího jako nesmyslného.

Bratr a sestra přesto však nebyli tak slepí, aby věřili horalčině předpovědi doslova, aby si vzali na mušku trůny výhradně prvního řádu a vznešeně pohrdli podružnějšími královstvími nebo knížectvími; ne, pyšný párek byl ochoten nad významem koruny přimhouřit oko, jenom když půvabná Skotka ozdobí jednoho dne své vladařské čelo panovnickou korunou.

Než opustili Skotsko, sestavil Tomáš za pomoci Gothajského almanachu pro rok 1819 přehlednou tabulku všech evropských králů a panovnických výsostí, kteří byli na ženění.

Nadějně množství mladých panovníků nabízela hlavně Německá konfederace. Rozhodli se tedy rozprostrít síť nejdříve v Německu.

Když přijeli do Evropy, Sára se na bratrovu radu nechtěla do ničeho pustit dřív, dokud nepobude nějaký čas v Paříži, aby se tam

naučila jemnému vystupování a trochu obrousila svou anglickou strohost. Díky několika doporučujícím dopisům a laskavé patronaci anglické vyslancové a starého markýze d'Harville, který znával v Anglii Tomášova a Sářina otce, získala vstup do nejlepší a nejvyšší společnosti. Falešní, chladní a vypočítaví lidé si dovedou neobyčejně rychle osvojit řeč a mravy naprosto opačné své povaze. Všechno je u nich povrch, vnějšek, zdání, nátěr, pláštík. Jakmile je někdo prohlédne, jsou ztraceni; proto je také určitý pud sebezáchovy obdařil neobyčejnou schopností mravní přetvářky. Dovedou měnit masku i převleky rychle a obratně jako zkušený herec.

Což znamená, že po šesti měsících pařížského pobytu mohla Sára zavodit s tou nejdokonalejší Pařížankou jak v pikantní duchaplnosti, tak v usměvavém půvabu, bezelstné koketnosti a dráždivé naivitě pohledu, cudného i vášnivého zároveň.

Když Tomáš viděl, že je sestra dostatečně *vyzbrojená*, odjel s ní do Německa, zásoben nejlepšími doporučeními.

Prvním státem Německé konfederace v Sářině cestovním pořádku bylo velkovévodství Gerolstein, vyznačené v neomylném diplomatickém Gothajském almanachu takto:

Genealogie evropských panovníků a jejich rodin – Gerolstein

Velkovévoda: Maxmilián Rudolf, nar. 10. prosince 1764. Nastoupil po svém otci Karlu Fridrichu Rudolfovi 21. dubna 1785. – Manželka Luisa, dcera knížete Jana Augusta z Burglenu. Ovdověl v lednu 1808.

Syn: Gustav Rudolf, nar. 17. dubna 1803.

Matka: Velkovévodkyně Judita, vdova po velkovévodovi Karlu Friedrichu Rudolfovi, který zemřel 21. dubna 1785.

Tomáš celkem bystře zapsal do seznamu na první místo jako své žádoucí švagry nejmladší knížata, neboť si říkal, že rané mládí

podlehne svodu daleko snáz než zralý věk. Ostatně jak už bylo řečeno, měli Tomáš se Sárou na panujícího velkovévodu z Gerolsteinu zvláštní doporučení od starého markýze d'Harville, který byl do Sáry celý pryč a nepřestával obdivovat její krásu, půvab a nestrojené kouzlo.

Není třeba říkat, že následníkem trůnu po velkovévodovi z Gerolsteinu byl Gustav Rudolf; když se Tomáš se Sárou představili jeho otci, bylo mu osmnáct.

Příjezd mladé Skotky znamenal pro klidný, prostý, důstojný a jaksi patriarchální německý dvůr událost. Velkovévoda byl ten nejlepší člověk na světě a vládl svému státu moudře a pevně a s otcovskou dobrotivostí. Hmotně i duchovně by se sotva našla země šťastnější. Pracovitý, vážný, střdmý a zbožný lid byl ideálním ztělesněním německého charakteru. Díky doporučení markýze d'Harville byli Tomáš i Sára Seytonovi přijati u gerolsteinského dvora s neobyčejnou úctou a laskavostí.

Sára, nadaná hlubokým pozorovacím talentem, za čtrnáct dní po příjezdu lehko odhalila pevný, upřímný a otevřený charakter velkovévodův; dřív než svede syna, moudře se rozhodla pojistit si otce. Miloval svého syna zřejmě tak šíleně, že na okamžik uvěřila, že by raději souhlasil s mesaliancí, než aby viděl svého miláčka nadosmrti nešťastného. Brzy se však přesvědčila, že se tento něžný otec nikdy nevzdá určitých zásad, určitých představ o povinnostech následníka trůnu.

Už už se chtěla svého úmyslu vzdát, pak si ale řekla, že na druhou stranu je tu Rudolfovo mládí, jeho dobrota, nesmělá a snivá povaha a jemnost, kterou kdekdo chválí; v domnění, že je mladý princ slabý a nerozhodný, se svého plánu a nadějí nevzdala.

Jak si ona i bratr v té záležitosti vedli, by se dalo nazvat přímo veledílem obratnosti. Dokázala si získat kdekoho, a hlavně osoby, které by na ni mohly žárlit nebo jí závidět její přednosti; dovedla svou krásu a půvab zastříť tak skromnou prostotou, že je ani nepo-

střehli. Brzy se stala miláčkem nejen velkovévody, ale i jeho matky, velkovévodkyně vdovy Judity, která přes svých devadesát let, anebo právě proto, k zbláznění milovala všechno mladé a půvabné.

Tomáš i Sára často hovořili o svém odjezdu. Gerolsteinský panovník o tom nikdy nechtěl slyšet; a aby si bratra i sestru definitivně připoutal, požádal baroneta Tomáše Seytona de Halsbury, aby přijal uprázdněné místo prvního podkoního, a Sáru prosil, aby neopouštěla velkovévodkyni Juditu, která se bez ní nedokáže obejít.

Po mnohém váhání a přemlouvání oba dva skvělou nabídku přijali a usadili se pevně u gerolsteinského dvora, kam sotva před dvěma měsíci přijeli. Brzy se stali oslavovanými a hýčkanými miláčky dvora. Náklonnost pánova vyvolává i náklonnost podřízených. Sára ostatně příliš potřebovala oporu při svých budoucích plánech, než aby si nehleděla svou obratnou svůdností získat přívržence.

Náš párek se tedy dokonale a důstojně usadil při gerolsteinském dvoře, aniž do té chvíle padlo slůvko o Rudolfovi. Ten naštěstí pár dnů po Sářině příjezdu odjel s pobočníkem a věrným Murphem na vojenskou inspekci. Sára jeho nepřítomnost dvojnásob vítala, protože mohla pohodlně rozprostřít hlavní vlákna sítě, aniž jí byla na překážku přítomnost prince, jehož příliš neskrývaný obdiv by mohl u velkovévody probudit obavy.

Ten naopak v synově nepřítomnosti naneštěstí vůbec nepomyslel, že přijal do důvěrného kruhu neobyčejně krásnou dívku okouzlujícího ducha, která bude v dennodenním styku s Rudolfem.

Dojemné a šlechetné přijetí a velkomyslná důvěra, s jakou byla uvedena ke dvoru panovnické rodiny, Sáru uvnitř vůbec nedojaly. Ani ona, ani bratr na okamžik neucouvli od nekalých plánů; vědomě se chystali vnést do tohoto poklidného, šťastného dvora nepokoj a smutek. Chladně uvažovali, jaké výsledky přinese krutá roztržka, kterou hodlali zasít mezi otce a syna, žijící dosud v tak něžné shodě.

Rudolf byl jako dítě velice slabý a křehkého zdraví. Protože angličtí venkovští šlechtici se většinou díky své výchově vyznačují ro-

bustním zdravím, nechal velkovévoda vyhledat v Anglii vhodného muže, který by si mohl vzít na starost Rudolfovu fyzickou výchovu. Tím významným úkolem byl pověřen sir Walter Murph, atletický typ venkovského šlechtice z Yorkshiru. Murph prožil se svým žákem několik let na půvabném statku, ležícím v neobyčejně malebné a zdravé krajině uprostřed polí a luk pár mil od Gerolsteinu. Tady se Rudolf společně s Murphem zabýval venkovskými pracemi, jaké se hodily pro jeho věk, a žil střídavým, drsným a pravidelným životem. Jedinou jeho zábavou a rozptýlením byla tvrdá tělesná cvičení, zápasy, jízda na koni a lov. Na čistém vzduchu uprostřed lesů, hor a luk jako by se mladý princ proměnil; začal růst jako statný mladý smrk. Jeho málem chorobná bledost se proměnila v zářivou barvu zdraví.

Poctivý Murph nebyl žádný učenec, mohl Rudolfovi poskytnout jen nejzákladnější znalosti. Nikdo však nemohl lépe než on vnuknout mladému žáku smysl pro spravedlnost, upřímnost, ušlechtilost a odpor ke všemu podlému, zbabělému a nízkému.

Tyto zdravé a vášnivé záliby i nenávisti zapustily v Rudolfově duši své kořeny navždy; později byly tyto zásady prudce zmítány bouřemi vášní, nikdy však nebyly z jeho srdce vyrvány. Hrom udeří, blesk sjede a rozštípne i strom pevně a hluboko usazený, míza však vyrazí z kořenů vždycky znovu a na kmeni zdánlivě suchém brzy vyraší tisíce zelených haluzí.

Murph tedy poskytl Rudolfovi, možno-li tak říci, zdraví tělesné i duševní; udělal z něho statného, čilého a smělého chlapíka, vštípil mu lásku ke všemu, co je poctivé a dobré, a nenávist ke všemu, co je podlé a zlé. Když bylo zdraví milovaného syna takto pojištěno, začal se velkovévoda vážně zamýšlet nad jeho vzděláním. Murph odjel v této době zpět do Anglie pro svou rodinu, aby se i s ní po návratu definitivně usídlil na Gerolsteinu.

Pěstěním a oplodněním úrodné, ale panenské půdy, kterou tak dokonale připravil Murph, byl pověřen jistý abbé César Polidori,

věhlasný filolog, výtečný lékař a historik, učenec vzdělaný ve fyzikálních a exaktních vědách.

Tentokrát byla velkovévodova volba velice nešťastná.

Rudolf hned v první chvíli abbému prohlásil, že se necítí pro studia ani trochu nadaný, a dobrá puška a kůň že jsou mu stokrát milejší než ty nejkrásnější knihy na světě. Kněz žáku odpověděl, že nemůže být sice nic protivnějšího než studium, ale taky nic hrubšího než zábavy, jakým dává Rudolf přednost, ačkoli se hodí leda pro nějakého pitomého německého sedláka. A vykreslil prostý venkovský život v barvách tak komických a směšných, že se Rudolf poprvé styděl, že mohl být tak šťastný. A zeptal se kněze naivně, čemu má tedy člověk věnovat svůj čas, když nemiluje ani studium, ani lov a volný život v polích. Abbé tajuplně odpověděl, o tom že ho poučí později. Byl to kněz svým způsobem stejně ctižádostivý jako Sára. Ačkoli velkovévodství gerolsteinské bylo jen podružný stát, abbé si vzal do hlavy, že z Rudolfa vychová prince lenocha a sám se jednoho dne stane Richelieuem.

Snažil se tedy především zalíbit svému žáku shovívavostí a podlézáním, aby zapomněl na Murpha. Protože vědy Rudolfovi i nadále nevoněly, tajil před velkovévodou princův odpor ke studiu, a naopak chválil jeho píli a neobyčejné pokroky. Několik zdánlivě zcela improvizovaných ústních zkoušek, které si však s Rudolfem předem připravili, udržovalo velkovévodu (který po pravdě sám příliš vzdělaný nebyl) ve slepé důvěře.

Pomalu vznikl mezi Rudolfem a knězem jakýsi důvěrný, spiklenecký vztah. Abbé dobře věděl, že Rudolf dříve či později začne pohrdat člověkem, který sprostou lži zastírá žakovu lenost. Ale věděl také, že když se člověk od zkaženého tvora okamžitě s odporem neodvrátí, časem bezděky jeho duchu, často přitažlivému, přivykne a nepozorovaně dospěje nakonec k tomu, že bez pobouření a hanby poslouchá, jak je vysmíváno a hanobeno to, co kdysi ctil.

Abbé také nezapomněl Rudolfa poučit, že kníže Německé konfederace nemůže mít jinou vojenskou ambici než odeslat povinný kontingent na sněm. Doba ostatně nebyla nakloněna válce. Rozkošnický, lenošně prožívat své dny uprostřed žen a rafinovaných požitků, ze smyslových opojení se zotavovat půvaby uměleckých děl a v lovu, ne jako divoký nimrod, ale jako inteligentní epikurejec vyhledávat přechodnou únavu, která zdvojnásobuje kouzlo zahálky, to byl podle abbého jediný možný život pro knížete, jehož první ministr (jaké štěstí) je schopen odvážně vzít na svá bedra nudné a tíživé břemeno státních záležitostí.

Murph se vrátil s rodinou z Anglie a s radostnými slzami v očích objímal svého někdejšího žáka. Během několika dnů však ctihodný šlechtic zjistil, že je Rudolf k němu chladný, odměřený a každou zmínku o někdejším drsném životě na venkově přijímá skoro ironicky. Ta změna Murpha hluboce ranila. Věděl, že princ má od přírody dobré srdce, a začal neurčitě tušit, že má na něho zhoubný, nebezpečný vliv abbé Polidori, kterého jaksi pudově neměl rád. Slíbil si, že si na něho dá pozor.

To byla právě doba, kdy se u gerolsteinského dvora představili Tomáš a Sára a byli přijati s nejvyššími poctami. Pár dní po tom, co se zde oba usadili, byli už Tomáš a abbé Polidori jedna ruka. Méně prohnaného člověka by bylo nic nenapadlo, když se Tomáš několikrát zeptal na povahu a minulý Rudolfův život. Abbé však z toho okamžitě pochopil, co bratr se sestrou zamýšlejí. Jenom se mu nechtělo věřit, že by mladá Skotka byla zároveň tak ctižádostivá i počestná. Připadalo mu, jako by mu to půvabné děvče poslal sám osud. A jako muž, který se vyzná, dal oběma ctižádostivcům jasně na srozuměnou, že budou muset počítat s ním, protože on jediný je odpovědný před velkovévodou za princův soukromý život. Ale to není všechno, taky bude třeba dát si pozor na starého vychovatele, který právě doprovází Rudolfa na vojenské inspekci. Je to drsný hrubián, zatížený nesmyslnými předsudky; žádné bláznivé a rozkošné omyly mládí by jistě nebyl

ochoten trpět ani omlouvat, naopak by měl za svou povinnost žalovat je přísně morálnímu velkovévodovi.

Tomáš i Sára pochopili na půl slova, i když se před abbém o svých tajných úmyslech sami nezmínili. Když se Rudolf s Murphem vrátili, stáli tu všichni tři, vázáni společným zájmem, v tiché dohodě proti Murphovi jako nejnebezpečnějšímu nepříteli.

Přišlo, co přijít muselo.

Rudolf, který měl Sáru od svého návratu dennodenně na očích, se do ní šíleně zamiloval. Brzy mu doznala, že jeho lásku sdílí, i když, jak řekla, to pro ně určitě bude znamenat mnoho zármutku. Nikdy nemohou být šťastni, dělí je příliš velký společenský odstup. Proto také Rudolfa varovala, aby byl co nejopatrnější a neprobudil otcovo podezření, neboť ten by je bez milosti zbavil i toho jediného štěstí, že se mohou denně vídat.

Rudolf slíbil, že si dá pozor a bude svou lásku skrývat. Když bratr a sestra viděli, že Rudolfova bezuzdná vášeň dostupuje vrcholu, její plamen že ze dne na den neudržitelně stoupá a mohl by vybuchnout a všechno pokazit, rozhodli se jednat. Nejvhodnější osobou pro takové důvěrné sdělení, v němž ostatně nebylo dosud nic nemorálního, byl abbé. Jemu prvnímu Tomáš svěřil, že Rudolf a Sára musí uzavřít sňatek: jinak, pravil s neupřímnější tváří, by on i jeho sestra museli okamžitě Gerolstein opustit, protože Sára sdílí sice princovu lásku, ale spíš by dala přednost smrti než hanbě; nemůže být pro Jeho Výsost ničím jiným než manželkou. Takový sňatek však podle abbého znamenal nekonečné množství překážek a nebezpečí a byl vlastně neproveditelný; otevřeně Tomáši vysvětlil, proč by velkovévoda s podobným spojením nikdy nesouhlasil. Tomáš důvody uznal a jako kompromis, kterým by se všechno srovnalo, navrhl sňatek tajný, který by byl zcela podle pravidel a veřejně by se vyhlásil až po smrti panujícího velkovévody. Abbé věděl, že bude-li při takovém sňatku nápomocný, zaváže si prince i jeho ženu hlubokou vděčností. Rozhodl se tedy jít Sáře na ruku.

Když potom dal princ na vybranou, že buďto s okouzující dívkou uzavře tajné manželství, nebo že ji už nikdy nespatří, skočil mu Rudolf kolem krku. Nazýval ho svým zachráncem, přítelem, otcem, a mít po ruce kostel a kněze, byl by se ženil v tu chvíli.

První tři měsíce po svatbě žil Rudolf jako ten nejšťastnější muž na světě. Idyla se však proměnila v bouři, když konečně došlo k události Sárrou netrpělivě očekávané: otěhotněla.

Rázem začala projevovat docela nové, pro Rudolfa odstrašující nároky; prohlásila, rozplývajíc se v pokryteckých slzách, že už nemůže dál žít v takovém nepřírozeném postavení, které jí bude obzvlášť trapné teď, když má být matkou. Nakonec mu rázně navrhla, aby velkovévodovi všechno přiznal. Jistě se v první chvíli rozhněvá a rozčilí; má však Sáru tak rád a tak slepě miluje svého syna, že se otcovský hněv jistě pomalu utiší a ona bude moci zaujmout u gerolsteinského dvora postavení, jaké jí přísluší, a vlastně dvojnásob přísluší, protože porodí velkovévodovu následníku dítě.

Ta žádost Rudolfa vyděsila: věděl, jak hluboce ho otec miluje, ale znal také nepohnutelnost jeho zásad, pokud šlo o povinnosti následníka trůnu.

Na všechny jeho námitky odpovídala však Sára nemilosrdně:

„Jsem vaše žena před Bohem a lidmi. Za nějakou dobu už nebudu moci své těhotenství tajit; nechci se už červenat za své postavení, když jsem na ně naopak hrdá a mohla bych se jím pyšnit před celým světem.“

Rudolfův něžný cit k Sáře otcovstvím ještě vzrostl. Ocítl se v mučivém rozporu: na jedné straně by jí byl rád vyhověl, na druhé se bál otcova hněvu. Tomáš stál při Sáře.

„Manželství je nerozlučitelné,“ řekl svému korunovanému švagru. „Velkovévoda může vás a vaši ženu nanejvýš vyhnat od dvora; víc nic. Má vás ale příliš rád, než aby se rozhodl k takovému kroku; raději se smíří s tím, čemu už stejně nemůže zabránit.“

Byla to úvaha sice dost správná, ale Rudolfovy obavy neutišila. Mezitím vyslal velkovévoda Tomáše do Rakouska, aby tam navštívil několik hřebčinců. Sára měla Tomášovi pravidelně psát, jak se záležitost vyvíjí. Aby se pojistili a udrželi věc v tajnosti, domluvili si šifru.

Mateřství bylo pro Sáru jen dalším prostředkem, jak získat na Rudolfa vliv, a nijak její kamennou duši neobměkčilo. Pramálo ji zajímala princova šílená láska, mládí a takřka dětská nezkušenost, s níž se dal proradně vtáhnout do neřešitelného postavení; ve svých důvěrných dopisech si Tomášovi s pohrdáním a trpkostí stěžovala, že je princ takový slaboch, ačkoli velkovévoda je ten nejdobrotivější otec mezi všemi německými panovníky a bude *věru ještě dlouho žít*.

V této korespondenci mezi bratrem a sestrou se zkrátka jasně zračilo všechno jejich hladové sobectví, ctižádostivá vypočítavost a nedočkavost, schopná snad i vraždy. Nepokrytě zde vyvstávalo předivo temných úkladů, jež dohnaly Rudolfa k sňatku.

Několik dní po Tomášově odjezdu se Sára ocitla ve společnosti u velkovévodkyně vdovy. Několik dam si ji užasle prohlíželo a cosi šeptalo sousedkám. Juditě bylo sice devadesát, sluch však měla dobrý a zrak bystrý: šuškáni jí neušlo. Pokynula jedné z dvorních dam a od ní se dověděla, že slečna Sára Seytonová připadá dnes společnosti jaksi méně štíhlá a méně pružná než obvykle. Stará kněžna svou chráněnkou zbožňovala a byla by přísahala na její počestnost. Pohoršena zlomyslnými poznámkami, pokrčila rameny a zavolala nahlas přes celý salón:

„Milá Sáro, pojdte sem, prosím vás!“

Ta nejzavilejší nepřítelkyně by to nemohla vymyslet lépe, než jak to vymyslela velkovévodkyně ve snaze, aby svou chráněnkou obhájila. Sára k ní zamířila. Když procházela kruhem dvorních dam, jediné úcta k velkovévodkyni jim zabránila, aby nepropukly v užaslý a pohoršený šum. I nejméně bystré oči musely postřehnout,

co už Sára nechtěla déle skrývat, ačkoliv by byla své těhotenství mohla ještě utajit; ctižádostivá žena způsobila pohoršení schválně, aby přinutila Rudolfa veřejně oznámit sňatek.

Skutečnost bila do očí, ale velkovévodkyně si ji přesto ještě nepřipustila a řekla Sáře potichu:

„Jste dnes příšerně oblečená, miláčku. Nejste k poznání, vy, kterou by jindy mohl v pase dvěma prsty přeštípnout...“

O nesmírných a strašných následcích tohoto odhalení budeme vyprávět později. Povězme však už teď to, co čtenář pravděpodobně uhodl, že totiž plodem tohoto nešťastného manželství byla Pěnkava neboli Panenka, a ona byla tedy dcerou Sáro a Rudolfa, kterou oba pokládali za mrtvou.

KAPITOLA 18

Ples

Čtenář jistě nezapomněl, že týž den, kdy Rudolf navštívil dům v ulici du Temple, konal se ples na velvyslanectví. Na tuto slavnost budeme nyní následovat Jeho Výsost panujícího velkovévodu z Gerolsteinu, vystupujícího ve Francii pod jménem hrabě de Duren.

Slavnost byla v plném proudu, když Rudolf, zabraný do úvah o svých podivných setkáních, sešel do zimní zahrady. Byla právě večere, salóny byly skoro prázdné; nejskrytější místo ve skleníku byl jeden kout na konci zeleného houští, skoro úplně schovaný za obrovským banánovníkem a popínavými rostlinami, jež rostly kolem něho; nedaleko listnatého stromu, maskována mřížovím, byla dvířka pro služebnictvo, vedoucí odtud přes dlouhou chodbu do jídelny.

Tady za hradbou zeleně se Rudolf usadil. Hluboce zamyšlený seděl už nějakou chvíli, když tu se zachvěl při zvuku svého jména, proneseného známým hlasem. Za hradbou zeleně, jež Rudolfa úplně zakrývala, hovořila anglicky Sára s bratrem Tomášem.

Tomáš byl v černém obleku. Ačkoli byl jenom o pár let starší než Sára, měl vlasy takřka bílé. Jeho tvář prozrazovala chladnou, ale neústupnou vůli, hlas měl strohý, úsečný, pohled zachmuřený. Vypadal jako muž šířaný nějakým velkým smutkem nebo nenávistí.

Rudolf pozorně naslouchal následující rozmluvě.

„Markýza d’Harville odjela před chvílí na ples k baronu de Nerval; Rudolf ji hledal, naštěstí odešla dřív, než spolu mohli mluvit. Obávám se totiž, že jeho vliv na ni dosud nepominul, ačkoliv jsem si dala tolik práce, abych ho potlačila, a trochu se mi to i podařilo. Vždycky jsem v ní tušila sokyni, která by mohla jednou nepěkně pokazit mé

plány... ale ta sokyně bude zítra ztracená... Poslouchejte teď dobře, Tomáši, věc je vážná...”

„Mýlíte se, Rudolf si nikdy na markýzu nemyslel.”

„V tom ohledu vám budu muset mnohé vysvětlit... Během vaší poslední cesty se leccos událo... a protože je třeba jednat rychleji, než jsem myslela... dokonce ještě dnes večer, až půjdeme odtud... musíte mě vyslechnout. Naštěstí jsme tu sami.”

„Poslouchám.”

„Jsem si jistá, že dokud ta žena nespátřila Rudolfa, nikdy předtím nemilovala... Ke svému manželu, který ji zbožňuje, cítí z nějakých záhadných důvodů nepřekonatelný odpor. Marně se snažím do toho tajemství proniknout. Když se objevil Rudolf, probudily se v jejím srdci dosud neznámé city. Abych tu rodící se lásku udusila, napovídala jsem Klementce o knížeti různé ošklivé věci. V markýze však už byla touha po lásce probuzena; když se u mne setkala s Karlem Robertem, upoutala ji jeho krása, tak jako člověka upoutá hezký obraz. Bohužel je ten člověk stejně hloupý jako krásný, ale v pohledu má přece jen cosi dojemného. Vychvalovala jsem jeho ušlechtilou duši, vznešenou povahu. Víím, že paní d'Harville má od přírody dobré srdce. Vylíčila jsem jí Roberta v zajímavých barvách jako člověka stíhaného neštěstím; jemu jsem poradila, aby se vždycky tvářil jako na umření, aby jen vzdychal a sténal, a hlavně aby co nejméně mluvil. Poslechl mě. Díky jeho pěveckému nadání, vzhledu, a hlavně výrazu nevyléčitelného smutku, si ho paní d'Harville skoro zamilovala; stal se jí náhradou za lásku, kterou v ní probudil Rudolf. Teď už rozumíte?”

„Výborně; pokračujte.”

„Robert se s paní d'Harville stýkal důvěrně jen u mne; dvakrát týdně, vždycky dopoledne jsme spolu ve třech provozovali hudbu. Zasmušilý krasavec vzdychal, potichu utrousil pár něžných slovíček, podstrčil dvě tři psaníčka. Z jeho psaní jsem měla ještě větší strach než z mluvení; ale nad prvním vyznáním lásky vždycky žena při-

mhouri oko; tyhle dopisy mému chráněnci rozhodně neuškodily; šlo mu hlavně o to, dosáhnout schůzky. Výraz hlubokého zoufalství ve tváři nešťastného ctitele Klementku nakonec přemohl a jednoho dne k vytouženému dostaveníčku svolila.“

„S tím se vám svěřila?“

„Přiznala, se mi, že cítí ke Karlu Robertovi určitou náklonnost, víc nic. Také jsem na ní víc nevyzvídala, bylo by mi to trapné... On byl ale štěstím nebo spíš pýchou celý pryč, a tak mi o svém štěstí pověděl, ovšem den ani místo schůzky mi neřekl.“

„Jak jste to tedy vyzvěděla?“

„Nařídila jsem sloužícímu, aby po dva následující dny od časného rána hlídal Robertovy dveře a aby ho stopoval. Druhý den k polednímu si to náš zamilovaný namířil ve fiakru do ulice du Temple v jedné zapadlé čtvrti... Vystoupil před domem pochybného vzhledu; zůstal tam asi půldruhé hodiny, potom odjel. Sloužící dlouho čekal, jestli po Robertově odjezdu ještě někdo z domu nevyjde. Nevyšel nikdo; markýza nedodržela slib. Náš zklamaný a rozružený milovník mi to následující den sám pověděl. Poradila jsem mu, aby se tvářil ještě zoufaleji. Klementka se znovu dala pohnout soucitem; další schůzka byla však stejně marná jako první. Tentokrát ale přijela až před dům, to už byl pokrok. Vidíte, jak ta žena bojuje... A proč? Protože, to vím určitě, a proto ji také nenávidím z hloubi srdce, protože nevědomky v sobě hýčká myšlenku na Rudolfa, a ta myšlenka jako by ji ochraňovala. Dnes večer slíbila markýza Robertovi schůzku na zítřek; tentokrát nepochybuji, že tam určitě pojede. Ze soucitu svému ctiteli poskytne, čeho by jinak nedosáhl. Říkám vám, že tentokrát slib dodrží.“

„A co chcete dělat?“

„Tu ženu nevede láska, ale vybičovaný soucit. Karel Robert nemá povahu, aby takový jemný cit pochopil; určitě bude chtít zítra dostaveníčka využít a v markýziných očích tím všechno nadobro ztratí. Klementka tam pojede jen proto, aby odvážně vykonala milosrdný

skutek, ale se srdcem dokonale klidným a s jistotou, že ani na okamžik nezapomene na své povinnosti. Karel Robert to nepochopí, markýza si ho zoškliví; a po zhroucení téhle iluze propadne znovu myšlenkám na Rudolfa, které v ní určitě nepřestaly dřímat.“

„No a?“

„No a já chci, aby byla pro Rudolfa navždy ztracená. Jsem si jistá, že by dříve nebo později zradil své přátelství k panu d’Harville a že by Klementčiny city opětoval; když se ale dozví, že zhřešila s někým jiným než s ním, bude ji nenávidět, protože takovou chybu muž nikdy neodpustí. Pod záminkou přátelství k panu d’Harville, protože sprostě podvedla přítele, kterého sám tak miluje, nebude tu ženu už nikdy chtít vidět.“

„Chcete tedy upozornit manžela?“

„Ano, a ještě dnes večer, pokud budete ovšem souhlasit. Podle toho, co vím od Klementky, má markýz určité podezření, ale neví, koho by se mělo týkat. Ted’ odejdeme z plesu, je půlnoc; vy u první kavárny vystoupíte a napíšete panu d’Harville, že jeho žena zítra v jednu hodinu pojedou do ulice du Temple číslo 17 na milostné dostaveníčko. Je žárlivý: přistihne Klementku a zbytek si můžete domyslet!“

„Je to ohavný skutek,“ řekl chladně šlechtic.

„Bouří se ve vás svědomí, Tomáši?“

„Ihned vykonám, co si přejete; opakuji jenom, že je to ohavný skutek.“

„Ale souhlasíte?“

„Ano... ještě dnes večer bude pan d’Harville vědět vše. Ale... ne... zdá se mi, jako by za těmi keři někdo byl!“ řekl náhle Tomáš potichu. „Jako by se tam někdo hýbal.“

„Podívejme se tam,“ řekla znepokojeně Sára.

Tomáš vstal, obešel keře a nikoho nenašel. Rudolf právě zmizel dvířky, o nichž jsme se zmínili.

„Zmýlil jsem se,“ řekl Tomáš, když se vracel zpátky, „nikdo tam není.“

„Myslila jsem si to.“

„Víte, Sáro, mně ta žena nepřipadá pro vaše budoucí plány tak nebezpečná, jak si myslíte. Rudolf má určité zásady, které nikdy nepřekročí. Daleko větší obavy mi nahání děvče, které před šesti nedělemi odvezl na ten statek; zahrnuje to stvoření všemožnou péčí, dává jí vybrané vychování a několikrát ji byl navštívit. Nevíme, kdo to je, i když pravděpodobně bude patřit ke společenské spodině. Je prý ale neobyčejně krásná, kníže ji do té vsi zavezl v přestrojení a zajímá se o ni čím dál víc, to všechno svědčí o náklonnosti, která není bezvýznamná. Proto jsem předběhl vaše přání. Tahle překážka je podle mne daleko vážnější; bylo třeba jednat nanejvýš opatrně, dobře se vyptat na obyvatele statku a jakým způsobem tam to děvče žije... To všechno už vím; musíme jednat. Náhoda mi poslala tu příšernou stařenu, která si nechala mou adresu. Stýká se s lidmi, jako byl ten lotr, který nás napadl při našem výletu do Cité, a to se nám výborně hodí. Všechno jsem promyslel... žádné důkazy proti nám nezůstanou... A i kdyby, to děvče patří zřejmě k dělnické třídě a jistě se nebude před naší nabídkou rozpakovat, i kdyby si dělala sebekrásnější představy o budoucnosti, protože kníže přece jen zachoval hluboké inkognito. Ostatně zítra se věc rozhodne, a kdyby ne... uvidíme...“

„A až ty dvě překážky odstraníme... Tomáši... konečně náš velký plán...“

„Nebude to snadné, ale může se zdařit... Ticho, hosté se rozcházejí od večere. Když myslíte, že by bylo dobře upozornit markýze d'Harville na zítřejší schůzku, pojďme... je pozdě.“

A Tomáš se Sárou opustili ples.

KAPITOLA 19

Dostaveníčko

Protože chtěl Rudolf za každou cenu varovat paní d'Harville před nebezpečím, které jí hrozí, opustil velvyslanectví dříve, než Tomáš se Sárrou skončili svůj rozhovor, a neměl tedy tušení, jaký úklad se chystá proti Panence a jaké bezprostřední nebezpečí děvčeti hrozí.

Přes všechno úsilí však nemohl markýzu zachránit. Paní d'Harville se měla cestou z vyslanectví ze zdvořilosti na okamžik zastavit u paní de Nerval; pro bolení hlavy však jela rovnou domů. Ta nešťastná náhoda všechno zmařila. Rudolf poslal k paní de Nerval barona de Graün, aby markýzu upozornil, že s ní princ ještě dnes večer potřebuje nutně mluvit a bude na ni čekat před palácem d'Harville; než služebnictvo otevře bránu, přistoupí k vozu a ve dvířkách se s markýzou domluví.

Baron dlouho markýzu hledal, potom se vrátil... Vůbec se neobjevila.

V jednu hodinu v noci se hanebný dopis dostal do markýzových rukou.

Nazítří ráno pan d'Harville zvolna přecházel sem a tam po ložnici. Lůžko bylo netknuté, ačkoli hedvábná pokrývka tu ležela na cáry potrhaná. Židle a ebenový stůl s točenými nožkami ležely převržené u krbu. Po koberci bylo vidět střepy křišťálové sklenice, polámané svíčky a opodál zakutálený dvouramenný svícen. Byl tu nepořádek jako po nějakém krutém boji.

Panu d'Harville bylo asi 30 let; jeho mužná, výrazná a většinou neobyčejně milá a jemná tvář byla nyní křečovitě stažená a bledá až

do fialova; na sobě měl šaty od včerejška, krk holý, vestu rozepjatou; potrháná košile jako by na několika místech byla potřísněna krví; tmavé, jindy kučeravé vlasy mu visely rozčuchané a zplihlé přes zsinálé čelo.

Dlouho přecházel se zkříženýma rukama, sklopenou hlavou a strnulým pohledem zrudlých očí sem a tam, potom se naráz zastavil u krbu, který byl vyhaslý, ačkoli v noci udeřil tuhý mráz... Vzal z mramorové římsy dopis, znovu ho v bledém světle zimního dne s bolestnou pozorností pročítal:

„Zítřka v jednu hodinu má vaše žena v ulici du Temple v čísle 17 milostné dostaveníčko. Sledujte ji, dozvíte se všechno... Šťastný manželi!“

Jak ta slova, tolikrát už přečtená, znovu četl, jeho chladem zmodralé rty jako by ten neblahý dopis křečovitě hláskovaly písmeno po písmeni.

V tu chvíli se otevřely dveře a vešel komorník. Byl to už starý, šedovlasý muž počestné, dobrácké tváře. Markýz, pořád s dopisem v rukách, se nehnul z místa, jen prudce otočil hlavu.

„Co chceš?“ řekl tvrdě sloužícímu.

Ten místo odpovědi hleděl s jakýmsi bolestným ustrnutím na nepořádek v pokoji; potom se pozorně zahleděl na pána a vykřikl:

„Máte na košili krev! Panebože, vy jste raněn, pane! Byl jste tu sám, proč jste nezazvonil jako jindy, když pocítíte...?“

„Běž pryč!“

„Ale pane markýzi, oheň vyhasl, je tu strašlivá zima, a zvláště když jste měl...“

„Budeš už mlčet? Nech mě být!“

„Ale pane markýzi,“ řekl komorník celý vyděšený, „přikázal jste panu Doubletovi, aby tu byl dnes ráno v půl jedenácté; je tu i s notářem.“

„Pravda,“ řekl trpce markýz, nabývaje už zase chladnokrevnosti. „Když je člověk bohatý, musí myslet na své záležitosti. Bohatství je tak krásná věc!“

Pak dodal:

„Ať jde pan Doublet do mé pracovny. Podej mi šaty! Pojedu hned potom ven.“

„Ale pane markýzi...“

„Dělej, jak ti povídám, Josefe,“ řekl pan d’Harville už mírněji. „Paní ještě nezvonila?“

„Nevím, pane markýzi.“

„Běž se zeptat.“

Komorník odešel.

Pan d’Harville rychle vyňal z loveckého pouzdra malý růžek na prach, několik nábojů a kapsle; zásuvku zamkl a klíč si nechal. Pak zamířil ke zdi, na níž visely zbraně, vzal odtud pár menších pistolí, nabil je a snadno ukryl v kapsách dlouhého vycházkového kabátu.

Když markýz vyřídil své obchodní záležitosti s panem Doubletem a notářem, vyšel z domu. Zamířil na stanoviště fiakrů, jež bylo hned v sousedství.

„Kočí! Ale rychle!“

„Račte, vašnosti; je půl dvanácté, kam se pojedete?“

„Roh ulice de Belle Chasse a Svatého Dominika, je tam zahradní zed’... tam budeš čekat.“

„Jak račte, vašnosto.“

Pan d’Harville spustil záclony. Fiakr se rozjel a za malou chvíli zastavil takřka naproti markýzovu domu. Odtud musel markýz zahlédnout každého, kdo by z domu vyšel. Dostaveníčko bylo určeno na jednu hodinu; čekal, nespouštěje oči ze svého obydlí. Myšlenky se mu v hlavě točily v tak zuřivém a děsivě závratném víru, že měl pocit, jako by čas přímo letěl.

U Svatého Tomáše zvonilo poledne, když se dveře paláce d’Harville zvolna otevřely a markýza vyšla ven.

„Už...! Jak je pozorná! Bojí se, aby nemusel čekat...!“ řekl si markýz s krutou ironií.

Silně mrzlo, půda byla na kost.

Když přecházela markýza ulici, s lehkou elegancí nadzvedla sukni. Drobná štíhlá nožka v nádherném atlasovém střevíčku se ukázala až po kotník. Pan d'Harville i při svém strašlivém rozčilení kupodivu tu nožku zahlédl a nikdy se mu nezdála tak rozkošná a koketní. Hněv se v něm vzedmul ještě víc; cítil, jak ho smyslná žárlivost šíří až do morku kostí... viděl, jak ten druhý klečí na kolenou a jako opilý tiskne k té půvabné nožce své rty. Ve vteřině mu vyvstal před očima plamenný obraz těch nejvášnivějších hříček lásky, tělesné lásky.

V tu chvíli poprvé v životě ucítil v srdci příšernou fyzickou bolest, hluboké a tak ostře pronikavé bodnutí, že až přidušeně vykřikl. Byl to pocit tak krutý, že sotva dokázal ovládnout hlas, když povytáhl záclonu a řekl kočímu:

„Vidíš tu dámu v modrém šálu a černém klobouce, jak jde podél zdi?“

„Ano, vašnosto.“

„Jed' krokem za ní... Jestli zamíří na stanoviště, kde jsem tě najal, zastav a pak jed' za fiakrem, do kterého nastoupí.“

„Ano, vašnosto... Helemese, to je zábavička!“

Paní d'Harville skutečně šla ke stanovišti fiakrů a do jednoho nasedla. Oba fiakry se daly do pohybu. Za nějakou chvíli k nesmírnému markýzovu údivu zamířil kočí ke kostelu svatého Tomáše, kde zastavil.

„No tak? Co děláš?“

„Dáma vystoupila u kostela, vašnosto...! Saprlot...! Ta má nožičku...! Ale že je to zábava!“

Panu d'Harville vířily v hlavě tisíce myšlenek; nejdříve se domníval, že si žena všimla, že je sledována, a chce pronásledovatele zmást. Pak ho napadlo, že je dopis možná sprostá pomluva... Kdyby

byla Klementka vinna, k čemu by předstírala takovou zbožnost? Nebyl by to svatokrádežný výsměch?

Ta zjevná zbožnost byla v takovém rozporu s činem, z něhož pan d'Harville manželku vinil, že mu na okamžik svitl paprsek naděje. Útěšná iluze však netrvala dlouho. Kočí se nahnul dozadu a řekl:

„Panička zase nastoupila, vašnosto...“

„Jed' za ní...“

„Ano, vašnosto! To je zábavička! To je zábavička...!“

Fiakr jel po nábřeží, kolem radnice, ulicí Sainte Avoye a nakonec zamířil do ulice du Temple.

„Vašnosto,“ řekl kočí, obraceje se k panu d'Harville, „kolega zastavil před číslem 17, my jsme u třináctky, zastavíme taky?“

„Ano...!“

„Panička vešla do domu.“

„Otevři mi.“

„Prosím, vašnosto...“

Několik vteřin nato vešel pan d'Harville za svou ženou do chodby domu číslo 17.

Když markýza d'Harville vstoupila do chodby, paní Pipeletová s Alfrédem, přilákáni zvědavostí, stáli ve dveřích domovnické lóže. Schodiště bylo tak temné, že kdo přišel zvenčí, nemohl je vidět; markýza se musela obrátit na paní Pipeletovou a řekla přiškrceným, takřka skomírajícím hlasem:

„Pan Karel... prosím vás?“

„Pan... který?“ opakovala stará, jako by neslyšela, aby měl Alfréd čas skrze závoj prozkoumat rysy nešťastnice.

„Hledám... pana Karla... paní,“ opakovala Klementka roztřeseným hlasem a sklopila hlavu, aby skryla tvář před drze zkoumavými pohledy.

„Ach, pan Karel! To ano... mluvíte tak potichu, že jsem neslyšela... Když jdete za panem Karlem, ale stejně je to fešák... tak to musíte, paničko, rovnou nahoru a dveře jsou hned naproti.“

Markýza, zmatkem bez sebe, položila nohu na první schod.

„No vida,“ dodala stará s úšklebkem, „tak dneska to vypadá doopravdy. Hezké povyražení! Tak honem běžte!“

„Ale že se kapitán vyzná,“ řekl Alfréd. „Tohle jablíčko nebude červivé...“

Kdyby nemusela jít znovu kolem lóže, kde stály ty dvě obludy, byla by se paní d'Harville, umírající hanbou a hrůzou, v tu chvíli vrátila. Ale přemohla se a došla na odpočívadlo.

Jaký byl její úžas...! Ocitla se tváří v tvář Rudolfovi, který jí vtiskl do ruky váček s penězi a rychle řekl:

„Váš manžel všechno ví, sleduje vás...“

V tu chvíli se ozval jekot paní Pipeletové:

„Kampak, pane?“

„To je on!“ řekl Rudolf; doslova postrčil paní d'Harville ke schodům do druhého patra a rychle řekl:

„Běžte do pátého; přišla jste navštívit nešťastnou rodinu; jmenují se Morelovi...!“

„Jedině přes mou mrtvolu, pane, jestli mi nepovíte, kam jdete!“ vykřikla paní Pipeletová a zastoupila panu d'Harville cestu.

„Patřím k té dámě... co právě vešla,“ řekl markýz.

„To je něco jiného, tak běžte.“

Pan Karel Robert zaslechl neobvyklý ruch a pootevřel dveře; zatímco pan d'Harville vystupoval do patra, Rudolf rychle vklouzl ke kapitánovi a zavřel se s ním. Pan Karel Robert v přepychovém županu z květovaného atlasu a řecké čapce z vyšívaného sametu zůstal celý užaslý, když spatřil Rudolfa, kterého neznal.

„Co to znamená, pane?“

„Tiše,“ zašeptal Rudolf s tak vyděšenou tváří, že Karel Robert umkl. Tichem schodiště se rozlehl prudký náraz, jako by upadlo nějaké tělo a kutálelo se po schodech dolů.

„Ten nešťastník ji zabil!“ vykřikl Rudolf.

„Zabil...? Koho? Co se tu vlastně děje?“ řekl Karel Robert potichu s bledou tváří.

Rudolf bez odpovědi otevřel dveře. Zahlédl na schodech Mrzáčka, jak se spěšně belhá dolů: v ruce držel červený hedvábný váček, který Rudolf právě dal paní d'Harville.

Mrzáček zmizel.

Ozval se lehký krok paní d'Harville a ráznější kroky jejího manžela, který šel za ní dál do vyššího patra. Rudolf poněkud uklidněn, i když nechápal, jak se váček dostal k Mrzáčkovi, se obrátil ke Karlu Robertovi:

„Nehýbejte se odtud, málem jste způsobil neštěstí...“

„Doufám, že mi, pane, konečně laskavě povíte, co to znamená,“ řekl Karel Robert netrpělivě a rozlíceně. „Kdo jste a jakým právem...?“

„To znamená, pane, že pan d'Harville ví všechno, sledoval svou ženu až k vašim dveřím a teď jde za ní nahoru.“

„Pro živého Boha!“ vykřikl Karel Robert, spínaje vyděšeně ruce.

„Ale co bude madame tam nahoře dělat?“

„To vás nemusí zajímat; zůstaňte tady a nevycházejte ven, dokud vám domovnice neřekne.“

Pak nechal Rudolf zděšeného a vyjeveného pana Roberta stát a sešel dolů k lóži.

„No prosím, vidíte to,“ zvolala paní Pipeletová celá rozzářená, „to se to rozjelo! Paničku sleduje nějaký pán. Asi manžel, paroháč! Hned mě to napadlo, tak jsem ho pustila nahoru. Poperou se s kapitánem, po čtvrti se to rozletí jako po drátě, potáhnou se sem v procesí jako do šestatřicítky, když se tam stala vražda.“

„Drahá paní Pipeletová, chtěla byste pro mě něco udělat?“ řekl Rudolf a vtiskl domovnici do ruky pět louisdorů. „Až půjde ta dáma zpátky, zeptáte se jí, jak se vede ubohým Morelovům; řekněte jí, že to je od ní moc hezké, že jim pomáhá, tak jak to slíbila, když se tu na ně byla ptát.“

Paní Pipeletová vyjeveně zírala na peníze i na Rudolfa.

„Cože... pane... ty zlatáky jsou pro mě...? A ta panička... tak ona nešla ke kapitánovi?“

„Ten muž, co ji sleduje, je její manžel; stačil jsem nešťastnici upozornit, bude to vypadat, jako když přišla na pomoc Morelovům. Už chápete?“

„Ale jakpak by ne... Ted' se podívejte, co dovedu....! Kdybyste se schoval tady za záclonu... Počkejte, už je slyším.“

Rudolf se rychle skryl.

Pan a paní d'Harville šli po schodech dolů. Markýz nabídl manželce rámě. Když docházeli k lóži, ve tváři pana d'Harville se zračilo hluboké štěstí, smíšené s údivem a zmatkem. Klementka byla klidná a bledá.

„Tak co, má zlatá paničko!“ vykřikla paní Pipeletová, vycházejíc ze dveří, „tak jste ty nešťastníky viděla? Člověku by srdce puklo, vidíte? Božítku, je to od vás moc krásný skutek... však jsem vám povídala už minule, když jste se na ně byla ptát, že je to rodina k politování! Žádné strachy, pro ty toho nikdy nemůžete udělat dost... vid', Alfréde?“

Alfréd, jehož počestnosti a vrozené otevřenosti se takový protimanželský úklad přičil, odpověděl jen jakýmsi neurčitým zabručením.

Paní Pipeletová pokračovala:

„Alfréd má zase žaludeční křeče, proto mu není rozumět; jinak by vám řekl stejně jako já, že se ti chudáci určitě budou za vás modlit, má zlatá paní.“

„Pojďme, příteli,“ řekla paní d'Harville, která cítila, že je se silami u konce.

„Pojďme,“ řekl markýz.

A když vycházeli z domu, dodal:

„Mám velmi zapotřebí odpuštění a slitování, Klementko.“

„Kdopak ho nemá zapotřebí?“ řekla s povzdechem mladá žena.

Když Karel Robert konečně vycházel z domu, kroutil hlavou nad tím, jak mohl ten cizí člověk, oblečený jako obchodní cestující, vědět o jeho schůzce s markýzou d'Harville.

Na prahu potkal Mrzáčka, který se belhal nazpátek.

„Tady jsi, mizero,“ řekla paní Pipeletová.

„Nehledala mě tu jednooká?“ obrátil se chlapec k domovnici.

„Sova? Kdepak, strašidlo, proč by tě tu měla hledat?“

„Protože mě vezme na venkov,“ odpověděl Mrzáček, houpaje se na dveřích lóže.

„A co tvůj pán?“

„Táta prosil pana Bradamantiho, aby mi dal na dnešek volno... že pojedou na venkov... na venkov... na venkov...“ popěvoval si Rudohnátův syn a bubnoval při tom na skleněnou výplň dveří.

„Přestaneš, harante ničemná... rozbiješ mi sklo! Hele, přijel nějaký fiakr!“

„Á, sláva, to je Sova,“ řekl chlapec. „To bude krása, povezu se fiakrem!“

Za oknem fiakru se na pozadí červené záclonky vskutku rýsovala děsivá, lysá tvář jednooké stařeny.

Pokynula Mrzáčkovi, ten se k ní rozběhl. Fiakrista otevřel dvířka a Mrzáček nastoupil. Sova nebyla sama. Ve druhém koutě, zahalený ve starém plášti s kožešinovým límcem, tvář napůl schovanou pod černou hedvábnou čepicí staženou do očí... seděl Kantor.

Červená víčka, odhalující nehybné bělmo bez panenek, činila jeho rozrytou tvář, modrající se v mrazu křížem krážem sinavými jizvami, ještě děsivější.

„Pojď, spratku, natáhni se starému přes hnáty, aspoň ho zahřeješ,“ řekla jednooká Mrzáčkovi, který se schoulil jako pes na zemi u Kantorových a Soviných nohou.

„A teď trapem za křupany do Bouquevalu, co, Sovo?“ řekl fiakrista. „Budeš čubrnět, jak umím kočírovat.“

„Hlavně tu svou herku trochu švihni,“ řekl Kantor.

„Bez starosti, slepouši, pomaže si to rovnou cestou až na křižovátku.“

„Dám ti dobrou radu,“ řekl Kantor.

„No?“

„Až se budeš blížit k fízlům u brány, naber luft. Mohli by tě poznat, mají na tebe už dávno posváčeno.“

„Dám si bacha,“ řekl fiakrista a vylezl na kozlík.

Fiakr vyjel z ulice du Temple a po dvou hodinách, když už se stmívalo, zastavil i s Kantorem, Sovou a Mrzáčkem u dřevěného kříže, kde ze silnice odbočovala opuštěná úvozová cesta na statek Bouqueval, na kterém pod ochranou paní Georgesové žila Pěnkava.

KAPITOLA 20

Na křižovatce

Bouquevalský kostel s farou se tyčil na kopci nad vesnicí uprostřed kaštanového háje. Ten večer jako vždy doprovázela Panenka starého abbého ze statku na faru. Pustili se k faře křivolakou pěšinou, jež se táhla přímo do kopce a přetínala úvozovou cestu. V jednom zákrutu cesty se krčila Sova s Kantorem a Mrzáčkem a viděli, jak abbé s Panenkou sestoupili do úvozu a potom stoupali příkrým svahem vzhůru. Dívka měla tvář skrytou pod kapucí, takže Sova nemohla poznat svou někdejší oběť.

„Ticho, staroušku,“ řekla stařena Kantorovi, „ta holubička s páterem zrovna přešla křižovatku. Podle toho, jak nám ji ten dlouhán v černém popsal, bude to ona. Vodí takhle pátera do jeho pelechu každý večer a vrací se sama. Až se teď bude vracet, skočíme po ní, zmáčkнем ji a odneseme do vozu.“

„A co když bude volat o pomoc?“ řekl Kantor. „Na statku ji uslyší, když povídáte, že je odtud vidět až na barák... vy to vidíte... vy ano...“ dodal zasmušile.

„To se ví, barák tu máme jako na dlani,“ řekl Mrzáček. „Před chvílí jsem vyšplhal až na kopec, po bříše. Slyšel jsem, jak tam dole ve dvoře pacholek hovoří na koně.“

„Víte, jak to uděláme?“ řekl znovu Kantor po chvíli ticha. „Mrzáček bude hlídat na začátku pěšiny. Až holku zdálky uvidí, půjde jí naproti a bude křičet, že je syn jedné ubohé stařeny, která spadla do úvozu a poranila se; poprosí holku, aby jí šla na pomoc.“

„To je ono, hrdlořízku. Ta stará chudinka bude Sova. Dobře vykoumáno. Ty jsi přece jen makovice! A co já pak udělám?“

„Zalezeš pořádně hluboko do úvozu na té straně, co čeká Bradatý s fiakrem... Já se schovám co nejblíž. Až Mrzáček přivede holku doprostřed úvozu, přestaň kňourat a skoč na ni, jednou rukou jí zmáčkni chřtán a druhou jí vraž do dršťky, aby nemlátila pantem a nemohla řvát... Pořádně ji přidržíš a Mrzáček poběží zatím pro mě; zapakujeme děvenku do mého pláště, naložíme do vozu a trampem na saintdeniskou pláň, kde čeká ten dlouhán v černém.“

„To je chlap, co?“ řekla Sova, obracejíc se pyšně k Mrzáčkovi. A dodala: „Tak co, spratku, líbí se ti tady?“

„To se ví. Radši bych tu zůstal s vámi, než být s tím starým podfukářem, kterému pořád jen míchám prášky. Kdybych věděl, kde schovává ten krysí jed pro lidi, dám mu ho do polívky a budu mít po dřině.“

„I ty můj bobečku... dej maminečce pusu, filuto... Ale jakpak to víš, že má tvůj pán krysí jed pro lidi?“

„Vím, slyšel jsem ho, jak to jednou povídal jednomu pánovi, když mu dával ten prášek do papíru: ‚Kdo by to vzal třikrát za sebou, natáhne brka, nikdo nepozná proč a zač, nezůstane jediná stopa...‘“

„Ty mazlíčku, hned bych tě zlíbala!“ řekla Sova a chytila Mrzáčka do náručí. „Jsi ty lišáček. Opravdu bys zasloužil, abych byla tvojí mámou, spratku všivá!“

Ta slova zapůsobila na kulhavého chlapce podivným dojmem; jeho zlá, posměšná a lstivá tvář najednou zesmutněla; odvětil, jako by Soviny projevy mateřství vzal vážně:

„Já vás mám taky rád, protože tenkrát u Probodeného srdce, když jste pro mě k tátovi přišla, objala jste mě; co maminka umřela, kromě vás mě nikdo nepohladil, každý mě jenom bije a honí jako prašivého psa; každý, i stará Pipeletka, nejradši bych zůstal u vás!“

„Když budeš hodný, uvidíme; možná, že si tě necháme, chlapecčku.“

„Ano,“ řekl Kantor. „Budeš mě vodit, jako že jsem ubohý slepec a ty můj syn; dostaneme se do domů; a při mojí kudle!“ řekl divoce

vrah. „Když nám Sova pomůže, ještě spolu dokážeme kousky, že bude ten ďábel Rudolf čubrnět; oslepil mě, ale uvidí, že mi ještě pára nedošla; vzal mi oči, ale makovici mi nevykuchal; já mám hlavu, Mrzáček oči a ty, Sovo, ruce. Pomůžeš mi, co?“

„Ale, hrdlořízku, víš přece, že bych s tebou šla i na šibenici! Sotva mě pustili z nemocnice, běžela jsem přece rovnou za tebou mezi křupany do Saint-Mandé a každému jsem vykládala, že jsem tvoje drahá polovička.“

Ta slova připomněla Kantorovi něco nepříjemného. Rázem změnil tón i slovník a vztekle se na Sovu utrl:

„Ano, a sotva jsi přišla, do rána mi někdo vyfoukl zbytek peněz, co mi dal ten ďábel ve Vdoví ulici. Zatímco jsem spal, můj opasek plný zlata byl ten tam... Nikdo jiný než ty to nemohl udělat: proto jsem ti teď vydaný na milost a nemilost... Jak na to vzpomenu, divím se, že tě na místě nezabiju, zlodějko stará!“

Udělal krok směrem k Sově.

„Jestli Sově ublížíte, dejte si bacha!“ vykřikl Mrzáček.

„Oběma vám zakroutím krk, tobě i jí, vy dvě zmije!“ vykřikl lupič zuřivě a tak divoce se rozmáchl pěstí, že kdyby byl Rudohnátova syna zasáhl, byl by ho zabil.

Mrzáček sebral kámen, a aby pomstil sebe i Sovu, hodil jím po Kantorovi a zasáhl ho rovnou do čela. Nebyla to rána nebezpečná, ale bolestivá. Lupič, rozzuřený jako raněný býk, hrozivě vyskočil; udělal nazdařbůh několik kroků, ale klopýtl.

„Hrdino!“ křičela Sova a smíchem jí tekly slzy.

Přes všechna krvavá pouta, která ji k netvoru pojila, pohled na úpadek tohoto kdysi tak obávaného muže, pyšnického se atletickou silou, jí z mnoha důvodů působil krutou rozkoš. Stařena tak po svém dokazovala pravdivost strašných slov La Rochefoucaulda: „V neštěstí našich nejlepších přátel je pro nás vždycky cosi potěšujícího.“

Šeredný zrzounek s hlodavčí tváří se bavil stejně jako Sova. Při dalším Kantorově klopýtnutí vykřikl:

„Otevři oči, starouši, no jen je otevři...! Šněruješ si to šejdrem... Jako bys dobře neviděl...? Otři si brejle!“

Herkulovský vrah se zastavil a ze zlosti, že na chlapce nemůže, zuřivě zadupal, mocné chlupaté ruce přiložil k očím a chraplavě zařičel jako spoutaný tygr.

„Nějak chrchláš, staroušku,“ řekl Mrzáček. „Tu máš bonbónek, dal mi ho policajt, snad se ho nebudeš štítit.“

Sebral hrst jemného písku a hodil ho vrahovi do tváře.

Tahle další urážka, která se Kantorovi sesypala do tváře v podobě spršky kamínků, ho zbolela ještě krutěji než rána kamenem; bylo vidět, jak pod fialovými jizvami zbledl; v nevýslovné beznaději prudce rozpráhl ruce, zvrátil příšernou tvář k nebi a zahořekoval:

„Panebože, Panebože, Panebože!“

„Cha, cha, cha,“ zvolala Sova s pošklebkem, „hrdlořízek se modlí! Plete se ti jazyk, miláčku, musíš poprosit o pomoc rohatého!“

„Aspoň mi dejte nůž, ať se zabiju...! Nůž!!! Když už mě všichni opustili...“ řval nebožák a v divém rozzuření si zuby dráсал pěsti.

„Nůž? Máš ho v kapse, hrdlořízku, a nabroušený jaksepatří. Děda z ulice du Roule a dobytčář by o tom fízlům mohli něco povídat!“

Kantor, vida, že mu nic nebrání, aby se odpravil, obrátil list a spustil bezbarvým, kňouravým hlasem:

„Zabiják byl dobrý chlap, ten jediný... neokradl mě, dovedl se mnou cítit.“

„Když jsem tě poznala, miláčku,“ řekla Sova, „měla jsem pro zábavu kočku... a teď ty budeš moje kočka, můj pes, můj ptáček, moje Coura; teď budeš můj obětní beránek ty... rozumíš, miláčku? Místo ptáčka nebo dítěte jako bych trápila vlka nebo tygra, to bude jinší pochutnání, co?“

„Megero!“ zařval Kantor a vztekle vyskočil.

„Ale, ale, už zase trucuješ...! No dobrá, jen si běž, nikdo tě nedrží. Nebudeš pro mě zrádce.“

„Ano, máš dveře otevřené, koukej mazat, kam tě oči ponesou, a rovnou za nosem,“ řekl Mrzáček a dal se do smíchu. Ale najednou se sehnul k zemi a řekl:

„Slyším na pěšině kroky, schovejte se...”

Slunce zapadlo za obzor. Kolem dokola pusto, ticho.

Panenka se blížila k úvozu, když tu najednou proti ní z úžlabiny vystoupil malý kulhavý chlapec v šedé kazajce a modré čepici: zdál se jakýsi vyděšený, a sotva Pěnkavu spatřil, utíkal k ní.

„Ach, slečinko, prosím vás, slitujte se nade mnou!“ volal a prosebně spínal ruce.

„Copak je ti? Co se ti stalo, chlapče?“ zeptala se Pěnkava laskavě.

„Achich, slečinko, chudák babička, už je stará, víte, moc stará, támhle upadla, když lezla ze svahu; hrozně se potloukla... bojím se, že si zlomila nohu... Nemám dost síly, abych jí pomohl vstát. Božítku, co si počnu, jestli mi nepomůžete? Chudák babička! Ona snad umře!“

Pěnkava, dojatá Mrzáčkovým nářkem, zvolala:

„Já taky moc síly nemám, chlapče, ale třeba ti nějak pomohu... Pojďme rychle za ní... Bydlím támhle dole na statku... jestli tam ubohá stařenka nebude moci jít s námi, někoho pro ni pošlu.“

„Pánbůh vám požehnej, má zlatá slečinko... tudy... je to pár kroků, tam v úvoze, jak jsem povídal; upadla, když lezla ze stráně.“

„Vy nejste odtud?“ zeptala se Pěnkava, následujíc Mrzáčka.

„Ne, slečinko, jsme z Ecouenu.“

„A kam jste měli namířeno?“

„K jednomu hodnému panu faráři tady na tom vršku...” řekl Rudohnátův syn, aby probudil v Panence ještě větší důvěru.

„Snad ne k panu abbému Laportovi?“

„Ano, ano, slečinko, právě k němu, babička se s ním dobře zná, moc dobře...”

„Jdu zrovna od něho, to je náhoda!“ řekla Panenka, kráčejič dál a dál úvozem.

„Už jdu, bábinko, už jdu... Jen klidně čekej, vedu ti někoho na pomoc!“ vykřikl Mrzáček, aby Kantora a Sovu upozornil, že se mají připravit k útoku.

„Tady někde tvá babička upadla?“ řekla Pěnkava.

„Tady ne, slečinko, támhle za tím stromem, co se cesta zatáčí; je to asi dvacet kroků.“

Náhle se vůkolním tichem rozlehl koňský dupot. Mrzáček se zastavil. „Všechno je ztraceno,“ řekl si.

Pár kroků od místa, kudy právě šli, se cesta prudce zatáčela. V zatáčce se objevil jezdec. Když dojel až k děvčeti, zastavil. Ozvala se kopyta dalšího koně a za pár okamžiků se objevil sloužící v hnědém kabátě se stříbrnými knoflíky, v bílých kožených kalhotách a vysokých botách.

Štolbův kůň zůstal stát pár kroků za pánem.

„Poslyšte, krasavice,“ řekl jezdec, kterému padla do oka Panenčina krása, „poradila byste mi laskavě, kudy vede cesta k Arnouville?“

Marie sklopila oči před mladíkovým hlubokým, smělým pohledem a řekla:

„Až vyjedete z úvozu, pane, dejte se první pěšinou napravo. Po ní dojedete do třešňové aleje, která vede přímo do Arnouville.“

„Tisíceré díky, krásné dítě... Vy jste mi poradila lépe než stařena, kterou jsem našel támhle pár kroků odtud pod stromem; nic jsem z ní nedostal, pořád jen sténala.“

„Chudinka babička...!“ zamumlal Mrzáček nešťastným hlasem.

„Ještě jednou díky, krasavice,“ řekl jezdec. A následován štolbou, poklusem odjel. Koňský dusot ještě nějakou chvíli otrásal půdou mrazem ztvrdlou; pak byl tišší a tišší, až ustal docela...

Opět se rozhostilo ticho.

Mrzáček vydechl.

Aby uklidnil a upozornil kumpány, z nichž jeden, totiž Kantor, se schoval před jezdci, vykřikl:

„Už jdu, babičko...! A vedu ti na pomoc jednu moc hodnou slečinku...!“

„Rychle, rychle, chlapče! Ten jezdec nás trochu pozdržel,“ řekla Pěnkava a zrychlila krok, aby byla co nejdříve v zákrutu úvozu.

Sotva tam došla, Sova, která tu příkrčená číhala, potichu řekla:

„Ke mně, hrdlořízku!“ a vrhla se na Pěnkavu.

Jednou rukou ji chytila za krk, druhou jí přitiskla k ústům; Mrzáček padl na zem a sevřel děvčeti nohy, aby nemohlo udělat ani krok. Událo se to tak rychle, že Sova neměla čas prohlédnout si Pěnkavinu tvář; ale v krátkém okamžiku, než Kantor vylezl z díry, kde byl schovaný, a poslepu se přišmátral se svým pláštěm, poznala svou někdejší oběť.

„Coura...!“ vykřikla nejdřív překvapeně; pak ale dodala s krutou radostí: „Zase ty... sám rohatý tě poslal... to už je tvůj osud, že mi vždycky padneš do pařátů...! Vitriol mám ve voze... tentokrát mu ta tvá papula neujde... jdeš mi na nervy s tím svatým ksichem... Tady ji máš, mužíčku... dej pozor, ať tě nekousne, a dobře drž, než ji zapakujeme...“

Kantor uchopil mocnými rukama Pěnkavu, a než mohla vykřiknout, Sova jí hodila na hlavu plášť a pevně ji zabalila. Mžikem byla Panenka spoutaná a umlčená, takže se nemohla pohnout ani zavolat o pomoc.

„Teď seber balík, hrdlořízku,“ řekla Sova. „Cha, cha... tak těžký nebude, jako když jsi nesl v ranci tu utopenou ze Svatomartinského kanálu... co, mužíčku?“ A protože lupič jako by se při těch slovech zachvěl, dodala: „No ne, copak je ti? Snad se netřešeš...? Cvakají ti dneska zuby, jako kdybys měl horečku, a každou chvíli koukáš do luftu, jako bys tam něco hledal.“

„Starý podfukář...! Čumí, kde co lítá,“ řekl Mrzáček.

„Tak honem, mužičku, zmizme. Pěkně mi Courinku nalož... No, sláva!“ řekla Sova, když vzal lupič Panenku do náruče jako spící dítě. „Rychle do fiakru!“

„Ale kdo mě tam dovede...?“ řekl Kantor dutě, svíraje lehounké, křehké břemeno v herkulovských pažích.

„Makovice, na všechno myslí,“ řekla Sova. Sejmula šál, rozvázala červený šátek, kterým měla zahalený vychrtlý krk, trochu ho po délce stočila a řekla Kantorovi:

„Otevři chřtán, vezmi konec do zubů a dobře drž... Mrzáček vezme druhý konec a můžeš jít jen za ním... K poslušnému slepci hodný pejsek. Tady, moulo!“

Mrzáček se zapitvořil, potichu směšně zakňoural, jako když vyje pes, vzal do ruky druhý konec šátku a takto Kantora vedl, zatímco Sova spěchala upozornit Bradatého.

Nelze popsat Panenčinu hrůzu, když zjistila, že je opět v moci Kantora a Sovy. Pokoušely se o ni mdloby a nezmohla se ani na sebemenší odpor.

Pár minut nato ležela ve fiakru a Bradatý poháněl koně; ačkoli byla noc, záclony ve voze byly pečlivě stažené a naši tři kumpáni ujížděli se svou málem zadušenou obětí k saintdeniské pláni, kde na ně čekal Tomáš.

KAPITOLA 21

Klementka d'Harville

Čtenář nám odpustí, že svou hrdinku opouštíme v situaci tak kritické; její rozuzlení vyhlídíme později. Jistě si vzpomene, že téhož dne, kdy byla Pěnkava unesena, zachránil Rudolf paní d'Harville před bezprostředním nebezpečím, způsobeným Sářinou žárlivostí.

Rudolf, hluboce tou scénou rozrušený, se z domu v ulici du Temple vrátil domů a návštěvu u slečny Rolničky a nešťastné dělnické rodiny odložil na druhý den.

Asi ve čtyři hodiny dostal dopis... Přinesla ho starší žena, která odešla, nečekajíc na odpověď.

Zněl následovně:

*Pane,
vděčím vám za víc než za vlastní život; ráda bych vám ještě dnes
vyjádřila svou hlubokou vděčnost. Zítra bych už možná hanbou
nedokázala promluvit... Kdybyste mě laskavě dnes večer poctil
svou návštěvou, zakončil byste tento den stejně šlechetným
skutkem, jakým jste ho začal.*

D'Orbigny-d'Harville

P. S. Nemusíte, pane, odpovídat, budu celý večer doma.

Rudolf byl sice šťastný, že mohl paní d'Harville prokázat takovou výtečnou službu, přesto však nebyl rád, že tou událostí nutně vznikne mezi ním a markýzou určité důvěrné pouto. Nebyl schopný zradit přátelství pana d'Harville, ale Klementčino osobní kouzlo a přitažlivá krása na něho hluboce působily, a proto když si po mě-

síci častého styku uvědomil, že se mu markýza líbí až příliš, takřka úplně ji přestal navštěvovat.

Krom toho ještě vzrušeně vzpomínal na rozhovor, při kterém přistihl Tomáše a Sáru na velvyslanectví... Sára vysvětlovala svou nenávist a žárlivost tvrzením, a ne bezdůvodným, že paní d'Harville chová nevědomky k Rudolfovi hlubokou náklonnost.

Při myšlence na setkání s paní d'Harville zmítaly Rudolfem nej-různější protichůdné pocity. Protože byl rozhodnutý nepodlehnout kouzlu, které ho k ní táhlo, byl na jednu stranu rád, že si ji může kvůli Karlu Robertovi zprotivit; vzápětí naopak trpce litoval, že ztratila svatozář, kterou si ji dosud opírádal.

I Klementka očekávala to setkání v úzkostech. Zmítaly jí dva pocity: bolestný zmatek, když pomyslela na Rudolfa, a hluboký odpor při myšlence na Karla Roberta.

Ten odpor a nenávist měly mnoho důvodů.

Žena dokáže dát pro muže v sázku svůj klid i čest; nikdy mu však neodpustí, jestliže ji uvedl do pokořující či směšné situace. A paní d'Harville před úštěpky a drzími pohledy paní Pipeletové div nezemřela hanbou. To však nebylo všechno. Když ji Rudolf varoval před nebezpečím, vyběhla rychle do pátého patra; schody však byly postavené tak, že cestou zahlédla Karla Roberta, který zaslechl lehký krok očekávané dámy a ve svém přepychovém županu pootevřel s vítězným, sebevědomým úsměvem na rtech dveře... Z neomalené domýšlivosti kapitánova výmluvného oblečení markýza pochopila, jak velice se v tom člověku zmýlila. Riskovala všechno a svolila k dostaveníčku ne z lásky, ale ze soucitu, z dobroty srdce a vrozené šlechtnosti. Lze si snadno představit její zděšení a odpor, když spatřila Karla Roberta... v oděvu triumfátora!

Hodiny v malém salóně, kde paní d'Harville většinou pobývala, odbily devět. Klementka seděla zabořená v ohromném křesle, potaženém slámově žlutou látkou. Vlasy měla vyčesané, na sobě černé, ke krku upjaté sametové šaty, na nichž se půvabně vyjímal

bohatě vypracovaný široký límec a hladké manžety z anglické krajky, mírnící ostrý kontrast mezi černým sametem a oslnivou bělostí rukou a krku.

Jak se blížila chvíle, kdy měla Rudolfa spatřit, markýzino vzrušení rostlo. V tom zmatku však přece jen po dlouhém váhání nabylo vrchu pevné rozhodnutí: v naději, že naprostou upřímností si opět získá úctu, po níž tak touží, odhodlala se svěřit Rudolfovi veliké, kruté tajemství. Podnícena vděčností, probudila se její náklonnost k němu s novou silou. Určité tušení, v jakém se milující srdce zřídka kdy mylí, jí napovídalo, že se princ objevil v tak pravou chvíli sotva jen náhodou, a jestliže ji v posledních měsících přestal vídat, vedl ho k tomu možná jiný cit než nechuť. Jaksi instinktivně trochu pochybovala o upřímnosti Sárina přátelství.

Po několika minutách se ozvalo tiché zaklepání a vstoupil komorník:

„Přijme markýza laskavě paní Asthonovou a slečnu?“

„Samozřejmě, jako vždy,“ řekla paní d'Harville a do salónu zvolna vešla její dcerka.

Bylo to asi čtyřleté, velice půvabné děvčátko, až na to, že bylo chorobně bledé a neobyčejně hubené. Vychovatelka paní Asthonová je vedla za ruku. Klára (tak se dívenka jmenovala), ačkoliv tak slabá, se s rozpřaženou náručí rychle rozběhla k matce. Místo rozkošných šatiček z bílého mušelínu a hodně vystřižených, tak jak je nosí zdravé děti, aby bylo vidět růžové paže a svěží, hedvábná ramínka, měla na sobě vatovaný kabátek z hnědého hedvábí. Tvářičky měla tak vpadlé, že bylo vidět takřka jen obrovské černé oči. Když se usadila Klementce na klíně, chorobná tvářička se jí však rozzářila milým a půvabným úsměvem. Klementka ji s jakousi smutnou a vášnivou něhou objala.

„Jak jí bylo, paní Asthonová?“ zeptala se markýza vychovatelky.

„Celkem dobře, paní markýzo, i když jsem chvílemi ještě měla strach...“

„Zase!“ vykřikla Klementka a přitiskla dívence s bezděčnou hrůzou k srdci.

„Naštěstí jsem se mýlila, madame, k záchvatu nedošlo, uklidnila se; byla to jen přechodná slabost... Dnes odpoledne málo spala; ale nechtěla do postele, dokud paní markýzu nepolíbí.“

„Můj sladký, nešťastný andílku!“ řekla paní d'Harville a zasypala dcerku polibky.

Ta jí s dětskou radostí laskání oplácela, když tu komorník otevřel obě křídla dveří a ohlásil:

„Jeho královská Výsost, velkovévoda z Gerolsteinu!“

Klára se u matky na klíně zvedla a oběma rukama ji pevně chytila kolem krku. Když se objevil Rudolf, markýza se začervenala, něžně postavila dívence na koberec, pokynula paní Asthonové, aby ji odvedla, a vstala.

„Dovolíte, madame,“ řekl Rudolf, když markýzu uctivě pozdravil, „abych obnovil přátelství se svou starou kamarádkou, která, jak se obávám, na mne zapomněla?“

Sklonil se trochu a podal Kláře ruku. Ta na něho v první chvíli zvědavě upřela své velké černé oči; potom ho poznala, roztomile sklonila hlavu a vyhublými prstíky mu poslala polibek.

„Poznáváš toho pána, dceruško?“ řekla Klementka. Klára přikývla a poslala Rudolfovi další hubičku.

„Zdá se, že se jí zdraví poněkud zlepšilo od té doby, co jsem ji neviděl,“ řekl Rudolf se zájmem, obraceje se k markýze.

„V pořádku ještě stále není, ale daří se jí už líp.“

Markýza i kníže byli při pomyšlení na blížící se rozhovor oba v rozpacích a skoro uvítali, že ho Klára svou přítomností na pár minut pozdržela; vychovatelka však děvčátko diskrétně odvedla a Rudolf s Klementkou zůstali sami.

Paní d'Harville seděla v křesle u krbu, Rudolf, který zůstal stát, se o ně lehce opřel.

Nikdy se Klementce nezdála jeho tvář tak vznešená a krásná; nikdy necítila v jeho hlase tolik něhy a rozechvění.

Rudolf cítil, jak těžké je pro markýzu, aby sama začala rozhovor, a řekl:

„Stala jste se, madame, obětí hanebné zrady: podle udání hraběnky Sáry Mac Gregorové by vás málem bylo zničilo.“

„Je to možné, pane?“ vykřikla Klementka. „Mé tušení mě tedy neklamalo... A jak se Vaše Výsost mohla dozvědět...?“

„Odhalil jsem tu hanebnost náhodou včera na plesu. Seděl jsem v zimní zahradě a Sára s bratrem se usadili blízko mne. Netušili, že sedím blízko nich za houštím zelených rostlin a mohu je slyšet; bavili se přede mnou o svých plánech a o léčce, kterou vám chystají. Chtěl jsem vás varovat a spěchal jsem na ples u paní de Nerval v domnění, že vás tam najdu; vy jste se tam však neukázala. Kdybych vám byl napsal ráno, mohl dopis padnout do markýzových rukou, a markýz už měl jistě podezření. Myslil jsem tedy, že bude lépe zhatit pikle hraběnky Sáry přímo v ulici du Temple. Odpuštěte mi, vidíte, že mluvím tak dlouho o věci, která je vám jistě nepříjemná? Nebýt vašeho laskavého dopisu... nikdy v životě bych se byl o tom nezmínil.“

Paní d'Harville po chvíli mlčení řekla:

„Mám jen jedinou možnost, pane, jak bych vám dokázala svou vděčnost... totiž, když se vám svěřím s něčím, co jsem ještě nikomu na světě neřekla. Jistě se tím ve vašich očích neospravedlním, ale má vina vám snad alespoň nebude připadat tak těžká.“

„Upřímně řečeno, madame,“ řekl Rudolf s úsměvem, „ocitl jsem se vůči vám ve velmi trapném postavení...“

Klementka udiveně na Rudolfa pohlédla, překvapena jeho skoro až lehkovážným tónem.

„Jak to, Excellence?“

„Díky jistě okolnosti, kterou uhodnete, musím vám teď dělat... něco jako staršího příbuzného, ačkoli celá ta příhoda, když se vám

podařilo z odporné léčky hraběnky Sáry uniknout, není nic tak tragického... Jenže," dodal Rudolf s odstínem vážné, laskavé něhy, „váš manžel je pro mne takřka jako bratr; můj otec byl jeho otci zavázán nejhlubším přátelstvím a vděčností. Proto vám s plnou vážností blahopřeji, že se vám podařilo vrátit manželovi jistotu a klid.“

„Právě proto, pane, že poctíváte markýze svým přátelstvím, záleží mi na tom, abyste znal celou pravdu.“

„Budu, madame, šťastný a hrdý na každý důkaz vaší důvěry. Ale dovolte, abych vám řekl, že vím, proč vás hraběnka Sára chtěla zničit; podlehl jste jen jejímu naléhání a svému upřímnému soucitu... A také vím, že jste dlouho váhala, než jste se rozhodla udělat to, čeho nyní tak litujete...“

Klementka pohlédla na Rudolfa překvapeně.

„Divíte se? Jednou vám své tajemství povím, abych před vámi nevypadal jako čarodějník," usmál se Rudolf. „Ale co váš manžel, je zcela uklidněn?“

„Ano," řekla Klementka a v rozpacích sklopila oči. „A přiznám se, že je mi trapně, když se mi teď omlouvá za své podezření a chválí mě, že jsem dovedla tak tajit svou dobročinnost.“

„Neberte mu tu iluzi, je v ní šťastný...“

„Ale dovolte, abych vám pověděla něco o minulosti, kterou neznáte... o létech, která předcházela mému sňatku s panem d'Harville.“

Rudolf se uklonil a Klementka pokračovala:

„V šestnácti letech jsem ztratila matku. Nesmírně jsem ji milovala a sama jsem pro ni byla jedinou útěchou... Společnost neměla ráda, byla křehkého zdraví a největší potěšení pro ni bylo pečovat o mé vzdělání: mohla ten úkol vykonávat líp než kdo jiný, protože se jí samotné dostalo vzdělání poctivého a širokého. Posuďte, pane, úžas nás obou, když v mých šestnácti letech, kdy mé studium bylo celkem ukončené, otec pod záminkou matčina křehkého zdraví prohlásil, že mě dál bude učit jistá mladá, nešťastím pronásledovaná

vdova. Matka se nejprve postavila proti otcovu přání. Já jsem ho také prosila, aby mezi nás dvě nestavěl cizí osobu. Neoblomily ho ani slzy. Řekl, že paní Rolandová, vdova po kapitánu padlém v Indii, bude u nás bydlet a vezme si na starost mé studium.“

„Paní Rolandová! S tou se přece váš pan otec brzy po vaší svatbě oženil?“

„Ano, pane. Tehdy jí bylo asi pětadvacet. Byla dost hezká, ale vzdělání neměla žádné. Nechápu, že otce nenapadlo, ačkoli jindy tak dbal na společenské konvence, jak ostudně jasný bude při její neschopnosti pravý důvod, proč u nás bydlí. Matka ho upozornila, že paní Rolandová absolutně nic nezná a neumí; odpověděl jí tónem, který nepřipouštěl námitky, že ať je učená nebo ne, zachová si u nás ta mladá a zajímavá vdova postavení, jaké pro ni určil. V tu chvíli, jak jsem se později dozvěděla, pochopila matka všechno. Přitom neznám nikoho, kdo by tak podléhal předsudkům jako můj otec. Aby zapomněl na všechny společenské ohledy, musela na něj mít paní Rolandová nesmírný vliv, a byl to vliv tím spolehlivější, že ho halila do roušky vášnivé lásky.“

„Ale kolik let bylo vašemu otci?“

„Kolem šedesáti.“

„A věřil, že ho ta mladá žena miluje?“

„Otec byl svého času jedním z nejelegantnějších mužů; paní Rolandová, vedena instinktem nebo obratnými radami...“

„Radami! Ale kdo jí mohl radit?“

„Hned vám to povím. Dobře věděla, že když zestárne muž, který míval štěstí u žen, rád slyší chválit svůj zevnějšek, protože mu ty lichotky připomínají nejkrásnější dobu života, a tak, věřil byste, pane, lichotila mému otci, jakou má krásnou, půvabnou tvář, jak neobyčejně elegantní postavu a chování. Je to člověk velice inteligentní, každý to ví, a přece slepě padl do takové sprosté léčky. Proto na něho měla ta žena takový vliv a nepochybuji, že ho má dosud.“

„Ale jedno mi dovoluňte říci, že totiž jak je vás otec možná teď šťastný, tak musí být pro vaši macechu život nesnesitelný. Jen si představte šedesátiletého muže, zvyklého úspěchům, s jak pyšnou radostí asi přijímá takovou vášnivou lásku mladé ženy a věří jí možná natolik, že s ní chce být celé dny zavřený v naprosté samotě.“

„Taky bych si na paní Rolandovou neměla proč naříkat, když je otec šťastný... ale její odporné chování k mé matce... a pak ta její velká starost o můj sňatek, až příliš veliká, bohužel... proto ji nenávidím,“ řekla paní d’Harville po chvíli váhání.

Rudolf na ni udiveně pohlédl.

„Pan d’Harville je váš přítel, pane,“ řekla Klementka pevným hlasem. „Vím, jaká vážná slova teď pronesu... Hned posoudíte, mám-li na ně právo. Ale ještě o paní Rolandové; matka měla kvůli ní ošklivou hádku s otcem; zůstal neoblomný a od té doby jsme s matkou žily v bytě docela stranou. Otec se ke mně od té doby začal chovat stejně chladně jako k matce, kdežto paní Rolandová, pořád jako moje učitelka, zastávala skoro postavení paní domu.“

„Vaše matka musela strašlivě trpět...“

„Ještě víc kvůli mně než kvůli sobě, protože myslela na budoucnost... Její zdraví, už tak dost křehké, se ještě zhoršilo; těžce onemocněla. Osud chtěl, že právě v té době zemřel náš rodinný lékař. Matka mu plně důvěřovala a velice ho želela. Lékařem a přítelem paní Rolandové byl jakýsi italský doktor velmi slavného jména, jak říkala: otec se na něho několikrát obrátil a s dobrým výsledkem, doporučil ho tedy matce; ona to bohužel přijala a při její poslední nemoci ji léčil on...“ Oči paní d’Harville se v tu chvíli zalily slzami. „Stydím se za tu slabost, pane,“ řekla, „ale jaksi bezděčně jsem toho doktora neměla ráda už proto, že ho otci doporučila paní Rolandová, jiný důvod jsem tehdy ještě neměla: když jsem viděla, že mu matka důvěřuje, podivně mě to lekalo; ačkoli pokud šlo o vědomosti, byl doktor Polidori...“

„Co říkáte, madame?“ vykřikl Rudolf.

„Co je, pane?“ řekla Klementka, překvapená výrazem Rudolfovy tváře.

„Ale ne,“ řekl kníže jakoby sám k sobě, „určitě se mýlím... je tomu pět nebo šest let, a mně bylo řečeno, že je Polidori ve Francii teprve asi dva roky a žije v Paříži pod falešným jménem... určitě to byl včera on... ten šarlatán Bradamanti. Ačkoli zase... dva lékaři takového jména... podivná náhoda...! Jak starý asi byl ten Ital, madame?“ zeptal se paní d'Harville, která na něho hleděla s rostoucím překvapením.

„Asi tak kolem padesáti.“

„A jeho tvář... jak vypadal?“

„Pochmurně... Jakživa nezapomenu na ty světlezelené oči... na ten nos zahnutý jako orlí zoban.“

„Je to on...! Určitě je to on...!“ vykřikl Rudolf.

„A myslíte, madame, že doktor Polidori ještě pořád bydlí v Paříži?“

„To nevím. Asi rok po otcově sňatku z Paříže odjel; psala mu nějaká jeho známá, kterou také léčil...“

„Podivné...“ řekl Rudolf.

„Vy toho člověka znáte, pane?“

„Ano, ke svému neštěstí... Ale vyprávějte, prosím vás, dál; řeknu vám potom, co je ten Polidori za člověka...“

„Jakže, ten lékař...!“

„Řekněte spíš ten člověk poskvrněný nejhнусnějšími zločiny.“

„Zločiny...!“ vykřikla paní d'Harville s hrůzou. „Ten člověk že je zločinec... přítel paní Rolandové a lékař mé matky! Zemřela po několika dnech nemoci v jeho rukách! Děsíte mne, pane...! Řekl jste mnoho, anebo naopak ne dost...!“

„Nechci toho muže obviňovat z dalšího zločinu ani vaši macechu ze strašné spoluúčasti, ale tolik vám řeknu: můžete děkovat Bohu, že váš otec po sňatku s paní Rolandovou nepotřeboval Polidoriho lékařskou pomoc...“

„Proboha...! Mé tušení mě tedy neklamalo!“

„Tušení?“

„Ano... před chvílí jsem řekla, že jsem toho doktora neměla ráda, protože ho k nám přivedla paní Rolandová; nepověděla jsem vám všechno, pane...“

„Jakže?“

„Bála jsem se, abych se nedala strhnout trpkostí svého žalu a neobvinila nevinného. Ale řeknu vám všechno. Matčina choroba trvala už asi pět dnů; bez ustání jsem u ní bděla. Jednou večer jsem se šla nadýchat na terasu domu čerstvého vzduchu ze zahrady. Asi po čtvrt hodině jsem se vracela dlouhou tmavou chodbou zpátky. Ve slabé záři světla ode dveří, kde byly pokoje paní Rolandové, jsem spatřila, jak odtud vyšel pan Polidori. Ta žena šla s ním. Stála jsem ve tmě, nemohli mne vidět. Paní Rolandová mu velice tiše řekla pár slov, kterým jsem nerozuměla. Doktor o něco hlasitěji odpověděl jediným slovem: Pozitří. A protože paní Rolandová něco tiše povídala, řekl znovu podivným tónem: Pozitří, říkám vám pozitří...“

„Co to mělo znamenat?“

„Co to mělo znamenat, pane? Ve středu večer řekl pan Polidori: Pozitří... a v pátek... byla matka mrtvá...!“

„To je strašné...!“

„Později, když už jsem byla zase schopná myslet a vzpomínat, to slovo ‚pozitří‘, které jako by bylo předpovědělo matčinu smrt, se mi vrátilo na mysl: domnívala jsem se, že doktor Polidori díky své vědě poznal, jak krátká doba života matce zbývá, a spěchal to povědět paní Rolandové... která měla proč se z té smrti radovat. To samo stačilo, abych z těch dvou lidí měla hrůzu... Ale nikdy bych se byla neodvážila je podezřívát... Ne, ani teď ještě nemohu takovému zločinu uvěřit!“

„Kromě Polidoriho žádný jiný lékař o vaši nebohou matku nepečoval?“

„V předvečer toho dne, kdy jsem ji ztratila, přivedl Polidori na konzultaci jednoho kolegu. Jak mi později otec řekl, shledal ten lékař matčin stav velice nebezpečným... Potom, po oné smutné události, mne odvezli k jedné příbuzné, která měla mou matku nesmírně ráda. Ta mě bez okolků a bez ohledu na můj věk poučila, že mám vskutku proč paní Rolandovou nenávidět. To odhalení mě zničilo. Teprve teď jsem pochopila, jak musela matka trpět. Pak pro mne přijel otec, aby mě vzal s sebou do Normandie, kde jsme měli strávit první čas smutku. Cestou velice plakal a říkal mi, že jsem jediná, kdo mu může pomoci unést strašlivou ránu. Já jsem stejně dojatě odpověděla, že po smrti milované matky mi zbyl také jen on. Potom začal o tom, jak by to bylo nepříjemné, kdyby mě musel nechávat samotnou, když musí občas kvůli různým záležitostem odjíždět pryč, a pak mi rovnou oznámil jako tu nejpřirozenější věc na světě, že naštěstí pro něho i pro mě je paní Rolandová ochotná postarat se jak o dům, tak stát se mou rádkyní a přítelkyní.

Úžasem, bolestí a rozhořčením jsem ztratila řeč; mlčky jsem se rozplakala. Otec se ptal, proč pláču. Začala jsem křičet, že nikdy nebudu bydlet pod jednou střechou s paní Rolandovou; že tou ženou pohrdám a nenávidím ji za to, že způsobila matce tolik bolesti. Zůstal klidný, řekl mi, že jsem dítě a že jeho rozhodnutí je nezvratné a musím poslechnout. A skutečně jsem také musela.“

„Proboha, jaký to pro vás musel být strašný život! V době, kdy jsem měl ještě to potěšení vás vídat, by mě bylo zdaleka nenapadlo, že máte za sebou už tolik utrpení. Nenaznačila jste nikdy ani slovem...“

„Tehdy jsem neměla proč se před vámi omlouvat za neodpuštělný poklesek... Mluvím o tom období svého života proto, abyste pochopil, v jakém postavení jsem se vdávala... a proč jsem si vzala pana d'Harville i přes určitou výstrahu, která mě mohla varovat.

První, kdo nás na otcově statku v Aubiers přivítal, byla paní Rolandová. Usadila se tu ode dne matčiny smrti. Nikdy nezapomenu,

jaký zlý a ironický pohled ke mně tehdy vrhla; jako by chtěla říci: Tady jsem doma já, vy jste tu cizinka. Čekala mě ještě další bolest: ta žena, ať už z beztaktnosti, anebo hanebné drzosti, zabrala matčiny pokoje pro sebe. Když jsem si pohoršeně stěžovala otcí, přísně mi odpověděl, že na tom není nic divného, a že si naopak budu muset zvyknout považovat paní Rolandovou za svou druhou matku a podle toho se k ní chovat. Byl to strašlivý život. Paní Rolandová se před otcem ke mně chovala sladce a já se netajila svou nenávistí k ní. Jednou se na mne otec dokonce rozkřikl, abych se té vznešené duši omluvila. ‚Matka mě vidí a slyší,‘ řekla jsem, ‚nikdy by mi tu podlost neodpustila.‘“

„A když jste byly spolu samy?“

„Takovým setkáním se paní Rolandová snažila pokud možno vyhnout, stejně jako já. Jen jednou, protože den předtím jsem jí řekla něco tvrdého, se ke mně chladně obrátila: ‚Dejte si pozor... chcete boj... budete rozdrčena.‘ – ‚Jako matka?‘ odpověděla jsem. ‚Škoda, madame, že tu není pan Polidori, vidíte, aby vás ujistil, že to bude... pozítří.‘ Ta slova paní Rolandovou hluboce rozrušila, ale rychle se přemohla.“

„A co vám na to odpověděla?“

„Nejdřív se začervenala, pak se ale ovládla a chladně řekla, co to má znamenat. ‚Uvažujte o tom, až budete sama, madame, jistě najdete odpověď.‘ Nějaký čas nato došlo ke scéně, která tak říkajíc rozhodla o mém osudu. V řadě rodinných obrazů v salóne, kde jsme se vždycky večer scházeli, byl také matčin obraz. Jednoho dne jsem si všimla, že zmizel. Večeřeli s námi zrovna dva sousedé. Jeden z nich, notář pan Dorval, choval k matce hlubokou úctu. ‚Kdepak je matčin obraz,‘ řekla jsem otcí, sotva jsem vešla do salónu. ‚Pohled na ten obraz byl pro mě příliš bolestný,‘ odvětil otec s rozpačitým výrazem a naznačoval mi očima, že tu jsou cizí svědkové. ‚A kam jste ten obraz dali, otče?‘ – Tázavě a s posunkem netrpělivosti se obrátil k paní Rolandové a řekl: ‚Kam dali ten obraz?‘ – ‚Do komory,‘ odpo-

věděla a vyzývavě na mě pohlédla v domnění, že se jí před sousedy neodvážím odpovědět. ‚Chápu, madame,‘ řekla jsem, ‚že vám pohled mé matky musel být hodně nepříjemný; proto však ještě nebylo nutné odkládat na půdu obraz ženy, která vám milosrdně poskytla přístřeší, když jste byla v nouzi.‘“

„Výborně!“ vykřikl Rudolf. „Ledové pohrdání! To ji muselo zdrtit.“

„Otec jen vykřikl: ‚Slečno!‘ – ‚Uznáte jistě,‘ přerušila jsem ho, ‚že osoba, která podle uráží památku ženy, která jí poskytla almužnu, nezaslouží nic jiného než pohrdání a nenávisť.‘ Otec zůstal chvíli jako přimrazený. Paní Rolandová zčervenala hanbou a hněvem. Sousedé v rozpacích hleděli k zemi a mlčeli. – ‚Slečno!‘ začal pak otec znovu, ‚zapomínáte, že madame byla přítelkyní vaší matky; a zapomínáte, že madame bděla a dosud bdí s mateřskou péčí nad vaší výchovou... a konečně zapomínáte, že já k ní chovám nejhlubší úctu... A když už jste tady před těmi pány připustila tak nevhodný výstup, musím vám říci, že podlý nevděčník je ten, kdo zapomene na laskavou péči, jíž se mu dostalo, a odváží se vyčítat nezaviněné neštěstí osobě, která si zaslouží jen účast a úctu.‘ – ‚O tom se s vámi, otče, neodvážím diskutovat,‘ odpověděla jsem pokorně. – ‚Uděláte mi jenom radost, slečno!‘ vykřikla paní Rolandová, tak unesena hněvem, že zapomněla na obvyklou opatrnost. ‚A doufám, že místo diskutování laskavě uznáte, že vaší matce nejenom nemám být za co vděčná, ale že se ke mně, jak se dobře pamatuji, naopak chovala vždycky velice odměřeně; bylo to dokonce proti její vůli, když jsem...‘ – ‚Z úcty k otci, madame,‘ přerušila jsem ji, ‚a z ohledu k sobě samé, odpusťte si, prosím vás, to hanebné odhalení...‘ – ‚Jakže, slečno...!‘ Vykřikla skoro bez sebe hněvem, ‚vy se odvažujete...‘ a zakončila rozhovor skoro banálním, ale pohodlným způsobem; zvolala: ‚Panebože! Panebože!‘ a omdlela. Oba svědkové té příhody využili a vytratili se pod záminkou, že jdou přivolat pomoc; já jsem udělala totéž. Druhý den mi otec oznámil, že jakmile uplyne doba smutku, hodlá se s paní Rolandovou oženit. A zakázal mi, abych se napříště zdržovala v pokojích, pokud tam on

nebo paní Rolandová nebudou sami. Žila jsem tedy ještě osaměleji. Otce jsem vídala jen při jídle, které se odbylo v ponurém mlčení. Byl to tak smutný život, že jsem netrpělivě čekala, kdy mi otec navrhne, abych se provdala, ať už za kohokoliv.“

„A neměla jste nikoho... nikoho, komu byste se mohla svěřit?“

„Nikoho... Jen jednou přišel pan Dorval, ten starý počestný notář... od té scény jsem ho neviděla, po otcově zákazu jsem nikdy nevstoupila do salónu, když tam byl někdo cizí... tehdy mě ale vyhledal s tajuplnou tváří na jedné zahradní cestě, kde jsem se obyčejně procházela. – ‚Bojím se, aby mě nepřekvapil pan hrabě, slečno,‘ řekl mi. ‚Přečtěte si tenhle dopis a pak ho spalte, jde o věc pro vás velmi důležitou.‘ A zmizel.

Psal mi v tom dopise, že mám být provdána za pana markýze d'Harville; že je to po všech stránkách zaručeně dobrá partie, že má pan d'Harville všechny přednosti; je mladý, velice bohatý, ušlechtilého ducha a pěkného zevnějšku; přesto však se chtěl pan d'Harville už dvakrát oženit a rodiče oněch dívek pokaždé těsně před svatbou z ničeho nic smlouvu zrušili. Důvody notář neznal, ale považoval za svou povinnost mě na to upozornit, protože otec ve své netrpělivosti, abych už už byla vdaná, nevěnoval těm okolnostem dost pozornosti.“

„Ano, teď si vzpomínám,“ řekl Rudolf, „že se mi váš manžel dvakrát svěřoval, že se chce oženit; byl mezitím asi tak rok, ale pokaždé mi pak psal, že byl sňatek pro nějaké finanční neshody zrušen.“

Paní d'Harville se trpce usmála a pokračovala:

„Hned se dozvíte pravdu... Krátce nato mě otec k sobě zavolal, byla u něho paní Rolandová. – ‚Už dlouho přemýšlím, jak vás zabezpečit,‘ řekl mi. ‚Za měsíc skončí vás smutek. Zítra nás navštíví pan markýz d'Harville, skvělý a velice bohatý mladý muž, po všech stránkách schopný udělat vás šťastnou. Poznal vás ve společnosti; velice touží uzavřít to spojení. Po finanční stránce je všechno domluveno. Bude záležet jen na vás, abyste se do šesti neděl provdala.

Kdyby vás snad napadlo z nějakého rozmaru, na který nechci ani pomyslet, tu vzácnou partii odmítnout, stejně nehodlám měnit své rozhodnutí, a jakmile můj smutek vyprší, ožením se. V tom případě vás ale musím upozornit, že by mi vaše přítomnost v domě byla milá jedině pod slibem, že budete mé ženě projevovat lásku a úctu, jaké si zaslouží. – ‚Rozumím, otče. Když se nevám za pana d’Harville, oženíte se; v tom případě nebudete vy ani... madame... nic namítat, když se uchýlím do kláštera při Sacré-Coeur.‘ – ‚Naprostu nic,‘ odvětil otec chladně.“

„Ach, to už není slabost, ale krutost...!“ zvolal Rudolf.

„Přesto nechovám vůči otci sebemenší trpkost, pane... Jako bych nějak tušila, že svou zaslepenou vášeň k paní Rolandové jednou draze zaplatí... ach ano... Díky bohu, ten den ještě nenastal.“

„A nepověděla jste mu nic o těch dvou spěšně zrušených sňatcích, jak vám psal notář?“

„Ale ano... Ještě ten den. ‚Vím, co myslíte,‘ řekl mi. ‚Ty sňatky byly zrušeny kvůli nějakým finančním neshodám a pan d’Harville se ostatně tehdy zachoval velice taktně. Jestli nemáte jinou námítku, můžete se pokládat už jakoby za vdanou... a šťastně vdanou, protože nic jiného než vaše štěstí si nepřeji.‘“

„Paní Rolandová byla jistě tím sňatkem nadšená?“

„Nadšená? Jak by ne, pane,“ řekla hořce Klementka. „Ovšemže byla nadšená... vždyť byl ten sňatek její dílo. Ona s tím přišla za otcem první... Ona dobře věděla, proč byl markýzův sňatek dvakrát zrušený... právě proto se tak snažila, abych si ho vzala.“

„Ale co tím chtěla docílit?“

„Pomstít se na mně tím, že mi připraví strašnou budoucnost.“

„Taková děsná léčka... ale jaké tajemství za tím vězelo?“

„Hned uslyšíte. Pan d’Harville přijel na Aubiers. Líbil se mi jak vzhledem a chováním, tak duchem. Někdy však býval hodně melancholický a mně se už už tlačila na rty otázka... ale když jsem viděla jeho oddanost a dobrotu, neodvážila jsem se, měla jsem strach, že

ho třeba raním. Jak se blížil den sňatku, byl pan d'Harville čím dál šťastnější, alespoň tak říkal. Přesto jsem ho však zastihla několikrát hluboce zachmuřeného... Jednou se na mě zahleděl a v očích měl slzy: jako kdyby mu něco leželo na srdci, jako kdyby mi chtěl něco svěřit a zase si netroufal... vzpomněla jsem na ta dvě zrušená manželství... Přiznám se, že jsem dostala strach... Jakási předtucha jako by mě varovala, že tu možná jde o neštěstí na celý život... ale život u otce byl takové utrpení, že jsem obavy potlačila..."

„A pan d'Harville vám nesvěřil nic?“

„Nic... Když jsem se zeptala, proč je zasmušilý, odpověděl: ‚Odpuště, ale štěstí mě rozesmutňuje.‘ Řekl to tak dojímavě, že mě to trochu uklidnilo... A také... jak se ho s urážlivou nedůvěrou vyptávat na minulost ve chvíli, kdy má oči zalité slzami? Nebyla jsem do pana d'Harville zamilovaná, ale byl mi milý a vážila jsem si ho, a nebýt toho, co po nešťastném sňatku následovalo, bylo by se to pouto možná proměnilo v pevnější cit.

Hned po svatebním obřadu jsme měli odjet do Paříže. Když byl sňatek uzavřen, otec mě něžně políbil. Objala mě i paní Rolandová, nemohla jsem se tomu dalšímu pokrytectví před lidmi dost dobře vyhnout; pak mi suchou bílou dlaní stiskla ruku, až to zabořelo, a sladounce mi zašeptala do ucha větu, na kterou nikdy nezapomenou: ‚Někdy si v tom štěstí na mě vzpomeňte, o váš sňatek jsem se zasloužila já.‘ V tu chvíli jsem bohužel ještě zdaleka netušila, co ta slova znamenají. Svatba byla v jedenáct; hned nato jsme sedli do vozu, s námi má komorná a starý komorník pana d'Harville; jeli jsme tak rychle, že jsme museli být před desátou v Paříži. Pan d'Harville byl zamlklý a posmutnělý; i já jsem byla silně pohnutá, byl to teprve rok, co matka v Paříži zemřela, a já jsem se od té doby vracela poprvé. Přijeli jsme do paláce d'Harville.“

Pohnutí mladé ženy se zdvojnásobilo, tváře jí zahořely červení a rozrušeným hlasem pokračovala:

„Ne, musíte vědět všechno... jinak... příliš byste mnou pohrdal... Ano...!“ řekla se zoufalým odhodláním. „Zavedli mě do mých pokojů... nechali mě o samotě... Pan d’Harville přišel za mnou... Byl ke mně něžný, ale já přesto umírala hrůzou... dusil mě pláč... byla jsem jeho... musela jsem se poddat... Ale tu manžel vyrazil strašlivý výkřik a chytil mě za paži, div mi ji nezlomil... marně jsem se snažila vymanit ze železného objetí... prosila o slitování... tvář se mu stáhla děsnou křečí... vyvalil oči... ve zkřivených ústech se objevila krvavá pěna... pořád mě rukou svíral... zoufale jsem se snažila vykroutit... konečně ztuhlé prsty na mé paži povolily... a já omdlela ve chvíli, kdy se pan d’Harville zhroutil v příšerném záchvatu... To byla moje svatební noc... To byla pomsta paní Rolandové...!“

„Nešťastnice,“ řekl Rudolf zdrceně. „Ano, rozumím... epilepsie! To je příšerné...!“

„To není ještě všechno,“ dodala Klementka srdcervoucím hlasem. „Ach, ta osudná noc... kéž je navždy prokleta...! Má dceruška... to sladké, nešťastné dítě tu strašnou chorobu zdědilo...!“

Paní d’Harville skryla hlavu v dlaních; zhroucena bolestí neměla už sílu promluvit.

Rudolf také dlouhou dobu nepronесl ani slovo. Teprve po dlouhém mlčení řekl:

„Teď už rozumím, proč je pan d’Harville tak zasmušilý; pořád jsem ten smutek nemohl pochopit... Ano, pomsta vaší macechy je strašná... Ale trpělivost... možná že i vy budete pomstěna...“

„Jak to myslíte, pane?“ řekla Klementka, překvapena náhlou změnou jeho hlasu.

„Skoro vždycky jsem měl to... to štěstí vidět, jak jsou trestáni bídníci, které jsem poznal, a krutě trestáni,“ řekl tónem, při němž se Klementka zachvěla. „Ale co vám ráno po té nešťastné noci váš manžel řekl?“

„Docela naivně přiznal, že rodiny, do kterých se měl přiženit, jeho nemoc odhalily a sňatek proto zrušily... A když byl takto dvakrát

odmítnut... ještě měl odvalu... je to hanebné... A takový člověk má ve společnosti pověst čestného, poctivého šlechtice!“

„Vy, jindy tak dobrá, jste takhle krutá...!“

„Jsem krutá, protože jsem byla oklamána. Pan d’Harville věděl, že nejsem zlá; proč nespolehl na mou dobrotu a neřekl mi otevřeně pravdu!“

„Byla byste ho odmítla.“

„To slovo je jeho odsouzením, pane! Jestli měl takovou obavu, byl to nedůstojný podvod!“

„Ale miloval vás!“

„A proto mě obětoval svému sobectví...? Bože můj! Byla jsem tak utrápená, měla jsem tak naspěch, abych byla pryč z otcova domu, že by si mě byl upřímností možná získal... ale nejdřív mě připoutat, a potom teprve chtít ve mně probudit soucit a účast... a žádat si toho ve jménu manželských povinností, on, který zradil své povinnosti čestného muže, to je šílenství a podlost zároveň... Ach, věřte, pane, je strašné slyšet v takovém utrpení, jak o vás lidé říkají: Ta je šťastná!“

„Ano, je to dětinství, že? Ten kontrast mezi skutečností a zdáním je krutý, ale nejste sama, kdo jím trpí.“

„Jak to, pane?“

„V očích všech lidí musí váš manžel vypadat ještě šťastnější než vy, protože má vás... A není snad přesto k politování? Může být na světě krutější život než jeho? Jeho vina před vámi je velká... ale jak strašně je potrestán! Miluje vás tak, jak si zasloužíte být milována... a ví, že vy k němu můžete cítit jedině nepřekonatelnou nechuť... Slabá, chorobná dcera je mu živou výčitkou. A navíc přibyla k jeho utrpení ještě žárlivost...“

„Ale je to má vina, Výsosti? Nezavdat mu důvod k žárlivosti? Budiž. Ale když své srdce nikomu nezadám, bude tím víc patřit jemu? Ví dobře, že ne. Od té strašlivé scény žijeme odděleně; před lidmi se k němu chovám se všemi ohledy... a kromě vás jsem se o tom osudném tajemství jakživa nikomu ani slůvkem nezmínila.“

„A já vás, madame, ujišťuji, že kdyby má služba vůbec zasloužila odměny, svou důvěru jste mi splatila tisíckrát. Ale dovolte mi, abych byl upřímný. Chtěl bych vám pomoci, abyste zapoměla na minulost, přesvědčit vás, že srdce je možné zaměstnat nejrůznějším způsobem... Cesty dobra a zla bývají často hodně podobné... jenom výsledek je různý... Zkrátka, proč nedat přednost dobru, je-li stejně zajímavé, stejně zábavné jako zlo? Staňme se spojenci a vrhněme se spolu na konání dobrých skutků a milosrdných piklů, jejichž obětmi, jak to vždycky bývá, budou samí dobří lidé! Budeme mít své schůzky, psaníčka, tajemství... a hlavně ticho před markýzem, protože po vaší návštěvě dnes u Morelů jistě bude ve střehu. Prostě, jestli chcete... založíme spolu opravdový spolek spiklenců.“

„Přijímám to temné spojenectví s radostí i vděkem, Výsosti,“ řekla Klementka radostně. „A můžeme svůj román začít tím, že se zítra ráno vrátím za těmi nebohými lidmi, kterým jsem dnes ráno naneštěstí mohla přinést jen pár slov útěchy; nějaký malý kulhavý chlapec využil totiž mého zmatku a zděšení a ukradl mi váček, který jste mi dal. Ach, Výsosti, kdybyste viděl tu bídu... Ten děsný obraz! Ne, ne... nikdy jsem netušila, že existují takoví chudáci... A já si naříkám... žaluji na osud!“

„Jestli dovolíte, Morelovy bych z našeho společenství vyjmul; ty nešťastníky nechte na starosti mně, a hlavně mi slibte, že se do toho smutného domu už nikdy nevrátíte... protože já tam bydlím...“

„Cože, Výsosti...? to je snad žert...!“

„Naprosto vážná věc... byt je skromný, pravda... dvě stě franků ročně: a za úklid šest franků, které jednou za měsíc velkomyslně věnuji domovnici, příšerné paní Pipeletové, kterou už znáte. K tomu si přidejte, že mám za sousedku slečnu Rolničku, nejhezčí grizetku z celé čtvrti. Uznáte, že na obchodního příručího, který vydělává tisíc osm set franků, je to slušné.“

„Protože jsem vás v tom osudném domě sama viděla, Výsosti... a tak nečekaně... vidím, že mluvíte vážně. Jistě vás tam přivedl

nějaký šlechetný důvod. Ale jaký dobrý skutek budete mít pro mě? Jakou roli mi uštedříte?“

„Budete andělem útěchy, a dovolte mi to ošklivé slovo, démonem chytrosti a lsti... jsou totiž některé citlivé a bolestivé rány, které může ošetřovat a léčit jen ruka ženy; a jsou také nešťastníci tak hrdí a skrytí v temnotách, že je odhalí jen vzácný důvtip, a jenom neodolatelné kouzlo si získá jejich důvěru.“

„A kdy budu moci rozvinout ten důvtip a obratnost, které mi přičítáte?“ zeptala se dychtivě Klementka.

„Doufám, že brzy budete mít příležitost k tažení, jaké je vás hodno; ale budete muset použít všech zásob své politické lsti.“

„A kdy mi to velké tajemství svěříte, Výsosti?“

„Počkejte... no vida, už jsme u dostaveníčka... Mohla byste mě laskavě přijmout za čtyři dny?“

„Tak pozdě...!“ řekla naivně Klementka.

„A naše tajemství? Společenské ohledy? Jenom uvažte! Kdyby naše spiklenectví vyšlo najevo, zbytečně na sebe upozorníme; ale možná, že vám budu psát. Kdo byla ta stará žena, která mi dnes večer přinesla váš dopis?“

„Jedna bývalá komorná mé matky; ztělesněná spolehlivost a diskrétnost.“

„Budu své dopisy tedy adresovat na ni a ona vám je předá. Kdybyste chtěla laskavě odpovědět, tak na adresu: Pan Rudolf, ulice Plumet. Dopis dá na poštu vaše komorná.“

„To udělám sama, Výsosti, až půjdu jako vždycky na procházku.“

„Chodíváte často sama pěšky na procházku?“

„Je-li hezky, skoro každý den.“

„Výborně! Takový zvyk by si měla zavést každá žena od prvních měsíců manželství... může se hodit, člověk nikdy neví... takový precedens, jak říkají advokáti; později se taková obvyklá procházka nemůže nijak nebezpečně vykládat... Kdybych byl ženou, hned druhý den po svatbě bych jako by nic nasadil tu nejtajemnější tvář...

docela bezelstně bych se obestřel co nejpodezřelejšími záhadami. Právě proto, abych vytvořil onen precedens a jednoho dne se mohl vydat na návštěvu za svými chudými... anebo za milencem...”

„To je ale strašná proradnost, Výsosti!“ řekla s úsměvem paní d’Harville.

„Vy jste, madame, naštěstí nikdy nemusela poznat, jak moudrá je taková předvídavost... a zároveň nízká...”

Paní d’Harville se přestala usmívat. Sklopila oči, zrudla a řekla smutně:

„Nejste šlechetný, Výsosti.“

Rudolf pohlédl na markýzu nejprve s údivem, pak řekl:

„Rozumím, madame... Ale vyjasněme jednu provždy vaše postavení vůči Karlu Robertovi. Jednoho dne vám nějaká přítelkyně ukáže na jednoho z těch žalostných žebráků, kteří tklivě obracejí oči v sloup a zoufale hudou na svůj kolovrátek, aby obměkčili kolemjdoucí. Je to takový nešťastný poctivec, řekne přítelkyně, má nejmíň sedm dětí, žena je slepá, hluchá, němá a tak dále. Chudinka, řeknete, a milosrdně mu hodíte almužnu; a kdykoli toho žebráka potkáte, už zdálky jeho oči žadoní, kolovrátek kvílí a do žebrácké mošny padne vaše almužna. A jednoho dne, protože jste nad tím ubohým poctivcem čím dál víc naměkko díky přítelkyni, která podle využila vaší dobrosrdečnosti, milosrdně se odhodláte navštívit svého nešťastníka uprostřed jeho bídy... Přijdete tam a běda: žádný zoufalý kolovrátek, žádné tklivé žadonící pohledy, ale spokojený, čilý, napapaný taškář, který vrže kabaretní šlágr... Soucit vystřídá v tu chvíli pohrdání... chudý poctivec byl prostě chudý mizera, nic víc a nic méně. Je to tak...?”

Paní d’Harville se při tom zvláštním mravoučném podobenství neubránila úsměvu a odpověděla:

„I kdyby se to ospravedlnění dalo přijmout, Výsosti, zdá se mi přece jen trochu snadné.“

„Přesto jste se ale koneckonců dopustila jenom ušlechtilé neprozřetelnosti... A máte tolik možností, jak ji napravit, že můžete lítost pustit z hlavy... Ale neuvidím dnes večer pana d'Harville?“

„Ne, Výsosti... ta ranní scéna ho tak rozrušila, že je... trochu nemocný,“ řekla markýza tiše.

„Chápu...!“ odvětil smutně Rudolf. „Ale jen odvalu! Vaším touhám chyběl cíl, vašemu smutku chybělo rozptýlení... Dovolte mi věřit, že to rozptýlení najdete v činnosti, o níž jsem se vám zmínil... Bude to pro vaši duši tak sladká útěcha, že možná potlačí i roztrpčení vůči manželovi. Pocítíte soucit, tak jako ho máte pro své nebohé dítě... Ostatně pokud jde o toho andílka, když teď znám příčinu jeho chorobného stavu, skoro bych se odvážil probudit ve vás trochu naděje...“

„Jakže, Výsosti, bylo by to možné?“ zvolala Klementka a vděčně sepjala ruce.

„Mým osobním lékařem je jeden zcela neznámý a velmi učený muž; dlouho žil v Americe; vzpomínám si, že mi vyprávěl, jak dvakrát nebo třikrát skoro zázrakem vyléčil otoka, postiženého tou strašnou chorobou.“

„Ach, Výsosti, kdyby to bylo možné...“

„Příliš velkých nadějí se varujte; zklamání by bylo příliš kruté... Hlavně nesmíme docela zoufat.“

Klementka pohlédla do Rudolfovy ušlechtilé tváře s nevýslovnou vděčností.

„Jsem vám tolik zavázána, Výsosti,“ řekla pohnutě. „Neměla jsem pravdu, když jsem vám napsala, že když mě laskavě dnes večer navštívíte, zakončíte den, jak jste ho začal... dobrým skutkem...?“

„Alespoň ještě dodejte, madame: takovým dobrým skutkem, jak je při svém sobectví mám rád, totiž plným kouzla, půvabu a potěšení,“ řekl Rudolf a vstal, neboť v salóně odbilo půl dvanácté.

KAPITOLA 22

Nebožáci

Morel byl brusičem pravých drahokamů, a ne falešných, jak říkal a jak se v domě v ulici du Temple myslelo... Díky své nevinné lži mohl mít u sebe drahé kameny beze strachu, že ho okradou. Jestliže takové bohatství mohlo být svěřeno takové bídě, smíme jistě mluvit o Morelově poctivosti.

Zavedeme teď čtenáře do jeho smutného obydlí.

Je pět hodin ráno. Venku je hluboké ticho, černá, mrazivá noc; sněží. Kalná, žlutá zář svíčky, připevněné dvěma třískami na čtvercovém prkénku, sotva proniká tmou světnice, těsné místnosti s nízkým stropem, ze dvou třetin ještě zkoseným střechou, která svírá s podlahou ostrý úhel. Všude je vidět zelenavý rub střešní krytiny. Pod zčernalou omítkou tenkých zdí, které jsou samá puklina, prosvítají prohnílé laťky, jež tvoří jejich kostru. V jedné z těch zdí jsou vyviklané dveře vedoucí na schodiště. Na špinavé, kluzké podlaze nepojmenovatelné barvy se tu a tam povalují úlomky shnilé slámy, uválené hadry a obrovské kosti, jak si je chudí lidé kupují v nejbídnějších krámcích se zkaženým masem, aby ohryzali chrupavky, které na nich ještě zbyly. V lidových čtvrtích najdeme mnoho takových kupců, prodávajících maso z mrtvě narozených telat a pošlých zvířat.

Podobná zanedbanost prozrazuje vždycky buď nepravost, anebo počestnou, ale tak drtivou a zoufalou bídu, že zničený, zchátralý člověk už nemá ani chuť, ani sílu, ani už necítí potřebu z bahna se zvednout: dřepí v něm jako zvíře v brlohu.

Ve dne padá do této díry světlo úzkým, podlouhlým vikýřem ve zkosené části krovu; je zasklený a zavírá se na háček. V době, o které mluvíme, je vikýř zapadáný vrstvou sněhu. Na těžkém čtvercovém

stole z hrubě tesaného dubu, plném mastných olejových skvrn, se blyskotá, září, světélkuje hrst diamantů a rubínů podivuhodné velikosti a lesku.

Na stoličce bez opěradla, přemožen únavou, zimou a spánkem po dlouhé zimní noci, strávené v práci, sedí brusič; hlava mu těžce sklesla na ponk, ruce zdřevěněly. Čelo má opřené o velký brus, upevněný vodorovně na stole a většinu času ručně poháněný malým kolečkem. Stranou leží jemná ocelová pilka a několik dalších nástrojů. Řemeslník, kterému je vidět jenom lysinu věnčenou šedými vlasy, má přímo na holém těle starou hnědou pletenou halenu a ubohé plátěné kalhoty; roztrhané papuče jen bídne zakrývají zmodralé nohy, spočívající na kamenných dlaždicích.

Ve světnici je tak ostrá, pronikavá zima, že se řemeslník i v tomto vyčerpaném polospánku chvílemi zachvěje po celém těle.

Podle dlouhého ohořelého knotu svíčky dříme již Morel zřejmě dlouho; je slyšet jen jeho zchvácený dech; šest dalších obyvatel světnice totiž nespí...

Ano, v té těsné podkrovní světnici žije sedm lidí... Pět dětí, z nichž nejmladšímu jsou čtyři, nejstaršímu sotva dvanáct let. Pak jejich nemocná matka a matka této matky, debilní osmdesátiletá stařena.

Ten muž má bez ustání před očima drásavý obraz své trpící rodiny; nebyla ušetřena jediného zla, od hladu až po šílenství, a přece se Morel nedotkne drahokamů, z nichž jediný by jeho ženu a děti vytrhl z bídy, která je pomalu zabíjí.

Když oko pronikne šerem světnice až tam, kde dohasíná slabé světlo svíce, spatří takovýto obraz:

Podél hlavní zdi, méně vlhké než ostatní přepážky, leží na podlaze žíněnka a na ní debilní stařena. Protože na hlavě nic nesnese, je vidět bílé, krátce ostříhané vlasy, prozrazující tvar lebky se zploštělým čelem; oči jí divoce svítí z temných, propadlých očních důlků pod hustým šedým obočím. Z vychrtlých, sinavých lící, zbráz-

děných tisícem vrásek, ostře vystupují lícní kosti a dolní čelist. Leží schoulená na boku, bradu málem u kolen, a všecka se třese pod šedou vlněnou pokrývkou, příliš malou, aby ji celou zahalila, takže jí vykukují hubené nohy a dolní okraj potřhané spodničky, která je jejím jediným oblekem. Z pelechu vane odporný zápach.

Trochu stranou od hlav babiččina lože je při zdi slavník, sloužící za postel všem pěti dětem. Plátno je totiž z obou stran po délce prostřižené a uvnitř, ve vlhké, hnijící slámě, se krčí děti; plátěný povlak jim tak slouží za prostěradlo i příkrývku. Z jedné strany se chvějí zimou dvě děvčátka, jedno z nich těžce nemocné, z druhé tři chlapci. Všichni spí oblečení, může-li se pár bídných hadříků nazývat šaty. Mladší z děvčátek má tuberkulózu a malátně opírá ne-
bohou, promodralou a chorobnou tvářičku o hrud' pětileté sestřičky, která se je marně snaží zahřát v náruči a starostlivě nad ním bdí.

Na dalším slavníku v koutě brlohu za dětmi malátně leží brusičova žena, vyčerpaná dlouhými horečkami a bolestivou nemocí, která jí už několik měsíců nedovoluje vstát.

Nikdo kromě brusiče v tu dobu nespál. Matka myslila na děti, děti na sebe, stařena jako by nemyslela na nic.

Náhle se na lůžku vztyčila, zkřížila na kostnaté hrudi své dlouhé vychrtlé paže, žluté jak zimostřáz, mhouřavě se zahleděla ke světlu a pomalu vstala, vlekouc za sebou cár pokrývky jako pohřební rubáš. A jako když se dítě chystá provést nějaké taškářství, blížila se potměšile ke stolu. Když byla na dosah svíčky, natáhla třesoucí se ruce k plameni. Morelova žena Madeleina sledovala z lože každý její pohyb; jak se stará ohřívá u plamene svíčky, sklonila hlavu a s tupou zvědavostí se zahleděla na měňavý lesk diamantů a rubínů na stole. Pohled ji tak zaujal, že zapomněla držet ruce v dostatečné vzdálenosti od plamene, spálila se a chraplavě vykřikla.

Tím zvukem se Morel vytrhl ze spánku a prudce zvedl hlavu. Spatřil před sebou stařenu.

„Co je vám? Co chcete, matko?“ řekl a v domněnání, že všichni spí, pokračoval tišším hlasem, aby je neprobudil: „Běžte si lehnout, nedělejte hluk. Madeleina s dětmi spí.“

„Já nespím, zkus zahřát Adélku,“ ozvala se starší holčička.

„Já taky nespím, mám hlad,“ řekl jeden z hochů. „Já jsem dneska nevečeřel u slečny Rolničky jako bratři, nebyla na mně řada.“

„Nešťastné děti,“ řekl Morel zdrceně, „myslil jsem, že aspoň spíte.“

„Nechtěla jsem tě budit,“ řekla žena, „ráda bych se napila; mám žízeň, zas mi stoupá horečka.“

„Hned, jen co uložím matku. Copak, nechte ty kameny na pokoji,“ řekl Morel, vida, že se stará chce zmocnit jednoho z velkých rubínů, který ji upoutal svým leskem. „Běžte ležet, matko!“

„To, to,“ opakovala stará, ukazujíc na vzácný kámen.

„No tak, budu se zlobit!“ řekl Morel rázněji, aby starou zastrašil, a jemně odstrčil její ruku.

„Ach Bože, Bože, mám žízeň,“ zasténala Madeleina, „přines mi napít, Morele!“

„Ale tak co mám dělat? Nemohu matku nechat, aby sahala na kameny, ještě nějaký ztratí jako loni... a ví Bůh, co nás ten ztracený diamant stojí a co nás možná ještě bude stát. Vždyť naše Luisa musí sloužit u notáře Ferranda jen proto, že nám tehdy půjčil peníze, které jsme dosud nesplatili. Víš, co jí řekl: ‚Jestli odejdeš, dám tvého otce zavřít.‘ To nešťastné děvče by snad bylo schopné... Když na to pomyslím, zbláznil bych se...! Felixi, dones matce napít, když nespíš.“

„Ne, bude mu zima, já počkám,“ řekla Madeleina.

„Větší zima než na slámě mi nebude,“ řekl chlapec a vstal.

„Ale no tak, necháte toho!“ zvolal Morel výhružně, protože stará se nechtěla od stolu hnout a mermomocí se snažila zmocnit diamantu.

„Mami, voda ve džbánu zmrzla,“ vykřikl Felix.

„Rozbij led.“

„Nejde to, je moc silný.“

„Rozbij led ve džbánu, Morele,“ zasténala netrpělivě Madeleina, „když už nemám nic jiného na pití než vodu, ať se mohu aspoň napít. Necháš mě umřít žízni.“

„Ach, Panebože, počkej chvíli! Jak to mám udělat? Musím držet matku,“ vykřikl nešťastný brusič.

Nemohl se stařeny zbavit, odpor, na který narazila, ji podráždil a začala hněvivě vrčet.

„Zavolej na ni,“ řekl Morel ženě, „tebe někdy poslechne.“

„Matko, běžte si lehnout; když budete hodná, dostanete kávu, kterou máte tak ráda.“

„To, to,“ opakovala zase stařena a začala se tentokrát divoce sápat po diamantu, který ji lákal.

Morel ji šetrně odstrkoval, ale bylo to marné.

„Bože můj! Víš přece, že to s ní jinak nejde, jediné jí nahnat strach bičem!“ vykřikla Madeleina. „Jedině tak ji uklidníš.“

„Budu muset, ale je mi vřdycky odporné hrozit staré ženské bičem, i když je šílená,“ řekl Morel. Pak se obrátil ke staré, která se ho snažila kousnout do ruky, a vykřikl tak hrozivě, jak dovedl:

„Pozor na bič! Jak si hned nelehnete!“

I ta hrozba byla marná.

Vzal ze stolu bič, ostře jím práskl a pohrozil debilní stařeně:

„Okamžitě na postel, okamžitě!“

Při zvuku biče stará nejdřív prudce uskočila, pak se zastavila, něco zamumlala a popuzeně zírала na zetě.

„Do postele! Do postele!“ opakoval Morel, blíže se k ní, a znovu zapráskal bičem.

Stará, hrozíc brusiči pěstí, pomalu couvla zpátky k lůžku.

Aby už krutou scénu skončil a mohl dát ženě napít, přistoupil Morel ke staré hodně blízko, naposled silně práskl bičem, aniž se jí však dotkl, a opakoval výhrůžně:

„Do postele, okamžitě!“

Stará ze samé hrůzy začala příšerně výt, skočila na lože, a stále vyjíc, schoulila se tam jako pes v boudě.

Vyděšené děti v domnění, že otec starou uhodil, se s pláčem rozkřičely:

„Nebij babičku, nebij ji!“

V tu chvíli kdosi hlučně zaklepal na dveře.

Brusič překvapeně vstal a šel otevřít... Do světnice vešli dva muži pochybného vzezření. Jeden z nich, dlouhý a vyzáblý, sprosté, trudovité tváře, oblečený v zeleném, blátem postříkaném kabátě, se jmenoval Malicorne. Druhý, o něco menší a stejně sprosté, hrubé a brunátné tváře, se jmenoval Bourdin.

„Tady to ale smrdí bídou a krchovem,“ řekl Malicorne, který se zastavil na prahu.

„Pižmem to tu zrovna nevoní, pěkné kšefty,“ dodal Bourdin se svrchovaným, znechuceným posunkem. A přistoupil k Morelovi, který na něho překvapeně a rozhořčeně hleděl. Za pootevřenými dveřmi se ukázala prohnaná, číhavá a lstivá tvář Mrzáčka, který potají neznámé muže sledoval a teď napínal oči i uši, co se bude dít.

„Co chcete?“ řekl brusič zprudka oběma mužům, rozčilený jejich hrubostí.

„Jste Jeroným Morel?“

„Ano, to jsem já...“

„Brusič kamenů?“

„Ano.“

„Opravdu?“

„Povídám, že jsem to já... Už mě přechází trpělivost... Povězte, co chcete, nebo opusťte můj byt!“

„Já se popukám,“ vykřikl Bourdin a dodal, narážaje neomaleně na brusičovu zdeformovanou postavu, „ta křivule si troufá říkat tomuhle byt... takové díře, kam bych nestrčil ani psa...“

„Panebože, Panebože,“ vykřikla Madeleina, „zavolej o pomoc... mohou to být zloději... Dej pozor na diamanty...“

A protože muži pochybného vzhledu se skutečně čím dál víc blížili ke stolku, kde byly ještě pořád rozložené kameny, Morel dostal strach, že mají nějaký zlý úmysl, běžel ke stolu a oběma rukama vzácné kameny zakryl.

Mrzáček, číhající s nataženými ušima za dveřmi, zaslechl Madeleinina slova, postřehl brusičův pohyb a řekl si:

„Vida... vida... vida... pořád že brousí falešné kameny; kdyby byly falešné, nebáli by se, že je někdo ukradne... Dobře, že to vím: stará Matějka, co sem často chodí, kšeftuje tedy taky s pravými... Nosí v kabele pravé diamanty... musím to povědět Sově, Sovičce, Sově,“ broukal si pro sebe.

„Jestli okamžitě neodejdete, zavolám policii,“ řekl Morel.

Vyděšené děti začaly plakat a debilní stařena se na lůžku vztyčila.

„Jestli tady má někdo právo volat policii... tak jedině my... rozumíte, pane křivule?“ řekl Bourdin.

„Policie nám pomůže vás odvést, kdybyste se chtěl cukat,“ dodal Malicorne. „Smírčího soudce nemáme sice s sebou, ale jestli se mermomocí chcete pokochat jeho společností, můžeme vám ho naservírovat rovnou z postele, ještě teplého, rozpáleného... Bourdin pro něho dojde.“

„Do vězení... já?“ vykřikl Morel, ochromen zděšením.

„Tak, tak... do Clichy...“

„Do Clichy?“ opakoval brusič vyjeveně.

„To je ale tupohlavec,“ řekl Malicorne.

„Do vězení pro dlužníky... jestli vám to líp vyhovuje,“ dodal Bourdin.

„Vy... cože, vy jste... notář... Ach, Panebože...!“

A brusič bledý jako smrt sklesl na stoličku, neschopen slova.

„Jsme soudní vykonavatelé a máme vás klofnout... už vám to došlo, moulo?“

„Morele... směnka Luisina pána... těch třináct set franků... Jsme ztracení!“ zvolala Madeleina srdcervoucně.

„Tady je rozsudek,“ řekl Malicorne a vytáhl z tašky listinu s kol-
kem.

„A kde je Luisa? Co je s Luisou?“ vykřikl Morel takřka beze smy-
slů. „Kde je? Musela od toho notáře odejít, když se rozhodl dát mě
zavřít... Luisa... Panebože, co se s ní stalo?“

„Jaká Luisa?“ řekl Bourdin.

„Nech ho,“ řekl hrubě Malicorne, „copak nevidíš, že blábolí?“ Při-
stoupil k Morelovi: „Tak jdeme, jdeme, vlevo v bok... a pochodem
vchod, vypadněme; potřebuju se nadýchat čerstvého vzduchu, tady
by se člověk zadusil.“

„Nechod', Morele, braň se!“ vykřikla Madeleina v poblouznění.
„Zab ty padouchy, ty babo...! Necháš se odvést? Opustíš nás?“

„Jen žádné servítky, milostivá,“ řekl Bourdin s pošklebkem, „ale
jestli váš muž na mě vztáhne ruku, dostane jednu, až se svalí.“

Morel neslyšel, co se kolem povídá, měl v hlavě jen Luisu. Najed-
nou s jakousi trpkou radostí rozjasnil tvář a zvolal:

„Luisa už není u notáře... rád půjdu do vězení...“ Pak se však roz-
hlédl okolo sebe a vykřikl: „Ale co žena... a její matka... a ostatní
děti... kdo je bude živit? Nikdo mi nesvěří kameny, abych je brousil
ve vězení... každý bude myslet, že jsem se tam dostal za nějaký pře-
čin... ale chce snad notář, aby moji drazí zemřeli, abychom všichni
zemřeli?“

„Ráz, dva, a dost!“ řekl Bourdin. „Už nás to nebaví... Oblečte se
a hybaj.“

„Děti moje,“ vykřikla Madeleina, aby biřice obměkčila, „padněte
na kolena a prostě pány, ať nám chudáka tatínka neodvádějí... je to
náš jediný živitel...“

Děti ale přes matčin příkaz jen vyděšeně plakaly a neodvážily se
vylézt z lůžka. Stará ze všeho toho hluku a z pohledu na neznámé
tváře biřiců začala tlouci hlavou do zdi a tupě výt.

Morel jako by nic z toho nevnímál; rána byla příliš strašná, ne-
čekaná; jak byl zesláblý všemožným odříkáním, došly mu teď síly;

bledý a vyjevený zhrouceně seděl na stoličce, spuštěné paže, hlavu skleslou na prsa...

„Hromy a blesky,“ vykřikl Malicorne, „tak bude už jednou konec? Myslíte, že jsme tu na zábavě? Hybaj, nebo vám pomůžu.“

Biřic vzal brusiče za rameno a drsně jím zatřásl. Tím gestem i pohrůžkami se děti nesmírně vyděsily; tři chlapci vylezli ze slamníku, v slzách se vrhli biřicům k nohám a srdcelomně volali, spínajíce ručky:

„Milost, nezapíjejte nám tatínka...!“

Ačkoli neviděl podobnou scénu poprvé, pohled na nebohé děti, třesoucí se chladem a hrůzou, Bourdina přes jeho vrozenou tvrdost skoro dojal. Jeho kolega však bez milosti hrubě vyprostil nohu ze sevření dětí, které se na ni prosebně pověsily.

„Marš, parchanti...! Zatracené řemeslo, když musí člověk jednat s takovou žebrotou...!“

Hrůzu scény ještě zhoršila strašlivá epizoda. Starší z děvčátek, jež zůstalo na slámě u nemocné sestry, náhle vykřiklo:

„Mami, mami, Adélka... já nevím, co se jí stalo... Je celá studená! Pořád se na mě dívá... a nedýchá...“

Nebohé tuberkulózní děcko bez jediného zasténání, s pohledem pořád upřeným k něžně milované sestře, tiše vydechlo naposled.

Nelze popsát, jaký výkřik se při tom strašném odhalení vydral z prsou brusičovy ženy, která okamžitě pochopila všechno.

„Adélka vypadá jako mrtvá! Panebože, já se bojím!“ vykřiklo děvčátko, vyskočilo ze slámy a běželo vyděšeně do matčiny náruče. Matka v tu chvíli zapomněla, že má nohy skoro ochrnuté a že ji neunesou; s vypětím všech sil se zvedla a chtěla běžet k mrtvé dcerce, ale neměla dost sil; padla na dlaždice a znovu zoufale vykřikla. Ten výkřik jako by v Morelově srdci našel ozvěnu; brusič se probral ze strnulosti, jedním skokem byl u slamníku a chytil čtyřletou dcerušku do náruče.

Byla mrtvá.

KAPITOLA 23

Luisa

Když biřici vyvedli Morela ze světnice, všiml si jeden z nich, že jsou na chodbě ještě jedny dveře hned vedle Morelova obydlí; vedly do komory, kam pan Pipelet ukládal zásoby kůže. Jinak také nazýval ten koutek „divadelní lóže“, protože v přepážce byla v jednom místě mezi laťkami díra a chodil sem občas pozorovat smutné scény, jež se odehrávaly u Morelových. Když si biřic povšiml dveří, na okamžik se lekl, aby mu vězeň nechtěl tudy uklouznout, a rázně ho popohnal:

„Tak hybaj, pohněte sebou, ničemo,“ a zamířili ke schodům.

V tu chvíli se po schodišti rozlehlo:

„Tatínku! Tatínku!“

„Luisa!“ vykřikl brusič a zvedl ruce k nebi. „Přece tě tedy obejmu, než mě odvedou.“

„Panebože, díky! Přišla jsem včas...!“ řekl hlas, teď už z větší blízkosti. Bylo slyšet, jak dívka rychle běží do schodů.

„Jen se nebojte, děvenko,“ řekl za ní ze spodnějšího patra jiný hlas, ječivý, dýchavičný a zchvácený, „když to jinak nepůjde, postavím se dole v chodbě s koštětem a se svým starouškem a ti halamové odtud nevyjdou, dokud s nimi nepromluvíte!“

Čtenář jistě poznal paní Pipeletovou, která nebyla tak čilá jako Luisa a šla pomalu za ní. Za několik okamžiků byla už brusičova dcera v otcově náručí. „Má zlatá Luiso!“ řekl Morel v slzách. „Ale jak jsibledá! Proboha, co ti je?“

„Nic, nic...“ řekla Luisa, lapajíc po dechu. „Utíkala jsem tak rychle...! Tady jsou peníze...“

„Cože...!“

„Jsi volný!“

„Tys tedy věděla...?“

„Ano, ano... Tady jsou peníze, pane, vezměte,“ řekla dívka a podala Malicornovi roličku zlatáků.

„Ale ty peníze, Luiso, kdes je...“

„Všechno ti povím... nic se nelekej... pojďme uklidnit matku!“

„Ne, teď ne!“ vykřikl Morel a postavil se přede dveře; napadlo ho, že Luisa ještě neví o smrti malé sestřičky. „Počkej, musím ti něco říct... Ale ty peníze...“

„Moment!“ řekl Malicorne, když spočítal zlatáky a dal je do kapsy. „Šedesát čtyři, šedesát pět; to dělá třináct set. Víc nemáte, slečinko? Směnka je zaplacená, ale co útraty...? Už teď to dělá tisíc sto čtyřicet franků, a to nepočítám zatčení.“

„Ach, proboha,“ vykřikla Luisa, „myslela jsem, že to je jen třináct set. Ale později vám zbytek zaplatíme, pane... tohle je přece už dost velká splátka, že, tatínku?“

„Později... prosím... přineste peníze do vězeňské kanceláře a otce vám propustíme. Hybaj, jde se!“

„Chcete ho odvést?“

„To si pište... tohle je směnka... ať zaplatí zbytek, a bude volný... Vykroč, Bourdine, jdeme!“

„Milost... milost!“ vykřikla Luisa.

„Zatracená práce, zas budou kňourat, na mou duši, z vás by člověk posel,“ řekl hrubě biřic a přistoupil k Morelovi: „Jestli okamžitě nepůjdete, popadnu vás za límec a poletíte ze schodů rovnou cestou; už toho mám po krk.“

„Můj tatínku nešťastný, a já myslela, že tě aspoň zachráním,“ řekla Luisa zdrceně.

„Ne... ne... Bůh není spravedlivý!“ zvolal brusič zoufale a rozčileně zadupal.

„Ne, Bůh je spravedlivý, vždycky se smiluje nad počestnými lidmi, kteří trpí,“ řekl v tu chvíli jemný, rozechvělý hlas. A ve dveřích do komory se objevil Rudolf, který tu v úkrytu byl svědkem takřka všeho, co jsme právě vylíčili.

Byl bledý a hluboce pohnutý.

Jak se tak náhle objevil, biřicové ucouvli; Morel a dcera s úžasem hleděli na neznámého.

Rudolf vyňal z kapsy u vesty svazek složených bankovek, tři z nich vzal a podal je Malicornovi se slovy:

„Tady je dva tisíce pět set franků; vraťte té dívce zlato, které vám dala.“

Čím dál užaslejší biřic váhavě vzal bankovky, ze všech stran je prohlédl, obrátil a nakonec vložil do kapsy. Nakonec, když leknutí a úžas pominuly a jeho obvyklé hrubiánství nabylo vrchu, změřil si Rudolfa a řekl:

„Bankovky jsou pravé, ale jak to, že máte v rukách takovou sumu? Doufám, že je aspoň vaše?“

Rudolf byl oblečený velice prostě a díky pobytu v komůrce pana Pipeleta celý uprášený.

„Řekl jsem ti, abys vrátil zlato tomu děvčeti,“ odpověděl úsečně a rázně.

„Řekl jsem ti...! A jak to, že mi vůbec tykáš...?“ zvolal biřic a výhruzně přistoupil k Rudolfovi.

„Bude to...!“ řekl kníže a tak prudce stiskl Malicornovo zápěstí, že se biřic pod jeho železným sevřením až zkroutil a vykřikl:

„Au! to bolí...! Pusťte mě...“

„Vrať to zlato...! Zaplacenó máš, tak zmiz... a nebud' drzý, nebo tě srazím ze schodů.“

„No dobrá, tady to své zlato máte,“ řekl Malicorne, podal roličku zlatáků zpátky děvčeti a dodal: „A tady jsou vaše lejstra,“ a hodil svazek listin Morelovi k nohám.

„Seber to... dostal jsi zaplacen, tak bud' slušný,“ řekl Rudolf, chytil biřice jednou rukou a druhou ukázal na listiny. Soudní vykonavatel něco zamumlal, sehnul se, sebral svazek papírů a podal ho Morelovi, který ho mechanicky vzal. Připadalo mu, že sní.

„Vy si dejte pozor, chlape, ať nám nepadnete do rukou, i když máte pěsti jako kladiva,“ řekl Malicorne. Pohrozil Rudolfovi pěstí a byl skokem přes šest schodů i se svým kolegou, který poněkud vyděšeně sledoval všechno za jeho zády.

Paní Pipeletová, která mezitím došla nahoru s hrncem kouřící polévky v rukách, se rozhodla pomstít Rudolfa; pohlédla na svůj hrnec, a jako by ji cosi osvítilo, hrdinsky vykřikla:

„Morelovy dluhy jsou zaplacené... teď už budou mít co jíst; mou šlichtu už nepotřebují; pozor tam dole!!“

A naklonivši se přes zábradlí, vyprázdnila obsah hrnce na záda biřiců, kteří právě scházeli do prvního patra.

„Tu máte... tak! Teď jsou jako dvě zmoklé slepice... Cha, cha, cha, to je požitek...“

„Tisíc miliónů hromů!“ vykřikl Malicorne, zlitý vlastnoruční krmí paní Pipeletové, „nemůžete dát pozor, vy stará maškaro!“

„Alfréde,“ zaječela paní Pipeletová, div bubínky nepraskly, „Alfréde, skoč na ty pacholky, staroušku! Byli sprostí na tvou Stázičku... chtěli mě zneuctít... přetáhni je koštětem... zavolej na pomoc rybářku a výčepního... Na ně! Na ně! Zloději! Kšá...! Jen do nich...! Žeň je, miláčku... Hou... hou... Bum... bác!!!“

A na velkolepé zakončení svého onomatopoického výlevu, provázeného zuřivým dupáním, paní Pipeletová zpita vítězstvím mrštila ze schodů kameninovou mísu, která se s příšerným randálem roztržila právě ve chvíli, kdy biřici ohlušení děsným řevem dobíhali přes dva schody do přízemku, a mocně zvýšila jejich zděšení.

„Tu máte!“ rozchechtala se Anastázie Pipeletová a triumfálně založila ruce na prsou.

KAPITOLA 24

Rolníčka

Nelze ani popsat radostný úžas a vděčnost rodiny, tak nečekaně vyrvané hrozivému osudu. Na okamžik v tom náhlém omámení zapomněli i na dcerčinu smrt. Jen Rudolf si všiml, že je krásná Luisina tvář bledá a přes otcovo vysvobození jaksi pořád zachmuřená. Aby Morelovy zcela pro budoucnost uklidnil a aby vysvětlil svou štědrost, která by mohla otrást jeho inkognitem, řekl brusiči:

„Předevčírem ráno byla u vás jedna mladá dáma, že? Mně neděkujte, poděkujte Pánubohu a jí...“

„Je to možné, pane...? Ta dáma...“

„To je vaše dobroditelka. Často k ní nosívám látky; když jsem si tady najímal pokoj, slyšel jsem od domovnice, jak jste na tom zle... Běžel jsem k té dámě, protože znám její šlechetnost... proto tu předevčírem byla, aby se na vlastní oči přesvědčila, jak veliká je vaše bída...“

„Ta paní je sama Prozřetelnost... mohli bychom jí aspoň poděkovat?“

„Zeptám se markýzy, myslím, že jistě svolí.“

„Jak že se jmenuje...?“

„Paní markýza d'Harville.“

„Ach, to jméno nikdy nezapomenu. Budu ji ctít jako světici. Když pomyslím, že její zásluhou jsou moje žena a děti zachráněni...! Ne všechny... všechny ne... má nešťastná malá Adélka, už nikdy ji nevidíme...! Ach Bože, ano, musíme si říkat, že byla stejně odsouzená, stejně bychom ji byli jednou ztratili...“

Brusič si otřel slzy.

„Pokud jde o poslední poctu té nešťastné dívky, kdybyste spolehl na mě... udělalo by se to takhle... Já ještě ve svém pokoji

nebydlím; je velký, zdravý, vzdušný; je tam postel, ostatní, co byste vy s rodinou potřebovali, se tam přenes, abyste tam mohli bydlet, než vám paní d'Harville najde vhodné přístřeší. Tělo vašeho dítěte zůstane tady v podkroví, kde u něho dnes v noci bude bdít kněz, jak se sluší. Poprosím teď pana Pipeleta, aby ty smutné podrobnosti zařídil.“

„Ale přece vám, pane, nezabereme váš pokoj...! To není potřeba. Teď, když budeme mít klid, když se už nemusím bát vězení... budu si v naší bídné světničce připadat jako v paláci, hlavně kdyby s námi zůstala Luisa a starala se o všechno jako kdysi...“

„Vaše Luisa už vás neopustí... Ale můj pokoj musíte přijmout, jak jinak to udělat, když je třeba v noci bdít u mrtvé...? Pomyslete na svou ženu, její rozum je už tak dost otřesený... nemůžete jí nechat čtyřicet hodin před očima tak bolestné divadlo!“

„Vy myslíte na všechno! Na všechno...! Jste tak dobrý, pane!“

„Poděkujte své andělské dobroditelce. Já říkám jen to, co by vám řekla ona, co by ona jistě schválila... Tak domluveno, přijímáte. A teď mi povězte, ten Jakub Ferrand...“

Přes Morelovo čelo přelétl temný mrak.

„Ten Jakub Ferrand,“ pokračoval Rudolf, „je to ten notář, co bydlí v ulici du Sentier?“

„Ten, pane. Vy ho znáte...? Ale když ho znáte,“ zvolal Morel, v němž se opět probudily obavy o Luisu, „povězte mi... řekněte... mám právo vyčítat mu... a kdoví... jestli má dcera... má Luisa...“

Nemohl ani domluvit a skryl hlavu do dlaní.

Rudolf jeho obavy pochopil.

„Právě tenhle notářův krok by vás mohl uklidnit: chtěl vás nechat zavřít jistě proto, aby se pomstil vaší dceři, že jím pohrdla; mám ostatně všechny důvody považovat ho za špatného člověka. Je-li to pravda,“ řekl Rudolf po chvíli ticha, „věřme, že ho Prozřetelnost potrestá.“

„Je to boháč a pěkný pokrytec, pane!“

„A vy jste byl chudák a zcela zoufalý... Nechala vás snad Prozřetelnost na holičkách?“

„Ach, to ne, pane... Bože dobrý... nemyslete, že to povídám z nevděčnosti...“

V tu chvíli, utírajíc si slzy, vyšla z Morelovy světnice Rolnička, kterou sem před chvílí přivolal hluk.

Rudolf se k děvčeti otočil:

„Vidíte, sousedko, že udělá pan Morel správně, když se přestěhuje s rodinou do mého pokoje, než mu jeho dobroditelka, za kterou jednám, opatří vhodné přístřeší?“

Rolnička užasle pohlédla na Rudolfa.

„Skutečně, pane, vy byste byl tak šlechetný?“

„Ale pod jednou podmínkou, a ta záleží na vás, sousedko...“

„Ach, co bude záležet na mně...“

„Potřebuji naléhavě pro svého pána vyřídit nějaké účty... co nejdřív si pro ně jistě přijdou... mám své papíry dole. Kdybyste mi jako sousedka dovolila udělat tu práci u vás... někde na krajíčku vašeho stolu... nerušil bych vás, mohla byste klidně pracovat... Morelovi by se mohli ke mně nastěhovat hned, pan a paní Pipeletovi by jim pomohli.“

„Ale mileráda, pane, když běží jenom o tohle; sousedé si mají pomáhat. Sám dáváte příklad tím, co děláte pro Morelovy. Jsem vám k službám, pane.“

„Říkejte mi sousede, jinak bych se styděl a neodvážil bych se přijmout,“ řekl Rudolf s úsměvem.

„Ale beze všeho! Vždyť jste přece soused, tak proč bych vám tak neříkala.“

V tu chvíli vykoukl ze světnice jeden z chlapců a řekl:

„Tati, pojd' sem, maminka tě volá!“

„Běžte, milý pane Morele, až bude dole všechno připraveno, dáme vám vědět.“

Brusič se rychle vrátil do bytu.

„A teď, sousedko,“ obrátil se Rudolf k Rolničce, „teď bych vás prosil ještě o jednu službu.“

„Bude-li to možné, ze srdce ráda, sousede.“

„Vy jste určitě výborná hospodyňka; bylo by potřeba hned teď opatřit pro Morelovu rodinu to nejnutnější: šaty, pak aby měli kde spát a tak. Protože v mém pokoji je jen pár kousků mládeneckého zařízení, které včera přivezli. Jak to udělat, abychom to všechno mohli opatřit hned teď?“

Rolnička se zamyslela a pak řekla:

„Za dvě hodiny to všechno můžete mít, pěkné hotové šaty, teplé i čisté, bílé ložní prádlo pro celou rodinu, dvě postýlky pro děti, postel pro babičku, zkrátka všechno, co je třeba... jenomže, hm, bude to stát spoustu peněz...“

„Kolik?“

„No, nejmín... nejmín pět set, šest set franků...“

„Za všechno?“

„Ano, bohužel... vidíte, co to je peněz!“ řekla Rolnička, otvírajíc velké oči dokořán, a potřásla hlavou.

„A opravdu to všechno seženeme?“

„Během dvou hodin!“

„To jste ale čarodějka, sousedko?“

„Ale ne, božínku, je to docela snadné... Temple je pár kroků odtud, tam koupíte všechno, co potřebujete.“

„Temple? Co to je?“

„Vy neznáte Temple, sousede? Jinde přece člověk jako vy a já nábytek a šaty nekupuje, když je šetrný. Je to stejně pěkné jako jinde, a ne tak drahé...“

„Opravdu?“

„No to se ví; počkejte, třeba... kolikpak jste dal za svůj kabát?“

„To vám přesně neřeknu.“

„Cože, sousede, vy nevíte, kolik stál váš kabát?“

„Přiznám se vám důvěrně, sousedko,“ řekl Rudolf s úsměvem, „že jsem za něj dlužný... takže chápete... mohu těžko vědět...“

„Ach sousede, sousede, tak se mi zdá, že nejste moc pořádný.“

„Bohužel, sousedko.“

„To se bude muset změnit, jestli máme být přátelé; a já myslím, že budeme, zdáte se tak hodný!“

„Mám nápad, sousedko!“

„Povězte ho!“

„Chyťte se mě pod paží a pojďme rovnou do Templu nakoupit, co je třeba.“

„Výborně! To je štěstí pro ty chudáky! Ale peníze?“

„Mám.“

„Pět set franků?“

„Ochránkyně Morelových mi nechala volnou ruku, nechce na ničem šetřit, jen aby ti dobří lidé měli, co potřebují.“

„Jenže, propána...“

„Copak?“

„Nic... jenom, víte... můj čas... to jsou pro mě peníze, všechno, co mám; už tak jsem trochu pozadu s prací... tu a tam jsem zašla posedět u chudáka paní Morelové; a to víte, hodina sem, hodina tam, za chvilku to je celý den; a den je třicet sou; i když člověk za den nic nevydělá, jíst musí stejně... ale co...! Nevadí... dohoním to v noci... a potom, člověk má tak málo zábavy a tohle se mi bude líbit... budu si myslet, že jsem bohatá... ohromně bohatá a že všechny ty pěkné věci pro chudáky Morelovy kupuji za vlastní peníze... Tak dobře! Hodím na sebe jen šál a čepec a hned jsem zpátky, sousede.“

„Když na sebe hodíte jen tohle, sousedko... mohl bych si zatím přenést k vám své papíry?“

„Prosím, aspoň se podíváte na můj pokoj,“ řekla Rolnička pyšně, „mám už uklizeno, z toho vidíte, že jsem ranní ptáče, kdežto vy jste ospalec a lenoch... ale počkejte, jak se mnou zkusíte, když mě budete mít za sousedku.“

A Rolnička seběhla ze schodů lehce jako ptáček. Za chvíli vešel za ní do jejího pokoje Rudolf, pro formu vyzbrojen svitkem papírů.

Čtenář jistě nezapomněl, že slečna Rolnička jediná znala novou adresu Františka Germaina, syna paní Georgesové, a že Rudolfovi velice záleželo na tom, aby to důležité tajemství odhalil. Navrhl grizetce procházku do Templu, aby se spolu více sblížili a také aby se zbavil smutných myšlenek, které v něm probudila smrt brusičovy dcerušky.

Přibližně ve stejném věku zemřelo asi dítě, které Rudolf tak hořce oplakával. A v tom věku také byla Panenka odevzdána Sově prostřednictvím hospodyně notáře Jakuba Ferranda. Proč a za jakých okolností se tak stalo, vyličíme později.

Rolnička byla přibližně stejně stará jako Pěnkava, její někdejší přítelkyně z vězení. Mezi oběma dívkami byl však asi takový rozdíl jako mezi smíchem a slzami; jako mezi veselou bezstarostností a melancholickým sněním. Rolnička jako pravé dítě Paříže měla raději rozruch než klid, pohyb než odpočinek a milejší jí byl ryčný, veselý orchestr na bále v Chartreuse nebo v Coliseu než něžné ševelení větru, vod a listí. Před venkovskou samotou dávala přednost ohlušujícímu zmatku pařížských křižovatek.

Rudolf viděl prve Rolničku jen v šeru Morelovy světnice a na schodišti, kde nebylo světla o nic víc; když potichu vstoupil do pokoje, osvětleného dvěma širokými okny, dívčina zářivá svěžest ho doslova oslnila. Překvapený rozkošným obrazem, který měl před očima, zůstal chvíli stát u dveří.

Rolnička stála před zrcadlem, jež bylo zavěšené nad krbem, a právě si uvazovala pod bradou stuhy vyšívaného tylového čepečku, zdobeného stužkami třešňové barvy. Zpod těsně přiléhajícího čepečku, posazeného do týla, vykukovaly dva silné husté pletence hladkých černých vlasů, lesklých jako uhel a spadajících hluboko do čela; jemně vykroužené obočí bylo jako namalované tuší a kleulo se nad velikýma černýma očima, ze kterých zářila chytrost

a čtveráctví. Plné, sametově hebké tváře byly zbarvené ruměncem, svěžím na pohled i na dotek jako růžová broskev, ojíněná chladnou ranní rosou. Když si Rolnička bílou a dokonale pěstěnou ručkou přihladila vlasy, zatímco Rudolf pořád ještě stál nepozorován bez hnutí u dveří, v domněnání, že je sama, postavila drobnou nožku na židli a sehnula se, aby si přitáhla vázání na střevíci. Při tom intimním úkonu se Rudolfovu vetřeleckému pohledu odhalila jako sněh bílá punčocha a půlka bezvadně, čistě modelovaného lýtka. Samozřejmě, že si vybrala z čepečků ten nejhezčí a také tu nejroztomilejší zástěrku, aby při návštěvě Templu dělala svému sousedu čest.

Domnělý obchodní příručí byl totiž velice podle jejího vkusu; tvář měl dobromyslnou a zároveň hrdou a smělou; krom toho se zachoval tak soucitně k Morelovům, tak šlechetně jim přenechal svůj pokoj, že díky tomuto důkazu dobrosrdečnosti a jistě také díky svému příjemnému vzhledu udělal nevědomky ve švadlenčině důvěře obří skok kupředu.

Rudolf se zatím neviděn zvědavě rozhlížel po pokoji a připadalo mu, že ještě daleko předčí chválu, kterou paní Pipeletová vzdala neobyčejné čistotě Rolniččiny skromné domácnosti. Při tom mechanicky pohlédl ke dveřím a spatřil ohromnou závoru...

Závoru, která by neudělala hanbu ani vězeňským dveřím...

Ta závoru mohla mít dvojí význam, mohla sloužit dvěma zcela rozdílným účelům:

Zavírat dveře před milenci...

Nebo zavírat dveře za milenci...

V prvním případě by radikálně vyvracela tvrzení paní Pipeletové. Ve druhém by je potvrzovala.

Právě když Rudolf ve svých úvahách dospěl k tomuto bodu, Rolnička otočila hlavu, spatřila ho, a aniž změnila postoj, řekla:

„Vida, už jste tady, sousede?“

Zavázala botku, půvabná nožka zmizela v bohatých záhybech světle hnědých šatů a Rolnička opakovala:

„Ach, pan potměšilec tu byl...?“

„Byl... a mlčky obdivoval.“

„A copak jste obdivoval, sousede?“

„Ten roztomilý pokojíček... bydlíte jako královna, sousedko.“

„To bych řekla! Vždyť to je moje jediné potěšení; nikam nejdu, tak ať se mi líbí aspoň doma...“

„Ty roztomilé záclony, nemohu se vynadívát... a krásná skříň, jako z mahagonu... V tomhle jste musela utratit strašnou hromadu peněz?“

„Ani mi nemluvte...! Když jsem vyšla z vězení, měla jsem 425 franků... padlo na to skoro všechno...“

„Z vězení! Vy jste byla...“

„Ano... je to celá historie! Nemyslíte si snad, že jsem byla ve vězení za něco špatného!“

„To jistě ne... ale proč tedy?“

„Tehdy po té epidemii cholery jsem zůstala na světě docela sama. Bylo mi asi deset, myslím...“

„A kdo se o vás staral do té doby?“

„Ach, jedni moc dobří lidé...! Umřeli však na cholery. Zůstala jsem sama, nikdo mě nechtěl vzít k sobě. Nevěděla jsem, co dělat. Tak jsem šla za strážníkem, který stával naproti našemu domu, a povídám mu: ‚Pane vojáku, rodiče mi umřeli, nevím, kam mám jít, co mám dělat!‘ V tu chvíli přišel důstojník a zavedl mě ke komisaři, který mě dal vsadit do vězení jako tulačku; vyšla jsem odtud v šestnácti letech.“

„Ale co vaši rodiče?“

„Otce jsem nikdy nepoznala, a když jsem ztratila matku, bylo mi šest let. Ti dobří lidé bydleli u nás v domě; neměli děti, a když viděli, že jsem sirotek, vzali mě k sobě... Ale vidíte, jak já brebtám. Prosím vás, sousede, byl byste tak hodný... vezměte tamhle z postele šál a tímhle velikým špendlíkem mi ho zapněte tady pod límečkem a půjdeme... než vyhledáme v Templu všechno, co chcete pro chudáky Morelovy koupit, bude to chvíli trvat.“

Rudolf horlivě uposlechl Rolniččina příkazu; vzal z postele hnědý šál s velikými, jasně červenými kostkami a pečlivě ho položil Rolničce na půvabná ramena.

„Teď mi, souse, trochu zvedněte límec a sepněte šál i se šaty špendlíkem, ale pozor, ať mě nepíchnete.“

Aby vykonal tento další příkaz, musel se Rudolf málem dotýkat Rolniččiny bělostné šije, kde se přesně rýsovaly černé kořínky vlasů. Bylo ještě šero, Rudolf se přiblížil... hodně... příliš asi... protože grizetka trochu poplašeně vykřikla.

Co bylo příčinou toho výkřiku, těžko říci. Snad špička špendlíku? Nebo se toho bílého, svěžího, hladkého krku lehounce dotkla Rudolfova ústa? Pravda je, že se Rolnička prudce otočila a zavolala zpola se smíchem a zpola smutně, takže Rudolf své nevinné smělosti skoro až zalitoval.

„Už nikdy vás nepoprosím, souse, abyste mi připnul šál!“

„Odpustěte, souse, jsem tak nešikovný!“

„Naopak, pane, a proto se zlobím... A teď mi nabídněte rámě; ale buďte rozumný, nebo nebudeme kamarádi!“

„Já za to nemohu, souse, na mou duši... Máte tak bělostný krk, že jsem dostal jakoby závrať... sama od sebe mi sklesla hlava... a...“

„Dobrá, dobrá, příště si dám pozor, abych vám takové závratě nezpůsobovala,“ řekla Rolnička, hrozíc prstem; pak zamkla dveře.

„Vezměte k sobě můj klíč, souse; je tak velikánský, že by mi protrhl kapsu... hotová pistole.“

A už se zase smála.

Rudolf se obtížil (to je to pravé slovo) obrovským klíčem, který by byl mohl slavnostně figurovat na symbolické míse, kterou věnují dobyvateli občané poraženého města.

Ačkoli se Rudolf domníval, že se léty dost změnil, než aby ho Polidori poznal, přece jen, když šel kolem mastičkářových dveří, zvedl si límec.

„Nezapomeňte, sousede, upozornit pana Pipeleta, že sem přinesou věci, které bude třeba dopravit do vašeho pokoje.“

Pan Pipelet ve svém nerozlučném vysokém klobouku a zeleném kabátku vážně seděl za stolem, pokrytém odřezky kůže a troskami nejrozmanitější obuvi; s vážným zaujetím, jaké vkládal do každé své činnosti, podrážděl právě botu. Anastázie v lóži nebyla.

„Milý pane Pipelete, prosil bych vás o jednu službu.“

„Lidé jsou na světě, aby si pomáhali,“ řekl pan Pipelet usebraným, melancholickým tónem. „Zvláště když jde o tak dobrého nájemníka, jako je pán.“

„Za chvíli sem přinesou různé věci, které bude potřeba dopravit do mého pokoje. Bude to pro Morelovy.“

„Bud'te klidný, pane, dohlédnu na to.“

„Pak by bylo ještě potřeba,“ řekl smutně Rudolf, „opatřit kněze, aby bděl u té dívenky, která jim dnes v noci zemřela, a také ohlásit její úmrtí a zároveň objednat slušný pohřeb. Tady jsou peníze... na ničem nešetřte; Morelova ochránkyně, za kterou jedním, chce, aby všechno bylo co nejlepším.“

„Spolehněte se, pane. Anastázie šla nakoupit; až se vrátí, nechám ji hlídat v lóži a všechno zařídím.“

V tu chvíli opatrně, tak aby pokud možno zůstal ve stínu, přistoupil k lóži jakýsi muž; byl tak zahalený v plášti, že mu sotva bylo vidět oči, a ptal se, je-li překupnice, paní Burettová, doma.

„Jdete ze Saint-Denis?“ zeptal se pan Pipelet významně.

„Ano, hodinu a čtvrt.“

„Tak to je ono, můžete nahoru.“

Muž v plášti rychle zmizel na schodech.

„Co to znamená?“ řekl Rudolf.

„U staré Burettky se něco peče... samé chození sem a tam. Ráno mi řekla: Každého, kdo by šel ke mně, se zeptáte: Jdete ze Saint-Denis? Když odpoví: Ano, hodinu a čtvrt, pustíte ho nahoru... nikoho jiného ne.“

„Ale to je heslo!“ řekl Rudolf, kterého to zaujalo.

„Přesně tak, pane. Taky se ten malý chromajzlík, ten mizera, co pracuje u pana Bradamantiho, Mrzáček, vrátil dnes v noci ve dvě s jednou stařenou, Sova jí říkájí, protože má jen jedno oko. Zůstala u staré Burettky až do čtyř ráno, venku na ni zatím čekal fiakr. Odkud ta stařena přijela? Co tady pohledávala v tak neobvyklou dobu? Tak jsem se tázal sám sebe a nenacházel odpověď,“ skončil vážně pan Pipelet.

„A ta žena, které říkáte Sova, odjela ve čtyři ráno fiakrem?“ řekl Rudolf.

„Ano, pane; a jistě přijde znovu, protože stará Burettka povídala, že Sovy se heslo netýká.“

Rudolf si ne bez důvodu pomyslnil, že Sova jistě zas peče něco nekalého. Bohužel neměl však zdaleka tušení, jak velice by ho měl ten nový úklad zajímat.

„Tak domluveno, pane Pipelete; hlavně nezapomeňte zařídit pro Morelovy, co jsem vám řekl, a taky poproste ženu, aby jim přinesla z nejlepší blízké hospody nějaký dobrý oběd.“

„Nestarejte se,“ řekl pan Pipelet, „jen co se manželka vrátí, hned poběžím na radnici, do kostela a do hospody... Do kostela kvůli smrti, do hospody kvůli životu...“ dodal pan Pipelet filozoficky a básnicky.

Ve dveřích do chodby div Rudolf s Rolničkou nevrazili do Anastázie, která se vracela z trhu s plným košíkem zásob.

„I heleďme se!“ vykřikla domovnice s uštěpačně významným pohledem, „tak už se to vodí pod paží... No ne... to to šlo rychle... Ale co... ať se mládí vydovádí... k pěkné holce pěkný mládenec... ať žije láska! A běžte už!“

A zmizela v hlubinách chodby hulákajíc:

„Alfrédku! Nic nenaříkej, miláčku... Stázinka ti nese ňamňam... ty kocourku mlsný!“

Rudolf nabídl Rolniče rámě a vyšli z domu.

KAPITOLA 25

V Templu

Asi uprostřed ulice du Temple nedaleko kašny, která stojí v koutě prostranného náměstí, se tyčí obrovská trémová konstrukce obdélííkového tvaru, shora chráněná břídlícovou střechou. To je Temple.

Po levé straně je lemován ulicí du Petit Thouard, po pravé ulicí Percée a končí rozlehlou budovou kruhového tvaru, mohutnou rotundou se sloupovým ochozem.

Středem obdélííku běží po délce dlouhá ulička, která ho dělí na dvě stejné části; každá z nich je pak donekonečna rozčleněna dalšími rovnoběžnými a kolmými uličkami, které se kříží všemi směry a střechou jsou chráněné před deštěm.

V tomto bazaru je všeobecně zakázáno prodávat jakékoli nové zboží; svého prodáváče i kupce tu však najde sebemenší ústřížek látky, sebenepatrnější zlomek železa, mědi, litiny či oceli. Prodávají se tu kousky látek na záplaty ve všech barvách, odstínech, jakékoli kvality i stáří. Jsou tu krámy, kde lze vidět hory rozšmatčanáých, děravých, zdeformoványch a zívajících bot, předmětů bez jména, tvaru i barvy, z nichž tu a tam vykukuje na palec tlustá předpotopní podrážka, pobitá hřeby jako věžeňská vrata, tvrdá jako koňské kopyto; opravdové kostry, na nichž zub času rozhlodal všechno, co je činilo botami; všechno je to plesnívé, ztvrdlé, děravé, ztrouchnivělé, a všechno se to kupuje; a mnozí kramáři z toho obchodu žijí.

Je tu výběr nejružnějších stužek, třásní, střapců, šňůr a hedvábných, bavlněných i přízových třepení, pocházejících ze záclon, které už nebyly k ničemu. Jinde se prodávají dámské klobouky: přicházejí sem vždycky jen z tašek překupnic a po mnohém podivuhodném

putování a mnoha prudkých, zcela podivuhodných proměnách tvaru i barvy. Aby zboží nezabíralo příliš místa v krámcích, které vesměs dosahují rozměrů velké krabice, přeloží se každý klobouk pečlivě vpůli, pak se splácne a naskládá těsně jeden na druhý; jako když se konzervují slanečky, jenom lác chybí; nikdo by nevěřil, jaké množství se jich díky takovému způsobu uskladnění vejde do prostoru zvící čtyř čtverečních stop.

Když se ukáže kupec, klobouk se vytáhne z lisu; obchodnice nedbale třepne odspodu pěstí do dýnka, aby se zvedlo, krempu uhladí na koleně a máte před očima neobyčejný, fantastický předmět, jenž vám matně připomene bájnou pokrývku hlavy, zvláště vhodnou pro biletářky, gardedámy statistik a představitelky matrón na venkovských scénách.

O něco dál na konci hlavní uličky, dělící Temple na dvě části, je nápis „Poslední móda“ a pod ochozem rotundy jsou tu rozvěšeny jako votivní dary myriády oděvů ještě úžasnějších, ještě závratnějších barev, tvarů a střihů než staré dámské klobouky. Najdete tu šedivé lněné fraky, hrdě vyparáděné třemi řadami měděných husarských knoflíků a ozdobené límcem z liščí kožešiny. Svrchníky, jejichž původně zelenou barvu změnil čas na olivovou, lemované černou stužkou a omlazené co nejkřiklavější modrožlutě kostkovanou podšívkou. Vybledlé šosaté kabáty, zvané kdysi frak, s přepychovým aksamitovým límcem a knoflíky kdysi stříbrnými, nyní měděně rezavými. Mimo jiné je tu i hromada divadelních kostýmů víceméně nejasného určení a divokých tvarů, mezi nimiž lze tu a tam zahlédnout i zcela pravý královský či knížecí šat, který nejrůznější revoluce dosmýkaly z paláce až sem pod arkády rotundy.

V jiné části Templu, vyhrazené ložním potřebám, lze vidět kupy pokrývek, prostěradel, matrací, polštářů. O kus dál koberce, záclony, nejrůznější nádobí; a zase šaty, klobouky, boty pro všechny příležitosti a každý věk. Všechno vesměs naprosto čisté, nijak odpuzující.

Kdo tento bazar neviděl, nikdy by nevěřil, jak málo času a peněz stačí, aby se naložil plný vůz nejrůznějších potřeb pro dvě i tři rodiny, které nemají naprosto nic.

Sotva se Rudolf s Rolničkou objevili v hlavní uličce, kde se prodávaly hlavně ložní potřeby, už se na ně sesypaly ze všech stran ty nejsvůdnější nabídky.

„Pojďte se podívat, pane, matrace jako nové; porozpárnu vám cíp, abyste viděl vycpávku; jemná a bílá jako beránčí vlna!“

„Krásné plátěné povlaky, paničko, lepší než nové, už neškrábou, měkounké jako rukavička a k neroztrhání.“

„Kupte si příkrývky, mladý párečku, jsou jako mech, teplé a lehounké; jako prachové a skoro nové, sotva párkrát použité; no tak, paničko, přemluvte manžela a dejte mi počinek, u mě nakoupíte pro celou domácnost, a ne draho... budete spokojená, určitě přijdete zase, u staré Bouvardové najdete všechno...“

„Na mou duši, sousedko,“ řekl Rudolf Rolniče, „tahle tlustá tetka se mi líbí... Považuje nás za novomanžele, to mi lichotí... pojďme k ní.“

„Jdeme k tetce!“ řekla Rolnička. „Mně se taky líbí!“

Švadlenka i její společník vešli ke staré Bouvardové.

Když Rolnička znaleckým okem všechno prozkoumala, vybrala potřebné a usmlouvala cenu, řekl Rudolf:

„Víte co, ženuško? Mám nápad. Než tady zaplatím, mohla byste se podívat po nějakých šatech pro paní Morelovou a děti. Já se v takových věcech ani trochu nevyznám. Dala byste to přinést sem. Znamenalo by to jenom jednu cestu a ti chudáci by měli aspoň všechno naráz.“

„Vy máte vždycky pravdu, mužíčku. Bude to ve chvílce, počkejte tu na mě. Znáám tu dvě prodavačky, u kterých obyčejně nakupuji; najdu u nich všechno potřebné.“ A než vyšla z krámu, ještě se otočila:

„Svěřuji vám svého manžela, paní Bouvardová; ne abyste na něho dělala sladké oči.“ Jen to dořekla, byla ta tam.

„Máte výbornou hospodyňku, pane, to se musí nechat,“ řekla stará Bouvardová, když Rolnička odešla. „Panečku! Ta umí nakupovat! A jak je roztomilá, krev a mléko, a ty velikánské černé oči a ty vlasy...“

„Rozkošná, že? A já jsem šťastný manžel, vidíte, paní Bouvardová?“

„Tak šťastný, jako ona je zas šťastná manželka... tím jsem si jistá.“

„Nemýlíte se... Ale kolik vám dlužím?“

„Tři sta třicet franků za všechno.“

„Prosím, paní, tady to je,“ řekl Rudolf a podal obchodnici pětistovkovou bankovku.

„Ještě dostanete zpátky...“

„Jestlipak tu někde seženeme vozík, abychom to dali přepravit?“

„Jestli to není daleko, stačila by ruční kára... od starého Jeronýma tady vedle; ten mi taky většinou dopravuje zboží... Na jakou to bude adresu, pane?“

„Ulice du Temple číslo 17.“

„Číslo 17 v ulici du Temple...? Ale tam to dobře znám!“

„Vy už jste v tom domě byla?“

„Několikrát... prvně jsem tam koupila nějaké krámy od ženské, co půjčuje na zástavy... pravda je, že to není žádné pěkné zaměstnání... ale do toho mi nic není... ona prodává, já koupím, víc spolu nemáme... Pak jsem tam byla ještě jednou asi před šesti nedělemi, nějaký mladík ze čtvrtého patra se stěhoval a prodával nábytek.“

„Snad ne František Germain?“

„Právě ten! Vy ho znáte?“

„Moc dobře; ale naneštěstí v ulici du Temple nenechal svou novou adresu a nevím, kde ho hledat.“

„Když nejde o nic jiného, to vám tedy mohu poradit.“

„Vy víte, kde bydlí?“

„To zrovna ne, ale vím, kde byste ho našel.“

„Kde?“

„Pracuje u jednoho notáře.“

„U notáře?“

„Ano, a ten bydlí v ulici du Sentier.“

„Jakub Ferrand?“ vykřikl Rudolf.

„Ano, ten; takový svatý člověk. Je to u něho jak v kostele, i v kanceláři má kříž a svěcenou vodu.“

„Ale jak víte, že pan Germain pracuje u toho notáře?“

„Takhle to vím... Ten mladík za mnou přišel, abych od něho koupila sakumprásk všechnu tu trošku nábytku, co měl. Ačkoli to jindy nedělám, koupila jsem šmahem všechno, že to proberu až tady. Nechtěla jsem mu dělat těžkosti, když se mu to tak líp hodilo. No dobrá... zaplatila jsem mu... všechno v pořádku... Zřejmě byl spokojený, protože asi za čtrnáct dní přišel znovu, a že by koupil ložní soupravu. Měl s sebou posluhu a vozík: dobrá, všechno jsme naložili... a najednou, když chce platit, vidí, že zapomněl peněženku. Vypadal tak počestně, že jsem mu řekla: ‚Tak si to stejně odvezte, já si k vám zajdu pro peníze sama.‘ – ‚Dobrá,‘ povídá on, ‚jenže já ne-bývám nikdy doma; přijďte zítra k notáři Jakubu Ferrandovi v ulici du Sentier, jsem tam zaměstnaný, zaplatím vám.‘ – Tak jsem tam druhý den šla, a zaplatil. Jedině to je mi divné, že jeden den prodává nábytek a za čtrnáct dní si přijde koupit jiný.“

Rudolf správně tušil právě důvody toho podivného chování: Germain chtěl zamést stopy před bídničky, kteří ho pronásledovali. Z obavy, aby je při stěhování neupozornil na své nové obydlí, raději prodal nábytek a potom koupil jiný.

Rudolf se až zachvěl radostí, když pomyslel, jak bude paní Georgesová šťastná, až spatří tak dávno a marně hledaného syna.

Za chvíli se vrátila Rolnička celá usměvavá, oči jí jen zářily:

„Vidíte... co jsem vám povídala!“ zvolala. „Měla jsem pravdu... utratili jsme celkem šest set čtyřicet franků a Morelovi budou zařízeni jako knížata... Počkejte... počkejte... tady už jdou prodavači... mají plné náruče! V domácnosti nebude nic chybět, je tu všechno

jak se patří, i rožeň, dvě nově pocínované pánve a konvice na kávu... Řekla jsem si: když velkoryse, tak velkoryse!!! A přitom jsem neztratila snad ani tři hodiny... ale rychle zaplatte, sousede, a pojďme... Hnedle bude poledne; teď si musím s jehlou hodně pospíšet, abych do oběda dohnala, co jsem zameškala.“

Rudolf zaplatil a vyšli s Rolničkou z Templu.

KAPITOLA 26

Zatčení

Když vešli do domu číslo 17, Rudolf se chtěl ještě stavit u pana Pipeleta, aby se přesvědčil, že domovník zařídil, co bylo třeba. Zašel do lóže.

Vzápětí však vběhla za ním Rolnička a celá bledá a vylekaná volala:

„Proboha, pane Rudolfe, venku je policejní komisař a strážníci!“

V tu chvíli už vcházel policejní komisař do lóže; jeho hodnost bylo možno poznat podle šerpy, vykukující pod černým kabátem; tvář měl vážnou, důstojnou a přísnou.

„Bydlí tady v domě jakýsi Jeroným Morel, povoláním brusič?“

„Tak jest, pane komisaři,“ řekla paní Pipeletová a ztuhla v pozoru.

„Zaveďte mě do jeho bytu.“

„Morel!“ opakovala domovnice u vyjevení. „Vždyť to je hotový beránek! Ten by přece nebyl schopný...“

„Bydlí tu Jeroným Morel, nebo nebydlí?“

„Bydlí, pane komisaři... i s rodinou, v podkroví.“

„Tak mě tam doved'te!“

Pak se komisař otočil k muži, který ho doprovázel, a řekl:

„Oba strážníci ať počkají dole a nevycházejí z chodby. Justina pošlete pro fiakr.“

Muž se vzdálil, aby vyřídil rozkazy, a komisař pod vedením paní Pipeletové vykročil na schody: hned se však zase zastavil, vida, že jde za ním Rudolf s Rolničkou.

„Kdo jste? Co chcete?“ řekl.

„To jsou nájemníci ze čtvrtého patra,“ řekla paní Pipeletová.

„Ach promiňte, pane, nevěděl jsem, že jste z domu,“ řekl komisař.

Rudolf, pokládaje úřednickovu zdvořilost za dobré znamení, řekl:

„Najdete nahoře zoufalou rodinu, pane; nevím, jaká další nová rána hrozí tomu nešťastnému řemeslníkovi, ale dnes v noci ho potkala strašlivá zkouška... Umřela mu nemocná dcerka... z vyčerpání, před jeho očima... hladem a zimou...”

„Je to možné?“

„Čistá pravda, pane komisaři,“ řekla paní Pipeletová, „nebýt tady toho pána, před kterým se všichni nájemníci můžou schovat, protože svou dobrotivostí zachránil chudáka Morela před vězením, celá brusičova rodina by umřela hladu.“

Komisař se zájmem a překvapeně pohlédl na Rudolfa. Neušla mu jeho ušlechtilá tvář ani důstojné vystupování a řekl:

„Nepochybuji o Morelově poctivosti, pane; je mi líto, že musím vykonat své trapné poslání zrovna před vámi, když se o tu rodinu tak zajímáte.“

„Co tím myslíte, pane?“

„Mám zatknout Luisu Morelovou, brusičovu dceru.“

Rudolf vzpomněl na roličku zlatáků, kterou dívka dala biřicům.

„Z čeho je, proboha, obviněna?“

„Je obviněna z vraždy svého dítěte.“

„Cože! Ona...! Ach, nešťastný Morel!“

„Podle toho, co jste mi řekl, pane, chápu, že to bude pro toho řemeslníka v jeho smutném postavení strašlivá rána... Bohužel musím vyplnit rozkazy.“

„Ale je to jen podezření?“ vykřikl Rudolf. „Důkazy jistě nejsou?“

„Víc o věci nemohu povědět... Policie byla na zločin, nebo spíš na to podezření, upozorněna dopisem jistého člověka... zaměstnavatele Luisy Morelové, muže po všech stránkách úctyhodného.“

„Notáře Jakuba Ferranda?“ řekl Rudolf rozhořčeně. „Pěkný mi-
zera, pane.“

„Je mi líto, ale nevíte, o kom mluvíte, pane; pan Jakub Ferrand je
ten nejctihodnější člověk na světě; každý zná jeho počestnost.“

„A já vám, pane, povídám, že je to padouch... chtěl dát Morela za-
tknout, protože brusičova dcera odmítla jeho sprosté návrhy. Jestli
je Luisa obviněna na základě udání podobného člověka... uznejte,
pane, že takové podezření mnoho důvěry nevzbouzí.“

„Není mou věcí ani povinností, pane, abych se přel o poctivost
pana Ferranda,“ řekl chladně úředník. „Spravedlnost vzala věc do
rukou a soud rozhodne; já mám příkaz zatknout Luisu Morelovou
a konám jen svou povinnost.“

„Máte pravdu, pane, v rozhořčení jsem si neuvědomil, že tady
opravdu není místo ani vhodná chvíle pro podobné hádky. Jen slovo
ještě: tělo zesnulého dítěte zůstalo v podkrovní světnici a já jsem
nabídl Morelovi a jeho rodině svůj pokoj, aby neměli tu smutnou
podívanou na očích. Najdete ho tedy u mě a jeho dceru nejspíš taky.
Ve jménu lidskosti vás, pane, zapřísahám, abyste Luisu nezatýkal
rovnou před těmi nešťastníky. Morel utrpěl dnes v noci tolik otřesů,
že by to jeho rozum nevydržel; jeho žena je také vážně nemocná,
taková rána by ji zabila.“

„Vždycky jsem, pane, jednal s veškerými ohledy, budu tak jednat
i nyní.“

„Kdybych vás směl požádat o jednu laskavost, navrhoval bych
udělat to takhle: ta dívka, která jde za námi s domovnicí, bydlí v sou-
sedním pokoji vedle mého; určitě vám ho ráda na chvíli přenechá;
mohl byste tam nejdřív odvést Luisu a za ní případně Morela, aby se
rozloučili... Alespoň nemocné matce ušetříte drásavou scénu.“

„Když to tak půjde, pane... milerád.“

Muži spolu hovořili polohlasem, takže je Rolnička s domovnicí,
které šly o pár schodů za nimi, neslyšely. Rudolf se obrátil k Rol-
ničce a řekl:

„Chudinko sousedko, budete mi muset prokázat ještě jednu službu; potřeboval bych, abyste mi asi na hodinu uvolnila pokoj.“

„Jak dlouho budete chtít, sousede... tady je klíč. Panebože, co se děje?“

„Pak vám to povím; ale ještě něco, kdybyste byla tak hodná a zašla zpátky do Templu, aby nevozili koupené věci dřív než za hodinu.“

„Mileráda, pane Rudolfe, už běžím,“ řekla grizetka a rychle seběhla ze schodů. Rudolf chtěl Rolniče hlavně ušetřit smutný pohled na to, až budou Luisu zatýkat.

„Pane komisaři,“ řekla paní Pipeletová, „když je s vámi můj výkvět všech nájemníků, mohla bych se vrátit za Alfrédem, aby se mu neudělalo špatně? Všechno ho tak rozčilí...“

„Běžte... běžte,“ řekl úředník a zůstali s Rudolfem sami. Docházeli právě do čtvrtého patra, kde byl prozatímně ubytován brusič s rodinou. Náhle se otevřely dveře. Vyběhla z nich bleďá, uplakaná Luisa.

„Sbohem, sbohem, tatínku,“ vykřikla, „vrátím se zase, teď musím pryč.“

„Luiso, dítě, tak mě poslechni,“ řekl Morel, který vyšel za ní a pokoušel se ji zadržet. Když spatřili Rudolfa a komisaře, zůstali bez hnutí stát.

„Ach, pane, vy jste náš zachránce,“ řekl Morel, „pomozte mi Luisu zadržet. Nevím, co se s ní děje, nahání mi strach; pořád chce pryč. Vidíte, že už se nemusí vracet ke svému pánu. Vy jste přece řekl, že už nás neopustí. Nechci už být od tebe odloučený, Luiso, už nikdy, nikdy!“

Rudolfovi div nepuklo srdce, neměl sílu odpovědět ani slovo.

Komisař řekl Luise přísně:

„Vy se jmenujete Luisa Morelová?“

„Ano, pane,“ řeklo děvče zaraženě.

Rudolf otevřel dveře do Rolničina pokoje.

„Vy jste její otec, Jeroným Morel?“ obrátil se komisař k brusiči.

„Ano... pane... ale...“

„Vstupte sem, vaše dcera také.“

Brusiči i Luisa, uklidnění přítomností Rudolfa, udiveně a zmateně poslechli. Komisař zavřel dveře a řekl Morelovi dojatě:

„Vím, že jste člověk počestný a nešťastný; s politováním vám proto musím oznámit, že ve jménu zákona... přišel jsem zatknout vaši dceru.“

„Všechno je odhaleno... jsem ztracená...!“ vykřikla s hrůzou Luisa a vrhla se otci do náruče.

„Co to povídáš...? Cože...?“ řekl Morel celý užaslý. „Ty šlíš... proč ztracená...? Zatknout tě...? Proč...? Kdo by tě mohl zatknout...? To je určitě nějaký omyl!“

„Bohužel to není omyl...! Luiso Morelová, rozlučte se s otcem.“

„Ale proboha, co provedla? Já vám přísahám, že ať ji obvinili z čehokoli, ona je nevinná; a já jsem v životě nelhal.“

„Vaše dcera je obviněna z vraždy svého dítěte,“ řekl komisař.

„Co... co... nerozumím... já...“

„Vaše dcera je obviněna, že zabila své dítě,“ řekl znovu komisař, hluboce dojatý tou scénou, „ale zločin není ještě dokázán.“

„Ach ne, to není, pane, to není!“ zvolala prudce Luisa. „Já vám přísahám, že bylo mrtvé! Už nedýchalo... bylo ztuhlé... ztratila jsem hlavu... to je můj zločin... ale zabít je, ach, nikdy...!“

„Tvé dítě, nešťastnice?“ zvolal Morel a napřáhl k Luise obě ruce, jako by ji chtěl proklít.

„Odpuštění... otče... odpuštění!“ vykřikla Luisa.

„Odved'te ji, pane komisaři, může jít,“ řekl brusič.

„Aspoň ji vyslechněte,“ řekl Rudolf, „nebuďte teď nemilosrdný zase vy.“

„Ona!! Můj Bože! Můj Bože!“ opakoval Morel a zakryl si rukama hlavu. „Zneuctěná...! Ta bídnic...! Bídnic...!“

„Ne, otče, neproklínejte mě! Všechno vám povím... jenom vám; uvidíte... uvidíte, že si zasloužím vaše odpuštění...”

„Pro smilování, vyslechněte ji!” řekl Rudolf.

„Smilujte se, pane!” vykřikla Luisa a obrátila se ke komisaři. „Nechte mě povědět otci pár slov... než odejdu... možná navždycky... Povím to i před vámi, náš zachránče... jen před vámi a před otcem...”

„Dobrá,” řekl úředník.

Morel po chvíli zachmuřeného, ponurého mlčení řekl: „Pojďme.”

„Ale... ale kam...?” řekl Rudolf. „Vedle je vaše rodina...”

„Kam?” zvolal brusič s trpkou ironií. „Kam půjdeme? Nahoru... nahoru... do podkroví... tam, kde leží má dceruška... vhodné místo pro takovou zpověď... že? Pojďme... uvidíme, jestli se Luisa odváží lhát před mrtvolou své sestry. Pojďme!”

KAPITOLA 27

Zpověď

Kruté a pochmurné divadlo!

Uprostřed podkrovní světnice spočívalo na lůžku debilní stařeny tělo zesnulé dívky, zakryté kouskem prostěradla. Trocha prudkého světla z úzkého vikýře vrhala ostré stíny. Rudolf, opřený vestoje o zeď, byl bolestně dojatý. Morel se sklopenou hlavou a svěšenýma rukama seděl na kraji stolu a nespouštěl oči z žíněnky, na které byly vystaveny Adélčiny pozůstatky. Smrtelně bledá Luisa měla blízko k mdlobě. Přesto se pokusila vzít otce za ruku, za tu zhublou, prací znetvořenou ruku. Neodtáhl ji. Jeho hněv opadl. Konečně se dostalo průchodu dlouho zdržovaným slzám.

„Řeknu vám všechno, otče...“ řekla Luisa, která se trochu vzchopila, „ale slibte mi, a vy také, náš zachránče, že se to nikdo nedozví... nikdo... Vy nevíte, jak je ten člověk mocný a krutý... Kdyby se dověděl, že jsem promluvila... byli byste ztraceni... jako já...“

„Který člověk?“

„Můj pán...“

„Notář?“

„Ano...“ řekla Luisa šepem a rozhlédla se, jako by měla strach, že ji někdo uslyší.

„Uklidněte se,“ řekl Rudolf. „Kdyby ten člověk byl nevím jak krutý a mocný, nevádí, my ho přemůžeme! Ostatně i kdybych někdy vyrazil, co se nám chystáte povědět, bude to jedině v zájmu vašem a vašeho otce.“

„To není všechno,“ řekla Luisa po chvíli zamyšlení, „můj příběh se týká někoho, kdo mi prokázal velikou službu... a kdo byl nesmírně dobrý k mému otci a celé rodině; ten člověk byl u pana Ferranda

zaměstnaný, když jsem tam nastoupila, a já jsem mu přísahala, že ho nebudu jmenovat.“

Rudolfa napadlo, že možná běží o Germaina, a řekl:

„Jestli myslíte Františka Germaina... nebojte se, ani váš otec, ani já jeho tajemství neznáme.“

Luisa překvapeně pohlédla na Rudolfa.

„Vy ho znáte?“

„Cože! Ten hodný, skvělý chlapík, který tu bydlil tři měsíce, ten byl zaměstnaný u notáře, když jsi tam nastoupila?“ řekl Morel. „Ale když ses tu s ním poprvé uviděla, tvářila ses, jako bys ho neznala?“

„Byli jsme domluveni, tatínku; nechtěl, aby se vědělo, že pracuje u pana Ferranda, měl pro to velice vážné důvody. Věděla jsem, že by to byl pro vás dobrý soused, proto jsem mu řekla, že je pokojík ve čtvrtém patře k pronajmutí.“

„Kdo ale vlastně našel vaší dceři to místo u notáře?“ řekl Rudolf.

„Když žena onemocněla, řekl jsem paní Burettové, která tu bydlí a půjčuje na zástavy, že by Luisa chtěla jít sloužit, aby nám vypo-mohla. Paní Burettová se zná s notářovou hospodyní, dala nám pro ni dopis... prokletý, prokletý dopis... ten byl příčinou všeho našeho zla...!“

„Ze začátku jsem si na pana Ferranda nemohla stěžovat,“ začala Luisa vyprávět. „Měla jsem hodně práce, hospodyně na mě byla často hrubá, v domě bylo smutno, ale to všechno jsem trpělivě snášela: služba je služba. Pan Ferrand vypadal jako přísný člověk, chodil do kostela, neměla jsem proč mu nedůvěřovat. V první době na mě skoro ani nepohlédl; mluvil se mnou drsně, hlavně před cizími lidmi.“

Kromě domovníka, který bydlel do ulice, tam, kde je taky kancelář, jiné služebnictvo v domě nebylo, jen já a hospodyně paní Serafína. Bydlely jsme v samostatném domku mezi dvorem a zahradou. Pokoj jsem měla docela nahoře. Jednou jsem byla dlouho vzhůru, abych

si dodělala nějakou nutnou správkou; když jsem se potom chystala do postele, zaslechla jsem na chodbičce ke svému pokoji tichounké kroky; někdo se zastavil u dveří; nejdřív jsem myslela, že to je hospodyně, ale když nikdo pořád nevcházel, dostala jsem strach; dvakrát jsem se zeptala, kdo tam je... nikdo neodpověděl. Na dveřích nebyla závora ani zámek, a protože jsem byla čím dál víc vyděšená, přistrčila jsem k nim prádelník. Poslouchala jsem, nic se nehnulo. Asi za půl hodiny, která mi připadala strašně dlouhá, jsem skočila do postele; noc proběhla klidně. Druhý den jsem poprosila hospodyní, abych si směla dát na dveře závoru, a vyprávěla jsem jí, jak jsem se v noci vylekala. Řekla na to, že se mi něco zdálo, a kvůli závoře ať jdu za panem Ferrandem. Ten na mou prosbu jen pokrčil rameny a řekl, že jsem blázen; už jsem se neodvážila o tom zmínit.

Za nějaký čas přišla ta nešťastná věc s tím diamantem. Tatínek byl zoufalý, nevěděl si rady. Vyprávěla jsem o jeho zármutku paní Serafíně, ta mi odpověděla: ‚Pán je dobrotivý, možná že pro vašeho otce něco udělá.‘ Týž večer, když jsem podávala na stůl, pan Ferrand se na mě zhurta obrátil: ‚Tvůj otec potřebuje třináct set franků. Běž ještě teď večer za ním a pověz mu, ať za mnou přijde zítra do kanceláře, ty peníze dostane. Je to poctivý muž, zaslouží si, abychom mu pomohli.‘ Rozplakala jsem se, nevěděla jsem, jak pánu poděkovat. On mi řekl zhurta jako vždycky: ‚Dobrá, dobrá! To nic není...‘ Večer po práci jsem šla radostnou novinu povědět otci a druhý den...”

„Dostal jsem třináct set franků na tříměsíční směnku, kterou jsem podepsal bianco,“ řekl Morel. „Plakal jsem vděčností stejně jako Luisa, nazýval jsem toho člověka svým dobrodincem... zachráncem...”

„A nevzbudilo ve vás podezření, že vás nechal podepsat směnku bianco a dobu splatnosti určil tak krátkou, abyste to nemohl zaplatit?“ řekl Rudolf.

„Ne, pane, myslel jsem, že se chce notář jenom pojistit; ostatně řekl mi, že stačí, když mu zaplatím do dvou let, každé tři měsíce že

mohu jen pro pořádek směnku obnovit; místo toho mi ji ale poslal hned po prvních třech měsících, a když jsem nezaplatil, ve jménu kohosi třetího dosáhl proti mně rozsudku; vzkázal mi ale, ať se nelekám, že se jen spletl jeho písař...”

„Chtěl vás tak mít ve své moci,“ řekl Rudolf.

„Bohužel, tak to bylo, pane; protože právě od té doby začal... Ale pokračuj, Luiso... pokračuj... Já už jsem celý popletený, hlava se mi točí... zblázním se snad...! Však toho je taky moc... je toho moc!“

„Pracovala jsem ještě horlivěji, abych podle svých sil projevila panu Ferrandovi vděčnost za jeho dobrotu. Hospodyně mě od té doby začala nenávidět; trápila mě, jak mohla, schválně mi nevyřizovala pánovy příkazy, jen abych měla nepříjemnosti. Jednou po večeři hospodyně odešla, ačkoli to nikdy nedělala; domovníka poslal pan Ferrand s nějakým vzkazem a zůstali jsme spolu v domě sami. Měla jsem nějakou práci v předsíni a najednou pan Ferrand zazvoní. Vejdu do ložnice, on stál u krbu. Jdu k němu blíž, najednou se prudce otočí a chytne mě do náruče... tvář měl rudou jako krev, oči se mu leskly. Dostala jsem děsný strach, hrůzou jsem v první chvíli úplně ztuhla; ale pak jsem se začala bránit a vykroutila jsem se mu; utekla jsem do předsíně, zabouchla dveře a držela jsem ze všech sil, protože klíč byl z jeho strany. Za malou chvíli dveře pod jeho tlakem povolily, naštěstí jsem dosáhla k lampě a stačila jsem ji zhasnout. Ocítl se náhle ve tmě, volal na mě, já se neozvala; hlas se mu třásl hněvem, když řekl: ‚Jestli mi budeš chtít uklouznout, pošlu tvého otce do vězení pro těch třináct set franků, které mi dluží a nemůže zaplatit.‘ Prosila jsem ho, aby měl se mnou slitování, slibovala jsem, že udělám všechno na světě, abych prací splatila jeho dobrotu, ale prohlásila jsem, že zneuctít se nedám, k tomu že mě nikdo nepřinutí.“

„Ano, takhle mluví má Luisa,“ řekl Morel, „má Luisa, když ještě směla být hrdá. Ale jak... mluv, co bylo dál...“

„Najednou slyším, že se dveře do předsíně zavřely; potmě je nahmatat a zamkl. Běžel do svého pokoje a vrátil se s lampou. Neodvážím se vám líčit, tatínku, jaký to byl nový zápas, jak mi hrozil, jak mě pronásledoval z pokoje do pokoje; zoufalství, strach a hněv mi naštěstí dodaly síl; můj odpor ho rozzuřil, že už se neovládal. Smýkal mnou, bil mě, po tváři se mi řinula krev... Zápas trval dlouho, už jsem ztrácela síly. Naštěstí se vrátil domovník a dvakrát zazvonil: přinášel dopis. Pan Ferrand dostal strach, že když nepůjdu otevřít, přinese ho domovník sám, a řekl: ‚Zmiz... ale jen slovo a tvůj otec je ztracený; kdybys chtěla ode mne odejít, bude ztracený taky; nikdo tě nevezme do služby; když se na tebe budou ptát, naznačím, že jsi mě okradla, tvrdit nic nebudu. A řeknu, že jsi špatná služka...‘ Po té scéně se ke mně pán choval zas jako předtím, zhurta a přísně; ani slovem se nezmínil, co se stalo. Hospodyně mě týrala dál, dala mi sotva najíst; chléb zamykala na klíč. V noci jsem skoro nespala, pokoj se nedal zavřít a pořád jsem se bála, že tam notář vejde. Prádelník, který jsem tehdy postavila před dveře, dal z pokoje odnést. Měla jsem tam už jenom židli, stolek a svůj ranec. Snažila jsem se tím zabarikádovat, jak se dalo, a spala jsem oblečená. Nějaký čas mi dal pokoj; dokonce se na mě ani nepodíval. V domnění, že už na mě nemyslí, trochu jsem se uklidnila. Jednou v neděli mi dovolil jít na procházku... Až potud jste všechno věděl, otče,“ řekla Luisa a hlas se jí zachvěl, „ale teď, teď vám musím povědět něco strašného... co jsem až dosud tajila.“

„Ach, já to dobře věděl... já to věděl, že mi něco tajíš!“ vykřikl Morel jaksi podivně zbrkle a rozrušeně, až se Rudolf zarazil. „Jak jsi bledá, ta tvář... mohlo mě to napadnout. Stokrát jsem matce opakoval... ale ona jen kdepak, kdepak, pořád mě uklidňovala... Ted’ to má, ted’ to má, abychom unikli hroznému osudu, necháme dceru takovému netvoru...! A kam ted’ půjde? Na lavici zločinců... Ted’ to má! Ach ano... taky... kdo ví... vlastně... když je člověk chudý... ano... ale... co druzí... jo, kdepak... druzí...“ Najednou se Morel zarazil, jako

by chtěl sebrat unikající myšlenky, uhodil se do čela a zvolal: „Vidíte to! Už nevím, co povídám... hlava mě tak strašně bolí... jako bych byl opilý...“ A skryl hlavu v rukách.

Rudolf nechtěl dát před Luisou najevo, jak ho brusičova nesouvislá řeč děsí, a tak se k ní jenom otočil a řekl vážně:

„Pokračujte, dítě, nic netajte... je to důležitější, než si myslíte.“

„Už jsem se trochu přestala strachovat, když jednou večer pan Ferrand i hospodyně každý někam odešli. Nevečeřeli doma, zůstala jsem sama. Nechali mi jako obvykle můj příděl vody, chleba a vína, spížírnou zamkli. Když jsem skončila s prací a najedla se, rozsvítila jsem lampu u pana Ferranda a šla jsem do svého pokoje. Chvíli jsem něco dělala a pak mě pomalu přepadlo spaní... Ach, tatínku...! Vy mi to nebudete věřit... řeknete, že lžu... ale při těle své nešťastné sestřičky vám přísahám, že mluvím pravdu...“

„Co se stalo?“ řekl Rudolf.

„Ach, pane, už sedm měsíců se marně sama sebe ptám, jak se to vlastně tu strašnou noc stalo... Proti svému zvyku jsem usnula na židli... to je poslední, na co si vzpomínám... než... ne... ach, tatínku, odpusť mi... ale přísahám, že nejsem vinna...“

„Věřím ti! Věřím! Ale mluv dál.“

„Nevím, jak dlouho jsem spala, ale probudila jsem se na posteli a zneuctěna panem Ferrandem, který ležel vedle mě.“

„Lžeš! Ty lžeš!“ vykřikl zuřivě brusič. „Přemohl tě násilím, přiznej to, bála ses, že by mě dal zavřít, řekni, jenom takhle nelži!“

„Tatínku, přísahám vám... Spala jsem tak tvrdě, jako bych byla mrtvá... Zdá se vám to divné, nemožné... Můj bože, já vím, vždyť tomu nerozumím ještě teď.“

„Ale já rozumím,“ přerušil ji Rudolf. „Ještě tenhle zločin tomu člověku chyběl. Neobviňujte svou dceru ze lži, Morele... Poslyšte, Luiso, nezdálo se vám, když jste večeřela, jako by nápoj nějak podivně chutnal? Snažte se dobře rozpomenout.“

Luisa po chvíli zamyšlení řekla:

„Ano, pamatuji se, že to víno smíchané s vodou, jak mi ho paní Serafína podle zvyku nechala, chutnalo trochu hořce; nevěnovala jsem tomu pozornost, protože hospodyně mi často naschvál hodila do nápoje sůl nebo pepř. Víno nebylo zase tak hořké, aby se nedalo pít; myslela jsem, že snad je ztuchlé.“

Morel poslouchal Rudolfa i Luisu s upřeným, trochu vyjeveným pohledem, jako by nerozuměl, co vlastně říkají.

„A než jste usnula na té židli, neměla jste pocit, jako by vám ztěžkla hlava a nohy?“

„Měla, a bušilo mi ve spáncích a trochu jsem se třásla, nebylo mi dobře.“

„Ten bídník!“ zvolal Rudolf. „Víte, Morele, co dal ten člověk vaší dceři vypít? Hospodyně, jeho spoluvinice, namíchala Luise do nápoje uspávací prostředek, patrně opium!“

Brusičův pohled byl děsivě strnulý. V jeho naivní a počestné myslí nebylo pro představu takové strašné zvrhlosti místo. Myšlenky se mu vůbec už chvíli jaksi rozbíhaly; rozum se mu kalil...

Přesto ještě tupým, suchým tónem rychle řekl:

„Ano, ano... je to zlé... zlé... moc zlé.“

A znovu upadl do apatie.

Aby smutný rozhovor už co nejrychleji skončil, řekl Rudolf Luise:

„Odvalu, dítě, dopovězte tu strašnou historii do konce.“

„Když jsem spatřila pana Ferranda vedle sebe, vykřikla jsem hrůzou. Chtěla jsem utéct, ale násilím mě zadržel a řekl: ‚Proč bys teď utíkala? Jsem tu přece s tvým souhlasem?‘ – ‚To je hnusné, pane!‘ vykřikla jsem, ‚využil jste mého spánku, abyste mě zneužil.‘ – ‚Já že jsem využil tvého spánku? Žertuješ! Jsou čtyři hodiny ráno. Jsem tady od deseti. To bys musela hodně dlouho a hodně tvrdě spát. Radši přiznej, že jsem využil jenom tvé ochoty. No tak, nech rozmarů, nebo se budeme zlobit. Tvůj otec je v mých rukách; teď už nemáš proč mě odmítat; buď hodná a budeme přátelé: jestli ne, dej si pozor.‘ – Byla jsem zděšená. Nevěděla jsem, co odpovědět.

Netušila jsem, že mě omámil, a sama jsem si nedovedla ten tvrdý spánek vysvětlit.“

„Neodvážila ses žalovat otci?“ řekl Rudolf.

„Ne, pane, byl by mi asi nevěřil, myslel by, že držím s panem Ferrandem; a taky jsem se bála, aby v hněvu nezapomněl, že jeho svoboda a život celé naší rodiny pořád závisí na mém pánu. Ale potkalo mě další neštěstí: otěhotněla jsem... to už jsem se cítila docela ztracená.“

Morel se probral z chvilkového poblouznění, užasle se rozhlédl, přejel si rukou po čele, sebral myšlenky a řekl dceři:

„Mám dojem, jako bych byl chvilku nepřítomný, to ta únava, smutek... Co jsi povídala?“

„Když pan Ferrand uslyšel, že budu matkou...“

Brusič zoufale pozvedl ruku, ale Rudolf ho pohledem uklidnil.

„Ano,“ řekl Morel, „mluv, mluv, vyslechnu to až do konce.“

„Obrátila jsem se na pana Ferranda, jak to mám udělat, abych skryla svou hanbu a následky chyby, které se dopustil. Ach, otče, vy mi budete věřit... Pohoršeně mě přerušil a tvářil se překvapeně, jako kdyby nechápal, co povídám. Zeptal se mě, jestli jsem se nezbláznila. ‚Cože, ty bídnic, křičel na mě, ‚ty si troufáš mě obvinít, že bych poklesl až k takové holce, jako jsi ty? Okamžitě jsi propuštěná; koukej odtud zmizet.‘“

Rudolf i Morel zůstali nad takovým pekelným pokrytectvím jako přimražení.

„Zůstala jsem na okamžik jako bez sebe; viděla jsem, že v mém stavu mě nikdo do služby nevezme, zvlášť když mi pán dá špatné doporučení; jistě by byl ze zlosti dal otce zavřít. Padla jsem mu k nohám: ‚Milost,‘ řekla jsem, ‚nevyhazujte mě v tomhle stavu; co bych si počala? Nikde by mě nevzali.‘ – ‚Dobře ti tak, Bůh tě trestá za tvou zkaženost a prolhanost.‘ – ‚Já že lžu!‘ vykřikla jsem pobouřeně. ‚Vy si troufáte tvrdit, že jste to nebyl vy, kdo mě svedl?‘ – ‚Tak ty mě budeš pořád takhle špinit? Okamžitě z mého domu, děvko! A za

trest dám zítra zavřít tvého otce.' – ‚Ach ne, ne, pane,‘ řekla jsem zděšeně..., ‚už neřeknu ani slovo... to vám slibuju, jenom mě nevyhánějte... Smilujte se nad tatínkem: tou troškou, co u vás vydělám, pomáhám rodině... nechte mě u sebe... nic neřeknu... vynasnažím se, aby nikdo nic nepoznal, teprve až se můj stav už nebude moci utajit, ach ano, potom mě pošlete pryč.‘

Pan Ferrand nakonec souhlasil, že mě u sebe nechá; byla jsem v tak strašném postavení, že jsem to cítila jako velikou laskavost. Ale přesto jsem měla těch dalších pět měsíců, které po téhle kruté scéně následovaly, ošklivý život; jenom pan Germain, kterého jsem tu a tam viděla, se mě laskavě vyptával, proč jsem tak smutná; ze samé hanby jsem mu neřekla ani slůvko. Germain ostatně pánovo pokrytectví neprohlédl; říkal o něm, že je tvrdý a hodně žádá, ale považoval ho za nejčestnějšího člověka pod sluncem.“

„A když tu Germain bydlel, copak si před ním váš otec nikdy nepostěžoval, že vás chtěl notář svést?“

„Tatínek před cizími lidmi nikdy o svých starostech nemluvil; já jsem ho ostatně tehdy uklidňovala, říkala jsem, že na mě pan Ferrand už nemyslí... Ach, nešťastný tatínku, jistě mi teď tu lež odpustíte. Bylo to jen pro vaše uklidnění, rozumíte mi, vidíte?“

Morel neodpovídal; zkřížil ruce na stole a s čelem o ně opřeným vzlykal.

Rudolf Luise posunkem naznačil, aby na otce nemluvila.

„Celých těch pět měsíců jsem strávila v pláči a věčných úzkostech. Nemohla jsem doufat, že se mi podaří utajit svůj stav i v posledních měsících, které mě ještě dělily od osudného data... Viděla jsem před sebou čím dál strašnější budoucnost; pan Ferrand prohlásil, že u něho už nemohu být... Byla bych tak přišla o jediný příjem, kterým jsem vypomáhala své rodině, aby mohla žít. Věděla jsem, že mě otec prokleje a vyžene, protože po všech těch lžích, kterými jsem ho uklidňovala, si bude myslet, že s panem Ferrandem držím, a neuvěří, že jsem jeho obětí... Co dělat? Kam se utéct, kam jít...

v takovém stavu? V tu chvíli jsem opravdu měla zločinný nápad. Naštěstí jsem v poslední chvíli ucouvla; doznávám to, pane, protože vám nechci nic skrývat, ani kdyby mi to mohlo přitížit; a taky abyste viděl, kam až mě pan Ferrand svou krutostí dohnal... Slyšela jsem jednou od domovnice, že v domě bydlí jeden mastičkář... a..."

Nemohla dokončit. Rudolf v tu chvíli vzpomněl na své první setkání s paní Pipeletovou, jak tehdy převzal od listonoše dopis na hrubém papíře, psaný změněným rukopisem, a jak si na něm povšiml stopy slz.

„A psala jste mu... nešťastné dítě... je to tři dny...! Plakala jste nad tím dopisem, písmo bylo rozmazané.“

„Jak to víte, pane...?“

„Nic, nic. Když dopis přinesli, byl jsem v lóži u paní Pipeletové sám a náhodou jsem si všiml..."

„Ach ano, pane. Dopis nebyl podepsaný, psala jsem panu Bradamantimu, že se k němu neodvažuji, ale kdyby byl tak hodný a přišel večer k Château-d'Eau... Ztratila jsem hlavu. Chtěla jsem ho požádat o hroznou radu... opravdu jsem vyšla z domova, ale za chvíli se mi rozum vrátil a uvědomila jsem si, k jakému se chystám zločinu... Vrátila jsem se domů a na schůzku jsem nešla. Ten večer došlo ke scéně, kterou mé neštěstí vyvrcholilo. Vrátila jsem se domů za chvíli, ale pan Ferrand myslel, že budu pryč dvě hodiny. Když jsem šla kolem zahradních vrátek, ke svému údivu je vidím otevřená; vešla jsem tudy a klíč jsem vzala s sebou, abych ho vrátila do pracovny pana Ferranda, kam se obvykle dával. Pracovna je hned před ložnicí, která je v domě nejvíc stranou; tam přijímá pan Ferrand tajné návštěvy, běžné záležitosti vyřizuje v kanceláři. Potmě jsem prošla salónem do pracovny. Ve chvíli, kdy jsem položila klíč na stůl, otevřely se dveře od ložnice. Sotva mě pán spatřil, rychle je přibouchl, takže jsem nemohla spatřit osobu, která zůstala za nimi. Pak se ke mně vrhl, chytil mě za krk, jako by mě chtěl uškrtnout, a zašeptal rozzuřeně, ale taky jako by měl strach: „Tak ty špehuješ, posloucháš

za dveřmi! Co jsi slyšela?’ Pak ale jako by si to rozmyslel, nenechal mě ani promluvit a zatlačil mě do jídelny: dveře do kuchyně byly otevřené, hrubě mě tam strčil a zamkl.“

„A z toho rozhovoru jste nic neslyšela?“

„Nic, pane; kdybych byla věděla, že v ložnici někoho má, byla bych se do pracovny ani neodvážila; to nesměla ani paní Serafína.“

„A co řekl, když jste se dostala z kuchyně ven?“

„Přišla mi otevřít hospodyně a ten večer jsem pana Ferranda už neviděla. Ze strachu a rozčilení se mi udělalo špatně. Druhý den jsem pana Ferranda potkala, když jsem šla dolů. Vzpomněla jsem si, jak mi vyhrožoval, a celá jsem se roztrásla. K mému údivu však řekl skoro klidně: ‚Přece víš, že do pracovny nikdo nesmí, když mám v ložnici návštěvu; ale dlouho už tu nebudeš, nestojí za to, abych tě ještě huboval.‘ A odešel do kanceláře. Bylo mi divné, že je po včerejšku najednou tak mírný. Dala jsem se do práce jako jindy a šla jsem uklidit do ložnice... Celou noc mi bylo hrozně zle, cítila jsem se slabá, jako zbitá. Když jsem rovnala nějaké šaty v šatně za alkovnou, kde je hodně tma, najednou mě chytly strašné bolesti; cítila jsem, že ztrácím vědomí... Jak jsem padala a chtěla se mechanicky něčeho chytit, strhla jsem z věšáku kabát, který na mě padl a skoro celou mě zakryl. Když jsem přišla k sobě, skleněné dveře do alkovny byly zavřené... slyšela jsem hlas pana Ferranda... mluvil hodně hlasitě... Vzpomněla jsem na včerejšek a dostala jsem strach, že jakmile se pohnu, zabije mě; nejspíš jsem byla pod kabátem tak schovaná, že když zavíral dveře do tmavé šatny, nevšiml si mě. Kdyby mě tu našel, jak bych mu takovou neuvěřitelnou náhodu vysvětlila? Snažila jsem se tedy ani nedýchat a bezděky jsem vyslechla konec rozhovoru, který zřejmě už chvíli trval.“

„A s kým to notář v ložnici mluvil?“ zeptal se Rudolf.

„To nevím, pane; ten hlas jsem neznala. Slyšela jsem jenom, jak někdo povídá: ‚Nic prostšího; jeden chlapík, říkají mu Rudohnát a je to prohnáný pašerák, mě kvůli té věci dal dohromady s jed-

nou rodinou sladkovodních pirátů; žijí na špičce ostrova blízko Asnières: zločinci, jaké hned tak nenajdete; otec i dědeček padli pod gilotinou, jeden syn doživotně na galejích, ale ještě zůstala matka se třemi chlapci a dvěma děvčaty, taky pěkní výlupkové. Zajíždějí prý někdy v noci na člunu až k Berçy a kradou po březích Seiny. Dokázali by zabít pro halír. Na to je ale nepotřebujeme, stačí, když vaší slečince z venkova poskytnou přístřeší. Jmenují se Martialovi a řeknete jí, že to je počestná rybářská rodina; já přijdu slečinku dvakrát třikrát navštívit, jako že jste mě poslal; předepíšu jí určité dávky... a do týdne pozná, jak vypadá asnièreský hřbitov. V Paříži se s nebožtíkem nadělá moc círátů, ale na venkově projde taková smrt jako po másle. Ale kdy tu holku chcete poslat, abych stačil Martialovy upozornit, jakou roli budou hrát?' – ‚Zítra přijede sem, pozítří bude u nich,‘ odpověděl pan Ferrand, ‚a já ji upozorním, že pošlu doktora Vincenta, aby o ni pečoval.‘ – ‚Dobrá, třeba Vincent,‘ řekl hlas. ‚Tak nebo jinak, to je mi jedno...‘“

„Jaký to má být zas nový zločin?“ řekl Rudolf, čím dál víc užaslý.

„Nový! Kdepak, pane, uvidíte hned, že měl co dělat se zločinem, který už znáte,“ řekla Luisa a pokračovala: „Pak se ozvalo šoupání židlí a pan Ferrand řekl: ‚Počkejte, otevřu nejdříve závoru v pracovně a podívám se, jestli není někdo v předsíni, abyste mohl zas vyjít zahradou, jako jste přišel.‘“

Dovedete si představit, pane, jak jsem byla během toho rozhovoru vyděšená a zoufalá, že jsem bezděky odhalila tak strašnou věc. Asi za dvě hodiny přišla za mnou paní Serafína do mého pokoje, kam jsem celá roztrěsená odešla; bylo mi zle, jako dosud nikdy. – ‚Pán chce s vámi mluvit,‘ povídá mi, ‚máte víc štěstí, než zasloužíte; hybaj, utíkejte dolů. Jste celá bledá, až uslyšíte, co vám chce, vrátí vám to barvu.‘

Při pohledu na pana Ferranda jsem se bezděky roztrásla; ačkoli se netvářil zdaleka tak zle jako jindy; dlouho se na mě upřeně díval, jako kdyby chtěl číst mé nejhlubší myšlenky. Sklopila jsem

oči. „Je vám hodně špatně, co?“ řekl. – „Ano, pane,“ odpověděla jsem; překvapilo mě, že mi netyká jako obvykle. – „Není divu, to dělá váš stav a taky to, že jste se tak snažila ho utajit; jste sice prolhaná a zkažená a včera jste byla drze zvědavá, ale přesto je mi vás líto; za pár dní už své těhotenství neutajíte; byla by to hanba pro můj dům a také vaše rodina by byla zoufalá... Rozhodl jsem se, že vám pomohu.“ – „Ach, pane,“ vykřikla jsem, „za ta dobrá slova zapomenu na všechno.“ – „Na co zapomenete?“ – řekl hrubě. „Ne, ne... odpusťte, pane,“ řekla jsem honem ze strachu, abych ho nerozhněvala. – „Tak poslouchejte; zajdete dneska za otcem a oznámíte mu, že vás na dva nebo tři měsíce posílám na venkov, abyste hlídala dům, který jsem právě koupil; zatímco tu nebudete, budu mu posílat váš plat. Zítra opustíte Paříž. Dám vám doporučující dopis pro paní Martialovou, matku počestné rybářské rodiny, jež bydlí blízko Asnières. Řeknete, že přicházíte z venkova, a víc nebudete vysvětlovat. Paní Martialová se o vás postará jako o vlastní dceru. Jeden můj známý, doktor Vincent, vás bude mít pod lékařským dohledem... Vidíte, jak jsem k vám laskavý!“

„Taková strašná léčka!“ zvolal Rudolf. „Teď všemu rozumím. Myslel si, že jste předchozí večer odhalila nějaké jeho strašné tajemství, a chtěl se vás zbavit. Měl bezpochyby důvody, proč vás představil svému spoluviníku jako ženu z venkova. Jak jste musela být tou nabídkou vyděšená!“

„Byla to strašná rána; byla jsem jako ohromená, neschopná odpovědět. S hrůzou jsem hleděla na pana Ferranda, v hlavě se mi všechno mátlo.“

„Nerozuměla jste snad?“ řekl netrpělivě. – „Ano... pane... ale... raději bych na venkov nejela.“ – „Pročpak? Bude tam o vás výborně postaráno.“ – „Ne, nepůjdu! Chci zůstat v Paříži, blízko své rodiny; raději všechno přiznám, ať třeba umřu hanbou.“ – „Tak ty odmítáš?“ řekl pan Ferrand, který ještě pořád přemáhal hněv, a pátravě se na mě zahleděl. „Pročpak jsi tak najednou změnila názor? Před chvílí

jsi ještě chtěla?' Viděla jsem, že kdyby uhodl, byla bych ztracená; odpověděla jsem, že jsem nevěděla, že mám opustit Paříž, rodinu. ‚Ale vždyť své rodině děláš hanbu, bídnicel‘ vykřikl a už se neudržel, chytil mě za paži a smýkl mnou tak prudce, že jsem upadla. ‚Dávám ti den na rozmyšlenou!‘ vykřikl. ‚Zítřka odtud zmizíš buďto k Martialům, nebo půjdeš za otcem a oznámíš, že jsem tě vyhnal a on že půjde ještě ten den do vězení.‘

Zůstala jsem sama; neměla jsem sílu vstát ze země. S pomocí paní Seraffiny jsem došla do pokoje, ačkoli se mi při každém kroku podlamovaly nohy. Padla jsem na postel a zůstala tam až do noci. Všechny ty otřesy mě strašně podlomily! Asi v jednu hodinu ráno jsem dostala kruté bolesti a cítila jsem, že to nešťastné dítě porodím předčasně.“

„Proč jste nezavolala o pomoc?“

„Neodvážila jsem se. Pan Ferrand se mě chtěl zbavit. Určitě by byl poslal pro doktora Vincenta a ten by mě zabil místo u Martialů u mého pána... nebo by mě pan Ferrand uškrtil a pak by řekl, že jsem zemřela při porodu. Ach, pane, možná že byl takový strach šílenstvím, ale já mu v té chvíli propadla a to mě zničilo; nebýt toho, byla bych svou hanbu překonala a nikdo by mě nemohl obvinít, že jsem zabila své dítě. Místo abych volala o pomoc, kousala jsem do polštářů, abych udusila křik. Nakonec po hrozném utrpení... o samotě v té tmě... přivedla jsem to nešťastné stvoření na svět... mrtvé... nejspíš proto, že se narodilo předčasně... ale já je nezabila, Bože můj... já je nezabila... to ne...“ A Luisin hlas udusily vzlyky.

Morel poslouchal celý příběh s jakousi apatií, s jakousi ponurou lhotejností, která Rudolfa děsila.

„Vzala jsem dítě do náruče... divila jsem se, že nedýchá, ale řekla jsem si: takové maličké děťátko... jeho dech není skoro slyšet... a taky se mi zdálo studené... světlo jsem neměla, nikdy mi je nenechávali... Čekala jsem, až se rozednít; snažila jsem se je zahřát, jak to šlo, ale připadalo mi čím dál ledovější. Ještě pořád jsem si říkala:

je silný mráz, to je tak ztuhlé zimou. Když se rozbřeslo, přisunula jsem děťátko blíž k oknu... bylo ztuhlé... ledové... Přitiskla jsem ústa na jeho rtíky, abych cítila jeho dech... položila jsem mu ruku na srdce... netlouklo... bylo mrtvé...!"

A Luisa propukla v pláč.

„Ach, v tu chvíli se ve mně cosi stalo, nedovedu to vylíčit. Na všechno ostatní se pamatuji jen matně, jako by to bylo ve snu. Ted' už jsem nepochybovala, že mě pan Ferrand uškrtí. Ale ke všemu mému strachu přibyla ještě další hrůza; bála jsem se, že když najdou dítě ležet vedle mě mrtvé, obviní mě, že jsem je zabila: od té chvíle jsem měla v hlavě jedinou myšlenku: skrýt jeho tělo, aby je nikdo nespatriil. Tak se o mé hanbě nikdo nedoví, nebudu se muset bát otcova hněvu, uniknu pomstě pana Ferranda, protože když budu volná, budu moci od něho odejít a nastoupit jinde, abych mohla vydělávat a podporovat rodinu... Jistě to byla chyba, ale byla jsem úplně zhroucená, zničená bolestmi, skoro šílená... Zbývalo už jen pár chvil, než se v domě probudí... Už jsem neváhala; zabalila jsem dítě, jak jsem mohla; potichu jsem sešla dolů, abych vzadu na zahradě vykopala jámu, že je pohřbím, ale celou noc mrzlo, země byla příliš tvrdá. Schovala jsem tedy tělíčko v jednom sklepě, kam se v zimě nikdy nechodilo, a přikryla je truhlíkem na květiny; pak jsem se vrátila do pokoje, aniž mě kdo spatřil.

Pamatuji se na to všechno jen zmateně, byla jsem tak slabá, ještě ted' si nedovedu vysvětlit, že jsem měla odvahu a sílu to udělat. V devět se paní Serafína přišla zeptat, proč jsem ještě nevstala; řekla jsem, že mi bylo špatně, a prosila jsem ji, aby mě nechala přes den ležet, zítra že odejdu z domu, protože mě pan Ferrand vyhodil. Za hodinu přišel on sám a řekl, že mě doktor Vincent navštíví ještě ten večer.

Roztřásla jsem se strachem a odpověděla jsem, že jsem včerejší nabídku neměla odmítat, že ji ted' přijímám, ale že nemohu odejít, dokud je mi tak zle. Že ale odjedu k Martialovým pozítří, ať tedy pro

doktora Vincenta neposílá. Chtěla jsem získat čas. Tím slibem jsem pana Ferranda uklidnila, takže byl ke mně skoro laskavý a poprvé v životě přikázal paní Serafíně, aby se o mě starala.

Strávila jsem den ve smrtelných úzkostech, bez ustání jsem se třásla, aby tělíčko náhodou nenašli. Modlila jsem se jen o to, aby přestalo mrznout a země povolila, aby se do ní dalo kopat... Padal sníh... to mi dalo trochu naděje... zůstala jsem celý den v posteli.

V noci jsem počkala, až všichni usnou; s vypětím sil jsem vstala a došla do kůlny pro motyku, abych v zemi pokryté sněhem vykopala jámu... Byla to strašná námaha, ale nakonec jsem to dokázala... Vzala jsem tělíčko a s pláčem jsem je jakž takž pohřbila v truhle na květiny. Modlitbu za mrtvé jsem neuměla, tak jsem se pomodlila Otčenáš a Zdravas a poprosila Pánaboha, aby je vzal do ráje... Když jsem tu rakvičku měla zasypat zemí, myslela jsem, že se nikdy neodhodlám... matka... pohřbít své dítě...! Nakonec, Bože, přes všechno jsem to dokázala... Když jsem se vrátila zpátky do postele, lomcovala mnou prudká horečka. Zůstala jsem ležet ještě celý další den, abych se trochu zotavila. Večer jsem vstala a sešla se ohrát do kuchyně; zůstala jsem tam sama dlouho do noci. Pak jsem se šla naposled pomodlit do zahrady.

Když jsem šla zpátky do pokoje, potkala jsem na schodech k pracovně pana Germaina, který tam někdy pracoval; byl strašně bledý... Strčil mi do ruky nějakou roličku a řekl spěšně: „Zítra ráno mají zatknout vašeho otce kvůli nějaké směnce na třináct set franků; zaplatit nemůže... tady jsou peníze... jakmile se rozední, běžte za ním... Teprve dnes vím, kdo je pan Ferrand... je to zlý člověk... strhnu mu masku... Hlavně neříkejte, že ty peníze máte ode mne...“ A rychle seběhl ze schodů, nedal mi ani čas, abych mu poděkovala.

Ráno, ještě než u pana Ferranda vstali, běžela jsem s penězi sem... Někdo pravděpodobně po mém odchodu vstoupil ke mně do pokoje a objevil stopy, podle kterých můj nešťastný skutek odhalili... Prosím vás, pane, prokažte mi ještě jednu službu,“ řekla Luisa a vytáhla

z kapsy roličku zlatáků, „vrátil byste ty peníze panu Germainovi...? Slíbila jsem mu, že nikomu nepovím, že pracuje u pana Ferranda, ale vy jste to věděl, takže jsem nic nevyzradila... A opakuji vám, pane, před Bohem, který mě slyší, nemluvila jsem nic než pravdu... Nesnažila jsem se nijak očistovat a...“

Pojednou se však Luisa prudce zarazila a zděšeně vykřikla:

„Ale... pohled'te na otce... pohled'te... co se mu stalo?“

Brusič už chvíli vůbec nevnímál, co se mluví a děje okolo něho. Ačkoli měl brus připevněný na druhém konci stolu a neměl v rukách drahokamy ani nástroje, s pozorně zaujatou tváří vykonával obvyklé pohyby, jako když pracuje. Pomocí jazyka doprovázel němohru vrčením, aby napodobil zvuk otáčejícího se brusu.

Zešlel.

Dvě hodiny po tom, co zatkli Luisu, odvezl David na Rudolfův příkaz brusiče i debilní stařenu do ústavu choromyslných v Charentonu; měli tu dostat každý svůj pokoj a požívat zvláštní péče.

Morel opustil dům v ulici du Temple bez odporu; lhostejně šel, kam ho vedli; bylo to šílenství mírné, bezbranné a smutné.

Stařena byla hladová; ukázali jí maso a chléb, šla za masem a chlebem. Brusičovy drahokamy si ještě toho dne odnesla stará Matějka, agentka s drahokamy. Tu ženu však naneštěstí vyčíhal a sledoval Mrzáček, který zaslechl, jakou cenu mají ony domněle falešné kameny, když biřici zatýkali Morela... Zjistil, že agentka bydlí na bulváru Saint-Denis v čísle 11.

KAPITOLA 28

Pan Ferrand

Kancelář pana Ferranda vypadala jako každá jiná; písaři tu byli také stejní jako jinde. Vcházelo se sem z předsíně zařízené čtyřmi starými židlemi. V kanceláři, kolem dokola plné regálů se spisy páně Ferrandových zákazníků, se ohýbalo pět mladých mužů nad černými dřevěnými pulty a nepřetržitě cosi čmárali anebo se smáli a povídali.

Pak tu byla čekárna, rovněž plná spisů, kde většinou pobýval vrchní písař; a aby nebylo slyšet, co se v notářově pracovně povídá, byla mezi ní a čekárnou ještě jedna prázdná místnost. Tak vypadala tato laboratoř na úřední akta všeho druhu.

Na starých pendlovkách s kukačkou, pověšených mezi dvěma okny, odbily právě dvě hodiny; mezi písaři panovalo jakési vzrušení; jeho příčinu poznáme z několika útržků jejich hovoru.

„Vážně, kdyby mi byl někdo tvrdil, že je František Germain zloděj,“ řekl jeden z mládenců, „byl bych mu odpověděl: jste lhář!“

„Já taky!“

„Já taky!“

„Když jsem viděl, jak ho zatkli a jak ho strážé odvádějí, byl jsem z toho celý pryč, nemohl jsem ani obědovat... Aspoň jsem se za to vyhnul té každodenní bleptanině staré Serafinky.“

„Sedmnáct tisíc franků, to už je suma!“

„Pořádná suma!“

„No řekněte, a celou dobu, co byl Germain pokladníkem, nechyběl šéfovi v pokladně ani centim!“

„Já si myslím, že neměl šéf dávat Germaina zatknout, když se ten nešťastný hoch zapřísahal, že vzal jenom tisíc tři sta franků.“

„A ke všemu ráno přišel a těch třináct set franků vrátil do pokladny, zrovna když šéf poslal pro policii.“

„Tohle je na takovém vášnivém poctivci právě nepříjemné: nezná slitování.“

„To je jedno, stejně si to má dvakrát rozmyslet, než zničí takového chudého chlapce, který se až do té doby choval vzorně.“

„Pan Ferrand povídal, že to je pro výstrahu.“

„Ale že si v tomhle domě přijde komisař na své!“

„Jak to?“

„Hrome! Ráno chudinka Luisa... hned nato Germain...“

„S tím Germainem mi to stejně není jasné...“

„Ano, fakt, když přiznal něco, proč by nepřiznal všechno?“

„To je fakt, za patnáct set franků sedíš stejně jako za patnáct tisíc.“

„Ale pravda zas je, že byl Germain taky podivín, nikdy nechtěl říci, kde bydlí.“

„To je pravda.“

„Vypadal vždycky tak tajemně.“

„Proto ještě nemusí ukrást sedmnáct tisíc franků.“

„Jako by mi dal pěstí do hlavy... Germain... Germain, který vypadal tak poctivě... kněz by mu dal rozhřešení bez zpovědi!“

„Skoro to vypadá, jako by to neštěstí předem tušil.“

„Jak to?“

„Poslední dobou chodil, jako by ho něco žralo.“

„Možná kvůli Luise.“

„Kvěli Luise?“

„Já jen opakuji, co dnes ráno povídala stará Serafína.“

„Co říkala? Co?“

„Že prý byl Luisiným milencem... a otcem dítěte...“

„Vidíte ho, tichošlápka!“

„Ále, řeči!“

„To není pravda!“

„Jak to víš?“

„Není to ani čtrnáct dní, co mi Germain tajně svěřil, že je šíleně, ale šíleně zamilovaný do jedné dělnice, naprosto počestné dívky, kterou poznal v domě, kde dřív bydlel; když o ní mluvil, měl slzy v očích.“

„Ale jdi, ale jdi, s tím na nás nechod!“

„Povídám vám, že mluvil vážně...“

V tu chvíli vstoupil vrchní písař.

„Tak co,“ obrátil se na písaře, který se před chvílí vrátil z venku.
„Oběhl jste všechno?“

„Ano, pane...“

„U paní hraběnky Mac Gregorové jste byl?“

„Ano... tady je odpověď.“

„A u hraběnky d'Orbigny?“

„Vzkazuje šéfovi poděkovat. Přijela z Normandie včera ráno a nečekala, že se jí ozve tak brzy. Tady je dopis. Ano, a pak byl ještě u vrátného lístek, je na něm tužkou něco napsáno; ten pán hledal šéfa a tohle tu nechal.“

„Walter Murph,“ četl vrchní písař. „Přijde znovu ve tři ohledně důležité věci. To jméno neznám.“

V tu chvíli zastavil před domem kočí hraběnky d'Orbigny.

Čtenář už možná zapomněl, v jakých rysech vylíčila svou macechu paní d'Harville. Opakujme, že paní d'Orbigny, někdejší paní Rolandová, je drobná, štíhlá světlovlasá žena s takřka bílým obočím a kulatýma bledě modrýma očima; její řeč je jako med, pohled pokrytecký, chování lísavé a potměšilé. Při důkladnějším pohledu je v její falešné, proradné tváři cosi krutě úskočného. Vyslechněme si její rozhovor s notářem.

„Psala jste, madame, z Normandie, že se potřebujete se mnou o čemsi důležitém poradit...“

„Ano, jste přece už dávno mým rádcem, už od té doby, co mě na vás doporučil ten milý doktor Polidori... Mimochodem, nevíte o něm něco...?“ řekla paní d'Orbigny dokonale lhostejným tónem.

„Od té doby, co odjel z Paříže, mi ani jednou nenapsal,“ odvětil notář zrovna tak nenuceně.

Oba dva si lhali do očí. Notář viděl Polidoriho (jednoho ze svých hanebných společníků) těsně před tím, když na něm žádal, aby jel pod jménem doktora Vincenta do Asnières k rodině sladkovodních pirátů otrávit Luisu Morelovou. A švagrová paní d'Harville přijela do Paříže také proto, aby se tajně setkala s tímto zločincem, který, jak jsme pravili, tu už dlouho žil v úkrytu pod jménem César Bradamanti.

„Ale nejde o našeho milého doktora,“ řekla paní d'Orbigny. „Mám veliké starosti. Můj manžel není v pořádku; jeho zdraví je čím dál křehčí. Ne že bych se obávala nejhoršího... ale je to pro mě trápení... nebo spíš pro něho,“ řekla paní d'Orbigny, otírajíc si lehce zavlhlé oči.

„Oč tedy běží?“

„Pořád mluví o posledním pořízení... o závěti...“ Paní d'Orbigny na několik minut skryla tvář do kapesníku.

„Smutná věc, zajisté,“ řekl notář, „ale takové opatření samo o sobě neznamená nic nepříjemného... Ostatně jaké má pan d'Orbigny úmysly, madame?“

„Co já vím, můj Bože...! Chápete, že když spustí na tohle téma, nenechám ho dlouho hovořit.“

„Ale něco konkrétního vám v té věci snad řekl?“

„Mám dojem,“ spustila paní d'Orbigny s naprosto lhostejnou tváří, „že mi chce odkázat nejen všechno, co mu zákon dovoluje... ale... Ach, ne, prosím vás, nemluvme o tom...“

„O čem tedy budeme mluvit?“

„Ach, ano, máte pravdu, vy krutý člověče! I když nechci, musím o tom mluvit, vždyť jsem tady právě kvůli tomu. Tak tedy! Pan d'Or-

bigny je tak dobrotivý, že dokonce chce zpeněžit část svého majetku a darovat mi... značnou sumu.“

„Ale co jeho dcera? Co ta?“ vykřikl přísně pan Ferrand. „Musím vám oznámit, že mě pan d’Harville už před rokem požádal, abych převzal jeho finanční záležitosti. Právě nedávno jsem pro něho koupil skvělý pozemek. Víte, jak jsem v obchodních věcech úzkostlivý, nejde o to, že pan d’Harville je můj klient; hájím však vždycky spravedlnost. Kdyby snad chtěl váš manžel učinit nějaké opatření proti své dceři, které by se mi nezdálo správné... řeknu vám rovnou, v tom se mnou nepočítejte. Přímo a jasně, to byla vždycky moje zásada.“

„I má! Proto také svému muži stále opakuji, co jste právě řekl: Budiž, vaše dcera vám hodně ublížila; to ale není ještě důvod, abyste ji vydědil.““

„Výborně, tak je to v pořádku. A co on na to?“

„On říká: ‚Odkážu dceři pětadvacet tisíc franků důchodu. Víc než milión dostala po matce; její muž má sám obrovské jmění; proč bych tedy nenechal všechno ostatní vám, drahá přítelkyně, vám, můj anděli strážný, která jste byla jedinou oporou, jedinou útěchou mého stáří?‘

Ta slova mi příliš lichotí,“ řekla paní d’Orbigny se skromným povzdechem, „ale opakuji vám je, abych vám ukázala, jak je pan d’Orbigny ke mně dobrý; přesto jsem jeho nabídku dosud vždy odmítla; proto se nakonec rozhodl mě požádat, abych zajela za vámi.“

„Já ale pana d’Orbigny neznám.“

„On však zná vaši poctivost, tak jako ostatně každý.“

„Ale jak to, že vás mohl ke mně poslat?“

„Aby konečně udělal konec mému zdráhání a námitkám, řekl mi: ‚Nebudu vás posílat za svým právníkem, myslela byste si, že mi je příliš oddaný; ale naprosto se podřídím rozhodnutí muže, jehož úzkostlivá poctivost je příslovečná, a sice pana Jakuba Ferranda. Jestliže shledá, že by pro váš jemnocit nebylo vhodné přijmout

mou nabídku, nebudeme už o tom mluvit; v opačném případě se vzdáte.' – ‚Souhlasím,‘ odvětila jsem, a tak jste se stal rozhodčím mezi námi. ‚Řekne-li ano,‘ dodal ještě manžel, ‚pošlu mu plnou moc, aby zpeněžil mé renty a cenné papíry; suma zůstane deponována u něho a vy, drahá přítelkyně, budete alespoň mít zajištěnou takovou existenci, jaká vám přísluší.“

Snad nikdy neocenil pan Ferrand užitečnost svých brýlí tak jako v tuto chvíli. Nebýt jich, byla by si paní d'Orbigny určitě musela všimnout, jak se notáři při slově deponovaná zablýsklo v očích. Přesto odpověděl mrzutě:

„Nepříjemná věc... Takového rozhodčího už jsem musel dělat nejmíň desetkrát... vždycky proto, že jsem poctivý... každý se tím slovem ohání... Poctivost! Má poctivost... krásná výhoda... mám z toho jen samé trampoty... nepříjemnosti...“

„Ale drahý pane Ferrande... no tak... nebuďte na mě zlý. Pan d'Orbigny čeká jen na váš dopis, aby vám poslal plnou moc... kvůli tomu zpeněžení...“

„Jak veliká to asi bude suma?“

„Myslím, že říkal asi čtyři nebo pět set tisíc franků.“

„Suma není tak značná, jak bych byl čekal; pravda, vy jste se panu d'Orbigny skutečně obětovala... Jeho dcera je bohatá... vy nemáte nic... to mohu schválit, ano, podle mě to můžete docela klidně přijmout...“

„Vy myslíte... opravdu?“ řekla paní d'Orbigny, kterou Polidori o notáři nijak nepoučil a věřila tedy slepě v jeho příslovečnou poctivost jako všichni ostatní.

„Ano, můžete to přijmout,“ opakoval.

„Přijmu to tedy,“ řekla paní d'Orbigny s povzdechem.

Na dveře zaklepal vrchní písař.

„Co je?“ řekl pan Ferrand.

„Paní hraběnka Mac Gregorová.“

„Ať chvíli počká...“

„Já půjdu, milý pane Ferrande,“ řekla paní d’Orbigny. „Napište, prosím vás, manželovi... je to jeho přání, zítra vám pošle plnou moc...“

„Napiši...“

„Sbohem, můj ctihodný a dobrotivý rádče!“

Sára vstoupila do notářovy pracovny s obvyklou chladnokrevností a jistotou. Jakub Ferrand ji neznal, nevěděl, proč přišla; doufal, že to bude další osoba, která mu sedne na vějičku, a dával si na sebe pozor víc než jindy... Pozorně se na hraběnku zahleděl a přes nepohnutelnost jejího mramorového čela si všiml, že se jí lehce chvějí brvy; vytušil v tom známku potlačovaného rozrušení.

Vstal z křesla, přisunul jednu židli, pokynul na ni Sáře a řekl:

„Žádala jste mě, madame, na dnešek o schůzku; prosím tisíckrát za prominutí, že jsem odpověděl až dnes ráno, včera jsem byl příliš zaměstnaný.“

„Chtěla jsem s vámi mluvit, pane... jde o věc nesmírně závažnou... Máte pověst poctivého, dobrého a úslušného člověka, a proto věřím, že jsem nepřišla nadarmo...“

Notář se vsedě lehce uklonil.

„Vím, že o vaší diskrétnosti nemusím pochybovat...“

„To je má povinnost, madame...“

„Jste člověk nepodplatitelný a přísných zásad.“

„Tak jest, madame.“

„Ale kdyby vám přesto někdo řekl: Záleží na vás, pane, abyste vrátil nešťastné matce život... a víc než život... rozum...! Odvážil byste se odmítnout?“

„Mluvte přesněji, madame, pak odpovím.“

„Asi před čtrnácti lety, koncem prosince roku 1824 za vámi přišel jeden muž, ještě mladý, černě oblečený... a nabídl vám, že u vás uloží sto padesát tisíc franků... na doživotní rentu tříletého dítěte, jehož rodiče chtěli zůstat neznámí.“

„A dál, madame?“ řekl notář, aby se vyhnul kladné odpovědi.

„Vklad jste přijal a slíbil jste zajistit dítěti doživotní rentu ve výši osmi tisíc franků; polovina z toho měla být zúročena, dokud nebude plnoleté; druhá polovina se měla vyplácet osobě, která se bude o děvčátko starat.“

„A dál, madame?“

„Za dva roky,“ řekla Sára, nemohouc při tom potlačit určité vzrušení, „28. ledna 1827 dítě zemřelo.“

„Než budeme hovořit dál, madame, byl bych rád, kdybyste mi vysvětlila, jaký máte na věci zájem.“

„Matka té dívenky je... má sestra, pane. Na důkaz toho, co říkám, mám s sebou úmrtní list nebohé dívenky, dopisy osoby, která se o ni starala, a potvrzení jednoho vašeho klienta, u něhož jste těch sto padesát tisíc uložil.“

„Ukažte mi ty papíry, madame.“

Sára, poněkud překvapená, že jí notář nevěří na slovo, vytáhla z obálky několik listin, které si notář pečlivě prohlédl.

„No dobrá, madame, a co si přejete? Úmrtní list je naprosto v pořádku a těch sto padesát tisíc franků připadlo po smrti dítěte mému klientu; to už je riziko takových doživotních důchodů a já jsem na to osobu, jež mě tou záležitostí pověřila, upozornil. Pokud jde o důchod, vyplácel jsem ho přesně a pravidelně až do úmrtí dítěte.“

„Jistě, pane, s radostí uznávám, že jste se zachoval nanejvýš slušně. Naší vděčnosti si zaslouží i žena, které bylo dítě svěřeno, starala se o mou nešťastnou malou neteř vskutku obětavě.“

„To je pravda, madame. I já jsem byl s ní tak spokojený, že když po smrti dítěte zůstala bez prostředků, vzal jsem ji k sobě do služby a je u mě dodnes.“

„Paní Serafína je zaměstnaná u vás, pane?“

„Jako hospodyně, už čtrnáct let. Mohu si ji jen chválit.“

„Ale to by pro nás znamenalo velikou výhodu, kdybyste... kdybyste, pane... laskavě chtěl vyhovět žádosti, která se vám bude zdát

podivná, možná dokonce... na první pohled... nezákonná; až se však dozvíte, proč...”

„Nezákonná žádost, madame! Takové žádosti bych nikdy nevyhověl a nevěřím, že vy byste ji dokázala vznést!“

„Vím, pane, že jste ten poslední člověk, na kterého je možné s takovou věcí přijít; všechnu svou naději vkládám však... svou jedinou naději... ve váš soucit. V každém případě mohu, doufám, spoléhat na vaši diskrétnost?“

„Jistě, madame.“

„Budu tedy mluvit dál. Úmrtím nešťastné dívenky propadla její matka nesmírnému zoufalství a její bolest je dosud stejně živá jako před čtrnácti lety; nejprve jsme se báli o její život, teď se strachujeme o její rozum.“

„Nešťastná matka!“ řekl pan Ferrand s povzdechem.

„Ach ano, pane, nešťastná matka. Protože tehdy, když dítě ztratila, mohla se jediné červenat, že se narodilo, kdežto nyní se okolnosti změnily, a kdyby dítě dosud žilo, mohla by je sestra legitimovat, chlubit se jím, nikdy je neopustit. Když se ke všemu jejímu smutku přidala ještě tahle neustálá lítost, bojíme se, že se pomátne na rozumu.“

„Jenže se bohužel už nedá nic dělat.“

„Ale ano, pane.“

„Jakže, madame?“

„Představte si, že by někdo nešťastné matce řekl: Domnívali jsme se, že je vaše dcera mrtvá, ale není to pravda; mohla by to potvrdit žena, která se o maličkou kdysi starala.“

„Taková lež by byla krutost, madame... proč žít v nešťastné matce marnou naději?“

„Ale co když to není lež? Totiž co kdyby se ta domněnka potvrdila?“

„Nějakým zázrakem? Kdyby k tomu stačila jen modlitba, z celého srdce se k vám připojím, madame... Úmrtí je však bohužel úředně potvrzeno.“

„Můj bože, já vím, pane, že je dítě mrtvé; ale kdybyste chtěl, dalo by se neštěstí možná napravit.“

„To má být hádanka, madame?“

„Budu tedy mluvit jasněji... kdyby byla mé sestře zítra dcera vrácena, probudí ji to nejenom k životu, ale docela určitě by se mohla vdát za otce dítěte, který je dnes stejně volný jako ona. Má neteř zemřela v šesti letech. Byla od svých rodičů odloučená od nejranějšího dětství, už se nemohou pamatovat, jak vypadala... řekněme, že by se našlo sedmnáctileté děvče, tolik by teď bylo mé neteři... mladé děvče, které rodiče opustili, takových je řada; někdo by sestře řekl: Byla jste oklamána, vaše dcera je tady: z nějakých vážných důvodů musela být pokládána za mrtvou. Je to skutečně ona, potvrdí vám to žena, která ji vychovala, i notář, spolehlivý člověk...“

Jakub Ferrand nechal hraběnku bez přerušení domluvit, ale pak vyskočil a pobouřeně vykřikl:

„Dost... dost madame...! Taková hanebnost!“

„Pane!“

„Mně... mně se odvažujete nabízet něco takového... podvrhnout dítě... popřít úmrtní list... prostě kriminální čin! Takovou urážku slyším poprvé v životě... a ty víš, Bože, že si ji nezasloužím... ty to víš!“

„Ale komu by se tím ublížilo, pane? Má sestra i ten muž, který se s ní chce oženit, oba jsou ovdovělí a bezdětní... oba ztracenou dceru hořce oplakávají. Byl by to podvod... ale oni by byli nadosmrti šťastní... a znamenalo by to tu nejkrásnější budoucnost pro nešťastné opuštěné děvče... to by nebyl zločin, ale vznešený, ušlechtilý skutek.“

„Opravdu se nepřestávám divit,“ vykřikl notář čím dál víc pohoršený, „do jakých nádherných barev je možné přiodít ty nejhnusnější myšlenky!“

„Ale uvažujte, pane...“

„Opakuji vám, madame, že to je hanebnost... Je to hanba, aby žena vašeho stavu spřádala takové pletichy... bez vědomí své sestry, jak aspoň doufám...“

„Pane...“

„Dost, madame, dost...! Nejsem na sladké řečičky... Řekl bych vám drsnou pravdu, bez servítku...“

Sára vrhla k notáři jeden ze svých temných, hlubokých a jedovatých pohledů a řekla mrazivě:

„Odmítáte?“

„Jen žádné další urážky, madame...!“

„Dejte si pozor!“

„Pohrůžka?“

„Pohrůžka... A abyste viděl, že nehrozím do vzduchu, povím vám především, že nemám žádnou sestru...“

„Jakže, madame?“

„Sama jsem matkou toho dítěte...“

„Vy?“

„Já... Chtěla jsem dosáhnout cíle oklikou, vymyslela jsem si pro vás báchorku... Jste neoblomný... Shazuji masku... Chcete boj... prosím, bude boj!“

„Boj? Protože odmítám pomáhat při kriminálním činu! Vy máte odvahu...!“

„Poslyšte, pane... Vaše pověst čestného muže je neochvějná a dokonalá... skvělá a všude známá...“

„Protože je zasloužená... Jedině šílenec mi může nabízet něco takového...“

„Vím líp než kdo jiný, jak často bývá taková upjatá ctnost klamná, jak často se za ní schovávají ženské zálety a mužská proradnost...“

„Vy se odvažujete... Skončeme ten rozhovor, madame...“

„Ano, ale předtím vám povím, jak jsem se rozhodla... Aby mezi námi bylo jasno, o smrti své dcery nepochybuji... Přesto však budu

tvrdit, že nezemřela: každý důvod se dá obhájit, i ten nejméně pravděpodobný... Ve vašem postavení máte určitě mnoho závistníků, ti s radostí uvítají, když se budou moci na vás vrhnout... dám jim příležitost..."

„Vy?“

„Ano, nějakou nesmyslnou záminku už najdu, třeba že je něco podezřelého na úmrtním listě... to už je jedno. Budu tvrdit, že má dcera není mrtvá. Nesmírně mi záleží na tom, aby žila, třeba i ztracená, a proces se mi hodí, z celé záležitosti se stane senzace. Matka volající po svém dítěti je vždycky zajímavá; budou při mně všichni, kdo vám závidí i kdo vás nenávidí, a všechny citlivé a romantické duše.“

„Jste šílená, ale taky zlá! Jaký bych měl zájem vydávat vaši dceru za mrtvou, kdyby to nebyla pravda?“

„Ano, důvod se bude hledat dost těžko; naštěstí jsou tu advokáti...! Ale teď mě jeden důvod napadá, a výborný: nechal jste to nešťastné dítě zmizet, abyste se mohl se svým klientem rozdělit o peníze, složené na jeho doživotní důchod...“

Notář nehnul brvou, jenom pokrčil rameny.

„Kdybych už byl takový zločinec, nenechal bych ji zmizet, ale zabil bych ji!“

Sára se překvapením zachvěla, na okamžik ztratila řeč, pak řekla hořce:

„Neobyčejně promyšlený zločin, na takového svatého muže...! Že bych uhodila hřebík na hlavičku...? Zajímavé... budu o tom přemýšlet... Ještě poslední slovo... Vidíte, jaká jsem žena... co mi stojí v cestě, to bez milosti rozdrtím... Uvažujte o tom... do zítřka se musíte rozhodnout... To, oč vás žádám, by se dalo provést zcela beztrestně... Jestli tu lež obratně zkombinujeme, otec dítěte bude tak šťastný, že ze samé radosti nebude o tom vzkříšení pochybovat. Nemá ostatně o smrti našeho dítěte žádné důkazy kromě toho, co jsem mu před čtrnácti lety sama napsala: lehko ho přesvědčím, že

jsem ho oklamala, protože jsem tehdy měla důvod stát proti němu... Řeknu mu, že ze samé bolesti jsem chtěla v jeho očích přervat poslední pouto, které nás dva ještě k sobě pojilo. Pro vás v tom nebude žádné nebezpečí: jenom když potvrdíte, když vy, tak bezúhonný člověk, potvrdíte, že bylo všechno dohodnuto mezi vámi, mnou a paní Serafínou, a každý vám uvěří. Pokud jde o těch sto padesát tisíc, které byly pro dceru složeny, to je čistě má věc; zůstanou vašemu klientovi, který se o tomhle nesmí slova dozvědět; pro sebe si odměnu určíte sám..."

Jakub Ferrand zachoval veškerou chladnokrevnost, ačkoli to byla situace neobyčejně zvláštní a pro něho velice nebezpečná.

Hraběnka v domněnách, že je dcera opravdu mrtvá, na něm chtěla, aby teď vydával za živé dítě, které sám před čtrnácti lety vydal za mrtvé.

Byl příliš protřelý a vědomý si svého nebezpečného postavení, než aby nepochopil dosah Sářiny hrozby.

Jeho pověst byla sice obdivuhodně a pracně vybudovaná, ale spočívala na písku. Veřejnost si s radostí osobuje právo pošlapat toho, koho předtím vynášela do nebe, a odvrátí se od člověka stejně lehko, jako se pro něho nadchla. Těžko předvídat, jaké následky by mohl vyvolat první útok na pověst Jakuba Ferranda. Třeba by to byl útok šílený, už sama odvaha té ženy by mohla na něho uvrhnout podezření...

Sářin bystrozrak a tvrdost notáře děsily: matka, jež mluví o svém dítěti bez jediného okamžiku dojetí. Ta smrt pro ni zřejmě znamenala jen ztrátu určitého nástroje. Taková povaha nezná ve svých plánech ani pomstě slitování.

Aby nějak získal čas k odvrácení nebezpečné rány, řekl Ferrand chladně:

„Dala jste mi lhůtu do zítřejšího poledne, madame; já naopak vám dávám lhůtu do pozítřka, abyste se vzdala plánu, jehož dosah si ani neuvědomujete. Jestli do té doby od vás nedostanu dopis, v němž

mi oznámíte, že jste se toho zločinného a šíleného podniku vzdala, poznáte ke své škodě, že spravedlnost ještě umí ochránit početné lidi, kteří odmítnou zločinné spojení, tak jako umí ztrestat původce hnusných pletich.“

„To znamená, pane, že chcete o den víc, abyste si mohl rozmyslet můj návrh? Dobré znamení, souhlasím... Pozitíří touto dobou přijdu znovu a rozhodne se, jestli mezi námi bude mír... anebo válka... ale říkám vám znovu, válka krutá, která nezná smilování...“

A Sára vyšla z kanceláře.

Notář zůstal pohroužený v chmurných myšlenkách, když tu se otevřela tajná dvířka a do pracovny vešla paní Serafína, celá rozčilená.

„Ach, pane Ferrande,“ zvolala spínajíc ruce, „správně jste říkal, že to jednou může být naše zkáza, když ji necháme naživu!“

„Koho?“

„Tu prokletou holku!“

„Cože?“

„Když byla tehdy před čtrnácti lety prohlášena za mrtvou, Tournemine ji dal k jedné neznámé jednooké ženě, abychom se jí zbavili, a ta žena... Ach, Panebože, kdo by si to pomyslel...“

„Tak mluv...! Mluv...!“

„Ta jednooká žena teď přišla... Před chvílí byla dole... Povídala, že ví, že jsem tu malou k ní dala já.“

„K d'asu! Kdo jí to mohl říci? Tournemine je na galejích...“

„Všechno jsem zapřela, vynadala jsem jí, že je lhářka. Ale kdepak! Tvrdí, že děvče zase našla, že ví, kde teď je, a že může všechno vyzradit... všechno může vyjít najevo, když bude chtít...“

„Ale to se dneska proti mně spiklo samo peklo!“ vykřikl notář v návalu zuřivosti a jeho šeredná tvář zošklivěla ještě víc.

„Panebože, co té ženě řekneme? Co jí máme slíbit, aby mlčela?“

„Vypadá, že se jí dobře vede?“

„Když jsem jí vynadala, že je žebračka, zacinkala kabelou; měla tam peníze.“

„A ona ví, kde to děvče teď je?“

„Tvrdí, že to ví...“

„Dcera hraběnky Sáry Mac Gregorové,“ řekl si notář s úžasem. „A ta mi před chvílí nabízela jmění, když řeknu, že její dcera není mrtvá...! A ona žije...! Mohl bych ji matce vrátit...! Ano, jenže ten falešný úmrtní list! Kdyby se to začalo vyšetřovat, jsem ztracený! Ten zločin by mohl uvést na stopu zločinů dalších!“

Po chvíli ticha řekl paní Serafíně:

„Ta jednooká žena ví, kde děvče je?“

„Ano.“

„Kdy sem má zase přijít?“

„Zítra.“

„Napiš Polidorimu, ať mě dnes večer v devět navštíví.“

„Chcete se zbavit toho děvčete... i stařeny...? To by bylo mnoho najednou, Ferrande!“

„Povídám ti, napiš Polidorimu, ať sem dnes večer přijde!“

Navečer téhož dne řekl Rudolf Murphovi, který nebyl u notáře přijat:

„Ať baron de Graün ihned vyšle kurýra... potřebuju, aby do týdne byla v Paříži Cecily...“

„Ta ďábelská pekelnice? Nehodná žena chudáka Davida, která je stejně krásná jako zkažená...? K čemu to, Výsosti?“

„K čemu to, sire Murphe...? Za měsíc se na to zeptejte notáře Jakuba Ferranda.“

KAPITOLA 29

Markýz d'Harville

Ten den, kdy Sova s Kantorem unesli Panenku, přijel asi v deset večer na bouquevalský statek muž na koni, který se vydával za Rudolfova posla, a vyřizoval paní Georgesové, aby se nelekala, že se jí její chráněnka v nejbližších dnech zase vrátí. A ještě dodal, že pan Rudolf z velice vážných důvodů paní Georgesovou prosí, jestli od něho něco potřebuje, aby mu nepsala do Paříže, ale ať předá dopis rovnou poslovi.

Toho muže vyslala Sára. Uklidnila tak paní Georgesovou a oddálila o pár dnů chvíli, kdy se Rudolf dozví o únosu Panenky. Doufala, že mezitím přiměje notáře, aby přistoupil na hanebný podvod s podvrženým dítětem. To však nebylo všechno... Chtěla se také zbavit paní d'Harville, která už jednou mohla být její vinou ztracená, nebýt Rudolfovy duchapřítomnosti.

Den nato, kdy markýz sledoval svou ženu do ulice du Temple, vydal se tam Tomáš na výzvědy a lehko z domovnice vymáčkl, jak se věci sběhly. Sára tedy vymyslela další hnusný plán: napíše panu d'Harville další anonymní dopis, který udělá Rudolfovu a markýzovu přátelství navždycky konec, nebo aspoň probudí u markýze tak silné podezření, že své ženě definitivně zakáže knížete přijímat.

Dopis zněl takto:

„Byl jste hanebně oklamán; minule byla vaše žena upozorněna, že ji sledujete, a vymluvila se na dobročinnou návštěvu: zatím šla na schůzku za jednou vysoce postavenou osobností, která si najala v ulici du Temple pokoj ve čtvrtém patře pod jménem pan Rudolf. Jestli vám to připadá neuvěřitelné a pochybujete

o těchto faktech, zajděte do ulice du Temple č. 17; zeptejte se tam, popište onu vysoce postavenou osobnost a přesvědčíte se, že není na světě důvěřivějšího a shovívavějšího manžela, který by byl tak královsky podváděn jako vy. Nepodceňujte tuto výstrahu... nebo to bude vypadat, že jste sám také až příliš velký... přítel knížete.“

Dopis dala Sára na poštu v pět hodin toho dne, kdy navštívila notáře.

Týž den večer, když vzkázal baronu de Graün, aby co nejrychleji přivolal do Paříže Davidovu ženu Cecily, vydal se Rudolf navštívit paní vyslancovou, odkud hodlal ještě zajet k paní d'Harville. Podívejme se teď do jejího domu.

Markýz a jeho žena právě vstali od stolu. Scéna se odehrává v malém salónku, který už známe. Markýzina tvář je mírná, plná něhy, pan d'Harville se nezdá tak smutný jako jindy. Anonymní dopis od Sary ještě nedostal.

„Co budete dnes večer dělat?“ obrátil se mechanicky k ženě.

„Zůstanu doma... A vy, co vy budete dělat?“

„Nevím...“ odvětil s povzdechem; „společnost je mi protivná. Zůstanu sám... jako vždycky...“

„Proč sám... když jsem já doma?“

Pan d'Harville na ni překvapeně pohlédl.

„Jistě... ale... Víím, že když nejdete do společnosti, býváte raději sama...“

„Ano, ale protože jsem strašně rozmarná,“ řekla Klementka s úsměvem, „dneska bych svou samotu ráda strávila s vámi... kdyby vám to bylo příjemné.“

„Skutečně?“ zvolal pan d'Harville pohnutě. „Netroufl jsem si to přání vyslovit!“

„Věříte, příteli, že mi váš údiv připadá skoro jako výčitka?“

„Výčitka...? Ach ne, ne; ale po těch nespravedlných a krutých podezřenech, kterými jsem vás nedávno zahrnul, mě vaše laskavost opravdu překvapila, a velice krásně.“

„Zapomeňme, co bylo,“ řekla Klementka s něžným úsměvem.

„Vy byste to dokázala, Klementko?“ odvětil smutně. „Když jsem vás tak podezříval...? Když mě slepá žárlivost zavedla až do takových konců... ale co to všechno je proti křivdě daleko horší, nenaopravitelné...“

„Zapomeňme, co bylo, říkám vám,“ opakovala Klementka, těžko potlačujíc dojetí.

„Co říkáte, Klementko... dokázala byste zapomenout i na tuhle minulost?“

„Doufám...“

„Je to pravda! Klementko... opravdu byste byla tak šlechetná! Ale ne, ne, takovému štěstí nemohu uvěřit; odřekl jsem si je navždycky.“

„Pochybil jste, jak vidíte.“

„Bože můj, taková změna! Je to sen...? Ach řekněte, že se nemýlím...“

„Ne... nemýlíte se...“

„Ano, skutečně už se nedíváte tak chladně... váš hlas zní skoro dojatě. Ach, je to tedy pravda...? Nejsem jen hříčkou iluze?“

Při těch slovech pokrýl pan d'Harville ruku své ženy vášnivými polibky. Klementka se však nedokázala v tu chvíli ubránit prvnímu hnutí odporu, skoro hrůzy, a prudce ruku odtáhla. Ve tváři se jí příliš zračilo, co cítí, než aby se pan d'Harville mohl dál mýlit. Byla to pro něho strašná rána. Tvář mu rázem rozryla bolest. Paní d'Harville k němu znovu rychle vztáhla ruku a zvolala:

„Alberte, přísahám, budu vám tou nejoddanější přítelkyní, tou nejněžnější sestrou... ale víc ne... Odpusťte, odpusťte... jestli má slova vzbudila ve vás naději, kterou nikdy nemohu splnit!“

„Nikdy...?“ vykřikl pan d'Harville a upřel na ženu prosebný, zoufalý pohled.

V tu chvíli vstoupil komorník a řekl Klementce:

„Jeho Výsost pan velkovévoda z Gerolsteinu se dává ptát, jestli ho paní markýza může přijmout.“

Klementka se tázavě obrátila k manželovi.

„Jistěže,“ řekl pan d’Harville, který se mezitím stačil ovládnout.

Zároveň s Rudolfem vstoupil sloužící, který přinášel markýzovi dopis. Bylo to Sářino anonymní obvinění, že je kníže milencem paní d’Harville. Markýz ze zdvořilosti vůči Rudolfovi odstrčil rukou stříbrný podnos, který mu sloužící podával, a řekl polohlasně:

„Později... později...“

„Ale milý Alberte,“ řekl Rudolf srdečným, otevřeným tónem, „proč se mnou děláte takové okolky?“

„Excellence...“

„Jestli dovolí paní markýza, prosím vás... přečtete si ten dopis...“

„To nijak nespěchá, Excellence, skutečně...“

„Ale no tak, jen si ho přečtete... prosím vás... já to chci...“

„Když Vaše Výsost nedá jinak...“ řekl markýz a vzal dopis z podnosu...

„Jistěže nedám jinak, chci, abyste se ke mně choval jako přítel.“ A nemaje tušení, co obsahuje osudný dopis, jež markýz právě rozlepoval, obrátil se Rudolf s úsměvem k markýze:

„Jaké je to pro vás, madame, vítězství, že si tuhle umíněnou hlavu vždycky dokážete podmanit!“

Pan d’Harville přistoupil ke svícnu na krbu a otevřel Sářin dopis. Přečetl ho dvakrát za sebou, zatímco Rudolf a Klementka spolu rozmlouvali. Jeho tvář zůstala nehybná; jen ruka se mu takřka nepatrně chvěla, když po chvílce zaváhání vsunul list do kapsy u vesty.

„Vydávám se sice nebezpečí, že mě budete zase pokládat za nezdvůřáka, Excellence,“ řekl Rudolfovi s úsměvem, „ale dovolte mi, abych šel na ten dopis odpovědět... je důležitější, než jsem myslel...“

„Už se dnes večer neuvidíme?“

„Myslím, že už nebudu mít tu čest, Excellence. Doufám, že mě Vaše Výsost omluví.“

„Nepolapitelný muž!“ řekl vesele Rudolf. „Nepokusíte se ho zdržet, madame?“

„Netroufám si na to, o co se marně pokusila Vaše Výsost.“

„Vážně, milý Alberte, až ten dopis napíšete, vraťte se ještě, pokud možno... nebo mi aspoň slibte, že mi někdy dopoledne věnujete pár chviliek... Rád bych vám pověděl spoustu věcí...“

„Vaše Výsost je nesmírně laskavá,“ řekl markýz s hlubokou úklonou a zanechal Klementku s Rudolfem o samotě.

„Váš manžel má starosti,“ řekl Rudolf. „Zdálo se mi, že se usmívá jaksi nuceně... Možná že jsem přišel nevhod?“

„Ach ne, Výsosti... Ostatně slíbil jste mi, že mi brzy dáte příležitost k dobrému skutku...“

„Přišel jsem svůj slib splnit.“

„Skutečně, Excellence? Ach, to jsem ráda...“

„Měl jsem opravdu vnuknutí, když jsem najal ten pokojík v ulici du Temple... Nedovedete si představit, jaké zvláštní, zajímavé lidi jsem tam objevil...! Především vaši chráněnci z podkroví... radují se ze štěstí, které jste jim při své návštěvě přislíbila; přesto je čekají ještě tvrdé zkoušky; nechci vás ale rozesmutnit... Až jindy vám povím, kolik hrůzných neštěstí může dolehnout na jednu jedinou rodinu...“

„Jistě vám jsou nesmírně vděční!“

„Žehnají vašemu jménu...“

„Vy jste jim pomohl mým jménem, Excellence?“

„Abych jim almužnu osladil... Ostatně splnil jsem jenom, co vy jste slíbila. Chtějí vám přijít poděkovat. Přišel jsem vás požádat, abyste je přijala.“

„Ach, řeknu jim, jak to bylo... že za všechno vděčí vám.“

„To nedělejte... Víte, že mám v tom domě pokojík a nechci prozradit své inkognito... Ostatně hlavní je, že teď mají Morelovi aspoň

to nejnnutnější. Včera jsem byl v Templu... Víte, co to je Temple, paní markýzo?“

„Nevím, Excellence...“

„Neobyčejně zábavný a zajímavý bazar; byl jsem tam za nějakými nákupy se svou sousedkou ze čtvrtého patra...“

„S vaší sousedkou?“

„Mám přece v ulici du Temple pokojík?“

„Ach ano, Excellence, zapomněla jsem...“

„Tahle má sousedka je rozkošná malá grizetka; jmenuje se Rolnička; pořád se směje a nikdy neměla milence.“

„Nečekaná ctnost... u grizetky!“

„To není proto, že by byla tak absolutně ctnostná, ale protože nemá na milování čas, jak říká; zabralo by jí to mnoho času, pracuje dvanáct až patnáct hodin denně, aby vydělala pětadvacet sou, a z toho žije!“

„Z tak mála že by mohla být živa?“

„A proč ne! Dokonce si dopřává jistý přepych: dva ptáčky, kteří toho snědí víc než ona; pokojík má dokonale čistý a sama je jako obrázek.“

„Žít z pětadvaceti sou denně! To je zázrak...“

„Zázrak pořádku, práce, šetrnosti a praktické filozofie; proto vám ji taky doporučuji; říká o sobě, že prý je jako švadlena velmi zručná... Ostatně není psáno, že byste musela nosit, co vám ušije...“

„Pošlu jí práci hned zítra...! Ubohé děvče! Když si představím, z jaké trošky peněz je možno žít, a my bohatí o tom nemáme ani tušení, každý náš sebemenší rozmar je stonásobně dražší!“

Rudolf se dojatě zahleděl na tu krásnou, milováníhodnou dvacetiletou ženu, jak se v ušlechtilých skutcích snaží zapomenout na vlastní bolesti; Klementce se živě leskly oči, tváře se jí lehce zbarvily, živé pohyby a slova dodaly její krásné tváři nové kouzlo.

Všimla si, že ji Rudolf mlčky pozoruje. Začervenala se, sklopila oči, a když je pak s půvabným zmatkem opět zvedla, řekla:

„Smějete se mému nadšení, Excellence! Ale vaše slova na mě tehdy tolik zapůsobila...! Čím víc o nich uvažuji, tím víc mi vaše myšlenka připadá správná, veliká, plodná... Ach, Excellence, čím to, že je vaše srdce tak dobrotivé? Odkud jste načerpal tolik šlechetného soucitu?“

„Mnoho jsem trpěl a trpím dosud; vím proto, co to je bolest!“

„Vy že jste nešťastný, Excellence!“

„Ano, skutečně to vypadá, jako by mi byl osud schválně připravil všechny druhy neštěstí jen proto, aby mě naučil s každým neštěstím cítit... Jako přítele mě zasáhl v příteli; jako milence mě zasáhl v první ženě, kterou jsem miloval ve slepé důvěřivosti mládí; jako manžela mě zasáhl v mé ženě; jako syna – v otci; a jako otce – v mém dítěti.“

„Myslela jsem, Excellence, že vám velkovévodkyně žádné dítě nezanechala.“

„To je pravda; ale než jsem se oženil, měl jsem dceru, zemřela ještě maličká... Ano, může se to zdát zvláštní, skoro jsem to dítě ani neviděl, ale truchlím pro ně dodnes. Čím jsem starší, tím hlubší je můj smutek! Rok od roku ho nesu s větší trpkostí; jako by rostl s věkem, který by měla má dcera; teď by jí bylo sedmnáct!“

„A její matka dosud žije, Excellence?“ řekla Klementka po chvilce zaváhání.

„Nemluvte mi o ní!“ vykřikl Rudolf a tvář mu při myšlence na Sáru zbrunátněla. „Její matka je nehodná bytost, s duší ztvrdlou sobectvím a ctižádostí. Někdy si říkám, jestli není pro mou dceru líp, že je mrtvá, než aby byla zůstala v rukách své matky.“

Klementku jako by potěšilo, když slyšela Rudolfa takto hovořit.

„Ach, teď chápu,“ zvolala, „že musíte svou dceru dvojnásob oplakávat!“

„Jak bych ji byl měl rád...! Víte, připadá mi, že když my panovníci milujeme syna, vždycky je to tak trochu otázka rodu a jména, v pozadí

je politická myšlenka. Ale dcera! Dcera! Ta je milována jen kvůli sobě samé...! Ale proč mluvit o takovém nevýslovném štěstí, když je nikdy nepoznám," řekl Rudolf zdrceně. V jeho hlase bylo tolik hlubokého smutku a zoufalství, že Klementka nedokázala potlačit slzu.

Po chvíli ticha řekl Rudolf se smutným úsměvem, skoro se červenaje, že se dal tak strhnout pohnutím:

„Odpusťte, madame, že jsem se dal tak unést smutnými vzpomínkami; vy mi to prominete, že?“

„Ach, Excellence, věřte, že cítím s vámi. To přece smím? Vy jste také cítil s mým zármutkem. Bohužel vám má útěcha nemůže být nic platná...“

„Ne, ne... váš zájem sám je pro mě sladkou útěchou; už to samo je určitá úleva, když může člověk o své bolesti povědět... a já bych byl o tom nemluvil, nebýt našeho rozhovoru, který ve mně probudil bolestné vzpomínky... Je to slabost, ale kdykoli slyším mluvit o mladé dívce, vždycky vzpomenu na tu, kterou jsem ztratil...“

„Není divu, Excellence! Jedna moje přítelkyně navštěvuje mladé vězenkyně v Saint-Lazare, mezitím co jsme se neviděli, byla jsem je navštívit s ní; jsou tam ženy opravdu provinilé. Ale kdybych nebyla matkou, určitě bych je soudila ještě daleko přísněji... místo toho je mi jich strašlivě líto, když pomyslím, že by možná nemusely být ztracené, nebýt bídy a opuštění, v jakém od dětství žily... Nevím, čím to je, ale připadá mi pak, že svou dcerku miluji ještě víc...“

V tu chvíli se otevřela tajná dvířka, zakrytá tapetou. Klementka vykřikla; Rudolf se zachvěl. Objevil se pan d'Harville, bledý, rozrušený a hluboce dojatý, se slzami v očích. Podal Rudolfovi Sářin dopis:

„Excellence... tady je hanebný dopis, který jsem prve ve vaší přítomnosti dostal... Přečtěte ho a spalte.“

Klementka užasle pohlédla na manžela.

„Ach, to je hnusné!“ zvolal Rudolf rozčileně.

„Ano, Excellence, ale je ještě něco podlejšího než ten anonymní dopis... Mé chování!“

„Jak to?“

„Místo toho, abych vám prve ten dopis upřímně a směle ukázal, skryl jsem ho před vámi, tvářil jsem se klidně, ačkoli mi v srdci vřela žárlivost, vztek a zoufalství... A to není všechno... víte, co jsem udělal, Excellence? Ke své hanbě jsem se schoval tady za těmi dvířky a špehoval jsem vás... Ano, byl jsem tak bídný, že jsem pochyboval o vaší slušnosti, o vaší cti... Ach, autor těch dopisů dobře ví, komu je posílá... Ví, jak lehko podlehnu... Když jsem teď, Excellence, vyslechl, co jsem vyslechl, a neušlo mi z vašeho rozhovoru ani slovo, takže teď vím, co vás vede do ulice du Temple... když jsem podle uvěřil té bídné pomluvě... Co mi teď zbývá, Excellence... Klementko, co mi zbývá... než padnout před vámi oběma na kolena a doufat ve vaši šlechetnost...“

„Můj Bože, drahý Alberte, co bych vám měl odpouštět?“ řekl Rudolf a s nejdojemnější srdečností podal markýzi obě ruce. „Teď aspoň víte, jaké máme paní d'Harville a já mezi sebou tajemství.“

„A vy, Klementko,“ řekl zasmušile pan d'Harville, „odpustíte mi ještě i tentokrát?“

„Ano, když mi pomůžete udělat vás šťastným...“ řekla markýza a podala manželovi ruku, kterou on dojatě stiskl.

„Tak vidíte, markýzi,“ zvolal Rudolf, „jak jsou naši nepřátelé neobratní. Díky jim jsme my tři teď lepší přátelé než kdy předtím. Krásně jsme se pomstili všem zlomyslníkům a závistivcům. To samo už je dost, ale ještě není konec... tuším totiž, odkud vítr vane, a nemám ve zvyku klidně přihlížet, jak se ubližuje mým přátelům. Ale to už je má věc. Na shledanou, madame, byli jsme odhaleni, teď už nebudete pomáhat svým chráněncům sama. Ale nebojte se, určitě si brzo vymyslíme nějaký hodně tajný podnik a uvidíme, jestli ho markýz odhalí.“

Pan d'Harville doprovodil Rudolfa až ke kočáru, aby mu ještě jednou poděkoval, a pak se vrátil do svého pokoje, aniž zašel zpátky za Klementkou. Druhý den strávil v neobyčejně dobré náladě. S Klementkou hovořil vesele, spokojeně. Během dopoledne dlouho projednával se svým notářem různé majetkové záležitosti. Potom

proti svému zvyku sezval několik přátel na mládenecký oběd. Den nato stála v novinách zpráva:

Včera došlo k politováníhodné a nečekané události, která rozrušila celou saintgermainskou čtvrť. Rok co rok se setkáváme se smutnými následky podobných neopatrností, jaká tentokrát přivodila strašné neštěstí. Podáváme zde zaručená fakta, tak jak jsme je získali:

Pan markýz d'Harville, muž sotva šestadvacetiletý, majitel nesmírného jmění, člověk proslulý dobrotou a manžel ženy, kterou zbožňoval, pozval na oběd několik přátel. Po obědě přešli do markýzovy ložnice, kde bylo uloženo několik vzácných zbraní. Zatímco si jeho společníci prohlíželi pušky, vzal pan d'Harville ze žertu pistoli a v domněnku, že není nabitá, přiložil ji k ústům... a s klidnou jistotou zmáčkl kohoutek... Vyšla rána... a mladý muž s příšerně roztříštěnou hlavou padl mrtev k zemi! Těžko si představit strašlivé zděšení přátel, s nimiž pan d'Harville pln mladistvých nadějí a štěstí ještě před okamžikem hovořil o nejrůznějších plánech! A jako by ten smutný kontrast měl být ještě krutější, téhož rána před truchlivou událostí koupil pan d'Harville pro svou ženu drahocenný šperk, aby ji překvapil... Stal se obětí hrozného neštěstí možná právě v okamžiku, kdy mu život připadal nejzářivější, nejkrásnější...

Nad podobným neštěstím je zbytečná každá úvaha, lze si jen ohromně říci: jak nevyzpytatelná je Prozřetelnost!

Je třeba dodávat, že tajemství své dobrovolné smrti si markýz odnesl s sebou do hrobu...?

Ano, byla to smrt dobrovolná a vypočítaná, promyšlená se stejnou chladnokrevností jako šlechetností, tak aby Klementka ani v nejmenším nevytušila pravou příčinu sebevraždy.

KAPITOLA 30

Saint-Lazare

Naše slova i názory mají příliš málo váhy, než abychom mohli někoho poučovat nebo něco reformovat. Děláme si jedinou naději, že se nám podaří obrátit pohled boháčů a přemýšlejících lidí k obrazu obrovské společenské bídy, která je politováníhodná, ale bohužel existuje. Přesto někteří ze šťastných tohoto světa pobouřeně křičí, že je to všechno příliš drastické, že přeháníme, že to je nepravděpodobné, nemožné; ale to proto, aby se nad tou záplavou bolesti nemuseli dojímat (o pomoci ani nemluvíme). Pochopitelně. Sobec, který má plné kapsy zlata a plný žaludek, chce především v klidu trávit. Pohled na chudáka, třesoucího se hladem a zimou, je mu obzvlášť nepříjemný. Raději hnije ve svém přepychu a bohatství a s očima ospale přivřenými se kochá baletní scénou v Opeře.

Ochotně přiznáme, že z uměleckého hlediska je naše dílo kniha špatná, není však špatná z hlediska morálního. Nemůže pro nás být odměny větší nad požehnání třeba jen několika nešťastných rodin, kterým se možná povede o trochu líp díky myšlenkám, jež jsme tu nadhodili.

A nyní můžeme čtenáře uvést do věznice Saint-Lazare, ponuré impozantní budovy na saintdeniském předměstí. Je tu oddělení určené výhradně pro zlodějky a prostitutky. Denně je navštěvují některé milosrdné ženy úctyhodného jména a postavení.

Protože přítelkyně paní d'Harville nebyla toho dne volná, vydala se sem Klementka tentokrát sama, netušíc dosud nic o strašném dramatu, které se u ní doma odehrálo. Uvítal ji s velikou zdvořilostí ředitel a několik dozorkyň. S jednou z nich potom zůstala na chvíli o samotě v salóнку vedle kanceláře.

„Paní markýza mě laskavě pověřila, abych jí doporučila některé chovanky, které si pro své chování nebo upřímnou lítost zaslouží jejího zájmu; myslím, že jedno děvče bych vskutku mohla doporučit; podle mě je, chudák, spíš nešťastné než provinilé. Je jí nanejvýš šestnáct sedmnáct let, a snad se nemýlím, když řeknu, že je dosud možné to nešťastné dítě zachránit.“

„Co provedla, že je ve vězení?“

„Chytili ji večer na Champs-Élysées. Na některá veřejná místa, mezi nimi také na Champs-Élysées, mají totiž tyto ženy pod přísným trestem zakázaný přístup, nesmějí se tam ukazovat.“

„A děvče se vám zdá zajímavé?“

„Nikdy jsem neviděla pravidelnější, sladší obličej. Je to tvář doslova panenská, paní markýzo. Skromná a mírná, a navíc, když ji sem přivedli, byla oblečená jako venkovanka z okolí Paříže.“

„Pochází tedy z venkova?“

„Ne, paní markýzo. Dozorci ji poznali; bydlela v jednom strašném domě v Cité, odkud asi přede dvěma či třemi měsíci zmizela; nedala se však vyškrtnout z policejního rejstříku, takže zůstává dál pod policejním dohledem: proto ji sem také policie poslala.“

„Ale třeba odešla z Paříže, aby začala lepší život?“

„To si právě myslím, madame, a proto mě také hned zajímala. Vyptávala jsem se jí na minulost, chtěla jsem zjistit, jestli přišla z venkova, říkala jsem jí, že chce-li svůj život napravit, jak se aspoň domnívám, aby nezoufala.“

„Co na to řekla?“

„Zvedla ke mně veliké modré oči, smutné a plné slzí, a řekla an-
dělsky něžným tónem: ‚Jste laskavá, paní, děkuji vám; o minulosti však nemohu mluvit; zatkli mě, byla jsem v nepravu, nenaříkám si.‘ – ‚Ale odkud přicházíte? Kde jste byla po tu dobu, co jste odešla ze Cité? Jestli jste odešla na venkov začít počestný život, řekněte to, dokažte to; napíšeme panu prefektovi, požádáme o vaše propuštění; škrtnou vás z policejního rejstříku a dostane se vám ve

vašem dobrém předsevzetí veškeré podpory.' – ‚Prosím vás, paní, odpověděla, ‚neptejte se mne, nemohu odpovědět.' – ‚Ale až vyjdete odsud, chcete se zase vrátit do toho strašného domu?' – ‚Nikdy!' – ‚Tak co tedy chcete dělat?' – ‚To ví jen Bůh,‘ odpověděla a hlava jí sklesla na prsa.“

„Podivné!“

„Ano, je to zvláštní děvče, nepřestává mě udivovat. Je tu sotva tři dny, a už si získala jakýsi vliv na ostatní chovanky.“

„V tak krátké době?“

„Nejen že je pro ně zajímavá, ale dokonce si jí jaksi váží.“

„Spíš bych řekla, že ji budou nenávidět?“

„Zdaleka ne, madame; už asi měsíc tu například máme jedno nezkrtné děvče, kterému pro jeho prudkou, odvážnou, až skoro zvířecí povahu přezdívalí Lvice. Je to asi dvacetiletá dívka vysoké, takřka mužské postavy a dost hezké, ale tvrdé tváře. Často jsme nuceni vsadit ji do temnice, abychom přemohli její divokost. Zrovna předevčírem vyšla z cely. Bylo to zrovna při jídle a ta dívka, o níž jsem vám vyprávěla, nejedla. Smutně řekla svým společníkům: ‚Kdo chce můj chléb?' – ‚Já!' řekla rychle Lvice. – ‚Já,‘ řekla nato jiná, takové skoro pomatené stvoření, říká se jí Vojanda, a přestože je už několik měsíců těhotná, nezabráníme někdy tomu, aby nesloužila druhým za posměch a za obětního beránka. Děvče dalo potom chléb té druhé a Lvice se rozzuřila: ‚Já jsem si řekla první!' vykřikla zuřivě. – ‚To je pravda, ale ta ubohá žena je těhotná, potřebuje ho víc než vy,‘ odpovědělo děvče. Lvice ale vyrvala chléb Vojandě z rukou a začala nadávat a mávat nožem. Protože je zlá a každý se jí bojí, nikdo se k chudince Pěnkavě nepřidal, ačkoli v duchu jí všechny chovanky dávaly za pravdu.“

„Jak se ta dívka jmenuje, madame?“

„Pěnkava... pod tímto jménem, vlastně pod tou přezdívkou je u nás zapsaná... Takovou přezdívkou má skoro každá z nich.“

„Tahle je ale zvláštní...“

„V jejich hantýrce to vlastně znamená zpěvačka; to děvče prý velmi krásně zpívá; ráda tomu věřím, hlas má nádherný... Lvice rozzuřená jejím klidem se k ní s nadávkou rozběhla, mávající nožem; všechny chovanky hrůzou vykřikly... Jediná Pěnkava na ni pohlédla beze strachu, trpce se usmála a řekla svým andělským hlasem: ‚Ach, zabte mne, zabte, budu ráda... jenom ať dlouho netrpím!‘ Řekla prý to s tak srdcervoucí prostotou, že skoro všechny chovanky měly slzy v očích.“

„Nedivím se,“ řekla paní d’Harville s bolestným dojetím.

„I ta nejhorší povaha,“ pokračovala dozorkyně, „je někdy schopná lepšího citu. Lvice v tu chvíli hodila nůž na zem, šlápla na něj a zvolala: ‚Neměla jsem ti hrozit, Pěnkavo, vždyť jsem silnější než ty; nebála ses mého nože, jsi statečná... statečnost mám ráda; proto taky, kdyby ti chtěl někdo ubližovat, od téhle chvíle tě budu bránit...‘“

„Zvláštní povaha!“

„Příkladem Lvice to děvče ještě víc stouplo u ostatních v úctě, teď už jí skoro žádná z chovanek dokonce ani netyká, což je u nás něco naprosto neslýchaného. Dokonce se před ní stydí i svlékat...“

„Jak zvláštní jemnocit uprostřed takového úpadku!“ zvolala paní d’Harville.

„Ano, před muži a mezi sebou neznají, co to je stud, ale přivádí je do rozpaků, abychom je viděly neoblečené my anebo milosrdné ženy, které je navštěvují ve vězení tak jako vy, paní markýzo. Před osobami, kterých si mohou vážit, jako by se i v těchto stvořeních ještě pudově probouzel stud, který do nás Bůh vložil.“

Paní d’Harville nedovedla skrýt překvapení, že nalézá u obyčejné dozorkyně padlých dívek tolik citu, moudrosti a lidskosti.

„Můj bože, madame, vykonáváte své smutné povolání takovým způsobem, že pro vás musí být neobyčejně zajímavé. Takových žen jako vy je jistě málo.“

„Ach ne, paní markýzo; to, co dělám já, to mnohé jiné vykonávají s daleko větším úspěchem i moudrostí... Mnohem víc zajímavého

by vám mohla povědět jedna dozorkyně na zdejším oddělení, kde jsou vězněné ženy pro různé zločiny... Vyprávěla mi, že prý tam dnes ráno přivedli dívku podezřelou z vraždy vlastního dítěte. Nikdy jsem neslyšela něco tak zoufalého... Otec té nešťastnice je počestný řemeslník, brusič; z bolesti nad dceřinou hanbou zešlél; rodina prý žila ve strašné bídě, v podkroví jednoho domu v ulici du Temple.“

„V ulici du Temple!“ zvolala paní d'Harville s úžasem. „Jak se jmenuje ten brusič?“

„Jeho dcera se jmenuje Luisa Morelová.“

„To je ona...“

„Sloužila u velmi slušného člověka, u pana notáře Ferranda.“

„Kdosi mi tu nešťastnou rodinu doporučil,“ řekla Klementka a trochu zrudla. „Neměla jsem ale tušení, že ji postihla znovu tak strašná rána... A co Luisa Morelová?“

„Říká, že je nevinná; přísahá, že bylo dítě mrtvé... zdá se, že na tom může být něco pravdy... Je prý strašlivě zoufalá, paní markýzo, a když se o její rodinu zajímáte, jistě by ji trochu uklidnilo, kdybyste ji laskavě navštívila.“

„To jistě udělám; budu zde mít dvě chráněnký místo jedné... Luisu Morelovou a Pěnkavu... velice mě dojalo, co jste mi o tom ubohém děvčeti vyprávěla... Snad by se dalo nějak zařídit, aby ji propustili? Našla bych pro ni místo, postarala bych se o její budoucnost...“

„S vašimi styky, paní markýzo, nebude nic těžkého dosáhnout propuštění během jednoho dne. Závisí to čistě na dobré vůli pana policejního prefekta...“

„Ale mohla bych to děvče vidět ještě dnes? Hned?“

„Jistě, madame; jestli si to přejete, zajdu pro ni... současně se mohu informovat i na Luisu Morelovou, která je na jiném oddělení.“

„Budete velmi laskavá,“ řekla paní d'Harville a osaměla.

KAPITOLA 31

Pěnkava a Luisa

Zatímco paní d'Harville čeká na Pěnkavu, podívejme se trochu mezi vězeňské chovanky.

Na věži saintlazarského vězení odbíjely dvě. Zimu, panující už několik dní, vystřídalalo mírné, vlahé, skoro jarní počasí; sluneční paprsky se odrážely uprostřed dvora na hladině velkého čtvercového bazénu, lemovaného kamenným roubením; na dvoře byly stromy a kolem dokola vysoké zčernalé zdi s řadami zamřížovaných oken; na rozlehlém prostranství, určeném k procházkám vězeňkyň, stály tu a tam dřevěné lavičky.

Sotva se ozval zvon, ohlašující hodinu odpočinku, otevřela se mohutná vězeňská vrata a z nich se houfem vyhrnuly chovanky. Všechny byly stejně oblečené, na hlavách černé čepce a na sobě dlouhé haleny z modrého plátna, stažené v pase páskem s kovovou přezkou. Bylo tu asi dvě stě prostitutek, odsouzených za různé přestupky proti zvláštním nařízením, která se na ně vztahují a staví je mimo obecný zákon. Na první pohled na nich nebylo nic zvláštního, ale při bedlivějším pohledu bylo možno skoro na každé z těch tváří rozeznat nesmazatelné znamení neřesti a zpustnutí, jaké s sebou nese nevědomost a bída. Je těžko ubránit se při pohledu na takový dav padlých bytostí smutnému pomyšlení, že některá z nich byla možná aspoň nějaký čas čistá a počestná. Ano, některá, protože mnohé z nich jsou zkažené, svedené, zneuctěné ne od mládí, ale od nejranějšího dětství... vlastně už od narození, jak ostatně později uvidíme...

Jestliže tolik nešťastnic propadá neřesti, zřídka kdy bývá důvodem záliba v prostopášnosti; spíš je k tomu vede opuštěnost, špatný

příklad, zvrhlá výchova a hlavně hlad; tuhle duševní a tělesnou daň odvádějí civilizaci pouze chudé třídy.

Jak se tak chovanky s křikem hrnuly ven, dalo se poznat, že nejsou bujné jen z radosti, že se dostaly z dílen. Sotva vtrhly vraty do dvora, zástup se rozdělil a s posměšnými výkřiky obklopil jakési nevzhledné stvoření. Byla to malá, sotva čtyřicetiletá žena neforemné, obtlouklé a křivé postavy, s krkem vraženým mezi nepravidelná ramena. Strhly jí čepec; světlé, vlastně spíš žlutavé prošedivělé vlasy se jí rozčuchané a zježené svezly přes nízké, přihlouplé čelo. Pod pravou paží držela cosi svázaného do uzlíku v šeredném, děravém kostkovaném šátku. Levým loktem se snažila bránit ranám. Zlobila se a prosila, hrozila, žadonila, její nárek byl však ostatním ještě víc k smíchu než hrozby. Ta žena byla jejich hračkou, ačkoli jedna věc by ji měla od zlého nakládání uchránit... byla těhotná.

Protože však byla šeredná, hloupá a už ze zvyku všem pro zábavu, neznaly její pronásledovatelky slitování, ačkoli většinou mateřství respektovaly.

Mezi těmi, které napadaly Vojandu nejdivočeji, byla i Lvice, vysoká, mužsky urostlá dívka celkem pravidelné tváře; hrubé černé vlasy jí zahrávaly rudými odlesky; tváře měla zardělé a nad masitými rty stín hnědého chmýří; hnědé obočí hrubé, srostlé, a pod ním veliké světle rezavé oči; v celém jejím vzezření bylo cosi drsného, divokého, zvířecího. Přesto však bylo možno vyčíst z její tváře spíš odvahu a drzost než krutost.

„Ach Bože, Bože, co jsem vám udělala?“ křičela Vojanda, snažíc se družkám ubránit, „proč mě tak trápíte?“

„Protože se k ničemu jinému nehodíš...“

„Protože nás to baví.“

„Jen se na sebe podívej... uvidíš, že nemáš právo naříkat...“

„Dáme ti pokoj, když nám povíš, proč ti říkají Vojanda.“

„Ano, ano, pověz nám to.“

„Ale vždyť jsem vám to už říkala stokrát, měla jsem ráda jednoho vojáka...“

„Jestli ti byl podobný, to musel být fešák!“

„Jistě to byl invalida...“

„Třasořitka...“

„Kolik měl skleněných očí?“

„A plechových nosů?“

„To musel být beznohý a bezruký, a k tomu hluchý a slepý... když měl na tebe chuť...“

„Já vím, že jsem ošklivá... jako strašidlo. Jen se mi smějte, povídejte, co chcete... to mi nevadí; ale nebijte mě, aspoň mě nebijte.“

„A copak to máš v tom šňupáku?“ řekla Lvice.

„Ano...! Ano...! Co to tam má?“

„Ať nám to ukáže!“

„Ukaž! Ukaž!“

„Ne, prosím vás, ne...!“ vykřikla nešťastnice a oběma rukama ze všech sil sevřela uzlík.

„Vezměte jí to...“

„Ano, vyrvi jí to, Lvice!“

„Ach Bože, jak můžete být tak zlé... nechte to... pustíte...“

„Tak co je to?“

„Tak vám to tedy povím! To bude prádélko... pro dítě... šiju to ze starých hadříků, které už nikdo nechce; to vás přece nezajímá, že ne?“

„Á, prádélko pro mimino naší Vojandy! To bude asi švanda!“

„Podívejme se na to!“

„Prádélko...! Prádélko...!“

„Míru vzala podle pejska naší žalárnice... určitě...“

„Sem s tím prádétkem!“ vykřikla Lvice a vyrvala uzlík Vojandě z rukou.

Kapesník už tak dost chatrný se protrhl a po dvoře, přímo pod nohy vězeňkyň se rozlétla spousta různobarevných hadříků a napůl

posešíváných plátěných odstřížků; posměšky a výbuchy smíchu se ještě zdvojnásobily.

„To je paráda!“

„Vzorky starých cárů!“

„Vetešnictví!“

„A co z toho chce šít...!“

„To bude víc nití než látky...“

„Bude to mít s vyšíváním!“

„Hele, Vojando... můžeš si ty hadříky zas posbírat!“

„Panebože, vy jste ale zlé! Zlé!“ vykřiklo nešťastné stvoření, a nedbajíc na šťouchance, běhalo sem a tam a snažilo se kousky látek posbírat. V tu chvíli jako poslední v zástupu vešla do dvora Pěnkava.

„Přimluvte se, ať mě nechají, Pěnkavo,“ obrátila se k ní Vojanda prosebně. „Dalo mi takovou práci, než jsem to posbírala, abych mohla začít výbavičku pro dítě, a podívejte se, jak to roztahaly po dvoře... Že jim to může dělat takové potěšení?“

Panenka neřekla ani slovo, ale rychle začala sbírat hadříky pod nohama chovanek, jak jen se dalo.

Jedna vězeňkyně naschvál přišlápla pod botou cosi jako hrubý kabátek z plátěných hadříků; Panenka, jak byla sehnutá, zvedla k ní svůj sladký pohled a řekla mírně:

„Prosím vás, nechte mě to sebrat, vidíte, že ta ubohá žena pláče...“

Vězeňkyně odtáhla nohu.

Kousek po kousku dostala Pěnkava zpátky i ostatní hadříky, až bylo skoro všechno zachráněno. Zbýval ještě dětský čepeček, o který se se smíchem tahaly dvě chovanky.

„No tak, mějte přece srdce... vraťte jí ten čepeček...“ řekla Pěnkava.

„No bodejt'... to bude pro nějakého šaška v povijanu, vidíte ho, celý je šedivý a tady má kolečka z černého a zeleného barchetu... a podšívku z pytloviny.“

Popis byl přesný. Probudil nový křik a posměšky, které neměly konce.

„Smějte se mi, ale vraťte mi ho,“ řekla Vojanda, „a hlavně ho neválejte v blátě jako to ostatní... Nezlobte se, Pěnkavo, že jste si kvůli mně tak ušpinila ruce,“ dodala ještě vděčně.

„Sem s tou šaškovskou čepicí!“ vykřikla Lvica, která se zmocnila čepičku a vítězně jí mávala ve vzduchu.

„Prosím vás, dejte mi ho,“ řekla Pěnkava.

„Ne, vy byste ho vrátila Vojandě!“

„Samozřejmě.“

„Ach, jděte, jako by to stálo za to... takový cár!“

„Právě proto, že Vojanda pro své dítě nic lepšího nemá, jenom cáry... měly byste s ní mít slitování, Lvica,“ řekla smutně Panenka a napřáhla ruku po čepičku.

„Nedostanete ho!“ utrhla se na ni Lvica. „Myslíte, že vám budeme pořád ustupovat, protože jste nejslabší...? Začínáte toho využívat...!“

„A jaká by byla zásluha, ustoupit mi, kdybych byla nejsilnější...?“ odvětila Pěnkava s lehkým, milým úsměvem. „No tak, Lvica, nebud'te zlá...“

„Dejte mi pokoj, nudí mě to...“

„Prosím vás...!“

„Tak neotravuj...! Řekla jsem ne, tak tedy ne!“ vykřikla Lvica celá rozčilená.

„Smilujte se nad ní přece... vidíte, že pláče!“

„A co je mi do toho...? Její chyba! Když si to nechá líbit...“

„To se ví, to se ví... neměly jsme jí ty hadry vracet,“ reptaly chovanky, stržené příkladem Lvica. „Její chyba...!“

„Máte pravdu, její chyba,“ řekla Panenka trpce, „máte ji za obětního beránka... všechno si musí nechat líbit... její nářek vás baví... její pláč je vám k smíchu... něčím se člověk bavit musí! Ani kdybyste ji na místě zabily, nesměla by nic namítat... Máte pravdu, Lvica, je to spravedlivé... ta žena chudák nikomu neublížila, bránit se nemůže,

je sama proti všem... Proč byste se na ni nevrhly... hlavně statečné to je a šlechtěné!“

„Cože, tak my jsme zbabělé?“ vykřikla Lvice. „Cos to řekla? My že jsme zbabělé?“

Kolem Pěnkavy se začalo ozývat hrozivé mručení. Uražené chovanky ji s křikem obklopily.

„My že jsme zbabělé!“

„Jakým právem nás uráží?“

„Jako by byla něco víc než my!“

„Byly jsme na ni moc hodné!“

„Teď se na nás bude vytahovat.“

„Co je jí do toho, když si trochu utáhneme z Vojandy?“

„Když je to tak, budeš bita ještě víc než dřív, slyšíš, Vojando?“

„A ty, Pěnkavo, jestli budeš strkat nos, do čeho ti nic není, dostaneš taky!“

„My že jsme zbabělé!“

„Opakuj to!“

Panenka se nedala zuřivým křikem vyvést z klidu. Počkala, až se zmatek utiší, a teprve když ji mohlo být slyšet, rozhlédla se svým mírným, melancholickým pohledem kolem sebe a řekla Lvici:

„Vy že jste zbabělé? Ale ne, zbabělá je tahle nebohá žena, které jste roztrhaly šaty, kterou jste bily a smýkaly blátem. Vidíte přece, jak pláče, jak se třese, když na vás pohlédne? Ano, ona je zbabělá, protože se vás bojí!“

Instinkt vedl Panenku správně. Kdyby se proti stupidní, brutální zuřivosti vězeňkyň dovolávala za Vojandu spravedlnosti, povinnosti, nikdo by ji neposlouchal. Pohnula své družky, protože se dovolala smyslu pro ušlechtilost, který většinou zcela nevyhasne ani v tom nejzkaženějším prostředí.

Lvice a její družky ještě reptaly, ale cítily svou zbabělost a přiznávaly ji. Lvice jaksi skoro smutně pohlédla na čepeček, který dosud držela v ruce.

„Můj Bože, já vím, že nejste zlé,“ pokračovala Panenka, „trápíte Vojandu jen z dlouhé chvíle, ne z krutosti. Ale zapomínáte, že jsou dva... ona a její dítě... Kdyby je držela v náruči a bránila je před vámi... určitě byste ji nebily, bály byste se, že tomu nevinnému tvorečku ublížíte, a kdyby mu bylo zima, jistě byste matce daly, co byste mohly, aby je měla do čeho zabalit, nemám pravdu, Lvice?“

„To je pravda... kdopak by neměl slitování s dítětem...“

„Samozřejmě...“

„Kdyby mělo hlad, samy byste si kvůli němu utrhly od úst, vidíte, Lvice?“

„To jistě, s radostí... nejsem horší než druhé.“

„Já taky ne!“

„Nevinátka ubohé!“

„Kdopak by měl to srdce, aby mu ublížil?“

„Copak jsme nějaké nestvůry?“

„Bez srdce?“

„Divoká zvěř?“

„Tak vidíte, že nejste zlé,“ řekla Panenka. „Máte srdce, jenom vás nenapadlo, když nemá Vojanda dítě na ruce... že je nosí v těle... to je to celé... No řekněte, Lvice, nejste takhle spokojenější, než když jste vyhazovala do povětří ty ubohé hadříky?“ a vzala Lvici pod paží.

Lvice chvíli neodpověděla. Tvář se jí náhle nedůvěřivě zachmuřila. Panenka na ni překvapeně pohlédla, nechápajíc, co ta náhlá změna znamená.

„Pojďte, Pěnkavo... musím s vámi mluvit...“ řekla Lvice zamračeně.

Prudce se odtrhla od houfu vězeňkyň a zavedla Panenku k bazénu uprostřed dvora. Poblíž stála lavička. Tady, stranou od ostatních, spolu usedly.

„Co jste mi chtěla říci?“ zeptala se Pěnkava družky, která vedle ní seděla mlčky a zachmuřeně.

„Mezi námi musí být jednou jasno!“ vykřikla zhurta Lvice. „Takhle to nemůže dál trvat.“

„Nerozumím vám.“

„Před chvílí s Vojandou jsem si řekla: tentokrát Pěnkavě neustoupím, a zase jsem ustoupila...“

„Ale...“

„Povídám vám, že to tak nemůže dál trvat...“

„Co proti mně máte, Lvice?“

„Co proti vám... od té chvíle, co jste tady, už to nejsem já..., ne, už to není ta smělá, odvážná, silná Lvice...“

Náhle se odmlčela, vyhrnula si rukáv a ukázala Pěnkavě bílou žilnatou ruku, porostlou černými chloupky; spodem na ní měla vytetovanou modrou dýku, napůl pohrouženou do rudého srdce; pod tímto znamením stála slova:

Smrt zbabělcům!

Martial.

N. Ž. (na život)

„Vidíte tohle?“ zvolala.

„Ach... to je strašné, děsí mě to,“ řekla Pěnkava a odvrátila hlavu.

„Když mi můj milenec Martial rozžhavenou jehlou psal na ruku ta slova ‚Smrt zbabělcům‘, myslel si, že jsem statečná; kdyby viděl, jak se poslední tři dny chovám, vrazil by mi nůž do srdce, tak jako zde je zabodnutá ta dýka... a měl by pravdu, napsal Smrt zbabělcům, a já jsem zbabělá... až dosud jsem před nikým nesklonila hlavu... Říkají mi Lvice a je to dobré jméno... leckterá žena poznala moje drápy... leckterý muž taky... nikdo nesmí říci, že mě dostala na kolena taková dívka jako vy...“

„Já? A jak?“

„Co já vím, jak...? Prostě sem přijdete... nejdřív mě začnete urážet...“

„Urážet...?“

„Chci zůstat, jaká jsem byla... ne aby se mi každý smál...“

„A proč by se vám smáli?“

„K čertu! Každý se tady přede mnou třás! Nechci ze sebe dělat boží hovádko, ne, ne! Je mi dvacet, jsem hezká jako vy, jenomže jinak, a jsem zlá... každý se mě bojí, to právě chci... Na ostatní kašlu... Ať pojde, kdo tvrdí opak!“

Panenka vzala nesměle družku za ruku, a přestože na ni Lvice hleděla nedůvěřivě, zamračeně, řekla:

„Věřte mi, Lvice, to není, že byste byla zbabělá... právě že jste šlechetná, proto se o mě zajímáte. Jen ten je statečný, koho dojíímá neštěstí druhých.“

„V tom není žádná ušlechtilost ani odvaha,“ řekla hrubě Lvice, „to je zbabělost... A nechci, abyste říkala, že mě něco dojalo... není to pravda... A vůbec... večer už budu v jiné cele... nebo třeba v temnici, to už je jedno, hlavně že už brzo budu venku, díky bohu!“

„A kam půjdete, až vás odtud pustí?“

„Kam bych šla...! Tam, kde bydlím, ulice Pierre Lescot.“

„A Martial...“ řekla Pěnkava, aby zavedla řeč na něco, co Lvici zajímá, a mohla tak protáhnout rozhovor. „Co Martial, budete asi ráda, až ho zas uvidíte?“

„Ach... ach ano!“ řekla Lvice vášnivě. „Když mě zatkli, zotavoval se právě po nemoci... měl horečky, je totiž pořád na vodě... sedmáct dní a nocí jsem se od něho nehnula ani na minutu, prodala jsem polovinu svých krámů, abych mohla zaplatit doktora, prášky, všecko... Tím se mohu chlubit a taky se tím chlubím... Jestli Martial žije, je to má zásluha... Zrovna včera jsem za něho zapálila svíčku... Jsou to hlouposti... ale aťsi, při nemoci to někdy udělá moc dobře, to už se kolikrát stalo...“

„A kde je teď? Co dělá?“

„Žije pořád blízko mostu v Asnières, u řeky...“

„U řeky?“

„Ano, bydlí tam s celou rodinou v jednom opuštěném domě. V noci tajně chytá ryby; a pak taky, když chce nějaký srab vyvolat s někým hádku, vezme si to na starost, má sílu jako lev. Jeho táta měl maléry se soudem. Ještě má matku, dvě sestry a bratra... Ale toho kdyby radši neměl... to je padouch, kterého určitě jednou čeká gilotina... a jeho sestry taky... Ale co, to je jejich věc, o můj krk nejde.“

„A kde jste se s Martialem seznámila?“

„V Paříži. Chtěl se učit zámečnickem... hezké řemeslo, kolem sebe pořád žhavé železo a oheň... líbilo se mu to; ale má stejnou palici jako já, s pány to neklapalo; tak se vrátil k rodičům a pytláčí na vodě. Jezdí za mnou do Paříže nebo já jdu ve dne za ním do Asnières. Je to kousek. A i kdyby to bylo dál, stejně bych šla, kdybych měla třeba lézt po kolenou.“

„A kde jsou vaši rodiče, Lvice?“

„Co já vím, kde jsou...!“

„Už dávno jste je neviděla?“

„Ani nevím, jestli jsou živí nebo mrtví.“

„Zacházeli s vámi špatně?“

„Ani dobře, ani špatně: myslím, že mi bylo asi jedenáct, když matka utekla s jedním vojákem. Táta byl nádeník a přivedl si potom do našeho pelechu milenku i s jejími dvěma chlapci, jednomu bylo šest a jeden byl v mém věku. Ona prodávala na káře jablka. Ze začátku to docela šlo, potom ale, jak odjela na trh, začala k nám chodit jedna prodavačka ústřic, se kterou táta držel za zády té druhé... a tamta to věděla. Od té doby bylo doma skoro každý večer boží dopuštění, až jsme z toho my tři děti byly v posteli celé vyjevené; měli jsme totiž jenom jednu místnost a jen jednu postel pro mě i oba chlapce... Jednou na svatou Magdalénu, to měla svátek, vyčetla tátovi, že jí negratuloval! Slovo dalo slovo a nakonec ji táta praštil do hlavy držadlem od koštěte. Myslela jsem, na mou duši, že je s ní ámen. Svalila se jako pařez. Jenže měla tuhý kořen a tvrdou palici. Vracela to pak tátovi i s úroky. Jednou ho tak kousla do ruky, že jí zůstal kus

masa v zubech. Ale takovéhle rvačky bývaly spíš v neděli, ve všední dny se jenom kočkovali, byly modřiny, ale červená netekla..."

„A ta žena byla na vás zlá?“

„Stará Magdaléna? Ale kde, naopak, byla jenom od rány, jinak dobrá ženská... Jenže nakonec toho měl táta dost. Nechal jí tu trošku krámů, co jsme doma měli, a už nepřišel. Byl z Burgundska, nejspíš se tam vrátil. To mi bylo patnáct nebo šestnáct.“

„A vy jste zůstala u bývalé otcovy milenky?“

„A kam jsem měla jít? Ona se pak dala dohromady s jedním pokrývačem, který se k nám nastěhoval. Jeden ze dvou kluků, ten starší, se pak utopil u Labutího ostrova; druhý vstoupil do učení k truhláři.“

„A co vy jste dělala?“

„Tahala jsem s Magdalénou káru, vařila jsem polévku a nosila jsem jídlo jejímu chlapovi, a když se vrátil namazaný, a to bylo až moc často, pomáhala jsem ho staré Magdaléně zmlátit, aby byl pokoj, protože jsme pořád bydleli v té jedné světnici. Když se nachlastal, byl jako rozzuřený býk, jenom zabíjet. Kdybychom mu byly jednou nevyrvaly sekeru z rukou, obě by nás byl zavraždil. Stará Magdaléna dostala tehdy ránu do ramene, krve bylo jako u řezníka.“

„A jak jste se stala... tím, čím jste?“ řekla Panenka po lehkém zaváhání.

„Magdalénin syn, Karlík, ten, co se potom utopil... byl... byl můj... Skoro od té doby, co se k nám nastěhovali, ještě jsme byli oba děti... no a co...? Potom ten pokrývač, mně to bylo jedno; jenom jsem se bála, kdyby Magdaléna na něco přišla, že mě vyhodí z domu. Taky že na to přišla, ale byla dobrá ženská, řekla mi: ‚Když je to takhle, je ti šestnáct, k ničemu nejsi, abys šla dělat nebo do učení, na to nemáš hlavu, tak půjdeš se mnou na policii, aby ti dali knížku. Rodiče tu nejsou, já za tebe odpovídám, tohle je taky zaměstnání; nebudeš mít nic na práci, jen si užívat; já budu bez starosti a nebudu tě mít na krku. Co tomu říkáš, holka?‘ – ‚Ale jo, na mou duši, máte pravdu,‘ řekla jsem, ‚mě to nenapadlo.‘ Tak jsem od té doby zapsaná...”

Ačkoli Panenka od dětství žila uprostřed zkaženosti, v poslední době dýchala vzduch tak čistý, že v ní ten strašný příběh probudil bolestnou tíseň.

A jestliže my máme odvahu ten odporný příběh vyprávět, pak proto, abychom zároveň pověděli, že skutečnost je často ještě tisíckrát horší.

Než Panenka stačila něco říci, objevila se dozorkyně, aby ji zavedla za paní d'Harville.

KAPITOLA 32

Pěnkava a paní d'Harville

„Podala jsem o vás to nejlepší vysvědčení,“ řekla dozorkyně Panence, „a paní markýza si vás přála vidět; možná že vám laskavě vymůže zkrácení trestu.“

„Děkuji, paní,“ odpověděla Panenka nesměle dozorkyni, která ji nechala s markýzou o samotě.

„Milé dítě,“ řekla Klementka, „paní dozorkyně vás velice chválí pro vaši jemnou povahu a příkladné chování, ale stěžuje si, že k ní nemáte dost důvěry.“

Panenka bez odpovědi sklopila hlavu.

„Podle toho, že vás zatkli ve venkovských šatech a že nechcete nic povědět o tom, odkud jste přišla, zdá se, že cosi tajíte...“

„Madame...“

„Nemám právo na vaši důvěru a nechci na vás naléhat, byla jsem však ujištěna, že když požádám o vaše propuštění, bude mi vyhověno. Než to udělám, ráda bych si s vámi promluvila o vaší budoucnosti... co hodláte dělat, až odsud vyjdete? Jestli jste, jak doufám, rozhodnuta pokračovat v dobré cestě, kterou jste už nastoupila, spolehněte na mě, pomohu vám, abyste se mohla počestně živit...“

Pěnkava byla markýziným zájmem dojata až k slzám. Po chvílce zaváhání řekla:

„Jste ke mně, madame, tak laskavá, tak šlechetná, že bych asi měla porušit mlčení, které až dosud zachovávám o své minulosti... přísahala jsem totiž.“

„Přísahala?“

„Ano, madame, přísahala jsem, že se před soudem ani před zeměstnancí vězení slovem nezmíním o tom, jak a proč jsem se sem dostala; ale... kdybyste mi, madame, laskavě slíbila...“

„Ano?“

„Kdybyste mi slíbila, že mé tajemství nevyzradíte, mohla bych alespoň, aniž poruším přísahu, díky vám uklidnit jisté vážené osoby, které o mě jistě mají velkou starost.“

„Spolehněte se; povím jen to, co budete sama chtít.“

„Ach, díky, madame; tolik jsem se bála, aby si moji dobrodinci nevykládali mé mlčení jako nevděk.“

Paní d'Harville znovu užasla nad Panenčiným jemným tónem a skoro vybraným způsobem řeči.

„Musím vám přiznat, že mě vaše chování i řeč nanejdvůh překvapijí. Jak jste mohla s takovou výchovou...“

„Klesnout tak nízko, že, madame,“ řekla Pěnkava hořce. „To proto, že se mi té výchovy bohužel dostalo teprve nedávno. Vděčím za ni šlechtetnému ochránci, který mě ani neznal... stejně jako vy, madame... kterému mě dokonce nikdo ani nedoporučil tak jako vám... a slitoval se nade mnou...“

„A kdo to je... ten ochránce?“

„Nevím, madame.“

„Že nevíte? A kde jste se s ním setkala?“

„Jednou v noci... v Cité,“ řekla Pěnkava a sklopila oči, „jeden muž mě chtěl bít; můj neznámý dobrodinec mě statečně ubránil: tehdy jsem ho viděla poprvé.“

„Tedy nějaký člověk... z lidu?“

„Tehdy poprvé tak byl oblečený i tak mluvil... ale později... Později jsem pochopila z jeho způsobu řeči a z hluboké úcty, kterou ho zahrnovali lidé, jimž mě svěřil, že byl pouze převlečený, aby vypadal jako člověk z Cité.“

„Ale proč?“

„To nevím...“

„A jeho jméno? Víte, jak se ten záhadný ochránce jmenuje?“

„Ach ano, madame,“ řekla Pěnkava horoucně. „Bohudíky, vím. Aspoň smím tomu jménu dnem i nocí žehnat... Můj zachránce se jmenuje Rudolf, madame...“

Klementka zrudla.

„A jiné jméno nemá...?“ rychle řekla.

„To nevím, madame. Na statku, kam mě poslal, ho všichni znají jen pod jménem Rudolf.“

„A jak je starý?“

„Ještě mladý, madame...“

„A hezký?“

„Ach ano... krásný, vznešený... jako jeho srdce...“

Vděčný, horoucí tón, jakým Panenka ta slova pronesla, paní d'Harville podivně zabolet.

Nedovedla překonat nevysvětlitelné tušení, které jí říkalo, že běží o knížete... Možná že ho Pěnkava miluje... Ale za jakých podivných okolností se mohl kníže s tou nešťastnicí potkat? Co dělal převlečený v Cité? Ty otázky nebyla schopna rozřešit. Vzpomínala si jenom, jak jí kdysi Sára ze zlomyslnosti vyprávěla o domnělých Rudolfových výstřednostech, podivných láskách... A bylo skutečně zvláštní, že vytáhl z bahna bytost tak úchvatně krásnou a neobyčejně inteligentní...

Klementka měla ušlechtilou povahu, ale byla to žena a hluboce Rudolfa milovala, ačkoli byla rozhodnuta pohřbít to tajemství až na dně srdce... Neuvažovala, že patrně běží o šlechetný skutek, jaké kníže často dělal ve vši tichosti; neuvažovala, že možná zaměňuje lásku s horoucí vděčností; ani ji nenapadlo, že i kdyby to byl cit něžnější, nemusí o něm Rudolf vědět; v prvním pocitu hořkosti a křivdy se neubránila, aby nepovažovala Pěnkavu za svou sokyni.

Když si uvědomila, že se červená a trpí kvůli sokyni sebe tak nedůstojně, vzbouřila se v ní pýcha a řekla suše:

„A jak to, slečno, že vás nechá váš ochránce ve vězení? Jak jste se sem dostala?“

„Proboha, madame,“ řekla bázkivě Pěnkava, překvapená tou náhlou změnou tónu, „dotkla jsem se vás snad něčím...?“

„Čím byste se mě mohla dotknout?“ odpověděla paní d’Harville povýšeně.

„Připadá mi... jako by najednou... jako byste se mnou už nemluvila tak laskavě...“

„Ovšem, slečno... jestliže se o vás chci zajímat, musím svou řeč vážit... a mám snad právo položit vám jisté otázky...“

Sotva však Klementka ta tvrdá slova vyslovila, už jich litovala. Šlechetnost opět nabyla vrchu a krom toho ji také napadlo, že když sokyni zastraší, nedozví se nic z toho, co chce vědět. A dívčina tvář, na okamžik důvěřivě otevřená, byla opravdu rázem zas plachá. Klementka opatrně pokračovala, aby náhlým obratem neprobudila u své chráněnkyně podezření:

„Ne, věřte, opravdu nechápu, jak to, že jste tady ve vězení, když svého dobrodince tak chválíte. Když jste se upřímně vrátila na dobrou cestu, jak to, že vás zatkli v noci na zakázaném místě? Přiznám se vám, že mi to všechno připadá naprosto zvláštní... Mluvila jste o přísaze, která vám až dosud ukládala mlčení... ale podivná mi připadá i ta přísaha...!“

„Mluvila jsem pravdu, madame...“

„O tom nepochybuji... stačí vás vidět, slyšet vás, aby člověk pochopil, že nejste schopna lhát; ale vaše postavení je tak nepochopitelné, že tím víc dráždí mou zvědavost; jen proto jsem na vás před chvílí promluvila tak prudce. Byla to chyba... přiznávám; samozřejmě že mi nic nedává právo na vaši důvěru, leda snad živá touha nějak vám pomoci; přesto jste byla ochotná povědět mi, co jste nikomu neřekla, a věřte, drahé dítě, že mě ten důkaz vaší důvěry velice dojal... Také vám slibuji, že když mi své tajemství svěříte, úzkostlivě je zachovám... a vynasnažím se udělat, co sama navrhnete.“

„Odpust'ťte, madame,“ řekla Panenka, která ve své naivní dobrotě si teď dokonce vyčítala, že si markýzina tvrdá slova špatně vyložila, „asi jsem chybila, že jsem vám nepověděla hned, co jste chtěla vědět. Ale ptala jste se na jméno mého zachránce... mluvit o něm je pro mě takové blaho, že jsem se neubránila...“

„Tím lépe... to dokazuje vaši vděčnost... Ale jak se stalo, že jste opustila ty počestné lidi, ke kterým vás váš dobrodinec zřejmě dal? Vztahuje se snad vaše přísaha právě na tohle?“

„Ano, madame. Asi před třemi měsíci mě pan Rudolf odvezl na statek vzdálený čtyři nebo pět mil odtud...“

„On sám vás tam zavezl?“

„Ano, madame... svěřil mě jedné velice dobrotivé a ctihodné dámě... brzy jsem si ji zamilovala jako vlastní matku. Ta se starala o mou výchovu spolu s vesnickým farářem, kterému mě pan Rudolf doporučil...“

„A ten pan... pan Rudolf... jezdil na statek často?“

„Ne, madame... za celou tu dobu tam byl třikrát.“

Klementka nedovedla potlačit záchvěv radosti.

„Byla jste asi šťastná, když za vámi přijel... vid'ťte?“

„Ach ano, madame...! Bylo to víc než štěstí... byla to vděčnost, úcta, obdiv a také trochu strach...“

„Strach...?“

„Stojí tak vysoko nade mnou... nade všemi...“

„Ale... jaké má ten člověk povolání?“

„Nevím, jestli má nějaké povolání.“

„Ale říkala jste, že stojí vysoko nad vámi... i nade všemi...“

„Ach ano, madame... to proto, že je tak ušlechtilý... že dovede tak cítit s každým, kdo trpí... ale odpust'ťte, madame, že o něm zase mluvím...“

„Byla jste na tom statku jistě šťastná... jak se stalo, že jste odtamtud odešla?“

„Ach madame... to nebylo bohužel z mé vůle!“

„Někdo vás přinutil?“

„Večer před několika dny,“ řekla Panenka, která se dosud při tom vyprávění chvěla, „když jsem se vracela z vesnické fary, jedna zlá žena, která mě celé dětství týrala... a jeden muž, její spojenec... skryli se v úvoze, a když jsem tudy šla, vrhli se na mě, zacpali mi ústa a odnesli mě do fiakru.“

„A proč?“

„To nevím, madame. Mám dojem, že na příkaz nějakých mocných osobností.“

„A co bylo dál?“

„Sotva se fiakr rozjel, vykřikla ta zlá žena, které říkají Sova: ‚Mám tady vitriol, chrstnu ho trochu Pěnkavě do tváře, abych ji zohyzdila.‘“

„To je strašné... nešťastné dítě...! A kdo vás zachránil?“

„Její společník... slepec, říkají mu Kantor.“

„Ten se vás zastal?“

„Ano, madame, a potom se mě zastal ještě jednou... Je hrozně silný, začal se se Sovou prát a nakonec se mu podařilo vyhodit láhev s vitriolem z okénka. Pomáhal mě sice unést, ale v tomhle se mě zastal... byla hluboká noc... Asi za půldruhé hodiny fiakr zastavil, myslím, že to bylo na silnici, která vede přes saintdeniskou pláň; čekal tam nějaký muž na koni... ‚Tak co, máte ji?‘ řekl. ‚To se ví, že máme!‘ odpověděla Sova, která zuřila, že se jí nepodařilo mě zohyzdit. ‚Jestli se té holky chcete zbavit, snadná pomoc. Položím ji na zem na silnici a přejedeme ji koly fiakru přes hlavu... bude to vypadat jako nešťastná náhoda.‘“

„To je ale příšerné!“

„Ano, madame, ale Sova toho byla schopná. Muž na koni naštěstí řekl, že se mi nemá ublížit, že je jen třeba, aby mě asi na dva měsíce zavřeli někde, odkud bych nemohla odejít ani nikomu psát. Sova tedy navrhla, že mě zavede k jednomu člověku, jmenuje se Rudohnát a má krčmu na Champs-Élysées. Je tam v podzemí několik místností; do jedné z nich mě mohou zavřít, řekla Sova. Muž na

koni s tím souhlasil, dal Sově nějaké peníze a odjel. My jsme jeli dál k Paříži. Když už jsme byli skoro u brány, řekl Kantor Sově: ‚Chceš zavřít Pěnkavu ve sklepě u Rudohnáta; víš dobře, že to je blízko řeky a že jsou sklepy v zimě vždycky zatopené...! Chceš ji utopit...?‘ – ‚Ano,‘ řekla Sova.“

„Můj Bože! Co jste té strašné ženě udělala?“

„Nic, madame; přesto mě nenáviděla už jako dítě... Kantor na to řekl: ‚Nechci, aby se Pěnkava utopila; k Rudohnátovi nepůjde.‘ – Sova užasla stejně jako já, když slyšela, že mě ten člověk brání. Hrozně se rozzuřila a zapřísáhla se, že mě k Rudohnátovi zaveze třeba proti Kantorově vůli. – ‚Varuju tě,‘ řekl Kantor, ‚Pěnkavu nepustím, držím ji za ruku, a jestli se k ní přiblížíš, uškrtním tě.‘ – ‚Ale co s ní tedy máme dělat,‘ vykřikla Sova, ‚když má na dva měsíce zmizet, aby nikdo nevěděl, kde je?‘ – ‚To se dá zařídit,‘ řekl Kantor. ‚Pojedeme na Champs-Élysées, zastavíme někde blízko policajta, ty zajdeš do krčmy pro Rudohnáta; jistě ho tam najdeš, je půlnoc; přivedeš ho, on vezme Pěnkavu, zavede ji k policajtovi a řekne, že to je holka ze Cité a že ji našel, jak se potuluje kolem jeho krčmy. Když takovou holku chytanou na Champs-Élysées, dostane za to tři měsíce. Pěnkava má ještě pořád knížku, zatknou ji a pošlou do Saint-Lazare, kde bude stejně bezpečně zavřená jako ve sklepě u Rudohnáta.‘ – ‚Jenže Pěnkava se zatknout nedá,‘ řekla Sova. ‚Jakmile se dostane k policajtovi, udá nás, že jsme ji unesli. A i když ji zavřou, napíše svým ochráncům a všechno se provalí.‘ – ‚Ba ne, půjde do vězení dobrovolně a odpřísáhne, že nás nikomu nepráskne ani v Saint-Lazare, ani potom; udělá to pro mě, za to, že jsem zabránil, abys ji zohyzdila nebo utopila u Rudohnáta. A kdyby ji napadlo přece promluvit, vypálíme a vyvraždíme statek v Bouqueval.‘ Pak se ke mně obrátil a řekl: ‚Rozhodni se: buďto přísahěj a odsedíš si dva měsíce vězení, nebo tě nechám Sově a ta tě odvede k Rudohnátovi do sklepa, kde se utopíš. Tak co... Když budeš přísahat, vím, že to dodržíš.“

„A vy jste přísahala?“

„Ach ano, madame; měla jsem takový strach, že mě Sova zohyzdí anebo utopí ve sklepě... zdálo se mi to strašné... Žádné jiné smrti bych se tak nelekala, možná že bych se byla ani nesnažila jí uniknout.“

„Takové pochmurné myšlenky ve vašem věku...!“ řekla paní d’Harville a překvapeně pohlédla na Pěnkavu. „Až se odtud dostanete, vrátíte se zase ke svým ochráncům a budete šťastná. Dávno jste svým pokáním přece vymazala minulost?“

„Což se dá minulost vymazat? Což se dá zapomenout? Může pokání umrtvit paměť, madame?“ vykřikla Panenka tak zoufale, až se Klementka zachvěla.

„Vzdáváte se předem naděje v nápravu, v odpuštění?“

„Druzí mohou nevědět, odpustit, zapomenout, čím jsem byla... ale já, madame, já nezapomenu nikdy...“

„Toužíte někdy umřít?“

„Někdy!“ řekla Pěnkava s hořkým úsměvem. Pak se vzpamatovala a po chvíli ticha řekla: „Někdy... ano, madame.“

„A přece jste se bála, že vás ta hrozná žena zohyzdí; dosud vám záleží na vaší kráse, holčičko. To znamená, že jste přes všechno ještě ráda na světě. Tak tedy odvahu...!“

„Možná že to je slabost, ale jsem-li krásná, ráda bych krásná zemřela, a se jménem mého dobrodince na rtech...“

Oči paní d’Harville se zalily slzami. Když slyšela, s jakou prostou, horoucí vděčností hovoří Pěnkava o svém ochránci, litovala, že se prve dala na okamžik strhnout nesmyslnou žárlivostí. Zvláštní věc, její hluboká láska, kterou musí navždy před Rudolfem utajit, jako by tímto horoucím obdivem ubohé vězeňkyně ještě vzrostla.

Aby těm myšlenkám unikla, řekla:

„Ale vaši přátelé na statku musí být ve smrtelných úzkostech?“

„V prvním vyděšení mě nenapadlo, že mi přísaha zabrání, abych je uklidnila... Teď jsem z toho nešťastná... ale myslím, že snad ne-

zruším slovo, když vás, madame, poprosím, abyste napsala paní Georgesové na statek v Bouqueval, že se o mě nemusí strachovat... ale víc nic, slíbila jsem, že neprozradím, kde jsem...”

„To všechno, dítě, bude zbytečné, jestliže vás na mé doporučení propustí. Zítra se vrátíte na statek, aniž byste přísahu zrušila; později se můžete se svými ochránci poradit, nakolik vás ten vynucený slib váže.“

„Vy myslíte, madame... že mohu doufat... díky vaší laskavosti... že odtud brzy odejdu?“

„Zasloužíte si to, jistě se mi to podaří; nepochybuji, že už pozítří pojedete sama uklidnit své dobrodince... Jenom lituji, že nemohu sama pro vaši budoucnost nic udělat, to potěšení si vyhradili vaši přátelé...”

Náhle vstoupila dozorkyně; tvářila se jaksi zaraženě.

Obrátila se váhavě ke Klementce: „Je mi líto, paní markýzo, že vám musím vyřídit takové poselství...”

„Co se stalo?“

„Dole je posel... přichází od vás, madame...”

„Panebože, vy mě děsíte; co je?“

„Nevím, madame; ale ten člověk prý vám má vyřídit jakousi velice smutnou a nečekanou zprávu...”

„Smutnou zprávu...!“ řekla si paní d'Harville, a pak najednou srdcervoucně vykřikla: „Má dcera... snad... snad má dcera! Proboha vás prosím, madame, rychle mě zaveďte k tomu člověku!“ a rozčileně vyběhla z místnosti.

KAPITOLA 33

Zpátky v ulici du Temple

V den sebevraždy markýze d'Harville se asi ve tři odpoledne objevila v ulici du Temple paní Serafína. Než vyličíme její rozhovor s paní Pipeletovou, musíme čtenáře upozornit, že Anastázie sice neměla jedinou pochybnost o počestnosti a nábožnosti pana notáře, ale byla nanejvýš pohoršená, že se zachoval k Luise a Germainovi tak krutě. Do své nepřízně zahrnovala samozřejmě i paní Serafínu. Nicméně měla své důvody, aby nevoli potlačila; přijala hospodyni co nejsrdečněji.

„Dobrý den, paní Serafíno, čímpak vám posloužím?“

„Ale přišla jsem se podívat, co je s panem Bradamantim. Včera večer jsem mu psala, žádná odpověď; přijdu sem ráno, nikdo doma... Doufám, že budu mít teď větší štěstí.“

Paní Pipeletová se zatvářila zoufale.

„I propáníčka, to máte ale smůlu!“

„Copak?“

„Pan Bradamanti se ještě nevrátil.“

„Strašně nepříjemné!“

„Na mou duši, to je tak osud, má zlatá paní!“

„A já s ním tak nutně potřebuji mluvit!“

„Jako naschvál!“

„A to si ještě ke všemu musím vymýšlet všelijaké výmluvy, když sem chci zajít; pan Ferrand je tak zbožný... úzkostlivý... kdyby věděl, že se znám s nějakým mastičkářem... rozumíte... hrozně by se zlobil!“

„Zrovna jako Alfréd, nevinátka, hotové nevinátka, všechno ho poleká.“

„Nevíte, kdy se pan Bradamanti vrátí?“

„Dneska večer v šest nebo v sedm někoho čeká; prosil mě, kdyby tu ještě nebyl, abych té osobě řekla, ať přijde znovu. Přijďte večer a určitě ho najdete.“

A v duchu Anastázie dodala:

„Bud' bez starosti, za hodinu bude na cestě do Normandie.“

„Přijdu tedy večer znovu,“ řekla paní Serafína s rozmrzelou tváří. „Ale ještě něco, milá paní Pipeletová. Víte, co provedla ta vypečená Luisa, o které si každý myslel, kdovíjak není poctivá?“

„Ani mi nemluvte,“ řekla paní Pipeletová a zvedla oči k nebi, „člověku vstávají hrůzou vlasy.“

„Já jenom, že teď nemáme služku; kdybyste náhodou věděla o nějaké hodné, pracovitě a slušné dívce, buďte tak laskavá, pošlete ji za mnou. Dobrá služebná se tak těžko shání, člověk se musí ptát na všech stranách.“

„Žádné strachy, paní Serafíno. Kdybych o někom zaslechla, dám vám vědět... Však dobré místo je stejně vzácné jako dobrá služka.“ A v duchu zas dodala: „To víš, pošlu ti nějakou chudinku, aby v tom vašem baráku pošla hlady! Tvůj pán je pěkný hamoun a mizera: udat naráz Luisu i Germaina!“

„Jistě vám nemusím povídat, že je náš dům naprosto spořádaný; každé děvče, které by se k nám dostalo, by si to mohlo jedině chválit. Luisa musela být vtělená špatnost, když se přes pánovy dobré rady a zbožná ponaučení tak spustila.“

„No bodejť... jenom se spolehněte; jakmile uslyším o nějakém vhodném děvčeti, hned vám je pošlu.“

„Ještě něco; pan Ferrand by velmi uvítal, kdyby ta služebná pokud možno neměla rodinu, protože, chápete, když nebude mít tolik vycházek, taky se tak lehkou nespustí; takže kdyby to náhodou šlo, pán by měl nejradši sirotka, myslím... už proto, že by to byl dobrý skutek, a potom, jak povídám, když nebude mít žádné příbuzné ani známé, nebude aspoň chodit ven. To víte, má zlatá paní, ta hanebnice Luisa,

to bylo pro pána poučení! Proto si teď tak vybírá. Taková ostuda ve zbožném domě, jako je náš... hrůza! Tak já tedy přijdu večer...”

„Jen přijďte, paní Serafína, pan Bradamanti tu určitě bude.“

Paní Serafína odešla a domovnice si řekla:

„Ta je po tom mastičkáři celá divoká. Copak mu asi chce? A on zas kouká, jak by jí před odjezdem do Normandie uklouzl! Měla jsem nahnáno, že se za ním přece jenom pustí nahoru, a ke všemu, když pan Bradamanti čeká tu dámu, co tady byla už včera večer. Ani jsem si ji nemohla prohlédnout, ale dneska si ji okouknu! A uvidíme, jestli z ní nevytáhnou, jak se jmenuje! Aspoň to zkusím. Ale kdopak je zas tohle? Á, to je náš zlatý nájemník. Zdravíčko, pane Rudolfe!“

Skutečně to byl Rudolf; o smrti pana d’Harville dosud nevěděl.

„Dobrý den, paní Pipeletová, jestlipak je slečna Rolnička doma? Potřebuji s ní mluvit.“

„Ta? Ale prosím vás, ta chuděrka se přece nehne z domova! Ta neví, co je to někde lajdat, kdopak by za ni udělal práci...!“

„A co Morelova žena? Už se trochu sebrala?“

„Byl tu za ní ten černý doktor, co jste ho poslal... lidičky, povídám si, ten mouřenín určitě kurýruje kominíky? Když jim počítá puls, ani se neumaže. Ale co, barva sem, barva tam, bude to nějaký moc dobrý doktor, stejně! Předepsal paní Morelové nějaký lék – hned jí bylo líp!“

„Chudák paní! Jistě je pořád zdrcená?“

„To víte, pane Rudolfe... co chcete, manžel blázen a Luisa ve vězení... Luisa, její miláček. Pro slušnou rodinu je to něco strašného... A když pomyslím, že mi sem přijde stará Serafína, notářova hospodyně, na tu nešťastnou holku klevetit! Však bych to tak nenechala, ale potřebovala jsem jí pověsit bulíka na nos, tak jsem byla čtvrt hodiny jako med. A ještě má tu drzost ptát se mě, jestli bych nevěděla o nějakém děvčeti, které by k tomu starému lakomci nastoupilo místo Luisy! Mamonáři prohnání! Nejradši by prý takhle sirotka, představte si to! A víte proč? Že prý sirotek nemá rodiče,

a proto nikam nechodí, takže je to s ním snazší. Ale to jsou řečičky! Pravda je, že by rádi lapli nějakou chudinku, která nikoho nemá, aby ji mohli pořádně odřít! Nemám pravdu?”

„Jistě... jistě...” odpověděl Rudolf zamyšleně. Když uslyšel, že paní Serafína hledá nějakou opuštěnou dívku, aby nastoupila po Luise do služby k panu Ferrandovi, napadlo ho, že by to mohla být takřka spolehlivá cesta, jak se dostat notáři na kobytku. Jak paní Pipeletová hovořila, pozměňoval v duchu úlohu, kterou určil pro Davidovu nehodnou ženu Cecily, jež se měla stát hlavním nástrojem spravedlivého trestu nad Luisiným svůdcem.

„Radši bych umřela, než bych jim někoho poslala. Stejně nikoho neznám... ale i kdybych znala, jakživa bych žádné děvče do takové barabizny ani nepustila. Co říkáte, pane Rudolfe, nemám pravdu?”

„Prokázala byste mi jednu službu, paní Pipeletová?”

„Ale božínku, pane Rudolfe...! Mám skočit do ohně nebo někoho zamordovat? Mluvte... pro vás všecičko... jsem vaše tělem i duší... jenom ne nějaké techtle mechtle, aby nevěděl Alfréd. To zase...”

„Nebojte se, paní Pipeletová, jde o tohle... Zrovna hledám místo pro jednoho sirotka... je to cizinka... nikdy v Paříži nebyla a já bych ji rád dal do služby k panu Ferrandovi.”

„To nemyslíte vážně...! Ne! Do té barabizny, k tomu loupežníkovi...?”

„Pořád je to místo... Když se tam nebude děvčeti líbit, může později odejít... ale prozatím si aspoň vydělá na živobytí... a já budu mít o ni po starosti.”

„Inu, jak myslíte, pane Rudolfe, já jsem vás varovala... Jestli přesto myslíte, že to je dobré místo... jak ráčíte... Ostatně, to se zas musí nechat... notář je držgrešle, pámbíčkář a k tomu tvrdý jako beran... ale zas je to člověk počestný, aby takového pohledal...”

„Něco vám svěřím, paní Pipeletová, ale na čestné slovo.”

„Mé čestné slovo, jak je Bůh nade mnou a jako že se jmenuju Anastázie Pipeletová, rozená Galimardová... budu mlčet jako ryba.”

„Víte, ta dívka se dopustila poklesku...“

„Ale to známe...! Kdybych si nebyla vzala v patnácti Alfréda, měla bych takových poklesků na svědomí... celé stovky. Jak mě tu vidíte... vždyť já byla holka jak oheň, na mou duši! Ještě že je Pipelet tak počestný a ten žár uhasil, nebo jinak... co já bych se byla pro mužské nadělala pitomostí. Jestli to vaše děvče provedlo jen jednu chybičku... to je pořád ještě naděje!“

„Taky si myslím. Způsobil to syn jedné mé příbuzné, proto se o děvče starám. Ale kdybych ji paní Serafíně přivedl sám, rozumíte...“

„No jakpak ne...! To jako kdybych já přivedla nějakého mládence!“

„Správně...! Zavedete Cecily k paní Serafíně... něco už jí řeknete...“

„Ale co jestli to děvče neumí francouzsky?“

„Umí, dokonale. Já už ji poučím, co má dělat. O nic se nestarejte, jenom ji paní Serafíně hodně vychvalte... řekněte, že to je sirotek, že je cizinka, velice mladá, velice hezká, řekněte třeba, že to je dcera vaší zesnulé sestřenice a že byste ji měla jinak na krku, ale že vám na ní mnoho nezáleží, protože jste se se sestřenicí pohádala a teď vám po ní zbyl tenhle dárek...“

„Propáníčka, vy jste mazaný... ale nebojte se, my dva jsme se hledali. No jenom řekněte sám, jak my dva si rozumíme... Potkat vás, když jsem ještě byla holka jako vítr a kdybyste měl moje léta... na mou duši, já nevím... co říkáte...?“

„Pst... Kdyby pan Pipelet...“

„Máte pravdu, chudinka zlatý... Ale vida, fiakr...! To bude ta panička k panu Bradamantimu... Byla tu už včera, dost dobře jsem ji neviděla... Ted' si na ni musím trochu posvítit; zkusím z ní vytáhnout, jak se jmenuje... Ted' dávejte pozor, jak já *pracuju*... to se pobavíte.“

„Ale, paní Pipeletová, na tom přece nezáleží, jak ta dáma vypadá nebo jak se jmenuje,“ řekl Rudolf a ustoupil do pozadí lóže.

„Paničko, paničko,“ vykřikla Anastázie a vrhla se proti osobě, jež právě vcházela, „kampak jdete?“

„K panu Bradamantimu,“ řekla žena, zřejmě rozmrzelá, že ji někdo zastavil.

„Není doma...“

„To není možné, mám s ním schůzku.“

„Není doma...“

„Mýlíte se...“

„Ale nemýlím...“ řekla domovnice a snažila se, seč mohla, rozeznat tvář pod závojem. „Pan Bradamanti je pryč... úplně pryč... absolutně... totiž jen pro jednu dámu...“

„No tak, to jsem já... nezdržujte... nechte mě projít.“

„Jak se jmenujete, paničko...? Uvidím, jestli je to jméno té osoby, kterou mám k panu Bradamantimu pustit. Jestli ne... dostanete se tam leda přes mou mrtvolu...“

„On vám řekl, jak se jmenuji?“ zvolala žena překvapeně a zároveň znepokojeně.

„Samozřejmě, paničko...“

„Taková neopatrnost!“ zamumlala žena. A po chvílce zaváhání řekla potichu a netrpělivě, jako by se bála, že ji někdo uslyší: „Jmenuji se madame d'Orbigny.“

Rudolf se zachvěl. Bylo to jméno macechy paní d'Harville.

Vystoupil ze stínu, popošel blíže a v denním světle, kterému ještě napomohla lampa, snadno rozpoznal rysy, které mu Klementka několikrát popisovala.

„Madame d'Orbigny?“ opakovala paní Pipeletová. „Ano, to je to jméno, které mi řekl pan Bradamanti. Můžete nahoru, madame.“

Macecha paní d'Harville proběhla kolem lóže.

„No prosím!“ vykřikla domovnice triumfálně. „To jsem ji doběhla...! jmenuje se d'Orbigny... dobrý prostředek, co, pane Rudolfe? Ale co je vám? Pročpak jste se tak zamyslel?“

„Ta dáma tu už jednou byla?“

„Ano, včera večer. Sotva odešla, pan Bradamanti hned někam šel, nejspíš zajistit si na dnešek místo v dostavníku, protože když se

vrátil, prosil mě, abych dneska sama zajela s jeho zavazadlem do dopravní kanceláře, jelikož na toho grázla Mrzáčka není spolehnutí.“

„A kampak jede pan Bradamanti, víte to?“

„Do Normandie... směr Alencon.“

Rudolf si vzpomněl, že v Normandii je panství Aubiers, kde žije pan d'Orbigny. Nebylo pochyb, mastičkář jel za Klementčíným otcem a jistě s nějakým nekalým záměrem.

„Až tohle Serafína zjistí, ta bude zuřit!“ řekla paní Pipeletová. „Je po tom mastičkáři jako posedlá a on zase kouká, jak jí uklouznout; nařídil mi, abych se ani slůvkem nezmínila, že dneska večer v šest odjíždí; až Serafína přijde, pěkně utře nos! A já s ní promluvíím o té vaší slečince.“

„Zajdu teď za slečnou Rolničkou,“ řekl Rudolf a vyšel z lóže.

KAPITOLA 34

První smutek slečny Rolničky

Rolnička dnes nezpívala... poprvé v životě poznala, co to je smutek. Tvář měla pobledlou a její velké černé oči, jindy tak veselé a živé, byly mdlé a posmutnělé; ve tváři bylo vidět neobvyklou únavu. Pracovala dlouho do noci.

Chvillemi smutně pohlédla na dopis, který ležel otevřený na stole vedle ní; dopis byl od Germaina a zněl takto:

Vězení Conciergerie

*Vážená slečno,
podle místa, odkud vám píše, snadno poznáte rozsah mého neštěstí. Dostal jsem se do vězení jako zloděj... Všichni mě považují za zločince, a já se vám přesto odvažuji psát!*

Je totiž pro mě strašné pomyšlení, že i ve vašich očích bych měl platit za provinilého, zkaženého člověka. Prosím vás, neodsuzujte mě, dokud tento dopis nepřečtete... Kdybyste mě zavrhla i vy... byla by to pro mě ta poslední, nejstrašnější rána!

Poslyšte, co se přihodilo:

Včera jsem zůstal kvůli nějaké nutné práci u pana Ferranda dlouho do noci. V pokoji, kde jsem pracoval, je psací stůl, do kterého notář denně ukládá mou hotovou práci. Ten večer byl jaksi nervózní, rozčilený. Řekl mi: „Neodcházejte, dokud nebudete s těmi účty hotový, a pak je dejte do stolu, nechám vám tu klíč.“ A odešel. Když jsem byl hotový, otevřu zásuvku, že tam práci uložím, a najednou mi padly oči na otevřený dopis, ve kterém jsem postřehl jméno brusiče Morela. Protože běželo o toho nešťastníka, přiznám se, že jsem dopis přečetl: dozvěděl

jsem se z něho, že má být brusič druhý den zatčen kvůli směnce na třináct set franků, a to na základě stížnosti pana Ferranda, podané pod cizím jménem. Byla to zpráva od jednoho pánova jednatele. Znal jsem postavení Morelovy rodiny až příliš dobře, takže mi bylo jasné, jaká to pro ně bude rána, půjde-li jediný jejich živitel do vězení... Byl jsem z toho nešťastný i rozhořčený. Naneštěstí jsem si všiml, že je v zásuvce také otevřená schránka s penězi; bylo v ní dva tisíce franků... V tu chvíli jsem zaslechl Luisu, jak jde ze schodů; aniž jsem uvažoval, čeho se dopouštím, využil jsem příležitosti a vzal jsem odtud třináct set franků. Počkal jsem na Luisu na chodbě a dal jsem jí peníze do ruky se slovy: „Zítř brzo ráno má být váš otec zatčen pro třináct set franků, tady jsou, zachraňte ho, ale neříkejte, že máte ty peníze ode mě... Pan Ferrand je zlý člověk...“

Byl to špatný čin, ale myslel jsem to dobře; jak vidíte, slečno, nic vám neskrývám... Tady je má omluva:

Měl jsem u jednoho bankéře uloženou menší částku, patnáct set franků, které jsem si naspořil. To bylo víc, než kolik jsem vzal notáři. Mohl jsem tu částku druhý den vyzvednout, ale bankéřův pokladník nastupoval do práce až k polednímu a Morela měli zatknout brzy ráno. Byl bych sice mohl zajít potom za ním do vězení, ale tím bych nezabránil, aby ho nezatkli a neodvedli před očima jeho ženy, kterou by ta poslední rána mohla zničit. Navíc by ještě musel platit značnou sumu za výkon zatčení.

Tomu všemu zabráním, říkal jsem si, když vezmu těch třináct set franků, které druhý den zas vrátím, aniž pan Ferrand co upozoruje. Jenomže jsem se zmýlil.

Když jsem potom vyšel ven, uvědomil jsem si, v jakém jsem nebezpečném postavení, a v hlavě se mi začaly rojit nejrůznější obavy; věděl jsem, jak je notář přísný; co když po mém odchodu bude něco hledat ve stole a odhalí krádež; protože v jeho očích, v očích všech to je krádež. Měl jsem toho plnou hlavu; ačkoli

bylo už pozdě, rozběhl jsem se k bankéři, že ho požádám, aby mi vyplatil vklad hned; byl bych mu vysvětlil, proč to tak najednou potřebuji; pak bych se vrátil k panu Ferrandovi a nahradil peníze, které jsem vzal.

Naneštěstí byl však bankéř už dva dny na venkově, v Belleville. Očekával jsem ráno plný úzkosti. Nakonec jsem se vydal do Belleville. Ale všechno se proti mně spiklo, bankéř právě odjel do Paříže. Tak honem zase zpátky, konečně jsem ty peníze měl. Běžím k panu Ferrandovi, ale tam už vyšlo všechno najevo!

To je ale jen část mého neštěstí. Notář mě obvinil, že jsem mu ukradl patnáct tisíc franků v bankovkách, které byly ve stole spolu s těmi dvěma tisíci ve zlatě. Je to podlé obvinění, sprostá lež! Tu první částku jsem vzal, to přiznávám, ale přísahám, slečno, na všechno, co je mi na světě nejsvětější, že tou druhou krádeží jsem se neprovinil. Žádné bankovky jsem v zásuvce neviděl: bylo tam jen dva tisíce franků ve zlatě, z těch jsem vzal třináct set, které jsem zase vrátil.

Taková je pravda, slečno; leží na mně strašná obžaloba, ale ujišťuji vás, že nedovedu lhát... uvěříte mi však? Bohužel, jak řekl pan Ferrand, kdo krade, tomu se věřit nedá, a kdo ukradl malou sumu, může ukrást i velkou. Víím, jak jste dobrá, slečno, a jak umíte cítit s nešťastnými; znám vaši spravedlivost a upřímnost, a proto doufám, že vám srdce napoví, kde je pravda. Nic jiného si nežádám...

Píši vám, slečno Rolničko, dnes ráno z cely, kam mě odvedli. Po výslechu mě převezou jinam, do vězení la Force. Dozorce, kterého pohnula má bolest a slzy, mi slíbil, že vám dopis doručí, ačkoli má podobné služby přísně zakázané.

Milá slečno Rolničko, ve jménu našeho starého přátelství, jestli se za ně dnes nečervenáte, prosím vás ještě o jednu službu. A sice o tuto, pokud jí budete chtít vyhovět: zároveň s dopisem vám posílám klíček a pár slov pro domovníka, kde bydlím, je

to číslo 11 na bulváru Saint-Denis. Píši mu, že vším, co mi patří, můžete disponovat podle své vůle, a žádám ho, aby vykonal, co mu řeknete. Zavede vás do mého pokoje. Klíčkem, který vám posílám, otevřete laskavě můj sekretář. Najdete tam velkou obálku s různými papíry, které laskavě ponechte u sebe; jeden z nich je pro vás, poznáte to podle adresy. Ostatní byly psány o vás, ve šťastnějších dobách. Nezlobte se pro to, neměla jste se to nikdy dovědět. Je tam také trochu peněz a atlasový sáček s vaším oranžovým hedvábným šátečkem, který jste nosívala na našich nedělních vycházkách; dala jste mi ho v den, kdy jsem se stěhoval z ulice du Temple. To všechno, prosím vás, vezměte také k sobě.

Pak bych vás ještě prosil, abyste se postarala o prodej nábytku a ostatních věcí až na trochu prádla, které byste mi poslala do la Force. Ať už mě propustí, nebo odsoudí, zůstanu poznamenaný a stejně budu muset opustit Paříž. Kam půjdu, čím se budu živit, Bůh ví.

Možná že by všechno zařídila paní Bouvardová, která ode mě už jednou něco kupovala a také mi různé věci prodala; je to poctivá žena a vám by to ušetřilo mnoho starostí, protože vím, jak je váš čas drahý.

Činži jsem zaplatil dopředu, dejte, prosím vás, jen nějaké menší spropitné domovníkovi. Odpusťte, slečno, že vás obtěžuji i takovými podrobnostmi, ale jste jediný člověk na světě, na kterého se mohu a odvažuji obrátit. Mohl bych o tu službu požádat některého z písařů pana Ferranda, jsem s nimi celkem zadobře, ale bojím se, že by třeba prohlíželi některé listiny; v mnohých je řeč o vás, jiné se týkají některých smutných událostí mého života.

Věřte, slečno Rolničko, jestli to pro mě uděláte, bude mi tento poslední důkaz vašeho někdejšího přátelství jedinou útěchou v neštěstí, které mě postihlo; jaksi bezděky doufám, že mě

neodmítnete. A ještě vás prosím, abych vám směl někdy psát... Jsem na světě sám, nikdo se o mě nezajímá. Už dřív byla pro mě samota těžká, posuďte, jak je mi teď'...!

Přes všechno jsem člověk poctivý... a vím, že jsem nikdy v životě nikomu neublížil; i když to pro mne znamenalo nebezpečí, vždycky jsem měl odpor ke všemu špatnému... jak ostatně poznáte z listin, které si můžete přečíst... Kdo mi však uvěří? Pan Ferrand je člověk všemi vážený, jeho počestnost je dávno příslovečná. Má proč mě stíhat... a zdrtí mě... Odevzdávám se předem osudu...

Jestli mi vy, slečno Rolničko, věříte, doufám, že mne politujete, že mnou nebudete pohrdat a občas si vzpomenete na svého upřímného přítele. A kdyby vám mě bylo hodně... hodně líto, možná že budete dokonce tak šlechetná a jednoho dne... v neděli (ach, kolik je v tom slově pro mě vzpomínek!)... mě přijdete navštívit do vězeňské hovorny. Ale ne, přece jen spatřit vás na takovém místě... nikdy bych se neodvážil... Jenže vy jste tak dobrá...

Musím svůj dopis skončit, abych ještě stačil napsat pár slov domovníkovi a poslat vám je s dopisem a klíčem. Dozorce mi právě oznámil, že mě předvedou před soudce... Sbohem, sbohem, slečno Rolničko... nezavrhujte mě... vy jste má jediná, jediná naděje!

František Germain

P. S. Kdybyste chtěla odpovědět, adresujte dopis do vězení la Force.

Z toho dopisu si čtenář jistě představí, v jakém rozpoložení byla Rolnička, když se ozvalo tiché zaklepání na dveře a vstoupil Rudolf.

„Dobrý den, sousedko,“ řekl, „neruším?“

„Ach ne, sousede. Naopak, moc ráda vás vidím, jsem totiž hrozně smutná.“

„Opravdu, jste bledá a jako byste byla plakala.“

„Jak bych neplakala... však je proč! Chudinka Germain! Přečtěte si tohle!“ a podala Rudolfovi dopis. „Div mi nepukne srdce! Povídal jste, že se o něj zajímáte... teď to tedy můžete dokázat. Ten strašlivý pan Ferrand snad nenávidí celý svět! Nejdřív proti Luise, teď zase proti Germainovi. Ach, nejsem zlomyslná, ale tomu notáři bych přála, aby se mu stalo něco hodně ošklivého. Obvinit takového slušného chlapce, že mu ukradl patnáct tisíc franků! Germain! Zrovna on! Poctivost sama! Ach ano, pane Rudolfe, dneska vidím, že není na světě všechno růžové.“

„A co chcete dělat, sousedko?“

„Co chci dělat...? No, udělám všechno, co na mně Germain chce, a to co nejdřív. Už bych byla odešla, ale musela jsem dodělat tuhle práci; až teď půjdu do Germainova bytu pro ty listiny, zanesu ji cestou do ulice Saint Honoré. Nastavila jsem kus noci, abych si něco napracovala dopředu... budu teď mít na starosti tolik věcí... Paní Morelová například mě prosila, jestli bych mohla navštívit ve vězení Luisu. Bude to asi těžké, ale zkusím to... jenomže nevím, na koho se obrátit...“

„Myslel jsem na to.“

„Vy, sousede?“

„Tady je povolení.“

„To je báječné! Nemohl byste opatřit ještě jedno, abych mohla navštívit taky toho ubohého Germaina...? Udělalo by mu to takovou radost!“

„Navštívíte ho, to taky zařídíme.“

„Ach, díky, pane Rudolfe!“

„A nebojíte se jít do vězení?“

„To se ví, napoprvé budu mít srdce až v krku... ale to je jedno. Když byl Germain ještě šťastný, taky mi vždycky ve všem vyhověl,

vodil mě do divadla a na procházky, večer mi předčítal, staral se se mnou o mé květiny, pomáhal mi uklízet. Ted' je mu zle, tak je řada zas na mně. Taková pápěrka jako já toho moc nezmuže, já vím, ale udělám, co bude v mých silách, na to se může spolehnout; ať vidí, že jsem dobrá přítelkyně! Víte, pane Rudolfe, jenom jedna věc mě mrzí: jak si o mně může myslet, že bych jím pohrdala! Já! Ráda bych věděla proč. Ten starý lakomec ho obviní, že kradl; co je mi po tom...! Já přece vím, že to není pravda. Z jeho dopisu je to jasné jako den, ale i kdyby mi nepsal, stejně bych nevěřila, že něco provedl; stačí se na něj podívat, znát ho, a víte hned, že není schopný ničeho špatného. Takovou lež si může vymyslet jenom padouch jako ten Ferrand.“

„Výborně, sousedko, vaše rozhořčení se mi líbí!“

„Kdybych já byla mužem, šla bych za tím notářem a řekla bych mu: ‚Tak vy tedy tvrdíte, že Germain kradl? No dobrá, tak tady máte, vy starý lhář, tohle vám nikdo neukradne!‘ A plesk! Plesk! Nandala bych mu, až by se mu dělaly mžitky před očima!“

„Tomu říkám rázná spravedlnost!“ řekl Rudolf s úsměvem.

„Však to taky člověka rozčilí! Germain to píše správně, všichni budou proti němu na straně jeho pána, protože pán je boháč a vážený člověk, kdežto Germain je chudý a nikdo za ním nestojí... leda že byste pomohl vy, pane Rudolfe, když znáte takové šlechtné lidi. Nedalo by se něco dělat?“

„Musí se počkat na rozsudek. Věřím, že ho osvobodí, a pak nezůstane bez pomoci, nebojte se... Poslyšte, sousedko, vím ze zkušenosti, že je na vaši mlčenlivost spolehnutí.“

„Jak by ne, pane Rudolfe, jistě; nikdy jsem zbytečně nebreptala.“

„Dobrá! Nikdo se nesmí dozvědět, ani Germain sám, že má přátele, kteří nad ním bdí...“

„Skutečně?“

„Přátele velice vlivné a vskutku upřímné.“

„Kdyby to věděl, jak by mu to dodalo odvahy!“

„Jistě, ale mohl by se podřeknout. A pan Ferrand by se polekal, měl by se na pozor, začal by být opatrný, a protože je velice obratný, těžko bychom se mu dostali na kůži: to by bylo mrzuté, protože nejde jen o to, prokázat Germainovu nevinu, ale odhalit také jeho pomlouvače.“

„Rozumím, pane Rudolfe.“

„A s Luisou totéž; přinesl jsem vám svolení k návštěvě, abyste jí řekla, ať s nikým nemluví o tom, co mi prozradila; bude už vědět, co to znamená.“

„To mi stačí, pane Rudolfe.“

„Zkrátka ať si Luisa ve vězení nikomu na pána nestěžuje, velice na tom záleží. Naopak však ať nic nezatají před advokátem, kterého za ní pošlu, aby ji vyslechl kvůli obhajobě; to všechno jí musíte vyřídit.“

„Buďte klidný, sousede, na nic nezapomenu, mám dobrou paměť. Ale já tu mluvím o tom, že jsem dobrá přítelkyně! Dobrý a šlechetný člověk jste vy. Jakmile se někdo dostane do nesnází, hned se objevíte!“

„Já jsem jen chudý obchodní příručí, jak víte, ale jak se potuluji sem a tam, najdu občas nějaké hodné lidi, kteří zasluhují pomoci. Říkal jsem vám, že znám jednu dobročinnou osobu, která mi zcela důvěřuje; ta jim pomůže. Není na tom nic zvláštního.“

„A kde teď bydlíte, když jste nechal Morelově rodině svůj pokoj?“

„Bydlím... v podnájmu.“

„Ach... to bych nechtěla ani za nic! Bydlet v pokoji po bůhvíkolika lidech, to jako kdybyste je měl všechny pořád na návštěvě.“

„Bývám tam jen v noci, takže...“

„Ano, to není tak nepříjemné... ale přece jenom doma je doma. Já jsem v tom svém pokojíku byla tak šťastná! Žila jsem si tak pěkně v klidu a míru, jakživo by mě nenapadlo, že by mě mohl potkat nějaký zármutek, a vidíte to... Ne, vážně, pane Rudolfe, tohle je nad moje síly, takové neštěstí bych jakživa nečekala, jsem z toho celá pryč.“

A Rolniččiny veliké oči se zalily slzami.

„Jenom odvahy! Až vám přítele pustí na svobodu, budete zase veselá!“

„Ano, rozhodně ho musí pustit! Stačí, až si soud přečte ten dopis, co mi poslal. Vid'te, pane Rudolfe, že to bude stačit?“

„Ten prostý dojemný dopis opravdu působí velice přesvědčivě; dokonce mi musíte dovolit, abych si ho opsal, bude ho nutně třeba k obhajobě.“

„Určitě, pane Rudolfe. Kdybych neškrábala jako kočka, nabídla bych vám, že ho opišu sama; ale přestože mi ten hodný Germain dával hodiny ve psaní, mám písmo strašně nemotorné a celé nakřivo... a potom ty chyby, samou chybu!“

„Stačí, kdybyste mi ho do zítřka půjčila!“

„Tady ho máte, sousede, ale dáte na něj pozor, vid'te? Všechna sladká psaníčka, která mi ze začátku psali sousedé, jsem spálila; bylo to samé srdíčko a holubička, mysleli si, že mě na ty lichotky nachytají. Ale tenhle dopis od Germaina si pečlivě schovám a všechny ostatní taky, jestli mi bude psát. Je to vlastně pro mě vyznamenání, že na mně žádá ty drobné služby, vid'te, pane Rudolfe?“

„Jistě, dokazuje to, že jste ta nejlepší malá přítelkyně, jakou si člověk může přát. Ale teď mě napadá, co kdybychom šli do jeho bytu společně, místo abyste se tam vydávala sama?“

„S radostí, sousede; hnedle bude noc a já večer nechodím ráda sama po ulici. A taky ještě musím zanést práci blízko Palais Royal. Ale je to daleko, nebude to pro vás únavné... a taky možná nudné?“

„Vůbec ne... vezmeme si fiakr.“

„Vážně! Jémine, jak bych se ráda vezla ve fiakru, kdybych nebyla tak smutná. Ale jsem smutná, protože to bylo dneska poprvé, co tu bydlím, že jsem si celý den nezazpívala... Tak, už jsem hotová, teď mohu práci odnést. Podal byste mi šálu, sousede? Plášť si brát nemusím, vid'te, není tam zima?“

„Pojedeme vozem a dovezu vás zase zpátky. Tady je šála, sousedko, dneska nebudu tak drzý jako včera, nebudu se naklánět příliš blízko nad váš rozkošný krček.“

„Ach, sousede, včera bylo včera, to jsme se ještě smáli. Dneska je to jiné. Pozor, ať mě nepíchnete.“

Když se Rudolf s Rolničkou vraceli z Germainova bytu a fiakr zastavil před domem v ulici du Temple, rozeznal Rudolf ve světle lampy nad výčepem svého věrného Murpha, který ho očekával u domovních dveří.

On jediný vždycky věděl, kde knížete hledat, a jakmile se objevil, znamenalo to vždycky nějakou vážnou nebo nečekanou událost.

„Co se stalo?“ řekl rychle Rudolf, zatímco Rolnička brala z kočáru různé balíčky.

„Veliké neštěstí, Excellence!“

„Panebože, tak mluv!“

„Pan markýz d’Harville...“

„Ty mě děsíš!“

„Pozval si dnes na oběd několik přátel... Všechno probíhalo báječně... hlavně on nebyl nikdy tak veselý, až potom z nešťastné neopatrnosti...“

„Co... tak mluv!“

„Hrál si s pistolí v domnění, že není nabitá...“

„A vážně se zranil?“

„Excellence...“

„No tak?“

„Něco daleko horšího.“

„Co říkáš?“

„Je mrtev...!“

„D’Harville!!! Proboha, to je strašné!“ vykřikl Rudolf tak zoufale, že vyděsil Rolničku, která právě vystupovala s balíčky z kočáru a zvolala:

„Můj Bože, co se vám stalo, pane Rudolfe?“

„Přinesl jsem svému příteli velice smutnou zprávu,“ řekl Murph děvčeti; kníže nebyl schopen slova.

„Nějaké hrozné neštěstí?“ řekla Rolnička, celá se třesouc.

„Ano, hrozné neštěstí,“ odvětil šlechtic.

„Ach, to je strašné!“ řekl Rudolf po chvíli ticha; pak se upamatoval, že tu je Rolnička, a obrátil se k ní:

„Promiňte, holčičko, že už vás nedoprovodím nahoru... Zítra... pošlu vám svou adresu a povolení k návštěvě Germaina... brzy se uvidíme.“

„Ach, pane Rudolfe, je mi strašně líto, že vás potkal zármutek, věřte... Díky za doprovod... a uvidíme se brzy, vidíte?“

„Ano, dítě, brzy.“

„Dobrou noc, pane Rudolfe,“ řekla smutně Rolnička a zmizela v chodbě i s balíčky, které si přivezla od Germaina.

Kníže s Murphem nastoupili do fiakru, který je odvezl do Plumetovy ulice. Rudolf ihned napsal Klementce následující dopis:

Madame,

právě jsem se dozvěděl o nečekané ráně, která vás postihla a která i mně vzala nejlepšeho přítele; nedovedu vám vylíčit svůj úžas a smutek.

Přesto vám však musím sdělit něco, co se této kruté události netýká... Dozvěděl jsem se, že vaše macecha, která zřejmě byla už několik dní v Paříži, odjíždí do Normandie a odváží s sebou Polidoriho. Znamená to, že vašemu otci patrně hrozí nebezpečí. Dovolte mi dát vám radu, která by myslím byla prospěšná. Každý pochopí, když po dnešním strašlivém neštěstí opustíte na nějaký čas Paříž... Prosím vás, udělejte, co vám radím, a vydejte se okamžitě do Aubiers, abyste tam dojela alespoň zároveň s vaší macechou, když už ne dříve. Buďte klidná, madame; bdím nad vámi zblízka jako z dálky... hnusné plány vaší macechy překazíme...

Sbohem, madame; píši vám těch pár slov ve spěchu... Srdce mi puká, když pomyslím, jak jsem se s ním včera loučil... byl tak klidný, šťastný, jak už dávno ne...

Za tři hodiny poté, kdy obdržela tento list, byla už madame d'Harville na radu knížete i s dcerkou na cestě do Normandie. Stejným směrem se dal i poštovní vůz, který vyjel od Rudolfova paláce. Klementka byla naneštěstí všemi těmi událostmi a spěšným odjezdem tak rozrušená, že zapomněla Rudolfovi vzkázat, že se v Saint-Lazare setkala s Panenkou.

Čtenář si možná vzpomene, že den předtím vzkázal notář Bradamantimu, aby ho navštívil, protože s ním chtěl zosnovat nový úklad, jehož obětí měla být tentokrát Panenka. Bradamanti měl však naléhavé řízení s macechou paní d'Harville, která z jistých nekalých důvodů potřebovala mastičkáře odvézt za panem d'Orbigny, a tak dal zřejmě přednost staré přítelkyni, na notářovo pozvání neodpověděl a odjel, aniž se setkal s paní Serafínou. Nad Jakubem Ferrandem viselo mračno; Sova přišla nazítří opět vyhrožovat a na důkaz, že nemluví do větru, prohlásila notáři, že děvčátko, které paní Serafína kdysi opustila, je nyní ve vězení Saint-Lazare pod jménem Pěnkava, a jestli jí Ferrand do tří dnů nedá 10 000 franků, dostane to děvče do ruky papíry, z nichž se dozví, že byla v dětství svěřena jeho péči.

Notář podle svého zvyku všechno drze popřel a Sovu vyhnal jako sprostou lhářku; dobře však věděl, jak nebezpečná je to hrozba, a dostal strach. Díky početným známostem ověřil si ještě týž den, že je Pěnkava skutečně v saintlazarském vězení, a dokonce že má být za vzorné chování patrně co nejdřív propuštěna. Uzrál v něm ďábelský plán, k jehož provedení nutně potřeboval Bradamantiho. Proto se paní Serafína tak snažila dostat k mastičkáři, ovšem marně. Vyděšený notář však musel jednak rychle, a když se téhož večera dozvěděl, že Bradamanti odjel, vzpomněl na rodinu sladkovodních

pirátů žijících blízko asnièreského mostu, kam navrhoval Bradamanti poslat Luisu, aby se jí beztrestně zbavili.

K provedení svých nekalých úmyslů potřeboval Ferrand nutně společníka, ale aby se v případě nového zločinu nekompromitoval, hleděl se co nejopatrněji pojistit; den po Bradamantiho odjezdu do Normandie se paní Serafína spěšně vydala k Martialům.

KAPITOLA 35

Ostrov zlatokopa

Scéna se odehrává večer téhož dne.

Starý Martial, který zemřel na šibenici jako jeho táta, zanechal po sobě vdovu, čtyři syny a dvě dcery... Druhý syn byl již odsouzený doživotně na galeje. Z početné rodiny zbývali tedy na ostrově stará Martialová, matka; tři synové, z nichž nejstaršímu (milenci Lvíce) bylo pětadvacet, dalšímu dvacet a nejmladšímu dvanáct; dvě dcery, jedna osmnáctiletá, druhá devítiletá.

Strašlivé případy rodin, v nichž se zločinnost dědí z rodičů na děti, nejsou nic výjimečného. Musí tomu tak být. Společnost trestá, ale neuvažuje, jak zlu předcházet. Zločinec je odsouzen doživotně na galeje... Druhému setnou hlavu... Zbudou po nich děti... Zajímá se společnost o tyto sirotky? O tyto sirotky, které sama udělala? Postaví je pod zdravou ochranu, když zemřel ten, koho zákon prohlásil za nehodného, bídného zločince? Ne... Zabito zvíře... zabít i jed... řekne společnost.

Ale mýlí se.

Jed zkaženosti je tak jemný, rozkladný, nakažlivý, že se skoro vždycky stane dědičným; ovšem kdyby se proti němu bojovalo včas, nemusel by být nevyléčitelný. Je dokázáno, že zločinec takřka vždy zanechá ve svém potomku semeno předčasné zvrhlosti... Udělá se pro spásu té mladé duše totéž, co udělá lékař, když má bojovat proti dědičné chorobě? Ne... Místo aby nemoc léčili, dovolí jí bujet, až na ni nešťastník zahyne... To, co zavinila sobecká nedbalost společnosti, považují pak za osudný následek nevyléčitelné dědičnosti... I když takový sirotek přes všechnu špatnou výchovu zůstane náhodou pracovitý a počestný, vinou barbarského předsudku vždycky

zůstane poznamenán otcovým zločinem. Pro všechny bude zavržený, těžko dostane práci... Místo aby mu pomohla, aby ho uchránila beznaděje, zoufalství, a hlavně nebezpečného pocitu křivdy, který často i tu nejušlechtlejší povahu dožene k revoltě, ke zlu... společnost řekne:

„Jestli skončí špatně... uvidíme... máme přece žalárníky, galejní dozorce, katy?“

Takže není žádné opory, žádného povzbuzení pro člověka, který přes všechny špatné příklady zůstane poctivý. Žádné naděje na vyléčení pro toho, kdo se narodil v lůně zvrhlosti, takže propadl zločinu už v nejranějším dětství!

„Ale ano, ano! Vyléčím ho! Vyléčím toho sirotka, kterého jsem sama udělala!“ řekne společnost. „Ale v pravou chvíli a na správném místě... po svém způsobu... později. Než se vřed prořízne, musí nejprve uzrát. Trpělivost! Až bude náš člověk prohnílý až k srdci, až z něho bude zločinnost prýštit všemi póry, až ho nějaká pěkná krádež nebo vražda uvrhne na lavici obžalovaných jako jeho otce, ó, potom dědice zla vyléčíme... jako jsme vyléčili toho, kdo mu je odkázal. Galeje nebo šibenice, místečko bude po otci ještě teplé...“

Ano, tak uvažuje společnost. A žasne, pohoršuje se a hrozí, že se tradice krádeže a vraždy tak osudně dědí z generace na generaci.

Ale vraťme se k sladkovodním pirátům na ostrov Zlatokopa.

Nejstarší Martial který se první na tomto ostrově usadil, byl takzvaný zlatokop. Tak jako debardéři a rozbíječi vorů, i zlatokop musí být celý den po pás ve vodě. Jeho povolání má však cíl docela jiný. Zlatokop jde vodou tak daleko, jak může, a dlouhým naběrákem prohrabává říční písek pod vrstvou bahna; potom ho sype do velkých dřevěných kádí, propírá a získává tím spoustu kovových úlomků z různých rozbitých nástrojů, železných, měděných, litinových, olověných a cínových. Někdy objeví i kousek zlatého či stříbrného šperku, který se dostal do Seiny buď stokou, nebo se sněhem a ledem, který bývá v ulicích shrabován a házen do řeky. Odtud

nejspíš jméno tohoto povolání, které je většinou docela počestné, mírumilovné a také namáhavé. A protože nejstarší Martial (první obyvatel ostrova a zřejmě černá vrána rodu) byl zlatokop, pokřtili pobřežní obyvatelé ostrov po něm.

Obydlí sladkovodních pirátů je na jižní části ostrova. Nade dveřmi se klátí tabule, na které je ve dne možno číst:

U STÁNKU ZLATOKOPŮ
DOBRÉ VÍNO, JÍDLO, SMAŽENÉ RYBY
NÁJEM LODĚK

Jak je vidět, hlava prokleté rodiny připojila ke svým veřejným, popřípadě tajným, zaměstnáním ještě živnost hostinskou, rybářskou a půjčovnu loděk. Vdova po popraveném převzala firmu: v neděli i v jiné méně sváteční dny se tu scházejí všelijací povaleči, vandráci, medvědáři a potulní mastičkáři.

Nejstarší syn Martial (mileneček Lvice), ještě nejlepší ze všech, pytláčí na vodě. Jeho bratr Mikuláš je naoko zlatokop, ve skutečnosti však provozuje sladkovodní pirátství, totiž krádeže na Seině a jejích březích. Nejmladší František doprovází zvědavce, kteří se chtějí projet na loďce. Připomeňme ještě Ambrože, který je na galejích za krádež spojenou s vloupáním a pokusem o vraždu.

Starší dcera, zvaná Kotrba, pomáhá matce při vaření a obsluze hostů; mladší, devítiletá Amandina také podle svých sil pomáhá v domácnosti.

Ten večer je venku hluboká tma; těžké olověné mraky hnané větrem se tu a tam rozestoupí a v bizarní trhlině se ukáže kousek tmavomodrého hvězdného nebe. Černá silueta ostrova lemovaného vysokými holými topoly se ostře rýsuje proti temnému nebi a průzračně bělavé hladině.

Dům s pokřiveným štítem je celý pohroužen do tmy; jen v přízemí svítí dvě okna; jejich červená záře se odráží v dlouhých ohnivých

pruzích na šplouchající hladině nedalekého přístaviště. Ponuré řinčení řetězů, jimiž jsou čluny připoutané, pochmurně zaléhá do temného šumotu vod a skučení větru ve větvích topolů.

Několik členů rodiny se shromáždilo v kuchyni. Je to rozlehlá místnost s nízkým stropem. Naproti dveřím dvě okna, pod nimi dlouhá pec. Nalevo vysoký komín, napravo schody do horního patra. Vedle schodů vchod do sálu, kde stojí několik stolů určených pro zdejší hosty.

Uprostřed kuchyně je veliký stůl. Vdova po popraveném a tři děti sedí u pece. Vdova je vysoká, hubená, asi pětáctýřicetiletá žena. Je v černém; vlasy má skryté pod černým šátkem uvázaným na babku, takže je vidět jen ploché, bledé a už vráscité čelo; má dlouhý ostrý nos, vystouplé lícní kosti, propadlé tváře a na kalné, žlučovité pleti hluboké stopy po neštovicích; ústa s koutky vždy staženými dolů ještě víc zdůrazňují tvrdý výraz této chladné, ponuré, mramorově nepohyblivé tváře. Vdova i obě dcery cosi šijí.

Kotrba, dlouhá kostnatá osoba, je nápadně podobná matce... Táž nepohnutá, tvrdá a zlá tvář, tenký nos, sevřená ústa, kalný pohled. Pod čepcem vykukují dva tenké pletence řídkých bledě žlutých vlasů bez lesku.

František, nejmladší vdovin syn, se krčí na stoličce a spravuje pytláckou síť na ryby, která je na Seině přísně zakázaná. Zpod kštiny, která mu spadá do čela, mrkne chvílemi úkosem po matce nebo vyměnný významný přátelský pohled s malou sestřičkou Amandinou...

Amandina, jež sedí vedle bratra, neznačkuje prádlo, ale naopak odstraňuje značky z prádla den předtím ukradeného. Je jí devět let a je tak podobná bratru jako její sestra matce. Její tvářička je sice pihovatá, ale září svěžestí; vlasy má zrzavé, ale jemné, hedvábně lesklé; očka malá, ale jasně modrá a sladká.

Když se její pohled setká s bratrovým, Amandina vždycky nenápadně kývne směrem ke dveřím; František na to znamení odpoví povzdechem; rychlým gestem ji upozorní a potom koncem ukazo-

váčku nápadně odpočítá na síti deset ok. V jejich tajné dětské řeči to znamená, že se bratr Martial nevrátí dřív než v deset.

Z obrazu těch dvou zamklých žen zlé tváře a dvou ubohých, neklidných, němých a ustrašených dětí každý vytuší, že má před sebou dva katy a dvě oběti.

Kotrba si všimla, že Amandina přestala na chvílku pracovat, a tvrdě řekla:

„Tak co, bude už ta značka z té košile dole?“

Děvčátko bez odpovědi sklopilo hlavu; pomocí prstů a nůžek se rychle snažilo odstranit z látky poslední červené nitky. Za chvílku se bázkivě obrátilo k matce a se slovy: „Už to je, maminko,“ jí podalo práci.

Vdova neodpověděla a hodila jí další kus prádla. Dítě je nestačilo chytit a prádlo spadlo na zem.

„Tele!“ vykřikla Kotrba a hrubě sestru uhodila přes ruku.

Amandina se vrátila na své místo, vyměnila s bratrem pohled, ve kterém se leskla slza, a pustila se zas horlivě do práce. V kuchyni dál panovalo ticho. Vítr za okny hvízdal a zmítal tabulí nad hospodou. Děti s utajeným dechem sledovaly matčino mlčení. Vdova byla vždycky nemluvná, ale tohle naprosté mlčení a stisknuté rty hlásaly, že má svou „náladu“, totiž že je pořádně rozzuřená.

Oheň začal uhasínat.

„Franto, poleno!“ řekla Kotrba.

Mladý opravář zakázaných sítí nahlédl za komín a řekl:

„Už tam nejsou.“

„Běž do kůlny,“ řekla Kotrba.

František cosi nesrozumitelně zamumlal a nehnul se.

„No tak? Neslyšel jsi?“ vyjela Kotrba.

Vdova odložila do klína ubrousek, z něhož také odstraňovala značku, a spočinula pohledem na synovi. Chlapec měl sklopenou hlavu, ale tak říkajíc ucítil, jak ten strašlivý pohled na něho dopadl... Aby se s matčinou obávanou tvář nesetkal, ani se nepohnul.

„No tohle! Jsi snad hluchý?“ řekla vztekla Kotrba. „Vidíte... matko...“

Amandina nenápadně štouchla bratra loktem, aby Kotrbu poslechl. František se nepohnul. Starší sestra pohlédla na matku, jako by se ptala, jak má provinilce potrestat. Vdova pochopila. Dlouhým kostnatým prstem ukázala na silný, pružný vrbový prut za pecí. Kotrba se natáhla dozadu, uchopila donucovací nástroj a podala ho matce.

Františkovi matčin pohyb neušel; vyskočil jako blesk a jedním skokem byl mimo hrozivý dosah prutu.

„Chceš dostat, až budeš modrý?“ vykřikla Kotrba.

Vdova ještě víc stiskla rty a s prutem v ruce beze slova upřela pohled na Františka. Amandina měla sice hlavu sklopenou, ale podle chvění rukou a náhle zrudlého krku bylo vidět, že i když je podobným scénám zvyklá, přece je vyděšená z toho, co bratra čeká. František utekl do kouta a zůstal tam stát celý ustrašený a rozčilený.

„Dej si pozor, nebo matka vstane a bude pozdě!“ řekla starší sestra.

„To je mi jedno,“ řekl František a všecek zbledl, „radši ať mi nabije jako předevcírem... ale do kůlny nepůjdu... a v noci... ke všemu...“

„A pročpak?“ vykřikla Kotrba vztekla.

„Já... já se tam bojím,“ vyhrkl chlapec a bezděky se zachvěl.

„Bojíš...? Vrtáku... čeho?“

František beze slova jen potřásl hlavou.

„Tak budeš mluvit...? Čeho se bojíš?“

„Já nevím... bojím se...“

„Byl jsi tam stokrát, naposledy včera večer...“

„Ale teď už nepůjdu...“

„Matka už vstává...!“

„Aťsi!“ vykřikl chlapec. „Ať mě zmlátí, ať mě třeba zabije, ale do kůlny nejdu... a k tomu v noci...“

„Ale tak proč? Řekneš to už jednou?“

„Tak dobře! Protože...“

„No? Protože?“

„Protože tam někdo je...“

„Cože, někdo že tam je?“

„Pohřbený...“ zamumlal František a celý se roztřásl.

Vdova se přes všechnu chladnokrevnost prudce zachvěla stejně jako dcera; jako kdyby obě naráz dostaly elektrickou ránu.

„Cože, v kůlně že je někdo pohřbený?“ řekla Kotrba a pokrčila rameny.

„Ano,“ zašeptal František, že ho sotva bylo slyšet.

„Lháři!“ vykřikla Kotrba.

„Povídám ti, že když jsem prve rovnal v kůlně dříví, tak jsem viděl, jak v jednom rohu čouhá ze země kost... a hlína byla kolem vlhká...“ řekl František.

„Slyšíte ho, matko, je to pitomec,“ obrátila se Kotrba s významným pohledem k matce, „házím tam skopové kosti, to byla jedna z nich.“

„To nebylo ze skopce,“ řekl chlapec s hrůzou, „někdo je tam pohřbený... mrtvý... čouhala mu ze země noha... poznal jsem to.“

„A hned jsi ten svůj krásný objev běžel vybreptat bráchovi... svému miláčkovi, Martialovi, co?“ řekla Kotrba se zlým úšklebkem.

František neodpověděl.

„Špicl mizerný!“ vykřikla Kotrba zuřivě. „Je zbabělý jako kráva, dokázal by nás prásknout, jako práskli jeho tátů!“

„Když mi nadáváš špicl!“ vykřikl zoufale František. „Povím všechno Martialovi. Ještě jsem mu nic neřekl, protože jsem ho od té doby neviděl... Ale až se dneska vrátí, tak...“

Neodvážil se domluvit. Přistoupila k němu matka, klidně, ale neúprosň. Ačkoli chodívala trochu přihrbená, na ženu měla neobyčejně vysokou postavu; v jedné ruce držela prut, druhou chytila syna a přes všechn jeho odpor, hrůzu, prosby a pláč ho dosmýkala po schodech do horního patra. Za krátký okamžik se odtud ozval dupot, křik a vzlykání. Po několika minutách hluk ustal. Vdova se-

šla po schodech dolů. Pak s nehybnou tváří vrátila prut na místo, usedla zase k peci a beze slova vzala znovu do ruky šití.

Chvilí nikdo nepromluvil, až se vdova obrátila k dceři:

„Běž pro dříví; dnes v noci v kůlně uklidíme... až se vrátí Mikuláš a Martial.“

„Martial? Vy mu chcete povědět...“

„Dříví,“ přerušila ji vdova rázně.

Kotrba, zvyklá vždycky se její železné vůli podřídít, rozsvítila lucernu a vyšla ven. Vrátila se s košem dřeva. Na matčin pohled odpověděla přikývnutím. Znamenalo to, že noha zavražděného opravdu čouhá ze země...

Vdova sevřela rty a pokračovala v práci, jenom jehla jako by se jí začala míhat rychleji.

Kotrba přiložila do pece, nahlédla, jestli se vaří voda v hrnci nad ohněm, a posadila se zpátky k matce.

„Mikuláš nejde!“ řekla. „Jenom aby to nebyla nějaká levota, ta schůzka s tím člověkem od Bradamantiho. Ta ženská, co tu ráno byla, vypadala tak potouchle, nedalo se z ní nic vymáčkout, ani jméno, ani odkud je.“

Vdova pokrčila rameny.

„Vy myslíte, matko, že Mikulášovi nehrozí nebezpečí? Konečně máte možná pravdu... Ta stará povídala, aby byl v sedm večer na nábřeží Billy naproti nádraží, že tam přijde nějaký člověk, který s ním chce mluvit a řekne heslo Bradamanti. Co by na tom bylo nebezpečného. Zdržel se, ale možná že se mu cestou něco šiklo, jako když včera z loďky nějaké pradelny lohnul to prádlo...“

Přerušilo ji zavytí.

„Á, psi se ozývají,“ řekla. „To slyší člun; bude to Martial nebo Mikuláš.“

Při Martialově jméně přeletěl Amandině po tváři výraz potlačované radosti. Nedočkavě vstala a s neklidem upřela oči na dveře; po několika minutách však ke své žalosti spatřila Mikuláše.

Jen vešel, hodil na zem veliký slitek mědi, který přivlekl na zádech.

„Dobrý večer a lovu zdar, matko!“ vykřikl drsným, chraptivým hlasem, když se zbavil břemene. „Venku v člunu jsou ještě tři takovéhle slitky, balík hadrů a bedna; co je v ní, nevím, nechtělo se mi ji otvírat. Možná že jsem se okradl, uvidíme...“

„A co ten chlap z nábřeží Billy?“ zeptala se Kotrba, zatímco vdova mlčky hleděla na syna. Ten místo odpovědi zajel rukou do kapsy u kalhot, v níž to zacinkalo větším počtem mincí.

„Tos mu všechno vyfouk!“ vykřikla Kotrba.

„Kdepak, sám od sebe navalil dvě stě franků; a navalí ještě osm set, až... no, nic...! Vyložíme nejdřív člun, žvanit můžeme až pak... Martial tu není?“

„Ne,“ řekla sestra.

„Tím líp! Rozděláme kořist bez něho... Aspoň se nedozví...“

„Babo, máš z něho strach?“ řekla jedovatě Kotrba.

„Strach...? Já...!“ pokrčil rameny. „Mám jenom strach, že nás práskne, to je všechno... Abych se ho bál, na to mám kudlu moc dobře nabroušenou...!“

„No jo, když je pryč... to se vytahuješ... ale až tady bude... sklapneš zobák.“

Mikuláš, jako by si nevšiml urážky, řekl:

„Tak honem, honem...! Jde se na to... Kde je Franta, matko? Pomůže nám.“

„Matka ho zmlátila a zavřela ho nahoře; půjde spát bez večeře,“ řekla Kotrba.

„No dobrá; ale přesto ať nám pomůže vyložit člun, ne, matko? Když půjdu já, on a Kotrba, pobereme všechno naráz...“

Vdova ukázala prstem ke stropu, Kotrba pochopila a šla nahoru pro Františka.

Od Mikulášova příchodu se chmurná tvář staré Martialové poněkud rozjasnila; milovala ho víc než Kotrbu, i když zas o něco méně

než syna, který byl „v Touloně“, jak říkala... čím bylo dítě zločinnější, tím větší byla mateřská láska této divoké bytosti...

„Kde jsi dneska lovil?“ řekla vdova Mikulášovi.

„Když jsem se vracel z nábřeží Billy, kde jsem měl rande s tím chlapem, zmerčil jsem u mostu Invalidů zakotvenou loď. Nebylo na krok vidět, povídám si: v kabině tma, námořníci budou na zemi... Mrknu se tam... Když potkám nějakého čmuchala, poprosím o kus provazu, že se mi uvolnilo veslo... Vlezu do kabiny... nikde nikdo... tak jsem pobral, co se dalo, hadry, tu velkou bednu a na můstku čtyři slitky mědi; šel jsem dvakrát, loď vezla náklad mědi a železa. Ale tady už je Franta s Kotrbou: honem do člunu...! Hybaj, ty sebou taky mrskni, Amandino, vezmeš hadry... Kdo chce lovit, musí mít svaly...”

Za chvíli se děti vrátily s bohatým nákladem. František vlekl na zádech dva slitky mědi, pod kterými div nepadl; Amandinu nebylo skoro vidět pod hromadou nakradeného prádla a Mikuláš s Kotrboou táhli velikou dřevěnou bednu, na kterou naložili poslední slitek mědi.

„Honem, tu bednu...! Pojd'me ji vypakovat!“ vykřikla Kotrba s divokou nedočkavostí.

Měděné slitky hodili na zem. Bednu postavili doprostřed kuchyně, Mikuláš vzal sekyru, kterou nosil za pasem, a zajel železným ostřím pod víko, aby je vypáčil. Konečně s praskotem povolilo.

„Ach...!“ vykřikla celá rodina jediným hlasem, zalykajícím se radostí. A všichni od matky až po nejmladší dcerku se divoce vrhli k vypáčené bedně. Nejspíš měla putovat z Paříže k nějakému venkovskému obchodníkovi módním zbožím, protože v ní byla spousta látek a různých ženských tretek.

„Neokradl ses, Mikuláši!“ vykřikla Kotrba, rozbalujíc štoček mušelínu.

„To ne,“ řekl lupič, rozdělavaje balík hedvábných šátků, „to se vyplatilo...”

„Levantské plátno,“ řekla vdova, která se rovněž přehrabovala v bedně, „to se prodá jako máslo...“

„Látky koupí Rudohnátova přechovávačka, co bydlí v ulici du Temple,“ dodal Mikuláš. „O měď se postará starý Micou ze čtvrti Saint Honoré.“

„Hele, Amandino,“ pošeptal František malé sestřičce, „to by byla hezká vázanka... z toho šátku, co drží Mikuláš v ruce...!“

„Nebo taky krásná stuha do vlasů,“ odpovědělo děvčátko s obdivem.

„Na mou duši, to byla klika, žes na tu loď vlezl, Mikuláši,“ řekla Kotrba. „Propána...! A ty šály...! Tři jsou tady... čisté hedvábí... Podívejte, matko...!“

„Stará Burretová dá za všechno nejmní pět set franků,“ řekla vdova po pečlivé prohlídce.

„Takže to má cenu dobře tisíc pět set,“ řekl Mikuláš. „No jo, ale jak se říká, co přechovávač, to zloděj. Co se dá dělat, já se nerad handrkuju... Ještě tentokrát olíznou všech pět, když to stará Burretka a tatík Micou vezmou všechno sakumprásk; ale Micou je kámoš.“

„To máš jedno, zloděj to je jako každý jiný,“ řekla Kotrba.

„Už tam nic není,“ řekl Mikuláš, když se dostali na dno.

„Ted' zas musíme všechno naskládat zpátky,“ řekla vdova.

„Já si nechám tenhle šál,“ řekla Kotrba.

„Ty si necháš... ty si necháš...“ vykřikl zhurta Mikuláš, „necháš si ho, jestli ti ho dám... Vždycky si klidně vezmeš... madam Nestydatá...“

„No a...? Ty si asi nebereš, co?“

„Ale kdo to štípнул, co...? Já nasazuju krk; kdyby mě na té lodi skřípli, ty bručet nebudeš...“

„Tak na, sežer si ho, já se ti na něj vykašlu...!“ řekla kysele Kotrba a hodila šál do bedny.

„Nejde o šál... o ten se tahat nebudu, nejsem hamoun; šál sem, šál tam, proto stará Burretka cenu nesníží; koupí to sakumprásk; ale mohla by ses aspoň zeptat, jestli ti ho dám, a ne rovnou, že si

ho vezmeš... Tak na, vezmi si ho... jen ber, nebo to hodím do pece a zatopím s tím.“

Ta řeč zvedla Kotrbě náladu; beze všeho šál vzala a bylo po zlosti.

Mikuláš zřejmě dostal záchvat šlechtnosti, protože roztrhl zuby balík hedvábí, vzal dva šátky a hodil je Amandině a Františkovi, kteří tu pořád ještě stáli v žádostivém úžasu.

„Tumáte, uličníci! To sousto vám dodá chuti na chmatání. S jídlem roste apetit. Ted' běžte do pelechu... Mám s matkou nějaké jednání; večeri dostanete nahoru.“

Děti radostně zatleskaly rukama a začaly vítězně mávat ukradenými šátky.

„Tak co, parchanti,“ řekla Kotrba, „ještě budete poslouchat Martiala? Jestlipak vám někdy dal takové krásné šátky jako Mikuláš?“

František s Amandinou na sebe pohlédli a bez odpovědi sklopili hlavy.

„Tak mluvte,“ pokračovala zhurta Kotrba. „Dal vám někdy Martial nějaký dárek?“

„Fakt...! To ne... to tedy nedal,“ řekl František a blaženě si prohlížel svůj červený šátek.

Amandina dodala šeptem:

„Martial nám žádné dárky nedává... protože nemá z čeho...“

„Kdyby kradl, měl by z čeho,“ řekl tvrdě Mikuláš.

„A ted' běžte spát... Tady máte lampu, pozor na oheň; než usnete, nezapomeňte ji zhasnout,“ řekla Kotrba.

„A pamatujte si,“ dodal Mikuláš, „kdyby vás napadlo vyžvanit něco Martialovi o té bedně, o měděných slitcích nebo o hadrech, uvidíte ten tanec; a ty šátky byste pěkně navalili zpátky.“

Když děti odešly, Mikuláš se sestrou nacpali prádlo, bednu s látkami i měděné slitky do malého sklípku, kam se šlo přímo z kuchyně po několika schůdcích vedle komína.

„Franta si v kůlně něčeho všiml,“ řekla Kotrba.

„Čeho,“ řekl Mikuláš, kterého nic nenapadlo.

„Viděl tam nohu...“

„Toho chlapa?“

„Ano,“ řekla vdova a položila synovi na talíř kus pečeně.

„To je k zlosti...! Jáma byla přece dost hluboká,“ řekl lotr.

„Jenomže časem... země se slehne...“

„Musíme dnes v noci hodit všechno do řeky,“ řekla vdova.

„To bude jistější,“ odpověděl Mikuláš.

„Vezmeme kámen a kusem starého řetězu z lodi ho k tomu přivážeme,“ řekla Kotrba.

„Chytrá hlava...!“ odpověděl Mikuláš a přihnul si vína; potom zvedl láhev do vzduchu a obrátil se k matce: „Napijte se s námi, matko, to vám zvedne náladu!“

Vdova potřásla hlavou, odstrčila láhev a řekla:

„A co ten chlap na nábřeží Billy?“

„To bylo tak...“ řekl Mikuláš, aniž se dal vyrušit od jídla a pití. „U nádraží jsem přivázal člun a vylezl jsem na břeh; na vojenské pekárně v Chaillot zrovna tlouklo sedm, tma jako v ranci. Asi čtvrt hodiny chodím sem tam podél zábradlí, najednou slyším, jak si to za mnou někdo potichu šlape; zpomalím; dojde ke mně nějaký chlap v plášti a zakašle; já se zastavím, on taky... O jeho ksichtě vím jen tolik, že měl límec zvednutý až k nosu a přes oči klobouk... Bradamanti, povídá ten chlap, tak jak jsme to domluvili s tou babou. Zlatokop, já na to, tak jak jsme si řekli.“

„Menujete se Martial?“ povídá on.

„Ano, občane.“

„Dnes ráno byla za vámi na ostrově jistá žena; co vám řekla?“

„Že se mnou chcete mluvit ze strany pana Bradamantiho.“

„Chcete si něco vydělat?“

„Ano, občane, co nejvíc.“

„Máte loď?“

„Máme čtyři, občane, to je naše řemeslo; převozníci a zlatokopové z otce na syna, k vašim službám.“

„Šlo by o tohle, kdybyste neměl strach...“

„Strach... z čeho, občane?“

„Dívat se, jak se někdo topí... náhodou... jenomže trochu by se mu pomohlo... rozumíte?“

„Jo tak, občane, zkrátka dát někomu loknout ze Seiny, jakoby náhodou? To by mi pasovalo... Jenomže taková delikatesa, to by přišlo draho...“

„Kolik... za dva...?“

„Za dva... to znamená, že by andělíčky polykali dva?“

„Ano...“

„Pět set franků na hlavu, občane... a to vám dělám cenu!“

„Dobrá, tak tisíc franků.“

„Předem na dlaň.“

„Dvě stě franků předem, zbytek pak...“

„Vy mi nevěříte, občane?“

„Ne; mohl byste strčit dvě stě franků do kapsy a nechat věc plavat.“

„A co vy, občane, až se věc provede a já na vás budu chtít osm set franků, co když mi řeknete: nevím, neznám?“

„To už je riziko; tak souhlasíte, nebo ne? Dvě stě franků na ruku a pozítří večer v devět tady; dostanete zbývajících osm set.“

„A kdo vám potvrdí, že jsem ty lidi utopil?“

„Dozví se to... to už je má věc... Tak platí?“

„Platí, občane.“

„Tady je dvě stě franků... A teď dávejte pozor: tu starou ženu, která vás ráno navštívila, byste jistě poznal?“

„Samozřejmě, občane.“

„Zítra nebo nejpozději pozítří asi ve čtyři odpoledne ji uvidíte, jak jde po břehu naproti vašemu ostrovu s takovou mladou světlovlasou dívkou; jako znamení na vás ta stará zamává kapesníkem.“

„Dobře, občane.“

„Jak dlouho to trvá, než se přejede od břehu na ostrov?“

„Dobře dvacet minut.“

„Mají vaše čluny ploché dno?“

„Ploché jako dlaň, občane.“

„V jednom z nich uděláte na dně dostatečně velkou záklopku, aby se loď jedním rázem potopila, jakmile ji otevřete... rozumíte?“

„Výborně, občane; vy máte za ušima! Jeden člun je zrovna napůl prohnílý, chtěl jsem ho rozdělat... na tu poslední cestu se zrovna hodí...“

„S touhle lodí tedy vyjedete z ostrova; za vámi pojede další dobrá loď, na které bude veslovat někdo z vaší rodiny. Přistanete u břehu, naložíte starou i s děvčetem do té lodi s dírou a pojedete zpátky; až budete správně daleko od břehu, shýbnete se, jako byste chtěl na dně něco opravit, otevřete záklop a rychle přeskočíte do druhého člunu... kdežto stará s děvčetem...“

„Si přihrnou z jednoho hrnku... jasně, občane!“

„Ale víte určitě, že vám do toho někdo nevleze? Kdyby přišli k vám do hospody hosté?“

„Žádné strachy, občane. V tu dobu a obzvlášť v zimě nikdo nechodí... to je pro nás mrtvá sezóna; a i kdyby někdo přišel, nebude nám překážet, naopak, samí dobří přátelé.“

„Výborně! Ostatně není to pro vás nic nebezpečného, řekne se, že loď byla zchátralá, a stará, která děvče přivede, zmizí zároveň s ním. Kdyby se snad ještě vynořily z vody a chytaly se člunu, pro jistotu můžete dělat, jako byste jim chtěl pomoci, a...“

„Pomůžu jim... zpátky na dno. Jasně, občane!“

„Projížďka se musí odbýt až po západu slunce, aby byla tma, až spadnou do vody.“

„To ne, občane; kdyby nebylo dost vidět, jak poznáme, jestli se paničky už dost napily, nebo jestli potřebují ještě?“

„Máte pravdu... Tak tedy k neštěstí dojde před západem slunce.“

„Tak jest, občane. Ale co stará, netuší nic?“

„Ne. Až k vám dojde, pošeptá vám do ucha: Ta malá se musí utopit, než loďku potopíte, dejte mi znamení, abych byla připravená skočit k vám. Odpovíte jí tak, aby neměla podezření.“

„Takže si bude myslet, že vede tu blondýnku...“

„A zatím se napije s ní.“

„Zatraceně vymyšleno, občane.“

„Hlavně pozor, aby starou něco nenapadlo!“

„Žádné starosti, občane, spolkne to jako med.“

„Tak mnoho štěstí, chlapče! Když budu s vámi spokojený, možná že se pro vás najde ještě nějaká další práce.“

„K vašim službám, občane!“

Pak jsme se s tím chlapem v plášti rozešli, já se vrátil do člunu a cestou kolem lodi jsem štípnul ty krámy.“

Vdova po popraveném i Kotrba pozorně vyslechly vyprávění, přerušované jen v okamžicích, kdy si Mikuláš mocně přihýbal. Proto taky pokračoval v řeči s neobyčejným zápalem:

„To ale není všechno; máme v merku ještě jeden kšeft se Sovou a s Bradatým z ulice Fèves. Zatraceně vykoumaný tah; jestli nám to vyjde, hodilo by to kulatých, co hrdlo ráčí, to si troufám říct. Stáhnem z kůže jednu agentku, co překupuje diamanty, někdy jich má v kabele i za padesát tisíc.“

„Padesát tisíc!“ vykřikly matka s dcerou a v očích se jim lačně zablýsklo.

„Maličkost, co? Pojede s námi Rudohnát. Už včera navnadil agentku dopisem, donesli jsme jí ho s Bradatým do bytu na bulvár Saint-Denis. Pašák, tenhle Rudohnát. Poněvadž má prachy, každý mu věří. Aby stará Matějka skočila na špek, prodal jí už jeden diamant za čtyři sta franků. Až se setmí, baba klidně přijde za ním do krčmy na Champs-Élysées. My se tam schováme. Kotrba musí taky s námi, bude hlídat člun na Seině. Kdybychom museli sbalit starou Matějku s sebou, ať už živou nebo mrtvou, dopravíme ji aspoň pohodlně a beze stop. To je plán! Zatracený Rudohnát, to je makovice!“

„Já Rudohnátovi nevěřím,“ řekla vdova. „Po tom podniku v ulici Montmartre tvého bratra Ambrože poslali do Toulonu a Rudohnáta pustili.“

„Protože neměli proti němu důkazy; je mazaný... Ale prásknout ostatní... nikdy!“

Vdova potřásla hlavou, jako kdyby o Rudohnátově poctivosti nebyla příliš přesvědčená. Chvíli se zamyslela a řekla:

„Líp mi sedí ta věc z nábřeží Billy, co se chystá na zítřek či pozítřek... utopit ty dvě ženské... Ale Martial nám bude vadit... jako vždycky...“

„K d'asu, že nás ho už jednou rohatý nezbaví!“ vykřikl zpola už opilý Mikuláš a zuřivě zabodl svůj dlouhý nůž do stolu.

„Máme toho dost, však jsem matce povídala, takhle to nemůže dál trvat,“ řekla Kotrba. „Dokud tady bude on, s dětmi nic nesvedeme.“

„Já vám povídám, že ten mizera je v stavu jednoho krásného dne nás prásknout!“ řekl Mikuláš. „Vidíte, matko, dát na moje slova...“ dodal s divokým, významným úšklebkem, „mohlo s ním být všechno dávno vyřízeno...“

„Jsou jiné cesty...“

„Tahle je nejjistější,“ řekl lotr.

„Ne... ted' ne!“ odpověděla vdova tak rozhodně, že Mikuláš umkl; neodvážil se matce vzdorovat, protože věděl, že je sice zločinná a špatná jako on, ale ještě mnohem odvážnější.

Vdova dodala:

„Zítřka ráno zmizí Martial z ostrova navždy.“

„Cože?“ zvolali Kotrba s Mikulášem.

„Hnedle tu bude zpátky; snažte se s ním pohádat... ale kurážně, do očí... tak, jak si nikdy netroufáte... Může dojít i na rány, když bude třeba... Má sílu... ale budete dva a já vám pomohu... Hlavně žádný nůž... ať neteče krev... Můžete ho zbít, ale ne zranit.“

„A co potom, matko?“ zeptal se Mikuláš.

„Potom... si pohovoříme... řekneme mu, aby zítra odešel z ostrova... nebo že se bude taková scéna opakovat každý večer... Zním ho, věčné rvačky by ho rychle přestaly bavit. Prozatím jsme mu dopřáli moc klidu...“

„Ale je paličatý jako mezek; dokázal by zůstat jenom kvůli dětem...“ řekla Kotrba.

„Je to srab... ale rvačka mu strach nenažene,“ řekl Mikuláš.

„Jedna... to ne,“ řekla vdova, „ale každý den... každý den... to je peklo... vzdá se...“

„A co když se nevzdá?“

„Pak znám ještě jeden způsob, jak ho dostat pryč ještě dnes v noci nebo nejpozději ráno,“ řekla vdova s podivným úsměvem.

„Opravdu, matko?“

„Milejší by mi bylo zastrašit ho rvačkami; když se to nepovede... dojde na druhý způsob.“

„A když selže i ten druhý způsob, matko?“ řekl Mikuláš.

„Pak je ještě poslední prostředek, a ten neselže nikdy,“ odvětila vdova.

Náhle se otevřely dveře a Martial vstoupil. Venku byla taková vichřice, že přehlušila i vytí psů, ohlašujících jeho návrat.

KAPITOLA 36

Matka a syn

Martial, nic netuše o zlých úmyslech rodiny, pomalu vstoupil do kuchyně. Byl to muž střední, ale statné postavy, široký v ramenou a v tváři velice podobný Františkovi a Amandině; husté, krátce ostříhané ryšavé vlasy, krátký tuhý vous, široké líce, silný hranatý nos a směle modré oči dodávaly jeho mužné tváři neobyčejně rozhodný výraz.

Na hlavě měl starý klobouk z voskovaného plátna. Ačkoli byla zima, měl na sobě jen odřené hrubé kalhoty, vestu a přes ni modrou halenu. V ruce držel silnou sukovici, kterou odložil vedle sebe na příborník... Spolu s ním vběhl do dveří statný křivonohý jezevčík, celý černý, s jasně rezavými skvrnami; zůstal však u vchodu, neodvážil se ani k ohni, ani k hodovníkům za stolem, neboť věděl ze zkušenosti, že stejně jako jeho pán ani on není v rodině příliš oblíbený.

„Kde jsou děti?“ To byla první Martialova slova, sotva usedl za stůl.

„Jsou, kde jsou,“ řekla jedovatě Kotrba.

„Kde jsou děti, matko?“ řekl Martial znovu, nevšímaje si sestry.

„Šly spát,“ odvětila suše vdova.

„Copak nevečeřely?“

„A co je tobě do toho?“ vykřikl zhurta Mikuláš, když do sebe hodil velkou sklenici vína, aby si dodal odvahy.

Tak jako si předtím nevšímal Kotrby, přehlédl Martial lhostejně i Mikulášův útok a znovu se obrátil k matce:

„To mě mrzí, že už děti leží.“

„Tvoje škoda...“ odpověděla vdova.

„Ano, moje škoda... mám je rád vedle sebe, když večeřím.“

„A nás zase otravují, tak jsme je poslali pryč,“ vykřikl Mikuláš.
„Když se ti to nelíbí, běž si pro ně!“

Martial překvapeně upřel oči na bratra. Pak jako by si v duchu řekl, že nemá smysl se hádat, pokrčil rameny, uřízl si kus chleba a naložil si na talíř maso.

Jezevčík přiběhl k Mikulášovi a v opatrné vzdálenosti od něho se zastavil. Lotr, kterého bratrova pohrdavá bezstarostnost rozčilila, doufal, že ho vyvede z míry, když uhodí psa, a zasadil jezevčíku nohou tak ostrý kopanec, až pes bolestně zakňučel.

Martial zrudl, prudce stiskl nůž, který držel v ruce, a bouchl pěstí do stolu. Pak se však ještě ovládl a mírně zavolal psa k sobě.

Jezevčík ulehl pánovi k nohám.

Ta mírnost překazila Mikulášovi plán; chtěl bratra vyprovokovat, aby vybuchl. Řekl tedy:

„Nemohu psy ani cítit... ať ten tvůj vypadne ven...!“

Martial si místo odpovědi nalil sklenici vína a zvolna pil.

Mikuláš mrkl po matce, která mu povzbudivě naznačila, aby jen pokračoval ve svých výpadech dál. Mikuláš šel pro vrbový prut, kterým byl předtím bit František, přistoupil pak k jezevčíkovi, hrubě ho přetáhl a řekl: „Marš odtud!“

Martial vytušil, že ho z nějakého neznámého důvodu chtějí vyprovokovat, a tím víc dával pozor, aby se ovládl. Když začal jezevčík pod Mikulášovými ranami kňučet, vstal, otevřel dveře, poslal psa ven a vrátil se zpátky ke stolu.

Ta neuvěřitelná trpělivost, tak málo odpovídající Martialově prchlivé povaze, útočníky zmátla... Užasle hleděli jeden na druhého.

Martial jakoby nic, slavnostně pokračoval v jídle a nepromluvil ani slovo.

„Uklid' víno, Kotrbo,“ řekla vdova dceři. Ta chtěla spěšně poslechnout, ale Martial řekl:

„Počkej, ještě jsem nedojedl.“

„Tvoje škoda,“ řekla vdova a sama vzala láhev ze stolu.

„Á... to je jiná...“ řekl Martial. Nalil si sklenici vody, vypil ji, zamlaskl a řekl: „Báječná voda!“

Ta neproniknutelná chladnokrevnost rozčilila Mikuláše, který byl po mnohém přihýbání stejně už v povzneseném stavu; na přímý útok si však ještě pořád netroufal, protože znal bratrovu neobyčejnou sílu; náhle dostal vnuknutí a zvolal:

„Dobře, že jsi s tím svým psem ustoupil, Martiale; budeš si muset zvykat; jednou vykopeme tu tvou děvku, tak jako jsme vykopali psa!“

„To se ví...! Kdyby snad Lvici napadlo ukázat se na ostrově, až vyjde z basy,“ řekla Kotrba, která pochopila, co Mikuláš sleduje, „já první ji zfuckuju, že se nepozná.“

„Dal bych jí nalokat bahna za chajdou na špičce ostrova,“ dodal Mikuláš. „Kdyby vylezla, botama ji zašlapu zpátky... běžnu...“

Urážka adresovaná Lvici, kterou Martial vášnivě miloval, zvrátila všechna jeho mírumilovná předsevzetí. Svrástil obočí, krev se mu vehnala do tváře, žíly na čele mu naběhly a napjaly se jako provazy; přesto se ještě ovládl a hlasem zkresleným hněvem řekl Mikulášovi:

„Dej si pozor... Hledáš hádku, ale dostaneš výprask, po jakém netoužíš.“

„Já... výprask?“

„A lepší než minule!“

„Cože, Mikuláši,“ řekla Kotrba s posměšným úžasem, „Martial ti nabil...? Slyšíte to, matko...? Ted' se už nedivím, že se ho Mikuláš tak bojí.“

„Nabil mi... protože šel na mě zezadu!“ vykřikl Mikuláš zbledlý zuřivostí.

„Lžeš; tys na mě skočil, já tě přetáhl a pak jsem se ustrnul; ale jestli řekneš ještě slovo o mé milé... slyšíš to, o mé milé... tentokrát bez milosti... poznamenám tě tak, že se z toho dlouho nevzpamatuješ.“

„A co když budu chtít mluvit o Lvici já,“ řekla Kotrba.

„Dostaneš pár facek, aby sis dala pozor, a když začneš znova, upozorním tě zas...“

„A co když o ní budu mluvit já?“ řekla zvolna vdova.

„Vy?“

„Ano... já.“

„Vy?“ řekl Martial, snaže se opanovat. „Vy?“

„Nabiješ mi taky, co?“

„Ne, ale zmlátím Mikuláše; no prosím... můžete začít... je to vaše věc... a jeho...“

„Tak! Ty že mě zmlátíš?“ vykřikl zuřivě lotr a zvedl svůj nebezpečný dlouhý nůž.

„Mikuláši... pryč s nožem!“ vykřikla vdova a vyskočila, aby zachytila synovu paži; ten však opilý vínem a zuřivostí vyletěl, hrubě matku odstrčil a vrhl se po bratru.

Martial rychle uskočil, uchopil z příborníku sukovici a chystal se bránit.

„Mikuláši, nůž ne!“ opakovala vdova.

„Jen ho nechte!“ vykřikla Kotrba a chytila sekeru. Mikuláš mával nožem a číhal po vhodném okamžiku, aby se na bratra vrhl.

„Povídám ti, že vás sejmu oba, tebe i tu tvou svini... právě začínám... ke mně, matko...! Kotrbo, ke mně...! Odděláme ho, už to trvá trochu dlouho!“

A v domnění, že přišla pravá chvíle, skočil se zvednutým nožem po bratru. Martial, zkušený v zápasech holí, mrštně ucouvl, zvedl hůl, která hvízdla vzduchem jako blesk, opsala osmičku a dopadla tak tvrdě na Mikulášovo pravé předloktí, že se banditovi udělaly bolesti před očima hvězdičky a nůž mu vypadl z ruky.

„Mizero...! Přerazils mi ruku!“ vykřikl Mikuláš a chytil se za pravou paži, která mu zůstala bezvládně viset.

„Ba ne, cítil jsem, jak hůl odskočila...“ odvětil Martial a kopnutím poslal nůž pod příborník. Pak chytil Mikuláše za límec, prudce ho dostrkal pozpátku ke dveřím od sklípka, jednou rukou je otevřel

a bratra, zpitomělého prudkým útokem, tam šoupl a zamkl za ním.

Potom se vrátil k ženám, uchopil Kotrbu za ramena a přes její odpor, křik a mávání sekyrou, kterou ho lehce poranila do ruky, ji zavřel do nízkého výčepního sálu, sousedícího s kuchyní.

Nato se obrátil k matce, celé ještě užaslé z jeho obratného a nečekaného manévru, a chladně řekl:

„Ted' my dva, matko...“

„No dobrá! Ano... tak tedy my dva...!“ vykřikla vdova; a její kamenná tvář ožila, bledé tváře jí zčervenaly a v kalném oku se blýskl temný plamen. „Ano... my dva...!“ opakovala výhruzně. „Na tuhle chvíli jsem čekala, dozvíš se konečně, co mám na srdci.“

„A vy se dozvíte, co mám na srdci zas já.“

„Kdybys žil sto let, rozumíš, sto let, na tuhle noc nezapomeneš...“

„To nezapomenu...! Vlastní bratr a sestra mě chtěli zavraždit a vy jste nepohnula prstem, abyste jim zabránila... Ale mluvte... co proti mně máte?“

„Co proti tobě mám?“

„Ano...“

„Od smrti svého otce... jsi neukázal nic... než zbabělost!“

„Já?“

„Ano, jsi zbabělec...! Místo abys nám byl tady oporou, ztratil ses do Rambouillet a coural ses tam s puškou po lesích...“

„Kdybych tady byl zůstal, byl bych ted' na galejích jako Ambrož nebo bych tam byl aspoň jednou nohou jako Mikuláš. Nechtěl jsem být zloděj jako vy... proto mě nenávidíte.“

„A co děláš ty? Pytláčil jsi v lese, pytláčíš na vodě; to je taky krádež, ale bez nebezpečí, zbabělá...!“

„Ryby ani zvěř nikomu nepatří; dneska tomu, zítra onomu, kdo si je umí chytit... Já nekradu... A s tím zbabělcem...“

„Zbabělé řemeslo... zbabělé...!“

„Jsou řemesla počestnější, to je fakt; vy mi to povídat nemusíte!“

„Tak pročpak ses na ně nedal, místo aby ses vracel sem a žil na mé útraty?“

„Co nachytám, to vám odevzdám a peníze taky...! Není to moc, ale je to dost. Nic vás nestojím... Chtěl jsem být zámečnickem, abych vydělal víc... ale kdo se od dětství flinká po řece a lesích, ten už jinde nevydrží; konec... na celý život... A taky...“ dodal Martial zasmušile, „taky jsem vždycky radši sám, na vodě nebo v lese... tam se mě nikdo nevyptává. Všude jinde... kdyby přišla řeč na mého otce, co bych mohl odpovědět...? Popravený! A bratr... galejník! A sestra... zlodějka!“

„A matka? Copak bys řekl o matce?“

„Řekl bych...“

„No?“

„Že je mrtvá...“

„Správně. Jako by se stalo... Nechci tě znát, zbabělče! Tvůj bratr je na galejích! Tvůj děda i otec statečně skončili na popravišti, vysmáli se knězi i katovi! Místo abys je mstil, třeseš se jako baba...!“

„Abych je mstil?“

„Ano, jako pravý Martial, který plivne na katovu sekuru i na jeho červenou čapku a nebojí se skončit jako jeho táta, máma, bratr a sestra...“

Ačkoli Martial matčiny výbuchy zuřivosti znal, tentokrát se nebránil zachvění. Výraz vdoviny tváře byl při těch posledních slovech strašný. Pokračovala čím dál vášnivěji:

„Ano, zbabělec, a ještě spíš tulpas než zbabělec! Ty chceš být počestný!!! Ty, syn vraha, bratr galejníka, který najde vždycky všude jenom opovržení? A místo abys zuřil, chtěl se pomstít, div se nepoděláš! Místo abys kousal, zalezeš! Když ti popravili otce... utekl jsi od nás... zbabělče! Věděl jsi, že nemůžeme z ostrova, že sotva vlezeme do města, začnou nám nadávat, házet po nás kamením jako vztekli psi... Ale to nám zaplatí, rozumíš! To nám zaplatí!!!“

„Jeden chlap, ani deset chlapů mi strach nenažene; ale aby na mě křičeli všichni, že jsem syn a bratr zločince... ne, to ne! To jsem nemohl... radši jsem šel do lesů.“

„Mohls tam zůstat... v těch svých lesích.“

„Vrátil jsem se po tom maléru s hajným, a hlavně kvůli dětem... protože tady by špatně skončily.“

„A co ti na tom záleží?“

„Záleží mi na tom, nechci, aby z nich byli lumpové jako Ambrož, Mikuláš a Kotrba...“

„Ale jdi!“

„Kdyby tady s vámi zůstaly samy, určitě by na to došlo. Chtěl jsem se vyučit, abych si vydělal a mohl je odvést s sebou, pryč z ostrova... jenomže v Paříži se nic neutají... pořád jsem byl syn popraveného... bratr galejníka... denně jsem měl rvačky... nakonec mě to otrávil...“

„A být počestný, to tě neotrávil...! To ti sedlo...! Místo aby ses vrátil a přidal se k nám... tak jako se přidají děti... i kdybys dělal nevímco... ano, i kdybys dělal nevímco... Myslíš, že je obalamutíš svým kázáním... ale ještě jsme tu my... František už je skoro náš... jen maličko... příležitost... a přidá se k bandě...“

„Povídám vám, že ne...“

„Tak uvidíš... já to poznám... Má správné jádro; ale ty mu překážíš... A Amandina, jakmile jí bude patnáct, půjde sama od sebe... Ach! Házeli po nás kamením, pronásledovali nás jako prašivé psy...! Ještě se ukáže, co my jsme zač...! Až na tebe, ty zbabělče, jedině ty nám děláš ostudu!“

„To je škoda...!“

„Aby ses tady mezi námi nezkazil... zítra odtud zmizíš a už se nevracej...“

Martial překvapeně pohlédl na matku; po chvíli mlčení řekl:

„Tak toho jste chtěli dosáhnout tou hádkou při večeři?“

„Ano, abys viděl, co tě čeká, kdybys tu přesto chtěl zůstat: peklo... rozumíš... peklo...! Každý den hádky, rány a nadávky; a nebudeme sami jako dneska, pomohou nám přátelé... nevydržíš to ani týden...“

„Myslíte, že mi naženete strach?“

„Povídám jen, co si užiješ...“

„To je mi jedno... zůstanu...“

„Že tady zůstaneš?“

„Ano.“

„Proti naší vůli?“

„Proti vaší vůli, proti vůli Kotrby, Mikuláše a všech lumpů z jeho bandy!“

„No ne... ty bys mě rozesmál.“

„Povídám vám, že tady zůstanu, dokud nenajdu způsob, jak uživit sebe a děti jinde; sám bych starost neměl, vrátil bych se do lesů; ale kvůli nim budu potřebovat víc času... než něco najdu... do té doby zůstanu tady.“

„Á, tak ty zůstaneš... dokud neodvedeš děti?“

„Správně. Až jim řeknu: pojd'te, tak půjdou... a kvapem, za to vám ručím.“

Vdova pokrčila rameny a řekla:

„Tak poslyš: před chvílí jsem ti povídala, že i kdybys žil sto let, na tuhle noc nezapomeneš; hned ti povím proč: ale nejdřív mi opakuj, že jsi skutečně rozhodnutý se odtud nehnout.“

„Ano, tisíckrát ano!“

„Tak dobře poslouvej... Víš, jaké zaměstnání má tvůj bratr?“

„Tuším to, ale nechci to vědět...“

„Dozvíš se to... krade...“

„Jeho věc...“

„Tvá taky...“

„Má?“

„Noční krádež s vloupáním, na to jsou galeje; my nakradené přechováváme; kdyby to prasklo, vyměří nám za přechovávání stejně jako jemu; a tobě taky; rodinu sbalí a děti zůstanou na dlažbě; tam se naučí tátovo a dědovo řemeslo stejně jako tady.“

„Mě že by zatkli jako přechovávače, jako vašeho společníka! Kde by vzali důkazy?“

„Nikdo neví, co vlastně děláš; bloumáš po vodě, máš špatnou pověst, bydlíš s námi; komu bys chtěl povídat, že nevíš o krádežích a přechovávaných věcech?“

„Dokážu to!“

„My tě shodíme, řekneme, žeš držel s námi.“

„Shodit mě? Proč?“

„Za odměnu, žeš tady zůstal proti naší vůli.“

„Chcete mi nahnat strach jako prve: to na mě neplatí, dokážu, že jsem nekradl. A nehnu se odtud.“

„Tak tedy nehneš? No, ještě poslouchej. Pamatuješ se, co se tu stalo loni na štědrovečerní noc?“

„Na štědrovečerní noc?“ řekl Martial, pátraje v paměti.

„Jen si vzpomeň... vzpomeň si...“

„Nepamatuju se...“

„Nepamatuješ se, že Rudohnát přivedl jednoho hejla, který se potřeboval schovat...?“

„Ano, už si vzpomínám; šel jsem pak spát, on zůstal sedět s vámi u večeře... Přespál u nás a Mikuláš ho před rozedněním zavedl do Saint-Quen...“

„A víš určitě, že ho tam Mikuláš zavedl?“

„Ráno jste to říkala.“

„Tu štědrovečerní noc jsi byl tedy doma?“

„Jistě... a co má být?“

„Tu noc... byl ten hejl tady v tom domě zavražděn.“

„Cože?“

„A okraden... a pohřben v kůlně.“

„To není pravda!“ vykřikl Martial, zbledlý hrůzou a neschopný uvěřit tomuto novému zločinu svých blízkých. „Chcete mě zastrašit. Není to pravda, nevěřím vám!“

„Zeptej se svého milovaného Františka, co viděl ráno v kůlně!“

„Františka? Co viděl?“

„Lidskou nohu, jak čouhá ze země... Vezmi lucernu a běž se tam přesvědčit.“

„Ne,“ řekl Martial, otíraje si čelo, zbrocené studeným potem, „ne, já vám nevěřím... Povídáte to schválně, abyste...“

„Abych ti dokázala, že když tu zůstaneš proti naší vůli, kdykoli tě mohou sbalit jako spoluviníka při krádeži a vraždě; o té štedrovečerní noci jsi tu byl; řekneme, žes nám při tom pomáhal. Jak chceš dokázat opak?“

„Panebože! Panebože!“ řekl Martial a skryl hlavu v dlaních.

„Tak teď konečně vymázneš?“ řekla vdova s posměšným úšklebkem.

Martial byl zdrcený; o tom, co mu matka odhalila, neměl naneštěstí tušení; jeho tulácký život a bydlení pod společnou střechou s tak zločineckou rodinou mohly samy o sobě probudit strašné podezření; to podezření se mohlo v očích spravedlnosti lehko změnit v jistotu, kdyby ho matka, bratr i sestra označili jako spoluviníka.

Synovo zoufalství bylo vdově k smíchu.

„Máš možnost vykroutit se z nesnází; udej nás!“

„Měl bych... ale neudělám to... dobře to víte.“

„Proto jsem ti taky všechno řekla... a teď odejdeš?“

Martial se chtěl pokusit megeru obměkčit a řekl mírněji:

„Matko, já nevěřím, že byste byla schopná té vraždy...“

„Mysli si, co chceš, ale zmiz...“

„Odejdu pod jednou podmínkou.“

„Žádné podmínky.“

„Pošlete děti do učení... někam daleko odtud... na venkov...“

„Zůstanou tady...“

„Podívejte, matko, k čemu to bude dobré, když z nich uděláte takové lidi, jako je Mikuláš, Kotrba, Ambrož... jako byl otec!“

„Aby se nám s jejich pomocí líp pracovalo... Není nás už tolik... Kotrba je se mnou doma kvůli hospodě. Mikuláš je sám, Franta s Amandinou mu budou pomáhat, jen co se přiučí; na ně taky házeli kamením, když byli ještě docela malí... jen ať se pomstí...!“

„Ale přece máte Kotrbu a Mikuláše ráda, ne?“

„No a?“

„Když se budou děti řídit jejich příkladem... když se na vaše a jejich zločiny přijde...“

„No?“

„Půjdou na popraviště jako otec...“

„A dál?“

„Neděsí vás pomyšlení, co je čeká?“

„Čeká je to, co čeká mě, nic lepšího ani horšího... Já kradu, oni taky; já zabírám, oni taky... Děti musí s matkou... Neopustíme jeden druhého. Když naše hlavy padnou, tak do jednoho koše... tam si řeknou sbohem! My se nepolekáme; z celé rodiny jen ty jsi zbabělec, nechceme tě tady, zmiz!“

„Ale děti! Děti!“

„Děti vyrostou; nebýt tebe, už by k něčemu byly. Aspoň Franta.“

„Matko, prosím vás o to, pošlete děti do učení někam daleko odtud.“

„Kolikrát ti budu opakovat, že mají školu tady?“

Martial ztratil všechnu naději, že tu kamennou duši obměkčí.

„Když je to tak,“ řekl suše a rozhodně, „poslouchejte zas vy, co vám řeknu: zůstanu tady.“

„Á!“

„Ne v tomhle domě... Mikuláš by mě oddělal nebo by mě Kotrba otrávil. Ale protože nemám kam jít, nastěhuju se i s dětmi do chajdy na špičce ostrova. Tam se zatarasíme, mám pušku, hůl a psa, nikoho se bát nebudu. Zítra ráno děti odvedu; ve dne budou se

mnou na lodi, nebo kde budu. V noci budou spát se mnou v chajdě; živi budeme z ryb, dokud nenajdu, kam děti dát... a to najdu..."

„Á, takhle tedy!"

„Ani vy, ani bratr nebo Kotrba mi v tom nezabráníte, že ne...? Jestli se na vaše krádeže a na tu vraždu přijde, dokud budu ještě na ostrově... nedá se nic dělat, riskuju to! Vysvětlím, že jsem se vrátil, že jsem zůstal kvůli dětem, aby se z nich nestali lumpové... pak ať mě soudí... Ale hrom mě zab, jestli odejdu z ostrova a nechám děti ještě den v tomhle domě...! Ano, nikdo z vás mě z ostrova nedostane, rozumíte!"

Vdova znala Martialovu rozhodnost. A děti milovaly svého bratra, tak jako nenáviděly ji; stačí, aby jim řekl, a půjdou za ním jako psi. A on, dobře ozbrojený, nebojácný, pořád ve střehu, ve dne na lodi a v noci zalezlý a zabarikádovaný v chajdě, on se nemusí bát, že by mu mohla rodina něco udělat. Mohl svůj plán docela snadno provést... Vdova však měla mnoho důvodů, aby to nepřipustila... Po dlouhém mlčení řekla proto s hranou hořkostí:

„Ano, rozumím ti; nechceš nás udat sám, tak ať nás tedy udají děti."

„Cože!"

„Teď vědí, že tu je někdo pohřbený; vědí, že Mikuláš kradl... Když půjdou do učení, vybreptají to a policie nás všechny sbalí... tebe jako nás; tak by to dopadlo, kdybych tě poslechla a dovolila ti poslat děti pryč... A to říkáš, že nám nechceš ublížit...! Nežádám na tobě, abys mě miloval, ale aspoň tak nespíchej, abychom už byli v base."

Matčin mírnější tón Martiala oklamal, takže se domníval, že snad jeho hrozba na ni přece jen zapůsobila; skočil do strašné léčky.

„Znám děti," řekl. „Když jim poručím, aby mlčely, určitě neřeknou ani slovo... Za dva dny zmizíme z ostrova a jakživi už o nás neuslyšíte..."

„No tak dobrá. Pořád je to lepší než mít tě tady a mít se ustavičně před tebou na pozoru... Když jinak nedáš, odved' je... a zmizte odtud co nejdřív... ať už vás do smrti nevidím...!"

„Platí tedy...!“

„Platí. Dej mi klíč od sklepa, ať mohu otevřít Mikulášovi.“

„Ba ne, jen ať se tam vyspí z opice; vrátím vám klíč až ráno.“

„A Kotrba?“

„To je jiná; ale pust'te ji ven, až budu nahoře; oškliví se mi ji vidět.“

„Koukej mazat... a čert tě vem!“

„To je na dobrou noc, matko?“

„Ano.“

„Naštěstí bude ta noc poslední,“ řekl Martial.

„Poslední,“ řekla vdova.

Martial zapálil svíčku, pak otevřel dveře ven a hvízdal na psa, který radostně přiběhl a následoval svého pána do horního patra.

„Běž si, máš to spočítané!“ zamumlala vdova, hrozíc za ním pěstí.
„Sám sis to vykoledoval!“

Pak za pomoci Kotrby, která vyhledala svazek paklíčů, vypáčila vdova sklep a pustila Mikuláše na svobodu.

KAPITOLA 37

František a Amandina

František s Amandinou spali v místnosti hned nad kuchyní na konci chodby, na které leželo ještě několik dalších pokojů, sloužících jako hostinské místnosti pro stálé návštěvníky krčmy.

Když děti snědly skromnou večeři, nezhasily lampu, jak jim vdova přikázala, ale zůstaly vzhůru a pootevřenými dveřmi číhaly, až půjde do svého pokoje Martial... Konečně zaslechly na chodbě jeho krok. Martial se po výstupu s matkou beze všeho podezření odebral do svého pokoje, domnívaje se, že Mikuláš zůstane až do rána zavřený.

Po chvíli děti zaslechly, jak někdo zamyká jejich dveře na dva západy.

„Zavřeli nás!“ vykřikl František.

„Propána...! A proč, bratříčku? Co nám chtějí udělat?“

„Možná to byl Martial.“

„Poslouchej... slyšíš... jeho pes kňučí!“ řekla Amandina, napínajíc uši. Za několik okamžiků dodal František:

„To vypadá, jako kdyby někdo bušil kladivem do jeho dveří... snad je chce prolomit?“

„Ano, ano, a pes pořád kňučí... Slyšíš, teď jako kdyby něco přitloukali... Božítku! Božítku! Já se bojím... Co asi našemu bratru udělali? A pes teď vyje...“

„Amandino... už není nic slyšet...“ řekl František, když se připlížil ke dveřím. Obě děti zděšeně poslouchaly, tajíce dech.

„Teď jdou zpátky,“ zašeptal František, „slyším na chodbě kroky.“

„Vlezeme do postele; kdyby nás matka našla vzhůru, zabije nás,“ řekla Amandina s hrůzou.

„Ba ne,“ řekl znovu František, „jdou kolem našich dveří dál... teď utíkají ze schodů...“

„Božítku! Božítku! Co to všechno znamená?“

„Á, teď... teď se otevřely dveře od kuchyně...“

„Myslíš?“

„Ano, ano... poznám to podle zvuku...“

„Martialův pes pořád vyje...“ řekla Amandina, natahujíc uši, a na jednu vykřikla:

„Františku! Bratr nás volá...!“

„Martial?“

„Ano... slyšíš...? Slyšíš?“

Hlas Martiala, volajícího na děti, dolehl skutečně i přes dvoje silné dveře až sem.

„Proboha... a my k němu nemůžeme... jsme tady zavření,“ řekla Amandina. „Když nás volá, určitě mu chtějí ublížit...“

„Ach! Kdybych jim v tom mohl zabránit,“ vykřikl energicky František, „udělal bych to, i kdyby mě při tom měli rozsekat na kousky...“

„Ale Martial neví, že nás tady zamkli; bude si myslet, že mu nechceme jít na pomoc; zavolej na něho, že tu jsme zamčení!“

Než stačil František poslechnout, okenicí na jejich okně otřásla prudká rána.

„Chtějí sem vlézt oknem, aby nás zabili!“ vykřikla Amandina; z hrůzy skočila do postele a rukama si zakryla hlavu.

František, vyděšený stejně jako sestra, se ani nepohnul. Okenice se však po nárazu neotevřela; v domě panovalo hluboké ticho. Martial už nevolal. František se trochu uklidnil a zvědavost mu nedala, tichounce pootevřel okenici a příčkami žaluzie se snažil něco zahlédnout.

„Opatrně, Františku,“ řekla Amandina, když zaslechla, že bratr otvírá okno, a posadila se na posteli. „Vidíš něco?“

„Nic... je moc tma.“

„Nic neslyšíš?“

„Ne, fouká příliš vítr.“

„Tak pojd'... pojd' zpátky!“

„Počkej! Ted' něco vidím.“

„A co?“

„Lucernu... míhá se sem a tam.“

„Kdo ji drží?“

„Vidím jen světlo... Á, ted' se přibližuje... někdo mluví.“

„Kdo je to?“

„Tiše... poslouchej... Kotrba.“

„A co povídá?“

„Povídá, aby dobře drželi žebřík.“

„Aha, vidíš, ta rána před chvílí, to jak brali ten veliký žebřík, co je opřený o naše okno.“

„Ted' už neslyším nic.“

„Proboha, Františku, možná že chtějí vlézt k Martialovi oknem... proto mají žebřík!“

„To je možné.“

„Povyťáhní trošku žaluzii, abychom viděli...“

„To se bojím.“

„Jen maličko...“

„Ne, co kdyby si matka všimla?“

„Vždyť je tma, nemůže se nic stát.“

František, ač trochu nerad, sestře vyhověl, povytáhl žaluzii a vyhlédl ven.

„Tak co?“ řekl Amandina, která přemohla strach a po špičkách se přiblížila k bratrovi.

„Vidím Kotrbu, jak drží žebřík... opřeli ho o Martialovo okno.“

„A co dál?“

„Mikuláš vylezl na žebřík, v ruce má sekyru, vidím, jak se leskne...“

„Á, tak vy nespíte, špehujete!“ vykřikla najednou vdova zvenku a obrátila se k Františkovi a Amandině. Vracela se právě do ku-

chyně a všimla si světla pod žaluzií. Nešťastné děti zapomněly zhasnout.

„Jen počkejte, čmuchalové,“ dodala strašlivým hlasem, „hned jsem nahoře!“

To tedy byly události, k nimž došlo na ostrově Zlatokopa v předvečer toho dne, kdy tam měla paní Serafína přivést Panenku.

KAPITOLA 38

Setkání

Podívejme se teď do vězení Saint-Lazare. Byla právě hodina procházky. Panenka usedla na lavičku blízko bazénu, což bylo její oblíbené místo, které jí chovanky na základě jakési tiché úmluvy přenechávaly, neboť Panenčin blahodárný vliv na ně za ten krátký čas ještě stoupl.

Panenka měla to místo u bazénu ráda, protože troška mechu na roubení kolem nádrže jí aspoň připomínala zeleň polí a jasná voda v nádrži zas malou říčku ve vsi Bouqueval. Pro zasmušilý pohled vězně znamená chomáček trávy louku... jediná květina zahrady...

Spoléhajíc na laskavý slib paní d'Harville, čekala Panenka už dva dny na své propuštění ze Saint-Lazare. Neměla sice důvod znepokojovat se tím malým zdržením, ale jak už byla zvyklá jenom na samé neštěstí, přece jen si sotva troufala věřit, že bude volná... Od té doby, co opět žila mezi bytostmi, které jí svým vzezřením i způsoby každým okamžikem připomínaly někdejší hanbu, její smutek a zádumčivost ještě vzrostly.

To ale nebylo všechno.

Mátla ji, rozesmutňovala a skoro až lekala také vášnivá vděčnost, kterou cítila k Rudolfovi. Bylo to zvláštní! Měřila hloubku svého někdejšího úpadku jediň vzdáleností, která ji dělila od Rudolfa, člověka, jehož vznešená velikost jí připadala až nadlidská. Zbožňovala ho s hlubokou úctou, ale někdy se lekala, že v tom zbožnění poznává rysy lásky, lásky stejň skryté jako hluboké, stejň čisté jako skryté a stejň beznadějné jako čisté. Domnívala se, že ten nešťastný cit poznala ve svém srdci právě po setkání s paní d'Harville, která sama Rudolfa milovala, aniž to tušil. Po markýzině odchodu a slibech by se

byla Panenka měla třást radostí, že zase spatří přátele v Bouqueval a Rudolfa... Ale nebylo tomu tak. Srdce se jí bolestně svíralo. Ustavičně se jí vracela na mysl ostrá slova a povýšený, pátravý pohled paní d'Harville ve chvíli, kdy si ubohá vězeňkyně dovolila promluvit o svém dobrodinci s takovým nadšením. Docela prostým instinktem vycítila Pěnkava v tu chvíli kus markýzina tajemství.

Propuštění Panenky bylo čistě otázkou úředního rozhodnutí a Jakubu Ferrandovi nedalo práci, aby ho okamžitě dosáhl. Věděl od Sovy, že je Pěnkava v Saint-Lazare, a obrátil se na jednoho ze svých vznešených a vlivných klientů, kterému namluvil, že je v Saint-Lazare vězněno jedno děvče, které sice kdysi pokleslo, ale teď se upřímně kaje a styk s ostatními chovankami by mohl jeho dobrá předsevzetí narušit. Řekl, že mu to děvče vřele doporučila jedna ctihodná osoba, která se o ně chce potom postarat. Poprosil všemocného klienta, aby ve jménu morálky, náboženství i budoucí nápravy oné nešťastnice vymohl její propuštění, aby ho však za žádnou cenu nejmenoval. Klient přičetl to přání Ferrandově lidumilné skromnosti a úzkostlivě je dodržel. Požádal o propuštění svým jménem a z ochoty poslal propouštěcí příkaz rovnou Ferrandovi, aby ho předal dívčíným ochráncům.

Paní Serafína předala rozkaz řediteli věznice se slovy, že je pověřena odvést Pěnkavu k lidem, kteří se o ni zajímají. Nikdo nepochyboval, že Panenka vděčí za své propuštění markýze. Dozorkyně ji zašla vyhledat na dvůr, kde se chovanky právě procházely. Spatřila ji, jak sedí na lavičce, a s laskavým úsměvem k ní přistoupila.

„Mám pro vás dobrou zprávu, dítě...“

„Co říkáte, madame?“ zvolala Pěnkava a vyskočila.

„Vaši přátelé na vás nezapomněli, postarali se o vaše propuštění... Pan ředitel právě dostal příkaz.“

„Je to možné, madame,“ vykřikla Panenka, která samým rozrušením zbledla, chytila se za srdce, jež se jí prudce rozbušilo, a sklesla na lavičku.

„Uklidněte se, dítě,“ řekla dozorkyně laskavě, „Naštěstí takovéhle rozčilení není nebezpečné.“

„Ach, madame, jsem vám tak vděčná...“

„Vašeho propuštění dosáhla zřejmě paní markýza d’Harville... Je tu jakási stará paní, která vás má odvést k vašim ochráncům. Pojd’te, zavedu vás k ní...“

Asi za čtvrt hodiny vstoupila Panenka, opět ve svých venkovských šatech, v nichž jsme ji viděli na statku Bouqueval, do kanceláře, kde na ni čekala paní Serafína.

Když bylo potřeba, dovedla notářova hospodyně nasadit docela poctivou tvář. Jen hodně bystré oko by bylo postřehlo v jejím úlisném pohledu a pokryteckém úsměvu cosi lstivého, falešného a krutého.

I při své zvrhlosti, která z ní udělala spoluvinici či alespoň mlčenlivou důvěrnici notářovu, neubránila se hospodyně úžasu nad jímavou krásou děvčete, které kdysi jako dítě vydala Sově... a které nyní měla vést na jistou smrt.

„Tak co, milá slečinko,“ řekla medovým hlasem, „jistě jste ráda, že jste zas na svobodě, co?“

„Ach ano, paní, a jistě to je zásluha paní d’Harville, která byla ke mně tak laskavá...“

„Správně, slečinko... ale pojd’te... stejně už máme trochu zpoždění... a čeká nás dlouhá cesta.“

„Pojedeme na Bouqueval k paní Georgesové, vid’te, paní?“ zvolala Pěnkava.

„Ano... jistěže... pojedeme na venkov... k paní Georgesové,“ řekla hospodyně, aby odvrátila jakékoli podezření, a dodala s šibalskou tváří:

„To ale není všechno... než uvidíte paní Georgesovou, čeká vás malé překvapení... pojd’te honem, dole čeká fiakr... To si oddechnete, až budete odtud pryč, vid’te, slečinko... Pojd’me honem, služebnice, pánové.“

Paní Serafína pozdravila úředníka v kanceláři a písaře a vyšla s Pěnkavou ven. Vyprovázel je strážník, aby jim otevřel. Sotva za nimi zapadla vrata a vyšly na široké prostranství naproti ulici du Faubourg Saint-Denis, potkaly mladé děvče, které zřejmě přicházelo navštívit některou chovanku v Saint-Lazare.

Byla to Rolnička... Rolnička, pořád stejně čilá a půvabná. Přes ruku nesla proutěný košík; dík lehké, pozorné kočičí chůzi měla botky zázračně čisté, ačkoli přicházela, chudinka, z pořádné dálky.

„Rolnička!“ vykřikla Panenka, která poznala někdejší společnici z vězení a výletů na venkov.

„Pěnkava!“ řekla grizetka. A vrhly se jedna druhé do náruče. Když se dosyta naobžívaly, pohlédly jedna na druhou... Rolnička byla setkáním nadšená... Panenka zmatená... Pohled na přítelkyni jí připomněl kratičkou dobu klidného štěstí, jež předcházela prvnímu poklesku.

„Tos ty...! Taková šťastná náhoda!“ řekla grizetka.

„Propána... opravdu, to je překvapení... neviděly jsme se tak dávno...“ odpověděla Pěnkava.

„Á, ted' už se nedivím, že jsem tě asi půl roku nepotkala...“ řekla Rolnička, když si všimla, že má Panenka na sobě venkovský oblek, „bydlíš na venku?“

„Ano... v poslední době,“ řekla Panenka a sklopila oči.

„A jdeš asi někoho navštívit do vězení jako já, že?“

„Ano... byla jsem... byla jsem na návštěvě,“ zakoktala Panenka a zrudla hanbou.

„Ale ukaž se mi... jak ti ten kulatý čepeček sluší! Opravdu, hezounká jsi... ty už jsi byla zrovna předurčená pro venkovský čepec, a já zas pro čepec grizetky. Ted' máš, co se ti líbí, jistě jsi spokojená... Ale víš... něco ti přece jen vyčítám.“

„Mně?“

„Žes mi nic neřekla... takhle se s kamarádkami neloučíme... nebo jsi aspoň mohla dát o sobě vědět.“

„Já... odjela jsem z Paříže... tak narychlo,“ řekla Panenka čím dál ve větších rozpacích, „že jsem nemohla...“

„Vždyť já se nezlobím, jsem ráda, že jsme se sešly... Stejně máš pravdu, žes odjela z Paříže, prosím tě, tady člověk nemá chvílku klidu a takové opuštěné děvce jako my se zkazí, ani neví jak... Když nemá nikoho, kdo by mu poradil... kdo by je bránil... takový mužský toho naslibuje... a potom, někdy to je opravdu pořádná bída... Pamatuješ na malou Julču, byla taková roztomilá, a na Růženku, tu blondýnku s černýma očima?“

„Ano... pamatuju.“

„No vidíš, má zlatá, obě se daly nachytat, pak zůstaly jako kůl v plotě a šly z jednoho neštěstí do druhého, až se z nich nakonec staly ty strašlivé ženy, jaké jsou tady v Saint-Lazare...“

„Ach Bože!“ vykřikla Panenka, zrudla a sklopila hlavu.

Rolnička si její výkřik vysvětlila po svém a pokračovala:

„Ano, jsou zkažené, hodné opovržení... já neříkám, víš; ale člověk přece ještě nemusí druhé přísně soudit jen proto, že sám zůstal počestný: ty, protože jsi odjela k hodným lidem na venkov, já, protože jsem na milování neměla nikdy čas. Propána, kdopak ví... Růženka a Julča se prostě daly podvést, a kdyby nebylo příležitosti a bídy... kdoví, jestli bychom na jejich místě nedopadly stejně...!“

„Ach,“ řekla trpce Panenka, „já je neobviňuju... jenom lituju...“

„Tak pojďme, pojďme, slečinko, máme naspěch,“ řekla paní Serafína a netrpělivě nabídla své oběti, aby se do ní zavěsila.

„Ještě chvilkenku, paní; neviděla jsem Pěnkavu už tak dávno,“ řekla Rolnička.

„Je pozdě, slečny, už jsou tři a my máme před sebou dlouhou cestu,“ odpověděla paní Serafína, které přišlo setkání velice nevhod. „Dám vám deset minut...“

„A co ty,“ řekla Panenka a vzala kamarádku za ruce, „máš takovou šťastnou povahu... pořád jsi tak veselá? Spokojená?“

„Ano, byla jsem veselá a spokojená... donedávna... ale teď...“

„Potkalo tě něco smutného?“

„Mně? Ach ano, znáš mě, víš, že nevím, co to je mračit se... Nezměnila jsem se... ale naneštěstí každý takový není... A když je smutný někdo jiný, jsem smutná i já...“

„Vždycky jsi měla dobré srdce...“

„Prosím tě! Představ si, že sem jdu za jedním nešťastným děvčetem... sousedka... hotová ovečka, křivě ji obvinili, opravdu je k politování... Jmenuje se Luisa Morelová a je to dcera počestného řemeslníka, který se ze samého zoufalství zbláznil.“

Při jméně Luisy Morelové se paní Serafína zachvěla a pozorně se zahleděla na Rolničku. Grizetčina tvář jí byla naprosto neznámá; přesto začala hospodyně od té chvíle rozhovor obou děvčat pozorně sledovat.

„Chudák,“ řekla Pěnkava, „jistě musí být ráda, žes na ni v jejím neštěstí nezapomněla.“

„To ale není všechno. Zrovna jako by se osud spíkl; jak mě tu vidíš, přicházím zdaleka a taky z vězení... ale z vězení pro muže...“

„Ty? Z vězení pro muže...!“

„Ach ano, božítku...! Mám tam takovou smutnou záležitost... tady ten košík, jak vidíš, je rozdělený na dvě půlky, pro každého něco: prve pro chudáčka Germaina a teď zas nesu trochu prádla Luise... Germain, to je ten můj vězeň; vidíš, sotva na něj vzpomenu, už bych plakala... je to hloupé, já vím, že to nemá smysl, ale už jsem taková.“

„A proč bys plakala?“

„Představ si, že je Germain ve vězení pohromadě s takovými strašnými lidmi, že chudinka ze samého zoufalství docela ztratil chuť k jídlu, nejí a hubne před očima... Všimla jsem si toho a povídám si: já jídlu moc nedám, udělám mu tedy jednu pochoutku, kterou míval moc rád, když byl mým sousedem... to mu spraví chuť... totiž, já povídám pochoutku, ale jsou to jenom brambory, pěkně žluté a rozmačkané s troškou mléka a cukru; dala jsem to do šálku, přinesu mu to do vězení a povídám, že jsem to sama připravila tak

jako kdysi ve šťastných dobách; myslela jsem, že mu to dodá chuti k jídlu... a zatím...”

„Copak?“

„Chuť k pláči mu to dodalo; jakmile spatřil šálek, ze kterého mě kdysi vídával pít mléko, už mu tekly slzy... a vrchol všeho, já se nakonec neubránila a rozplakala jsem se taky. Tak vidíš, jaká já jsem smolařka, myslím, že mu udělám dobře... že ho utěším, a zatím jsem ho rozesmutnila ještě víc.“

„Takové slzy ale jistě byly pro něho sladké!“

„To je jedno, radši bych ho byla utěšila líp. Ale já mluvím a ani ti neřeknu, kdo to vlastně je; je to jeden můj starý soused... ten nejhodnější chlapec na světě, jemný, nesmělý jako děvče a pro mě to byl opravdový kamarád, milovala jsem ho jako bratra.“

„Ach ano, pak chápu, že jsi z jeho neštěstí sama tak nešťastná.“

Když paní Serafína zaslechla jméno Germaina, další notářovy oběti, začala naslouchat ještě pozorněji.

„Ale co ten mladík provedl, že je ve vězení?“ řekla Pěnkava.

„Ten?“ vykřikla Rolnička. „Provedl to, že ho pronásleduje jeden starý padouch, notář, který udal taky Luisu.“

„Luisu, kterou jdeš navštívit?“

„No ano; sloužila u toho notáře a Germain byl jeho pokladníkem. Kdybych ti měla vykládat, z čeho notář toho chlapce obvinil, to by bylo dlouhé povídání... Ale jistá věc je, že to je mizera a po těch dvou nešťastnících se veze jako vzteklý; ačkoliv mu v životě neublížili... Ale jen trpělivost, jen trpělivost, na každého jednou dojde.“

Rolnička pronesla poslední slova s takovým výrazem, že to paní Serafínu zarazilo. Vmísila se do hovoru a řekla Panence úlisně:

„Už je pozdě, milá slečinko, musíme jít... čekají nás. Chápu, že vás zajímá, co tady slečna vypravuje, vždyť i já jsem celá dojatá, přestože tu dívku ani toho mládence neznám. Panebože, jak může být někdo tak zlý! Jakkak se jmenuje ten mizera notář, o kterém, slečno, mluvíte?“

Rolníčka neměla proč paní Serafínu podezřívát. Přesto si ale vzpomněla, že ji Rudolf upozorňoval, aby se ani slůvkem nikomu nezmínila, že mají Germain a Luisa tajného ochránce, a litovala, že se dala strhnout ke slovům: jen trpělivost, na každého dojde.

„Ten zlý člověk se jmenuje pan Ferrand,“ řekla tedy, a aby svou malou neopatrnost napravila, dodala obratně: „A to pronásledování je od něho tím ošklivější, že Luisa ani Germain nikoho na světě nemají... jenom mě... a já jim moc platná být nemohu.“

„To je tedy neštěstí,“ řekla paní Serafína. „Když jste povídala: jen trpělivost... doufala jsem naopak... myslela jsem, že spoléháte na nějakého ochránce, který by se těch dvou nešťastníků proti zlému notáři ujal.“

„Bohužel ne, paní,“ odpověděla Rolníčka. „Těžko by se našel tak šlechetný člověk, aby se ujal dvou nešťastných mladých lidí proti tak bohatému a mocnému muži, jako je pan Ferrand.“

„A přece takoví šlechtní lidé jsou!“ řekla Panenka s těžko utajovaným nadšením po chvíli zamyšlení. „Ano, znám člověka, který si vzal za úkol chránit trpící a taky je bránit, protože jak je milosrdný k poctivcům, tak neúprosný je k lidem zlým.“

Rolníčka užasle pohlédla na Pěnkavu, vzpomněla na Rudolfa a už už chtěla říci, že i ona zná člověka, který dovede statečně hájit slabé proti silným; ale pořád věrna sousedově radě (neboť pro ni byl kníže pořád ještě soused), odpověděla:

„Vážně? Opravdu znáš někoho, kdo by byl tak šlechetný, že by pomáhal nešťastným lidem?“

„Ano... mám sice už jiné nešťastníky, za které chci u něho orodovat, ale jsem si jistá, že když uslyší o nezaslouženém neštěstí Luisy a pana Germaina... zachrání je a jejich pronásledovatele potrestá... protože je nekonečně spravedlivý a dobrotivý jako sám Bůh...“

Paní Serafína pohlédla překvapeně na svou oběť.

„Ta holčička je tedy ještě nebezpečnější, než jsme se domnívali?“ řekla si v duchu. „I kdybych snad do téhle chvíle byla ještě schopná

se nad ní slitovat, po tom, co řekla, není vyhnutí... musíme se jí zbavit.“

„Má zlatá Pěnkavo, když máš tak dobrého známého, prosím tě, pověz mu o Luise a Germainovi, oni si skutečné svůj hrozný osud nezaslouží,“ řekla Rolnička, která si pomyslela, že když budou mít dva ochránce místo jednoho, mohou na tom její přátelé jedině vydělat.

„Neboj se, udělám, co se dá, určitě se za ně u pana Rudolfa přimluvím,“ řekla Panenka.

„U pana Rudolfa?“ vykřikla Rolnička podivně překvapená.

„No ano.“

„Pan Rudolf... obchodní příručí?“

„Já nevím, jaké má zaměstnání... ale proč se tak divíš?“

„Protože já znám taky jednoho pana Rudolfa.“

„To nemusí být týž.“

„Počkej, jaký je ten tvůj? Jak vypadá?“

„Mladý...“

„Správně!“

„Tvář má vznešenou a dobrotivou.“

„Ano, správně... ale propána, to je docela jako ten můj,“ řekla Rolnička čím dál užaslejší. „Má tmavé vlasy a malý knírek?“

„Má.“

„A je vysoký, štíhlý... velice urostlý... vypadá jemně... na obchodního příručího až moc... Je ten tvůj taky takový?“

„Ano, to je on,“ řekla Panenka, „jenom se divím, proč si myslíš, že je obchodním příručím.“

„Ale to vím určitě... sám mi to řekl.“

„Ty se s ním znáš?“

„Jakpak by ne? Je to můj soused.“

„Pan Rudolf?“

„Má pokoj ve čtvrtém patře vedle mého.“

„Cože... on?“

„A co je na tom divného? Nevydělá ročně víc jak patnáct až osmáct set franků, dražší byt si platit nemůže, ačkoliv zas jako nějaký pořádný člověk taky nevypadá... ani neví, kolik zaplatil za vlastní šaty... vážený pan soused...“

„Ba ne... ne... to nebude on...“ řekla Panenka zamyšleně a s nadšením dodala: „Víš, Rolničko, ten můj je vznešený, laskavý, všemocný... jeho jméno je možné vyslovit jen s láskou a úctou... člověk se před ním chvěje, musí ho poslouchat... nejradši by před ním klekl na kolena...“

„Tak to já nevím, milá Pěnkavo; máš asi pravdu, nebude to týž; ten můj není ani všemocný, ani vznešený, je to báječný, veselý chlapík a na kolena před ním nikdo nekleká; naopak, slíbil mi, že mi pomůže vydrhnout pokoj, a na neděli mě vezme na procházku... Není to žádný velký pán, jak vidíš. Ale na co já myslím, kdepak bych měla náladu na procházku! Dokud budou Luisa a chudák Germain ve vězení, žádná radost pro mě nebude.“

Panenka byla už chvíli hluboce zamyšlená. Napadlo ji, že když se poprvé setkala s Rudolfem u krčmářky, vypadal i mluvil stejně jako stálí návštěvníci hospody. Možná že si na obchodního příručího před Rolničkou jenom hrál? Ale k čemu zas ten nový převlek? Grizetka si všimla její zamyšlené tváře a řekla:

„Ale nelam si pro to hlavu, Pěnkavo; lehko zjistíme, jestli známe obě stejného pana Rudolfa; až toho svého uvidíš, zmiň se mu o mně; a až já uvidím svého, zeptám se ho na tebe a hned budeme vědět, na čem jsme.“

„A kde bydlíš, Rolničko?“

„Ulice du Temple číslo 17.“

„Zvláštní, dobře že to vím,“ řekla si paní Serafína. „Ten záhadný a všemocný pan Rudolf, který se zřejmě vydává za obchodního příručího, bydlí hned vedle té švadlenky, která zas vypadá na to, že bude vědět víc, než povídá, a oba dva, ona i ten ochránce utlačených, bydlí v témž domě jako Morel a Bradamanti... No dobrá, jestli se ta

grizetka a vážený pan obchodní příručí budou dál míchat, do čeho jim nic není, víme, kde je hledat.“ A protože se z rozhovoru zřejmě už dozvěděla dost, řekla Panence rázně:

„Tak, a teď, slečinko, půjdeme; je pozdě, ztratily jsme čtvrt hodiny.“

„To je ale nabručená baba...! Vůbec se mi nelíbí,“ pošeptala Rolnička Panence. Pak řekla nahlas: „Až přijedeš, Pěnkavo, do Paříže, nezapomeň na mě, uděláš mi velikou radost, když mě navštívíš...!“

„Budu se snažit, Rolničko, ale určitě ti aspoň napíšu; tak sbohem, sbohem... Jsem tak šťastná, že jsme se potkaly!“

„Já taky... ale jistě to nebylo naposledy; a budu taky zvědavá, jestli tvůj pan Rudolf je ten můj... Napíš mi brzo, prosím tě!“

„Ano, ano, sbohem, Rolničko.“

„Sbohem, má zlatá Pěnkavo.“ Dívky se něžně objaly, potlačujícíce dojetí.

Panenka nastoupila do fiakru s paní Serafínou, která poručila kočímu, aby jel do Batignolles a zastavil u brány. Vedla odtud krátká příčná cesta takřka rovnou na břeh Seiny nedaleko ostrova Zlatokopa. Panenka příliš dobře Paříž neznala, takže jí ušlo, že vůz nejede k Saintdeniské bráně, ale jinudy. Teprve když zastavili v Batignolles a paní Serafína jí pokynula, aby vystoupila, řekla:

„Ale mně se zdá, paní, že tohle není cesta do Bouquevalu... přece odtud nemůžeme jít pěšky až na statek?“

„Slečinko drahá, nemohu vám prozradit víc,“ řekla srdečně paní Serafína, „než že plním rozkazy vašich dobrodinců... a že by je velice mrzelo, kdybyste odmítla se mnou jít...“

„Ach ne, paní, nic takového si nemyslete!“ vykřikla Panenka. „Když vás poslali oni, nemám se vás co vyptávat... půjdu s vámi i poslepu; jenom mi povězte, jak se daří paní Georgesové?“

„Báječně!“

„A panu Rudolfovi?“

„Taky moc dobře.“

„Znáte ho tedy. Ale když jsme o něm před chvílí mluvily s Rolničkou, nic jste neřekla?“

„Protože jsem nesměla... samozřejmě. Mám rozkazy...“

„Od něho?“

„Podívejme se na slečinku, jaká je zvědavá!“ řekla se smíchem hospodyně.

„Máte pravdu, paní, odpustíte. Ale když jdeme pěšky, je to místo blízko,“ řekla Panenka s milým úsměvem, „a já se už brzo dozvím, co mi tak leží na srdci.“

„Pravda, slečinko; za čtvrt hodiny jsme na místě.“

Hospodyně s Panenkou minuly poslední domy v Batignolles a šly teď travnatou cestou, lemovanou ořešáky. Bylo teplo a krásně; nebe bylo zpola zastřené červánky západu; slunce bylo už nízko a vrhalo šikmé paprsky na vršky v Colombe na druhém břehu Seiny. Čím víc se blížily břehu řeky, tím byly Panenčiny líce méně bledé; s rozkoší vdechovala čistý, svěží vzduch venkova. V tklivé tváři se jí zračila tak sladká spokojenost, že paní Serafína řekla:

„Jste ráda, co, slečinko?“

„Ach ano...! Uvidím zase paní Georgesovou, možná i pana Rudolfa... chci jim povědět o několika nešťastných bytostech... doufám, že jim snad pomohou... jak bych nebyla ráda? A pohled'te na nebe... jak je veselé s těmi růžovými mráčky! A trávník... I teď je zelený...! A tamhle dole... za těmi vrbami, řeka... Bože, ta je veliká! Leskne se v slunci, až oči přecházejí... je to jako zlaté paprsky... takhle se leskla i hladina bazénu na vězeňském dvoře. Bůh na ubohé vězně nezapomíná... i jim dopřeje paprsek slunce,“ dodala Panenka s jakousi zbožnou vděčností a pak radostně vykřikla:

„A tamhle dole... uprostřed řeky... vidíte ten hezký ostrůvek lemovaný vrbami a topoly a na břehu ten bílý domek... jak se tam asi v létě krásně bydlí, když se stromy zelenají; jaké tam musí být ticho, nádherný vzduch!“

„To jsem opravdu ráda,“ řekla paní Serafína s podivným úsměvem, „moc ráda, že se vám ten ostrov líbí.“

„Proč?“

„Protože tam právě míříme.“

„Na ten ostrov?“

„Divíte se?“

„Trochu ano.“

„A co kdybyste tam našla své přátele?“

„Co říkáte?“

„Své přátele, kteří tam čekají, aby oslavili váš návrat z vězení? To by bylo ještě příjemnější překvapení, co?“

„Je to možné...? Paní Georgesová... pan Rudolf...“

„Vidíte to, slečinko, jsem slabá jako dítě... ta vaše nevinná tvářinka mě donutí povědět i to, co nemám.“

„Tam že je uvidím... ach, paní, nevíte, jak se mi rozbušilo srdce!“

„Nepospíchejte tak, vím, že se nemůžete dočkat, ale sotva vám stačím... blázínku...“

„Ach, odpusťte, jsem už tak nedočkavá, abych tam byla...“

„Není divu... však vám to nevyčítám, naopak...“

„Tady vede cesta dolů, ale je špatná, nechcete se o mě opřít, paní?“

„To neodmítnu, slečinko... jste čilá a mrštná, já už jsem stará.“

„Opřete se o mě, nebojte se, neunaví mě to.“

„Díky, slečinko, ráda se vás přidržím, opravdu, svah je tak srázný... no, konečně jsme na krásné cestě.“

„Jenom je mi divné,“ řekla Panenka po chvilce mlčení, „že mě paní Georgesová čeká tady místo na statku.“

„Pořád tak zvědavá, milá slečinko, pořád tak zvědavá...“

„Nedám si říci, vidíte, paní?“ řekla Panenka s úsměvem.

„Málem byste mě přinutila prozradit vám, jaké překvapení pro vás vaši přátelé chystají.“

„Překvapení? Pro mě?“

„Ale jenom mě nechte, vy zvědavá, nebo nakonec všechno vybreptám.“

Opustíme nyní paní Serafínu i s její obětí na cestě k řece a předběhněme je o několik chvil na ostrov Zlatokopa.

KAPITOLA 39

Člun

U kůlu v přístavišti se houpaly tři čluny. V jednom z nich klečel Mikuláš a zkoušel, jestli vyrobená záklopka dobře funguje. Na lavičce před besídkou, která vedla od domu až téměř k vodě, stála Kotrba, rukou si zacláněla oči a hleděla směrem, odkud se měly blížít k ostrovu paní Serafína s Panenkou.

„Ještě není nikoho vidět, ani starou, ani mladou,“ řekla Kotrba Mikulášovi, slézajíc z lavičky. „Bude to jako včera. Zbytečně tu chytáme lelky. Jestli ty ženské nepřijdou do půl hodiny... musíme vyrazit. Ten podnik s Rudohnátem je jistější; čeká nás. Stará Matějka má k němu přijít v pět na Champs-Élysées. Musíme tam být dřív než ona. Dneska ráno Sova zase říkala...”

„Máš pravdu,“ řekl Mikuláš, vylézaje z člunu. „Ať tu babu hrom zabije, jestli nás tahala za nos! Záklopka funguje jedna radost. Dva podniky, a nevyjde možná ani jeden...”

„A Rudohnát s Bradatým nás budou potřebovat... sami dva nic nesvedou.“

„To je pravda, protože než se to provede, Rudohnát musí zůstat před hospodou a bachovat a Bradatý nemá dost páry, aby sám zatáhl agentku do sklepa... stará se bude cukat.“

„To je asi ten sklep, co v něm má Sova zavřeného Kantora... víš, jak se smála a povídala, že je tam na ‚vejměňku‘...”

„V tomhle ne. V tom druhém, hlubším, který bývá zatopený, když řeka stoupne.“

„Představ si, jak asi Kantor řádí! Být tam docela sám, a k tomu slepý!“

„I kdyby měl oči, stejně nic neuvidí; je tam tma jako v ranci. Chytá prý z dlouhé chvíle krysy, v tomhle sklepe je jich jako much, povídala Sova.“

„Když tak mluvíme o dlouhé chvíli,“ řekla Kotrba s krutým úsměvem a ukázala prstem k okénku pobitému plechem, „tamhle je taky jeden, který se nudou asi div neukouše.“

„Ale, ten spí... od rána je tam ticho, žádné rány na dveře... pes je taky jako němý.“

„Možná že mu zakroutil krk a sežral ho. Za ty dva dny musí být oba z hladu a žízně jako vztekli.“

„Jeich věc... Když to Martiala baví, může si tam dřepět, jak dlouho mu bude libo. Až chcípne... řekneme, že umřel na nemoc; nikdo se nepodiví.“

„Myslíš?“

„To se ví. Matka dnes ráno cestou do Asnières potkala starého Férota, rybáře. Když se divil, že už dva dny svého kamaráda Martiala neviděl, řekla mu, že Martial nemůže z postele, protože je tak těžce nemocný, že o něho máme strach. Starý Férot to spolkl jako bonbónek... bude to povídat dál... a až se to stane... nic prostšího.“

„Ano, ale neumře hned; tímhle způsobem to trvá dlouho.“

„No a? Jinak se to udělat nedalo. Je to zuřivec, když ho to posedne, je vzteklý jako ďábel a k tomu silný jako býk. Dával si bacha, bez nebezpečí jsme mu na tělo nemohli; ale když jsme pěkně přitloukli dveře, co mohl dělat? Okno má zamřížované.“

„Ale mohl... mohl vylomit mříž, kdyby byl nožem vydlabal sádku, a taky se o to pokoušel, jenomže já jsem vylezla na žebřík a pokaždé, když chtěl začít, vzala jsem ho sekyrou přes prsty.“

„Tomu říkám stráž!“ ušklíbl se lotr. „To ses asi pobavila, co?“

„Musela jsem přece nějak získat čas, než přivalíš z města ten plech.“

„Jistě pěkně zuřil, bratříček!“

„Skřípal zuby jako posedlý; několikrát se pokoušel odehnat mě holí, kterou prostrčil skrz mříže; ale to zas měl volnou jen jednu ruku a nemohl dělat na mřížích; takže to nevadilo.“

„Naštěstí nemá v pokoji komín.“

„A dveře jsou pevné a ruce má zmrzačené! Jinak by byl schopný probourat podlahu.“

„A co trámy? Myslíš, že by se dostal skrze ně? Kdepak, jen se neboj, ten neuteče; na okenicích je plech a ještě jsme ho zajistili dvěma železnými tyčemi; dveře... přibité zvenčí lodními hřeby. Má rakev pevnější než z dubu nebo olova.“

„Ale poslyš, co až pustí z vězení Lvici a ona ho sem přijde hledat?“

„No prosím, řekneme: hledej si!“

„A ti dva fakani, věříš, že kdyby je byla matka nezavřela, snad by se byli prokousali dveřmi jako krysy, jen aby dostali Martiala ven. Ten parchant Franta je jako ďábel od té chvíle, co tuší, že jsme mu skřípli bráchu.“

„No jo! Ale máme je vůbec nechat nahoře v pokoji, až odejdeme z ostrova? Na jejich okně mříže nejsou, mohli by vylézt...“

V tu chvíli se z domu ozvaly výkřiky a vzlykot. Kotrba s Mikulášem se tam zahleděli a spatřili, jak se dveře v přízemí, do té chvíle otevřené, prudce zabouchly; minutu nato se objevila v mřížích kuchyňského okna bledá, pochmurná tvář staré Martialové. Vdova pokynula dlouhou vyzáblou rukou Mikulášovi a Kotrbě, aby k ní šli.

„Pojďme, bude tam nějaká paseka, Franta už asi zase vyvádí,“ řekl Mikuláš. „Ten pacholek Martial! Nebýt jeho, dávno jsme s tím smradem zatočili. Dávej tady dobře bacha, kdybys viděla, že ty kočky jdou, zavolej!“

Kotrba vylezla zase na lavičku, aby cíhala, až se v dálce objeví paní Serafína s Pěnkavou, a Mikuláš vešel do domu.

Malá Amandina klečela uprostřed kuchyně a se sepjatýma rukama prosila za bratra. František vyjevený a rozzuřený stál v koutě

místnosti a mával Mikulášovou sekyrou, zoufale rozhodnut postavit se tentokrát matčině vůli na odpor. Vdova, nepohyblivá a nemluvná jako vždy, ukázala Mikulášovi na pootevřené dveře do kuchyňského skřípku, aby tam Františka zavřel.

„Nedám se zavřít!“ vykřikl chlapec odhodlaně a oči se mu zaleskly jako divoké kočce. „Chcete nás tam nechat s Amandinou umřít hladu jako Martiala!“

„Maminko... pro smilování boží, nechte nás nahoře v pokoji jako včera,“ prosilo děvčátko, spínajíc ručky... „ve sklepě je tma, budeme se tam bát.“

Vdova netrpělivě pohlédla na Mikuláše, jako by mu chtěla vyčíst, že ještě nevykonal rozkaz, a znovu mu velitelsky ukázala na Františka.

Jakmile chlapec spatřil, že se k němu bratr chce přiblížit, se zoufalou tváří zamával sekyrou a zvolal:

„Kdo mě tam bude chtít zavřít... ať je to matka, bratr, nebo Kotrba, to je fuk... rozmáchnu se a praštím ho sekyrou.“

Stejně jako vdova i Mikuláš věděl, že děti nesmějí zůstat v domě, až zůstane prázdný, protože by okamžitě šly Martialovi na pomoc a také by mohly spatřit, co se za chvíli odehraje na řece, neboť okno jejich pokoje tam vedlo. Ale protože byl stejně krutý jako zbabělý a nerad by se byl dostal na dosah nebezpečné sekyry, kterou byl bratr ozbrojen, zaváhal. Vdova podrážděná jeho liknavostí ho zhurta postrčila k Františkovi. Mikuláš však znovu ucouvl a zvolal:

„A co si počnu, když mě poraní? Víte dobře, matko, že budu za chvíli ruce potřebovat, stejně ještě cítím ránu, kterou mi zasadil ten holomek Martial.“

Vdova pohrdlivě pokrčila rameny a popošla k Františkovi.

„Nepřibližujte se, matko,“ vykřikl František divoce, „nebo mi zaplatíte všechny rány, které jsme od vás s Amandinou schytali.“

„Ne, bratříčku, proboha! Nech se radši zavřít, nebij maminku!“ vykřikla zděšeně Amandina.

Náhle Mikuláš spatřil na židli velkou vlněnou pokrývku, které se užívalo při žehlení. Chytil ji, trochu roztřepal a obratně ji hodil Františkovi na hlavu, takže se do ní chlapec zamotal, a ať se snažil jak chtěl, nebyla mu jeho zbraň k ničemu. Mikuláš na něj skočil a s matčinou pomocí ho odnesl do sklepa. Amandina dosud klečela uprostřed kuchyně; když viděla, co se stalo s bratrem, rychle vyskočila a přes všechn strach sama od sebe šla za ním do jeho tmavého útulku. Za bratrem a sestrou dvakrát zapadl zámek.

„Stejně za to může jenom ten holomek Martial, že jsou děti proti nám jako utržené z řetězu!“ vykřikl Mikuláš.

„Od rána už není z jeho pokoje nic slyšet,“ řekla vdova zamyšleně a zachvěla se, „vůbec nic...“ Po chvíli ticha řekla zprudka, jako kdyby chtěla uniknout nepříjemné myšlence: „Ukázala se dneska Sova, zatímco jsem byla v Asnières?“

„Ano, byla tady.“

„A proč tu nezůstala, abychom šli k Rudohnátovi společně? Moc jí nevěřím.“

„Ále, matko, vy taky nedůvěřujete kdekomu; dneska je to Sova, včera Rudohnát.“

„Rudohnát je na svobodě, můj syn v Toulonu a provedli oba jednu krádež.“

„Opakujete pořád totéž... Rudohnát uklouzl, protože má za uši, to je všecko. Sova tady nezůstala, protože ji ve dvě čekal u Observatoře ten dlouhán v černém, pro kterého unesla s Kantorem a Mrzáčkem tu venkovanku... Tak vidíte, matko, jak by nás mohla Sova prásknout, když nám vyžvaní, co sama podniká, a my jí o svých věcech nevykládáme nic? O tom utopení například nic neví. Jen se nebojte, vlk vlka nesežere, úlovek bude. Když pomyslím, že stará Matějka má kolikrát v kabele diamantů za dvacet i třicet tisíc, a my ji za dvě hodiny budeme mít ve sklepě u Rudohnáta...! Třicet tisíc franků...! Jen si to představte!“

„A zatímco my skřípneme babu, Rudohnát zůstane před hospodou?“ řekla vdova podezíravě.

„A kdo by tam měl zůstat? Kdyby k němu někdo šel, musí odpovědět a nepustit ho dál, aby nás při práci nepřekvapil!“

„Mikuláši! Mikuláši!“ vykřikla náhle zvenku Kotrba. „Ty ženské už jdou!“

„Honem, matko, vezměte si šál, převezu vás na druhou stranu, ať to je při jednom,“ řekl Mikuláš.

Vdova se na odchodu jaksi skoro proti své vůli dlouze zahleděla na Martialovo okno, svažila obočí, stiskla rty; opět se prudce zachvěla a zamumlala pro sebe:

„Sám to chtěl, sám to chtěl.“

„Stará mává kapesníkem,“ řekla Kotrba. „Už jsou na břehu.“

„Pojďte, matko, rychle,“ řekl Mikuláš a odvázal loď. „Vlezte si do člunu se záklopkou, tak je aspoň nic nenapadne. A ty, Kotrbo, skoč do druhého a pořádně se opři do vesel. Počkej, tumáš, vezmi můj hák a dej ho vedle sebe, je ostrý jako meč, může se cestou hodit!“ A položil Kotrbě do člunu dlouhý hák s ostrou kovovou špicí.

Za několik okamžiků dorazily oba čluny ke břehu, kde už pár minut čekala paní Serafína s Panenkou. Zatímco Mikuláš přivazoval svůj člun ke kůlu, paní Serafína k němu přistoupila a rychle mu pošeptala: „Řekněte, že nás čeká paní Georgesová.“ Pak dodala nahlas:

„Trochu jsme se zpozdily, co?“

„Ano, má zlatá paní; paní Georgesová se po vás už několikrát ptala.“

„Tak vidíte, slečinko, paní Georgesová nás čeká,“ otočila se paní Serafína k Panence, které se přes všechnu důvěřivost sevřelo srdce při pohledu na chmurné postavy vdovy, Kotrby a Mikuláše. Jméno paní Georgesové ji však uklidnilo a řekla: „Já už se taky těším, až paní Georgesovou uvidím. Naštěstí nebude cesta přes řeku dlouhá.“

„Drahá paní Georgesová, ta bude ráda!“ řekla paní Serafína a obrátila se k Mikulášovi: „Počkejte, chlapče, přitáhněte člun trochu

blíž, ať můžeme nastoupit.“ A potichu dodala: „Holka se musí za každou cenu utopit; kdyby vyplavala, potopíte ji zpátky.“

„Bez starosti; a vy se nebojte, až vám dám znamení, podáte mi ruku. Žbluňkne tam sama, všechno je připraveno,“ odpověděl tiše Mikuláš. Pak s krutou netečností podal Panence ruku, ani v nejmenším nepohnut její krásou a mládím. Děvče se o něj lehce opřelo a vstoupilo do člunu.

„A teď vy, milá paní,“ řekl Mikuláš Serafíně a podával jí ruku. Ať to byla předtucha, nedůvěra, nebo prostě strach, že nevyskočí ze člunu dost mrštně, až se bude potápět, Ferrandova hospodyně ucouvla a řekla:

„Já bych jela raději tady se slečnou.“ A posadila se vedle Kotrby.

„Jak je libo,“ řekl Mikuláš a vyměnil se sestrou významný pohled.

Celá ta scéna jako by nezajímala vdovu, která stála v hlubokém zamyšlení nehybně na břehu a nespustila pohled z Martialova okna, které sem prosvítalo mezi větvemi topolů.

Oba čluny, první s Mikulášem a Panenkou, druhý s Kotrbou a paní Serafínou, se zatím zvolna vzdalovaly od břehu.

KAPITOLA 40

Šťastné shledání

Chvíli nato, kdy Panenka opustila v doprovodu paní Serafíny saintlazarské vězení, vyšla odtud i Lvice, kterou propustili o několik dní dřív, protože se v poslední době vzorně chovala. Jakmile byla na svobodě, myslela jediné na to, aby už byla u svého milého. Neměla od něho už několik dní žádnou zprávu. Řekla si, že ho najde na ostrově Zlatokopa, anebo kdyby tam nebyl, že tam na něho počká. Najala drožku, štědře zaplatila a nechala se rychle dovézt k asnièreskému mostu, který přešla asi o čtvrt hodiny dřív, než paní Serafína s Panenkou došly pěšky od brány na břeh řeky.

Pokud Martial nemohl převézt Lvici na ostrov sám, obracela se na starého Férota, rybáře, který bydlel blízko mostu. Zamířila k němu spěšně i tentokrát. Chtěla být u svého milého co nejdřív. Hnala ji nejenom vášnivá láska, jaká dovede podobnou bytost vybičovat někdy až k šílenství, ale také touha, aby se už už svěřila Martialovi s dobrými předsevzetími, která v ní probudila během společného pobytu ve vězení Panenka.

Otec Férot, bělovlasý stařec, seděl přede dveřmi a spravoval síť. Sotva ho Lvice spatřila, vykřikla už z dálky:

„Rychle člun... otče Férote... rychle... rychle...!“

„Á, to jste vy, slečinko... zdravíčko... už dlouho jsme vás tu neviděli.“

„Ano, ale honem člun... honem... a na ostrov...!“

„Ach jéje, má zlatá slečinko, to je jak z udělání, dneska to nepůjde.“

„Cože?“

„Člun si vzal můj kluk, odjel s ostatními na veslařské závody do Saint-Quen... Po celém břehu až k nádraží nenajdete jedinou loďku...“

„K čertu!“ vykřikla Lvice, dupla a sevřela pěsti. „To je jako nashvál!“

„Na mou duši, moc mě mrzí, že vás nemohu zavézt na ostrov... protože... kdoví, jestli se mu nepřitížilo...“

„Nepřitížilo? Komu? Martialovi?“ vykřikla Lvice a chytila starého Férota za kabát. „Můj milý že je nemocný?“

„Vy to nevíte?“

„Nemocný! A odkdy?“

„Asi dva nebo tři dny.“

„To není pravda! Napsal by mi!“

„Ba, je to pravda. Je tak nemocný, že nemůže ani psát.“

„Ani psát! A je na ostrově? Víte to jistě?“

„No, poslouchejte... dneska ráno jsem potkal matku Martialovou. Obvykle když ji spatřím, víte, vyhnu se jí na sto honů, nestojím o její společnost, ale...“

„Ale co Martial, co Martial, kde je?“

„No tak počkejte! Tentokrát jsem se jí vyhnout nemohl, tak jí povídám: ‚Co Martial, už jsem ho neviděl dva dny, neodjel do města?‘ Ona se na mě podívá... takovým pohledem... že kdyby mohly oči vraždit, bylo po mně, jak se říká.“

„Tak mě nenapínejte. Co dál? Co dál?“

Starý Férot se na okamžik odmlčel, než řekl:

„Poslouchejte, vy jste hodné děvče, slibte mi, že to nevyzradíte, a já vám povím, co vím.“

„O Martialovi?“

„Ano, protože, víte, Martial je správný chlapec, třeba paličák; a kdyby se mu mělo něco stát vinou té jeho prohnané matky nebo vypečeného bratra, byla by to škoda.“

„Ale co se děje? Co mu udělali? Kde je? No tak mluvte, mluvte přece!“

„No dobrá, jenom mi neroztrhejte kazajku. Pust'te mě! Jestli mi budete pořád skákat do řeči a škubat mě za svršky, jakživ to nedopovím a vy se nic nedozvíte.“

„Bože, vám to trvá!“ vykřikla Lvice a hněvivě dupla.

„Nepovíte nikomu, co vám řeknu?“

„Ne, určitě ne!“

„Čestné slovo?“

„Otče Férote, mě z vás trefí šlak!“

„Ale děvče, vy jste taky hned taková hrr! No tak poslouchejte! Nejdřív, abyste věděla, Martial je se svou rodinou čím dál víc na kordy, a kdyby mu něco provedli, vůbec bych se nedivil. Povídám tedy vdově: ‚Už dva dny jsem Martiala neviděl, člun je u břehu, neodjel snad do města?‘ Ona se po mně zle podívá a řekne: ‚Leží na ostrově nemocný, tak nemocný, že se z toho nedostane.‘ Já si povídám: ‚Jak je to možné? Vždyť je to tři dny, co...‘ Ale copak... copak?“ přerušil starý Férot řeč, „kampak běžíte? Kam ji najednou čert nese?“

Lvice, hrůzou bez sebe, že Martialovi hrozí na ostrově nebezpečí, přestala rybáře poslouchat a rozběhla se podél Seiny.

Ostrov Zlatokopa ležel blíž levému břehu řeky než pravému, odkud nasedly do člunů paní Serafína a Panenka. Lvice byla na levém břehu, a přestože nebyl ostrov příliš vyvýšený, přece jen po celé délce zacláněl pohledu na druhý břeh. Proto nemohla Martialova milenka vidět, jak Pěnkava vstupuje do člunu, a rodina zlatokopa nemohla zase vidět Lvici, jak sem právě v tu chvíli běží po druhé straně řeky.

Naproti ostrovu těsně u břehu, po kterém se Lvice hnala jako zběsilá, stála jakási vila. Dívka si ani nevšimla, že minula dvě osoby, které zarazil její divoký vzhled a chování, obrátily se a začaly ji zpovzdálí sledovat. Nakonec se zastavila naproti špičce ostrova, který se v těch místech trochu zahýbal a poměrně dost se přibližoval břehu. Skrze holé větve vrb a topolů spatřila střechu domu, kde Martial snad umírá. Při tom pohledu se jí vydral z úst divoký sten,

strhla z hlavy čepec, šaty spustila k nohám a jenom ve spodničce se neohroženě vrhla do řeky. Šla, pokud stačila, a když ztratila půdu pod nohama, začala rázně plavat k ostrovu.

Byl to obraz divoké energie. Husté dlouhé vlasy, prudkými pohyby uvolněné, se jí při každém tempu rozlily kolem hlavy jako mohutná, měděně blyskotající hříva. Plavala tak lehce a směle, že nebýt pohledu vášnivě upřeného na Martialovo obydlí a tváře zkřivené příšerným strachem, mohlo to vypadat, jako by si ve vlnách jen hrála.

Náhle se ozval z druhé strany ostrova zoufalý výkřik, výkřik strašlivé, smrtelné úzkosti.

Lvice se zachvěla a přestala plavat. Jednou rukou se udržovala nad vodou, druhou odhodila hustou kštici nazad a poslouchala. Výkřik zazněl ještě jednou, ale už slabě, úpěnlivě, křečovitě, z posledních sil. A rozhostilo se opět hluboké ticho.

„Můj milý!“ vykřikla Lvice a začala plavat s novou zběsilostí. Ve zmatku myslela, že poznává Martialův hlas. Dva muži, které minula na břehu, ji nesledovali tak zblízka, aby jí mohli v odvážném počínání zabránit. Došli na břeh proti špici ostrova v okamžiku, kdy se ozvaly ony dva děsné výkřiky. Zastavili se stejně zděšeně jako Lvice. A když ji spatřili, jak neohroženě bojuje s proudem, zvolali:

„Ta nešťastnice se utopí!“

Byl to zbytečný strach. Martialova milá plavala jako štika. Několika posledními tempy dorazila k druhému břehu. Ucítla půdu pod nohama, a aby vylezla z vody, zachytila se jednoho z kůlů, které zde na špičce ostrova tvořily ve vodě jakousi pojistnou hráz, když tu spatřila, jak podél nich proud zvolna unáší tělo nějaké mladé, venkovsky oblečené dívky; jen šaty udržovaly dosud tělo nad vodou.

Rychleji, než si to vůbec stačila pomyslet, chytila se Lvice jednou rukou kůlu a druhou spěšně uchopila ženu za šaty. Strhla ji k sobě tak prudce, že nešťastnice na okamžik zmizela pod vodou, ačkoli bylo v těch místech mělko. Potom s neobyčejnou silou a obratnos-

tí Pěnkavu zvedla (neboť to byla Pěnkava, třebaže ji Lvice dosud nepoznala), vzala ji do náruče jako dítě, udělala vodou pár kroků a položila ji na travnatý břeh. Několik okamžiků nato unášel proud okolo další tělo, aniž si toho Lvice povšimla. Bylo to tělo notářovy hospodyně. Mrtvé, tentokrát opravdu mrtvé.

Tak jako Ferrand, i Mikuláš a Kotrba měli zájem na tom, aby zmizel svědek a spoluviník tohoto nového zločinu; proto ve chvíli, kdy se potopil člun s Panenkou, přeskočil Mikuláš do sestřiny loďky, prudce ji rozhoupal, a když se hospodyně zakymácela, svrhl ji do řeky a dílo dokončil hákem.

Vyčerpaná, udýchaná Lvice vkleče na trávě vedle Panenky sbírala síly a zkoumala rysy děvčete, které právě vyrvala smrti. Těžko vylicit její úžas, když poznala družku z vězení. Družku, která měla na její osud tak převratný a blahodárny vliv. Překvapená Lvice pro tu chvíli zapomněla i na Martiala.

„Pěnkava!“ zvolala, naklonila se k Panence a rozeznala slabounký záchvív dechu. „Panebože, Panebože, zachránila jsem ji, ještě dýchá... zachránit člověka, to se mi ještě nikdy nestalo. Je to hezký pocit, hřejivý. Ano, ale co můj milý, ten mě možná taky potřebuje. Třeba v tuhle chvíli umírá. Jeho matka a bratr by byli schopni ho zavraždit. Ale přece tady tu chudinku nenechám, odnesu ji s sebou k vdově. Však ona už ji ošetří a ukáže mi Martiala, nebo jestli ne, udělám jí z baráku kůlničku na dříví a všechny pobiju. Když jdu za svým milým, žádá matka, bratr ani sestra mi nenaženou strach!“

Ale když se svým lehkým břemenem v náručí došla na nejvyšší místo ostrova, odkud mohla přehlédnout obě ramena Seiny, Mikuláš s matkou a Kotrbou už byli pryč. Spolehnuti, že se dvojí vražda podařila, odebrali se spěšně k Rudohnátovi. V tu chvíli také, v domnění, že je zločin dokonán, zmizel i muž, který příkrčen v jedné zátočině řeky na protějším břehu potají sledoval příšernou scénu. Ten muž byl Jakub Ferrand.

Sotva odešli, doběhli na břeh dva muži; přeběhli asnièreský most, spatřili u kůlu při břehu jeden z Mikulášových člunů a hodlali se na něm převézt na ostrov. Jeden z těch mužů byl lékař jménem doktor Griffon, druhý byl pan de Saint Rémy, venkovský šlechtic, dost známý v kruzích pařížské aristokracie.

Když Lvice došla k domu zlatokopů, ke svému překvapení našla dveře zamčené. Panenku, dosud v mdlobách, položila do besídky a přistoupila k domu. Věděla, které je Martialovo okno. S úžasem zjistila, že je pobité plechem a zajištěné dvěma železnými tyčemi!

Tušíc část pravdy, divoce vykřikla, až se to rozlehlo, a ze všech sil začala volat:

„Martiale! Můj milý...!“

Nikdo neodpovídal. Vyděšená tím tichem začala obcházet dům kolem dokola jako rozzuřená samice, která větří past, v níž je lapený samec, a hledá, kudy dovnitř. Ve vzteku lomcovala mřížemi na kuchyňském okně, bušila do zdí, tloukla do dveří. Náhle jí zevnitř domu odpověděla tlumená rána. Lvice se zachvěla, naslouchala. Zas bylo ticho.

„Slyšel mě, musím se dostat dovnitř, kdybych se měla dveřmi prokousat.“

A znovu začala divoce volat. Z místnosti za Martialovým oknem se ozvalo tlumené klepání.

„Je tam!“ vykřikla Lvice a prudce se zastavila pod oknem. „Je tam! To okno otevírá, kdybych měla urvat plech vlastními nehty!“

Vtom si všimla, že na jedné z okenic v přízemí je zaklesnutý dlouhý žebřík. Jak trhla okenicí, spadl na zem klíč, který vdova ukryla nad římsou.

„Jestli to je ode dveří, dostanu se do jeho pokoje!“ řekla si Lvice a vsunula klíč do zámku. „Otevřeno!“ vykřikla radostně. „Můj milý je zachráněn!“

Sotva vstoupila do kuchyně, zaslechla volání dětí, které byly zavřené ve sklípku, a když uslyšely podivný hluk, začaly volat o pomoc.

Vdova v přesvědčení, že během její nepřítomnosti nikdo na ostrov ani do domu nepřijde, zamkla Františka s Amandinou jenom na dva západy a klíč nechala ve dveřích. Sotva jim Lvice odemkla, děti se vyřítily ze sklepa.

„Lvice! Zachraňte Martiala! Chtějí ho nechat umřít!“ vykřikl František. „Ubednili ho v pokoji, je tam už dva dny.“

„Není zraněný?“

„Ne, myslím, že ne.“

„Přišla jsem včas!“ vykřikla Lvice a rozběhla se do schodů. Pak se však zastavila. „Zapomněla jsem na Pěnkavu! Amandino, honem rozdělej oheň; jedno nešťastné děvče se topilo, zachránila jsem ji, leží v besídce; doneste ji s bratrem sem a položte ji ke kamnům. Františku, kladivo, sekyru, nějakou železnou tyč, abych mohla vypáčit Martialovy dveře!“

„Je tady sekyra na dřevo, ale ta je pro vás moc těžká,“ řekl chlapec, který sekyru sám sotva vlekl.

„Těžká!“ vykřikla Lvice a chytila mohutný železný nástroj jakoby nic, ačkoli normálně by ho byla sotva uzvedla. Potom, běžíc přes čtyři schody nahoru, vykřikla ještě na děti:

„Běžte pro to děvče a položte je k teplu!“

Dvěma skoky byla na konci chodby u Martialových dveří. Oběma rukama se rozmáchla a jedinou mocnou ranou zarazila sekyru mezi dveře.

„Jsou zvenčí přibité, vytrhej hřeby,“ zvolal Martial slabě.

Okamžitě se vrhla na kolena a ostřím sekery i rukama, až jí z nehtů a prstů crčela krev, vyrvala z podlahy a veřejí několik obrovských hřebů.

Konečně se dveře otevřely. Martial bledý, se zakrvácenýma rukama, padl takřka bezvládně Lvici do náruče.

KAPITOLA 41

Doktor Griffon a pan de Saint-Rémy

Právě když František s Amandinou přenášeli Panenku do kuchyně k ohni, vešli do domu hrabě de Saint-Rémy s doktorem Griffonem, kteří se dostali na ostrov po Mikulášově člunu.

Děti zatím hleděly rozdmýchat oheň, do něhož přihodily trochu topolového chrastí, které se rychle vzňalo a vzplálo živým plamenem; doktor Griffon spěšně prohlížel děvče.

„Chudinka, snad jí není ještě ani sedmnáct!“ zvolal hrabě v hlubokém dojetí. Potom se obrátil k doktorovi:

„Tak co, příteli?“

„Puls je sotva cítit, zvláštní však je, že pokožka v tváři není zmodralá, jak tomu většinou v podobných případech bývá.“

Doktor Griffon byl vysoký, hubený a bledý muž, zcela holohlavý až na dva řídké chomáčky černých vlasů, pečlivě sčesaných dozadu přes temeno a přilípnutých na spánky. Jeho vyhublá tvář, kterou únavná studia bohatě poznamenala vráskami, byla chladná, inteligentní a zamyšlená. Byl to neobyčejně vzdělaný, zkušený a věhlasný lékař a primář občanské nemocnice (kde se s ním ještě setkáme). Měl jednu jedinou vadu, že ho totiž v nejmenším nezajímal pacient, nýbrž výhradně nemoc; mladík nebo stařec, žena nebo muž, boháč nebo chudáš, to mu bylo jedno. Zajímal ho pouze „případ“.

„Jakou má půvabnou tvář... jak i v té bledosti zůstala krásná!“ řekl pan de Saint-Rémy a smutně se zahleděl na Panenku. „Viděl jste někdy rysy tak něžné, tak sladké, doktore...? A tak mladá... tak mladá...! Je alespoň nějaká naděje?“

„Končetiny jsou chladné,“ řekl lékař, „naděje minimální.“

„Zemřít v takovém mládí... nešťastné dítě... to je příšerné.“

„Žřitelnice strnulá... rozšířená...“ pokračoval doktor bez pohnutí, když nadzvedl koncem prstu dívčino ledové víčko.

„Jste vy podivín!“ vykřikl hrabě skoro pohoršeně. „Člověk by řekl, že nemáte kouska citu, a zatím jsem vás sám viděl, jak jste u mě bděl celé noci... Kdybych byl váš bratr, nemohl jste se mi věnovat s větší obětavostí.“

V tu chvíli se objevil na schodech Martial podpíraný Lvicí, která si oblékla přes zmáčené prádlo Kotrbín vlněný plášť. Byl neobyčejně bledý; hrabě si všiml zaschlé krve na jeho ruku a vykřikl:

„Kdo je ten muž?“

„Můj manžel,“ odpověděla Lvice a pohlédla na Martiala s výrazem nepopsatelného štěstí a pýchy.

„Máte dobrou a statečnou ženu, pane,“ řekl hrabě. „Viděl jsem, s jakou neobyčejnou odvahou zachránila to nešťastné děvče.“

„Ach ano, pane, je to dobrá, statečná manželka,“ odvětil Martial s důrazem na posledním slově a s vášnivým dojetím se rovněž zahleděl na Lvici. „Ano, statečná... mně také právě zachránila život.“

„Vám?“ řekl hrabě užasle.

„Pohled'te na jeho ruce... na jeho ubohé ruce!“ řekla Lvice, utírajíc si slzy, pod nimiž divoký lesk jejích očí poněkud změkl.

„Ach, to je strašné!“ zvolal hrabě. „Pojd'te se podívat, doktore... ten nešťastník má ruce posekané sekyrou...“

Doktor Griffon jen pootočil hlavu, přes rameno pohlédl na řadu ran, které Martialovi způsobila na ruku Kotrba, a řekl:

„Otevřte a sevřete pěst.“

Martial s velkými obtížemi poslechl.

Doktor pokrčil rameny, a zabývá se dál Panenkou, řekl nedbale, skoro jakoby s lítostí:

„Zranění není naprosto nebezpečné... žádná šlacha není přetáta; případ bude do týdne v pořádku.“

„Opravdu, pane? Můj muž nezůstane tedy zmrzačený?“ zvolala vděčně Lvice. Doktor zavrtěl hlavou.

„A co Pěnkava, pane? Bude žít, vidíte?“ řekla Lvice. „Ach ano, musí žít, já i můj muž jí tolik dlužíme...!“ Potom se obrátila k Martialovi: „To je to děvče, o kterém jsem ti zrovna vyprávěla... chudinka...! To ona mě přivedla na myšlenku, abych šla za tebou a pověděla ti, že už nechci žít jako dřív... A jako by tomu osud chtěl, zrovna já ji zachráním... a ke všemu tady...!“

„Ona je naše Prozřetelnost,“ řekl Martial, uchvácen dívčinou krásou. „Jakou má andělskou tvář! Bude žít, vidíte, pane doktore?“

„Nevím,“ řekl lékař. „Ale především, může tu vůbec zůstat? Postarají se tu o ni, jak by bylo třeba?“

„Tady!“ vykřikla Lvice. „Tady se vraždí!“

„Mlč! Mlč!“ řekl Martial.

Hrabě i lékař překvapeně pohlédli na Lvici.

„Ten dům má skutečně v okolí špatnou pověst... nic bych se tomu nedivil,“ řekl doktor polohlasem panu de Saint-Rémy.

„Vy jste byl tedy napaden?“ řekl hrabě Martialovi. „Kdo vám způsobil ty rány?“

„To nic, pane... měl jsem tady hádku... z hádky vznikla rvačka... z toho je to zranění... Ale to venkovské děvče nemůže v domě zůstat,“ dodal zachmuřeně, „ani já tady nezůstanu... ani má žena... ani tadyhle bratr a sestra... Odejeme z ostrova navždy.“

„To jsme rádi!“ vykřikly děti.

„Jak to tedy udělat?“ řekl doktor a zahleděl se na Panenku. „V takovém zesláblém stavu není pomyšlení převézt případ do Paříže. Ale pár kroků odtud mám vilku. Zahradnice s dcerou výborně nahradí ošetřovatelky. Když se o případ zajímáte, milý hrabě, jistě dohlédnete, jak je o děvče postaráno, a já sem denně zajedu.“

„A to si hraje na tvrdého, necitelného člověka,“ zvolal hrabě, „zatímco máte to nejšlechetnější srdce na světě...“

„Jestliže případ podlehne, což není vyloučeno, poskytne nám příležitost k zajímavé pitvě...“

„Co to povídáte! To je strašné!“ zvolal hrabě.

„Kdo umí v mrtvém těle číst, pro toho je otevřenou knihou, z níž se naučí, jak zachránit životy nemocných,“ řekl stoicky doktor.

„Koneckonců však,“ řekl s povzdechem pan de Saint-Rémy, „konáte dobro, a to je hlavní. Na důvodu nezáleží, jenom když účinek je blahodárný. Nešťastné dítě, čím víc na ně hledím, tím víc mě zajímá.“

„A zaslouží si to, věřte, pane,“ řekla Lvice nadšeně a přistoupila blíž.

„Vy ji znáte?“ zvolal hrabě.

„Jak bych ji neznala! Vždyť jí vděčím za štěstí celého svého života! I když jsem ji zachránila, ještě pořád jsem pro ni neudělala tolik, co ona pro mě.“ A Lvice s horoucí láskou pohlédla na manžela. Už mu neříkala můj milý.

„A kdo to tedy je?“

„Anděl, pane, nejlepší bytost na světě. Ano, má venkovské šaty, ale nenajdete žádnou měštku ani velkou dámu, aby uměla tak mluvit jako ona, aby měla hlásek tak něžný, jako když hraje hudba. Je to šlechetné děvče a nebojácné a dobré!“

„A jak se stalo, že spadla do vody?“

„To nevím, pane.“

„Že by to tedy nebyla venkovanka?“

„Venkovanka! Jen se podívejte na ty bílé ručičky, pane!“

„To je pravda,“ řekl pan de Saint-Rémy. „Podivné tajemství...! Ale jak se jmenuje, kde jsou její rodiče?“

„Pojďme, přeneseme případ do člunu,“ řekl lékař a přerušil tak rozhovor.

Za půl hodiny ležela už Panenka, dosud v mdlobách, na krásné posteli v doktorově domku pod mateřským dohledem zahradnice a Lvice. Doktor slíbil panu de Saint-Rémy, kterého Pěnkava zajímala

čím dál víc, že ještě ten večer ji znovu navštíví. Martial odjel do Paříže s Františkem a Amandinou, protože Lvice nechtěla odjet, dokud nebude Panenka mimo nebezpečí.

Ostrov Zlatokopa zůstal opuštěný. Brzy se s jeho chmurnými obyvateli setkáme u Rudohnáta, kde se mají setkat se Sovou, aby zavraždili starou Matějku, překupnici diamantů. Zatím se podívejme za Sářiným bratrem Tomášem, který si dal schůzku s příšernou společnicí Kantora.

KAPITOLA 42

Medailónek

Tomáš Seyton netrpělivě přecházel po jednom z bulvárů blízko Observatoře, když tu spatřil přícházet Sovu.

Příšerná stařena měla na hlavě bílý čepce a přes ramena svůj veliký červeně kostkovaný šál. Ze spodku velké lýkové kabely, kterou nesla přes ruku, vyčníval koneček někdejší vražedné Kantorovy zbraně, zahnutá ostrá špička dýky, která projela dnem. Tomáš si zbraně nevšiml.

„Na Lucemburském paláci odbily tři,“ řekla stará. „Jsem přesná jako hodiny, ne?“

„Pojďte,“ řekl Tomáš. Vykročil před ní a přes několik nezastavěných pozemků zamířil do opuštěné uličky blízko ulice Cassini; asi uprostřed, kde ulička zahýbala, otevřel malá vrátka, pokynul Sově, aby šla za ním, a když ušli pár kroků širokou alejí, řekl: „Počkejte tady.“ A zmizel.

„Jenom aby mě tu nenechal dlouho čumět,“ řekla si Sova. „V pět musím být u Rudohnáta, máme tam s Martialovými skřípnout starou Matějku. A vůbec, copak dělá moje kosička? Vystrkuje nos ven, mrška, to je z toho, že jsem ji neuložila do hnízdečka...“ Vytáhla z kabely dýku a uložila ji tak, aby ji nebylo vidět.

„Hrdlořízek chtěl, abych mu ji vrátila, že prý na krysy, které k němu ve sklepě chodí na návštěvu... chudinky... jinou zábavu nemají, jedinou společnost jim dělá ten starý slepouš! Nevídáno, když ho trochu ohryžou... Proto taky nechci, aby myšičkám ubližoval, a kosičku si nechám... Stejně ji budu za chvíli možná potřebovat na starou Matějku... Třicet tisíc franků... to bude dělení! Den se vydaří... ne jako tuhle, když jsem chtěla pumpnout toho mizeru notáře. Kdepak,

marné všechny hrozby, že vyzradím, kdo dal Tourneminovi Pěnkavu, když byla ještě malá... nic s ním nehnulo. Vynadal mi lhářek a vyhodil mě ze dveří... No dobrá, teď napíšu anonymní dopis na ten statek, co jsme odtamtud Couru unesli, aby věděli, že to byl notář, kdo se na ni tenkrát vykašlal... Možná že znají její rodinu, a až vyjde z vězení, bude tomu lumpovi Ferrandovi horko... Ale někdo jde... hele... to je ta bledá panička, co byla s tím dlouhánem tenkrát u krčmářky převlečená za mužského... jak jsme je potom s hrdlořízkem okradli u zbořeného domu... No vida, z toho kouká nějaký kšeft; beztoho to bylo na účet téhle paničky, když jsme Pěnkavu unesli ze statku. Jestli dobře zaplatí, s radostí jí budu zase k službám.“

Tomáš, který až dosud napomáhal sestře v jejích zločinných piklech, přestože je víceméně považoval za předem prohrané, odmítl jí dál pomáhat. Přesto však svolil, že ještě (poprvé a naposledy) svede Sáru se Sovou, ale dál už nechtěl se sestřinými plány nic mít. Sára se však svého úmyslu nevzdala, přestože i Ferrand odmítl účastnit se komplotu a raději nechal Pěnkavu zmizet. Byla skoro s určitostí přesvědčená, že když sežene vhodné děvče, které by mohlo sehrát určenou roli, podaří se jí notáře přemluvit nebo aspoň zastrašit.

Sára chvíli mlčela, pak řekla Sově:

„Jste obratná, mlčenlivá a odvážná?“

„Obratná jako opice, odvážná jako doga a nemá jako ryba, taková je Sova, jak ji ďábel stvořil... a je vám k službám, pokud bude s to... a to jistě bude...“ odvětila čile stařena. „Tu venkovanku jsme, doufám, krásně vyšplouchli, dva měsíce se nehne ze Saint-Lazare.“

„Ted' nejde o ni, ale o něco jiného...“

„Jak račte, paničko! Jestli z toho koukají nějaké peníze, budeme si rozumět jako dva prsty jedné ruky!“

Sára se neubránila znechucenému posunků.

„Vy jistě znáte všelijaké chudé... nešťastné lidi, že?“ řekla.

„Těch je víc než milionářů... prvotřídní výběr, zaplatpámbu. Na bídu je Paříž bohatá!“

„Potřebovala bych najít nějaké chudé, opuštěné děvče, a hlavně takové, které ztratilo rodiče brzy v dětství. Navíc aby pěkně vypadalo, aby mělo dobrou povahu a ne víc než sedmnáct let.“

Sova užasle pohlédla na Sáru.

„Takový sirotek se jistě lehko najde,“ řekla hraběnka, „nalezených dětí je spousta...“

„To jo! Ale poslouchajte, paničko, co Pěnkava, na tu jste zapomněla? Ta by se vám právě hodila!“

„Kdo je to Pěnkava?“

„Ta holka, co jsme ji unesli z Bouquevalu.“

„O tu už nejde, povídám vám!“

„Ale jenom poslouchajte, co vám povím, a nezapomeňte mě za dobrou radu odměnit: chcete opuštěnou dívku, mírnou jako beránek, krásnou jako den a nanejvýš sedmnáctiletou, že?“

„Ano, ale...“

„No tak! Vezměte Pěnkavu, až vyjde z vězení; zrovna jako by vám ji osud poslal... je to deset let, co mi ji ten lump Ferrand předal i s tisícovkou franků, aby se jí zbavil, i když mi ji přivedl vlastně Tournemine, co je teď na galejích v Rochefortu... povídal tenkrát, že se někdo chce asi holky zbavit nebo ji prohlásit za mrtvou... nebylo jí tehdy víc jak šest...“

„Jakub Ferrand... co povídáte!“ vykřikla Sára tak rozrušeným hlasem, že Sova překvapeně ucouvla.

„Jakub Ferrand,“ opakovala Sára, „to dítě že vám odevzdal Jakub Ferrand...“

Nemohla domluvit. Byla příliš rozčilená. Ruce, jež vztáhla k Sově, se křečovitě chvěly; tvář jí zbrázdila směs úžasu a radosti.

„Ale copak vás tak rozpálilo, paničko,“ řekla jednooká stařena, „copak je na tom tak zvláštního... Před deseti lety... mi jednou povídá Tournemine... je to starý známý... ‚Chceš si vzít na krk malou holku, která má zmizet? Ať bude žít, nebo pojde, na tom houby záleží, hodilo by to tisíc franků a s holkou uděláš, co budeš chtít...““

„Před deseti lety...!“ zvolala Sára.

„Před deseti lety.“

„Takové světlovlasé děvčátko?“

„Ano, světlovlasé...“

„S modrýma očima?“

„S modrýma očima jako chrpy.“

„To je ona... co na statku...“

„Co jsme ji uložili k ledu v Saint-Lazare... Fakt je, že bych ji byla na venkově jaktěživa nehledala... Couru...“

„Ach, Panebože! Panebože!“ zvolala Sára, padla na kolena a s hlavou zvrácenou k nebi sepjala ruce: „Tvé cesty jsou nevyzpytatelné... Padám na kolena před tvou prozřetelností. Je to vůbec možné... takové štěstí... ne, nemohu tomu pořád ještě uvěřit... bylo by to příliš krásné... ne...!“

Náhle se prudce zvedla a řekla Sově, která na ni hleděla celá popletená:

„Pojďte...“

Spěchala napřed. Na konci aleje vyběhla k zaskleným dveřím skvostně zařízené pracovny. Ve chvíli, kdy chtěla Sova vstoupit, Sára jí pokynula, aby počkala venku. Pak prudce zazvonila. Objevil se sloužící.

„Nejsem pro nikoho doma... a nikdo ať sem nevchází... rozumíte... absolutně nikdo...“

Sloužící odešel. Sára za ním pro jistotu zastrčila závoru. Sova slyšela, co Sára přikázala sloužícímu, a viděla ji také zastrčit závoru. Hraběnka se vrátila a řekla:

„Pojďte rychle... a zavřete za sebou dveře.“

Sova vešla dovnitř. Sára rychle otevřela sekretář, vyndala odtud ebenovou skříňku, postavila ji na psací stůl uprostřed pokoje a pokynula Sově, aby přistoupila blíž. Ve skříňce byly nad sebou zásuvky s drahocennými šperky. Sára tak spěchala, aby se dostala na dno, že všechny ty zásuvky s překrásnými náhrdelníky, náramky

a členkami, na nichž se tisíce paprsky blyskotaly smaragdy, rubíny a diamanty, házela jednu přes druhou na stůl. Sova stála jako omámená...

Měla zbraň, byla tu s hraběnkou zavřená docela o samotě; utéci by se dalo snadno a spolehlivě... Hlavou té nestvůry prolétla ďábelská myšlenka. K provedení nového zločinu bylo však třeba vytáhnout dýku z kabely, nenápadně se k Sáře přiblížit a nevzbudit podezření. Chytře jak tygřice, která se lstivě plíží za kořistí, využila hraběčiny horečné činnosti a nenápadně se začala sunout okolo stolu, který ji dělil od oběti. Musela se však rychle zastavit.

Sára vytáhla z dvojitého dna skříňky medailónek, naklonila se přes stůl, třesoucí se rukou ho Sově nastavila a řekla:

„Pohled'te na ten portrét.“

„To je Coura!“ vykřikla Sova, užaslá nad tou přesnou podobou, „to je ta holka, co ji ke mně dali! Jako bych ji viděla, když ji Tournemine přivedl... Ano, to jsou ty kučeravé vlásky, hned jsem je ustříhla, a na mou duši, střelila jsem je moc dobře!“

„Poznáváte ji, je to ona? Zapřísahám vás, nesmíte mě oklamat... nesmíte!“

„Ale vždyť vám povídám, paničko, je to Coura, jako bych ji viděla,“ řekla Sova a snažila se nenápadně přisunout zas o kousek blíž. „Ještě teď je na ten portrét podobná... až byste se podivila, vidět ji.“

Když se Sára dozvěděla, že její dcera deset let žila v bídě a opuštění, ani jednou nevykřikla bolestí či hrůzou... Neozvala se v ní jediná výčitka při pomyšlení, že ona sama ji vyrvala z klidného útulku, kde ji Rudolf umístil.

Ta nehodná matka nepoložila Sově ani jedinou strašnou, úzkostnou otázku po dceřině minulosti. Ne, Sářina ctižádost už dávno udusila mateřskou lásku. Její vzrušení, to nebyla radost nad tím, že našla ztracenou dceru, ale naděje, že se konečně uskuteční její pyšný životní sen... Rudolf se o nešťastné dítě zajímal, ujal se ho, aniž je znal; co teprve, až se dozví, že to je... jeho dcera!!!

Je volný, hraběnka je vdova...

Sára už viděla, jak se jí před očima leskne panovnická koruna.

Sova se mezitím pomalu připlížila až na roh stolu a postavila dýku v kabele tak, aby držadlo bylo pěkně navrch... po ruce...

Stála od hraběnky už jenom na pár kroků.

„Umíte psát?“ řekla najednou Sára. Odstrčila skříňku se šperky a otevřela psací podložku, za níž stál kalamáš.

„Ne, madame, neumím,“ odvětila Sova nazdařbůh, jak jí to zrovna přišlo na jazyk...

„Budu tedy psát podle vašeho diktátu... Vyprávějte všechno, jak to s tím děvčetem tehdy bylo.“

A Sára usedla do křesla k psacímu stolu, vzala pero a pokynula Sově, aby přistoupila blíž. Stařeně se zablýsklo v očích. Konečně... stála vedle Sářiny židle. Hraběnka nakloněná nad stolem se chystala psát...

„Budu číst nahlas, a kde bude třeba,“ řekla, „opravíte mě.“

„Dobře, paničko,“ řekla Sova, číhající po každém Sářině pohybu. Pravou ruku spustila do kabely, aby mohla nenápadně uchopit dýku. Hraběnka začala psát...

„Prohlašuji, že...“ Ale odmlčela se, obrátila se k Sově, která se už prsty dotýkala rukojeti dýky, a řekla:

„Kdy vám to dítě odevzdali?“

„V únoru 1827.“

„A kdo?“ pokračovala Sára, pořád otočená k Sově.

„Petr Tournemine, teď je na galejích v Rochefortu... To děvče mu dala paní Serafína, notářova hospodyně.“

Hraběnka začala psát a četla nahlas:

„Prohlašuji, že v únoru roku 1827 jmenovaný...“ Sova vytáhla dýku. Už už se chystala vrazit ji oběti mezi lopatky... Sára se otočila znovu. Sova, aby nebyla přistižena, rychle se ozbrojenou pravicí opřela o Sářino opěradlo a naklonila se k hraběnce, že jí odpoví.

„Zapomněla jsem jméno toho muže, který vám dítě odevzdal,“ řekla hraběnka.

„Petr Tournemine.“

„Petr Tournemine,“ opakovala Sára a psala dál, „nyní na galejích v Rochefortu, mi předal děvčátko, které mu bylo svěřeno hospodyní pana...“

Už nedokončila.

Sova obratně spustila kabelu k nohám, mrštně a zuřivě se vrhla na Sáru, levou rukou ji chytila za krk, přimáčkla jí tvář ke stolu a pravou jí vrazila dýku mezi lopatky... Příšerná vražda se odehrála tak nečekaně a rychle, že hraběnka ani nevykřikla, ani nezasténala. Zůstala sedět opřená trupem a čelem o stůl. Pero jí vypadlo z ruky.

„Stejná rána, jakou zasadil hrdlořízek dědkovi v ulici du Roule,“ řekla si obluda. „Zas jedna, která už nepromluví... je vyřízená.“

Rychle shrábla šperky, naházela je do kabely a ani si nevšimla, že oběť ještě dýchá. Potom otevřela skleněné dveře, rychle zmizela v zelené aleji, malými vrátky vyklouzla do uličky a zamířila ke stavenišťům. Poblíž Observatoře si najala fiakr, který ji zavezl k Rudohnátovi na Champs-Élysées. Dali si tam s ní schůzku vdova Martialová, Mikuláš, Kotrba a Bradatý, aby tady oloupili a zabili agentku s démanty.

KAPITOLA 43

V pasti

Čtenář už zná krčmu U Probodeného srdce, stojící na Champs-Élysées blízko Cours-la-Reine v jednom z hlubokých příkopů, jaké tuto promenádu lemovaly ještě před několika lety.

Obyvatelé ostrova se dosud neukázali. Když odjel Bradamanti, jak už víme, v doprovodu macechy paní d'Harville do Normandie, Mrzáček se zase vrátil k otci. Stál nyní na číhané nad schody a měl oznámit příchod Martialových domluveným výkřikem, neboť Rudohnát měl zatím tajné jednání s policistou Borelem, na něhož si čtenář možná vzpomíná; sešli jsme se s ním v krčmě U Bílého králíka, když tam přišel zatknout dva zločince podezřelé z vraždy.

Jednání bylo velmi vzrušené.

„Ano,“ řekl policista, „jste podezřelý, že svého postavení využíváte na dvě strany: beztrestně tyjete z krádeží nebezpečné bandy zločinců a policii udáváte falešné stopy... Dejte si pozor, Rudohnáte, jestli vám na to přijdeme, bude to bez pardonu.“

„Ale jemináčku, milý pane Borele,“ odpověděl Rudohnát s výrazem pokryteckého smutku v hlodavčí tváři, „já vím, že mě z toho podezřívají, a je to smutné. Ale doufám, že dnes budu konečně ospravedlněn a má dobrá vůle bude oceněna.“

„Uvidíme!“

„Já nevím, proč se mi nevěří. Copak jsem se už neosvědčil? Kdo pak vám tenkrát vydal rovnou při činu Ambrože Martiala, jednoho z nejhorších pařížských zločinců? Protože jaký otec, takový syn, jak se říká, a Martialova rodina pochází přímo z pekla a taky se tam vrátí, jestli je Pánbůh spravedlivý.“

„To je všechno moc hezké, ale když jsme přišli Ambrože zatknout, někdo už ho varoval; kdybych byl nepřišel před smluvenou hodinou, byl by uklouzl.“

„Vy mě podezříváte, pane Borele, že bych já byl schopný ho upozornit?“

„Vím jen tolik, že po mně ten lump vystřelil z pistole; naštěstí projela rána jen paží.“

„To víte, pane Borele, při vašem řemesle se s takovými omyly musí počítat...“

„Ne! Tomu vy říkáte omyly?“

„Bodejť, ten lump vám to určitě chtěl našít do těla.“

„Do paže, do těla nebo do hlavy, to už je jedno, o tom teď nemluví; každé zaměstnání má své nepříjemné stránky.“

„A taky příjemné, pane Borele, taky příjemné! Hrome, když takový mazaný, šikovný, odvážný člověk jako vy pase už takovou dobu po bandě lotrů... jde jim po stopě ze čtvrti do čtvrti, z pelechu do pelechu s pomocí slídila, jako je, k vašim službám, Rudohnát, a nakonec je načapá a obklíčí v pasti, ze které nemohou uklouznout, uznejte, pane Borele, že to je radost... lovecký požitek... A ke všemu služba spravedlnosti,“ dodal vážně krčmář.

„Celkem bych s vámi souhlasil, kdyby ten slídil byl věrný, ale bojím se, že není.“

„Ach, pane Borele, vy si myslíte...“

„Myslím si, že místo abyste nás uvedl na stopu, vodíte nás za nos a využíváte naší důvěry. Každý den slibujete, že nám pomůžete bandu dopadnout... ale ten den nikdy nepřichází.“

„A jestli přijde dneska, pane Borele, jako že přijde, a jestli vám pomůžu, abyste zmáčkl Bradatého, Mikuláše, vdovu i s dcerou a Sovu, to bude dobrý úlovek, ne? Budete mě ještě potom podezřívát?“

„To ne a prokážete nám tím opravdovou službu; na tu bandu je už dávno moc ošklivé podezření a skoro jisté, jenomže chybí důkazy.“

„Takže chytit je při takovém maličkém deliktu, ve kterém by ukázali karty, to by se hodilo, co, pane Borele?“

„Jistě... Ale můžete se opravdu zaručit, že jste je k tomu chystanému podniku nenavedl sám?“

„Na mou čest, pane Borele! Přišla s tím Sova, když se od mého kluka dozvěděla, že brusič Morel z ulice du Temple nepracuje na falešném, ale na pravém, takže stará Matějka u sebe mívá kamenů za pěkné peníze... přišla, že ji ke mně přiláká... Já jsem byl pro to, jenom jsem navrhl, aby se k nám přidali Martialovi a Bradatý, abych vám mohl nahnat celou smečku.“

„A co Kantor, ten nebezpečný, neobyčejně silný a krutý muž? Chodil přece vždycky se Sovou? Patřil mezi stálé hosty u Bílého králíka?“

„Kantor...?“ řekl Rudohnát jakoby s údivem.

„Ano... ten, co uprchl z Rochefortu, nějaký Anselme Duresnel, odsouzený na doživotí. Ted' už víme, že si zohavil tvář, aby nebyl k poznání... Nevíte o něm nic?“

„Nic...“ odvětil Rudohnát, aniž hnul brvou, ačkoli byl Kantor tou dobou zavřený v jednom ze sklepů jeho krčmy.

„Je na něho vážné podezření, že má na svědomí další vraždy. To by byl úlovek!“

„Už šest neděl o něm nikdo neslyšel.“

„To se vám právě vytýká, že jste ztratil jeho stopu.“

„Pořád výčitky, pane Borele... pořád výčitky?“

„Mají své důvody... A co podloudnictví?“

„Ale musím být přece ve styku s lidmi nejružnějšího druhu? S podloudníky jako s jinými, když vám mám dávat echo... Prozradil jsem vám přece kanál, po kterém chodí kořalky od brány du Trône až k domu v ulici...“

„To všechno vím,“ přerušil ho Borel, „ale za jednoho chyceného jich necháte možná deset utéci; a své kšefty si vedete beztrestně dál... Zkrátka jsem si jistý, že koušete ze dvou krajíců, jak se říká.“

„Ale pane Borele, chraňbůh, abych byl takový nenasyta...”

„A to není všecko; v ulici du Temple v čísle 17 bydlí nějaká Burettová, která půjčuje na zástavy a je v podezření, že vám přechovává věci, přímo jen vám.“

„A co mám dělat, pane Borele? Lidé toho napovídají, svět je zlý...”

„Chudáčku... skoro by vás člověk začal litovat.“

„Vy se smějete, pane Borele... Ale když má policie podezření, tak proč u mě a u staré Burettové neudělá štáru?”

„Dobře víte proč... aby se nevyplašili ptáčekové, které nám už tak dlouho slibujete vydat.“

„A taky že vydám, pane Borele, do hodiny je máte všechny v želízkách... a uděláte to levou rukou, jsou mezi nimi tři ženské; a Bradatý s Mikulášem, ti jsou sice divocí jak tygři, ale taky zbabělí jak tchoři.“

„Tygři nebo tchoři,” řekl Borel a poodhalil kabát, aby se ukázaly hlavně dvou pistolí, vyčnívající z kapes u kalhot, „mám je čím obsloužit.“

„Ale uděláte přece jenom dobře, když s sebou vezmete dva ze svých lidí; když takový lump vidí, že s ním je amen, dovede někdy vyvádět jako zběsilý.“

„Dva své lidi postavím do nízkého lokálu vedle místnosti, kam zavedete agentku... při prvním výkřiku se ukážu v jedněch dveřích já, ve druhých moji lidé.“

„Ale pospěšte si, banda tady bude každou chvíli.“

„Jdu postavit lidi... Jenom aby to nebylo tentokrát zase nadarmo.“

Ozvalo se zvláštní domluvené hvízdání. Rudohnát přistoupil k oknu, aby se podíval, čím příchod Mrzáček hlásí.

„No prosím, tady máte Sovu. Tak co, už mi věříte, pane Borele?”

„Něco už to znamená, ale ne všechno; uvidíme...”

A policista zmizel v postranních dveřích.

Sovina šeredná tvář byla celá rozpálená rychlou chůzí a divokým horečným vzrušením z právě vykonané krádeže a vraždy; zelené oko se jí blyštělo zvířecí radostí.

Za ní se belhal a poskakoval Mrzáček.

Ve chvíli, kdy sestupovala z posledních schodů, Rudohnátův syn jí zlomyslně přišlápl cíp šatů. Přišlo to tak naráz, že stařena zavrávala, a protože tu nebylo zábradlí, aby se ho chytila, upadla na kolena a z rozpřažených rukou pustila drahocennou kabelu, z níž se vykutálel vzácný náramek vykládaný smaragdy a skvostnými perlami... Rychle ho chytila, aniž však unikl Mrzáčkově pozornosti, vyskočila a vrhla se divoce na chlapce, který k ní s pokryteckou tváří přistoupil a řekl:

„Ale propána, snad vám neujela noha?“

Sova ho bez odpovědi chytila za vlasy, sehnula se a ze vzteku ho kousla do tváře, až mu vytryskla krev. Malý mizera však kupodivu krutou bolest potlačil a ani nevykřikl, nezasténal... Otřel si zakrvácenou tvář a s nuceným smíchem řekl:

„Hele, Sovo... podruhé mě radši tak vášnivě neobjímejte...“

„Parchante mizerná, schválně jsi mi šlápl na šaty... abych upadla, co?“

„Já? Ale na mou duši... přísahám, že to nebylo schválně, Sovičko. Copak by vám Mrzáček chtěl někdy ublížit... když vás má tak rád? Můžete ho mlátit, nadávat mu, kousat ho, půjde za vámi jak pes,“ řekl chlapec sladkým, medovým hlasem.

Sova se dala jeho licoměrností zmást a řekla:

„No tak dobrá! Jestli jsem tě kousla zbytečně, uličníku, máš to dopředu, až si to zasloužíš... Dneska musí být veselo...! Nemám chuť se zlobit... Kdepak je ten tvůj prohnáný táta?“

„V domě... Mám pro něho jít...“

„Ne... Přišli už Martialovi?“

„Ještě ne...“

„Tak to mám ještě čas navštívit hrdlořízka; mám si s tím starým slepoušem co povídat...“

„Půjdete do sklepa za Kantorem?“ řekl Mrzáček, stěží skrývaje ďábelskou radost.

„A co je ti do toho?“

„Mně?“

„Ano, že se mě na to ptáš s takovou pitomou tváří?“

„Protože mě něco pitomého napadlo.“

„Copak?“

„Že byste mu tam měla dát aspoň karty, aby se nenudil,“ ušklíbl se Mrzáček. „Přišel by na jiné myšlenky... Takhle má pro zábavu jen krysy, hraje si s nimi, kdo se dá víc ohryzat... v tom vždycky vyhraje a musí to nakonec unavit.“

Sova vyprskla smíchy a řekla:

„Ty maminčin mazlíčku... ještě jsem neviděla kluka, aby byl v tvém věku takový holomek... Běž pro svíčku, posvítíš mi... a pomůžeš mi otevřít dveře... sama s nimi nehnu.“

„Ale, to ne, ve sklepe je moc tma,“ zakroutil Mrzáček hlavou.

„Cože? Ty, takový ďábelský ničema, že by ses bál... to bych se na to podívala... koukej mazat a řekni tatínkovi, že se hned vrátím... že jsem u hrdlořízka... budeme si vykládat o ohláškách... cha, cha, cha!“ zasmála se obluda, „tak honem, pospěš si, půjdeš nám za mládence, a když budeš hodný, dostaneš ode mě podvazek...“

Mrzáček zamračeně odešel pro světlo.

Sova zatím, celá ještě zpitá vydařenou krádeží, zabořila ruku do kabely, aby ohmatala drahocenné šperky. Chtěla do sklepa za Kantorem, aby je tam ukryla, a ne aby se jako obvykle bavila trápením své nové oběti.

Za chvíli se objevil Mrzáček se svíčkou ve dveřích krčmy. Sova šla za ním do nízkého lokálu, odkud vedly nám dobře známé dvoudílné padací dveře. Rudohnátův syn, zacláněje světlo dlaní, pomalu sestupoval před stařenou po příkrých kamenných schodech, na

jejichž konci byly teprve pevné dveře do kobky, která se málem stala Rudolfovým hrobem.

Na konci schodů Mrzáček jako by zaváhal.

„No tak... rošťáku, jen pojď,“ řekla Sova, která ho předešla.

„Hrome, když je tam taková tma... a vy moc pospícháte. A vůbec... já se radši vrátím... tady máte svíčku.“

„A co dveře do sklepa, vrtáku...? Copak je sama otevřu? Tak půjdeš sem?“

„Ne, já se moc bojím.“

„Jestli pro tebe půjdu... dej si bacha...“

„Když mi vyhrožujete, tak já jdu nahoru...“ A popošel pár kroků zpátky.

„Ale tak poslouchej... buď hodný,“ řekla Sova, zadržujíc hněv, „něco ti dám...“

„To je jiná!“ řekl Mrzáček a přistoupil blíž. „Když budete na mě taková, můžete si se mnou dělat, co budete chtít, Sovičko.“

„Tak pojď, pojď, pospíchám...“

Pod společným nápořem Mrzáčka a Sovy to v rezavých pantech zavržalo a těžké dveře se otevřely. Z kobky, temné jako noc, to prudce zavanulo vlhkem. Svíčka postavená na zem matně osvětlovala několik prvních schodů, kdežto poslední se docela ztrácely v temnotách. Z hloubi brlohu se ozval výkřik, nebo spíš divoký ryk.

„Á, hrdlořízek dává maminečce dobrýtro,“ řekla ironicky Sova a sestoupila o pár schodů níž, aby ukryla kabelu v některém koutě.

„Jíst!“ zařval Kantor hlasem, který se chvěl zuřivostí. „Mám tu snad pojit jako vzteklý pes?“

„Chceš jíst, broučku?“ řekla Sova a rozřehtala se. „Ale jo... cucej si palec...“ Ozvalo se prudké zařinčení řetězu... pak němý vzdech potlačované zuřivosti.

„Dej pozor! Dej pozor! Aby sis neudělal bebíčko na noze jako v Bouquevalu, tatínku nebohý!“ řekl Mrzáček.

„Kluk má pravdu, dej si pohov, hrdlořízku,“ řekla stařena, „kruh i řetěz jsou pevné, starý Micou nic špatného neprodá. Ostatně tvá chyba, žes tak tvrdě chrápal. Stačilo navlíknout ti na hnátu kruh a řetěz a dopravit tě sem dolů... aby ses tu pěkně konzervoval, štramáku.“

„Zplesniví tady, bude ho škoda,“ řekl Mrzáček.

Řetěz opět zařinčel.

„Cha, cha, hrdlořízek skáče, jako když uvážou chrousta za nohu,“ řekla stařena. „Jako bych ho viděla.“

„Hopla, chrouste, hopla, hopla,“ zanotoval Mrzáček.

Ta nová varianta rozveselila Sovu ještě víc. V jednom místě bylo schodiště vydrolené, schovala kabelu do té díry, a když se zvedla, řekla:

„Koukej, hrdlořízku...“

„Koukat nemůže...“ řekl Mrzáček.

„Kluk má pravdu! Tak tedy poslouchej, hrdlořízku... neměl jsi být takový trouba, když jsme se vrátili ze statku... bránit mi, abych Couře pošplíchala ksicht vitriolem. A navíc ti začalo harašit v makovici, viděla jsem, že se z tebe stává baba, že budeš hnedle chtít sekat dobrotu... a práskat ostatní... jednoho krásného dne by sis smlsnul na nás, slepouši... a pak...“

„A pak si slepouš smlsne na tobě, Sovo, stejně má hlad!“ vykřikl Mrzáček a prudce, ze všech sil strčil stařenu do zad. Sova se strašným zaklením padla dopředu a bylo slyšet, jak se kutálí po kamenných schodech.

„Kiš... kiš... kiš... Tady máš Sovu, tady ji máš... skoč na ni, starouši!“ vykřikl Mrzáček.

Potom popadl kabelu pod kamenem, kam ji prve Sova strčila, s divokým smíchem vyběhl po schodech a volal:

„Tohle vyšlo líp než prve, co říkáš, Sovo? Tentokrát mě nekousneš až do krve. Á, tys myslela, že mě to nenaštvalo... děkuju... krev mi teče ještě teď.“

„Mám ji... Á... Mám ji...“ zařval Kantor z hloubi sklepa.

„Pomoc!“ vykřikla Sova sípavě.

„Mockrát děkuju, Mrzáčku... mockrát děkuju,“ řekl Kantor, „všechno zlé ti odpouštím... a za odměnu... uslyšíš, jak umí Sova zpívat... dávej pozor... bude to zpěv smrti.“

„Výborně...! Sedím na prvním balkóně,“ řekl Mrzáček a usadil se nahoře na schodech.

Zvedl světlo, aby spatřil alespoň něco z příšerné scény, která se začala odehrávat v hlubinách sklepa. Tma však byla příliš hustá, aby jí slabá záře svíčky pronikla.

Zápas Kantora a Sovy byl němý, zuřivý, beze slova, bez jediného výkřiku. Jenom chvílemi bylo slyšet supění či přidušený chropot. Mrzáček začal vsedě na prvním schodě rytmicky dupat nohama jako divák, nedočkavý, kdy začne představení. A zvolal, jako se volává z galerie v předměstských divadlech:

„Do toho! Opona...! Hudba...! Hrajte...!“

„Á, teď tě mám,“ zamumlal Kantor z hlubin sklepa, „a teď uvidíš...“

Sova se bránila zoufale, s vypětím všech sil, jaké člověku dodá strach ze smrti.

„Víc nahlas... není slyšet!“ hulákal Mrzáček.

„Kousej si mě do rukou jak chceš, mám tě,“ ozval se znovu Kantor, kterému se zřejmě podařilo pořádně Sovu uchopit: „Tak a teď... Dávej pozor...“

„Mrzáčku, zavolej tátu!“ vykřikla Sova sípavým, přiškrceným hlasem. „Pomoc...! Pomoc...!“

„Pryč s babou! Kvůli ní neslyším!“ vykřikl Mrzáček a rozřehtal se. „K čertu s ní!“

Sovino volání však nemohlo proniknout přes dvě podzemní patra nahoru do domu. Viděla, že od Rudohnátova syna nemůže nic čekat, a učinila poslední pokus:

„Mrzáčku, běž pro někoho a dám ti svou kabelu; je plná šperků... tam pod kamenem.“

„To je šlechtnost! Díky, madame, kabelu dávno mám... Poslouchej, jak to v ní cinká... Ale víš co, dej mi teď hned pár teplých koláčů a já poběhnu pro tátu.“

„Slituj se, já ti...“

Nemohla pokračovat. Zas všechno utichlo.

„Tak, Sovo, teď už mi nebudeš hulákat do uší,“ řekl po několika minutách Kantor, kterému se nejspíš podařilo něčím stařeně ucpat ústa. „Abys rozuměla,“ pokračoval zvolna dutým hlasem, „nehodlám to s tebou skoncovat naráz. Muka za muka! Natýrala ses mě dost. Než tě zabiju, ještě si s tebou pořádně popovídám... ano... dlouho... a bude to pro tebe strašné... to bude umírání, co?“

„Hej, starouši, žádné takové hlouposti!“ zvolal Mrzáček, který se napůl zvedl. „Dej jí na pamětnou, ale moc jí neubliž... Děláš si legraci, přece bys ji nezabil? Na Sovu já nedám dopustit. Půjčil jsem ti ji, ale zas mi ji vrať... oddělat ji nesmíš... já nechci, aby Sova zkápla, nebo poběžím pro tátu.“

„Jen se neboj, dostane, jen co zaslouží... to jí prospěje...“ řekl Kantor, aby Mrzáčka uklidnil.

„Tak tedy bravo! Může se hrát dál,“ řekl Rudohnátův syn, který nevěřil, že by mohl Kantor vážně Sovu připravit o život.

„Tak, Sovo, teď si spolu pohovoříme,“ řekl Kantor klidně. „Především, rozumíš... od té doby, co jsme unesli Pěnkavu... mám sny... ukazují se mi znovu všechny staré zločiny... div se z toho nezblázním... a já se zblázním... protože jak jsem tu sám... daleko ode všech... myšlenky se mi pořád vracejí jen k tomu... stala se se mnou hluboká změna... Ach, ty nevíš, co to je být sám... pořád sám... s černou rouškou přes oči, jak řekl ten muž, který mě tak nemilosrdně potrestal... A uvaž jenom, jak je to strašné... Sem do toho sklepa jsem ho svrhl, abych ho připravil o život... a ten sklep se stal mou mučírnou... možná hrobem... Je to strašné, slyšíš. Splnilo

se všechno, co mi ten člověk předpověděl. Řekl mi: ‚Zneužil jsi své síly... staneš se hračkou těch nejslabších.‘ A stalo se. Řekl: ‚Navždycky odloučen od světa, věčně jen tváří v tvář vzpomínce na vlastní zločiny... jednou těch zločinů budeš litovat.‘ A ten den přišel. Nikdy bych tomu byl nevěřil.

A teď jsem šťastný, že tě mám v pařátech... nestvůro... ne, abych se pomstil... ale abych pomstil naše oběti. Ano, splním svou povinnost, když vlastní rukou potrestám spoluvinici. Jakýsi hlas mi říká, že kdybych tě byl dostal do rukou dřív... spousta krve... velická spousta krve nemusela vytéci.

Děším se teď své krvavé minulosti, a přece... nezdá se ti to zvláštní? Přece se chystám docela klidně, vesele, že tě zabiju, a strašným způsobem, ve strašných mukách... slyšíš to... Chápeš...?”

„Bravo...! Výborně, slepouši! Ohromně zahráno!“ volal Mrzáček, tleskaje rukama. „To je pořád jenom legrace, vid’?”

„Pořád legrace,“ odvětil temně Kantor. „Mám takovou radost, Sovo, že ses mi dostala do rukou... až se mi z toho krev v žilách vaří... ve spáncích mi buší... jako by mě rozum opouštěl... zrovna jako při těch snech... možná že zase dostanu záchvat... ale ať, pořád ještě bude dost času...”

„No tak, Sovo! Do toho!“ vykřikl Mrzáček. „Kde je odpověď? Copak neumíš roli...? Popros rohatého, ať ti napovídá, staruško.“

„Můžeš se kroutit, kousat jak chceš,“ pokračoval Kantor po chvíli ticha, „stejně mi neuklouzneš... ukouslas mi prsty až na kost... ale vyrvu ti jazyk, jestli se ještě hneš.“

Povídejme si dál. Jak jsem tady byl sám... pořád sám... posedaly mě záchvaty zuřivosti... bezmocné zuřivosti... poprvé v životě jsem ztrácel rozum... I když jsem nespál, pořád jsem to všechno viděl před sebou, rozumíš? Všechno... starce z ulice du Roule... tu utopenou... dobytkaře... a tebe, jak poletuješ nad tím vším... Něco příšerného! Jsem slepý... a přece bez ustání vidím v myšlenkách své oběti... mohl bych si na ně sáhnout... A když ty preludy z černé

roušky na chvíli zmizí, zas tu jsou jiná muka... Říkám si: kdybych byl zůstal slušným člověkem, mohl jsem teď být volný, klidný, šťastný, moji blízcí by mě milovali, ctili... Divíš se, že takhle mluvím, co? Ale na co má myslet o samotě slepec, šířaný výčitkami? Na nové zločiny? Na útěk? I kdybych utekl, kam bych šel... co bych si na svobodě počal...?"

Kantor byl tak zaujatý tím, co říkal, že přestal Sovu dost pevně držet. Využila toho, uchopila dýku, kterou zastrčila za šněrovačku, když zavraždila Sáru, a prudce banditu bodla, aby se dostala z jeho spárů. Kantor zařval.

Všechna divoká nenávist, zuřivost, krvelačnost a touha po pomstě se v něm tím útokem probudily s novou silou a provalily se v děsném výbuchu, v němž jeho tolik už otřesený rozum zcela podlehl.

„Á, zmije...! Dovedeš kousat!“ vykřikl hlasem, který se třásl zlostí, a prudce Sovu sevřel. „Plazila ses po sklepe, co? Ale já tě rozšlapu... zmije... nebo sovo...“ pokračoval čím dál vytrěštěněji a zmateněji, „chtělaš vidět strašidla... neboj se, přijdou... krev mi buší ve spáncích... v uších mi zvoní... hlava se mi točí... přijdou... no vida... tamhle...! Tam v té tmě, jdou blíž a blíž... Tak strašně bledí... crčí z nich krev, rudá, kouří se z ní... Tebe to leká... cukáš se... No dobrá, neboj se, neuvidíš je... mám s tebou slitování... oslepím tě... budeš jako já.“

Kantor na chvíli ztichl.

Náhle Sova tak strašně vykřikla, že Mrzáček celý zděšený vyskočil a zůstal stát.

Příšerný výkřik ještě víc vybičoval Kantorův záchvat zuřivosti.

„Zpívej...“ řekl tichounce, „zpívej, Sovo... zpívej zpěv smrti... Jsi šťastná, nevidíš přeludy tří zavražděných... starce z ulice du Roule... tu utopenou... dobytkaře... Já... já je vidím... jdou blíž... sahají na mě... jsou studení! Ach!“ V tomto výkřiku hrůzy, v tomto výkřiku prokletého zoufalství uhasl poslední záblesk bídnickova rozumu.

Od té chvíle už Kantor neuvažoval; stržen divokým ničivým pudem řičel a mlátil kolem sebe jako divoké zvíře. V temnotách kobky se dalo cosi příšerného. Bylo slyšet rychlý dupot, přerušovaný chvílemi dutým úderem, jako když narazí kostěná schránka na kámen, aby se o něj roztříštila. Při každém úderu se ozval ječivý nářek a výbuch ďábelského smíchu.

Pak už jen smrtelný chropot... A pak už nic...

Jen zuřivý dupot... a tupé nárazy do kamene, pořád dál...

Tu se ozvaly z dálky kroky a zazněl jakýsi hlas... Na konci podzemní chodby zazářila světla. Mrzáček ztuhlý hrůzou spatřil, jak do sklepa rychle sestupuje několik lidí se světly v rukách. V okamžiku byl sklep plný policistů v čele s Borelem... Průvod uzavíralo několik strážníků.

Mrzáčka, dosud se Sovinou kabelou v ruce, chytili na prvním schodě. Borel s několika svými lidmi pak sestoupil do Kantorovy kobky.

Všichni ztuhli nad strašlivým divadlem.

Kantor, připoutaný za nohu k obrovskému kameni uprostřed sklepa, pobíhal v zakrvácených hadrech, příšerný, děsivý, se zježenými vlasy, vlajícím vousem a pěnou u úst kolem kobky a na nohou za sebou vlekl mrtvolu Sovy se strašně znetvořenou, rozbitou, roztříštěnou hlavou.

Po úporném boji mu krvavé pozůstatky jeho společnice vyrvali a spoutali ho. Když konečně zmohli jeho zuřivý odpor, přenesli ho do nízkého lokálu, temné rozlehlé místnosti, osvětlené jediným oknem.

Tam už byli pod policejním dohledem a s želízky na rukách Bradatý, Mikuláš Martial, jeho matka i sestra. Byli zatčeni v okamžiku, kdy se chystali odvléci agentku s diamanty, aby ji zavraždili. Stará Matějka se probírala z mdlob v jiné místnosti.

Zatímco komisař s pomocníkem sepisovali protokol, Borel si mnul ruce a s potěšením hleděl na významný úlovek, kterým bude

Paříž zbavena nebezpečné bandy zločinců. Neubráníl se však, aby s výmluvným, vděčným výrazem nemrkl po Rudohnátovi, který mu v celém podniku velice pomohl. Rudohnát si měl pobýt ve vězení společně s těmi, které udal, dokud nebudou odsouzeni. Tvářil se ještě vyděšeněji, sklíčeněji než oni, kroutil svou hlodavčí tvář do grimasy zoufalství a přenešťastně vzdychal. Líbal a objímal Mrzáčka, jako by se chtěl tím otcovským laskáním utěšit. Na kulhavého chlapce jeho projevy něhy příliš nepůsobily; právě se dozvěděl, že bude až do dalšího rozhodnutí dopraven do vězení pro mladistvé.

„Já nešťastný se musím odloučit od svého milovaného syna!“ vykřikoval Rudohnát v předstíraném dojetí. „My dva jsme na tom nejhůř, matko Martialová, protože nás odtrhnou od našich dětí.“

Vdova už nevydržela zachovat dál chladnokrevnost; tušila už dřív, že je Rudohnát zrádce, ale teď si tím byla jistá a vykřikla: „Dobře jsem věděla, žes prodal mého syna do Toulonu... Jidáši!“ a plivla mu do tváře. „Prodal jsi naše hlavy...! Atši! Ukáže se, jak umírají Martialové!“

„Ano... my se kata nelekáme!“ dodala Kotrba s divokým vzrušením.

Vdova pohrdavě kývla směrem k Mikulášovi a řekla dceři:

„Ten zbabělec nám udělá na popravišti ostudu!“

Za několik okamžiků naložili vdovu s dcerou v doprovodu dvou strážů do fiakru, aby je odvezli do Saint-Lazare. Bradatého, Mikuláše a Rudohnáta dopravili do la Force.

Kantora převezli do věznice la Conciergerie, kde jsou také cely pro šílence.

KAPITOLA 44

Murph a Polidori

Rudolf dal dopravit do Paříže z jednoho německého vězení nehodnou ženu svého černošského lékaře Davida, krásnou míšenku Cecily. Několik dní po zavraždění paní Serafíny, po smrti Sovině a zatčení bandy zločinců v krčmě u Rudohnáta zašel do domu v ulici du Temple, aby zjistil, jak paní Pipeletová a Cecily pochodily u notáře.

Dozvěděl se při té příležitosti od hovorné domovnice mnoho zajímavých věcí. Především, že den předtím zatkla policie starou Burettovou, která půjčovala na zástavy. Paní Pipeletová mu také vypověděla všechno, co se před několika dny odehrálo v krčmě U Probodeného srdce. Pokud šlo o Cecily, chlípnému notáři se krásné děvče velice zalíbilo a hodlal je vzít ihned do služby.

Nejvíce však Rudolfa zarazilo, když pak uslyšel od slečny Rolničky, která mu líčila svou návštěvu u Luisy Morelové a u Germaina, že se potkala v Paříži s Pěnkavou. Nemohl pochopit, že by byla paní Georgesová přivezla nebo poslala Panenku do Paříže, aniž ho o tom zpravila. Vrátil se proto rychle domů, aby vyslal na Bouqueval spěšného posla.

V okamžiku, kdy vcházel do Plumetovy ulice, zastavil před jeho palácem dostavník. Byl to Murph, který se vracel z Normandie, kde měl, jak už víme, překazít nekalé plány markýziny macechy a jejího společníka Bradamantiho.

Murph jenom zářil. Sestoupil z vozu, odevzdal sloužícím pár pistolí, svlékl dlouhý cestovní plášť a šel rovnou za Rudolfem do jeho pokojů.

„Dobré zprávy, Excellence, dobré zprávy!“ zvolal šlechtic, sotva spolu osaměli. „Bídníci jsou odhaleni, pan d’Orbigny zachráněn...

vyslal jste mě zrovna včas... Přijet o hodinu později... stal se nový zločin!“

„A markýza d’Harville?“

„Je celá blažená, že si získala zpět otcovu lásku, a šťastná, že díky vám přijela včas, aby otce vyrvala jisté smrti.“

„Takže Polidori...“

„Zas jednou byl důstojným spolupracovníkem markýziny macechy...! Ale ta žena...! To je nestvůra, chladnokrevná, odvážná nestvůra...! A Polidori...! Ach, Excellence, kolikrát jste mi chtěl děkovat za to, co nazýváte důkazy mé oddanosti...“

„Vždycky jsem říkal důkazy přátelství, milý Murphe...“

„Ale věřte, Excellence, že nikdy, nikdy nebylo to přátelství vystaveno tak tvrdé zkoušce jako tentokrát,“ řekl šlechtic zpola vážně, zpola vesele.

„Jak to?“

„Uhlířský převlek, putování po Cité a všechno ostatní nebylo ničím, absolutně ničím, Excellence, proti cestě vykonané ve společnosti toho příšerného Polidoriho.“

„Co říkáš? Polidori...“

„Přivezl jsem ho...“

„S sebou?“

„S sebou... Uznejte sám... taková společnost... dvanáct hodin bok po boku s chlapem, kterého si hnusím a kterého nenávidím jako nikoho na světě. Horší než cestovat s hadem... a že si hady strašně ošklivím.“

„A kde teď je?“

„V domě ve Vdoví ulici... pod dobrým a spolehlivým dohledem... Ale tady je, Excellence, dopis od paní d’Harville, všechno je v něm vypsáno.“

„Dopis? Ukaž!“

Rudolf netrpělivě otevřel dopis a s něžným dojetím četl:

„Pane,

po všem, co už jste pro mě udělal, vděčím Vám nyní i za život svého otce...!

Ale necht' mluvím fakta, z těch nejlépe pochopíte, jak je mé srdce přeplněno vděčností.

Sir Walter Murph mě dostihl na mé cestě do Normandie kousek za Paříží a díky vašemu vzkazu jsme rychle vyrazili, abychom byli na aubierském zámku co nejdříve.

Na zámku jsem nenašla ani jednoho ze starých služebníků; nikdo mě neznal, musela jsem se představit. Řekli mi, že je otec už několik dní těžce nemocen a že macecha povolala lékaře z Paříže. Chtěla jsem okamžitě k otci a ptala jsem se tedy po starém komorníkovi, kterého míval otec velmi rád. Ten muž však prý už před nějakým časem opustil zámek. To všechno jsem se dozvěděl od správce, který mě zavedl do mých pokojů a řekl, že musí zpravit o mém příjezdu macechu. Byl to klam či předtucha? Měla jsem pocit, že je můj příjezd nepřijemný i otcovu služebnictvu. Celý zámek mi připadal smutný, ponurý. Ubytovala jsem dcerku s chůvou v pokojích a chtěla jsem se odebrat k otci, když tu vešla macecha. Ačkoli uměla dobře hrát a dokonale se ovládat, přece jen se zdála být mým náhlým příjezdem zděšená.

„Pan d'Orbigny není na vaši návštěvu připraven, madame,“ řekla mi, „a je tak vážně nemocen, že by ho podobné překvapení mohlo zabít. Myslím, že bude nejlépe, když se o vaší přítomnosti ani nedozví, nevěděl by, jak si ji vysvětlit, a...“

Nenechala jsem ji domluvit.

„Stalo se hrozné neštěstí, madame,“ řekla jsem. „Pan d'Harville je mrtev... stal se obětí tragické neopatrnosti. Nemohla jsem po té nešťastné události vydržet ve svém pařížském bytě a chci tady u otce strávit první čas smutku.“

„Vy jste vdova...! Ach, vy máte ale štěstí!“ vykřikla vztekle macecha.

„A přijela jsem, protože mám obavy, abyste se nechtěla stát podobně šťastnou jako já,“ odpověděla jsem, i když možná dost neopatrně. „Chci vidět otce.“

„V tuto chvíli to není možné,“ řekla a zbledla. „Mohl by se nebezpečně rozrušit.“

„A když je otec tak vážně nemocen, jak to že o tom nevím?“ vykřikla jsem.

„Sám si to tak přál,“ odpověděla macecha.

„Nevěřím vám, madame, a jdu se přesvědčit, jaká je pravda,“ řekla jsem a chtěla jsem vyjít z pokoje. Zastoupila mi cestu.

„Nedovolím, abyste k němu vstoupila, dokud ho na váš návrat patřičně nepřipravím.“

Byla jsem v krutých rozpacích. Náhlé rozčilení by bylo skutečně mohlo otci nebezpečně přitížit. Ale ta žena, jindy tak chladná a svrchovaná, mi připadala z mé přítomnosti tak vyděšená, že jsem měla opravdu proč jí nevěřit.

„Chci vidět otce okamžitě,“ řekla jsem. A přestože mě chytila za ruku, zamířila jsem ke dveřím. Ztratila úplně hlavu, znovu mě chytila, takřka násilím mi chtěla zabránit, abych vyšla z pokoje... Dostala jsem tím větší strach, vykroutila jsem se jí a běžela jsem do otcova pokoje. Vešla jsem dovnitř...

Ach, pane, do smrti nezapomenu, jaká scéna, jaký obraz se mi tam naskytl... Otec byl bledý, vyhublý skoro k nepoznání a s nevýslovným výrazem utrpení v tváři ležel v široké lenošce s hlavou zvrácenou na podušce. Vedle něho u krbu stál doktor Polidori, v ruce držel jakousi lahvičku a chystal se z ní právě nalít pár kapek tekutiny do šálku, který mu podávala ošetřovatelka. Vstoupila jsem tak prudce, že sebou překvapeně trhl, vyměnil významný pohled s macechou, která přispěchala za mnou, a místo aby otci podal připravený lék, rychle postavil lahvičku na krb.

Sama nechápu, jaký instinkt mě vedl k tomu, že můj první pohyb byl zmocnit se lahvičky. Ale když jsem pak viděla, jak

jsou macecha i Polidori zaražení a zděšení, byla jsem ráda, že jsem to udělala. Otec byl překvapený, a jak jsem čekala, nezdálo se, že by mě viděl zrovna rád. Polidori na mě vrhl zuřivý pohled. Přestože tu byl otec a ošetřovatelka, dostala jsem strach, aby se ten bídník nechtěl na mě vrhnout, když teď viděl, že je zločin takřka odhalen. Zazvonila jsem a požádala sloužícího, aby vyřídil mému komorníkovi, že jsem si nechala v hostinci nějaké věci a potřebuji je donést; sir Walter Murph věděl, že když ho budu potřebovat a budu muset dát rozkaz před macechou, udělám to tímto způsobem, abych nevzbudila její podezření.

Otec i macecha byli tak překvapeni, že neřekli sloužícímu ani slovo a nechali ho odejít.

„Co to má znamenat?“ řekl konečně otec zesláblým, ale pánovitým, nevrlym hlasem. „Vy zde, Klementko... ačkoli jsem vás nedal zavolat...? A sotva vejdete, zmocníte se lahvičky s lékem, který mi chtěl doktor zrovna podat... můžete mi to bláznivé chování vysvětlit?“

„Běžte ven!“ řekla macecha ošetřovatelce, která hned poslechla. Potom se obrátila k otci: „Uklidněte se, příteli, víte, že vám každé rozčilení škodí. Když sem vaše dcera přišla proti vaší vůli a její přítomnost je vám nepříjemná, podejte mi rámě, odvedu vás do salónku; doufám, že náš milý doktor mezitím paní d'Harville vysvětlí, jak neopatrně se zachovala...“ A pohlédla významně na svého společníka. Pochopila jsem, co zamýšlí. Chtěla odvést otce pryč a nechat mě s Polidorim samotnou, aby popřípadě použil i násilí a vyrval mi lahvičku, která mohla být jasným důkazem jeho zločinných úmyslů.

Otec namáhavě vstal, opřel se o macechu a udělal několik kroků k salónku. Polidori v tu chvíli popošel blíž ke mně. Já jsem však rychle přiskočila k otci a řekla jsem:

„Hned vám vysvětlím, proč jsem přijela tak znenadání a proč se chovám tak podivně... Od včerejška jsem vdovou... A od včerejška taky vím, že je váš život ohrožen, otče.“

Kráčel ztěžka a ohnutý. Při těch slovech se zastavil, vztyčil se, pohlédl na mě s hlubokým úžasem a zvolal:

„Vy že jste vdova... můj život ohrožen...! Co to má znamenat?“

„A kdo si troufá ohrožovat život pana d'Orbigny?“ řekla odvázně macecha.

„Ano, kdo ho ohrožuje?“ dodal Polidori.

„Vy, pane; vy, madame,“ řekla jsem já.

„To je hrůza...!“ vykřikla macecha a pokročila ke mně.

„Co jsem řekla, to dokážu, madame...“ odpověděla jsem.

„Ale to je strašlivé obvinění!“ vykřikl otec.

„Okamžitě opouštím tento dům, když jsem v něm takto urážen!“ řekl doktor Polidori pohoršeně jako člověk, kterému bylo ublíženo na cti. Cítil nebezpečí a chtěl zřejmě vyklouznout. Ale ve chvíli, kdy otevřel dveře, ocitl se tváří v tvář panu Waltru Murphovi...“

Rudolf přestal číst a řekl:

„Výborně, příteli, tvá přítomnost musela toho bídáka zdrtit jak blesk.“

„To je to pravé slovo, Excellence... úplně zesinal... ucouvl pár kroků zpátky a hleděl na mě celý vyjevený; zřejmě ho to zdrtilo... setkat se se mnou v zapadlé Normandii... v takovou chvíli... myslel, že se mu to snad zdá... Ale čtěte dál, Excellence...“

„Polidori zkameněl; macecha se nemohla probrat z překvapení; otec, jak byl zesláblý, musel z rozčilení usednout. Sir Walter Murph zamkl vstupní dveře na dvojí západ, pak se postavil před vchod do sousední místnosti, aby Polidori nemohl uprchnout, a řekl mému nešťastnému tatínkovi neobyčejně zdvořile:

„Prosím za odpuštění, pane hrabě, že se chovám tak neomale-ně; je to však jenom ve vašem vlastním zájmu, vede mě k tomu holá nutnost...“

Potom se otci představil a já mu podala lahvičku s kapkami.

„Zmocnila jsem se té lahvičky v okamžiku, kdy se doktor Polidori chystal namíchat tekutinu do léku, který otci podával,“ řekla jsem.

„Odborník z blízkého města provede před vašima očima ana-lýzu tekutiny v lahvičce obsažené,“ řekl sir Murph, „prozatím nechám lahvičku ve vašich rukách, pane hrabě. A jestli se ukáže, že obsahuje zvolna, ale spolehlivě účinkující jed, nebudete už jistě pochybovat o tom, že jste byl v nebezpečí života, z něhož vás naštěstí zachránila něžná péče vaší paní dcery.“

Otec celý zmatený hleděl střídavě na svou ženu, na doktora Polidoriho, na mě a na Murpha; ve tváři měl nepopsatelnou úzkost. Viděla jsem, že prožívá krutý boj, který mu rve srdce. Vší mocí se snažil ubránit hroznému podezření. Nakonec skryl hlavu do dlaní a zvolal:

„Ach, Bože, Bože...! Je to všechno tak strašné... nemožné. Snad se mi to jen zdá?“

Macecha se chtěla bránit se vší drzostí, jaké je schopná, ale sir Murph řekl:

„Nepřijel jsem bez důkazů, pane hrabě. Vyslechněte jen, co na mé otázky odpoví tady ten bídník, a hned ty důkazy budete mít.“ Pak se otočil k Polidorimu a chvíli mu cosi německy povídal. Bylo vidět, jak doktor ztrácí poslední jistotu.“

„Co jste mu řekl?“ zeptal se Rudolf, přerušuje čtení.

„Pár slov, která stačila, Excellence; asi tohle: Unikl jsi před tres-tem, kterým se tě chystala postihnout spravedlnost velkovévodova; bydlíš v ulici du Temple pod falešným jménem Bradamanti; víme, jaké strašlivé řemeslo provozuješ; otrávil jsi první ženu hraběte;

před třemi dny tě navštívila paní d'Orbigny, aby tě odvezla sem, kde máš otrávit jejího manžela. Jeho Královská Výsost je v Paříži, na všechno má důkazy. Když přiznáš pravdu, abychom mohli usvědčit tu bídnou ženu, můžeš doufat ne v milost, ale ve zmírnění zaslouženého trestu; odjedeš se mnou do Paříže a tam na spolehlivém místě budeš čekat, jak o tobě Jeho Výsost rozhodne. Když ne, buďto si tě Jeho Výsost stejně vyžádá, nebo pošlu okamžitě do blízkého města pro policii; odevzdáme lahvičku s jedem, okamžitě tě zatknou, udělají u tebe v ulici du Temple prohlídku; víš, co by to pro tebe znamenalo; a francouzská policie už vykoná, co bude na ní... Tak si vyber... Ten mizera nečekal, že jsem tak dobře informovaný; v naději, že si tím přece trochu pomůže, neváhal obětovat svou spoluvinici a řekl: „Ptejte se, povím o té ženě všechno, co vím.“ Ostatek najdete v dopise.“

Rudolf četl dál:

„Sir Walter Murph hovořil s Polidorim několik minut německy, pak se k němu obrátil znovu a řekl:

„Teď budete odpovídat. Je pravda, že tato žena,“ a ukázal na macechu, „vás přivedla jako lékaře k první ženě pana hraběte?“

„Ano,“ odpověděl Polidori.

„A vy, abyste vyhověl zločinným záměrům té... paní... proměnil jste původně lehkou nemoc v nemoc smrtelnou?“

„Ano,“ řekl Polidori.

Otec bolestně zasténal, zvedl ruce k nebi a zdrceně je nechal klesnout.

„To je hanebná lež!“ vykřikla macecha. „Všechno je vymyšlené, domluvili se, aby mě zničili.“

„Mlčte, madame,“ řekl rázně sir Murph. A obrátil se znovu k Polidorimu: „Je pravda, že před třemi dny vás tato žena navštívila v ulici du Temple číslo 17, kde nyní bydlíte pod falešným jménem?“

„Je to pravda.“

„A navrhla vám, abyste sem přijel zavraždit pana d'Orbigny, tak jako jste zavraždil jeho ženu?“

„Bohužel, nemohu to popřít.“

Při tom strašném odhalení otec hrozivě vyskočil; beze slova ukázal maceše na dveře, rozpřáhl ke mně náruč a omdlel. Rychle jsem zazvonila. Sir Murph vzal Polidoriho za rameno a odvedl ho pryč. Obrátil se při tom na macechu a řekl:

„Radím vám, madame, abyste do hodiny opustila dům, jinak bych vás musel předat policii.“

Za čtvrt hodiny byla macecha skutečně už na cestě do sousedního města a my s otcem jsme se rozhodli, že opustíme zámek ještě též den.“

„Ano,“ řekl Rudolf, „je sice mrzuté, že má taková zločinná nestvůra ujít trestu... ale skandál se soudním procesem... pro tak zesláblého starce... Skutečně se to nedalo udělat jinak...“

„Lékař, kterého jsme povolali místo Polidoriho, řekl, že změna vzduchu může otci jedině prospět; vzal k sobě také lahvičku k analýze a po dvou hodinách už jsme znali výsledek: několik dávek té tekutiny, namíchané s ďábelskou obratností, by způsobilo smrt, která by vypadala jako následek jakési nemoci, kterou ten lékař jmenoval.

Během několika hodin, Excellence, budeme s otcem i dcerkou na cestě do Fontainebleau; nějaký čas tam zůstaneme a pak, bude-li si otec přát, vrátíme se do Paříže, ale ne do mého bývalého obydlí. Po té nešťastné události bych tam nevydržela.

Sbohem, Excellence, nedovedu vám povědět víc; srdce mi přetéká, je příliš naplněno vzrušením a dojetím, než abych vám dokázala vyjádřit, co cítím.

D'Orbigny d'Harville

P. S. Spěšně ještě otvíráám dopis, abych napravila, na co jsem v roztržitosti zapomněla. Když jsem podle vaší šlechetné rady hledala, kde bych mohla konat dobro, navštívila jsem vězení Saint-Lazare. Našla jsem tam nešťastné děvče, o které jste se zajímal... Ctihodné ženy, jež mají dozor nad chovankami, velice obdivují její andělskou něhu a zbožnou odevzdanost... Když teď budete vědět, kde Pěnkava je (myslím, že tak jí říkají), jistě okamžitě dosáhnete jejího propuštění; to ubohé děvče vám potom vypoví, jaké hrozné události ji vyrvaly z útulku, kde jste ji umístil, a jak se dostala do vězení.“

„Cože, Pěnkava že opustila Bouqueval, Excellence?“ zvolal Murph, stejně překvapený tím novým odhalením jako Rudolf.

„Právě před chvílí jsem se dozvěděl, že byla viděna, jak vychází ze Saint-Lazare,“ řekl Rudolf. „Vůbec se v tom nevyznám; nechápu, že se paní Georgesová neozývá, zneklidňuje mě to... Chudák Panenka, jaké nové neštěstí ji zase mohlo potkat? Ať sedne ihned posel na koně a rychle jede na statek; napiš paní Georgesové, že ji prosím, aby okamžitě přijela do Paříže; pak řekni panu de Graün, aby mi opatřil povolení ke vstupu do Saint-Lazare... podle slov paní d'Harville by tam Panenka měla být. Ale ne,“ řekl Rudolf, když se na okamžik zamyslel, „není tam, vždyť ji Rolnička viděla, jak odtud vychází s nějakou starší ženou. Že by to byla paní Georgesová? A jestli ne, tak kdo tedy? A kam Pěnkava šla?“

„Uklidněte se, Excellence, do večera všechnu zjistíme; a zítra budete muset vyslechnout toho padoucha Polidoriho; říká totiž, že má pro vás nějaké důležité sdělení, ale jen pro vás...“

„To bude pro mě ošklivý rozhovor,“ řekl smutně Rudolf, „neviděl jsem toho člověka od onoho osudného dne, kdy...“ Nemohl dokončit; zakryl si tvář rukama.

„Ale u všech hromů, Excellence, přece nemusíte dělat, co si Polidori usmyslí? Pohrozte mu, že ho okamžitě udáte, a ještě rád mi vypoví všechno, co chce sdělit jen vám.“

„Máš pravdu, příteli, pohled na toho bídníka by ještě bolestněji probudil všechny ty strašné vzpomínky... od smrti mého otce až po úmrtí mé nebohé dcerušky... Nevím, ale čím jsem starší, tím víc mi to dítě chybí... Jak bych ji miloval, vždyť by to bylo ovoce mé první lásky, mé první, nejčistší důvěry, vlastně spíš iluzí, iluzí mládí... jak by mi byla drahá, vzácná... zahrnul bych ji vší něhou, které si nezasluhuje její nehodná matka...“

Ozvalo se lehké zaklepání. Murph vyšel ven a hned se zase vrátil se dvěma dopisy, jedním pro Rudolfa.

„To je od paní Georgesové,“ zvolal Rudolf, když lístek rychle přelétl. „Není pochyb, zas nějaký nový ošklivý úklad. Jednoho večera zmizelo děvče ze statku, a právě když mi o tom chtěla paní Georgesová podat zprávu, přijel jakýsi muž na koni, který řekl, že ho posílám já, že o Panenčině náhlém zmizení vím a během několika dnů že ji dovezu zpět. Paní Georgesová je vsak přece jenom neklidná, že se tak dlouho neozývám, a chce vědět, co se děje s její drahou holčičkou, jak tomu nešťastnému dítěti říká.“

„Podivná věc, Excellence.“

„Kdo by ji mohl unést, a proč?“

„Excellence, v tom bude mít prsty hraběnka Sára.“

„Sára? Proč myslíš?“

„Dejte si to dohromady s anonymními dopisy o paní d'Harville.“

„Máš pravdu,“ zvolal Rudolf, „je to jasné... teď už rozumím... Ano, pořád stejná vypočítavost... Hraběnka si vzala do hlavy, že když zpřetrhá všechny citové svazky, které mi přičítá, nezbude mi než obrátit se k ní. Je to stejně odporné jako nesmyslné. Ale to hnusné pronásledování musí už jednou skončit. Ta žena nemá spadeno jen na mě, ale na všechno, co si zaslouží úcty, zájmu, soucitu. Pošleš okamžitě pana de Graün za hraběnkou; ať jí řekne, že spolehlivě vím o její účasti na únosu Panenky, a že jestli hned nepodá přesné zprávy, kde to nešťastné dítě je, budu nemilosrdný a pan de Graün se obrátí na policii.“

„Podle dopisu paní d’Harville by měla být Pěnkava v Saint-Lazare.“

„Ano, ale Rolnička tvrdí, že ji viděla venku, jak vychází z vězení. To je právě ta záhada!“

„Okamžitě vyřídím vaše rozkazy baronu de Graün, Excellence. Ale dovolte, abych ještě otevřel tenhle dopis, je od mého zpravodaje z Marseille, kterému jsem tam dal na starosti Zabijáka; měl tomu chlapci zařídít přeplavbu do Alžíru.“

„Nu a? Odjel?“

„To je zvláštní, Excellence...“

„Copak?“

„Nejdřív prý dlouho žádná loď z Marseille do Alžíru nejela a Zabiják jako by byl čím dál smutnější a zamyšlenější; a nakonec, když už byl přesně určen den, kdy se nalodí, prohlásil, že prý se raději vrátí do Paříže.“

„Zvláštní člověk!“

„Můj zpravodaj mu podle naší úmluvy nabízel dost značnou sumu, ale Zabiják si vzal jen tolik, co potřeboval k návratu, a teď už podle všeho musí být každým okamžikem v Paříži.“

„Pak nám jistě sám vysvětlí, proč si to rozmyslel; ale pošli teď de Graüna okamžitě za hraběnkou a ty sám zajdi do Saint-Lazare informovat se na Panenku.“

Baron de Graün se vrátil od hraběnký Sáry Mac Gregorové asi za hodinu. Přes svou obvyklou úřední chladnokrevnost se zdál neobvykle rozrušený; sotva ho dveřník uvedl, všiml si Rudolf, jak je baron bledý.

„No tak...? Co je, de Graüne... viděl jste hraběnkou?“

„Excellence...“

„Nu, co je?“

„Vaše Královská Výsost ať se připraví na velice ošklivou zprávu.“

„Co už zase?“

„Paní hraběnka Mac Gregorová...“

„Nu...?“

„Vaše Královská Výsost ať mi promine, že přicházím tak naráz s takovou chmurnou, nečekanou zprávou...“

„Hraběnka je mrtvá?“

„Ne, Excellence... ale pochybuji o jejím životě... byla bodnuta dýkou.“

„Ach, to je strašné!“ vykřikl Rudolf, který přes všechn svůj odpor pocítil v tu chvíli se Sárou soucit. „A kdo zločin spáchal?“

„To se neví, Excellence; byla to vražda loupežná, někdo se dostal do hraběnčina pokoje a odnesl veliké množství šperků.“

„Jak se teď hraběnce daří?“

„Její stav je takřka beznadějný, Excellence... dosud nenabyla vědomí...“

„Zajdete se každý den přeptat, jak se hraběnce vede, milý de Graüne.“

V tu chvíli se vrátil Murph ze Saint-Lazare.

„Dozvíš se smutnou zprávu,“ řekl Rudolf, „hraběnka Sára byla málem zavražděna... je ve velikém nebezpečí života.“

„Ach, Excellence, způsobila sice mnoho zlého, ale tohle přece jen...“

„Ano, byl by to strašný konec... A co Pěnkava?“

„Propuštěna na svobodu, Excellence, a snad prý na přímluvu paní d’Harville.“

„Ale to není možné! Paní d’Harville mě naopak prosí, abych se sám postaral o propuštění toho nešťastného děvčete.“

„To je pravda, Excellence... Ale do vězení prý přišla jakási starší žena poctivého vzezření s propouštěcím příkazem a Panenku si odvedla.“

„To mi právě povídala Rolnička. Ale kdo ta starší žena může být? A kam spolu odešly? Jaké to je zase nové tajemství? Jedině hraběnka Sára by je snad mohla odhalit; a ta nám teď nic povědět nemůže.“

„Ale určitě by něco věděl její bratr, Tomáš Seyton. Celou tu dobu byl její pravou rukou.“

„Jeho sestra umírá. Jde-li o nějaký nový úklad, nic z něho nedostaneme,“ řekl Rudolf, „ale bylo by dobře zjistit jméno osoby, která se postarala, aby Panenku propustili ze Saint-Lazare; tou cestou bychom určitě něco vyzvěděli.“

„To je správné, Excellence.“

„Snažte se tedy co nejrychleji tu osobu zjistit a promluvit s ní, milý de Graüne. Když to nepůjde jinak, nasad'te pana Badinota.“

„Vaše Královská Výsost se může spolehnout.“

„Na mou duši, Excellence,“ řekl Murph, „dobře že se Zabiják vrací, možná že nám ještě dobře poslouží...“

KAPITOLA 45

Cecily

Je noc.

Hluboké ticho v domě Jakuba Ferranda je chvílemi přerušováno skučením větru a nárazy prudkého lijáku. Osamělé bydliště jako by se v tom melancholickém doprovodu propadalo ještě hlouběji do samoty.

V prvním patře, v ložnici přepychově zařízené novým nábytkem a silným kobercem, stojí u krbu před živě planoucím ohněm mladá žena. Na dveřích, které jsou právě naproti posteli, je poctivá závora, ale kromě ní ještě cosi docela zvláštního: uprostřed dveří je malé čtvercové okénko, které se dá zvenčí otevřít. Místnost, potaženou temně rudým čalounem, zpola osvětluje lampa se stínidlem; záclony u postele i na okně, stejně jako pokrývka na pohodlné lenošce, všechno je jedné barvy.

Popisujeme detaily tohoto polovičního přepychu, vneseného do notářova domu zcela nedávno, proto tak dopodrobna, že jsou výrazem hluboké proměny, jaká se odehrála s Jakubem Ferrandem, člověkem do té doby neslýchaně lakomým a spartánsky lhostejným ke všemu pohodlí (hlavně pokud šlo o druhého).

Vysoká, štíhlá kreolka Cecily je ve věku nejplnějšího rozkvětu. Překrásná ramena a oblé boky činí její plnou postavu tak nádherně ztepilou, že by jí na přepásání stačil snad náhrdelník. Její alsaský кроj je prostý a zároveň koketní, a přitom tak zvláštní, trochu divadelní, že se výborně hodí k účelu, jehož má být dosaženo.

Oblé paže má zvednuté a právě si prsty, bělostnými jak ze slo-noviny, upevňuje do vlasů nízko nad levou skráň bohatou růží. Její tvář je z těch, na jaké se nezapomíná. Pyšné, trochu vyklenuté čelo

tvoří s obličejem dokonalý ovál. Matově bílá pleť, svěží jak hedvábný plátek kamélie, je lehce do zlatova opálená. Neobyčejně veliké oči působí zvláštním dojmem, neboť jejich černé, lesklé panenky sotva nechávají v koutcích víček pod dlouhými řasami místo pro modravě průzračné bělmo. K tomu přesně vykrojená brada a rovný, křehký nos s živým chřípím, které se při sebemenším vzrušení rozšíří; a smělá milostná ústa, rudá jako korále.

Tato urostlá kreolka plného, a přece štíhlého těla, silná a pružná jako tygřice, je přímo ztělesněním zvířecí smyslnosti, jakou zažehuje jen horké slunce tropů.

To je tedy Cecily, nehodná manželka Rudolfova černého lékaře. Je to však žena nepěkných pudů, které jen na krátký čas ustoupily skutečné lásce k Davidovi. Rozpoutaly se teprve v Evropě, i když vliv zdejší civilizace a podnebí je poněkud zmírnil a dal jim jinou tvář. Hladový tygr, který se vrhne na kořist a s rykem ji rve a vleče s sebou, není tak děsivý jako had, který svou kořist mlčky a potichu zhypnotizuje, omámí, pak se kolem ní ovine, drtí ji, a zatímco se celá chvěje, zvolna se do ní zakusuje, jako by se sytil stejně její krví jako bolestí.

Sotva přijela Cecily do Německa, začala bez Davidova vědomí rozvíjet a pěstovat své nebezpečné svůdnické kouzlo. Zakrátko však se její dobrodružství provalila v plné ostudnosti; přišlo se na strašné věci a Cecily byla odsouzena k doživotnímu vězení.

Krom toho byla bystrá, obratná, vytrvalá a tak neobyčejně inteligentní, že se během jediného roku naučila zcela plynne francouzsky i německy; přidejme si k tomu ještě zkaženost hodnou starořímské kurtizány, zcela výjimečnou odvahu a přímo dáblský instinkt, a máme takřka úplný obraz nové služky Jakuba Ferranda... smělého stvoření, které se odvážilo do vlčího douště.

Přesto bylo kupodivu, že když ji pan de Graün poučil, jakou roli má u notáře hrát a za jakým účelem, byla ihned ochotná sehrát svou postavu s veškerou vášní, nebo spíš s veškerou nenávistí vůči notáři, jehož krutost k Luise ji upřímně pohoršila.

Jakub Ferrand u ní neměl nikdy dosáhnout štěstí, ale kreolka si dávala dobrý pozor, aby ho nezbavila vši naděje. Ta matná, vzdálená naděje, kterou ho kolébala, závisela však na tolika rozmarech, že to pro něj znamenalo tím větší muka a tím víc se ještě upevňovalo pouto vášně, které propadl.

Protože baron de Graün Cecily poučil, jaký osud potkal Luisu a jakými hnusnými prostředky se notář Morelovy dcery zmocnil, hleděla se hned pro první noc zařídit natolik obezřetně, aby se mohla klidně a v bezpečí vyspat. Jakmile se ocitla o samotě s notářem, který na ni skoro ani nepohlédl, aby ji nepoplašil, a jenom jí rázně přikázal, aby šla spát, naivně se mu přiznala, že se v noci strašně bojí zlodějů. Dodala však, že je silná, odhodlaná a dovede se bránit.

„Čím?“ řekl Ferrand.

„Tímhle...“ odpověděla Cecily a vytáhla z huňatého kožíšku, který měla na sobě, dokonale nabroušenou dýku, která přiměla notáře k zamyšlení. Nicméně ji zavedl do bývalého Luisina pokoje v přesvědčení, že se opravdu nebojí nikoho jiného než zlodějů. Když se Luisa dobře rozhlédla po pokoji, sklopila oči a rozechvěle řekla, že nevidí na dveřích závoru ani zámek, a že tedy stráví celou noc na židli, samozřejmě zase jen kvůli zlodějům. Ferrand, naprosto už stržený jejím kouzlem, ale přece ještě opatrný, aby v ní neprobudil nějaké podezření, odpověděl zhurta, že je hloupá a bláznivá, když se tak bojí, ale slíbil, že druhý den bude na dveřích závora.

Kreolka skutečně celou noc nespala. Ráno za ní notář přišel, aby ji seznámil s jejími povinnostmi. Slíbil si, že v prvních dnech se bude k nové služce chovat s pokryteckou rezervovaností, aby její důvěru co nejvíc upevnil. Protože však ve dne byla ještě zářivěji krásná, nechal se strhnout probuzenou vášní a zakoktal několik poklon o její postavě a půvabu. Cecily v tu chvíli obrátila. Začala se chovat směle a sebevědomě, a povězme to rovnou, od toho dne nastal pro Ferranda strašný život.

Postupně se změnil z pána v otroka a byl by udělal, co své paní viděl na očích. Při jídle ji dokonce sám obsluhoval a zařídil jí krásný pokoj. Rychle pochopil, že Cecily není z žen, které je možno beztrestně zaskočit nebo znásilnit. Byla statná, čilá a nebezpečně ozbrojená. Jedině v deliriu vášně by se snad byl mohl dát strhnout k zoufalému pokusu, ale před takovým nebezpečím se Cecily dovedla pojistit.

Aby však notářova vášeň neochabla nebo necouvla, tvářila se někdy, jako by ji jeho obskakování dojímalo a jako by jí lichotilo, že má nad ním takovou moc. Naznačovala, že by si ji mohl svou oddaností možná i natolik získat, že by zapomněla na jeho šeredný zjev a vysoký věk. Žhavými slovy mu líčila, jakou nevýslovnou rozkoší by ho dokázala zmámit, kdyby k tomu zázraku lásky někdy došlo. Taková slova z úst ženy tak mladé a krásné někdy Ferranda div nepřipravila o rozum... všude ho pronásledovaly sžíravé představy... Ztrácel v těch nepojmenovatelných mukách zdraví, chuť k jídlu, spánek. Někdy v noci, třeba i v zimě a dešti, sešel do zahrady a snažil se rychlou procházkou uklidnit rozžhavené smysly.

Jindy zase po celé dlouhé hodiny hleděl rozpáleným zrakem do pokoje na spící Cecily; neboť kreolka z ďábelské laskavosti dovolila prorazit ve dveřích okénko, které často otvírala... často, protože jediným jejím cílem bylo ustavičně dráždit notářovu vášeň a nedopřát jí ukojení, aby ho vybičovala až na pokraj šílenství a mohla pak vykonat rozkazy, které jí byly dány.

Zdálo se, že ta chvíle už brzy nastane. Trest Jakuba Ferranda byl den ze dne důstojnější jeho hanebných činů... Notář trpěl pekelná muka. Chodil zamyšlený, jako bez ducha, lhostejný ke svým nejdůležitějším zájmům, ke své pověsti ctnostného, váženého a zbožného muže, která mu sice nepříslušela, ale vydobyl si ji dlouhými léty prohnáního pokrytectví. Přiváděl v úžas své písaře a u svých klientů vyvolával nespokojenost, protože je odmítal přijímat.

Propadal střídavě záchvatům plačtivé melancholie a zuřivosti. V hlavě jako by mu bez ustání cosi vřelo.

Cecily, která se chystala ulehnout, a jak jsme pravili, zrovna se česala před zrcadlem, zaslechla náhle z chodby jakýsi šramot; klidně se však zabývala dál svou noční toaletou.

Vyňala ze živůtku dýku v černém koženém pouzdře, opatrně ji zbavila obalu a položila na krb. Pak svlékla černý přiléhavý kabátek a zůstala s holými pažemi, rameny a hrudí jako žena v plesovém oblečení. Jako většina barevných dívek nosila místo šněrovačky těsně přiléhavý živůtek z dvojitého plátna, hluboce vystřižený a s krátkými rukávy. Nemohlo být nic čistšího, dokonalejšího nad linku jejích paží a ramen, jejichž půvab ještě zdůrazňovala tvář se dvěma dolíčky a hebkým, tmavým mateřským znaménkem.

Ozval se hluboký povzdech.

Cecily se usmála, natáčejič na prst neposlušnou kadeř, která jí vyklouzla zpod šátku.

„Cecily... Cecily...“ zamumlal chraptivý, žadonivý hlas.

A v malém okénku ve dveřích se objevila bledá, rozpačitá tvář Jakuba Ferranda; zorníčky mu svítily do tmy.

Cecily, která do té chvíle mlčela, si začala popěvovat jakousi kreolskou píseň. Slova pomalého nápěvu byla vábivá a výmluvná. Zpívala přitlumeně, ale její hluboký alt přesto dokázal přehlušit přívaly deště a prudké nárazy větru, který jako by otřásal domem od základů.

„Cecily...! Cecily...!“ opakoval Jakub Ferrand prosebně.

Kreolka rázem přestala zpívat, prudce obrátila hlavu ke dveřím, jako by ho zaslechla teprve teď, a nenuceně přistoupila ke dveřím.

„Ach, jak jste takhle krásná!“ mumlal notář.

„Vidíte?“ odpověděla kreolka.

„Den ze dne mi připadáte krásnější.“

„A co má paže, podívejte, jak je běloučká.“

„Ty netvore...! Běž pryč...! Běž pryč...!“ vykřikl zuřivě notář.

Cecily se rozesmála.

„Ne, to jsou přílišná muka! Ach, kdybych se nebál smrti...“ vykřikl notář. „Ale ne, zemřít by znamenalo už vás nevidět, a jste tak krásná... Raději tahle muka, jenom když se smím na vás dívat.“

„Tak se dívejte... vždyť proto je tu okénko... a taky proto, abychom si spolu mohli přátelsky povídat... zpříjemnit si svou osamělost... která mě po pravdě příliš netíží... Vždyť jste tak hodný pán...! Vidíte, jaké nebezpečné věci vám mohu přiznat skrze ty dveře...“

„A nemohla byste je otevřít? Vidíte přece, jak jsem pokorný! Mohl jsem se dnes večer pokusit vejít do pokoje s vámi, a neudělal jsem to.“

„Jste pokorný ze dvou důvodů... Za prvé, protože víte, že jsem si během svého toulavého života zvykla nosit u sebe dýku... která je jedovatá jako zmijí uštknutí a kterou ovládám pevnou rukou... a potom, protože víte, že kdybyste mi jen jednou zavalil důvod, abych si na vás stěžovala, okamžitě dům opustím a zůstanete tady sám a v ještě větších mukách lásky... ano, lásky, zbláznil jste se do své nehodné služky, takovou čest jste jí prokázal!“

„Služky! Otrok jsem já, váš otrok, vysmíváný a pohrdaný...“

„To je skoro pravda...“

„A ani trochu to vámi nepohne?“

„Bavím se tím... Dny jsou tak dlouhé... a hlavně noci...“

„Proklatá...!“

„Ne, vážně, vypadáte tak načisto pomateně, máte tak ztrhaný obličej, že mi to lichotí... Není to žádné zvláštní vítězství, ale z nedostatku něčeho lepšího...“

„Ach, tohle poslouchat... a užírat se v bezmocném vzteku!“

„Vy jste ale hlupák!!! Snad nikdy jsem vám ještě neřekla něco tak něžného...“

„Jen se smějte... smějte...“

„Nesměju se; ještě nikdy jsem neviděla muže ve vašem věku... aby byl takhle zamilovaný... a to se musí uznat, mladý a krásný

muž by takové divoké vášně ani nebyl schopný. Adonis obdivuje sebe stejně jako nás... miluje jenom vlažně... a potom, je lehké si ho oblíbit... čeká na to... není za to celkem ani vděčný... Ale věnovat svou přízeň muži, jako jste vy, můj pane, to znamená vynést ho do nebes, uskutečnit jeho nejbláznivější sny, jeho nejnemožnější naděje! Kdyby vám teď někdo řekl: Vy milujete šíleně Cecily, když budu chtít, během vteřiny je vaší... jistě byste si myslel, že je ten člověk nadaný nadpřirozenou mocí... nemám pravdu, drahý pane?"

„Ach ano, ano..."

„No vidíte, a kdybyste mě dokázal lépe přesvědčit o své lásce, možná že by se mi zlíbilo sama si zahrát na takovou nadpřirozenou bytost... ve váš prospěch... rozumíte?"

„Rozumím, že se pořád jen vysmíváte... nemáte smilování...!"

„Kdo ví... osamělost někdy v člověku probouzí prazvláštní myšlenky...!"

Až dosud mluvila Cecily posměvačně, poslední slova však řekla tónem tak podivným, zamyšleným, a doprovodila je tak dlouhým pohledem, že se notář zachvěl.

„Co mám tedy dělat...? Mluvte! Sloužím vám jako otrok, kvůli vám zanedbávám své nejdůležitější zájmy, nevím už ani, co dělám... písaři se mi smějí, žasnou... Klienti se rozmýšlejí svěřit mi své záležitosti... neodvažuji se ani pomyslet, co se o mně mezi lidmi povídá, když jsem tak rázem změnil všechny své zvyky... Ale ne, vy nevíte, nemůžete vědět, jaké strašlivé následky pro mě může mít taková šílená láska... To jsou přece dost velké oběti, dost velké důkazy oddanosti... Chcete jiné...? Mluvte, chcete zlato? Nejsem tak bohatý, jak se povídá, ale..."

„Co bych si počala se zlatem?" řekla Cecily a pokrčila rameny. „Co bych si tady v tom pokoji počala se zlatem? K čemu by mi bylo...? Jste málo vynalézavý..."

„Ale to není má vina, že jste tu jako ve vězení... Nelíbí se vám ten pokoj? Chcete ještě víc přepychu? Mluvte... rozkazujte..."

„K čemu, povídám vám, k čemu...? Ach ano, kdybych tu měla čekat na milovanou bytost... planoucí láskou, kterou by probouzela i ve mně, potom bych chtěla zlato, hedvábí, květiny, parfémy; co největší přepych, nic by nebylo dost nádherné, dost svůdné, aby sloužilo za rámeček mé vášnivé lásce,“ řekla Cecily s takovým žářem, až sebou notář trhl.

„No dobrá, všechn ten přepych... řekněte jenom slovo...“

„K čemu? K čemu? Co s rámem bez obrazu...? Kde je ta milovaná bytost... můj pane?“

„Pravda...!“ zvolal notář hořce. „Jsem starý, ošklivý... probouzím jenom odpor a hnus... Pohrdá mnou... hraje si se mnou... a já nemám sílu ji vyhnat. Mám jenom sílu trpět.“

„Ach, ten uplakaný bolestínek! Chudinka ukňouraný!“ vykřikla Cecily posměšně a s pohrdáním v tváři. „Dovede jenom naříkat, lamentovat... a to už je deset dní... zavřený o samotě s mladou ženou... v docela prázdném domě...“

„Ale ta žena mnou pohrdá... a je ozbrojená... a ke všemu zamčená...!“ vykřikl notář vztekle.

„No dobrá, tak to pohrdání překonej: donuť ji, aby jí dýka vypadla z ruky, aby otevřela dveře, které tě od ní dělí... ale násilím ne... tím bys nic nezmohl...“

„Ale jak tedy?“

„Silou vášně...“

„Vášně...! Můj Bože, copak ji dokážu probudit?“

„Jdi, ty jsi notář a kostelník dohromady... je mi tě líto... Mám tě snad tvou roli učit já...? Jsi ošklivý... buď strašný, zapomene se na tvou ošklivost. Jsi starý... buď rozhodný, zapomene se na věk. Jsi odporný... buď hrozivý. Když nemůžeš být ušlechtilý kůň, nebuď aspoň pitomý velbloud, který kleká na kolena a ohýbá hřbet... buď tygr... starý tygr, který s řevem rve kořist na cucky, může být taky krásný... tygřice z hlubin pouště mu odpoví...“

Cecily s divokým, skoro ukrutným výrazem v tváři, vzdutými nadry, rozšířeným chřípím a drzími ústy stála u okénka a upírala na Ferranda své veliké černé a palčivé oči.

Nikdy mu nepřipadala tak krásná.

„Mluvte! Mluvte dál!“ zvolal rozrušeně. „Tentokrát mluvíte vážně... Ach, kdybych mohl...!“

„Člověk může, co chce,“ řekla prudce Cecily.

„Ale...“

„Ale já ti povídám, že kdybych byla na tvém místě, stará a odporaná... a měla bych svést krásnou, vášnivou mladou ženu, kterou mi samota vložila do rukou, ženu, která dovede pochopit všechno... protože je sama možná schopná všeho... svedla bych ji. A až bych dosáhla cíle, všechno, co bylo proti mně, by se obrátilo v můj prospěch... Jaká pýcha, jaký triumf, smět si pak říci: dokázal jsem, že je mi odpuštěno stáří i ošklivost! Nejsem milován ze soucitu nebo zvrhlého rozmaru, ale pro svého ducha, odvahu a energii... a také pro svou bezuzdnou vášeň... Ano, kdyby se teď ukázalo nevím kolik elegantních, kouzelných a mladých krasavců, ani by se po nich ta krásná žena neohlédla, protože by věděla, že takový zženštilý elegant se bojí, aby si nepocuchal vázanku či nakadeřené vlasy, kdyby měl snad poslechnout některý její bláznivý rozkaz... kdežto starý tygr by se pro ni s radostným rykem vrhl třeba do ohně.“

„Ach ano, to bych udělal... Zkuste to, zkuste!“ vykřikl Ferrand, čím dál víc vzrušený.

Cecily přistoupila ještě blíž k okénku a s pohledem naléhavě upřeným na notáře pokračovala:

„Ta žena by věděla, že kdyby ji třeba napadla nějaká výstřední choutka... krasavci by se ohlíželi na peníze, kdyby nějaké měli, nebo by se hleděli vykroutit... ale starý tygr...“

„Ten by nehleděl na nic... slyšíte? Na nic... Bohatství... čest... všechno by obětoval...!“

„Skutečně...?“ řekla Cecily a položila půvabné prstíky na kostnaté, chlupaté prsty notáře, který měl ruce křečovitě sevřené na okraji okénka. Poprvé ucítil dotek svěží, hladké kreolčiny pokožky. Zbledl ještě víc a sípavě vzdechl.

„Kdyby ta žena měla nepřítele, stačilo by starému tygru ukázat pohledem a říci: udeř... a...“

„A udeřil by!“ vykřikl Ferrand a snažil se přiblížit vyschlé rty ke konečkům Ceciliných prstů.

„Skutečně...? Starý tygr by udeřil?“ řekla kreolka a lehce přitiskla svou ruku na Ferrandovu.

„Aby tě dostal,“ vykřikl nešťastník, „byl by snad schopný i zločinu...!“

„Hleďme pána...“ řekla náhle Cecily a odtáhla ruku... „nepoznávám tě, najednou mi už nepřipadáš tak ošklivý jako prve... běž pryč...“ a prudce ucouvla od okénka.

„Cecily... vrať se... vrať... rozkazuj... budu tvým tygrem...“

„Ba ne, pane... až za chvíli... až nebudu v nebezpečí... ale to světlo mě bolí do očí... víčka se mi jaksi sladce klíží... jsem tak podivně vzrušená... pološero bude příjemnější...“

A Cecily šla ke krbu, zhasila lampu, vzala kytaru, jež visela na zdi, a prohrábla oheň, jehož zářivé plameny byly teď jediným osvětlením prostorného pokoje.

Vichřice venku zesílila, bylo slyšet, jak skučí.

Cecily přejela prsty po kytarě a upřela hypnotický pohled na notáře, který z ní nespustil oka jako fascinovaný.

„Poslouchejte, pane, zahraju vám jednu píseň své země; jmenuje se Zamilovaná žena; poslouchejte, to mluví ona, zamilovaná...“

A Cecily začala ani ne tak zpívat, jako spíš recitovat píseň, kterou doprovázela několika sladkými, rozechvělými akordy:

Květiny, všude květiny...

Můj milý přijde! Čekám ho blahem vzrušená

*A zase malátná
At' zhasne záře dne, rozkoš chce průzračný
Stín
Nad svěží vůni květů můj drahý miluje
Můj teplý dech...
Záře dne jeho zrak nezraní, polibky
Zavřu mu víčka
Ach pojd', můj anděli... hrud' se mi dme
Krev pálí...
Pojd'... pojd'... pojd'...*

Cecily recitovala ta slova s tak nedočkavým žárem, jako kdyby vskutku hovořila k neviděnému milenci, a hned zas jako by je opakovala v kouzelné melodii kytary, kterou její rozkošné prsty dovedly rozechvět líbeznou harmonií.

Její vzrušená tvář, zastřené vlhké oči, stále upřené do Ferrandových, vyjadřovaly nývé, horoucí roztoužení. Milostná slova, omamná melodie, vášnivé pohledy, dokonalá smyslná krása, ticho za okny, noc... to všechno dohromady div nepřipravilo Ferranda o rozum. Skutečně vykřikl jako beze smyslů:

„Cecily... Cecily... milost...! To je k zešílení...! Mlč, nebo umřu...! Ach, raději bych přisel o rozum...!“

Jako kdyby hudba nestačila vyjádřit její divoké vzrušení, Cecily náhle odhodila kytaru, zpola se zvedla, vztáhla ruce ke dveřím, za nimiž stál Ferrand, a opakovala vzrušeným, zmíravým hlasem.

„Ach pojd'... pojd'... pojd'...“

Jakub Ferrand strašlivě vykřikl:

„Smrt...! Smrt tomu, koho bys takto milovala... komu bys říkala tato horoucí slova!“ A v záchvatu zuřivé žárlivosti a vášně zalomcoval dveřmi. „Ach, celé mé jmění... život... za jedinou minutu té dravé rozkoše... kterou tak plamenně líčíš...“

Cecily mrštně jak tygřice byla najednou u okénka, a jako kdyby sotva zdržovala předstírané vzrušení, řekla tichým, napjatým, rozechvělým hlasem:

„Ano... přiznávám... i mě ta píseň vzrušila... Už jsem se nechtěla vrátit ke dveřím... a stojím tu zas... proti své vůli... ještě teď slyším, cos mi před chvílí řekl: ‚Kdybys řekla; udeř... udeřím...‘ Miluješ mě tedy hodně?“

„Chceš... chceš zlato... všechno mé zlato?“

„Ne... to mám...“

„Máš nepřítele? Zabiju ho.“

„Nepřítele nemám.“

„Chceš být mou ženou? Ožením se s tebou...“

„Nechci...!“

„Ale co tedy chceš... Můj Bože...! Co tedy chceš...?“

„Dokaž mi, že v tobě probouzím vášeň tak divokou, slepou, že bys jí obětoval všechno...!“

„Ano, všechno, všechno, ale jak ti to mohu teď dokázat?“ vykřikl notář, křečovitě svíraje pěsti. „Proč mě tak krutě mučíš? Jak to mám dokázat, jak, řekni?“

„Jsi hlupák,“ řekla Cecily a s předstíraným zklamáním, pohrdavě a zlostně ucouvla ode dveří. „Zmýlila jsem se! Myslela jsem, že bys dokázal obětovat skutečně všechno... Škoda... dobrou noc...“

„Cecily... ach ne, neodcházej... Aspoň mi řekni, co mám dělat? Hlava mi třeští... co dělat, co?“

„Přemýšlej...“

„Ach Bože, Bože...“

„Kdybys byl chtěl, byla jsem docela naměkko, byla bych se ti dala... Taková příležitost už se ti nenaskytne. Kdybys mě miloval tak vášnivě, jak říkáš, věděl bys, jak mě přesvědčit... dobrou noc...“

„Cecily!“

„Místo abych ti otevřela dveře, zavřu teď okénko...“

„Smiluj se, slyšíš...“

„Jednu chvíli jsem myslela, že ztrácím hlavu... oheň v krbu dohasíná... přišla by tma... mohl sis mě svou oddaností podmanit... a ta závora pak... ale ne... ty nechceš... nevíš, co ztrácíš... Dobrou noc, svatý muži...“

„Počkej, Cecily... poslouvej... už vím...“ vykřikl Ferrand po chvíli mlčení s nepopsatelnou radostí. Mlha vilnosti mu zastřela rozum; zaslepen posedlou, zvířecí touhou, zapomněl na všechnu opatrnost... pud sebezáchovy ho opustil...

„Nuže, ten důkaz?“ řekla kreolka, přistoupila ke krbu, vzala odtud dýku a zvolna se vrátila k okénku, matně osvětlenému září krbu... Aniž si toho notář povšiml, ujistila se, že řetěz na dveřích dobře funguje.

„Poslyš,“ řekl Ferrand chraptivým, přerývaným hlasem, „poslyš... Kdybych vložil do tvých rukou svou čest... své jmění... svůj život... teď... hned... uvěříš, že tě miluju? Bude to pro tebe dostatečný důkaz mé šílené vášně?“

„Tvou čest... jmění... život... nechápu?“

„Když ti vydám tajemství, které by mě mohlo přivést na šibenici, budeš potom má?“

„Ty... zločinec? Žertuješ! Člověk tak vážený...“

„Lež!“

„Počestný...“

„Lež!“

„Zbožný...“

„Lež!“

„Ty že bys byl démon, ty, takový světec... jenom se vychloubáš... Ne, který člověk by měl tolik prohnané obratnosti, chladné energie a odvážného štěstí, aby si dokázal získat u lidí takovou důvěru a vážnost... To by musel být ďábel...“

„A to jsem já...!“ vykřikl netvor v záchvatu strašlivé pýchy. „Mou hlavu za tvé laskání... chceš?“

„Ano, tohle je vášeň...!“ zvolala Cecily. „Počkej... tady, vezmi mou dýku... odzbrojil jsi mě...“

Jakub Ferrand vzal opatrně skrze okénko nebezpečnou zbraň a odhodil ji daleko do chodby.

„Cecily... věříš mi tedy!“ zvolal uchváceně.

„Zdali ti věřím!“ řekla kreolka a prudce sevřela půvabnými prsty Ferrandovy křečovitě sevřené ruce. „Ano... věřím, zase máš ten pohled jako před chvílí, ten pohled, který mě uhranul... oči ti svítí divokým žárem... Jakube, miluju tvé oči!“

„Cecily!“

„Jistě jsi mluvil pravdu...“

Cecily přistoupila tak blízko k okénku, že Ferrand cítil na tváři její horký dech...

„Ach, budeš mou... budu tvým tygrem!“ vykřikl. „Potom, potom mě můžeš připravit o čest, o hlavu... To všechno patří teď tobě... Můj život, má čest...“

„Tvá čest?“

„Poslouchej. Před deseti lety mi kdosi svěřil dítě a dvě stě tisíc franků, určených pro ně. Já jsem to dítě opustil. Opatřil jsem falešné úmrtní vysvědčení a prohlásil je za mrtvé, peníze jsem si nechal...“

„To je chytré a smělé... kdo by to do tebe řekl?“

„Poslouchej dál. Nenáviděl jsem svého pokladníka... Jednou v noci mi ukradl malou sumu, kterou mi druhý den vrátil. Abych ho zničil, obvinil jsem ho, že mi ukradl sumu daleko větší; vsadili ho do vězení... Teď je má čest ve tvých rukách...“

„Ach, Jakube, miluješ mě... miluješ... Vydal jsi mi své tajemství... Takovou moc tedy nad tebou mám...? Nebudu nevděčná... Nastav to čelo, které zrodilo tak ďábelské myšlenky... ať je políbím...“

„Ach,“ zakoktal notář, „teď bych necouvl ani před popravištěm... kdyby tu stálo přímo přede mnou... ale poslouchej dál... To dítě, které jsem kdysi opustil, se náhodou objevilo... dostal jsem strach... dal jsem je zabít...“

„Ty...? A jak...? Kde...?“

„Před několika dny... u asnièského mostu... na ostrově Zlatokopa... jeden člověk, nějaký Martial ji tam utopil na člunu se záklopkou... Ted' je můj život ve tvých rukách... Otevři.“

„Ach... Jakube... zbožňuji tě!“ řekla kreolka vzrušeně. „Ale počkej!“ vykřikla najednou. „Co jestli mě klameš? Co jestli sis všechna ta tajemství vymyslel... abys mě dostal?“

Notář zůstal na okamžik jako bleskem zasažený. Věřil, že už je u cíle svých tužeb; jeho zuřivá netrpělivost tou poslední překážkou vyvrcholila. Prudce zajel rukou na prsa, rozepjal vestu, divoce serval kovový řetízek, na němž visela malá červená tobolka, vzal ji, ukázal ji do okénka Cecily a řekl přiškrceným, zalykavým hlasem:

„Tohle by mě připravilo o hlavu. Odstrč závoru, tobolka je tvá...“

„Sem s ní, můj tygře!“ vykřikla Cecily. Naráz jednou rukou odstrčila závoru a druhou uchopila peněženku. Jakub Ferrand ji však pustil z ruky až v okamžiku, kdy cítil, že dveře pod jeho tlakem povolují.

Ano, dveře sice povolily, ale pootevřely se asi jen na půl stopy, neboť byly ve výši zámku ještě pojištěné na řetěz. Při té nečekané překážce se Ferrand zoufale vrhl proti dveřím, aby je vyvrátil.

Cecily rychle jako blesk vzala peněženku do zubů, otevřela okno, vyhodila na dvůr plášť a mrštně jak lasička se spustila z prvního patra do dvora po provaze s uzly, který měla předem uvázaný na balkóně... Pak na sebe spěšně hodila plášť, utíkala k domovnické lóži, otevřela ji, otevřela vrata, vyšla do ulice a skočila do kočáru, který zde na dvacet kroků od notářova domu na příkaz pana de Graün čekal pro všechny případy každý večer ode dne, kdy Cecily nastoupila u notáře.

Povoz, tažený dvěma statnými koňmi, se tryskem rozjel. Než Jakub Ferrand stačil zjistit, že Cecily utekla, byl už kočár na bulváru.

Vraťme se však k Jakubu Ferrandovi.

Pootevřenými dveřmi nemohl vidět na okno, kterého použila kreolka k útěku... Když naposledy divoce narazil statnými rameny do dveří, řetěz konečně povolil. Ferrand se vrhl do pokoje...

Nikde nikdo...

Nahnul se z balkónu, dosud se tu houpal řetěz opatřený uzly... Jak vichřice rozehnala mraky a vysvitl měsíc, zahlédl naproti přes dvůr pod vstupní klenbou pootevřená vrata... Pochopil vše.

Zbýval mu poslední záblesk naděje. Směle přelezl balkón, sklouzl po provaze do dvora a vyběhl z domu.

Ulice byla prázdná...

Neviděl nikoho.

Neslyšel nic, jen vzdálený hluk uhánějícího kočáru. V domnění, že to je nějaký opožděný noční pasažér, nevěnoval tomu pozornost.

Zmizela poslední naděje, že by ještě mohl dopadnout Cecily, která s sebou odnesla důkaz jeho zločinů...!

Zdrceně se zhroutil na patník u vchodu do domu. Seděl tu dlouho, tichý, nehybný, jako zkamenělý. Se strnulým, vyjeveným pohledem, stisknutými zuby, pěnou na rtech a zakrvácenou hrudí, jak si ji nevědomky drásal vlastními nehty... Cítil, jak se mu myšlenky rozbíhají, jako by se propadaly do bezedné propasti.

Když se probral ze strnulosti, vstal a těžkým, nejistým krokem vykročil; všechno kolem něj se kymácelo, jako by se probouzel z hluboké opilosti... Prudce zabouchl vrata a vrátil se do dvora... Déšť ustal. Prudký vítr burácel dál a hnal po nebi těžké šedivé mraky, mezi nimiž zářil měsíc, zalévající dům sinavým světlem.

Ferrand se na ostrém, svěžím nočním vzduchu poněkud vzpamatoval, a aby se vnitřně trochu uklidnil chůzí, zamířil na zahradu; rychle přecházel po rozblácených cestičkách, zvedaje chvílemi křečovitě sevřené pěsti k spánkům...

Došel tak nazdařbůh na konec jedné cesty, k rozbořenému skleňíku. Náhle zakopl o čerstvě nakupenou hromádku země. Bezděky

se sehnul a spatřil několik kousků zakrvácené látky. Stál u hrobu, kam Luisa Morelová pochovala své mrtvé dítě...

Své dítě... a také jeho, Ferrandovo dítě...

Jakub Ferrand se přes všechnu zatvrzelost a příšernou úzkost, která jím zmítala, zachvěl děsem. Jako by sem jeho kroky vedl osud. Čelo mu zalil ledový pot, roztřesená kolena se pod ním podlomila a padl bezvládně vedle otevřeného hrobu.

KAPITOLA 46

Lví jáma

Vězení la Force v ulici Sicilského krále ve čtvrti Marais nepůsobí na pohled nijak smutně ani ponuře. Uprostřed jednoho z prvních dvorů je několik záhonů s keři, pod nimiž tu a tam už vyrážejí zelené chomáčky prvosenek a sněženek; po dlouhé verandě, uzavřené shora i po stranách dřevěným mřížovím, po kterém se pnou sukovité šlahouny révy, se dojde k jednomu ze sedmi či osmi prostorů vyhrazených k procházkám vězňů.

Rozlehlé budovy okolo dvorů velice připomínají kasárna nebo továrnu vedenou s neobyčejnou péčí. Ve světlých kamenných průčelích jsou vysoká, široká okna, jimiž proudí dostatek čerstvého, čistého vzduchu. Podlahy i dláždění na dvorech, všechno úzkostlivě čisté. V prostorných sálech přízemku, v zimě vytápěných a v létě bohatě větraných, se vězni přes den scházejí k jídlu, zábavě i práci. V horních patrech jsou obrovské, deset až dvanáct stop vysoké ložnice; dlaždice se tu svítí čistotou; v každé ložnici jsou dvě řady železných postelí, dokonale vybavených slamníkem, měkkou vysokou žíněnkou, polštářem, krásným bílým prostěradlem a teplou vlněnou pokrývkou.

Při pohledu na tato obydlí, zařízená naprosto hygienicky a s veškerým pohodlím, se člověk bezděky zarazí, neboť si většinou představuje vězení jako smutnou, ponurou, nezdravou a temnou díru.

Omyl. Smutné, ponuré a tmavé jsou kutlochy lidí jako brusič Morel, totiž celé řady chudých a poctivých dělníků, kteří skomírají ve vyčerpání, lůžko přenechávají nemocné ženě a s bezmocným zoufalstvím hledí, jak se jejich otrhané, hladové děti třesou zimou na prohnilé slámě.

Jinak než tyto prostorné, pohodlné a zdravé vězeňské budovy působí však pohled na vězně. V prostředí věznic ženských cítí člověk většinou smutek a soucit, říká si, že ty nešťastnice nejčastěji propadly zlu ani ne tak z vlastní vůle, jako spíš pod zhoubným vlivem prvního muže, který je svedl. Krom toho i ta nejzločinnější žena si na dně duše uchovává dvě posvátné struny, které nedokáže zcela přervat ani sebeděle trvající nápor těch nejhnusnějších, nejdivočejších vášní... lásku a mateřský cit!

Kdežto u mužů, tak jak je utváří a vrhá zpátky do světa vězení... nic podobného. Tady je zločin celý z jednoho kusu, balvan ocele, který se rozžhaví už jenom v ohni pekelných vášní. Proto také při pohledu na zločince v těchto vězeních se člověk především zachvěje hrůzou a děsem. Teprve úvahou dojde k myšlenkám soucitnějším, ale velice hořkým... Ano, velice hořkým... neboť si řekne, že toto pochmurné plémě věznic a galejí... tato krvavá katova žeň... nikdy nevyklíčí jinde než v bahně nevědomosti, bídy a úpadku.

Abychom pochopili to první hnutí hrůzy a děsu, zavedeme teď čtenáře do Lví jámy.

Říká se tak jednomu ze dvorů v la Force. Většinou se zde shromažďují nejnebezpečnější vězni, nebezpeční ať už pro svou minulost, krutost, nebo tíhu obvinění, jež na nich leží. Když je však někdy potřeba spěšně opravit některou vězeňskou budovu, připojí k nim občas i vězně jiné, které je možno, třeba i oni jsou ve vězení právem, ve srovnání s běžnými hosty Lví jámy považovat takřka za slušné lidi.

Chmurná, šedá a deštivá obloha vrhala mdlé světlo na scénu, která se právě odehrávala v jednom dvoře.

Byl to dost rozlehlý čtyřúhelník, obklopený vysokými světlými zdmi, v nichž bylo tu a tam zamřížované okno. Na jednom konci dvora byla úzká brána s dvířky, na druhém vchod do ohřívárny, velkého dlážděného sálu, kde stála uprostřed železná kamna a kolem nich dřevěné lavice. Na nich se rozvalovalo několik vězňů, rozmlou-

vajících mezi sebou. Ostatní, kteří si místo odpočinku raději trochu protáhli tělo, pochodovali v hustých řadách po dvoře, držíce se po čtyřech či pěti pod paží.

Jedině snad drsný a pochmurný štetec Salvatorův nebo Goyův by dokázal zachytit všechny ty různé ukázky tělesné i mravní ohyzdnosti a popsat tu nechutnou a pestrou směs nejrůznějších hadrů, které měli ti nešťastníci na sobě; byli zatím jen ve vazbě, čili dosud mohli být nevinní a nemuseli tedy ještě obléci vězeňskou uniformu; přesto ji někteří z nich už nosili, protože když sem přišli, jejich vlastní hadry byly tak hnusně znečištěné, že jim po obvyklé lázni dali kazajku a kalhoty z hrubé šedé látky, jaké nosili odsouzcenci.

Zatímco dozorce hlídal na dvoře, v ohřívárně se konala jakási porada. Seděli tu mezi vězni také Bradatý a Mikuláš Martial. Hlavní slovo tu měl zřejmě vězeň, kterému přezdívali Smrták; to jméno se několikrát ozvalo u Martialů na ostrově Zlatokopa. Byl to asi čtyřicetiletý muž vysoké postavy, který za svou strašlivou přezdívku děkoval faktu, že byl nepopsatelně vychrtlý, doslova jako kostlivec. Jeho zploštělé čelo a protáhlé, ploché a kostnaté čelisti na neobyčejně dlouhém krku ve všem všudy připomínaly hlavu hada. Hnusnou podobu ještě podtrhovala naprosto holá lebka. Maličká prohnaná očka byla tak zapadlá mezi vystouplými očními oblouky a lícními kostmi, že byly pod žlutým čelem vidět opravdu jenom dvě temné díry, v nichž se oči na menší vzdálenost docela ztrácely, takže Smrtákova tvář s těmi dvěma černými dutinami připomínala lebku kostlivce. Dlouhé, vystouplé zuby, přesně se rýsující pod napjatou kůží na čelistech, se takřka bez ustání odhalovaly v bezděčném, navyklém šklebu.

Ačkoli mu ze svalů zbývaly spíš jenom šlachy, měl ten muž neobyčejnou sílu. I ten nejstatnější chlap se těžko ubránil stisku jeho dlouhých paží a kostnatých prstů. Bylo to jako objetí železné kostry.

Smrták měl za sebou patnáct let galejí za krádež a pokus vraždy; podařilo se mu uprchnout a byl znovu dopaden při krádeži a vraždě. Jako recidivista a ke všemu pachatel vraždy velice kruté považoval

se Smrták už předem a právem za odsouzeného na smrt. Protože díky své síle, energii a zvrhlosti měl na druhé vězně značný vliv, vybral ho ředitel věznice za bachaře v ložnici, což znamenalo, že měl vykonávat dohled nad svými spolunocležníky, pokud šlo o pořádek a čistotu jak postelí, tak v celém pokoji. Svou funkci plnil Smrták dokonale, žádný z vězňů by se byl pod jeho dohledem neodvážil své práci či povinnosti vyhnout...

Smrták právě hovořil s Martialem.

„Víš to určitě?“ řekl.

„Na to můžeš vzít jed; starý Micou to má od Kulhavce, ten už ho chtěl zabít jednou, toho mizeru... protože někoho prásknul...“

„Zkrátka ho trochu skřípneme a bude pokoj,“ řekl Bradatý. „Smrták už tuhle říkal, že by se tomu moulovi mělo trochu pustit žilou.“

Bachař vyndal na okamžik z úst dýmku a řekl tak tiše a chraptivě, že ho sotva bylo slyšet:

„Protože nám ten Germain tady překáží; má svou hlavu a špicluje; čím méně kdo mluví, tím víc poslouchá; měli jsme ho ze Lví jámy vypíchnout... jakmile by jednou tekla červená, byli by ho dali jinam...“

„Nu a?“ řekl Mikuláš. „Co se změnilo?“

„Změnilo se to, že jestli je to práskač, jak tvrdí Kulhavec, nestačí mu jenom pustit žilou...“

„Správná řeč,“ řekl Bradatý.

„Už pro příklad...“ pokračoval Smrták, který se dostával zvolna do varu. „Pomalů si budeme muset dávat většího bacha na práskače nežli na poldy. Třeba tuhle Jakub a Gauthier! Kdo je dostal pod gilotinu...? Někdo je prásknul... Rousillon doživotně na galejích... někdo ho prásknul...“

„A co já? A matka? Kotrba...? A brácha v Toulonu?“ vykřikl Mikuláš. „Nás taky všechny prásknul Rudohnát. Ted' už je to na beton, protože místo aby ho zašili tady, poslali ho do la Roquette! Netroufli si dát ho s námi dohromady... věděl, co ho čeká... pacholek...“

„A já,“ řekl Bradatý, „kdo jiný mě prásknul nežli Rudohnát?“

„Tohle musí přestat,“ řekl Smrták. „Každý práskač musí být pro vězně nepřítel na život a na smrt. Ať prásknul Petra nebo Pavla, tady nebo tamhle, to je putna, skočí se na něho. Až jich na dvorku pár vypustí duši... ostatní si to desetkrát rozmyslí, než by pustili dršťku na špacír.“

„Máš recht, Smrtáku,“ řekl Mikuláš, „Germain to musí slíznout...“

„Slízne,“ řekl bachař. „Ale počkáme, až přijde Kulhavec... Když přede všemi potvrdí, že je Germain práskač, vyřízeno. Zakroutíme mu krk, aby přestal kdákat.“

„Ale co dozorci, jak to uděláme?“

„Mám nápad... Pomůže nám Bodlina.“

„Ten...? Taková baba?“

„Síly má jak blecha.“

„Dost; nechte to na mně. Kde je?“

„V hovorně a Germain taky... s tou holkou, co za ním chodí.“

„Jakmile se vrátí, pozor! Ale musíme počkat na Bodlinu, bez něho nemůžeme nic dělat.“

„Bez Bodliny?“

„Ano...“

„A Germaina odděláme?“

„O to se postarám!“

„Ale jak, nože nám odebrali.“

„A co tyhle kleště, strčíš do nich krk?“ řekl Smrták a rozevřel dlouhé, kostnaté prsty, tuhé jako z ocele.

„Chceš ho uškrtit?“

„Tak trochu.“

„Ale kdyby to na tebe prasklo?“

„No a? Mám snad dvě hlavy jako tele, které ukazují po jarmarcích?“

„To je fakt... dvakrát nám ji na špalek nepoloží... a položit ji tam musíš stejně...“

„Bodejt' ne... zrovna včera mi to advokát potvrdil... Chytili mě v nejlepším, zrovna když jsem chlapa podřízl. Krom toho jsem starý tahoun, nejsem tady poprvé... Až mi spadne hlava do katova koše, aspoň se podívám, jestli je pravda, že tam ten starý podfukář dává piliny místo otrub povolených vládou...“

„To se ví... Popravený má právo na otruby... Mého otce taky okradli... Je to drzost...“ řekl Mikuláš s divokým pošklebkem.

Hnusný žert vyvolal mezi vězni bujarý smích. V tu chvíli vešel do ohřívárny Kulhavec, muž střední postavy a zvířecké tváře, připomínající buldoka. Ačkoli byl obtloustlý a mrzák, působil dojmem čilého, silného člověka. Na hlavě měl vydrří čapku a přes oblek ještě modrý plášť s kožešinovým límcem.

Kulhavec byl v těchto prostorách, jak se říká, jako doma. Nestačil ani odpovídat na všechno vítání a gratulace, které se na něho sypaly ze všech stran.

„Konečně jsi tady, břicháči... To je dobře, bude legrace.“

„Tys tu chyběl...“

„Že sis dal ale na čas...“

„Dělal jsem, co se dalo, abych viděl staré kamarády co nejdřív... není to má vina, že mě poldové nechtěli dřív.“

„Máš recht, starouši, přece jim nevlezeš do želízek sám; ale když tu člověk jednou je... nějak bude, musí se to brát v legraci.“

„Máš kliku, je tu taky Bodlina.“

„Cože? Kámoš z Melunu? No výborně... výborně! Aspoň nám svými historkami zkrátí dlouhou chvíli, posluchačů bude dost, dostali jsme totiž právě přírůstek.“

„Kohopak?“

„Prve v kanceláři... když mě zapisovali, přivedli tam zrovna dva mládence... Jednoho neznám, ale ten druhý, takový v modré čepici a šedivé haleně... jako bych ho trochu merčil... někde už jsem tu dršťku viděl... myslím že u krčmářky od Bílého králíka... takový lamželezo...“

„Hele, Kulhavče... pamatuješ na Melun... jak jsem se s tebou vsadil, že tě do roka znova sbalí?“

„Máš pravdu, vyhrál jsi... Ale co ty...? Za co bručíš?“

Zatímco Kulhavec hovořil s vězni, Bradatý na rozkaz bachaře vybral na vězeňském dvoře asi tucet vězňů. Aby nevzbudil podezření, odebrali se do ohřívárny jeden po druhém. Ostatní zůstali venku a někteří z nich na pokyn Bradatého začali dokonce mluvit zvýšenými hlasy, aby odvrátili pozornost dozorců od ohřívárny, kde se v krátké chvíli shromáždili Smrták, Bradatý, Mikuláš, Kulhavec a patnáct až dvacet dalších vězňů, napjatě čekajících, co jim Smrták poví.

Bradatý, který měl hlídat a upozornit, kdyby se blížil dozorce, zůstal u dveří.

Smrták vyndal dýmku z úst a obrátil se na Kulhavce:

„Znáš nějakého mládence jménem Germain, takový modrooký, černovlasý, s tváří jako bulík?“

„Germain že je tady!“ zvolal Kulhavec se směsí překvapení, nenávisti a hněvu v tváři.

„Tak ho znáš?“ řekl Smrták.

„Jestli ho znám?“ řekl Kulhavec. „Kamarádi, bacha na něj, je to práskač... Mělo by se s ním zatočit...“

„Ano, ano,“ přisvědčovali ostatní.

„Koho prásknul, pověz nám o něm něco,“ řekl jeden z vězňů.

„Vylož jim to, Kulhavče,“ řekl Smrták.

„To je tak,“ řekl Kulhavec, „jeden chlápek v Nantes, říkají mu Chlupáč a je to propuštěný vězeň, vychovával kluka, který neměl rodiče. Když vyrostl, dostal ho k jednomu bankéři, protože měl v merku jeho kasu; plán měl v makovici dávno hotový a počítal, že Germain mu v tom prima podniku píchne. Měl v ohni dvě polínka: defraudace a k tomu nabouraná kasa... možná sto tisíc franků... když by se to povedlo naráz... Všechno bylo připraveno... Chlupáč by byl dal za kluka hlavu; ten mizera spal přímo v domě, kde byla kasa... Vylíčil

mu svůj plán... Germain neřekl tak ani tak, všechno prásknul šéfovi a pláchnul ještě ten večer do Paříže.“

Mezi vězni to zahučelo nevolí a pohrůzkami.

„Je to práskač... zpřerážet mu hnáty!“

„Jestli chcete, já se s ním pohádám a pak ho sejmu...“

„Poznamenáme mu ksicht, že ho v nemocnici nepoznají...“

„Ticho, bando!“ vykřikl Smrták velitelsky. Všichni umlkli.

„Povídej dál,“ řekl bachař Kulhavci a znovu si zapálil.

„Chlupáč myslel, že je Germain pro, a ještě tu noc se vydal se dvěma kámoši na věc. Jenomže bankéř byl na stráž. Jednoho z kámošů sbalili, když lezl oknem. Chlupáč naštěstí utekl... Potom jednou v Paříži jsme spolu Germaina vyčíhali, ale uklouzl nám a hned nato se odstěhoval jinam... pak už jsme mu nepřišli na stopu; ale když je tady... žádám, aby...“

„Ty nemáš co žádat,“ řekl Smrták svrchu. Kulhavec utichl.

„Vezmu to za tebe, přenecháš mi Germainovu kůži, já ji z něho stáhnou... Nadarmo mi neříkají Smrták... jsem už teď mrtvola... díru už mám v Clamart vykopanou, nic tím neriskuju, když pro bandu něco udělám; práskači jsou horší mor než policajti... Práskače z la Force pošlou do la Roquette, práskače z la Roquette do Conciergerie, myslí si, že je tím zachrání. Když v každém vězení oddělají toho svého, ať prásknul, kde prásknul, přejde ty ostatní chuť... Já jim ukážu, jak se to dělá...“

Vězňové, plní obdivu ke Smrtákově rozhodnosti, se natlačili kolem něho... I Bradatý zapomněl, že má hlídat dveře, přidal se k tlupě a ne všiml si, že do ohřívárny vešel další vězeň. Byl to muž v šedé haleně a modré, červeně vyšívané čepici, kterou měl staženou hluboko do očí; při jméně Germain sebou trhl... pak se vmísil mezi Smrtákovy obdivovatele a posunky i slovy se jal živě schvalovat bachařův zločinný plán.

„Kdepak Smrták, na toho si nepřijdou,“ řekl jeden z vězňů, „to je makovice!“

„Nelekne se ani rohatého...“

„Tomu říkám chlap!“

„Kdyby byli v bandě samí takoví... dělali bychom spravedlnost my a hejlové by šli pod gilotinu...“

„A bylo by to spravedlivé... každý chvilku...“

„Jo, ale vylož jim to...“

„To máš jedno... bude to pro bandu výborná služba... až práskači zjistí, že jim jde o kejhák, přestanou práskat...“

„Hotová věc.“

„A když Smrták stejně ví, že ho sejmou, nic ho to nestojí... když práskače oddělá...“

„No jo, ale jak to uděláme s dozorcem? Mluv, živá mrtvolo! To jméno ti sedí stejně jako Smrták, ne?“ řekl Mikuláš s úšklebkem.

„No co, dozorce nějak zabavíme.“

„Ba ne, přidržíme ho násilím.“

„Ano...“

„Ne.“

„Ticho, bando!“ řekl Smrták.

Rozhostilo se hluboké ticho.

„Poslouchejte dobře,“ řekl bachař svým chraptivým, sípavým hlasem: „Dokud bude dozorce v ohřívárně nebo na dvoře, nedá se to provést. Nůž nemám; nějaký ten přidušený výkřik při tom bude, práskač se bude bránit.“

„Tak jak...“

„Takhle: Bodlina slíbil, že nám bude dneska po obědě vypravovat příběh o Nitkovi a Lamželezovi. Prší, sejdeme se tady všichni a práskač si zaleze támhle do kouta jako vždycky... Dáme Bodlinovi pár sou, aby spustil... V tu dobu stráže obědvají... Když dozorce uvidí, že klidně posloucháme blafy o Nitkovi a Lamželezovi, nebude mít podezření a zajde si do kantýny... Jakmile vypadne ze dvora... budeme mít čtvrt hodiny pro sebe, a než stačí dozorce něco udělat, práskač vypustí duši... O to se postarám... Už jsem zmáčknuł jiné pašáky... ale nikdo ať mi nepomáhá...“

„A řekne se Bodlinovi, o co kráčí?“

„Ne, Bodlina je měkkota a baba; kdyby to věděl, nechtěl by povídat; ale jakmile to rozjedeme, přidá se.“

Ozvalo se zvonění k obědu.

„K žrádlu, hafani!“ řekl Smrták. „Bodlina a Germain se hnedle vrátí do dvora. Pozor, kamarádi, říká se mi živá mrtvola, ale práskač je teď taky živá mrtvola.“

Nový vězeň, onen muž atletické postavy v modré čepici a šedé haleně, o němž jsme se už zmínili, vyšel s ostatními z ohřívárny, aniž si ho kdo všiml, a brzy se ztratil mezi skupinami vězňů tlačících se na dvoře kolem rozdělení jídla. Stály tu veliké měděné kádě s vařeným masem a obrovské košíky s chleby. Každý vězeň dostal kus vařeného hovězího bez kosti, z něhož se vařila ranní vydatná polévka; jedl se k ní chléb lepší jakosti než vojenský komisárek. Kdo měl peníze, mohl si zajít do kantýny koupit víno a dát si tu, jak říkali, do nosu. Konečně kdo měl tak jako Mikuláš přísun zvenčí, mohl pořádat hostiny, na které pozval ostatní vězně. Dnes hodovali se synem popraveného ještě Smrták a Bradatý.

Právě se vraceli z hovorny také Germain a Bodlina, což byl asi čtyřicetiletý drobný chlapík chytré a usměvavé tváře. Býval kdysi žonglérem a měl za sebou odpykaný trest za padělání peněz. Pak ho zatkli znovu pro loupežnou noční krádež. Byl v la Force teprve několik dní, ale přesto mu zde už ke spokojenosti všech jeho druhů byla přiřknuta úloha vyprávěče. Bodlina vynikal ve vyprávění hrdinských příběhů, v nichž slabší po mnoha útrapách nakonec vítězí nad svým pronásledovatelem. Svou přezdívku „Bodlina“ si vysloužil tím, že mimo jiné měl bohatou zásobu pichlavého vtipu a jeho příběhy bývaly často ironické a posměšné.

Germain nebyl k poznání. Jeho tvář, jindy smutná a zdrcená, zářila štěstím a pýchou; hlavu měl zdviženou a hleděl okolo sebe vesele, sebejistě. Právě ho navštívila Rolnička a pochopil, že je milován... ostatně mu to i pověděla... Vězení mu najednou nepřipadalo tak hrozné...

Bodlina šel za ním a jako by byl jaksi v rozpacích; konečně, když asi třikrát zaváhal, přemohl se a lehce se dotkl Germainovy paže; ještě dřív, než Germain došel k ostatním vězňům, kteří ho úkosem nenávistně pozorovali. Věděli, že jim neunikne.

„Co chcete?“ řekl Germain.

„Poděkovat vám.“

„Za co?“

„Že ta hezká slečinka, co za vámi chodí, slíbila udělat něco pro mou ubohou sestru.“

„Nerozumím vám,“ řekl Germain.

„Teď v kanceláři jsem potkal dozorce, který měl hlídku v hovor-ně... Povídá mi do ucha: ‚Máte pravdu, Bodlino, že pana Germaina vždycky hájíte, byl k vám dneska hodný.‘ – Já na to: ‚Jak to?‘ – ‚No, totiž vlastně ne on a ne k vám, ale stejně máte zač mu děkovat. Ta jeho hezká slečinka slyšela vaši sestru, jak si vám stěžuje na bídu a starosti, a když pak vycházela z hovorny, to děvče jí nabídlo, že jí pomůže, jak jen bude v jeho silách.‘“

„Zlatá Rolnička!“ zvolal dojatě Germain. „A nic mi neřekla.“

„Dělal jsem, jako bych to neslyšel,“ povídá dozorce, „ale můžete za to Germainovi vyřídit jednu dobrou zprávu, zrovna teď jsem se to dozvěděl: zítra se uvolní jedna samostatná cela.“

„Skutečně?“ vykřikl Germain. „To je štěstí! Ano, to je tedy pro mě opravdu dobrá novina.“

„Taky si myslím, protože vy nepatříte mezi lidi, jako jsme my, pane Germaine.“ Ale Bodlina se náhle odmlčel, sehnul se, jako by něco sbíral, a řekl potichu: „Pozor, pane Germaine, ostatní se po nás dívají, je jim divné, co spolu máme. Já jdu, ale dejte si bacha. Kdyby chtěli vyvolat hádku, neodpovídejte. Hledají záminku, aby vás mohli zbít. Bradatý má začít hádku, dejte si na něho pozor. Já se pokusím to překazít...“

Teprve teď se Bodlina zvedl, jako kdyby byl konečně našel, co hledal.

„Díky, Bodlino, budu opatrný,“ řekl živě Germain a oddělil se od svého druha.

Bodlina však věděl jen o ranním spiknutí, podle kterého měl být Germain při nějaké šarvátce zbit, aby ho ředitel věznice musel přeložit na jiné oddělení; netušil, že Smrták právě rozhodl pro vraždu a že zrovna on, Bodlina, má svým vyprávěním o Nitkovi a Lamželezovi oklamat a odvrátit pozornost dozorce.

KAPITOLA 47

Nitka a Lamželezo

Znovu se rozpršelo; všichni vězňové ze dvora zamířili do ohřívárny, dozorce s nimi. Germain, zabraný do příjemných myšlenek, vešel jako jeden z posledních. Mechanicky usedl na výstupek u nejposlednějšího okna; bylo to jeho obvyklé místo, které mu nikdo neupíral, protože bylo daleko od kamen.

Původně, jak jsme řekli, jen asi patnáct vězňů bylo poučeno o Germainově zrádčovství a o tom, že má být ztrestáno smrtí. Plán se však rychle rozletěl a našel tolik přívrženců, kolik bylo vězňů. Ti bídníci ve své zaslepené krutosti viděli v té strašné léčce zcela spravedlivou pomstu a jaksi spolehlivou záruku proti dalším práskačům. Jedině Germain, Bodlina a dozorce netušili, co se má dít.

Jakmile byli všichni vězni pohromadě, řekl Smrták dozorcí:

„Hele, starouši, Bodlina má dobrý nápad... Bude nám vypravovat svůj příběh o Nitkovi a Lamželezovi. Venku je činina, že by psa nevyhnal, aspoň si tu klidně posedíme, než půjdeme do pelechů.“

„Ale jo, když bude Bodlina žvanit, dáte chvíli pokoj... aspoň vám nebudu muset pořád sedět v zádech.“

„Ano,“ řekl Smrták, „jenomže Bodlina není laciný... chce za to dvacet sou.“

„Ano, dvacet sou... maličkost... to je zadarmo!“ vykřikl Bodlina. „Ano, zadarmo, pánové, protože jedině kdo je docela černý, může se vzdát historie o nešťastném Nitkovi, strašlivém Lamželezovi a zrádném Divousovi... srdce při tom puká a vlasy se ježí. Takže kdo z vás, pánové, by nevěnoval mizerných pět centimů, aby cítil, jak mu puká srdce a vlasy hrůzou vstávají...?“

„Já dávám dva sou,“ řekl Smrták a hodil mince před Bodlinu. „Tak co, bando? Snad nebudete držgrešle, když běží o takovou zábavu?“ dodal s významným pohledem.

Ze všech stran začaly padat mince k veliké radosti Bodlinově, který při té sbírce myslel na svou sestru. Jeho pronikavý hlas a vtipy vytrhly ze snění i Germaina; ve snaze, aby si podle Rolniččiny rady vězně trochu získal, ale také aby nějak přispěl chlapíkovi, který naznačil, že by rád něco pro něho udělal, vstal a hodil k nohám vypravěče deset sou. Bodlina ukázal tlupě na šlechetného dárce a zvolal:

„Deset sou, pánové...! Vidíte to. Všechna čest pánovi... chce být užitečný společnosti, zachoval se jako hotový bankéř, jako velvyslanec... Za větší část historie o Nitkovi a Lamželezovi máte co děkovat jemu... nezůstaňte mu to dlužni...“

„Tak už nekecej a začni,“ řekl Smrták.

„Moment, pánové,“ řekl Bodlina. „Bude spravedlivé, když pan kapitalista, který mi dal deset sou, dostane nejlepší místo... hned po bachařovi, samozřejmě, ten si může vybrat.“

Ten návrh se Smrtákovi tak hodil, že vykřikl:

„To je pravda, patří mu nejlepší místo hned po mně!“ A zase významně mrkl po věznicích.

„Ano, ano, ať jde blíž.“ přisvědčovali ostatní.

„Ať si sedne do první lavice.“

„Tak vidíte, mládenče... vaše velkomyslnost je odměněna... ctihodná společnost uznává, že vám přísluší nejlepší místo,“ řekl Bodlina. Germain v domnění, že si své odporné spolčníky opravdu trochu naladil, přemohl v sobě nechuť, opustil své oblíbené místo a přistoupil blíž k vypravěči. Ten ještě s Mikulášem a Bradatým nastavěl okolo kamen čtyři nebo pět lavic, které v ohřívárně byly, a řekl nadneseně:

„Tady jsou první lóže... komu čest, tomu čest... nejdřív pan kapitalista... Dál se posadí do lavic ti, kdo zaplatili. Kdo nic nedal, posadí se na zem nebo zůstane stát, jak mu bude libo...“

Scéna vypadala nyní takto:

U kamen stál Bodlina, připravený spustit svůj příběh. Blízko něho Smrták, který také stál a nespustil oči z Germaina, aby po něm skočil, jakmile dozorce opustí sál. Kousek od Germaina v zadních lavicích Mikuláš, Bradatý a několik dalších vězňů, mezi nimi také muž v modré čepici a šedé haleně. Kolem dokola posedali po zemi nebo se vestoje opírali o zed' další vězni v hloučcích. Dozorce, který neměl tušení, že jeho odchod bude signálem k zavraždění Germaina, stál blízko pootevřených dveří.

„Tak připraveni?“ obrátil se Bodlina ke Smrtákovi. Ten se pootočil a řekl: „Ticho, bando!“ Pak se obrátil k Bodlinovi a řekl: „Můžeš začít, posloucháme.“

A Bodlina uprostřed všeobecného ticha spustil:

„Příběh, který budu velectěné společnosti vyprávět, se přihodil dávno a dávno. Tehdy nebylo ještě zbourané takzvané Malé Polsko. Ví či neví velevážená společnost, co to bylo Malé Polsko?“

„Známe,“ řekl vězeň v modré čepici a šedé haleně, „to byly chajdy v místech, kde je dnes ulice du Rocher a de la Pepinière.“

„Správně, chlapče,“ pokračoval Bodlina. „I když v Cité taky nestojí zrovna paláce, vedle Malého Polska to pořád bylo takříkajíc něco jako ulice Míru nebo de Rivoli. Prostě pelechy! Ale pro bandu zas prima útulek. Místo ulic uličky, místo domů barabizny, místo dlažby kobereček z bláta a hnoje, takže aspoň nikoho nerušil hluk povozů, pokud tam ovšem nějaké jely; to ale nejely. Od rána do večera, ale hlavně od večera do rána tu bylo slyšet jen samé výkřiky: ‚Stráže! Pomoc! Vražda!‘ Ale stráže se nedaly rušit. Říkaly si, že čím víc bude v Malém Polsku mrtvých, tím méně bude lidí k zatýkání.“

Přesto tam bylo národa, jen se to hemžilo: klenotníci, zlatníci a bankéři, to ani ne, zato ale samá děvka, samý kolovrátkář, kejklíř, medvěďák či opičář. Byl mezi nimi taky jeden, říkali mu Lamželezo, takový mizera... ale hlavně na děti... Lamželezo mu říkali, protože jednou vzal sekýrou do hlavy jednoho malého halamu a rozštípl ho vedví.“

Vězeňské hodiny odbily v tom okamžiku čtvrt na čtyři. Protože ve čtyři se vězni rozcházelí do ložnic, musel Smrták vykonat svůj zločin do té doby.

„Hrom aby to vzal,“ řekl tiše Kulhavec, „dozorci se odtud nehýbá.“

„Neboj se, však vymázne, jen co se Bodlina rozjede...“

Bodlina pokračoval:

„Nikdo nevěděl, odkud Lamželezo pochází: někdo říkal Ital, jiný cikán, jiný Turek nebo Afričan, a ženské zas říkaly, že to je čarodějník, i když čarodějník v té době, to je k smíchu, že. Ale já bych s nimi skoro souhlasil, protože s sebou vždycky vodil takovou obrovskou rezavou opici, říkal jí Divous, a ta byla prohnaná a zlá, jako by v ní seděl sám ďábel. Ještě na ni přijde řeč. Teď vám popíšu, jak vypadal Lamželezo: obličej měl jako podrážku, vlasy ryšavé jako chlupy jeho opice, oči zelené a ještě něco, právě proto si ženské myslely, že je čarodějník... černý jazyk...“

„Cože? Černý jazyk?“ řekl Bradatý.

„Černý jako inkoust!“ odpověděl Bodlina.

„A jak to?“

„Protože jeho matka v těhotenství asi mluvila o černochovi,“ řekl Bodlina se skromnou jistotou. „Kromě této přednosti měl Lamželezo hromadu želv, opic, morčat, bílých myšek, lišek a opiček a k nim stejný počet malých pobudů či opuštěných dětí. Ráno vždycky přidělil každému jedno zvíře a kus černého chleba a hybaj... Kdo večer nepřinesl aspoň patnáct sou, dostal výprask!“

Ještě musím povědět, že v Malém Polsku bydlel taky jeden, kterému říkali starosta, protože byl ve čtvrti nejstarší a dělal tady proto něco jako starostu a soudce v jedné osobě. Sílu měl jako Herkules a každý se ho bál. Když starosta řekl: je to dobře, všichni řekli: je to dobře. Když řekl: je to špatně, všichni řekli: je to špatně. Byl to poctivý chlap, ale šel z něho strach. Hlavně když nějaký silák chtěl ubližovat slabšímu... bylo zle!

Tenhle starosta bydlel hned vedle Lamželeza, takže ze začátku vždycky slyšel děti křičet, když je opičář bil. Říkal mu: „Jestli uslyším ty děti ještě jednou křičet, zmáčknu tě, že budeš křičet taky, ale protože máš silnější hlas, taky tě víc přetáhnu!“

„Výborně, starosto! Ten se mi líbí!“ řekl vězeň v modré čepici.

„Mně taky,“ řekl dozorce a přistoupil blíž ke skupině.

Bodlina pokračoval:

„Díky starostovým hrozbám nakonec už nebylo v noci v Malém Polsku slyšet dětský křik. Ale těm chudinkám se líp nevedlo, nekřičely jenom proto, že se bály, aby nedostaly ještě víc. Za těch patnáct sou, které každé z nich denně se svým zvířetem vyžebalo, jim Lamželezo poskytoval lůžko, potravu a šaty. Večer kus černého chleba jako ráno... to byla celá potrava. Šaty jim nekupoval nikdy... to bylo celé oblékání. A na noc je zavřel všechny dohromady i se zvířaty na slámu do podkroví, kam se lezlo po žebříku a padacími dvířky... to bylo celé spaní. Když tam děti i zvířata páté přes deváté nahnal, zhasil svíčku a poklop zamkl na klíč. Sám spal v pokoji pod nimi i s opicí přivázanou u postele. Když bylo na půdě moc rámusení a křiku, vzal veliký bič, potmě vylezl po žebříku, otevřel poklop a hlava nehlava začal švihat bičem, aniž věděl kam.

Děti bylo vždycky aspoň patnáct a některé mu ve své naivitě přinesly denně i dvacet sou, takže po veškerém vydání, a to nebylo velké, mu každý den zbylo čtyři až pět franků; za ty chodil chlastat, protože, abyste rozuměli, to byl ten největší ožrala na světě, který byl na mol pravidelně jednou denně. Říkal, že to už je takový jeho způsob, jinak že má celý den bolení hlavy... Ještě nesmíme zapomenout, že z těch peněz taky kupoval skopové srdce, protože ta opice byla po syrovém mase jako divá.

Ale vidím, že velectená společnost čeká, kdy se objeví Nitka. Už je tady, pánové...”

„Á, tak ještě Nitka a pak si jdu na polévku,“ řekl dozorce.

Smrták s Kulhavcem vyměnili pohled, v němž bylo cítit divoké uspokojení.

„Mezi dětmi, kterým Lamželezo dával vodit zvířata, byl taky jeden takový chudinka, říkali mu Nitka. Neměl otce ani matku, bratra ani sestru, střechu nad hlavou ani postel, byl docela sám... docela sám na světě... ačkoli se o ten svět nikoho neprosil a taky by byl z něho mohl odejít, aniž by si toho kdo povšiml.

Nejmenoval se Nitka jen tak pro nic za nic! Byl slaboučký, hubeňoučký, až ho bylo líto. Vypadal na sedm a bylo mu třináct. Lamželezo ho jednou sebral na ulici, kde umíral zimou a hladu. Klidně ho mohl nechat umřít, bylo by to bývalo prašť jako uhoď. Protože byl Nitka slabý, byl taky bázlivý, a protože byl bázlivý, stal se terčem posměchu a škádlení všech ostatních dětí, které ho byly a nakládaly s ním tak zle, že mít víc síly a odvahy, byl by začal být zlý taky. Místo toho však jen plakal a říkal si: Já nikomu neubližuji, a mně ubližuje každý... to je nespravedlivé. Ach, kdybych byl silný a statečný... A teď si asi myslíte, že si Nitka říkal: vrátil bych těm druhým všechno, co jsem od nich slízl. A vidíte, vůbec ne! Říkal si: Kdybych byl silný a statečný, bránil bych slabé proti silným, protože jsem slabý a silní mi ubližují!

A protože byl příliš malý cvrček, aby si na to mohl troufat, začal aspoň tím, že chránil malá zvířátka před velkými. A nejlegračnější bylo, že v tom nacházel určitou útěchu... takže je to vlastně důkaz, že neměl špatné srdce.“

„To bych řekl, hrome! Dokonce naopak,“ řekl dozorce. „Zatracený Bodlina, ten to dovede!“

V tom okamžiku odbilo půl čtvrté.

Germainův kat a Kulhavec na sebe významně pohlédli. Čas utíkal, dozorce neodcházel a někteří z vězňů, ti méně zatvrzelí, začali skoro zapomínat na Smrtákovy temné záměry a lačně naslouchali Bodlinově příběhu.

„Velevážená společnost mi možná řekne: Ale Bodlino, k čertu, jaké potěšení mohl mít Nitka, kterého každý jen bil, z toho, když vysvobodil cvrčka nebo rozmáčkl pavouka? Když mu ubližovali, proč to nevracel podle svých sil? Mohl třeba dávat mouchy sežrat pavoukům nebo nechat cvrčka, který spadl do potoka, aby se tam utopil... nebo ho třeba i utopit sám?“

„To se ví, pročpak se nepomstil?“ řekl Mikuláš.

„A co by mu to pomohlo?“ řekl někdo jiný.

„No co, aby vrátil, co sám schytl!“

„Ba ne, já vím, proč ten malý chuděra zachraňoval mouchy!“ řekl muž v modré čepici. „Možná že si říkal: kdoví, třeba mě taky jednou někdo zachrání?“

„Kamarád má pravdu!“ zvolal Bodlina. „Vzal mi zrovna od pusy, co jsem právě hodlal velectěné společnosti vyložit. Nitka nebyl žádný filuta, viděl si sotva na špičku nosu, ale říkal si: ‚Lamželezo je můj pavouk, možná že pro mě jednou někdo udělá, co já dělám pro ubohé mušky... přetrhá mu síť a vyrve mě z jeho spárů.‘ Ale jednou, když měl se svou želvou smůlu a vydělali oba dohromady jenom tři sou, Lamželezo chudáčka tak zřezal, že to už Nitka nevydržel. Vyčíhal si, kdy zůstanou padací dveře otevřené, a zatímco Lamželezo krmil zvířata, sklouzl dolů po žebříku...“

„Výborně!“ řekl jeden z vězňů.

„Naneštěstí ho Lamželezo viděl, čapl ho za krk a vytáhl ho zpátky do podkroví. Tentokrát se Nitka třásl na celém těle, když si představil, co ho čeká. Ale to vám musím nejdřív něco povědět o Divousovi. Ta opice totiž strašně nenáviděla děti, protože jednou si na ni jeden kluk troufl, a když ji byl ukazovat venku po ulicích, uvázal ji ke stromu a nařezal jí. Potom radši sám od Lamželeza utekl. Opice si to pamatovala a byla by dokázala dítě třeba i rozsápat. Toho se bál i Lamželezo, ačkoli nebyl žádná měkkota, a proto od té doby opici už nikdy nenechal vodit od dětí. Děti to také věděly a radši by se byly nechaly od Lamželeza rozčtvrtit, než by se přiblížily opici.“

„Ted' už ale musím na tu polévku,“ řekl dozorce a pokročil ke dveřím. „Zatracený Bodlina, přilákal by snad i ptáky ze stromů, aby ho přiletěli poslouchat... Já nevím, kam na to své povídání chodí.“

„Konečně,“ řekl Smrták potichu Kulhavci, „už mě svědí dlaně, abych po něm skočil... jsem celý žhavý... Jenom ať se kolem něho udělá zeď... ostatní bude má starost...“

„Koukejte tu sekat dobrotu,“ řekl dozorce a zamířil ke dveřím.

„Budeme jako beránci,“ odpověděl Smrták a přisunul se blíž k Germainovi stejně jako Kulhavec a Mikuláš, kteří se dorozuměli pohledem.

„Ale vážený pane dozorče,“ řekl Bodlina vyčítavě, „přece neodejdete v nejlepším?“

Smrták by se byl v tu chvíli po něm vrhl, kdyby to byl Kulhavec nepředvídal a rychle ho nechtyl za paži.

„Jak to, v nejlepším?“ řekl dozorce a obrátil se k vypravěči.

„Nevíte, o co přijdete,“ řekl Bodlina, „ted' začne teprve to nejlepší.“

„Neposlouchejte ho,“ řekl Smrták, taktak zadržuje vztek. „Není dneska v kondici; celá ta jeho historka je pitomá jako...“

„Má historka že je pitomá?“ vykřikl Bodlina, zraněný ve své vypravěčské ješitnosti. „No dobrá! Prosím vás, pane dozorče, udělejte to pro mě... počkejte až do konce... Nebude to víc než čtvrt hodiny... polévka vám stejně vystydla, ted' už to máte jedno. Já si trochu pospíším, abyste se stačil ještě najíst, než půjdeme nahoru do ložnic.“

„Tak já počkám, ale pospěšte si,“ řekl dozorce.

Smrták se třásl zlostí.

Už přestával doufat, že se vražda povede. Jakmile se půjde do ložnic, bude Germain zachráněný, protože byl ubytovaný jinde než jeho úhlavní nepřítel; a druhý den, jak se mezitím dozvěděli i vězňové, se měl přestěhovat do samostatné cely.

„Tak je to tedy pitomé!“ pokračoval Bodlina. „No prosím! Velectěná společnost to posoudí...“

Jak jsem řekl, nebylo horší bestie nad Divouse, a hlavně po dětech byla ta opice stejně posedlá jako její pán. Lamželezo chytil kluka, strčil ho na noc do podkroví a povídá mu: ‚Zítř ráno, až tví kamarádi budou všichni pryč, uvidíš, jak umím zatočit s každým, kdo by chtěl odtud utéct.‘ Dovedete si představit, jaká to byla pro Nitku strašlivá noc. Skoro ani nespál, pořád si jen říkal, co mu Lamželezo asi udělá. Ráno Lamželezo otevřel poklop a zavolal děti, aby jim rozdělil chleba. Všichni slezli po žebříku dolů, jenom Nitka, víc mrtvý než živý, se krčil v koutku podkroví se svou želvou a ani se nehnul stejně jako ona. Najednou slyší, jak Lamželezo pod žebříkem volá drsným hlasem:

„Nitko...! Nitko...!“

„Tady jsem, pane.“

„Polez honem dolů, nebo půjdu pro tebe,“ povídá Lamželezo.

Nitka si pomyslel, že to je jeho poslední hodinka. Lehounce položil želvu na zem, dal jí sbohem, protože nakonec si ji zamiloval, a přistoupil k žebříku. Položil nohu na první příčku, že sleze, ale Lamželezo ho v tu chvíli za tu ubohou vychrtlou nožičku popadl a strhl ho tak neurvale dolů, že si Nitka pomlátil o žebřík celou tvář. Pak ho čapl za kalhoty a odnesl ho do svého kutlochu, kde měl u postele uvázanou opici. Sotva dítě spatřila, začla na řetěze vyskakovat, skřípat zubama jako pominutá a sápat se po Nitkovi, jako by ho chtěla roztrhat.“

„Chudinka, jak se teď z toho dostane?“

„Jestli padne opici do pařátů, je po něm!“

V tu chvíli odbily vězeňské hodiny tři čtvrtě na čtyři.

Smrták, který se čím dál víc lekal, že čas příliš utíká, a zuřil nad tím věčným přerušováním, které svědčilo o tom, že jsou někteří vězňové už docela naměkko, vykřikl:

„Tak budete už zticha, bando! Takhle ten blábola nikdy neskončí, když budete mluvit víc než on!“

Bodlina pokračoval:

„Dovedete si představit, jak se Nitka vyděsil, když viděl, že ho jeho pán donesl k té prokleté opici. ‚Milost, pane!‘ začal volat a čelisti mu při tom cvakaly, jako by měl horečku, ‚Milost, už to víckrát neudělám!‘ Volal, chudinka, že už to víckrát neudělá, a nevěděl ani, co povídá, vždyť přece nic neprovedl. Na to však Lamželezo kašlal... Chytil kluka, nic nedbal, že se škube a křičí, a postavil ho přímo k opici, která po něm skočila, popadla ho...“

Mezi posluchačstvem, čím dál napjatějším, proběhla vlna zachvění.

„Ještě že jsem neodešel,“ řekl dozorce a přistoupil blíž k tlupě.

„To ještě nic není,“ pokračoval Bodlina, „tohle není ještě to nejlepší. Jakmile Nitka ucítil na sobě studené, chlupaté pařáty obrovské opice, která ho popadla za krk a za hlavu, začal křičet a naříkat, že by to oblomilo i tygra. ‚Budeš mlčet...! Budeš mlčet!‘ vykřikl Lamželezo a začal do něho kopat, protože se bál, že bude jeho křik slyšet ven. Ale netrvalo ani minutu a už se bát nemusel; chudáček Nitka přestal křičet, už se ani nebránil; bledý jako stěna klečel se zavřenýma očima na kolenou a třásl se, jako kdyby ve světnici mrzlo. Opice ho tloukla, tahala za vlasy a škrábala. Chvílemi se zastavila a pohlédla na pána, jako kdyby byli domluvení. A Lamželezo se řehtal, tak se řehtal, že i kdyby byl Nitka křičel, nebylo by ho bývalo slyšet. Divouse jako by to ještě povzbudilo a vrhl se na dítě ještě divočeji.“

„Mizero!“ vykřikl modrá čepice. „Kdyby se mi dostal do ruky tvůj ocas, zamával bych s tebou, až bych ti lebku rozmlátil o dlažbu!“

„Potvora! Byla zlá jako člověk!“

„Takový mizera není ani člověk!“

„Že ne?“ řekl Bodlina. „A co Lamželezo? Poslouchejte jenom, co udělal: odvázal opici od postele, na chvíli jí z pracek vytáhl chlapce, který byl víc mrtvý než živý, a uvázal ho na ten řetěz, takže byl Nitka na jednom konci a Divous na druhém; oba byli uvázaní v pase a mezi nimi byla vzdálenost asi na tři stopy.“

„To je nápad!“

„Na mou duši, najdou se lidi, že jsou horší než ta nejsurovější bestie.“

„Potom povídá Lamželezo opici, která jako by rozuměla, protože se konečně taky k sobě dobře hodili: ‚Pozor, Divousi, nejdřív ukazovali tebe, teď budeš ty ukazovat Nitku. On bude tvá opice. Hopla, Nitko, vstávej, nebo řeknu Divousovi, aby na tebe skočil...‘ Chudák chlapec klesl ale zpátky na kolena a sepal ruce; mluvit nemohl, bylo jenom slyšet, jak mu cvakají zuby. ‚Popožeh ho, Divousi,‘ povídá Lamželezo opici, ‚a jestli se bude cukat, udělej to jako já.‘ Při těch slovech začal dítě švihát bičem a pak podal bič opici. Víte, jaký mají opice od přírody sklon k napodobování, ale tahle ho měla ještě víc než jiná. Vzala bič a už se hnala po Nitkovi. Musel vstát a na mou duši, nebyl o moc větší nežli opice. Lamželezo vyšel ze dveří, zavolal na Divouse a šel po schodech dolů. Divous za ním a před sebou hnal bičem Nitku, jako kdyby to byl jeho otrok.

Došli na dvůr před Lamželezovou barabiznou. Tady se opičář hodlal pobavit; zamkl vrátka do uličky a naznačil opici, aby chlapce pořádně švihala bičem a honila kolem dvorku. Opice poslechla a Lamželezo se popadal za břicho. To mu ale ještě nestačilo. Chytil Nitku za vlasy, dělal, jako by ho mlátil a kousal, pak ho vrátil Divousovi a povídá: ‚Vem si ho, vem si ho...‘ a ukázal mu kus skopového srdce, jako kdyby mu chtěl říct: to bude tvá odměna...

A teď, kamarádi, nastalo teprve strašlivé divadlo...

Představte si obrovskou ryšavou opici s černým čumákem, jak skřípe zubama jako pominutá a jako posedlá se vrhá na malého nešťátníka, který v tu ránu leží na zemi, a protože se nemůže bránit, obrátí se aspoň na břicho, aby mu opice nerozdrápala tvář. Když to Divous spatřil, vlezl Nitkovi na záda, chytil ho za krk a do krve se mu zakousl do týlu. Nitka zoufale vykřikl v domnění, že tentokrát je to jeho konec.

Najednou rány na vrata: Bum...! Bum...! Bum...!“

„Á, to byl starosta!“ vykřikli radostně vězni.

„Ano, byl to on, kamarádi. Křičel za vraty: ‚Koukej otevřít, Lamželezo, koukej otevřít! Nedělej, že jsi hluchý; vidím tě klíčovou dírkou!‘

Opičáři nezbylo než odpovědět, zaklel, šel k vrátkům a trochu je pootevřel.

„Co mi chcete?“ povídá.

„Chci s tebou mluvit,“ řekl starosta a skoro násilím se dostal do dvora. Spatřil opici, jak se sápe po Nitkovi, skočil, popadl Divouse za kůži v týle, vyrval mu dítě a chtěl opici odhodit; teprve teď si ale všiml, že je chlapec k opici připoutaný. Zařval na Lamželeza: „Okamžitě toho nešťastníka odvaž!“

„Tak,“ řekl dozorce a zamířil ke dveřím. „Nitka je zachráněný a já jdu na polévku.“

„Zachráněný?“ vykřikl Bodlina. „Pěkně zachráněný! Kdepak, chudáček, jeho trápení ještě neskončilo!“

„Ale co se mu ještě stalo?“ řekl dozorce a přistoupil zase blíž.

„Počkejte a uslyšíte,“ řekl Bodlina.

„Zatracený Bodlina, dělá si s člověkem, co chce,“ řekl dozorce. „Na mou duši, ještě tedy počkám.“

Smrták rozzuřený vzteky neřekl ani slovo.

„Když bylo dítě odvázané, starosta vyhodil opici do vzduchu a nakopl ji, až se odkutálela... Zaryčela, zaskřípala zubama, ale koukala se rychle ztratit; zalezla do kůlny, odkud starostovi hrozila pěstí.

„Proč bijete mou opici?“ řekl Lamželezo.

„Spíš by ses měl zeptat, proč nezbiju tebe. Takhle týrat dítě! To už jsi po ránu tak namazaný?“

„Nejsem namazaný o nic víc než vy: chtěl jsem opici pocvičit, připravuju představení, na kterém bude vystupovat společně s Nitkou; dělám jen své řemeslo, tak co se do toho pletete? A jestli odtud okamžitě nezmizíte, tak vás...‘

„Tumáš,“ řekl starosta a vrazil Lamželezovi dva políčky, že by slo-na povalil. „Abyš věděl, že takhle se nemluví se starostou Malého Polska.“

Protože starosta by byl dokázal srovnat deset takových, jako byl Lamželezo, musel opičář políčky pěkně spolknout. Ale zuřil, hlavně že dostal před Nitkou. Taky si v duchu slíbil, že se pomstí, a dostal nápad, jaký mohl vymyslet jenom takový prohnaný ďábel jako on. Když konečně starosta odešel, poslal Nitku zpátky po žebříku do podkroví. Nitka tam padl na slámu a rozplakal se. Naříkal tak asi hodinu, když tu slyší, že ho pán volá dolů. Lamželezův hlas nezněl jako obyčejně a Nitka dostal tím větší strach.

„Tak polezeš konečně?“ zařval Lamželezo a divoce zaklel.

Chlapec rychle seběhl po žebříku, a sotva byl na zemi, pán ho popadl a odnesl do svého pokoje. Na každém kroku se zakymácel, protože byl opilý jak slíva a sotva se držel na nohou. Divous byl uvázaný u postele. Uprostřed místnosti stála židle, na opěradle byl uvázaný provaz.

„Pos... posad' se,“ zablekotal Lamželezo.

Pak ho beze slova uvázal k židli a dalo mu to dost práce, protože docela na mol sice ještě nebyl, ale to víte, že motal uzly všelijak. Pak mu povídá: „Tak...! Pa... pacholku... kvůli tobě... mi starosta nabil... Mu... musíš... umřít...“

Vytáhl z kapsy čerstvě nabroušenou břitvu, otevřel ji a popadl Nitku za vlasy... Chlapec začal křičet: „Milost... pane... milost...! Nezabíjejte mě...!“

„Jen křič... křič... spratku... dlouho křičet nebudeš,“ povídá Lamželezo. „Umřeš... ale... ale ne mou ru... rukou... gilotina... ale řeknu... a do... dokážu... že to byla... opice... Všechno... jsem při... připravil... a... a... je to stejně fuk...“ Pak zavolal opici a povídá: „Koukej, Divousi, tohle mu uděláš... vidíš?“ Ukázal Divousovi břitvu, chytil Nitku za vlasy a několikrát mu přejel po krku, jako by ho chtěl podříznout.

„Tak, Divousi, takhle...“ zakoktal Lamželezo, podal opici břitvu a zapotácel se, div nepřevrhl Nitku i se židlí. Obrátil se, že opici odváže. Ale v tu chvíli mu vlítla do oka muška, a jak prudce zvedl ruku k oku, ztratil rovnováhu, svalil se jak široký tak dlouhý a zrov-

na k posteli, kde byl uvázaný Divous. A teď poslouchejte, teď přijde ta nejkrásnější a nejstrašnější část příběhu, jak jsem vám to slíbil. Lamželezo byl tak opilý, že zůstal ležet jako pařez. Ale jak padal, div nerozmáčkl Divouse, skoro mu zlomil zadní nohu. Víte, jaká to byla zlá, vztekla a pomstychtivá bestie. Co myslíte, že ta mizera udělala, když spatřila, že před ní pán leží na zádech a nehybný jako kapr na talíři? Skočila na něj, sehnula se, jednou prackou mu napnula kůži na krku a druhou... šmik... přerázla vám mu chřtán, jen to hvízdlo... přesně jak jí to Lamželezo předvedl, aby to udělala Nitkovi.“

„Výborně!“

„Ať žije Divous!“ vykřikovali vězni nadšeně.

„Přesně tohle křičelo pak za hodinu celé Malé Polsko. Nikdo neměl Lamželeza rád, a když se konečně Nitka dostal ven ze svého vězení, děti udělaly ve čtvrti průvod se všemi zvířaty, opicí i Nitkou a všichni lidé volali: ‚Ať žije Nitka! Ať žije Divous!‘“

V tu chvíli přerušilo Bodlinu volání zvenku:

„Hej, tatíku Roussele, pojd' na polévku; za deset minut budou čtyři!“

„Tos mě, chlapče, pobavil, děkuju ti,“ řekl dozorce. „Povídání je vlastně u konce, tak já jdu. Ale sekejte tu dobrotu!“ obrátil se k vězňům.

„Poslechneme si ještě konec,“ řekl Smrták, zalykaje se potlačovaným vztekem. Potom zašeptal Kulhavci: „Běž na práh a sleduj dozorce. Jakmile vyjde ze dvora, vykřikneš: Divous! A práskač vypustí duši.“

„Dobrá,“ řekl Kulhavec, šel s dozorcem až na práh a odtud za ním cíhal.

„Jak jsem povídal,“ pokračoval Bodlina, „Nitka celou tu dobu...“

„Divous!“ vykřikl Kulhavec a otočil se. Dozorce právě vyšel ze dvora.

„Ke mně! Nitko, jsem tvůj Lamželezo!“ vykřikl Smrták a skočil jako blesk po Germainovi, který neměl čas k jedinému pohybu ani výkřiku. Jenom zachroptěl pod příšerným stiskem Smrtákových dlouhých ocelových prstů.

KAPITOLA 48

Neznámý přítel

„A já tvůj Divous, Smrtáku!“ vykřikl muž v modré čepici; divokým skokem, při kterém povalil tři nebo čtyři vězně, stojící mu v cestě, se vrhl po Smrtákovi a spustil mu na lebku a mezi oči krupobití ran jako na kovadlinu. Vězni při tom nečekaném útoku užasle strnuli, nevědouce, ke komu se přidat. Někteří dokonce, dosud pod blahodárným vlivem Bodlinova vyprávění, byli rádi, že se Germain zachrání.

Smrták v první chvíli omámeně zakolísal jako býk pod řezníkovou palicí a mechanicky natáhl ruce dopředu, aby se bránil; tím se dostal Germain z jeho smrtelného sevření a mohl se zpola zvednout.

„Ale co je mu? Co toho chlapa popadlo?“ vykřikl Kulhavec, skočil po muži v modré čepici, který ze všech sil tlačil Smrtáka na lavici, a snažil se ho chytit zezadu za paže. Zabiják, neboť to nebyl nikdo jiný, se ohnal nohou dozadu a nakopl ho tak prudce, až se Kulhavec odkutálel na obvod kruhu, který utvořili věžňové kolem zápasí-
cích.

Germain, fialově bledý v tváři a zpola zadušený, klečel u lavice a zřejmě nevnímal, co se kolem něho děje. Smrták ho zmáčkl tak silně a bolestně, že ještě teď nemohl skoro dýchat. Smrtákovi se po prvním omámení zoufalým úsilím podařilo Zabijáka zbavit a postavit se na nohy... Jak byl tak zpitý hněvem a zuřivostí, vypadal strašně... Po mrtvolné tváři mu crčela krev; horní ret, vyhrnutý jako pysk rozzuřeného vlka, odhaloval stisknuté zuby. Nakonec vykřikl hlasem, který se chvěl zlostí a vyčerpáním:

„Zabte ho... mizeru...! Vy baby... necháte mě napadnout zezadu...! Nebo nám práškač uklouzne!“

Zabiják v té přestávce zatím popadl napůl omdlelého Germaina a podařilo se mu obratně ucouvnout až do jednoho rohu, kde svého chráněnce položil na zem. Získal tak výbornou obrannou pozici; nemusel se bát, že ho někdo napadne zezadu, a mohl se tím způsobem poměrně dlouho ubránit vězňům, na které značně zapůsobila jeho odvaha a síla. Zděšený Bodlina se vytratil, aniž si toho kdo všiml. Když Smrták viděl, že většina vězňů váhá, vykřikl:

„Ke mně...! Odděláme je oba... velkého i malého!“

„Dej si bacha!“ odpověděl Zabiják a s napřaženými rukama, pevně rozkročený na mohutných nohách, se připravil k boji. „Bacha, Smrtáku! Jestli si chceš ještě jednou zahrát na Lamželeza, já si zahraju na Divouse a podříznu ti chřtán!“

„Tak na něho skočte!“ zvolal Kulhavec a vstal. „K čemu ten blázen brání práskače? Smrt práskači... a jemu taky! Když brání Germaina, je to zrádce!“

„Ano...! Ano...!“

„Zabte práskače!“

„Zabte ho!“

Byl by se rozpoutal krvavý boj, tu se však ozval na dvoře zvukný, odměřený krok vojenské stráže, která byla ve vězení vždycky připravená. Přivedl je Bodlina, který využil všeobecného zmatku a vzrušení a běžel zaklepat na okno kanceláře, aby upozornil dozorce, co se děje v ohřívárně. Příchod vojáků udělal scéně konec. Germain, Smrták a Zabiják byli odvedeni k řediteli věznice.

Germain byl hrůzou a bolestí ještě tak zesláblý, že se musel opírat o dva dozorce, kteří ho zavedli do místnosti vedle ředitelovy kanceláře. Smrtákovy ocelové prsty zanechaly na jeho krku krvavou, zmodralou podlitinu. Stačilo pár vteřin a Rolniččin milý mohl být uškrcen. První pomoc mu poskytl dozorce z hovorny, který se o Germaina vždycky zajímal.

„Díky za vaši péči, pane,“ řekl Germain, když se trochu vzpamatoval. „Nebýt toho statečného muže...“

„Jak je vám?“

„Už lépe... Připadá mi to všechno jako nějaký příšerný sen... Kde je ten muž, který mě zachránil?“

„V kanceláři u ředitele...“

„Jak se jmenuje...? Kdo to je?“

„Jeho jméno... neznám, ale říkají mu Zabiják. Byl už jednou trestaný.“

„A za jaký zločin je tu teď...? Doufám, že za nic těžkého?“

„Za něco hodně těžkého! Noční vloupání a krádež v obydleném domě. Dostane asi stejně jako Bodlina, patnáct až dvacet let nucených prací, a navíc pranýř jako recidivista.“

Germain se zachvěl.

„To je strašné! A přece mě ten člověk ani neznal a přišel mi na pomoc. Taková odvaha, šlechetnost...“

„To víte, pane, i v takových lidech zůstane někdy kousek dobrého. Ale slyšíte, zrovna odchází od ředitele, který teď bude vyslýchat Smrtáka. Odvedu je pak společně...“

Zabiják prošel krátkou chodbou od ředitelovy kanceláře a vstoupil do místnosti, kde byl Germain.

„Počkejte tu na mě,“ řekl dozorce, „půjdu se zeptat, jak ředitel rozhodne o Smrtákovi, a vrátím se pro vás... Náš mládenec se už sebral; chce vám poděkovat a má za to, že bez vás by bylo po něm.“

Dozorce odešel. Zabiják jen zářil. Přistoupil k Germainovi a řekl:

„Hrome, to jsem rád! To jsem rád, že jsem vás zachránil... pane Germaine.“

„Vy mě znáte?“

„Tak trochu, synovče, řekl bych, kdybych byl vaším strýcem,“ řekl Zabiják se svou obvyklou bezstarostností. „Kdybych vás neznal... nebyl bych tady.“

„Jak to? Nerozumím...“ řekl Germain a přejel si rukou po čele, „nevím, jestli mi to strašné rozrušení před chvílí trochu neotřásl rozumem, ale opravdu vám nerozumím. Dozorce říkal, že jste tady pro... pro...“

„Pro krádež... hrome... jen to povězte... krádež a vloupání... a ke všemu v noci... s veškerým příslušenstvím!“ vykřikl Zabiják a rozesmál se. „Nic nechybí... dokonalost sama. Zkrátka krádež jaksepatří!“

Zabijákův drzý cynismus zapůsobil na Germaina tak nepříjemně, že se neubráníl, aby neřekl:

„Jak můžete tak mluvit... vy, takový odvážný, šlechetný člověk? Copak nevíte, jaký strašlivý trest vás čeká?“

„Dvacet let galejí a pranýř... Jak by ne...! Musím být zatvrzelý zločinec, když z toho mám švandu, co? Ale to víte, když už v tom člověk jednou lítá...“

„Přesto vám nikdy nezapomenu, co jste pro mě udělal,“ řekl Germain smutně. „Ale proč jste se dopustil té krádeže... z bídy... z hladu...?“

„Z hladu...? Když mě zatkli, měl jsem v kapse sto dvacet franků... Nemluvě o tom, že mám ochránce, který by nikdy nedopustil, aby mi něco chybělo. Ta krádež... na tu mě vlastně přivedl on. Takže jestli v tuhle chvíli tady sedíte, místo abyste byl uškrčený, poděkujte za to jemu.“

„Ale kdo je to?“

„Drží ruku taky nad vámi.“

„Nade mnou?“

„Ano... pan Rudolf. Já povídám pan, ale měl bych vlastně říkat Excellence... protože je to určitě nějaký kníže... jsem ale zvyklý říkat mu pane Rudolfe a on mi to dovoluje.“

„Mýlíte se,“ řekl Germain, čím dál víc užaslý, „neznám žádného knížete.“

„Ale on vás zná. Vy o tom nevíte? To je možné, to on dělá rád. Jakmile vidí nějakého poctivého člověka v bryndě, rup, a je mu pomoheno. A mha za mnou, mha přede mnou... štěstí dopadne tomu druhému na palici jako taška ze střechy. Tak jen klid, jednoho dne spadne na vás ta taška taky.“

„Já jsem z toho na mou duši načisto popletený!“

„A to se dozvíte ještě jiné věci! Ale abych to dopověděl o svém ochránci. Opatřil mi krásné zaměstnání v Alžíru a vypravil mě do Marseille, abych se tam nalodil. Vyrazím z Paříže šťastný jako blecha, ale hnedle to se mnou vypadalo jináč. Jako když se začne nebe zatahovat. První den svítí sluníčko, druhý den se ukážou mraky, třetí den je nebe celé šedivé a tak dále, až je černé jako lucifer. Rozumíte?“

„Vůbec ne.“

„Zkrátka sotva jsem se ocitl daleko od pana Rudolfa, nestál jsem za nic; jako pes, který ztratil pána. Bylo to pitomé, ale pes je taky pitomý, ačkoliv zas dobré sousto ani rány holí nikdy nezapomene. A pan Rudolf mi dal víc než dobré sousto. Zkrátka jsem se vrátil, i když mi bylo úzko, jak panu Rudolfovi vysvětlím, že jsem se vrátil bez jeho dovolení. Ale hrome! Sotva mě pan Rudolf spatřil, povídá mi: ‚Jdete zrovna včas, hochu, něco pro mě uděláte. Jeden počestný a skvělý mládenec, o kterého se zajímám jako o svého syna, je křivě obviněn z krádeže a uvězněn v la Force. Jmenuje se Germain a je to takový jemný, nesmělý chlapec. Je tam ve velikém nebezpečí, protože zločinci, mezi nimiž je zavřený, ho začali nenávidět. Vy jste byl kdysi ve vězení a jistě řadu vězňů znáte; kdyby náhodou některý z vašich bývalých druhů byl v la Force, což se dá zjistit, nemohl byste ho navštívit a nabídnout mu peněžitou odměnu, když vezme toho chlapce pod ochranu?‘“

„Ale kdo je ten neznámý šlechtetný muž, že se o mě tak zajímá?“ řekl udiveně Germain.

„To se jistě dozvíte; já to taky nevím. Jak tak povídám s panem Rudolfem, dostal jsem nápad, ale nápad tak legrační, že jsem se neudržel, abych se v tu chvíli nedal do smíchu. ‚Co je, chlapče?‘ povídá pan Rudolf. ‚Ale to z radosti, pane Rudolfe,‘ povídám já, ‚protože už vím, jak najdu chlapíka, který toho vašeho Germaina ochrání, a zatraceně ochrání, takže si na něho nikdo netroufne ani křivě pohlédnout.‘ No, a proto jsem tady.“

„Ale ta krádež...?“

„Počkejte. To je právě ta švanda. Pan Rudolf mi dal tisíc franků pro toho člověka, který vás vezme pod ochranu. Koupil jsem si za ně černou paruku, oholil jsem si vousy, nasadil modré brýle a záda jsem si vycpal polštářem, abych vypadal jako hrbáč. A začal jsem hledat dva pokoje někde v přízemku v nějaké živé čtvrti. Našel jsem je v ulici de Provence, představil jsem se jako pan Grégoire a zaplatil jsem nájem dopředu. Druhý den jsem nakoupil v Templu do pokojů nábytek, zase v černé paruce, v brýlích a s hrbem, aby si mě dobře zapamatovali. Na Saintdeniském bulváru jsem ještě koupil šest stříbrných příborů a všechno jsem dal dopravit do ulice de Provence. Pak jsem se tam vrátil nakoupené věci urovnat, vrátnému jsem řekl, že sem přijdu spát až pozítří, a klíč jsem vzal k sobě. Okna v obou pokojích byla zavřená silnými okenicemi. Než jsem odešel, nechal jsem ale schválně jednu zevnitř nezahákovanou. V noci jsem pěkně sundal paruku, brýle, hrb i šaty, ve kterých jsem pokoj najímal. Celou tu výzbroj jsem zabalil a poslal panu Murphovi, příteli pana Rudolfa, s prosbou, aby mi to uschoval. Pak jsem si koupil tuhle halenu a čepici a dvě stopy dlouhou železnou tyč a v jednu v noci jsem se vydal na potulku kolem svého obydlí v ulici de Provence. Chodím a koukám, kdy půjde kolem hlídka, aby mě zatkla a zabránila mi vloupat se do vlastního bytu a okrást sebe sama.“

Zabiják se neudržel, aby se ještě teď nerozesmál na celé kolo.

„Á, už rozumím...“ zvolal Germain.

„Ale řekněte, jestli jsem neměl smůlu: po hlídce jako by se slehla zem...! Mohl jsem se po libosti vykrást třeba dvacetkrát. Konečně ve dvě ráno slyším na konci ulice cupitat policajty, otevřu tedy okenici, prolomím tři tabulky, abych udělal pořádný randál, vlezu do okna, skočím do pokoje, popadnu stříbro, pár hadrů... hlídka naštěstí zaslechla cinkot skla a čapli mě, zrovna když jsem lezl z okna ven.“

„Takhle jste se pro mě obětoval...! Jsem vám nesmírně zavázaný!“ zvolal Germain.

„Mně ne... to panu Rudolfovi.“

„A ví to, že jste tady?“

„Nejsem tak hloupý, abych mu to vykládal, byl by mi tu legraci možná nedovolil... ačkoliv, nechci se chlubit... byla parádní, co?“

„Ano, ale proč jste něco neřekl hned, když jste sem přišel?“

„Věděl jsem, co se proti vám chystá, a mohl jsem to oznámit, ještě než Bodlina spustil svou historku... jenomže udávat... třeba takové lumpy... to není moje gusto... radši jsem se spolehl na pěsti...“

Náhle vběhl do pokoje dozorce.

„Pane Germaine, rychle, rychle k panu řediteli... chce s vámi okamžitě mluvit. A vy se, chlapče, vraťte do Lví jámy. Budete dělat bachaře, jestli chcete. Máte pro to všechny předpoklady... s takovým chlapíkem, jako jste vy, si vězni nedovolí žádné žerty.“

„Proč ne... když už jsem tady, líp dělat kapitána než obyčejného pěšáka. Sbohem, pane Germaine. Jdu zpátky mezi tu chásku... teď jsem bachař já... budou pěkně sekat dobrotu, nebo ať si dají pozor!“

Germain vstoupil k řediteli. Jaké však bylo jeho překvapení...! Našel zde Rolničku... bledou, dojatou, oči zalité slzami, ale na rtech blažený úsměv... Celá tvář jí zářila nevýslovným štěstím a radostí.

„Mám pro vás dobrou zprávu,“ řekl ředitel Germainovi. „Soud uznal vaši obžalobu za bezpředmětnou. Soukromý žalobce podal jistá vysvětlení a udání odvolal; dostal jsem příkaz okamžitě vás propustit.“

„To není možné!“

Rolnička chtěla něco říci, ale v rozrušení nedokázala pronést ani slovo. Jenom hleděla na Germaina, sepjala ruce a přikývla.

„Slečna přišla chvílku po tom, co jsem dostal propouštěcí příkaz. Přinesla mi dopis od jedné velice vlivné osobnosti, z něhož jsem mohl posoudit, jak obětavě se k vám slečna zachovala, zatímco jste byl ve vězení.“

„Sen...! Snad je to sen!“ řekl Germain. „Ach, pane... odpusťte, jsem tak překvapený... že vám nemohu ani poděkovat, jak bych měl...“

„A já, Germaine, nemohu ze sebe vypravit ani slovo, jsem tak šťastná,“ řekla Rolnička. „Ten dopis mi dal přítel pana Rudolfa.“

„Zase pan Rudolf!“ řekl Germain.

„Ano, teď vám mohu všechno povědět. Pan Murph mi řekl: ‚Germaine je volný, tady je dopis pro pana ředitele věznice. Až tam přijdete, bude mít pan ředitel už propouštěcí příkaz a můžete si Germaina odvést.‘ Nemohla jsem tomu uvěřit, ale byla to pravda... Rychle, rychle... dole už čeká fiakr...“

Těžko popsat, s jakou radostí opustili oba milenci vězení la Force a jaký večer spolu strávili v malém Rolniččině pokojíku, odkud se Germain teprve v jedenáct večer odebral do svého skromného příbytku.

KAPITOLA 49

Rudolf a Sára

Hraběnka Mac Gregorová se trochu zotavila po bolestné agónii, která několik dnů vážně ohrožovala její život.

Stmívalo se... Sára seděla v široké lenošce a podpírána bratrem Tomášem pozorně na sebe hleděla do zrcadla, které jí držela nastavené klečící služebná. Scéna se odehrávala v salóne, v němž se Sova pokusila o vraždu.

V hraběncině mramorově bledé tváři ještě víc vystupovala temná čern očí, obočí a vlasů; Sára seděla celá zahalená v bílém mušelinovém županu.

„Podejte mi korálovou čelenku,“ rozkázala jedné z komorných slabým hlasem, ale pánovitě a suše.

„Betty vám ji nasadí,“ řekl Tomáš, „neunavujte se... Stejně už tak je dost neprozřetelné...“

„Čelenku!“ opakovala netrpělivě Sára; vzala šperk a sama podle svého si ho položila na čelo: „Teď mi ji připevněte... a nechte mě...“

Když komorné odcházely, dodala se špatně skrývanou pýchou:

„Jakmile přijede Jeho Výsost velkovévoda z Gerolsteinu, uvedete ho sem.“

Když s bratrem osaměla, zvrátila se do křesla a řekla:

„Konečně! Konečně mám korunu na dosah... můj životní sen... Předpověď se tedy vyplní!“

„Krotte své nadšení, Sáro,“ řekl přísně Tomáš. „Ještě včera jsme pochybovali o vašem životě; nové zklamání by pro vás znamenalo smrtelnou ránu... Jen žádné nesmyslné sny... probuzení by bylo strašné.“

„Nesmyslné sny...? Cože! Jakmile se Rudolf dozví, že ta dívka, která je teď v saintlazarském vězení, je naše dcera, svěřená kdysi notáři, který ji prohlásil za mrtvou, myslíte, že...“

„Myslím,“ řekl hořce Tomáš, „že státní zájmy a politickou nutnost kladou vládcové výš než to, co je jejich přirozenou povinností.“

„Tak málo spoléháte na mou obratnost?“

„Kníže už dneska není naivní, vášnivě zamilovaný mladíček, kterého jste kdysi svedla. Ty časy má dávno za sebou... stejně jako vy, sestro. Zapomínáte, že od těch dob měl pro vás kníže jen pohrdání a nenávist?“

„Nenávist vystřídal však soucit. Od chvíle, kdy mu řekli, že jsem na smrtelné posteli, denně posílal de Graüna ptát se po mém zdraví.“

„Z lidskosti.“

„Před chvílí odpověděl na můj vzkaz, že mě navštíví. To je obrovský ústupek, bratře.“

V tu chvíli se ozvalo ze dvora hrčení vjíždějícího povozu.

„To je on... Rudolf...!“ zvolala Sára.

Tomáš rychle přistoupil k oknu, odhrnul záclonu a řekl:

„Ano, je to kníže; vystupuje z kočáru.“

„Nechte mě samotnou, teď se to rozhodne,“ řekla Sára s nepohnutelnou chladnokrevností. Tomáš chvíli zaváhal, pak náhle přistoupil k sestře a řekl:

„Já sám knížeti odhalím, jak byla vaše domněle mrtvá dcera zachráněna. Pro vás by ten rozhovor byl příliš nebezpečný... prudké rozrušení by vás zabilo... a také setkání s knížetem... po tak dlouhém odloučení... staré vzpomínky...“

„Podejte mi ruku, bratře,“ řekla Sára. Vzala Tomášovu ruku, položila ji na své necitelné srdce a řekla s ponurým, ledovým úsměvem: „Jsem dojatá?“

„Ale...“

„Nechte mě samotnou!“

Tomáš rychle vyšel z pokoje pár okamžiků předtím, než uvedli knížete.

Rudolf vstoupil do salónu s výrazem soucitu v tváři. Když ale spatřil Sáru sedět v lenošce a skoro vystrojenou, překvapeně se zarazil a ve tváři mu znovu vyvstala zasmušilá nedůvěra.

„Myslíte, že jsem na smrtelné posteli, a přicházíte mi dát poslední sbohem?“

„Poslední přání umírajících mi bylo vždycky posvátné; má-li to však být svatokrádežný podvod...“

„Uklidněte se,“ přerušila ho Sára, „uklidněte se, nepodvedla jsem vás; myslím, že mi už zbývá jen málo hodin života. Odpusťte mi tu poslední koketnost. Chtěla jsem vás ušetřit pohledu na smutný obraz, jaký obvykle provází agónii. Chtěla jsem být oblečená jako před lety, když jsem vás poprvé spatřila. Ano, konečně tu tedy jste, po deseti letech odloučení! Díky, ach, díky! Ale i vy poděkujte Bohu, že vám vnukl myšlenku vyslechnout mou poslední prosbu. Kdybyste mě byl odmítl... odnesla bych s sebou do hrobu tajemství, které pro vás bude znamenat radost, štěstí na celý život. Radost, trochu provázenou smutkem... štěstí, trochu provázené slzami... jako každé lidské štěstí...“

„Co tím chcete říci?“ zeptal se kníže užasle.

„Ano, Rudolfe, kdybyste byl nepřišel... to tajemství by se mnou bylo odešlo do hrobu... to by byla má jediná pomsta... ale ne... ne... takovou strašlivou odvahu bych neměla. I když jste mi způsobil mnoho utrpení, byla bych toužila podělit se s vámi o to nevýslovné blaho, z něhož se vy, jak doufám, budete těšit ještě hodně, hodně dlouho.“

„Ale co to má znamenat, madame? Jak jste zbledla, jste tak neobyčejně rozrušená... musí to být nějaká velice vážná, slavnostní zpráva?“

„Ano, vážná a slavnostní,“ řekla Sára vzrušeně; když si představila, jaký dojem udělá na Rudolfa nečekané odhalení, byla při tom

pomyšlení víc zmatená, než čekala. Už se nedokázala ovládnout a zvolala:

„Rudolfe... naše dcera žije...!“

„Naše dcera!“

„Žije, slyšíte!“

„Naše dítě!“ opakoval Rudolf a rychle přistoupil k Sárině lenošce.
„Naše dítě! Má dcera!“

„Nezemřela, mám o tom nezvratné důkazy... vím, kde je... zítra ji uvidíte.“

„Má dcera! Má dcera že žije!“ opakoval Rudolf strnule. „Je to možné?“

Zdálo se mu to tak nepravděpodobné, že náhle dostal strach, aby ho Sára znovu nechtěla jenom nachytat, a zvolal:

„Ne... ne... je to sen! Není to možné! Klamete mě, je to lest, podlá lež!“

„Rudolfe, vyslechněte mě!“

„Ne, znám vaši ctižádost i čeho jste schopná, vím, k čemu ten klam má posloužit!“

„Dobrá, máte pravdu. Jsem schopná všeho. Ano, chtěla jsem vás podvést. Ano, pár dní před tím, než mě postihla smrtelná rána, mě napadlo, že vyhledám mladé děvče... které vám přivedu místo vašeho dítěte...“

„Dost...! Ach, dost, madame!“

„Po tomhle přiznání mi snad uvěříte... vlastně budete muset, mám důkazy.“

„Důkazy...!“

„Ano, právě ve chvíli, kdy jsem domlouvala ten svatokrádežný podvod... byla jsem bodnuta dýkou.“

„Vy... v tu chvíli?“

„Bůh tomu chtěl, aby mi pro tu roli... pro tu lživou roli... byla nabídnuta... víte kdo? Naše dcera...“

„Nebesa... opouští vás rozum?“

„Neopouští mě rozum, Rudolfe. Tady v té skřínce vedle listin a portrétu, který vám potvrdí pravdivost mých slov, najdete papír potřísněný mou krví. Bodla mě ta žena, která mi pověřila, že naše dcera žije, a právě ve chvíli, kdy mi to odhalení diktovala.“

„A kdo byla ta žena?“

„Právě ta, které bylo naše dítě odevzdáno, když je prohlásili za mrtvé.“

„Ale ta žena... jak se jmenuje? Dá se jí věřit...? Kde jste ji poznala?“

„Věřte mi, Rudolfe, to všechno je osud. Prozřetelnost. Před několika měsíci jste pomohl z bídy jednomu děvčeti a poslal jste je na venkov, vidíte?“

„Ano, do Bouqueval.“

„Vztekem a nenávistí jsem ztratila rozum. Dala jsem to děvče unést... právě tou ženou...“

„A zavezli nešťastné dítě do Saint-Lazare.“

„Kde dosud je.“

„Už ne. Ach, madame, nevíte, jakou strašlivou věc jste způsobila... když jste tu nešťastnici vytrhla z útulku, kde jsem ji umístil...“

„To děvče že už není v Saint-Lazare?“ vykřikla Sára zděšeně. „A říkáte, že nějaké příšerné neštěstí?“

„Jeden zločinný netvor měl zájem na tom, aby zmizela. Utopili ji, madame. Ale mluvte dál... povídala jste, že...“

„Mou dceru!“ vykřikla Sára, vyskočila a zůstala stát vzpřímená a nehybná jako mramorová socha.

„Proboha, cože jste řekla?“

„Má dcera!“ opakovala Sára, zoufalstvím hrůzostrašně bledá. „Zabili mou dceru!“

„Pěnkava... vaše dcera!!!“ opakoval Rudolf a zděšeně ucouvl.

„Pěnkava... ano... tak ji jmenovala ta žena, které říkají Sova. Mrtvá... mrtvá!“ opakovala Sára, pořád bez hnutí, s ustrnulým pohledem. „Zabili ji.“

„Sáro,“ řekl Rudolf, děsivě bledý stejně jako hraběnka, „vzpamatujte se... odpovězte mi. Pěnkava... ta dívka, kterou jste nechala unést z Bouqueval... že byla...“

„Naše dcera!!!“

„To děvče!!!“

„Zabili ji!“

„Ach ne... ne... vy šlíte... to není možné... Neumíte si představit, ne, neumíte si představit, jak by to bylo strašné. Sáro, vzpamatujte se... snažte se mluvit klidně. Posad'te se. Podobá, zdání může někdy klamat, člověk rád uvěří tomu, po čem příliš touží. To nemá být výčitka... ale vysvětlete mi pořádně... povězte mi všechny důvody, které vás vedou k té domněnce, protože... ne, ne, to není možné! Nemůže to být! Nesmí!“

Hraběnka po chvíli ticha sebrala myšlenky a řekla zdrceným hlasem:

„Když jsem se dozvěděla, že jste se oženil, chystala jsem se také vdát a nemohla jsem dítě ponechat u sebe; byly jí tehdy čtyři roky...“

„Ale já vás tehdy o ni žádal... prosil!“ vykřikl Rudolf. „A mé dopisy zůstaly bez odpovědi. V jediném, který jsem od vás dostal, jste mi oznámila, že dítě zemřelo!“

„Nechtěla jsem vám je vydat, abych se vám pomstila. Bylo to podle. Ale poslouchejte dál... život ze mě uniká... cítím to... ta poslední rána...“

„Ne! Ne! Nevěřím vám... nechci vám uvěřit. Pěnkava... má dcera! Ach, Panebože, tohle nemůžeš chtít!“

„Poslouchejte, co vám řeknu. Když byly holčičce čtyři roky, můj bratr ji svěřil paní Seraffině, vdově po jednom jeho starém sloužícím. Měla u ní zůstat, dokud nebude moci vstoupit do penzionátu. Peníze, které jí měly zajistit budoucnost, složil bratr u jednoho notáře velice spolehlivého jména. Dopisy z té doby od toho muže a paní Seraffiny jsou tam... ve skřínce... Asi po roce mi psali, že se dívence

zhoršilo zdraví... osm měsíců nato zemřela a dostala jsem úmrtní list. Paní Serafína dala tehdy naši dceru k Sově prostřednictvím jednoho bídніка, který je teď na galejích v Rochefortu. Tohle Sovino prohlášení jsem začala psát, když mě bodla. Papír je tam... a také portrét naší dcery, když jí byly čtyři roky. Všechno si prohlédněte, dopisy, prohlášení, portrét; vy jste to nešťastné dítě viděl... sud'te sám..."

Po těch slovech se Sára vyčerpaně zhroutila do křesla.

Rudolf byl zdrcený. Bylo to neštěstí tak nečekané a hrůzné, jakému se člověk brání uvěřit, dokud ho k tomu nepřinutí drtivá fakta. Rudolf, přesvědčený, že Panenka zemřela, měl jen jedinou naději: dokázat si, že nebyla jeho dcerou.

S děsivým klidem, jehož se Sára zhrozila, přistoupil ke stolu, otevřel skříňku a začal pročítat a jeden po druhém s úzkostlivou pečlivostí prohlížet dopisy a listiny. Dopisy byly pravé, nedalo se o nich pochybovat, Sovino prohlášení také. Úmrtní vysvědčení se zdálo v pořádku. Ferrand však sám přiznal Cecily, že tímto podvodem získal značnou sumu, uloženou pro děvče, které dal nedávno utopit na ostrově Zlatokopa. Protože se kníže tak živě o Pěnkavu zajímal, dal sám ještě pátrat v Asnières a skutečně se dozvěděl, že se cestou na ostrov Zlatokopa utopily dvě ženy, jedna stará a druhá mladá, oblečená jako venkovanka, a že se povídá, že to je nový zločin Martialovy rodiny. A protože Panenka přes všechnu péči doktora Griffona, hraběte Saint-Rémy i Lvíce byla dlouho ve stavu takřka beznadějném a teprve nyní se začínala velice zvolna zotavovat, nemohla dosud podat o sobě zprávu ani paní Georgesové, ani Rudolfovi. Okolnosti se sběhly tak, že knížeti neponechávaly nejmenší naději. Zbýval poslední důkaz.

Rudolf se takřka bál obrátit oči na portrét, ale konečně na něj pohlédl. Ta rána byla strašná. V té roztomilé dětské tvářičce, už tehdy andělsky krásné, mohl dostatečně rozpoznat rysy Panenky... Jemný nos, ušlechtilé čelo, drobná a už jaksí vážná ústa. Neboť jak

psala paní Serafína Sáře v jednom z dopisů, které právě přečetl: „Dítě je pořád smutné a ptá se po matce.“ Byly to ty čisté, sladce modré oči... Modré jako chrpy, jak řekla Sova, když na portrétu poznala tvář nešťastné Coury, která od ní v dětství tolik zkusila.

Rudolf zdrceně klesl do křesla, zakryl si rukama tvář a rozvzlykal se.

Seděl dlouho, až náhle vyskočil a vrhl se ke dveřím.

„Kam jdete? Neopouštějte mě...!“ vykřikla Sára, napůl se zvedla a vztáhla k němu prosebně ruce. „Nenechávejte mě samotnou...! Umírám...“

„Samotnou...? Ne...! Ne...! Nechám vás tu s přízrakem vaší dcery, jejíž smrt jste zavinila...!“

Sára jako beze smyslů s příšerným výkřikem padla na kolena, jako kdyby před sebou spatřila hrůzné strašidlo:

„Smilování...! Umírám...!“

„Zemřete, prokletá...!“ vykřikl Rudolf ve strašném hněvu. „Teď chci život vašeho spoluviníka... Vy sama jste vydala svou dceru katovi!“

A dal se spěšně zavézt k Jakubu Ferrandovi.

KAPITOLA 50

Spoluvníci

Než Rudolf dojel k notáři, nastala noc...

Dům Jakuba Ferranda je pohroužen v hlubokou tmou... vichřice skučí... Prší... Vichřice skučela a pršelo i oné ponuré noci, kdy kreolka Cecily vydráždila brutální vášně tohoto muže až k šílenství a potom navždy zmizela.

Jakub Ferrand v kalhotách a černé vestě leží na posteli v ložnici, kterou jen chabě osvětluje záře lampy; jeden rukáv košile má vyhrnutý, potřísněný krví; pruh červené látky, stahující šlachovitou ruku, je znamením, že mu Polidori právě pustil žilou.

Doktor stojí u lůžka, jednou rukou se opírá o záhlaví a zřejmě s neklidem pozoruje tvář svého nekalého společníka. Je mdlobně strnulá, jak tomu bývá po prudkém záchvatu, a pohled na ni je děsivě odporný. Je to tvář člověka v nejvyšším stupni marasmu, zalitá studeným potem a v příšeří pokoje fialově bledá; zavřená víčka jsou tak naběhlá a podlitá krví, že v té mrtvolně sinavé tváři vypadají jako dva červené laloky.

„Ještě jeden tak prudký záchvat jako tento... a je mrtev..." praví Polidori tiše. „Podle doktora Arétée většina těch, koho postihne tato záhadná a strašlivá nemoc, umírá skoro vždy sedmý den... a dnes je tomu šest dnů, co ta dáblská kreolka zažehla neuhasitelný oheň, který ho stravuje... Strašná... strašná nemoc...! Zachvacuje jeden orgán za druhým takovým způsobem, že nad tím věda zůstává v rozpacích..." Naklonil se k Ferrandovi. „Teď mu nabíhají víčka... Jako by se tam koncentrovala rozžhavená krev. Zrakový orgán bude patrně v nejbližší chvíli zachvácen podobným úkazem, jako prve sluchový... Takové utrpení...! Tak dlouhé... a tak rozmanité...! Ach

ano,“ usmál se hořce, „když si příroda usmyslí, že bude krutá... když se jí zachce týrání, předčí ty nejsurovější lidské výmysly...”

„Zajímalo by mě, jestlipak i s tímhle kníže počítal... je to možné... Kníže je nemilosrdný... Ach, nežli tohle utrpení, tisíckrát líp by pro Ferranda bylo položit hlavu na špalek. Když ho tak vidím, začínám se děsit vlastního osudu... Jak bude rozhodnuto o mně... co chystají pro mě, Jakubova spoluvíníka...? Kníže se ve své pomstě jistě nespokojí tím, že mě udělal jeho žaláříkem... neušetřil mě popraviště... aby mě nechal žít. Možná že mě čeká doživotní vězení v Německu... To by bylo pořád ještě lepší než smrt... Co jsem mohl dělat, než se knížeti slepě odevzdat... byla to jediná možnost, jak se zachránit... Někdy však přes jeho slib mě popadá strach... co když mě vydají katovi... kdyby Jakub podlehl... bylo v mém zájmu nenechat Jakuba uniknout, ale teď mi nezbývá než hledět, aby žil... Příznaky choroby se však každým okamžikem zhoršují... skoro jen zázrak by ho mohl zachránit... Co dělat... co dělat?”

V tu chvíli bouře dostoupila vrcholu; jeden zchátralý komín, který už byl na spadnutí, podlehl náporu vichřice a s hromovým rachotem se zřítil na střechu a do dvora. Jakub Ferrand, prudce vytržen z tupé ochablosti, se pohnul. Polidori cítil, jak se ho čím dál víc zmocňuje neurčitý děs.

„Je to nesmysl, věřit předtuchám,“ řekl si zadrhnutým hlasem, „dnešní noc však jako by věštila něco strašného...” Všiml si, že notář zasténal, a zvolna přistoupil k posteli. „Probírá se z mdloby; možná že se záchvat bude opakovat.”

„Polidori!“ zamumlal Ferrand se zavřenýma očima. „Co je to za hluk?”

„Zřítil se komín,“ řekl Polidori potichu, aby nedráždil přecitlivělý sluch svého spoluvíníka. „Domem od základů otrásá divoká vichřice... je to strašná... strašná noc!”

Notář ho neslyšel a zpola otočil hlavu:

„Polidori, copak tu nejsi?”

„Ale jsem... jsem,“ řekl Polidori hlasitěji, „ale odpověděl jsem potichu, abych ti zase nezpůsobil bolesti jako před chvílí.“

„Ne... teď už necítím v uších tu strašnou bolest, když promluvíš... prve to při každém sebemenším hluku bylo, jako kdyby mi lebkou projel blesk... a přece jsem v tom lomozu, v těch děsných bolestech pořád slyšel Cecily, jak mě vášnivě volá...“

„Pořád ta dábelská žena... Pořád! Snaž se ty myšlenky zahnat... zabije tě to!“

„Ty myšlenky jsou můj život!“

„Ty blázne! Právě z těch myšlenek je všechno tvé utrpení! Říkám ti, tvá nemoc není nic jiného než posedlost smyslů, vybičovaných na nejvyšší stupeň... Říkám ti znovu, vyžeň z mozku ty vražedné obrazy chlípnosti, nebo zahyneš...“

„Zahnat ty obrazy!“ vykřikl Ferrand. „Nikdy, nikdy! Bojím se jen toho, aby má mysl z toho neochabla...! Ale ne, u všech d'asů, ona neochabne, čím dál víc se mi ta vidina zdá skutečnější... jakmile bolest na okamžik ustane a trochu seberu myšlenky, ten drahý, proklínaný démon Cecily je přede mnou.“

„Nevyléčitelná posedlost! Děsí mě to!“

„Vidíš, teď,“ řekl notář přiškrceně, s pohledem strnule upřeným do neznámého bodu, „ta neurčitá, bílá postava... tam... tam!“

Napráhl chlupatý, vychrtlý prst směrem k vidině.

„Mlč, nešťastný člověče!“

„Ach, je tady!“

„Jakube... to je smrt!“

„Vidím ji, je krásná! Krásná...!“

„Jakube,“ vykřikl zděšeně Polidori, „nedráždi zrak těmi přeludy!“

„To není přelud!“

„Dej si pozor! Víš, jak prve... taky se ti zdálo, že slyšíš vášnivou píseň té ženy, a náhle jsi pocítil v uších strašlivou bolest... Dej si pozor!“

„Nech mě!“ vykřikl notář hněvivě. „Nech mě...! K čemu mám sluch, než abych ji slyšel...? K čemu zrak, než abych viděl ji...? Ach, Cecily, jaká jsi krásná... opojná... a ty to víš, ty netvore...! Proč mě tak pekelně dráždíš ještě i teď...? Ach, ty prokletá fúrie, chceš mě usmrtit...! Nech mě, nech... nebo tě uškrtním...!“ vykřikl notář v deliriu.

„Ale vždyť se zabiješ, blázne nešťastný!“ zvolal Polidori a prudce notářem zatřásl, aby ho vytrhl z extáze.

„Královno moje! Dáble...!“ Ferrand nedomluvil. Vyrazil strašlivý výkřik a padl zpátky na lůžko... „Zhasni to světlo; je příliš ostré... nesnesu to, pálí mě do očí...“

„Cože!“ řekl Polidori užasle. „Vždyť je tu jenom lampa se stínidlem a světlo je docela slabé... Jenom otevři oči!“

„Otevřít oči...! V těch proudech palčivého světla, které se sem valí... čím dál víc, tady, všude... vodopády ohně... jiskry, tisíce jisker... oslepí mě to!“ vykřikl notář a posadil se na lůžku. Pak znovu vykřikl krutou bolestí a zvedl ruce k očím. „Nevidím! To kruté světlo mi proniká víčky... pálí, drásá... Kate! Zhasni tu lampu...! Pomoc! Bože můj! Pomoc...!“ Zvrátil se zpátky na lůžko v bolestných křečích.

Polidori vyděšen prudkostí záchvatu rychle zhasil světlo. Oba dva se ocitli v hluboké tmě.

V tu chvíli zalehlo do okna hrčení kočáru, který zastavil před domem.

„Je to tak lepší?“ řekl Polidori.

„Ještě pořád cítím prudkou bolest... ale to není nic proti tomu, co to bylo před chvílí.“

„Pamatuj si, jestli dostaneš ještě jeden takový záchvat jako prve, je s tebou ámen... Varuj se myslet na Cecily...“

„To nemohu a ani nechci... Cecily je všude kolem mě, jako bych byl krví v jejím těle. Kníže mě zbavil všeho jmění, nemohl mi však vzít úchvatný, nesmrtelný obraz té kouzelnice; ten obraz je můj; mohu ji kdykoli přivolat jako svou otrokyni; dívá se na mě, tak jak si

přeju, zbožňuje mě, tak jak si přeju!“ zvolal notář v novém výbuchu posedlé vášně.

„Jakube! Nerozčiluj se, pamatuj na ten předchozí záchvat!“

Jakub Ferrand však propukl v křečovitý ostrý smích:

„Vzít mi Cecily! Jdu nahoru... hned... do jejího pokoje... nebyl jsem tam, co odešla... Ach! Vidět... dotknout se šatů, které jí patřily... zrcadla, před nímž se oblékala... bude to, jako kdyby tu byla...“

„Kam jdeš,“ řekl náhle Polidori, když zaslechl, že notář vstává; v pokoji totiž stále panovala hluboká tma.

„Jdu hledat Cecily...“

„Nesmíš! Pohled na ten pokoj by tě zabil.“

„Cecily mě tam čeká.“

„Nepůjdeš, držím tě a nepustím,“ řekl Polidori a chytil notáře za paži.

Ferrand, zcela u konce sil, se těžko mohl bránit Polidoriho mocnému stisku.

„Ty mi chceš bránit, abych šel za Cecily?“

„Ano, krom toho vedle v pokoji je rozžatá lampa; víš, jaký účinek mělo prve světlo na tvé oči.“

„Cecily je nahoře... čeká mě... dostanu se k ní, kdybych měl projít horoucím peklem... pust' mě... říkala mi můj starý tygře... pozor, mám ostré drápy.“

„Nepůjdeš nikam. Radši tě přivážu k posteli jako nebezpečného šílence. Počkej!“ vykřikl náhle Polidori a začal naslouchat. „Mně se zdá, jako bych slyšel u domu zastavit kočár; ne, opravdu slyším ze dvora hlasy.“

„Chceš mě ošálit, odvést mi myšlenky; prokoukl jsem tě.“

„Povídám ti, že slyším hovor, jako by to byl...“

„Mě neoklameš,“ přerušil ho Ferrand, „nejsem tak hloupý...“

„Ale tak poslouvej, nešťastný človče, copak to sám neslyšíš!“

„Pust' mě...! Nahoře je Cecily, volá mě; nebo se rozzuřím. Já ti taky povídám: dej si pozor...! Rozumíš? Dej si pozor...!“

„Nepůjdeš nikam...“

„Dej si pozor...“

„Nevyjdeš odtud, nemohu tě pustit, je to můj zájem...“

„Nezabráníš mi, abych šel za Cecily, zemřeš, to je zas můj zájem...
Tu máš!“ řekl notář hluše.

Polidori vykřikl.

„Padouchu! Bodls mě do ramene, ale nemáš dost pevnou ruku: rána je lehká, neunikneš mi...“

„Tvá rána je smrtelná... bodl jsem tě otrávenou dýkou, která patřila Cecily; mám ji u sebe pořád: počkej, až začne jed působit. Ach, už mě pouštíš... umřeš... Neměls mi bránit, abych šel za Cecily...“ řekl Ferrand, tápaje ve tmě po dveřích.

„Ach...!“ zamumlal Polidori. „Paže mi tuhne... jímá mě smrtelný chlad... kolena se pode mnou chvějí... krev mi v žilách tuhne... chytá mě závrať... Pomoc...!“ vykřikl Ferrandův spoluviník z posledních sil. „Pomoc...! Umírám...!“ A zhroutil se na zem.

Jakoby v odpověď na jeho úzkostný výkřik se vedle tak prudce otevřely skleněné dveře, až se vysypalo na zem několik tabulek, a hned nato se ozval Rudolfův hlas a spěšné kroky. Jakub Ferrand konečně nahmatl kliku, otevřel dveře a se svou nebezpečnou dýkou v ruce se vrhl do vedlejší místnosti... V témž okamžiku se v protějších dveřích objevil kníže, hrozivý, strašný jako duch pomsty.

„Netvore!“ vykřikl a pokročil k Ferrandovi. „Zabil jsi mou dceru! Za to...“ Nedomluvil, zděšeně ucouvl...

Zdálo se, jako by ta slova Ferranda zdrtila. Zahodil dýku, rukama si zakryl tvář a s nelidským skřekem se skácel tváří k zemi. Jasné osvětlení pokoje, do něhož vstoupil, mu projelo zrakem s tak šlehou, omamnou palčivostí, jako by ho zalil přímý vodopád světla ze slunečního kotouče. Pak nastalo hrůzné divadlo. Notář se zhroutil v přišerných křečích a drápal nehty do podlahy, jako by si chtěl vyhrabat díru, do níž by unikl před krutou bolestí, kterou mu způsobilo oslnivé světlo.

Rudolf, jeden z jeho lidí a vrátný, který ho dovedl až sem, zůstali stát ztuhlí děsem. Knížeti přes všechnu spravedlivou nenávist se při pohledu na Ferrandovo neslýchané utrpení notáře zželelo a nařídil přenést ho na pohovku.

Bolest pak přešla v dlouhý, divoký záchvat halucinací, které nakonec zvolna ustávaly, pohasínaly, jak nešťastníka opouštěl život. Poslední notářovo slovo bylo: Cecily...

Rudolf pln hrůzy se otočil a vyšel ven. Vrátil se domů ve velmi pochmurné náladě. Po bolestné, bezesné noci k sobě povolal Murpha, aby mu svěřil, jakou strašnou věc odhalil o Panence.

KAPITOLA 51

Otec a dcera

Čtenář snad nezapomněl, že když byla Panenka zachráněna, dopravili ji nedaleko ostrova Zlatokopa do vily doktora Griffona, primáře chudinské nemocnice a přítele hraběte Saint-Rémyho, který se o Panenku velice zajímal. Pan de Saint-Rémy byl venkovský šlechtic, měl však přátele v Paříži a byl to právě on, kdo doporučil Griffonovu nemocnici dobročinnosti paní d'Harville. Markýza se tam vydala nazítrí po strašné smrti notáře Ferranda. Jaký však byl její úžas, když z rozhovoru s panem de Saint-Rémy, který ji nemocnicí provázel, vyšlo najevo, že domněle utopená Panenka (jejíž příběh hrabě ovšem dosud neznal) je šťastně zachráněna a v bezpečí ve vile doktora Griffona. Okamžitě se v doprovodu hraběte vydala do Asnières za Panenkou, aby ji rovnou odvezla s sebou zpátky do Paříže, k Rudolfovi.

Svou matku už Panenka poznat neměla. Když se hraběnka Sára dozvěděla od Rudolfa, že jejich dcera nežije, byl to pro ni otřes tak prudký, že mu krátce po Rudolfově odchodu podlehla.

Blížilo se už jaro, slunce začínalo hřát, nebe bylo čisté, vzduch vlhý... Panenka podpíraná Lvicí zkoušela své síly procházkou na zahradě u doktorova domku. Blahodárné sluneční teplo a pohyb zbarvily bledou, vyhublou Pěnkavinu tvář růžovým nádechem.

„Jak je to sluníčko hezké!“ řekla a zastavila se u kamenné lavičky, obklopena skupinou habrů obrácených k jihu. „Posadíme se na chvilku, chcete, Lvice?“

„Copak se mě potřebujete ptát?“ odpověděla zhurta Martialova žena a pokrčila rameny. Pak stáhla z krku hedvábný šál, na čtyřikrát ho přeložila, položila ho na vlhký písek cestičky a řekla:

„Položte si na to nohy.“

„Ale Lvice,“ řekla Panenka, která si pozdě všimla jejího úmyslu, „ale Lvice, vždyť si ten šál zničíte.“

„Žádné řeči...! Země je studená,“ řekla Lvice.

Energicky vzala Panenčiny drobné nožky a položila je na šál.

„Vy mě hrozně kazíte, Lvice...“

„To se ví... a vůbec si to nezasloužíte: pořád se bráníte, když se snažím, aby vám bylo dobře... Nejste unavená...? Chodíme už dobře půl hodiny... V Asnières zrovna zvonili poledne.“

„Trochu unavená jsem... ale cítím, že mi ta procházka prospěla. Po dlouhém pobytu na lůžku je to tak příjemné... vidět zase slunce, stromy, pole, když už jsem myslela, že je neuvidím nikdy!“

„Ano, dva dny jsme skutečně měli o vás strach... Chudinko Pěnkavo... Ted' už vám to mohu povědět... mysleli jsme, že se nesebere.“

„A představte si, Lvice, když jsem se ocitla pod vodou... najednou jsem si vzpomněla, že jedna zlá žena, která mě v dětství týrala, mi vždycky hrozila, že mě hodí rybám. Později mě chtěla doopravdy jednou utopit. A tak jsem si řekla: Jsem nešťastné stvoření, je to osud, neuniknu tomu...“

„Chudinko... to byla vaše poslední myšlenka?“

„Ach ne...!“ řekla Panenka. „Když jsem cítila, že umírám... má poslední myšlenka patřila tomu, kdo je pro mě jako Pánbůh; a když jsem se začala probírat, zase jsem prvně vzpomněla na něho... Kéž by mi doktor už dovolil psát! Paní Georgesová má o mě jistě strach! A pan Rudolf možná taky,“ dodala s rudnoucí tváří a sklopila oči. „Myslí si možná, že jsem mrtvá!“

„Tak jak si to myslí ti, kdo vás chtěli utopit, chudinko malá. Ti padouši!“

„Vy si tedy pořád myslíte, že to nebyla nešťastná náhoda?“

„Náhoda! Ano, u Martialů se takovým věcem opravdu říká náhoda... Když říkám u Martialů... nemyslím svého muže... ten do té rodiny nepatří... zrovna jako do ní nikdy nebude patřit František s Amandinou.“

„Ale proč by mě chtěli utopit? Nikomu jsem nikdy neublížila... nikdo mě nezná.“

„To je jedno... Martialovi jsou dost velcí mizerové na to, aby člověka utopili, ale tak hloupí zas nejsou, aby to dělali bezdůvodně. Však se stará prořekla před mým mužem dost jasně, když byl za ní ve vězení.“

„On byl tedy navštívit tu strašnou ženu?“

„Ano. Není pro ni žádná naděje, ani pro Kotrbu, ani pro Mikuláše. Ten ničema si myslel, že si pomůže, když prozradí na matku a sestru ještě další vraždu. Takže jsou v tom teď namočení všichni stejně. Ledaže by Mikuláš utekl. Je zavřený s jedním strašným lumpem, kterému říkají Smrták, a ten prý ještě s několika dalšími myslí na útěk. Mikuláš to vzkázal Martialovi po jednom propuštěném vězni. Můj muž byl totiž tak slabý, že svého vypečeného bratra navštívil. A ten mizera, aby ho čert vzal, dostal po té návštěvě kuráž a dovolil si vzkázat, že může každým okamžikem utéci, a aby prý mu Martial připravil u starého Micou peníze a šaty. Ale hrom mě zab, jestli svému muži dovolím, aby pomáhal vrahounovi, který ho chtěl zabít... Ostatně když jste teď zdravá, Pěnkavo, vydáme se s mužem i dětmi na venkov, do Paříže už jakživi nepáchneme...“

„Počkejte aspoň, abych o vás mohla povědět panu Rudolfovi, jestli ho ještě uvidím. Jak bych vám to jinak splatila? Zachránila jste mi život...“

Za habřím se ozval dupot nohou; byli to František a Amandina, kteří dík laskavosti pana de Saint-Rémy zůstali pohromadě s Lvicí a teď přibíhali celí udýchaní a křičeli:

„Lvice, je tu nějaká krásná paní s panem de Saint-Rémy; chtějí okamžitě vidět Panenku.“

Takřka hned za nimi se objevil hrabě s paní d'Harville. Sotva markýza spatřila Panenku, rozběhla se k ní a něžně ji objala.

„Nešťastná holčičko...! Jste tady...! Zachráněna...! Zázračně zachráněna! Jsem tak šťastná, že jsem vás našla...! Všichni jsme mysleli, že jste ztracená...! Tolik mi vás bylo líto! A vaši přátelé, kteří vás tak hořce oplakávají... jaké to pro ně bude překvapení... jaká šílená radost!“

Panenka vzala za ruku Lvici, která ustoupila stranou, a představila ji paní d'Harville:

„Jestliže je mým dobrodincům můj život tak drahý, pak vás prosím, madame, přimluvte se u nich za mou družku, která mě zachránila s nasazením vlastního života...“

„Bud'te klidná, dítě... Vaši přátelé dokážou statečně Lvici, že dovedou být vděční... Ale neztrácejme ani okamžik. Jsem už celá netrpělivá, abych vás odvezla. V kočáře mám šál a teplý plášť... Pojd'te, pojd'te, dítě...“ Pak se obrátila k hraběti: „Dejte, prosím vás, té statečné dívce mou adresu, aby se mohla přijít s Panenkou rozloučit. Tak nás alespoň budete muset navštívit,“ dodala ještě Lvici.

„Ach, madame, určitě přijdu, moc by mě mrzelo, kdybych nemohla Pěnkavu ještě naposledy obejmout.“

Pár minut nato byly už paní d'Harville s Pěnkavou na cestě do Paříže. Markýza dosud netušila, že je Panenka Rudolfovou dcerou, a plná radosti, že mu veze zpátky jeho chráněnkou, chystala se beze všeho ji k němu přivést. Když přijely před Rudolfovo obydlí, nechala ji však zatím sedět ve voze, protože nevěděla, jestli se Rudolf bude chtít dát děvčeti poznat a přijmout je u sebe. Dala se ohlásit a za okamžik vstoupila do pokoje, kde kníže právě hovořil s Murphem o včerejším strašlivém odhalení. Okamžitě postřehla v Rudolfově tváři hlubokou změnu, prozrazující těžké zoufalství. V očích měl

stopy slzí a Klementka si pomyslela, že ho snad potkalo nějaké daleko horší neštěstí, než byla domnělá smrt Pěnkavy. Zapomněla na vlastní důvod své návštěvy a zvolala: „Proboha, Excellence... Co se vám stalo?“

„Vy ještě nevíte, madame? Myslel jsem... když jste tak spěchala, tak naléhavě jste chtěla se mnou mluvit...“

„Ach ne, proč jsem tady, o tom, prosím vás, nemluvme! Ve jménu mého otce, kterému jste zachránil život, Excellence... mám skoro právo zeptat se vás, co strašného vás potkalo... Jste tak zdrcený, tak strašně bledý... Sire Murphe, proboha, co je?“

„Ach ano, madame,“ řekl Rudolf přerývavým hlasem, přemáhaje se ze všech sil, „psal jsem vám, že se Panenka utopila... a mezitím jsem se dozvěděl, že to byla má dcera.“

„Panenka...! Vaše dcera?“ vykřikla Klementka s nevylicitelným přízvukem.

Rudolf sklesl do křesla a zakryl si rukama tvář.

Paní d'Harville zůstala jako omráčena, bez hnutí, neschopná promluvit, skoro ani dýchat; šílená radost se v její duši střídala s obavou, aby to, co nyní knížeti odhalí, nemělo na něho příliš drtivý účinek; a také s nekonečnou, zbožnou vděčností osudu, že pověřil ji... právě ji... aby Rudolfovi oznámila, že jeho dcera žije a ona že mu ji přivádí... Prudkým vzrušením nebyla schopná slova. Náhle však, jako by zapomněla na Murpha i na Rudolfa, skoro bezděčně se svezla na kolena, sepjala ruce a vydechla s horoucí zbožností a nevýslovným vděkem:

„Díky...! Pane bože... bud' pochválen...! Poznávám tvou všemohoucí vůli... díky, díky, že zrovna já... já mu smím povědět, že jeho dcera žije...!“

Pronesla ta slova tiše, ale Murph i kníže je zaslechli. Když Klementka vstávala, Rudolf rychle zvedl hlavu. Nelze vylíčit to gesto, výraz tváře a pohled, jakým se zadíval na Klementku, jejíž půvabná tvář, prodchnutá nevýslovnou radostí, zářila v tu chvíli až nadpřiro-

zenou krásou. Opírala se jednou rukou o mramorovou římsu, druhou tiskla na řadra, aby utišila bušící srdce, a na Rudolfův pohled odpovíděla pokývnutím.

„Kde je?“ řekl kníže, který se chvěl jako list.

„Dole, v mém kočáře.“

Murph jako blesk skočil před Rudolfa, aby mu zabránil bezhlavě vyběhnout ven.

„Zabijete ji, Excellence!“ zvolal a snažil se knížete zadržet.

„Teprve včera vstala z lůžka. Ve jménu jejího života, neproved'te neprozřetelnost, Excellence,“ dodala Klementka.

„Máte pravdu,“ řekl Rudolf, stěží se přemáhaje, „máte pravdu, musím se uklidnit, počkám, až přejde první rozčilení. Ach, je toho moc, moc v jednom dni,“ dodal rozrušeně a obrátil se k paní d'Harville: „Ale jak se zachránila? Kdo ji zachránil? Vidíte, jak jsem nevďěčný, ještě jsem se vás na to ani nezeptal.“

„V okamžiku, když se topila, vytáhla ji z proudu jedna odvážná žena.“

„Znáte ji?“

„Zítra mě navštíví.“

„Je to nesmírný dluh,“ řekl Rudolf, „ale budu ho umět splatit.“

„Bože, jaký to byl šťastný nápad, že jsem nepřivedla Panenku rovnou s sebou!“ řekla markýza. „Ta scéna pro ni mohla být osudná.“

„To je pravda, madame,“ řekl Murph, „štěstí, že tu není.“

„Nevěděla jsem, jestli se jí Jeho Excellence bude chtít dát poznat. Myslela jsem, než ji přivedu, že dřív promluví s ním.“

„Už jsem zase svým pánem,“ řekl kníže, který několik minut bojoval s rozčilením a měl teď tvář skoro klidnou. „Murphe, přived' mou dceru.“

„Jste si sebou jistý, Excellence?“ řekla Klementka. „Jen žádnou neprozřetelnost.“

„Ne, buďte klidná, vím, jak by to pro ni mohlo být nebezpečné. Dám si pozor. Můj drahý Murphe, prosím tě, běž už!“

„Nemějte obavu, madame,“ řekl šlechtic, který pozorně sledoval knížete, „může přijít, Jeho Excellence se ovládne.“

„Tak běž, běž už, příteli.“

„Ano, Excellence, jenom minutu, prosím vás, vždyť člověk není ze železa,“ řekl Murph, utíraje si stopy slz. „Nemusí vidět, že jsem plakal.“ Pokročil ke dveřím. „Ale... co jí řeknu, Excellence?“

„Ano, co má říci?“ řekl Rudolf Klementce.

„Že si ji pan Rudolf přeje vidět, víc nic, myslím?“

„Pravda: že si ji pan Rudolf přeje vidět... víc nic... Tak jdi, jdi...“

„To bude určitě nejlepší,“ řekl šlechtic, přinejmenším stejně dojatý jako markýza. „Řeknu jí prostě, že ji pan Rudolf chce vidět. Z toho nic nepozná, nic ji nenapadne; ano, to bude nejrozumnější.“ A nehýbal se z místa.

„Sire Waltře,“ řekla Klementka s úsměvem, „vy máte strach.“

„Ano, markýzo, přes svou mocnou, šest stop vysokou skořápku jsem docela naměkko. Ale teď už to bude dobré,“ řekl šlechtic a přešel si obrovskými pěstmi přes oči. „Úplně směšné, taková slabost v mém věku. Už se však nebojte, Excellence.“ A pevným krokem, s nepohnutou tváří vyšel ven.

Na okamžik se rozhostilo ticho. Klementka si náhle uvědomila, že je u Rudolfa a že jsou spolu sami. Kníže k ní přistoupil a řekl skoro nesměle:

„Jestliže volím tento den, tento okamžik, abych vám učinil upřímné doznání... pak proto, že v den a okamžik tak slavnostní bude mít to doznání tím větší váhu. Miluji vás od chvíle, kdy jsem vás spatřil. Dokud jsem musel tu lásku skrývat, skrýval jsem ji; nyní jste volná, vrátila jste mi dceru, chcete být její matkou?“

„Já, Excellence!“ zvolala paní d'Harville. „Co to říkáte?“

„Prosím vás snažně, neodmítejte mě... učiňte, ať tento den rozhodne o mém celoživotním štěstí,“ řekl něžně Rudolf.

Klementka myslela, že sní. Rudolfovo vyznání, vyslovené tak prostě, vážně a dojemně, a právě v tuto chvíli, ji naplnilo nesmírným štěstím:

„Excelence, pomyslete na rozdíl našeho postavení, na zájmy vaší země...”

„Dovolte, abych především myslel na zájmy svého srdce a své drahé dcery; učiňte nás dva šťastnými; ať smím konečně říkat: má žena, má dcera; a to nešťastné dítě, které stejně jako já ještě před chvílí bylo na světě samo, ať smí také říkat... můj otče, matko, sestro, neboť také vy máte dceru, která se stane mým dítětem.”

„Ach, Excellence, na tak šlechetná slova je možné odpovědět jen slzami vděčnosti,” zvolala Klementka, „Ale už jdou, tady je vaše dcera!”

„Ne, neodmítejte mě,” řekl Rudolf dojatě a naléhavě, „ve jménu mé lásky, řekněte... naše dcera.”

„Tedy ano, naše dcera,” zašeptala Klementka ve chvíli, kdy Murph otevřel dveře a uvedl do knížecího salónu Panenku.

Jakmile se objevila, paní d’Harville k ní běžela, vzala ji za ruku, druhou ji objala, jako by ji chtěla podepřít, a vedla ji k Rudolfovi, který nebyl schopen udělat jediný krok. Murph, který si přece jenom nebyl sebou dost jistý, se rychle ztratil za velikou záclonu u okna.

Panenka, už tak dost zmatená, se při pohledu na svého dobrodince, zachránce, na svého Boha... který ji pozoroval v němém vytržení, celá roztřásla.

„Uklidněte se, dítě,” řekla markýza, „tady je váš přítel, čekal vás netrpělivě... měl o vás veliký strach.”

„Ach... ano... ano... veliký strach...” zakoktal Rudolf, který se stále nehýbal a stěží zadržoval slzy při pohledu na bledou a sladkou tvář své dcery. Na okamžik musel odvrátit hlavu, aby své dojetí utajil.

„Pojďte, dítě, jste ještě slabá, posadte se tady,” řekla Klementka, aby trochu odvrátila Panenčinu pozornost, a odvedla ji k široké

zladené lenošce, do níž Pěnkava opatrně usedla. Byla čím dál zmatenější: krk se jí svíral, nemohla promluvit; byla nešťastná, že dosud nedokázala říci panu Rudolfovi ani slovo díky.

Kníže se konečně trochu ovládl, zvolna přistoupil k lenošce a řekl Panence, která k němu obrátila svou okouzlující tvář:

„Konečně jste, dítě, navždy pohromadě se svými přáteli...! Už je neopustíte... Hlavně musíte co nejrychleji zapomenout na vše, co jste vytrpěla.“

„Ano, dítě, nejlepší způsob, jak nám prokážete svou lásku, bude ten,“ dodala Klementka, „když zapomenete na smutnou minulost.“

„Věřte, pane Rudolfe..., věřte, madame, když na ni někdy bezděky myslím, tak jen proto, abych si řekla... že bez vás bych byla nešťastná dosud.“

„Ano, ale vynasnažíme se, abychom ty chmurné myšlenky svou něhou zahnali. Nedám vám na ně čas, milé dítě... Ale musím vám povědět velmi významné noviny...“

„Mně, pane Rudolfe?“

„Od té doby, kdy jsem vás prvně spatřil... objevili jsme důležité věci... o... o vašem původu.“

„O mém původu?“

„Dozvěděli jsme se, kdo byli vaši rodičové, známe vašeho otce.“

Poslední slova pronesl Rudolf tak zadrhlým hlasem, že se k němu Panenka prudce otočila; naštěstí stačil odvrátit tvář. Ještě jedna skoro směšná věc odvrátila pozornost Pěnkavy, takže si nestačila všimnout Rudolfova pohnutí: ctihodný šlechtic, který dosud neopustil svůj úkryt za záclonou a jaksi úporně hleděl ven do zahrady, se neubráníl, aby náhle mocně nezatroubil do kapesníku; plakal totiž jako dítě.

„Ano, drahé dítě,“ řekla rychle Klementka, „známe vašeho otce... žije.“

„Můj otec!“ vykřikla Pěnkava.

„A jednoho dne...“ pokračovala markýza, „možná velice brzo... ho uvidíte. Patrně vás to překvapí... má velmi vysoké postavení... je velmi urozeného rodu!“

„A moje matka, madame, uvidím ji také?“

„Na tu otázku odpoví váš otec, dítě... Budete jistě šťastná, až ho spatříte, vidíte?“

„Ach, ano, madame,“ řekla Panenka a sklopila oči.

„Až ho poznáte, budete ho nesmírně milovat!“ řekla markýza.

„Ten den... začne pro vás nový život...“ řekl Rudolf.

„Ach, to ne, pane Rudolfe,“ odvětila prostě Pěnkava. „Nový život začal pro mě ten den, kdy jste se nade mnou smiloval... když jste mě poslal na statek.“

„Ale váš otec... vás miluje,“ řekl kníže.

„Neznám ho... a vám vděčím za všechno... pane Rudolfe.“

„Takže... vy... vy mě milujete... možná víc, než byste milovala otce?“

„Žehnám vám a zbožňuji vás jako Pánaboha, pane Rudolfe, protože vy jste pro mě udělal, co může jen Bůh,“ řekla vzrušeně Panenka, zapomínajíc na svou obvyklou nesmělost. „A když jsem myslela, že umírám, řekla jsem si: Bůh se nade mnou smiluje, protože pan Rudolf mě uznal hodnou svého zájmu.“

Na pár vteřin se rozhostilo ticho. Všichni byli hluboce dojatí.

„Vidím, drahé dítě,“ řekl Rudolf, stěží zadržuje radost, „že jsem ve vašem srdci zaujal skoro postavení, jaké přísluší vašemu otci.“

„Nemohu za to, pane Rudolfe. Snad to není správné... ale vás znám a svého otce neznám.“ A dodala se sklopenou hlavou: „A potom, vy znáte mou minulost... pane Rudolfe... a přesto jste ke mně byl tak nesmírně dobrý; můj otec mě nezná. Možná že bude litovat, že mě našel... a když je, jak madame řekla... vysokého rodu... bude se za mě stydět... červenat.“

„Červenat se za vás,“ vykřikl Rudolf a pyšně zvedl hlavu. „Uklidněte se, dítě, váš otec vám poskytne tak skvělé, vysoké postavení,

že i ti největší z největších k vám budou vzhlížet jen s hlubokou úctou. Červenat se za vás! Ne... ne... Krví jste spřízněna s královským rodem... a budete rovna těm nejvznešenějším evropským princeznám.“

„Excelence!“ zvolali zároveň Murph i Klementka, vyděšení Rudolfovým stoupajícím vzrušením a vzrůstající bledostí Panenky, která hleděla na svého otce s úžasem.

„Červenat se za tebe!“ pokračoval Rudolf. „Ach, jestli jsem byl kdy šťastný a pyšný na své královské postavení... pak jenom proto, že tě smím pozdvihnout tak vysoko, jak hluboko jsi byla ponížena... slyšíš, mé drahé dítě... má dcero... já jsem to... já jsem tvůj otec!“

Kníže se už nedovedl přemoci, vrhl se Panence k nohám a v slzách ji zasypal polibky.

„Panebože, buď pochválen!“ zvolala Panenka a sepjala ruce. „Smím tedy milovat svého dobrodince, tak jak ho miluji... Je to můj otec... mohu ho zbožňovat bez výčitek... Bud'... pochválen... můj...“ Nedomluvila. Otřes byl příliš prudký, skácela se v mdlobách do Rudolfovy náruče.

Murph skočil ke dveřím pro služebnictvo, otevřel je a řekl:

„Doktora... rychle... pro Jeho královskou Výsost... někomu se udělalo zle.“

„Já prokletý...! Zabil jsem ji...“ vykřikl Rudolf a s pláčem poklekl k dceři.

„Uklidněte se, Excellence,“ řekla Klementka. „To jistě nebude nebezpečné... vidíte... má barvu v tvářích... je to jen z rozčilení...“

V tu chvíli rychle vstoupil David, nesoucí v ruce malou skříňku plnou lahviček.

„Davide... má dcera umírá... zachraň ji!“ vykřikl Rudolf.

Rudolfovo „má dcera“ doktora sice překvapilo, ale běžel beze slova k Panence, kterou paní d'Harville držela v náručí; vzal ji za ruku, přezkoumal puls a obrátil se k Rudolfovi, který na něho hleděl bledý a zděšený.

„Nehrozí žádné nebezpečí... Uklidněte se, Výsosti.“

„Skutečně... žádné nebezpečí... žádné...?“

„Žádné, Excelence. Pár kapek éteru, a mdloba přejde. Není třeba se znepokojovat... ale prospěl by jí čerstvý vzduch; bylo by dobře otevřít dveře a zavézt lenošku na terasu...“

Murph rychle běžel otevřít zasklené dveře vedoucí na prostorný balkón; pak spolu s Davidem tam opatrně převezli lenošku i s Pěnkavou, která se brzy probírala z mdloby.

Její první slova byla: „Můj otec!“

KAPITOLA 52

Zabiják a Martial

Uplynulo čtrnáct dní od smrti Ferranda a hraběnky Sáry a od Rudolfova shledání s Panenkou. V té době byla propuštěna z vězení Luisa Morelová, jejíž nevina byla jasně prokázána. Když navštívila svého otce v ústavu choromyslných, radostné shledání zapůsobilo na Morela tak blahodárně, že mohl být krátce nato propuštěn domů jako zcela uzdravený. Notář před svou smrtí vykázal oběma na Rudolfův nátlak doživotní důchod, aby tak alespoň zčásti napravil následky své zločinnosti. Také paní Georgesová se konečně shledala se svým ztraceným synem a s otevřenou náručí přijala i Rolničku, kterou jí Germain představil jako svou nevěstu. Konala se hned dvojí svatba, neboť kromě Germaina a Rolničky stali se šťastnými novomanželi také Martial a Lvice.

Když vyšel Germain z vězení, Zabiják snadno dokázal, že okradl sama sebe, a po přísném napomenutí byl propuštěn. To bylo v době, kdy ještě nebyla nalezena Panenka. Rudolf v odměnu za novou službu ubytoval Zabijáka, kterému stejně už tak vděčil za svůj život, ve svém paláci v ulici Plumet a slíbil mu, že ho vezme s sebou, až se bude vracet zpátky do Německa. Jak víme, Zabiják cítil k Rudolfovi tak slepou oddanost, jakou cítívá pes k svému pánu. Bydlet s knížetem pod jednou střechou, občas ho vidět a trpělivě čekat na novou příležitost, aby se mohl pro něho či jeho blízké obětovat, v tom viděl Zabiják všechno své štěstí a nikdy by byl to štěstí nevyměnil za žádné peníze ani za farmu v Alžíru, kterou mu Rudolf nabídl.

Když ale kníže opět našel svou dceru, všechno se změnilo. Přes všechnu vděčnost člověku, který mu kdysi zachránil život, nedovedl se Rudolf odhodlat, aby vzal s sebou do Německa svědka někdejší

Panenčiny hanby... Naposledy tedy pro něho vzkázal, aby mu řekl, že od něho bude potřebovat ještě jednu službu. Zabijákova tvář při těch slovech zazářila, rychle však pohasla, když pochopil, že nejenom nepojede s knížetem do Německa, ale že musí naopak ještě ten den opustit palác. Není třeba líčit, jakou skvělou odměnu kníže Zabijákovi nabízel: peníze, statek v Alžíru a víc... všechno, co by si jen přál.

Zabiják, raněn až v srdci, odmítl; bylo to snad poprvé v životě, že ten muž plakal. Teprve po dlouhém Rudolfově naléhání přijal, co mu bylo nabízeno. Den nato povolal k sobě kníže Lvici s Martialem, a protože věděl od Panenky, že jejich vkus je tak trochu divošský, nabídl statečnému párku značnou sumu peněz, anebo polovinu té sumy a bohatý pozemek v sousedství farmy, kterou dal koupit pro Zabijáka. Myslel přitom i na to, že oba dva, Martial i Zabiják, jsou rázní, drsní a v jádře dobří muži, kteří by si mohli tím spíš rozumět, že mají oba dva důvod vyhledávat samotu, jeden kvůli své minulosti, druhý kvůli zločinům své rodiny. Nemýlil se. Martial i Lvice s nadšením nabídku přijali, a když se Murphovým prostřednictvím seznámili se Zabijákem, radovali se, že budou mít v Alžíru tak dobrého souseda.

I Zabijáka, přestože byl tak nešťastný, anebo možná právě proto, srdečné chování Martiala a jeho ženy velice dojalo a bohatě je splácel. Brzy pojilo všechny tři kolonisty upřímné přátelství.

Bylo právě masopustní úterý. Podivným řízením osudu právě na tento den byla určena poprava vdovy Martialové a její dcery. Syn Mikuláš prozatím popravíšti unikl, několik dní před popravou se mu podařilo s několika spoluvězni uprchnout. Posledním vdovíným přáním bylo spatřit ještě naposledy Martiala, který matčině přání vyhověl. A jeho nový přítel Zabiják ho v den popravy doprovodil ve fiakru až k bráně věznice v Bicêtre, odkud měly být pak obě odsouzené ženy převezeny na popravíště u Svatojakubské brány. Rozloučení netrvalo dlouho, zdrcený Martial brzy vyšel ven z cely,

kde se konaly poslední přípravy k popravě, a nasedl opět k Zabijákovi do fiakru, který je měl zavézt zase zpátky do Paříže.

Zabijákova tvář byla celá proměněná: místo odvahy a dobrosrdečnosti, tak charakteristické pro jeho mužnou tvář, nastoupila zasmušilá skleslost. Ani hlas jako by už neměl tak chlapsky drsný: duševní bolest, bolest, jakou dosud nikdy nepoznal, ho zcela podlomila. Soucitně hleděl na Martiala:

„Odvahu,“ řekl mu, „udělal jste všechno, co může správný hoch udělat... Vyřízeno... Teď myslíte na svou ženu a na děti, kterým jste zabránil, aby se z nich stali lumpové, jako byli rodiče... Konečně dnes večer vyrazíme z Paříže navždycky pryč a o tom, co vás trápí, už nikdy neuslyšíte.“

„Co naplat, Zabijáku... přece jenom je to matka... sestra...“

„Ale co naděláte... už se stalo... jednou je to tak a člověk se musí podvolit...“ řekl Zabiják a potlačil vzdech.

Martial po chvíli mlčení se k němu obrátil a řekl srdečně:

„Já bych vás měl vlastně taky utěšovat, hochu... pořád ještě jste smutný...“

„Pořád...“

„Víte, my se ženou... myslíme si, že jakmile se dostanete pryč z Paříže... to všechno přejde...“

„Ano,“ řekl Zabiják po chvíli a jaksi bezděky se zachvěl, „jestli se odtud dostanu...“

„Ale vždyť... dnes večer odjíždíme...“

„Vy ano... vy dnes večer odjíždíte...“

„A vy? Copak jste si to snad najednou rozmyslel?“

„Ne...“

„No tak?“

Zabiják zase chvíli ztichl, pak řekl s přemáháním:

„Podívejte, Martiale... pokrčíte možná rameny... ale řeknu vám radši všechno... A jestli se něco stane, bude to aspoň důkaz, že jsem se nemýlil.“

„Ale co je?“

„Když... když se nás pan Rudolf ptal, jestli bychom chtěli odjet společně do Alžíru a žít tam jako sousedé, nechtěl jsem vás klamat... Pověděl jsem vám o sobě všechno... jakou mám minulost...“

„O tom už nemluvte... vytrpěl jste si své... jste dobrý, statečný jako málokdo... chápu, že stejně jako já jste radši chtěl odjet někam daleko... než zůstat tady, kde by nám pořád lidé vyčítali... vám jeden nešťastný čin, který jste dávno odpykal, ačkoli ho dodnes litujete... mně zase zločiny rodiny... za které nenesu odpovědnost. Ale pro vás jako pro nás... co bylo, bylo... Všechno je minulost...“

„Ano, co bylo, bylo... pro vás jako pro mě... možná... ale tak jak jsem to povídal panu Rudolfovi... víte, Martiale... něco tam nahoře musí být... a já jsem zabil člověka... víte... mluvím o tom... protože... kdysi se mi často vracel takový sen... viděl jsem toho mrtvého... Pak to přestalo... dlouho se mi ten sen nevrátil... až dneska v noci...“

„Náhoda?“

„Ne... dneska mě potká nějaké neštěstí.“

„To je nesmysl, kamaráde.“

„Mám takový pocit, že z Paříže neodjedu...“

„Ne, věřte tomu, že to je nesmysl... To ze smutku, že máte opustit svého dobrodince... a pak ta myšlenka, že mě dnes budete doprovázet do Bicêtre... kde mě čekají tak smutné věci... měl jste to v noci v hlavě, není divu, že se vám ten sen vrátil...“

Zabiják smutně potřásl hlavou.

„Vrátil se mi přesně den před odjezdem pana Rudolfa... dneska odjíždí...“

„Dnes?“

„Ano... Včera jsem poslal jednoho člověka do paláce na výzvědy... sám jsem se neodvážil... pan Rudolf si to nepřeje... Řekli mu, že kníže odjíždí dnes dopoledne, v jedenáct... Charentonskou branou. Proto taky, jakmile budeme v Paříži... postavím se tam... abych ho ještě viděl... naposled...!“

„Není divu, že ho milujete, je tak dobrý, šlechetný!“

„Ano, ale hlavně... řekl mi, že mám srdce a čest... A v době, kdy jsem žil jako hovado a sama sebe si ošklivil... ukázal mi, že ve mně ještě zůstalo něco dobrého... přestože mě všichni považovali za grázla...“

„To je pravda, někdy stačí pár slov a člověk se zvedne z bahna, dostane odvalu...“

„Vidíte! Takže když mi pan Rudolf těch pár slov řekl, hrome, hned mi srdce jinak zabušilo...“

„Právě proto, že jste teď tisíckrát lepší, než jste býval, neměl byste dát na takové zlé předtuchy. Váš sen nic neznamená.“

„No uvidíme. Ne že bych schválně hledal malér... větší neštěstí už mě stejně nemůže potkat, než to... že už ho nikdy neuvidím! Pan Rudolf! A já jsem si myslel, že ho jakživ neopustím... to se ví, tak jak se pro mě patří, pořád připravený, tělem i duší jeho... No ať, možná že pochybil... Víte, Martiale, vedle něho jsem jenom červ... ale někdy ten největší zrovna může potřebovat toho nejmenšího... Kdyby na to mělo dojít, do smrti mu neodpustím, že mě poslal pryč.“

„Kdo ví...? Možná že ho ještě někdy uvidíte...“

„Ach, kdepak. Řekl mi: ‚Chlapče, musíš mi slíbit, že se mě nebuděš nikdy snažit vyhledat, prokážeš mi tím službu.‘ Slíbil jsem to, rozumíte... slovo chlapa dodržím... ale je to kruté.“

„Až budeme daleko odtud, zapomenete na všechno, co vás trápí. Budeme pracovat pěkně o samotě, klidně, jako poctiví farmáři... Tu a tam si leda vystřelíme nějakou tu ránu po Arabech... Tím lépe! To nám bude docela po chuti, mně i mé ženě. Protože Lvice, to je kurážná ženská!“

„Jak půjde o střelení, to bude má věc, Martiale,“ řekl Zabiják trochu veseleji. „Jsem svobodný a byl jsem voják...“

„A já zase pytlák!“

„Jenomže vy... vy máte ženu a ty dvě děti, kterým jste jako otec... Já mám jenom svou kůži... a když ji nemohu nasadit pro pana Ru-

dolfa, houby mi na ní záleží. Takže jakmile půjde o rvačku, postarám se o to sám.“

„Postaráme se oba.“

„Ne, jenom já... hrome! Hurá na beduíny!“

„No dobrá. Pořád líp, když mluvíte takhle než jako před chvílí... budeme dobří kamarádi, vidíte, Zabijáku. A z dětí vychováme pořádné lidi, vy budete tak trochu jako jejich strýc... protože my dva budeme bratři. Co říkáte?“ řekl Martial a podal Zabijákovi ruku.

„To mi sedne, Martiale... a vůbec... buďto smutek zabije mě, nebo ho zabiju já... jak se říká.“

„Nezabije vás. Klidně tam daleko zestárneme a každý večer si budeme říkat: Bratře... poděkujme panu Rudolfovi... To bude naše modlitba za něho.“

„Věříte, Martiale... docela jste mě rozproudil.“

„No vidíte...! Ve čtyři tedy pro nás přijďte. Dostavník vyjíždí v pět.“

„Platí... Ale vida, hnedle budeme v Paříži. Řeknu vozkovi, aby zastavil. Projdu se pěšky k Charentonské bráně. Počkám tam, až pojedou okolo pan Rudolf.“

Vůz zastavil a Zabiják vystoupil.

„Tak nezapomeňte... ve čtyři, kamaráde!“ řekl Martial.

„Ve čtyři...!“

KAPITOLA 53

Prst boží

Zabiják zapomněl, že je masopustní úterý; užasl proto nad zvláštním a hnusným divadlem, které se před ním otevřelo, když ušel kus cesty po bulváru směrem k Charentonské bráně. Během několika okamžiků ho strhl hustý proud lidí, hrnoucích se sem od předměstí, aby se dostali na Svatojakubský bulvár, kde se měla konat poprava. Přestože už byl den, zdálky po hospodách ještě pořád hlučně vyhrávala hudba, hlaholící především vysokými tóny trubek.

Jedině štětec Callotův, Rembrandtův nebo Goyův by dokázal zachytit podivný, šeredný, takřka fantastický obraz toho lidského davu. Skoro všichni, ať muži, ženy, nebo děti, byli oblečení do starých maškarních kostýmů; ti, kdo si nemohli takový přepych dovolit, měli šaty vyzdobené aspoň křiklavými hadříky. Tu a tam některý mladík měl na sobě ženský oděv, zablácený a potrhaný. Ze všech těch zhýralých tváří ztrhaných alkoholem zářila divoká radost, že po celonočním hýření uvidí popravu dvou žen, pro které je už připravená gilotina. Celá ta obrovská masa, představující nejšpinavější bahno Paříže, se skládala z banditů, padlých žen a lidí, kteří si svůj každodenní chléb opatřují zločinem a večer nasycení se vracejí do svých doupat.

Bulvár byl v těch místech velmi úzký, takže ho dav zcela zaplavil a zastavil všechn provoz. Zabijákovi nebyla nic platná atletická síla, uvázl v tlačenci a nemohl se takřka hnout z místa... Nakonec se vzdal... Kníže měl vyjet z ulice Plumet v deset, takže by projížděl Charentonskou branou asi v jedenáct, a teď nebylo ještě sedm. Dav ho nakonec zatlačil ke zdi jedné z krčem, které na těchto bulvárech stojí takřka jedna vedle druhé; otevřenými okny, odkud burácela

ohlušující hudba plechových nástrojů, se stal bezděky svědkem podivné scény... V jednom rohu rozlehlého nízkého sálu vyhrávala kapela a uprostřed, mezi stoly plnými zbytků jídel, rozbitých talířů a převržených lahví asi tucet opilých mužů a žen v maškarních převlecích tančilo divoký neslušný kankán, jaký v podobných krčmách tančívá zbytek domácích hostů obvykle k ránu po tancovačce, když už není policejní hlídka tak bdělá. Zabiják v té nechutné bakchanálii postřehl dva párky, které pro své odporně cynické postoje, gesta a slova sklízely obzvlášť velký potlesk. V první dvojici byl muž přestrojený za medvěda. Měl na sobě kabát a kalhoty z beraní kůže a místo zvířecí hlavy jakousi chlupatou kapuci, která mu úplně zakrývala tvář; byly v ní jenom dvě díry pro oči a široká šterbina ve výši úst, aby mohl vidět, mluvit a dýchat... Ten maskovaný člověk byl uprchlý vězeň z la Force (mezi uprchlíky byl také Bradatý a dva vrazi, zatčení v krčmě U Bílého králíka na začátku tohoto příběhu), byl to Mikuláš Martial, syn jedné a bratr druhé ze dvou žen, pro které stálo na pár kroků odtud připravené popraviště... Tančila s ním žena v kostýmu markytánky, na hlavě hrbolatý klobouk z hověziny ozdobený potrhanými stužkami, na sobě jakousi zašlou červenou blůzu se třemi řadami měděných husarských knoflíků, zelenou sukni a pod ní vykukující bílé kalhoty. Rozcuchané černé vlasy jí spadaly do čela; z bledé, vyzáblé tváře vanula nestydatost a sprostota.

Protějšek obou tanečníků nebyl o nic méně odporný. Neobyčejně dlouhý člověk, převlečený za šejdíře Roberta Macaira, měl vychrtlou tvář tak zamazanou sazemi, že nebyl k poznání; navíc měl přes levé oko širokou pásku; kalné bělmo pravého oka uprostřed té černé tváře ještě zdůrazňovalo její ohyzdnost. Bradu měl Smrták (kterého čtenář už jistě poznal) docela schovanou ve vysokém nákrčníku ze staré červené šály. Na hlavě měl podle tradice placatý, ošumělý klobouk bez dýnka; na sobě zelený rozedraný kabát a rudé kalhoty, záplatované na tisíci místech a u kotníků převázané provázkem.

Vrah doprovázel svůj kankán těmi nejgrotesknějšími a nejcyntičtějšími postoji, smršťoval a zase natahoval své dlouhé železné údy a mrskal jimi nalevo, napravo, dopředu a nazad, jako kdyby je měl na ocelových pérech.

V nevázaném veselí mu byla důstojnou společnicí jeho tanečnice, vysoká štíhlá osoba nestoudné, opilé tváře, oblečená jako debarďerka: na napudrované paruce vojenskou čepici s velikým třapcem, zelený kabát a kalhoty z odřeného sametu přepásané oranžovou šerpou, jejíž konce za ní poletovaly.

Na jedné z lavic seděla tlustá žena hrubého, mužského vzezření: krčmářka od Bílého králíka. Na klíně držela kostkované pláště debarďerky a markytánky, které se zatím se Smrtákem a Mikulášem Martialem předháněly ve skocích a sprostých postojích...

Mezi ostatními tanečníky byl také kulhavý chlapec v černém triku, příliš volném na jeho postavu, červených kalhotách a přílišné, rozšklebené masce, který představoval čerta. Na svou tělesnou vadu byl neobyčejně čilý; svým přílišným společníkům se zhýralostí zcela vyrovnal, jestli je ještě nepředčil; nestoudně jako málokdo křepčil před statnou ženštinou, převlečenou za pastýřku a povzbuzující nestydatost svého partnera výbuchy smíchu. Protože nebyla proti Mrzáčkovi (kterého čtenář rovněž poznal) vznesena žádná žaloba a Rudohnát byl prozatím ještě ve vězení, vyžádal si dítě na otcovu žádost starý Micou, přechovávác z průchodu de la Brasserie, kterého jeho společníci neudali.

Podníceni ještě smíchem a pochvalným křikem davu natlačeného v oknech, účastníci hnusné orgie volali na orchestr, aby zahrál poslední kvapík. Muzikanti, potěšení, že si plíce konečně odpočinou, vyhověli všeobecnému přání a spustili rychlou, říznou melodii. Zvučné plechy ještě podpořily taneční závrať. Párky se chytily, zavlínily a pod vedením Smrtáka a jeho tanečnice se rozpoutal pekelný rej, provázený divokými výkřiky... Zuřivé křepčení zvedlo od podlahy mračno prachu, jež zahalilo celý ten závratný

vír objímajících se párků ponurou, rezavou mlhou. Opilost se brzy proměnila ve frenetické šílení; hlavy byly zpité vínem, pohybem, vlastním křikem; místnost už nestačila... Smrták sípavě vykřikl:

„Pozor...! Dveře...! Jde se ven, na bulvár!“

„Ano... ano...“ volal dav natlačený v oknech, „kvapíkem až ke Svatojakubské bráně!“

„Za chvíli tam sejmou ty dvě báby!“

„Kat si dvakrát přijde na své; to je švanda!“

„A s muzikou!“

„Zatančíme si pohřební čtverylku!“

„Bezhlavá nás povede!“ vykřikl Mrzáček.

„Aspoň se ty odsouzené trochu povyrazí!“

„Já vyzvu vdovu...“

„Já dceru...“

„To si starý Karlík zadovádí!“

„Zakřepčí si s kolegy na popravišti!“

„Smrt hejlům! Ať žijí chmatáci a zabijáci!“ zaječel Smrták.

Posměšky a vražednické hrozby provázené oplzlým zpěvem, výkřiky, hvízdáním a hulákáním ještě zesílily, když Smrtákova banda divokým nápirem prorazila hradbu davu a vmísila se do něho. Propukla strašlivá směsice řevu, kleteb a výbuchů nelidského smíchu. Zmatek ještě vyvrcholil dvěma novými příhodami.

V dálce na konci bulváru se objevil vůz, který v doprovodu jízdní čety vezl odsouzené na popraviště. Dav se skřeky divokého potěšení se střemhlav vrhl směrem k němu. V té chvíli však zabrzdl tlačenicí kurýr, uhánějící poklusem od bulváru Invalidů k Charentonské bráně. Muž byl oblečený ve světlemodrém kabátci se žlutým límcem a bohatým stříbrným vyšíváním. Měl krátké černé kalhoty na znamení smutku a na čapce, rovněž bohatě vyšívané stříbrem, černou pásku. Náočnice koňského postroje nesly gerolsteinský znak.

Kurýr zpomalil, takže kůň jel krokem. I tak se však dostával kupředu čím dál obtížněji, až nakonec se musel skoro zastavit upro-

střed davu, valícího se od krčmy... Volal sice: „Pozor!“ a vedl koně co nejopatrněji, přesto se však brzy proti němu zvedl výhrůžný křik a nadávky.

„Bude nám snad ten chlap šlapat po zádech... s tím svým velbloudem...?“

„No děkuju...! Koukejte, co má po sobě stříbra!“ vykřikl Mrzáček zpod své zelené masky s vyplazeným jazykem.

„Jestli nás chce otravovat... sundáme ho dolů...“

„Strháme mu z kabátu tu parádu a roztavíme ji,“ řekl Mikuláš.

„A jestli se ti to nelíbí, rozpáříme ti břicho, moulo lokajská...“ dodal Smrták a chytil kurýrova koně za uzdu; dav totiž tak zhoustl, že se lotr vzdal svého plánu tančit až ke bráně.

Kurýr, statný smělý muž, zvedl bič a řekl Smrtákovi: „Jestli hned tu uzdu nepustíš, dám ti jednu přes tvář!“

„Ty...? Smrade pitomá?“

„Já...! Jedu krokem, volám ‚pozor‘, nemáš proč mě zastavovat. Vůz Jeho Excellence jede za mnou... slyším práskat biče... Nechte mě projet.“

„Excellence? Copak je mi do tvé Excellence...? Když budu chtít, zakroutím jí krk. Ještě nikdy jsem neoddělal žádnou Excelenci... docela mám chuť!“

„Žádné Excellence dávno nejsou... Ať žije svoboda!“ vykřikl Mrzáček a zhurta se pověsil jezdcí na jednu botu, div ho nestrhl ze sedla. Za svou odvahu byl rázně ztrestán rukojetí biče. V tu chvíli se však dav zuřivě vrhl na kurýra. Marně pobízel koně ostruhami, aby se odtud vymotal, nebylo to už možné, ani lovecký nůž nestačil už vytáhnout. S výkřiky a zuřivým rykem ho strhli z koně, povalili na zem a byl by přišel o život, nebýt toho, že se právě objevil Rudolfův kočár, který odvedl pozornost rozvášněného davu jiným směrem.

Knížecí kočár, tažený čtyřmi poštovními koni, už hezkou chvíli jel pouze krokem, a protože byl hodně nízký, jeden z komorníků, oblečený kvůli Sárině úmrtí ve smutku, dokonce raději sestoupil ze

zadního sedátka a kráčel vedle dvířek. Vozkové jeli co nejopatrněji a stále volali: Pozor!

Rudolf, oblečený v hlubokém smutku tak jako Panenka, držel svou dceru za ruku a blaženě, něžně na ni hleděl. Působná, sladká Panenčina tvář byla orámována černým krepovým čepečkem, pod kterým ještě výrazněji zářila její běloskvoucí plet' a nádherný lesk světlých vlasů; v jejích velikých očích jako by se odrážela nebeská modř toho krásného dne; snad nikdy v nich nebylo víc čistoty a něhy.

„Nezlobíš se na mě, že jsem tě dal tak brzy probudit... a že jsem se rozhodl vyjet dříve?“ řekl Rudolf s úsměvem.

„Ach ne, tatínku, je tak nádherné ráno...!“

„Víš, myslel jsem si, že lépe všechno stihneme, když vyjedeme dřív... a ty nebudeš tak unavená... Murph s pobočníky a vůz s tvými komorními nás dostihnou na první zastávce, kde si odpočineš.“

„Drahý tatínku... pořád jen o mě... pořád jen o mě se staráte...“

„Ano slečno... a bez výčitek... na jinou myšlenku mi ani nezbývá místo...“ řekl kníže s úsměvem a dodal v návalu něžnosti: „Mám tě tak rád...! Tak rád...! Tvé čelo... ukaž...“

Panenka se naklonila k otci a Rudolf s láskou přitiskl své rty na její působné čelo. V tom okamžiku dojel kočár až k davu a velice zpomalil. Rudolf udiven spustil okénko a řekl německy komorníkovi, který šel vedle dvířek:

„Co je, Franzi...? Co to znamená, ten zmatek?“

„Je tu hrozná tlačení, Excellence... koně nemohou dopředu.“

„A co je to za tlačení?“

„Excellence...“

„No?“

„Totiž, Vaše Výsosti...“

„Tak mluv...“

„Excellence, slyšel jsem povídat, že prý tam dole... bude poprava.“

„Ach! To je strašné!“ vykřikl Rudolf a rychle se obrátil zpět do vozu.

„Co se stalo, tatínku?“ řekla Panenka neklidně.

„Nic... nic... dítě.“

„Ale ten výhrůžný křik... slyšíte? Je to čím dál blíž... Můj Bože, co to je?“

„Franzi, nařid' vozkům, ať obrátí a vezmou to k Charentonské bráně jinou cestou... kteroukoli...“ řekl Rudolf.

„Je pozdě, Excellence... už jsme uprostřed davu... Zastavili koně... nějací otrapové...“

Komorník nemohl domluvit. Dav rozvášněný krvelačným chvástáním Smrtáka a Mikuláše náhle s křikem a nadávkami obklopil kočár. Přes všechno namáhání a pohrůžky vozků byli koně zastaveni a v okénkách bylo ze všech stran vidět jen strašné, divoké, výhrůžné tváře; nade všemi čněl obličej Smrtákův, který přistoupil ke dvířkám.

„Pozor...! Tatínku...!“ vykřikla Panenka a vrhla se Rudolfovi kolem krku.

„Tak vy jste ta Excellence?“ řekl Smrták a natáhl šerednou hlavu až dovnitř vozu.

Nebýt dcery, byl by Rudolf na tu drzost odpověděl výbuchem; nyní se však ovládl a řekl chladně:

„Co chcete...? Proč jste mě zastavili?“

„Protože se nám chtělo,“ řekl Smrták a položil vychrtlé ruce na okraj dvířek. „Každý chvíli... Včera jsi ty šlapal po sběři... dneska sběr rozšlepe tebe, jestli se hneš.“

„Tatínku... jsme ztraceni!“ zašeptala Panenka.

„Neboj se... už rozumím...“ řekl kníže. „Je poslední masopustní den... Jsou opilí... zbavíme se jich.“

„Vytáhneme ho ven... a tu jeho štetku taky...“ vykřikl Mikuláš. „Proč utiskují chudý lid!“

„Už jste hodně pili, jak vidím, a máte chuť pít dál,“ řekl Rudolf a vytáhl z kapsy sáček. „Tady máte... to je pro vás... a přestaňte zdržovat můj vůz.“

A hodil sáček do davu.

Mrzáček ho v letu chytil.

„Aha, jedeš na cesty, budeš mít kapsy napěchované; naval ještě prachy, nebo tě zabiju... Nemám se čeho bát... peníze nebo život za bílého dne... to je legrace!“ řekl Smrták, úplně zpitý vínem a krve-
lačnou zuřivostí.

A prudce otevřel dvířka.

Rudolfova trpělivost byla u konce. Strachoval se o Panenku, která byla čím dál vyděšenější, a v domněnání, že je chlap prostě jen opilý, chtěl se ho rázně zbavit. Vyskočil z kočáru, aby Smrtáka uchopil za hrdlo... Ten rychle couvl, vytáhl z kapes dlouhou dýku a vrhl se na Rudolfa.

Jakmile Panenka spatřila, že lotr zvedl na otce dýku, strašlivě vykřikla, vrhla se ven z kočáru a objala Rudolfa oběma rukama...

Byla by bývala ztracená stejně jako její otec, nebýt Zabijáka, který hned na začátku hádky poznal knížecí spřežení a po nadlidském úsilí se mu podařilo protlačit se ke Smrtákovi. V okamžiku, kdy lotr zamával nožem, chytil ho jednou rukou za límec a strhl ho nazpátek, že ho málem povalil... Útok přišel sice nečekaně a zezadu, Smrták se však stačil obrátit, poznal Zabijáka a vykřikl:

„To je ten chlap v šedé haleně z la Force...! Tentokrát tě oddělám!“
Skočil divoce po Zabijákovi a pohroužil mu dýku do prsou...

Zabiják zakolísal... ale nepadl... dav ho držel na nohou.

„Policie! Tamhle jde policie!“ vykřiklo několik zděšených hlasů.

Dav do té chvíle tak hustý se po těch slovech rozprchl do všech stran, jako když mávne hůlkou; každý se hleděl ztratit, aby nebyl zatážen do vraždy... Zmizel i Smrták, Mikuláš Martial a Mrzáček...

Policejní hlídka, vedená kurýrem, jemuž se podařilo uniknout, když se dav od něho odvrátil ke knížecímu spřežení, našla už na

místě pochmurného výjevu jen Rudolfa, jeho dceru a Zabijáka, zalitého krví.

Všechno se odehrálo daleko rychleji, než to lze vypsát, na pár kroků od hospody, ze které vyšli Smrták a jeho banda. Kníže bledý a rozrušený držel okolo ramen Panenku, blízkou mdlobě, zatímco vozkové spravovali opratě, ze srážky napolo přervané.

„Rychle,“ řekl kníže svým lidem, kteří se snažili nějak Zabijákovi pomoci, „přeneste toho nešťastníka sem do té krčmy... A ty,“ obrátil se na kurýra, „skoč na kozlík a rychle do paláce pro doktora Davida; ještě ho zastihnete, má odjet až v jedenáct...“

Kočár v několika minutách poklusem odjel a dva sloužící přenesli Zabijáka do nízkého sálu, kde se prve odehrávala divoká tancovačka a kde ještě zůstalo několik žen, které se jí účastnily.

„Nebohé dítě,“ řekl Rudolf dceři, „odvedu tě do některého pokoje tady v domě... počkáš tam na mě... ten statečný muž mi podruhé zachránil život, nemohu ho zde přenechat jen péči svých lidí.“

„Ach, tatínku, prosím vás, neopouštějte mě...“ vykřikla s hrůzou Panenka a chytila Rudolfa za paži, „nenechávejte mě samotnou... umřela bych strachem... půjdu tam, kam půjdete vy...“

„Ale je to příšerný pohled!“

„Ano, ale díky tomu muži... jste mi zůstal zachován, tatínku... dovolte mi aspoň, abych mu poděkovala a zůstala u něho s vámi.“

Rudolf skutečně nevěděl, co dělat; nebylo divu, že se dcera tak děsila zůstat sama v pokoji sprosté krčmy, a tak nakonec svolil, aby s ním vešla do místnosti, kde ležel Zabiják.

Hospodský a několik žen, které tu zůstaly (mezi nimi i krčmářka od Bílého králíka), spěšně položili Zabijáka na žíněnku a snažili se zastavit krev ubrousky. Zabiják otevřel oči zrovna v okamžiku, kdy vstoupil Rudolf. Při pohledu na knížete jeho smrtelně bledá tvář poněkud ožila... Namáhavě se usmál a řekl slabým hlasem:

„Ach, pan Rudolf...! Šťastná náhoda, že jsem tam zrovna byl...!“

„Statečný a oddaný... jako vždycky!“ řekl mu kníže smutně. „Zachránil jsi mi život podruhé...“

„Chtěl jsem jít... k Charentonské bráně... abych vás viděl odjíždět... našťestí... lidi mě zastavili... ale to se muselo stát... povídal jsem to Martialovi... měl jsem předtuchu.“

„Takové myšlenky pusťte z hlavy... doufejte... vaše rána nebude smrtelná...“

„Ach, bude! Smrták bodl správně... To je jedno... jsme vyrovnáni, pane Rudolfe... vy jste mi řekl, že mám srdce a čest... ta slova... vidíte... Ach, dusím se... Excellence... prosím... prokažte mi čest... vaši ruku... cítím, že je se mnou konec...“

„Ne... to není možné...“ vykřikl kníže, naklonil se k Zabijákovi a vzal jeho mrtvolně studenou ruku do svých... „Ne... budete žít... budete žít...“

„Pane Rudolfe... vidíte... něco tam musí být... tam nahoře... zabil jsem... nožem... umírám... nožem...“ řekl Zabiják čím dál slabším, dohasínajícím hlasem...

V tu chvíli se jeho zrak zastavil u Panenky, které si dosud nevšiml. Po jeho umírající tváři se rozlil úžas; pohnul se a řekl:

„Ach...! Můj... Bože... Pěnkava...“

„Ano... je to má dcera... a žehná vám, že jste jí zachoval otce...“

„Ona... vaše dcera... tady... to mi připomíná... jak jsme se poznali... to krupobití nakonec... ale tahle... rána nožem... bude taky... poslední... Zabil jsem... zabili mě... v pořádku...“

Pak hluboce vzdechl a zvrátil hlavu nazpátek... byl mrtev...

Venku se ozvala kopyta koní; Rudolfův kočár se potkal s vozem Murpha a Davida, kteří se chtěli co nejdřív připojit ke knížeti a vyjeli o něco dříve. David se šlechticem vešli dovnitř.

„Davide,“ řekl Rudolf a ukázal na Zabijáka, otíraje si slzy, „proboha, skutečně nezbývá naděje?“

„Žádná, Excellence,“ řekl lékař po minutové prohlídce.

Během té minuty, aniž si Rudolf povšiml, se odehrála němá scéna mezi Panenkou a krčmářkou. Když Zabiják polohlasem vyslovil jméno Pěnkava, strašlivá ženština rychle zvedla hlavu a spatřila Panenku. Rudolfa už předtím poznala; říkali mu Excellence... a nazýval Panenku svou dcerou... Krčmářka užaslá nad tou proměnou strnule upřela přihlouplý, vyjevený zrak na svou někdejší oběť...

Krátce po této smutné události opustili Rudolf a jeho dcera Paříž navždycky.

Eugène Sue
Tajnosti pařížské

Překlad a úprava Věra Dvořáková
Ilustrace na obálce paprika/Shutterstock.com
Redakce Petra Kučerová

Vydala Městská knihovna v Praze
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. elektronické vydání
Verze 1.0 z 15. 9. 2023

ISBN 978-80-274-3401-5 (epub)
ISBN 978-80-274-3402-2 (pdf)
ISBN 978-80-274-3403-9 (prc)